

URBANISTICKÁ ŠTÚDIA
MALOKARPATSKEJ ČASTI
BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU

ČISTOPIS

OBSTARÁVATEĽ

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava
Primaciálne námestie 1, 814 99 Bratislava

SPRACOVATEĽ

AUREX, s.r.o.

Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava

Júl 2009

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Územnoplánovacia dokumentácia	Urbanistická štúdia Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
Lokalita	Vymedzené časti katastrálnych území mestských častí Nové Mesto, Rača, Vajnory, Lamač, Záhorská Bystrica
Okres	Bratislava
Kraj	Bratislavský
Obstarávateľ	Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava Primaciálne námestie 1, 814 99 Bratislava
Odborne spôsobilá osoba na verejné obstarávanie ÚPP a ÚPD	a/ Ing. arch. Eva Mazúrová (registračné číslo 015) b/ Ing. arch. Mária Paalová (registračné číslo 020)
Predmet obstarávania	Urbanistická štúdia Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
Prerokovanie územnoplánovacej dokumentácie	Magistrát hlavného mesta SR Bratislava Primaciálne námestie 1, 814 99 Bratislava
Spracovateľ	AUREX, spol. s r.o., Dúbravská cesta 9,841 04 Bratislava
Dátum spracovania	Júl 2009

RIEŠITEL'SKÝ KOLEKTÍV

Hlavný riešiteľ.....	Ing. arch. Július Hanus, PhD.
Zodpovedný riešiteľ.....	Ing. arch. Eva Hledíková
Urbanizmus.....	Ing. arch. Eva Hledíková Ing. arch. Lucia Malá Bc. Gabriel Bartoš
Cestovný ruch a rekreácia.....	Ing. arch. Milan Vaníček, PhD. Ing. arch. Eva Hledíková
Demografia.....	Mgr. Tatiana Lachová
Občianska vybavenosť.....	Ing. arch. Milan Vaníček, PhD.
Ochrana prírody a krajiny.....	Ing. Monika Šubová Ing. Michal Štiffel
Zeleň.....	Ing. Monika Šubová
Životné prostredie.....	Ing. Michal Štiffel
Odpadové hospodárstvo.....	Ing. Michal Štiffel
Lesné hospodárstvo, ekonomika.....	Ing. Peter Tomášek
Dopravná vybavenosť.....	Ing. Ján Tomko Ing. arch. Milan Vaníček, PhD.
Technická vybavenosť.....	Ing. Tomáš Žáček
Ekonomické a organizačné aspekty návrhu.....	Ing. arch. Július Hanus, PhD. Ing. Peter Tomášek
Odborné grafické spracovanie.....	Ing. arch. Lucia Malá Ing. Monika Šubová Ing. Michal Štiffel Bc. Gabriel Bartoš

OBSAH

1	ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	11
1.1	DÔVODY PRE OBSTARANIE URBANISTICKEJ ŠTÚDIE MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU.....	13
1.2	HLAVNÉ CIELE URBANISTICKEJ ŠTÚDIE	13
1.3	VÝHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA.....	13
1.4	ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA SO ZADANÍM.....	14
1.5	SPÔSOB SPRACOVANIA URBANISTICKEJ ŠTÚDIE.....	14
2	URBANISTICKÁ ŠTÚDIA – ANALYTICKÁ ČASŤ	17
2.1	VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS	19
2.1.1	Vymedzenie pre riešeného územia	19
2.1.2	Vývoj hraníc a výmery riešeného územia	19
2.1.3	Vlastnícke vzťahy.....	20
2.2	ŠIRŠIE VZŤAHY	21
2.2.1	Regionálne urbanistické a krajinárske väzby.....	21
2.2.2	Lokálne urbanistické a krajinárske väzby.....	21
2.2.3	Geografický opis riešeného územia.....	21
2.3	VÄZBY RIEŠENÉHO ÚZEMIA NA NADRADENÉ ROZVOJOVÉ DOKUMENTY A ÚZEMNOPLÁNOVACIE DOKUMENTÁCIE	22
2.3.1	Nadradené dokumenty medzinárodného významu týkajúce sa riešeného územia a okruhu jeho problémov	22
2.4	PREDPOKLADY A MOŽNOSTI ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA STANOVENÉ KONCEPCIOU ÚZEMNÉHO ROZVOJA SLOVENSKA 2001 A NADRADENOU ÚZEMNOPLÁNOVACOU DOKUMENTÁCIU ÚPN VÚC BRATISLAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA.....	23
2.5	SPODROBNENIE A PREHLBENIE REGULATÍVOV ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚZEMNÉHO PLÁNU HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVY, ROK 2007, V ZNENÍ ZMIEN A DOPLNKOV	24
2.5.1	Spodrobnenie a prehĺbenie vybraných zásad a regulatívov záväznej časti územného plánu hlavného mesta Sr Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov pre riešené územie lesoparku	24
2.6	PRÍRODNÉ PODMIENKY.....	33
2.6.1	Abiotické pomery	33
2.6.2	Biotické pomery	37
2.7	KRAJINNOEKOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA.....	42
2.7.1	Súčasná krajinná štruktúra	42
2.7.2	Záujmy ochrany prírody a krajiny.....	43
2.7.3	Územný systém ekologickej stability	46
2.8	KULTÚRNO-HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA.....	48
2.8.1	Historický vývoj urbanizácie riešeného územia	48
2.8.2	Charakteristické znaky Stavebného vývoja riešeného územia.....	48
2.8.3	Kultúrno-historické hodnoty v území.....	49
2.9	PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA	53
2.9.1	Urbanisticko-architektonická charakteristika riešeného územia	53
2.9.2	Estetické charakteristiky a kompozícia lesoparku – prímestského rekreačného lesa.....	60
2.10	PRÍMESTSKÁ REKREÁCIA, ŠPORT V PRÍRODNOM PROSTREDÍ	61
2.10.1	Súčasný stav – širšie vzťahy	61
2.10.2	Súčasný stav – riešené územie lesoparku	63
2.10.3	Súčasný stav – rekreačno-turistické lokality, centrá rekreácie	63
2.10.4	Súčasný stav – Turistické trasy	69
2.10.5	Súčasný stav – Oddychové plochy.....	71
2.10.6	Súčasný stav – Športová vybavenosť	71
2.10.7	Súčasný stav – Rekreačný mobiliár, drobná architektúra	71
2.10.8	Studničky.....	73
2.10.9	Vyhliadkové miesta	73
2.10.10	Návrhy pre riešené územie vyplývajúce z územného plánu hlavného mesta Sr Bratislavy ..	74
2.11	OBČIANSKA VYBAVENOSŤ.....	75
2.11.1	Druhy občianskej vybavenosti v riešenom území.....	75
2.12	SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	77
2.12.1	Demografia.....	77
2.12.2	Zamestnanosť	79
2.12.3	Domový a bytový fond	81
2.13	HOSPODÁRSKE VYUŽITIE ÚZEMIA	82
2.14	DOPRAVNÁ VYBAVENOSŤ.....	86

2.14.1	Širšie vzťahy	86
2.14.2	Komunikačná sieť	86
2.14.3	Analýza dopravnej situácie v ťažiskových rekreačných lokalitách	88
2.15	TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ	90
2.15.1	Zásobovanie vodou	90
2.15.2	Odkanalizovanie územia	90
2.15.3	Zásobovanie plynom	90
2.15.4	Zásobovanie elektrickou energiou	91
2.15.5	Telekomunikácie	91
2.15.6	Zásobovanie teplom	91
2.16	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	92
2.16.1	Ovzdušie	92
2.16.2	Voda	92
2.16.3	Pôda	94
2.16.4	Zaťaženie hlukom	95
2.16.5	Seizmická aktivita územia	97
2.16.6	Prírodná rádioaktivita hornín a radónové riziko	97
2.16.7	Žiarenie	97
2.17	ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	98
2.17.1	Nakladanie s odpadmi	98
2.18	EKONOMICKÉ ZHODNOTENIE ÚZEMIA	99
2.19	SÚHRNNÉ ZHODNOTENIE STAVU RIEŠENÉHO ÚZEMIA	100
2.19.1	Problémy v riešenom území	100
2.19.2	Limity rozvoja územia	100
2.19.3	Vyhodnotenie potenciálu územia	102
2.19.4	Predpoklady rozvoja územia	102
2.20	DOPORUČENIA PRE STANOVENIE ZÁSAD A REGULATÍVOV PRE RIEŠENÉ ÚZEMIE LESOPARKU VO VZŤAHU KU ÚPN HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVA	104
3	URBANISTICKÁ ŠTÚDIA – NÁVRH	105
3.1	SPÔSOB SPRACOVANIA URBANISTICKEJ KONCEPCIE FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA RIEŠENÉHO ÚZEMIA MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU	107
3.2	ZAČLENENIE ÚZEMIA DO REGIONÁLNYCH A LOKÁLNYCH VÄZIEB	108
3.2.1	Regionálne a lokálne urbanistické väzby	108
3.2.2	Regionálne a lokálne prírodné väzby	109
3.2.3	Priestorové usporiadanie širšieho záujmového územia a kontaktového územia vo vzťahu ku malokarpatskej časti Bratislavskému lesoparku (širšie vzťahy)	110
3.3	KOMPLEXNÁ URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽITIA POZEMKOV, URBÁNNYCH PRIESTOROV A STAVIEB RIEŠENÉHO ÚZEMIA MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU	117
3.3.1	Základné pojmy a charakteristiky	117
3.3.2	Prvky prímestskej rekreácie na území lesoparku	118
3.3.3	Priestorové usporiadanie riešeného územia malokarpatskej časti Bratislavskému lesoparku	122
3.4	PRÍMESTSKÁ REKREÁCIA A ŠPORT V PRÍRODNOM PROSTREDÍ LESOPARKU	123
3.4.1	Základné princípy urbanistického rozvoja prímestskej rekreácie a športu v prírodnom prostredí lesoparku	123
3.4.2	Nároky obyvateľov mesta na každodennú a víkendovú rekreáciu v prírodnom prostredí lesoparku	123
3.4.3	Športovo-rekreačné a turistické využitie územia	126
3.4.4	Rekreačné a športové zariadenia na území lesoparku	127
3.4.5	Zásady rozvoja športových aktivít	128
3.5	KONCEPCIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI PRE POTREBY PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE	129
3.5.1	Základné druhy občianskej vybavenosti na území lesoparku	129
3.5.2	Zásady rozvoja občianskej vybavenosti pre potreby prímestskej rekreácie	131
3.5.3	Cestovný ruch	132
3.6	ŠTRUKÚRA URBANISTICKÝCH PRVKOV PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE NA ÚZEMÍ LESOPARKU PODĽA DRUHU ...	133
3.7	VÝCHODISKOVÉ A NÁSTUPNÉ BODY DO LESOPARKU, DOPRAVNÁ VYBAVENOSŤ VO VZŤAHU K REKREAČNÉMU PROCESU A VYBAVENOSTI	134
3.7.1	Východiskové body do lesoparku	134
3.7.2	Nástupné body do lesoparku	134
3.7.3	Prehľad východiskových a nástupných bodov do lesoparku v tabuľke	135
3.8	REKREAČNÉ TRASY	136
3.8.1	Turistické trasy	136

3.8.2	Cyklistické trasy	138
3.8.3	Jazdecké trasy	139
3.8.4	Tematické trasy.....	140
3.8.5	Náučné chodníky	141
3.8.6	Zásady rozvoja rekreačných trás.....	141
3.8.7	Návrh na doplnenie a skvalitnenie drobného rekreačného mobiliáru.....	141
3.9	REKREAČNÉ LOKALITY V RIEŠENOM ÚZEMÍ S VYŠŠOU INTENZITOU NÁVŠTEVNOSTI	142
3.9.1	Návrh malých a veľkých rekreačných lokalít a areálov v riešenom území lesoparku	143
3.10	OBJEKTY, AREÁLY, ZARIADENIA V RIEŠENOM ÚZEMÍ LESOPARKU	145
3.10.1	Objekty občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej vybavenosti (súvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku)	145
3.10.2	Objekty bývania, areály, účelové zariadenia občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej vybavenosti (nesúvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku)	145
3.11	NÁVRH URBANISTICKÝCH INTERVENCIÍ DO RIEŠENÉHO ÚZEMIA	152
3.11.1	Asanácie stavieb, likvidácie nevhodných porastov.....	152
3.11.2	Podmienky funkčného využitia a priestorového usporiadania jednotlivých stavebných objektov v riešenom území	152
3.11.3	Zastavovacie podmienky pre jednotlivé stavebné objekty v riešenom území	153
3.11.4	zastavateľné a nezastavateľné pozemky	153
3.11.5	Intenzita a druhy funkčného využitia územia	153
3.12	ŠTRUKÚRA URBANISTICKÝCH PRVKOV PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE NA ÚZEMÍ LESOPARKU PODĽA LOKALIZÁCIE.....	155
3.13	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA	156
3.13.1	Zásady	156
3.14	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – PATRÓNKA.....	158
3.14.1	Zoznam prvkov	158
3.14.2	Zásady	158
3.14.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	159
3.14.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	162
3.15	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – PARTIZÁNSKA LÚKA	163
3.15.1	Zoznam prvkov	163
3.15.2	Zásady	163
3.15.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	163
3.15.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	165
3.16	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – 8. MLYN (KLEPÁČ)	166
3.16.1	Zoznam prvkov	166
3.16.2	Zásady	166
3.16.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	167
3.16.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	168
3.17	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – RYBÁRSKA REŠTAURÁCIA.....	169
3.17.1	Zoznam prvkov	169
3.17.2	Zásady	169
3.17.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	170
3.17.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	171
3.18	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – 9. MLYN (SUCHÝ MLYN)	172
3.18.1	Zoznam prvkov	172
3.18.2	Zásady	172

3.18.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	173
3.18.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	173
3.19	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – ŽELEZNÁ STUDNIČKA	175
3.19.1	Zoznam prvkov	175
3.19.2	Zásady	175
3.19.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	176
3.19.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	178
3.20	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – SNEŽIENKA	179
3.20.1	Zoznam prvkov	179
3.20.2	Zásady	179
3.20.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	180
3.20.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	181
3.21	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – 1. KAMEŇOLOM.....	182
3.21.1	Zoznam prvkov	182
3.21.2	Zásady	182
3.21.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	183
3.21.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	184
3.22	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAMZÍK	185
3.22.1	Zásady	185
3.23	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAMZÍK – KOLIBA	186
3.23.1	Zoznam prvkov	186
3.23.2	Zásady	186
3.23.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	186
3.23.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	187
3.24	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAMZÍK – CVIČNÁ LÚKA.....	188
3.24.1	Zoznam prvkov	188
3.24.2	Zásady	189
3.24.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	190
3.24.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	193
3.25	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAČÍN	195
3.25.1	Zoznam prvkov	195
3.25.2	Zásady	195
3.25.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	196
3.25.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	197
3.26	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – RAČA – SLALOMKA	198
3.26.1	Zoznam prvkov	198
3.26.2	Zásady	198
3.26.3	Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD	199
3.26.4	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie existujúcich objektov	200

3.27	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA VÝZNAMNEJŠÍCH LOKALÍT MIMO ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU.....	201
3.27.1	Zásady	201
3.27.2	Zastavovacie podmienky na umiestnenie jednotlivých stavieb, rekonštrukcie stavieb	201
3.28	KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA RIEŠENÉHO ÚZEMIA MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU.....	202
3.28.1	Druhy funkčného využitia územia	202
3.29	KONCEPCIA KRAJINNEJ ZELENE.....	214
3.29.1	Terminológia	214
3.29.2	Základné východiská	214
3.29.3	Filozofia návrhu.....	215
3.29.4	Zásady formovania krajinného obrazu.....	216
3.29.5	Koncepcia krajinnej zelene	216
3.29.6	Zásady rozvoja krajinnej zelene	219
3.30	ZÁSADY OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, ZÁSADY TVORBY ZELENE, VÝZNAMNÝCH KRAJINNÝCH PRVKOV A OSTATNÝCH PRÍRODNÝCH PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY	220
3.30.1	Návrh zásad ochrany prírody a krajiny podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny	220
3.30.2	Územný systém ekologickej stability	221
3.30.3	Návrh ekostabilizačných opatrení	222
3.30.4	Opatrenia pri migrácii obojživelníkov	223
3.31	KONCEPCIA OCHRANY KULTÚRNO HISTORICKÝCH HODNÔT V ÚZEMÍ.....	224
3.31.1	Starostlivosť o kultúrno-historické hodnoty v území	224
3.31.2	Ochranné pásmo súboru nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok v Hornej Mlynskej doline v Bratislave	224
3.31.3	Zásady ochrany kultúrno-historických hodnôt v území.....	225
3.32	DEMOGRAFICKÝ, SOCIÁLNY A EKONOMICKÝ ROZVOJ ÚZEMIA.....	227
3.32.1	Bytový fond	227
3.32.2	Viacúčelové prevádzkové zariadenia lesoparku.....	227
3.32.3	Predpoklady ďalšieho rozvoja rekreácie v riešenom území vo vzťahu ku demografického vývoju mesta Bratislava	227
3.32.4	Sociálny a ekonomický rozvoj územia	228
3.33	KONCEPCIA DOPRAVNEJ VYBAVENOSTI.....	229
3.33.1	Širšie dopravné vzťahy	229
3.33.2	Cestná sieť.....	229
3.33.3	Zvláštne druhy dopravy.....	233
3.33.4	Lesohospodárska doprava.....	233
3.33.5	Železničná doprava.....	233
3.33.6	Letecká doprava	233
3.33.7	Posúdenie kategórie komunikácie	234
3.33.8	VÝCHODISKOVÉ A NÁSTUPNÉ BODY DO LESOPARKU, DOPRAVNÁ VYBAVENOSŤ VO VZŤAHU K REKREAČNÉMU PROCESU A VYBAVENOSTI.....	235
3.33.9	Zásady rozvoja dopravnej vybavenosti.....	235
3.33.10	Návrhy / odporúčania pre dopravné riešenie a vybavenosť vstupných bodov do lesoparku vo vzťahu k dopravnému riešeniu	236
3.34	KONCEPCIA TECHNICKEJ VYBAVENOSTI.....	238
3.34.1	Zásobovanie vodou.....	238
3.34.2	Odvádzanie a čistenie odpadových vôd	239
3.34.3	Zásobovanie plynom	240
3.34.4	Zásobovanie elektrickou energiou (silnoprúdová elektroinštalácia)	241
3.34.5	Telekomunikačné siete	243
3.34.6	Zásobovanie teplom.....	243
3.35	KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	244
3.35.1	Ovzdušie	244
3.35.2	Voda.....	244
3.35.3	Pôda.....	244
3.35.4	Veterná erózia.....	244
3.35.5	Vodná erózia	245
3.35.6	Zaťaženie hlukom	245
3.35.7	Žiarenie	246
3.36	KONCEPCIA ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA	247
3.36.1	Návrh opatrení	248
3.37	VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ	249
3.37.1	Vymedzenie ochranných pásiem.....	249

3.38	KONCEPCIA OCHRANY A VYUŽITIA LESNEJ PÔDY A VODNÝCH PLÔCH.....	251
3.38.1	Záber lesnej pôdy	251
3.39	NÁVRH NA PRIESTOROVÉ USPORIADANIE ÚZEMIA Z HĽADISKA CIVILNEJ OCHRANY OBYVATEĽSTVA, PROTIPOVODŇOVEJ OCHRANY, Z HĽADISKA POŽIARNEJ OCHRANY, Z HĽADISKA UŽÍVANIA OSÔB S OBMEDZENOU SCHOPNOSŤOU POHYBU A ORIENTÁCIE	252
3.39.1	Návrh na priestorové usporiadanie územia z hľadiska civilnej ochrany obyvateľstva.....	252
3.39.2	Návrh na priestorové usporiadanie územia z hľadiska protipovodňovej ochrany	252
3.39.3	Návrh na priestorové usporiadanie územia z hľadiska požiarnej ochrany	253
3.39.4	Návrh na priestorové usporiadanie územia z hľadiska užívania osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie	253
4	URBANISTICKÁ ŠTÚDIA – PREMIETNUTIE NÁVRHOVEJ ČASTI URBANISTICKEJ ŠTÚDIE DO EKONOMICKÉHO PROJEKTU.....	255
4.1	ETAPIZÁCIA, VECNÁ A ČASOVÁ KOORDINÁCIA USKUTOČŇOVANIA OBNOVY, PRESTAVBY, VÝSTAVBY, ASANÁCIÍ EXISTUJÚCICH STAVIEB	257
4.2	EKONOMICKÝ PROJEKT	259
4.2.1	Predpoklady rozvoja lesoparku vyplývajúce z jeho širších vzťahov	259
4.2.2	Projektový zásobník urbanistickej štúdie malokarpatskej časti bratislavského lesoparku	261
4.2.3	Schéma vecnej a časovej koordinácie využitia uzemia podľa navrhovanej koncepcie.....	268
4.3	DOPLŇUJÚCE ÚDAJE	268
5	DOKLADOVÁ ČASŤ.....	269

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1 DÔVODY PRE OBSTARANIE URBANISTICKEJ ŠTÚDIE MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU

Dôvodom pre obstaranie urbanistickej štúdie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku je vypracovanie koncepcie rozvoja územia malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku (lesoparku) pre potreby každodennej a víkendovej rekreácie obyvateľov a návštevníkov mesta, stanovenie usmernení, prehĺbenie zásad a regulatívov stanovených nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ďalší rozvoj územia vo vzťahu ku vlastnému riešenému územiu a ku širšiemu územiu a zhodnotenie viacerých investičných podnetov na lokalizáciu nových zariadení pre cestovný ruch a rekreáciu.

Urbanistická štúdia môže po prerokovaní slúžiť ako územnoplánovací podklad pre územné rozhodnutia, ako podklad pre usmerňovanie investičnej činnosti v území a ako jeden z územnoplánovacích podkladov pre vypracovanie príslušnej územnoplánovacej dokumentácie.

1.2 HLAVNÉ CIELE URBANISTICKEJ ŠTÚDIE

Hlavným cieľom urbanistickej štúdie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku je:

- vytvoriť územnoplánovací podklad pre usmerňovanie funkčného a priestorového rozvoja malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku,
- orientovať funkčné využitie a priestorové usporiadanie územia na každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov a návštevníkov mesta a regiónu, prednostne na funkcie šport, rekreácia a občianska vybavenosť pre športovo-rekreačné aktivity v prírodnom prostredí, na rekreačnú a poznávaciu turistiku,
- vytvárať nové územné a funkčné a kompozičné väzby riešeného územia na zastavané územie mesta Bratislava, na územie vonkajšieho mesta, na obce a otvorenú krajinu regiónu, na susediace štáty Rakúsko a Maďarsko, na medzinárodné rekreačné trasy,
- stanoviť urbanistickú koncepciu a prehĺbiť zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využitia, predovšetkým športovo-rekreačného využitia, zelene, dopravnej a technickej vybavenosti pre riešené územie, stanovené záväznou časťou nadradenej územnoplánovacej dokumentácie,
- v priestorovom usporiadaní územia klásť dôraz na estetiku prostredia a na tvorbu krajinného obrazu,
- rozvoj jednotlivých funkcií v riešenom území zosúladiť so záujmami ochrany kultúrno-historických hodnôt, záujmami ochrany prírody a krajiny za predpokladu rešpektovania dominancie prírodného prostredia ako nevyhnutnej podmienky optimálneho fungovania ostatných funkčných zložiek v území,
- stanoviť nevyhnutné asanačné, rekonštrukčné a revitalizačné zásahy v území.

1.3 VYHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Pre riešené územie nebola doteraz vypracovaná územnoplánovacia dokumentácia.

Hlavným podkladovým materiálom pre spracovanie urbanistickej štúdie je Generálny plán výstavby Bratislavského lesného parku (GP BLP), vyhotovený pre časť v užívaní Mestských lesov v Bratislave. Prvý samostatný GP BLP, ktorý súčasne slúžil ako jeden z hlavných podkladov pre spracovanie dnes platného GP BLP, spracoval Ústav pre hospodársku úpravu lesov (UHÚL) Zvolen v roku 1976 (schválený 4. februára 1977). Posledný GP BLP vypracovala firma LES s.r.o., Hodžova 9, 911 01 Trenčín, súčasne s vyhotovením lesného hospodárskeho plánu pre LUC Mestské lesy Bratislava v roku 2005 na základe objednávky od Mestských lesov v Bratislave. Platnosť GP BLP z roku 2005 je stanovená na roky 2006 – 2016.

Ďalšie dokumentácie spracované pre riešené územie (príp. jeho časti) a záujmové územie:

-Horná Mlynská dolina I. F.J., Bratislava (Stavoprojekt Bratislava, 1990)

-Horná Mlynská dolina II. F.J., B, Ekologická štúdia (I. Šembera, M. Kaleta, M. Kminiak, K. Staníková)

-UŠ MČ Bratislava – Nové Mesto (Form – A, 1998)

-UŠ zóny Podhorský pás (AUP MEDIA s. r. o., 12/2004)

-ÚPN-Z Podhorský pás (2006).

1.4 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA SO ZADANÍM

Urbanistická štúdia rešpektuje požiadavky stanovené podrobne spracovaným zadáním, ktoré bolo potvrdené súhlasom orgánu územného plánovania so zadáním v októbri 2006.

1.5 SPÔSOB SPRACOVANIA URBANISTICKEJ ŠTÚDIE

Obstaranie urbanistickej štúdie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku bolo zabezpečené oddelením územného plánovania a rozvoja mesta Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy, prostredníctvom referátu územného rozvoja mesta.

Návrh urbanistickej štúdie bol spracovaný na základe čistopisu zadania potvrdeného súhlasom orgánu územného plánovania so zadáním v októbri r. 2006, v súlade s ustanoveniami zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 55/2001Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a ostatných súvisiacich právnych predpisov.

Návrh urbanistickej štúdie bol v termíne od 15.9. 2008 do 15.10. 2008 prerokovaný v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov. Verejné prerokovanie pre dotknuté orgány štátnej správy, samosprávy a dotknuté právnické osoby a obyvateľov sa uskutočnilo dňa 2.10. 2008 na Magistráte hlavného mesta SR Bratislavy.

Na základe vyhodnotenia a následného zapracovania pripomienok bol návrh urbanistickej štúdie dopracovaný do podoby upraveného návrhu, spracovaného podľa zhodnotenia obstarávateľa v súlade s ÚPN hl. mesta SR Bratislavy a tiež v súlade so zadáním predmetnej UŠ.

Upravený návrh so zapracovanými akceptovateľnými pripomienkami bol predložený na prerokovanie Komisii pre šport a rekreáciu MsZ (26. 03. 2009), Komisii životného prostredia a výstavby MsZ (30. 03. 2009) a na spoločné prerokovanie Komisii územného a strategického plánovania a Komisii dopravy a informačných systémov (18. 03. 2009) a dňa 2.4. 2008 predložený na prerokovanie Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy.

Na zasadnutí Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy dňa 2. 04. 2009 bolo prijaté uznesenie Mestského zastupiteľstva č. 667/2009 zo dňa 2. 4. 2009 ku urbanistickej štúdii Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku v tomto znení:

„Mestské zastupiteľstvo po prerokovaní materiálu:

A. súhlasí

s urbanistickou štúdiou Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku ako s prehlbujúcim územnoplánovacím podkladom na zonálnej úrovni pre usmerňovanie využitia územia.

B. schvaľuje

1. Vyhodnotenie stanovísk a pripomienok uplatnených pri prerokovaní urbanistickej štúdie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku s tým, že:

1.1 Z areálu objektu Snežienka sa vylúči funkcia prechodného ubytovania

1.2 V predmetnej štúdii bude vylúčená funkcia ubytovania prechodného aj trvalého.

2. Stanovisko hlavného mesta SR Bratislavy obsahujúce pokyny na spracovanie čistopisu urbanistickej štúdie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku v súlade s vyhodnotením stanovísk a pripomienok uplatnených pri prerokovaní urbanistickej štúdie.

C. žiada

primátora hlavného mesta SR Bratislavy

zapracovať do predloženej štúdie vylúčenie automobilovej dopravy z územia lesoparku, nechať len vstup automobilov pre obsluhu, zväčšiť záchytné parkoviská a zabezpečiť na víkendy mestskú hromadnú dopravu.“

Na základe prerokovania upraveného návrhu predmetnej urbanistickej štúdie na zasadnutí Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy dňa 2. 04. 2009 a „Stanoviska hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy k urbanistickej štúdii Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku s pokynmi pre spracovanie čistopisu urbanistickej štúdie so zapracovaným uznesením Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy č. 667/2009 zo dňa 2.4.2009“ je upravený návrh urbanistickej štúdie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku dopracovaný do podoby čistopisu.

Urbanistická štúdia je spracovaná v zmysle platných zákonov, vyhlášok a požiadaviek ostatných osobitných predpisov, najmä hygienických, požiarnych a bezpečnostných, v rozsahu územnoplánovacieho podkladu, viažucich sa k predmetu obstarania. Textová časť a grafická časť urbanistickej štúdie je spracovaná v rozsahu obsahu územného plánu zóny stanovenom vyhláškou č.55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii. Grafická časť urbanistickej štúdie obsahuje výkresy:

Prieskumy a rozbor

1 Širšie vzťahy

Vlastnícke vzťahy v území -mierka 1 : 25 000

2 Rekreačné a prírodné väzby Bratislavského lesoparku na širšie územie

Rekreačné využitie územia, prvky ochrany prírody a krajiny -mierka 1 : 25 000

3 Súčasný stav využitia územia

Analýza funkč. využitia a priestor. usporiadania, prvky ochrany prírody a krajiny, prvky ÚSES -mierka 1 : 10 000

Návrh

4 Komplexný urbanistický návrh

A/ Horná Mlynská dolina, Kamzík -mierka 1 : 5 000

B/ Kačín -mierka 1 : 5 000

C/ Spariská -mierka 1 : 5 000

D/ Rača – Slalomka -mierka 1 : 5 000

E/ Vajnorská dolina -mierka 1 : 5 000

5 Návrh verejnej dopravnej a technickej vybavenosti

Schéma hromadnej dopravy v území, vodné toky, vodné plochy -mierka 1 : 10 000

6 Návrh regulácie, návrh zelene, ochrany prírody a tvorby krajiny, prvkov ÚSES

Členenie územia na funkčné pásma, zonácia, rekreačné trasy, -mierka 1 : 10 000

• **Riešené územie záujmových lokalít**

7 Komplexný urbanistický návrh

Návrh zelene, ochrany prírody a tvorby krajiny, prvky ÚSES, Návrh verejnej dopravnej a technickej vybavenosti, Návrh regulácie s vyjadrením existujúceho a regulovaného stavu

a/ Patrónka, Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka -mierka 1 : 1 000

b/ Horná Mlynská dolina – 8.mlyn, 9. mlyn -mierka 1 : 1 000

c/ Horná Mlynská dolina – Železná studnička -mierka 1 : 1 000

d/ Horná Mlynská dolina – Snežienka, 1. kameňolom -mierka 1 : 1 000

e/ Kamzík -mierka 1 : 1 000

f/ Kačín -mierka 1 : 1 000

g/ Rača – Slalomka -mierka 1 : 1 000

8 Návrh verejnej technickej vybavenosti

A/ Horná Mlynská dolina, Rača – Slalomka -mierka 1 : 2 000

B/ Kamzík, Kačín -mierka 1 : 2 000

Súčasťou grafickej časti návrhu sú grafické prílohy a fotodokumentácia.

2 URBANISTICKÁ ŠTÚDIA – ANALYTICKÁ ČASŤ

2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

2.1.1 VYMEDZENIE PRE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Pre riešenie širších vzťahov – širšie územné väzby v hraniciach Bratislavského samosprávneho kraja – je územie vymedzené:

- na severovýchode spojnícou Pezinok – Stupava
- na východe spojnícou Pezinok – Bernolákovo – Hamuliakovo
- z juhozápadu spojnícou Hamuliakovo – Hainburg
- zo západu spojnícou Hainburg – Marchegg
- zo severu spojnícou Marchegg – Stupava.

Pre riešenie širších vzťahov – pre kontaktné pásmo – je územie vymedzené:

- na severovýchode malokarpatskou časťou Bratislavského lesoparku v hraniciach mesta Bratislavy s nadväzujúcim pásom územia lesa v šírke cca 1 000 m za hranicami Bratislavy v smere na Svätý Jur, Marianku, Borinku,
- na východe cestou II/502 od Svätého Jura, Púchovskou cestou, Račianskou ulicou,
- na juhu Šancovou ulicou a Pražskou ulicou,
- na západe Brnianskou ulicou, Lamačskou cestou, Hodonínskou cestou, štátnou cestou I/2 v smere na Záhorskú Bystricu a na Stupavu.

Vlastné riešené územie je vymedzené:

- na severovýchode vonkajšou hranicou hlavného mesta SR Bratislavy,
- na východe, juhu, západe hranicami lesných pozemkov (hranicou lesa) podľa hranice CHKO Malé Karpaty.

Hranice riešených území záujmových lokalít sú vymedzené v grafickej časti dokumentácie.

Výmera záujmového územia.....8 675,00 ha

Výmera riešeného územia.....4 772,00 ha

Výmera územia záujmovej lokality Horná Mlynská dolina.....49,68 ha

Výmera územia záujmovej lokality Kamzík.....15,65 ha

Výmera územia záujmovej lokality Kačín.....2,77 ha

Výmera územia záujmovej lokality Rača – Slalomka.....2,77 ha.

2.1.2 VÝVOJ HRANÍC A VÝMERY RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Rok 1955

Podľa LHP na obdobie 1948 – 1957 vlastnilo mesto Bratislava 4 842,94 ha plôch LPF, z toho 108,32 ha parkového lesa a 13,43 ha ochranného lesa.

Rok 1967

Rada NV hlavného mesta Slovenska Bratislavy vydáva Štatút územia „Bratislavský lesný park“. Územie BLP predstavovalo 5 763,02 ha, z toho 5 697,08 ha na lesnej pôde (podľa LHP s platnosťou od 1.1.1968).

Rok 1973

Útvar hl. architekta mesta Bratislava predložil návrh na rozšírenie BLP. Účelovo–rekreačné lesy BLP po rozšírení predstavovali 17 059 ha, z toho 16 330 ha na lesnej pôde (podľa LHP s platnosťou od 1.1.1976).

Na základe rozhodnutia Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR zo dňa 1.2.1973 boli vyhlásené za lesy účelové lesné časti s výmerou spolu 17 645 ha, z toho lesná pôda 17 071 ha. Z toho LHC Stupava a LHC Železná Studnička predstavovali 13 551 ha, z toho lesná pôda 13 209 ha, ostatok patril pod LHC Podunajské Biskupice. Organizačne a prevádzkovo všetky lesy BLP patrili od 1.4.1974 pod Západoslovenské štátne lesy, Lesný závod v Bratislave.

Rok 1976

Bol vypracovaný Generálny plán Bratislavského lesoparku (GP-BLP) Ústavom pre hospodársku úpravu lesov Zvolen a v októbri 1992 schválený Ministerstvom lesného a vodného hospodárstva SSR a Poradným zborom BLP dňa 4.2.1997.

Rok 1992

Generálny plán Bratislavského lesoparku (GP-BLP) bol aktualizovaný a doplnený novšími údajmi. Autorom aktualizácie boli Západoslovenské lesy, š.p., Projekčná kancelária, Bratislava. Po spracovaní (GP-BLP) v roku 1992 došlo ku reprivatizácii lesných pozemkov a následne prehodnoteniu výmery BLP, pretože zo strany „nových“ vlastníkov nebol záujem o budovanie a údržbu lesoparku. Výmera BLP postupne klesala.

Celková výmera BLP bola v tom čase 8 284,38 ha, z toho lesná pôda 8 109,92 ha. Na území BLP existovalo šesť druhov vlastníctva: štátne (15,30%), obecné (47,74 %), urbárske (14,05 %), spoločenstiev (10,41 %), súkromné (12,35 %), cirkevné (0,15 %).

Rok 2006

Zatiaľ posledný Generálny plán Bratislavského lesného parku bol vypracovaný pre územie v užívaní Mestských lesov v Bratislave, ktoré predstavuje 3 121 ha.

Dnes je BLP v správe organizácie Mestské lesy v Bratislave, ktoré patria pod Krajský lesný úrad v Bratislave a Obvodný lesný úrad v Bratislave. Mestské lesy sa nachádzajú na dvoch LHC – Železná Studienka a Rača, na území mestských lesov je vytvorených šesť lesníckych obvodov.

Rok 2008

Celková výmera riešeného územia malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku, vymedzeného zadaním v roku 2006 a následne spracovávaného v urbanistickej štúdii v rokoch 2007 – 2008 je 4 772 ha.

Územie vymedzené zadaním zahŕňa územie v správe Mestských lesov v Bratislave (súčasný BLP) a územia vo vlastníctve iných subjektov.

Predstavuje optimálne vyčlenenie územia prímestského rekreačného lesa v hraniciach mesta Bratislavy – súvislý lesný masív Malých Karpát v dotyku so zastavaným územím mesta.

2.1.3 VLASTNÍCKE VZŤAHY

Na vymedzenom území lesoparku existujú podľa údajov z katastra nehnuteľností viaceré druhy vlastníctva. Vzhľadom na vysoký počet vlastníkov a foriem vlastníctva boli pre potreby urbanistickej štúdie určené tri skupiny vlastníctva:

- pozemky v úplnom vlastníctve hlavného mesta SR Bratislava
(56,28% z celkovej plochy riešeného územia),
- pozemky v čiastočnom vlastníctve hlavného mesta SR Bratislava a iných vlastníkov, pričom pomer jednotlivých druhov vlastníctva pri jednotlivých pozemkoch je rozmanitý
(0,48% z celkovej plochy riešeného územia),
- pozemky v úplnom vlastníctve iných vlastníkov – štát, cirkev, urbár, fyzické osoby, právnické osoby, záujmové organizácie, družstvá, atď.
(43,24% z celkovej plochy riešeného územia).

Vlastnícke vzťahy (výmery v ha)

Vlastník →	HM SR Bratislava	HM SR Bratislava a iný vlastník	iný vlastník (štát, cirkev, atď.)
Kataster			
Vajnory	0	0	159,76
Rača	577,89	0	342,366
Vinohrady	1 992,32	1,60	150,467
Lamač	0,74	0	145,57
Záhorská Bystrica	114,58	0	1 265,07
Lesopark	2 685,53	1,60	2 063,21

2.2 ŠIRŠIE VZŤAHY

2.2.1 REGIONÁLNE URBANISTICKÉ A KRAJINÁRSKE VÄZBY

Krajinárske väzby

Bratislava leží z fyzicko-geografického hľadiska na rozhraní dvoch orografických celkov Podunajskej a Záhorskej nížiny v predhorí Malých Karpát, na sútoku riek Dunaja a Moravy. Rieka Dunaj rozčleňuje Karpaty na dva celky. Litavské pohorie v Rakúsku a Malé Karpaty na Slovensku. Územie Malých Karpát je rozčlenené štyrmi zlomami, pozdĺž ktorých sú vytvorené tri geomorfologické brány: Karnutská v Rakúsku, Devínska a Lamačská v Bratislave. (Králik a kol., 2005)

Urbanistické väzby

Bratislava s malokarpatskou časťou Bratislavského lesoparku je súčasťou Bratislavského regiónu v hraniciach Bratislavského samosprávneho kraja. Bratislava získala špecifický polohový potenciál v kĺbovom priestore strednej Európy na hraniciach troch štátov EU a na brehoch európskej rieky Dunaj.

Významné urbanistické väzby predstavuje bezprostredná blízkosť rieky Moravy, pohoria Hainburger Berge, chránených území Nationalpark Donau Auen, Braunsberg, Devínska Kobyla, Dunajský les, Dunajské luhy, ďalej bezprostredná dostupnosť miest Viedeň, Győr, v širšom okruhu Budapešť, Brno.

2.2.2 LOKÁLNE URBANISTICKÉ A KRAJINÁRSKE VÄZBY

Krajinárske väzby

Riešené územie predstavuje prirodzenú súčasť lesného masívu Malých Karpát, je tvorené časťou Pezinské Karpaty. Výrazný prvok územia predstavuje tok Vydrice, ktorý preteká územím Hornej Mlynskej doliny a končí na Patrónke, kde je zvedený pod Lamačskú cestu.

Rozhrania vnímania prírodného masívu – úpätie Malých Karpát, východný a západný hrebeň Malých Karpát.

Urbanistické väzby

Zelený klin lesného masívu Malých Karpát sa vsúva do mesta takmer až do centrálnej časti k rieke Dunaj a svahy Malých Karpát so záhradkárskymi a chatovými lokalitami, poľami a vinicami tvoria zelené kontaktné pásma okolo mesta. Mesto Bratislava má výbornú polohu vzhľadom na možnosti rozvoja každodennej a víkendovej rekreácie v okolí zastavaného územia.

Územie prímestského rekreačného lesa je v bezprostrednom dotyku s mestskými časťami Staré Mesto, s obytnými zónami častí Rača, Krasňany, Vinohrady, Koliba, Kramáre, Patrónka, Lamač, Záhorská Bystrica) s centrálnou časťou mesta, s prímestskými obcami, s rozvojovými plochami navrhovaných nových obytných zón. Okrajové časti lesoparku, najmä v častiach Lamač, Kramáre, Koliba, Krasňany, Rača, sú vďaka bezprostrednému kontaktu obytných súborov a lesa využívané na každodennú rekreáciu.

2.2.3 GEOGRAFICKÝ OPIS RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Hranice riešeného územia sa v prevažnej miere kryjú s južnou hranicou chránenej krajinnej oblasti (CHKO) Malé Karpaty, zo severovýchodu je územie ohraničené hranicou hlavného mesta SR Bratislavy.

Územie tvorí južná časť masívu Malých Karpát, súčasne južná časť CHKO Malé Karpaty, súčasne najjužnejšie položená časť vysokotranského oblúka Karpát. Prakticky celé záujmové územie sa nachádza na svahoch pohoria Malých Karpát. Malé Karpaty sú samostatnou geomorfologickou jednotkou Západných Karpát. Na východe sú ohraničené Podunajskou nížinou, na západe ich ohraničuje Záhorská nížina.

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty je jediné veľkoplošné chránené územie vinohradníckeho charakteru.

Malé Karpaty predstavujú okrajové pohorie vnútorných Karpát, rozkladajúce sa v ich juhozápadnom cípe. Najvyšší vrch pohoria sú Záruby (768 m n. m.). V riešenom území je najvyšším vrchom Kamzík (439,4 m n.m.). V oblasti prevažuje povrchový odtok vôd, avšak nachádza sa tam niekoľko vyvieráčiek a prameňov.

Charakteristické pre toto pohorie sú dobré zachované plošiny. Údolia a rôzne depresie, ktoré oddeľujú plošiny, sa vytvorili zväčša na tektonických predisponovaných miestach. Napríklad údolie Vydrice má terén s kopcovitým charakterom, s výškovým rozdielom cca 250 metrov. Doliny v horných častiach, zodpovedajúce úrovni plošín, majú úvalinový riečny profil s miernym sklonom svahov. V nižších častiach pohoria prechádzajú do hlbšie zarezaných dolín tvaru roztvoreného písmena „V“ bez riečnej nivy alebo len so slabo vyvinutou riečnou nivou (Zaťko, 2002). Ich svahy majú sklon okolo 20°. Smerom k úpätiu pohoria sa doliny stále viac prehlbujú a sklon svahov je 25 – 30° (Zv ara et al., 2002).

Územie je zaradené medzi stredne členité vrchoviny, jeho okrajové zóny spadajú do nížinného typu krajiny.

2.3 VÄZBY RIEŠENÉHO ÚZEMIA NA NADRADENÉ ROZVOJOVÉ DOKUMENTY A ÚZEMNOPLÁNOVACIE DOKUMENTÁCIE

2.3.1 NADRADENÉ DOKUMENTY MEDZINÁRODNÉHO VÝZNAMU TÝKAJÚCE SA RIEŠENÉHO ÚZEMIA A OKRUHU JEHO PROBLÉMOV

Európsky dohovor o krajine

Európsky dohovor o krajine, ktorý bol prijatý vo Florencii 20. októbra 2000, predstavuje prvý dohovor Rady Európy, ktorý je komplexne zameraný na ochranu, manažment a plánovanie krajiny. Slovenská republika podpísala Dohovor v roku 2005. Členské štáty Rady Európy, ktoré podpísali tento dohovor, berú na vedomie, že: „krajina zohráva významnú úlohu z hľadiska verejného záujmu v oblasti kultúry, ekológie, životného prostredia a v sociálnej oblasti a predstavuje zdroj priaznivý na hospodársku činnosť, a jej ochrana, manažment a plánovanie môžu prispievať k vytváraniu pracovných príležitostí“. (Preambula Európskeho dohovoru o krajine, 20.10.2000).

NATURA 2000

Európska únia vytvorila legislatívny rámec pre ochranu a udržiavanie európskych lokalít voľnej prírody a biotopov, zásady, iniciatívy, vypracované na základe seminára v Lisabone. Navrhnutá bola súvislá sieť chránených území v štátoch EÚ ako spoločné dedičstvo štátov. Tvorená je dvoma typmi území:

- územiami európskeho významu ÚEV
- chránenými vtáčimi územiami CHVÚ.

Európske iniciatívy na podporu trvalo udržateľného rozvoja chránených území

Pre rozvoj riešeného územia a jeho väzieb na okolie sú zaujímavé európske iniciatívy na podporu trvalo udržateľného rozvoja chránených území, zamerané na stratégiu ochrany prírody a rozvoj trvalo udržateľného turizmu v chránených územiach.

Svetová charta pre trvalo udržateľný turizmus (1995)

V rámci tohto dokumentu boli o. i. stanovené:

- Súbor smerníc pre trvalo udržateľný turizmus
- Zoznam priorít a všeobecných princípov pre trvalo udržateľný turizmus
- Ochrana prírodných zdrojov a manažment chránených lokalít
- Ochrana prírody ako integrálna súčasť politiky využitia územia.

Spoločné princípy pre iniciatívy ochrany prostredia, trvalo udržateľného rozvoja turizmu a trvalo udržateľného rozvoja územia stanovené Svetovou chartou pre trvalo udržateľný turizmus:

• poznať územie a limity jeho využitia, rešpektovať limity únosnosti územia
• riešiť širšie územie okolo chráneného územia
• prírodne orientovaný vysokokvalitný turizmus
• monitoring návštevnosti, monitoring a vyhodnocovanie návštevníkov a áut
• sprístupniť chránené územia každému
• venovať pozornosť návštevníkom s osobitnými potrebami a limitovanými finančnými prostriedkami
• monitoring najnavštevovanejších lokalít, štandardu služieb, limitovanie vplyvov
• redukovat' sezónnosť
• podporovať informácie, poznávanie, environmentálne vzdelávanie
• rozvíjať nové formy zamestnanosti
• zvyšovať kvalitu poskytovaných služieb
• rozširovať ponuku rekreačných priestorov o nové turistické zaujímavosti
• záujem o dedičstvo prírodné, kultúrne, historické
• prispievať k ochrane a skvalitňovaniu prírodného a kultúrneho dedičstva
• rozvíjať také formy turizmu, ktoré podporujú tradičné sektory a udržanie tradičnej krajiny (nízko intenzívne lesné hospodárstvo, manažment voľnej prírody)
• Minimalizovať produkciu množstva odpadu a spotrebu energie
• redukovat' až zakázať prístup dopravy tam, kde je to možné (určité úseky, určité obdobia) mimo návštevníkov s obmedzenými schopnosťami pohybu a orientácie
• podporovať peší pohyb, cyklistiku, kyvadlovú, verejnú a netradičnú dopravu
• podporovať účasť vlastníkov turistických zariadení, i návštevníkov, na rehabilitácii a renaturácii prírodných biotopov, vyzývať ku správaniu, ktoré rešpektuje životné prostredie
• podporovať ochranu prírody v chránenom území – určitý podiel zo ziskov musí byť vrátený „zelenému magnetu“ na investície v chránenom území a na jeho manažment.

2.4 PREDPOKLADY A MOŽNOSTI ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA STANOVENÉ KONCEPCIOU ÚZEMNÉHO ROZVOJA SLOVENSKA 2001 A NADRADENOU ÚZEMNOPLÁNOVACOU DOKUMENTÁCIOU ÚPN VÚC BRATISLAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Hlavné ciele a odporúčania pre územný, hospodársky a sociálny rozvoj Slovenskej republiky a jej jednotlivých regiónov sú vyjadrené v základných celoštátnych a krajských rozvojových dokumentoch, z ktorých hlavný význam pre riešené územie majú :

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (2001)

Územný plán veľkého územného celku Bratislavského kraja (1998).

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (spracovanej ateliérom AUREX, s.r.o. v decembri 2001) je celoštátnou územnoplánovacou dokumentáciou, ktorá vyjadruje hlavné ciele územnoplánovacej politiky štátu, priestorový rozvoj Slovenskej republiky v celoštátnych a medzinárodných súvislostiach.

KÚRS bol sformulovaný na základe aspektov a požiadaviek rovnovážneho sídelného rozvoja, vrátane rozvoja vidieka, zabezpečenia rovnocennej dostupnosti k infraštruktúram, zachovania a rozvoja biodiverzity, prírodného a kultúrneho dedičstva, zachovania prvkov prírody, vyjadrený v princípoch trvalo udržateľného rozvoja, nových požiadaviek na kvalitatívne aspekty využívania územia.

Záväzné časti KÚRS 2001, vyhlásené Nariadením vlády SR č. 528 zo 14.8.2002, týkajúce sa riešeného územia:

ochrana prírody a krajiny

- zabezpečiť ekologicky optimálne rozvíjanie a využívanie územia pri rešpektovaní územnej stability
- zosúladiť využívanie územia s funkciami ochrany prírody
- asanovať a revitalizovať územia s vysokým stupňom envirozáťaž

poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

- rozvíjať tradičnú remeselnú výrobu, doplnkové výroby a nevýrobné činnosti súvisiace s lesnou činnosťou

rekreácia a turizmus

- dôsledne previazať ciele rekreačného a poznávacieho turizmu.

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou je **Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Bratislavského kraja** z roku 1998.

Návrh urbanistickej štúdie nadväzuje na záväzné regulatívy vyplývajúce z nadradenej ÚPN VÚC Bratislavského kraja, ktoré sa týkajú formovania riešeného územia.

Záväzné časti Územného plánu veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Bratislavského kraja, schválené Nariadením vlády SR č. 64/1998 Z. z. v znení zmien a doplnkov, týkajúce sa riešeného územia:

- podporovať rozvoj Bratislavy a Bratislavského kraja v ich medzinárodnom význame ako súčasti jedného z centier – aglomerácií najvyššieho európskeho významu (Viedeň – Bratislava) najmä v oblasti vedy, výskumu, obchodu, turistiky a dopravy,
- usmerňovať funkčno-priestorový subsystém turistiky a rekreácie v zhode s prírodnými a civilizačnými danosťami (Dunaj, Karpaty) a v súbežnom zabezpečovaní nárokov obyvateľov kraja, najmä Bratislavy, na každodennú a víkendovú rekreáciu, ako aj nárokov účastníkov širšej, aj cezhraničnej turistiky na poznávaciu a rekreačnú turistiku,
- podporovať okolo Bratislavy vytvorenie funkčno-priestorového systému prímestskej rekreácie,
- podporovať prepojenie medzinárodnej cyklistickej turistickej trasy pozdĺž Dunaja s trasami smerom na Záhorie a na Malé Karpaty,
- zabezpečiť územnú ochranu malokarpatských lesov s presne vymedzeným funkčným využitím,
- zamerať sa v chránených územiach (CHKO Malé Karpaty,...) predovšetkým na skvalitnenie vybavenostnej štruktúry existujúcich rekreačných zariadení, nerozširovať ich zastavané územie a nezakladať v chránených územiach nové lokality.

2.5 SPODROBNENIE A PREHLBENIE REGULATÍVOV ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚZEMNÉHO PLÁNU HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVY, ROK 2007, V ZNENÍ ZMIEN A DOPLNKOV

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre spracovanie urbanistickej štúdie je územný plán hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, schválený uznesením mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy č. 123/2007 zo dňa 31.5.2007.

Určenie druhov funkčného využitia

V územnom pláne hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov sú pre riešené územie malokarpatskej časti bratislavského lesoparku navrhnuté tieto druhy funkčného využitia plôch:

- 201 – občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu
  - 401 – šport, telovýchova, voľný čas
  - 901 – vodné plochy a vodné toky
  - 1001 – les, ostatný lesný pôdny fond
  - 1003 – rekreácia v prírodnom prostredí.
- 201 – kód funkčného využitia je určený pre územia – 8. mlyn, 9. mlyn, Železná studnička, objekty pri 2. rybníku, Snežienka, Sanatórium (Drieňovec), rodinné domy pri sanatóriu (na Drieňovci), areál televízneho vysielateľa, hotel West, Koliba Expo
- 401 – kód funkčného využitia je určený pre územia – Partizánska lúka, veľké parkovisko pri Červenom moste, 1. kameňolom
- 901 – kód funkčného využitia je určený pre územia – rybníky 1. – 4. v Hornej Mlynskej doline
- 1001 – kód funkčného využitia je určený pre územia – lesné porasty Malých Karpát
- 1003 – kód funkčného využitia je určený pre územia – lesné porasty, lúčne porasty v záujmových lokalitách lesného parku Malých Karpát (Kačín, Slalomka, Kamzík – Cvičná lúka a plochy lesných porastov pod televíznym vysielateľom, lesné porasty, lúčne porasty pozdĺž Cesty mládeže v Hornej Mlynskej doline.

Určenie intenzity využitia územia

Plochy určené ako rozvojové plochy – Partizánska lúka (kód X), Rybárska reštaurácia (kód D), 9. mlyn (kód D), Snežienka (kód D).

Kód	IPP max.	Číslo funkcie	Názov urbanistickej funkcie	Priestorové usporiadanie	Priem. podl.	IZP max.	KZ min.
D	0,9	201	OV celomestského a nadmestského významu	Areály, komplexy	2	0,45	0,15
				Zástavba mestského typu	3-4	0,30	0,20

Kód X – rozvojová plocha je natoľko významná alebo špecifická, že jej regulácia bude reálna až po preverení súťažou, alebo na podklade spracovania podrobnejšej overovacej štúdie.

Ostatné plochy v riešenom území sú určené ako plochy stabilizované.

2.5.1 SPODROBNENIE A PREHLBENIE VYBRANÝCH ZÁSAD A REGULATÍVOV ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚZEMNÉHO PLÁNU HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVY, ROK 2007, V ZNENÍ ZMIEN A DOPLNKOV PRE RIEŠENÉ ÚZEMIE LESOPARKU

Pre spracovanie urbanistickej štúdie sú vybrané zo záväznej časti ÚPN hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov zásady a regulatívy súvisiace s riešeným územím a s jeho širším okolím.

Vybrané zásady a regulatívy sú v návrhovej časti urbanistickej štúdie – v súlade s požiadavkami zo zadania – prehĺbené, podrobnejšie rozpracované, v podrobnosti návrhu: pre širšie riešené územie a pre kontaktné pásmo v mierke 1:50 000 a 1:25 000, pre riešené územie lesného parku v mierke 1:10 000 a 1:5 000, pre záujmové zóny v mierke 1:1 000.

V sivých rámečkoch sú k vybraným zásadám a regulatívom záväznej časti územného plánu pričlenené zámery navrhované v riešenom území. K týmto zámerom sú v návrhovej časti štúdie priradené príslušné prehĺbujúce zásady a regulatívy. Každý regulatív v návrhovej časti štúdie je teda možné priradiť ku vybraným zásadám a regulatívom záväznej časti územného plánu.

ZÁSADY A REGULATÍVY PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA

- ŠIRŠIE VZŤAHY

1.1.1. Medzinárodné súvislosti

- zhodnocovať fenomén „vody“ a hodnoty prírodného prostredia mesta v rozvoji atraktivít medzinárodného cestovného ruchu v oblasti rekreácie,
revitalizovať vodný tok Vydrice, otvoriť a sprístupniť Vydricu v úseku medzi Červeným mostom a Lamačskou cestou
- vybudovať pešiu a cyklistickú trasu ako súčasť cestného prepojenia Marchegg -Devínska Nová Ves,
navrhnuť sieť cyklistických trás v širšom riešenom území
- podporovať likvidáciu odpadov v súlade s požiadavkami na ochranu životného prostredia na medzinárodnej úrovni
likvidovať divoké skládky a rozptýlený odpad v riešenom území, najmä v kontaktovej línii a v kontaktovej pásme, individuálne odnášanie drobných odpadkov návštevníkmi, miesta sústredeného uskladňovania odpadkov vo väčších rekreačných lokalitách
- rešpektovať v priestorovom i funkčno-prevádzkovom riešení širších vzťahov stredoeurópskeho záujmového územia základnú kosť ekologické stability
rešpektovať lokality so záujmami ochrany prírody a krajiny, budovať spojitý systém prírodných prvkov v kontaktovej pásme a v širšom riešenom území

1.1.2. Celoštátne súvislosti

- chrániť a zveľaďovať nehnuteľné stránky kultúrneho dedičstva a kultúrno-historického a spoločenského prostredia vrátane ich pôsobenia v obraze mesta,
rešpektovať zachované prvky s kultúrno-historickými hodnotami, upraviť priestory okolo prvkov s kultúrno-historickými hodnotami, osadzovať v krajine nové prvky s výtvarnou hodnotou (budovať galérie v prírode)
- zachovať plochy lesov s prioritou ich významu ako základného krajnotvorného, hygienického, rekreačno-relaxačného a ekostabilizačného prvku,
zachovať vo vymedzenom území štatút lesov osobitného určenia, nerozširovať zastavané plochy a spevnené plochy v nových lokalitách, zachovať tichý rekreačný režim územia
- zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu skládok odpadov, začlenenie upravených plôch do urbanizácie územia,
po odstránení skládok odpadov rekultivovať územia a využiť na výsadbu nových plôch zelene alebo na rekreačné účely – oddychové miesta, rekreačné trasy, kvalitné rekreačné body na trasách s príslušnou vybavenosťou (znečistené lomy – Bážgovič, Rösslerov lom, znečistené územia na úpätí Karpát medzi vinicami, znečistené územia na hranici lesných pozemkov, atď.)
- rešpektovať vyhlásené chránené prírodné hodnoty:
-chránené územia prírody, CHKO Malé Karpaty, CHKO Dunajské luhy, lokality Ramsarského dohovoru, lokality zaradené do NATURA 2000 a prvky ÚSES.
rešpektovať lokality, ktoré sú predmetom záujmov ochrany prírody, v územiach už urbanizovaných rešpektovať osobitný rekreačný režim využívania územia stanovený príslušnými dokumentáciami (tichý režim, monitorovanie prostredia, obmedzená až vylúčená dostavba, nová zástavba, atď.)

1.1.3. Regionálne súvislosti

- preferovať ekologické systémy hromadných dopráv
preferovať peší pohyb návštevníkov po lesnom parku, cyklo dopravu, uprednostniť hromadnú dopravu pred osobnou automobilovou dopravou, vybudovať dostatočné plochy záchytných parkovísk, vzdialenejšie časti lesného parku sprístupniť v sezónnom období, počas vymedzených víkendov ekologickou vláčikovou dopravou, konškými povozmi (počas podujatí), zachovať sedačkovú lanovku Snežienka – Kamzík
- Zohľadniť v konkretizácii funkčného dotvárania územia mesta rekreačný potenciál prírodného zázemia regiónu pre saturovanie nárokov obyvateľov Bratislavy,
lesný park rozvíjať pre potreby každodennej a víkendovej rekreácie v prírodnom prostredí pre obyvateľov Bratislavy
- optimalizovať prevádzkové vzťahy preferovaním hromadnej dopravy
- rešpektovať v spodrobnej funkčnej využitia a prevádzkovom riešení regionálnych rozvojových pól súvislé plochy vinogradov a hodnoty zachovanej rurálnej krajiny v severovýchodnom rozvojom póle severne od štátnej cesty (k. ú. Vajnory),

- rešpektovať v životnom prostredí, v ochrane prírody, v tvorbe krajiny a v ÚSES:
- zásadné princípy tvorby nadregionálneho a regionálneho územného systému ekologickej stability,
  - plochy vinohradov, záhrad na svahoch Malých Karpát, plochy záhrad, sadov v poľnohospodárskej krajine i ako súčasť historického krajinného obrazu sídel,

zachovať súvislé plochy vinohradov a hodnoty zachovanej rurálnej krajiny v kontaktnom pásme a v okolitej poľnohospodárskej krajine, vybudovať vinohradnícku cestu na úpätí Malých Karpát s obnovením tradície vínnych domčekov pre rekreačné využitie (služby, občerstvenie)

- **CELOMESTSKÉ VZŤAHY**

1.2.1. Priestorové, funkčné a prevádzkové vzťahy

- Rozvíjať Bratislavu ako príjemný a bezpečný domov svojich obyvateľov, príjemný a bezpečný prechodný domov pre svojich návštevníkov:
  - so zdravým životným prostredím a zachovanými prírodnými hodnotami,
  - s bohatou ponukou atraktivít pre saturovanie nárokov voľného času obyvateľov i návštevníkov mesta v urbanizovanom i v prírodnom prostredí.
- V územnom rozvoji mesta rešpektovať, dotvárať a rozvíjať prírodný rámec a hodnoty prírodného zázemia mesta.

budovať pre obyvateľov Bratislavy lesný park s vybavením pre každodennú a víkendovú rekreáciu, zachovať tichý režim územia, sústrediť rozvoj lesného parku na aktivity pešieho pohybu (nemotorového pohybu), zdravotného a rekreačného pobytu a na športové aktivity v prírodnom prostredí (prírodné ihriská)

Zásady a regulatívy priestorového usporiadania, funkčného využitia a prevádzkového riešenia územia mesta v celomestských súvislostiach

Návrh funkčného využitia územia a prevádzkového riešenia územia mesta

V rozvoji športu, telovýchovy a zariadení voľného času:

- uplatňovať pre každodennú dostupnosť športových aktivít a aktivít vo voľnom čase požiadavky na realizáciu krytých športových a viacúčelových voľnočasových zariadení v rámci plôch určených pre občiansku vybavenosť.

V prírodnom prostredí lesného parku uplatňovať športové plochy prírodného charakteru, kryté športové zariadenia realizovať v zastavaných územiach mesta

V zhodnotení prírodného zázemia:

- rešpektovať požiadavku minimalizácie urbanizačných zásahov do prírodného prostredia ako základné východisko pre trvalo udržateľný rozvoj mesta,
- orientovať aktivity do jestvujúcich rekreačných lokalít so zvýšením ich kvality a pri a na rozvojových plochách orientovať vybavenosť do priestorov nástupných areálov,

rešpektovať prírodný charakter prostredia, kultúrno-historické hodnoty a prírodné hodnoty územia, nové aktivity orientovať do už existujúcich urbanizovaných plôch, zvyšovať kvalitu existujúcej vybavenosti a existujúcej urbanistickej štruktúry, rešpektovať soliterný charakter zástavby, architektonický vzhľad a výšku navrhovaných dostavieb, prípadne nových objektov podriaďiť dominantnému prírodnému charakteru prostredia, v prípade Hornej Mlynskej doliny rešpektovať záujmy ochrany kultúrno-historických hodnôt

- vytvoriť realizačné podmienky pre obnovu zelených plôch vo voľnej krajine,

ideový návrh zelených priečných a pozdĺžnych koridorov – v spojitosti s návrhom rekreačných trás – ďalej upresňovať v podrobnejších dokumentáciách až po realizačné projekty, v rámci štúdie spracovaný projektový zásobník ďalej dopracovať v podrobnejších dokumentoch

- oživiť a kultivovať sprievodnú zeleň toku Vydrica,

revitalizovať vodný tok Vydrica, otvoriť a sprístupniť Vydricu v úseku medzi Červeným mostom a Lamačskou cestou

- rešpektovať v prehľbujúcich dokumentoch na zonálnej úrovni jestvujúcu zeleň a uplatniť jej rozvoj návrhom alejí a stromoradií pozdĺž komunikácií,

v návrhu priečných a pozdĺžnych zelených koridorov uplatniť aleje a stromoradia, výrazný kompozičný prvok v obraze poľnohospodárskej krajiny a dôležitý prvok rekreačných trás

- v severozápadnom rozvojovom smere mesta:
  - orientovať rekreáciu v prírodnom prostredí Devínskych a Pezinských Karpát na rekreáciu v zeleni s minimalizáciou urbanizačných zásahov do prírodného prostredia,
  - zachovať existujúce plochy zelene vo voľnej poľnohospodárskej krajine, zeleň vodných tokov, plochy záhrad, sadov, zeleň v záhradkárskych a chatových osadách,
- v severovýchodnom rozvojovom smere:
  - rešpektovať v Bratislavskom lesnom parku sústreďenie rekreačných aktivít do lokalít Železná studnička a Kamzík a v masíve Malých Karpát nad Račou,

dobudovať lokalitu Kamzík (revitalizácia lesných porastov, rozšírenie siete zariadení pre služby, stravovanie, športové aktivity, reorganizácia dopravy, vybudovanie ústredného promenádového chodníka, rekonštrukcia siete rekreačných trás), dobudovať lokalitu Železná studnička (asanácia nevyhovujúcich objektov, sadové úpravy v areáli a v jeho okolí, výstavba nových objektov verejného stravovania, vybudovanie trampského sedenia, obnova člňovania), revitalizovať lokalitu Rača – Slalomka (obnovenie lyžiarskeho areálu)

-zachovať prevahu plôch vinohradov medzi navrhovanou zástavbou v priestore Sliačskej cesty až po lokalitu Slanec v MČ Nové Mesto, od navrhovanej zástavby v priestore Peknej cesty a až po zástavbu v lokalite Kopanice v MČ Rača, od navrhovanej zástavby v lokalite Fongy v MČ Rača vrátane severnej časti k. ú Vajnory,

-zachovať prírodné lokality Úžiny – Rinzle a Zrkadliská pozdĺž Račianskeho potoka a v lokalite Kozliny pri jazere na Šprinclovom majeri,

V rozvoji dopravných systémov:

- zachovať väčšinový podiel hromadnej dopravy v preprave osôb realizáciou nosného systému MHD zvýšiť jej kvalitu,
- rozvíjať trasy pre nemotorické druhy dopravy – cyklistické trasy nadmestského a celomestského významu, hlavné pešie trasy.

preferovať peší pohyb návštevníkov po lesnom parku, cyklo dopravu a jazdy na koňoch po vymedzených trasách, uprednostniť hromadnú dopravu pred osobnou automobilovou dopravou, vybudovať dostatočné plochy záchytných parkovísk, vzdialenejšie časti lesného parku sprístupniť v sezónnom období, počas vymedzených víkendov ekologickou vláčikovou dopravou, konškými povozmi (počas podujatí), zachovať sedačkovú lanovku Snežienka – Kamzík

1.2.2. Urbanistická kompozícia a obraz mesta

Rešpektovať hodnoty formujúce obraz Bratislavy:

- poľnohospodársku krajinu ako súčasť obrazu mesta - najmä plochy vinohradov na svahoch Malých Karpát, plochy záhrad a sadov v zachovaných lokalitách v okrajových mestských častiach,

Územia individuálnej bytovej výstavby a rurálnej štruktúry

Prehĺbiť v nasledných optimalizujúcich ÚPP a ÚPD:

- hmotovo-priestorové spolupôsobenie zástavby a zelene v prostredí v lokalitách dotvárajúcich panorámu mesta

zachovať súvislé plochy vinohradov a hodnoty zachovanej rurálnej krajiny v kontaktovej pásme a v okolitej poľnohospodárskej krajine, vybudovať vinohradnícku cestu na úpätí Malých Karpát s obnovením tradičných vínnych domčekov pre rekreačné využitie (služby, občerstvenie), členiť koridormi zelene a koridormi rekreačných trás súvislé plochy navrhovanej zástavby v rozvojových územiach, a (podľa územných a priestorových možností) aj plochy existujúcej zástavby, uplatniť charakter rozvoľnenej urbanistickej štruktúry

Územia s prevahou dopravno-distribučnej funkcie

- zvyšovať spoločenský význam priestorov:
  - radiál a okruhov dopravného významu v hierarchii ich vzťahov k celomestskému centru,
- v následnom dotváraní jestvujúcich i potenciálnych hlavných peších ťahov a cyklistických trás zodpovedajúce spoločenské zhodnotenie, kompozičné a architektonické riešenie zástavby.

dosiahnuť spojitosť systému rekreačných trás tak, ako existuje spojitý systém dopravných cestných, železničných trás a sietí technickej vybavenosti, zabezpečiť sieť rekreačných bodov v systéme peších a rekreačných trás s príslušným orientačným a informačným značením a s

príslušným mobiliárom, zachovať, prípadne vytvoriť rezervné plochy pre verejné komunikačné priestory s dopravnými trasami (vrátane peších a rekreačných trás) so zeleňou

Územia areálov (občianska vybavenosť, výroba)

Dodržať zásady pre dotváranie jestvujúcich a navrhovaných špecifických areálových zariadení občianskej vybavenosti a výroby na úrovni prehlbujúcich ÚPP, ÚPD i v projektovej príprave:

Prírodné prostredie

Rešpektovať ako kompozičné danosti prírodného prostredia determinujúce formovanie urbanizovaného prostredia mesta:

- masív Malých Karpát s plochami vinohradov na ich úpäť,
- konfiguráciu terénneho reliéfu.

Zohľadniť v kompozícii usporiadania špecifických území:

- bohatosť priestorových scenérií prírodného prostredia,
- prinavrátenie zelene do voľnej krajiny.

zachovať súvislé plochy vinohradov a hodnoty zachovanej rurálnej krajiny v kontaktovom pásme a v okolitej poľnohospodárskej krajine, členiť navrhovanými koridormi zelene a koridormi rekreačných trás súvislé plochy navrhovanej zástavby v rozvojových územiach, a (podľa územných a priestorových možností) aj plochy existujúcej zástavby, uplatniť charakter rozvoľnenej urbanistickej štruktúry

1.2.4. Špecifické požiadavky na priestorové usporiadanie a funkčné využitie na úrovni mestských častí.

Mestské časti severozápadného rozvojového smeru mesta –

Karlova Ves, Dúbravka, Lamač, Záhorská Bystrica, Devínska Nová Ves, Devín

Rešpektovať terénnu konfiguráciu ako súčasť obrazu mesta:

- masívy a úpäť Devínskych a Pezinských Karpát, Devínskej Kobyly a Sitiny,
- pôvodné prírodné prostredie na svahoch Devínskej Kobyly, Devínskych a Pezinských Karpát,

Rešpektovať:

- vo vybraných lokalitách kultúry viníc, s lúčnymi porastmi a produktívnymi ríbezľovými sadmi,
- krajinné plánovanie ako integrovanú súčasť urbanistického riešenia.

zachovať súvislé plochy vinohradov a hodnoty zachovanej rurálnej krajiny v kontaktovom pásme a v okolitej poľnohospodárskej krajine, rešpektovať lokality, ktoré sú predmetom záujmov ochrany prírody, rešpektovať zachované prvky s kultúrno-historickými hodnotami, osadzovať v krajine nové prvky s výtvarnou hodnotou (budovať galérie v prírode), rozvíjať štruktúru krajiny zelene, vybudovať spojitý systém prírodných prvkov formou priečnych a pozdĺžnych zelených koridorov, obrátiť pozornosť na „menej“ atraktívne územia mesta aj z hľadiska navrhovania zelených koridorov a rekreačných trás, budovať zelené koridory a rekreačné trasy aj cez „menej“ atraktívne územia, výrobné skladové územia, okrajové časti zón a zastavaných území

MČ Bratislava – Lamač

Rešpektovať:

- ekostabilizačnú zónu medzi sídliskom Podháj a lesom.

zachovať a ďalej rozvíjať plochy zelene (sadové úpravy sídliskového charakteru, prírode blízke úpravy v dotyku s lesnými porastmi) a plochy športovej vybavenosti (odkryté športové plochy, prírodné ihriská, určené prednostne miestnym obyvateľom), plochy športovej vybavenosti celomestského a nadmestského významu umiestňovať na voľné plochy medzi obchodným domom a Františkov majer

Rozvíjať:

- zariadenia občianskej vybavenosti zamerané na zdravotnú starostlivosť pre obyvateľov severozápadnej časti mesta so zhodnotením územia aj pre lokalizáciu vedecko-výskumných a vedecko-technických pracovísk pre rozvoj medicínskych technológií s rozvojom súkromného sektoru špecifických zdravotníckych a sociálnych služieb v nadväznom území v priestore Rázsochy.

kontinuálne previazať parky, parkovo upravené plochy zelene a pešie trasy areálov OV, obytných súborov s lesným porastom a pešími trasami Malých Karpát

MČ Bratislava - Záhorská Bystrica

Rozvíjať:

- nástupné priestory do BLP v lokalitách s väzbami na turistické trasy (Plánky, Podkerepušky - južne od odborného učilišťa Elektrovod, Tešedíkova ul., Prídavková ul., Vlkovky).

vybudovať nové nástupné body zo záhorskej strany Malých Karpát vo väzbe na existujúce a navrhované rekreačné trasy, na existujúce a navrhované športovo-rekreačné areály

Mestské časti severovýchodného rozvojového smeru mesta – Nové Mesto, Rača, Vajnory

Rešpektovať:

- lesný masív Malých Karpát s nadväzným územím, ktorý je v celom svojom rozsahu zahrnutý do Bratislavského lesného parku a tvorí súčasť chránenej krajinej oblasti s požiadavkami na využitie územia pre rozvoj rekreačno-zotavovacích funkcií a záujmami ochrany prírody
- pás vinohradov na úpätí lesného masívu Malých Karpát medzi urbanizovaným územím mesta a neurbanizovaným prostredím Bratislavského lesoparku, s prioritnou funkciou zachovania krajinného obrazu mesta
- riešenie športovo-rekreačných a zotavovacích funkcií Bratislavského lesoparku v rámci jestvujúcich areálov a priestorov, s limitmi výstavby v rámci stabilizovaných území.

územie lesoparku prednostne využívať na rekreačno-zotavovacie funkcie, nové rekreačné aktivity v lesoparku navrhovať na existujúcich urbanizovaných plochách

C.4. ZÁSADY A REGULATÍVY UMIESTNENIA OBČIANSKEHO VYBAVENIA**ZDRAVOTNÍCKE ZARIADENIA**

- dobudovať systém doliečovacích, ošetrovateľských a rehabilitačných zariadení, hospicov

Zásady a regulatívy priestorového usporiadania**1. Nemocničná starostlivosť**

- liečebne dlhodobu chorých, psychiatrické liečebne, sanatória a ozdravovne – lokalizovať aj mimo intravilánu v prírodnom prostredí, alebo v dotyku s prírodným prostredím,
- vysokošpecializované ústavy s celoslovenskou pôsobnosťou, navrhovať ako koncentrované monofunkčné areály vo väzbe na prírodné prostredie v priestore vonkajšieho mesta.

rekreačno-zotavovacie prostredie lesoparku využiť na vybudovanie doliečovacieho zariadenia pre deti

VEREJNÉ STRAVOVANIE

Základným urbanistickým princípom zariadení verejného stravovania je zvyšovanie kvality zariadení a princíp ich integrácie s ďalšími zložkami obslužnej občianskej vybavenosti: maloobchodnými zariadeniami, zariadeniami služieb a kultúry, administratívy...

v lesoparku doplniť zariadenia verejného stravovania v rozsahu primeranom prírodným danostiam územia a v rozsahu pokrytia nárokov zo strany návštevníkov, zariadenia verejného stravovania integrovať so službami, prevádzkovými činnosťami, vzdelávacími aktivitami

UBYTOVANIE CESTOVNÉHO RUCHUZásady a regulatívy priestorového usporiadania

- prímestské motely s pasantnou funkciou pre krátkodobý pobyt: lokalizovať mimo zastavané územie mesta, pri diaľniciach a výpadových komunikáciách, vo voľnej krajine, pri výletných cieľoch,
- malé rekreačné ubytovacie zariadenia cestovného ruchu: lokalizovať do atraktívneho prostredia v rekreačných oblastiach.

malé rekreačné ubytovacie zariadenia cestovného ruchu umiestňovať predovšetkým v kontaktnom pásme na hraniciach lesoparku z dôvodu zachovania rekreačných funkcií, ochrany rekreačných funkcií lesného prostredia pred negatívnymi vplyvmi dopravy a odpadov

C.6. ZÁSADY A REGULATÍVY UMIESTNENIA REKREÁCIE V PRÍRODNOM PROSTREDÍ

Pre rekreačné účely krátkodobej rekreácie sú na území mesta využívané priestory v inundačnom území veľtoku Dunaja, vodné plochy a potenciál Bratislavského lesného parku v dvoch častiach - Devínska Kobyla a Malé Karpaty.

Riešenie potrieb rekreácie sa sústreďuje na dve základné sféry, ktorých rekreačná náplň je závislá na rozsahu voľného času a rytme jeho využívania:

- rekreácia každodenná – činnosť v rámci niekoľkých hodín voľna po skončení denného zamestnania alebo školskej výučby,
- rekreácia krátkodobá (víkendová) – je náplňou dní pracovného voľna koncom týždňa a sviatkov.

V súlade so schválenými strategickými cieľmi rozvoja rekreácie v prírodnom prostredí:

- podporovať a spolupracovať so sídlami Bratislavského regiónu v zhodnotení prírodného zázemia pre saturovanie nárokov obyvateľov Bratislavy na všetky druhy rekreácie v prírodnom prostredí,
- vytvárať podmienky pre rozvoj rekreačného potenciálu prírodného zázemia mesta a zachovať kvalitu rekreačného prostredia a prírodného potenciálu rešpektovaním platnej legislatívy dotýkajúcej sa ochrany prírody a krajiny a lesa,
- v prírodnom prostredí riešiť priestory pre aktívnu rekreáciu bez narušovania prírodnej kvality prostredia v území s vhodnými terénnymi podmienkami a rozlohou zodpovedajúcou predpokladanému počtu návštevníkov,

-zachovať tichý rekreačný režim územia s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta, rešpektovať základnú požiadavku na prírodné rekreačné zázemie mesta: -peší pohyb v prírode, -rekreačný pobyt v prírode (lesné prostredie, oddychové, športovo-rekreačné lúky), -športovo-rekreačné aktivity v prírodnom prostredí (prírodná telocvičňa)

- situovať rekreačný priestor (nástupný bod) v takej vzdialenosti od plôch bývania, ktorá je dosiahnuteľná bez nadmerných časových strát úmerne k disponibilnému času krátkodobej formy rekreácie.

vybudovať nástupné body v kontakte s existujúcimi a navrhovanými obytnými zónami a športovo-rekreačnými areálmi

Zásady a regulatívy priestorového usporiadania

... je potrebné dobudovať a zatraktívniť základné typy jestvujúcich rekreačných stredísk:

- podhorské strediská rekreácie Železná studnička, Kamzík, Koliba, Kačín, Rača - Slalomka, Devínska Kobyla,

Pri umiestňovaní plôch a zariadení rekreácie a oddychu v krajinnom prostredí:

- rešpektovať platnú legislatívu dotýkajúcu sa ochrany prírody a krajiny a lesa v kontexte s pohybom návštevníkov za účelom ochrany flóry, fauny, pôdneho krytu, ekologickej stability,
- v krajinnom prostredí vhodne umiestňovať:
  - drobné zariadenia oddychu, prípadne služieb verejného stravovania,
  - pešie, cyklistické a kynologické trasy,
  - náučné chodníky s drobnými stavbami altánkov, odpočinkových miest.

Pri rozvoji občianskej vybavenosti v rekreačných územiach s ohľadom na charakter rekreácie je potrebné dosiahnuť vyšší štandard v zariadeniach športových a telovýchovných, stravovacích, ubytovacích a vybraných služieb a zároveň dosiahnuť prevádzkovú efektívnosť týchto zariadení ich využitím i mimo sezóny.

skvalitniť existujúcu ponuku služieb v lesoparku, dobudovať chýbajúce zariadenia, zachovať kvalitu prírodného prostredia lesoparku v zmysle legislatívnej ochrany (zachovať tiché prostredie, les, otvorené lúčne plochy, neumiestňovať nadmerné množstvo umelých prvkov)

ZÁSADY A REGULATÍVY ZACHOVANIA KULTÚRNO – HISTORICKÝCH HODNÔT

C.9.OCHRANA PAMIATOK V KOMPETENCII SAMOSPRÁVNÝCH ORGÁNOV

Zachovať pamiatkové hodnoty pamätihodností a súborov, ktoré nie sú súčasťou pamiatkového fondu, dotvárajúcich identitu a historický obraz jednotlivých mestských častí a ich špecifického prostredia:

MČ Nové Mesto

- Horná Mlynská dolina – územný celok zahŕňajúci technické pamiatky štyroch vodných nádrží (mlynských rybníkov), mlynské náhony z konca 19.stor, objekty, resp. zvyšky mlynských stavieb a rekreačných objektov,
- televízny vysielateľ Kamzík,
- prírodné prostredie BLP,

- obraz a panorámu diaľkových pohľadov na hrebene Karpát: Mestská hora, Železná studienka, Stráže, Kamzík, Vtáčnik, Ahoj, Krivé jarky, Biely Kríž.

upraviť priestory okolo kultúrno-historických prvkov, umiestňovať nové výtvarné prvky s lesnou tematikou (prírodná galéria, vybavenie tematických trás, oživenie ústredných priestorov záujmových zón a ostatných významných rekreačných lokalít

C.10. ZÁSADY A REGULATÍVY OCHRANY A VYUŽÍVANIA PRÍRODNÝCH ZDROJOV

V zhodnotení prírodných zdrojov na území Bratislavy:

- podriaďiť využívanie lesných zdrojov ako prostriedku rekreačných, relaxačných a zdravotných, ekostabilizačných i hospodárskych funkcií dodržiavaniu schválených LHP, bioprojektov, rámcových plánovacích modelov, príp. iných relevantných dokumentov z oblasti lesného hospodárstva či ochrany prírody a krajiny
- rešpektovať a chrániť vody vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine
- zachovať a zlepšovať stav vôd
- znižovať nepriaznivé účinky povodní a sucha (v bratislavských podmienkach to znamená zvyšovanie vododržnosti krajiny a zlepšovanie vodnej bilancie pôd, znižovanie splavovania pôdy resp. vodnej erózie, zlepšenie pokryvnosti pôd vegetáciou ap.)
- zabezpečiť funkčnosť vodných tokov a bezpečnosť vodných stavieb (nezakrývať korytá vodných tokov, zabezpečiť prietoknosť vodných koryt, ...)

vyčistiť vodný tok Vydrica a príľahlé pobrežné pozemky v časti Patrónka, zachovať meandre Vydrice, zachytiť prívalové dažďové vody do občasných vodných tokov s občasnými vodopádmi

C.11. ZÁSADY A REGULATÍVY OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VYTVÁRANIA A UDRŽIAVANIA EKOLOGICKEJ STABILITY

- Chrániť prírodu a rešpektovať zakázané činnosti v územiach so stupňami ochrany, ktoré sú uvedené v § 12 – 23 zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z.
- rešpektovať režimové opatrenia zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny:
- chránené krajinné oblasti – CHKO Malé Karpaty (zriadená vyhl. MK SR č. 64/1976 Zb.),
- NATURA 2000
  - územia európskeho významu – ...SKUEV0388 Vydrica, SKUEV0104 Homolské Karpaty. (boli vyhlásené uzn. vlády SR č. 239 zo 17. marca 2004 ako SKUEV; Výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004 bol vydaný národný zoznam týchto SKUEV a tiež patria do Súvislej európskej sústavy chránených území),
  - chránené vtáčie územie. SKCHVU014 Malé Karpaty (boli vyhlásené uzn. vlády SR č. 636 z 9. júla 2003 ako CHVÚ, vyhlásené vyhláškou MŽP SR č. 216/2005 z 29.4. 2005 za chránené vtáčie územie)

11.2. ZÁSADY A REGULATÍVY TVORBY KRAJINY

V tvorbe krajiny sa požaduje:

- rešpektovať všetky prvky a kategórie tvorby krajiny

nezaťažovať lesné prostredie umelými prvkami, zachovať tichý režim rekreačného prostredia

- zvlášť chrániť plochy lesných masívov, ktoré tvoria základ krajinných ochrannoprirodných i ekostabilizačných prvkov územia Bratislavy; rešpektovať požiadavku §10 zákona č. 326/2005 o lesoch v tom smere, že treba požiadať orgán štátnej správy lesného hospodárstva o záväzné stanovisko na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa - 50 m od hranice lesného pozemku,
- v maximálnej miere ochraňovať jestvujúce krajinné prvky v území, podporovať budovanie navrhovaných krajinných komponentov (s využitím možností vychádzajúcich zo stavebného zákona, zákona o ochrane prírody a krajiny, ale aj zákonov o ochrane poľnohospodárskej pôdy a zákona o vinohradníctve a vinárstve).

pozdiž hranice lesoparku (súčasne hranice CHKO MK) vybudovať peší vyhladkový lesný chodník, vyčistiť kontaktnú líniu od odpadov, chrániť rekreačné lúky pred nadmernou zástavbou

11.3. ZÁSADY A REGULATÍVY VYTVÁRANIA A UDRŽIAVANIA EKOLOGICKEJ STABILITY

Nový zákon. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v prvej časti v §5 ods. (4) uvádza, že „**Udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme**“.

Zákon o ochrane prírody a krajiny v druhej časti v §3 ods. (3) uvádza, že „**Vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom**“.

Pre udržanie ekologickej stability je potrebné :

- akceptovať navrhnutý systém ekologickej stability (spracovaný v úrovni RÚSES) pri územnoplánovacích činnostiach, rešpektovať najmä jeho základné kompozičné prvky – biocentrá (Bc) a biokoridory (Bk) rôznych hierarchických úrovní:

biocentrá – RBc Vajnorská dolina, RBc Zbojnička – Panský les, RBc Pekná cesta, RBc Hrubý vrch, RBc Hrubá pleš, RBc Železná studnička I. a II. rybník, RBc Ž. studnička III. a IV. rybník, RBc Sitina – Starý grunt,...biokoridory – RBk Stará Mláka s prítokmi, NRBk JV svahy M. Karpát, NRBk SZ svahy M. Karpát, RBk Vydrica s prítokmi, RBk Račiansky potok s prítokmi, RBk potok Struha,...

- neumiestňovať v navrhovaných Bc a Bk v extravilánových polohách mesta také stavby a technické zariadenia, ktoré by zásadným spôsobom narúšali ich ekostabilizačné poslanie a účinky; v urbánnych Bc a Bk pripustiť len také činnosti príp. stavby, ktoré nespôsobia výrazné obmedzenie ekostabilizačného pôsobenia v rámci ÚSES.

územia so zvýšeným záujmom o ochranu prírodných hodnôt využívať na rekreačné pohybové a pobytové aktivity (rekreácia na oddychových lúkach, turistické trasy, prírodné ihriská

C.12. ZÁSADY A REGULATÍVY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

12.2. V OBLASTI OCHRANY POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A LESNÉHO PÔDNEHO FONDU (LESNÝCH POZEMKOV)

- rešpektovať ustanovenia zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch; najmä zásady ochrany lesných pozemkov, povinnosti pri územnoplánovacej činnosti, ochranné pásmo lesa a kategorizáciu lesov,
- rešpektovať pri usmerňovaní lesohospodárskych, rekreačných, relaxačno-zdravotných a ekostabilizačných činností na lesnom pôdnom fonde schválené zásady v rámci LHP, bioprojektov, či iných dokumentov riešiacich optimalizáciu využívania lesných ekosystémov.

na území malokarpatskej časti bratislavského lesoparku zachovať kategóriu lesov osobitného určenia, rešpektovať vymedzené plochy ochranných lesov podľa LHP, v časti lesoparku západne od Kačínskej cesty rozvíjať rekreačné aktivity v záujme zachovania rekreačného charakteru zeleného klinu Malých Karpát v zastavanom území mesta Bratislava

14.1. OCHRANNÉ PÁSMA A CHRÁNENÉ ÚZEMIA PAMIATKOVEJ STAROSTLIVOSTI

Rešpektovať:

- ochranné pásma, pamiatkové zóny a nehnuteľnosti zapísané do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu ako aj archeologické náleziská na území mesta.

14.2. OCHRANNÉ PÁSMA A CHRÁNENÉ ÚZEMIA PRÍRODY

Rešpektovať:

- ochranné pásmo lesa,
- chránené územia prírody,
- ochranné pásma chránených území prírody,
- prvky ÚSES,
- chránené vtáčie územia CHVÚ (súčasť NATURA 2000),
- územia európskeho významu ÚEV (súčasť NATURA 2000),
- biotopy európskeho a biotopy národného významu (a tiež druhy európskeho a druhy národného významu),
- ochranné pásma vodných zdrojov.

15.3. PLOCHY NA CHRÁNENÉ ČASTI KRAJINY

Nový z. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v prvej časti v §5 ods. (4) uvádza, že

„Udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme“ Zákon o ochrane prírody a krajiny v druhej časti v §3 ods. (3) uvádza, že „Vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom“. Vychádzajúc z vyššie uvedených citovaní paragrafov zákona o ochrane prírody a krajiny je možno vyvodiť záver, že prvky systému ochrany prírody, tvorby krajiny a ÚSES sú prvkami a činnosťami vykonávanými vo verejnom záujme.

2.6 PRÍRODNÉ PODMIENKY

2.6.1 ABIOTICKÉ POMERY

2.6.1.1 Geomorfologické pomery

Podľa geomorfologického členenia SR patrí riešené územie ku geomorfologickým jednotkám:

Sústava:.....Alpsko-himalájska
 Podsústava:.....Karpáty
 Provincia:.....Západné Karpáty
 Subprovincia:.....Vnútorne Západné Karpáty
 Oblasť:.....Fatransko-tatranská oblasť
 Celok:.....Malé Karpáty
 Podcelok:.....Pezinské Karpáty
 Časť:.....Homol'ské Karpáty.

Výsledky fyzicko-geografického výskumu (Mazúr a kolektív, 1975) umožňujú vyčleniť v riešenom území prírodné krajinné celky ako priestorové systémy v troch taxonomických úrovniach.

- úroveň (makroregionálna)
  - montánna krajina (územie Malých Karpát)
  - nížinná krajina (územie Podunajskej a Záhorskej nížiny)
- úroveň (regionálna)
  - montánna vrchovinová krajina (typy 1.2 – 1.5)
  - nížinná pahorkatinová krajina (typy 3.2 – 3.4)
- úroveň (mezoregionálna)
  - typ 1.2 – plošinatá krajina s bučiami a dubo-hrabinami / hrabové duby (hrebene plošín Malých Karpát)
  - typ 1.3 – krajina hlbokých dolín vo vnútri i na okrajoch masívu Malých Karpát s prevládajúcimi javorovými jaseňami
  - typ 1.4 – krajina sklonitých strání masívu Malých Karpát
  - typ 1.5 – krajina teplých úpätných strání s kultúrnou lesostepou
  - typ 3.2 – krajina mierne vyzdvihnutých terás a kužeľov (Bratislavská terasa)
  - typ 3.3 – krajina naklonených úpätných rovín s kultúrnou lesostepou (súvislý lem po západnej a východnej strane masívu Malých Karpát)
  - typ 3.4 – krajina úpätných depresí so šúmi, po melioračných úpravách stratili svoj mokradňový charakter a slúžia poľnohospodárskej produkcii – výnimku tvorí NPR Jurský Šúr

Celé záujmové územie sa nachádza na svahoch pohoria Malých Karpát, samostatnej geomorfologickej jednotky Západných Karpát. Na východe je ohraničené Podunajskou nížinou, na západe Záhorskou nížinou.

Malé Karpáty predstavujú okrajové pohorie vnútorných Karpát, rozkladajúce sa v ich JZ cípe. Zaraďujú sa medzi jadrové pohorie. V území vystupujú granitoidné horniny, vápence, bridlice, fylity, amfibolity a ďalšie horniny jadrových pohorí. Najvyšší vrch pohoria sú Záruby /768 m n. m./. V oblasti prevažuje povrchový odtok vôd, avšak nachádza sa tam niekoľko vyvieraciek a prameňov. Podoba dnešného reliéfu záujmového územia je výsledkom horotvorných fáz v mladších prvohorách, kedy došlo k mohutnému relatívnemu vyzdvihnutiu dnešného pohoria Malých Karpát voči susedným panvám. Vyzdvihnutá kryha bola rozlámaná zlomami SJ až SZ-JV smeru. Týmito procesmi boli dané základné hrubé formy Malých Karpát, ktoré sa zachovali až dodnes. Na detailnejšom formovaní sa podieľali prevažne exogénne činitele.

Charakteristické pre toto pohorie sú dobré zachované plošiny, údolia a rôzne depresie, ktoré oddeľujú plošiny. Údolie Vydrice má terén s kopcovitým charakterom, s výškovým rozdielom cca 250 metrov. Doliny v horných častiach, zodpovedajúcich úrovni plošín, majú úvalinový riečny profil s miernym sklonom svahov. V nižších častiach pohoria prechádzajú do hlbšie zarezaných dolín tvaru roztvoreného písmena „V“ bez riečnej nivy alebo len so slabou vyvinutou riečnou nivou (Zaťko, 2002). Ich svahy majú sklon okolo 20°. Smerom k úpätiu pohoria sa doliny stále viac prehĺbujú a sklon svahov je 25 – 30° (Zvara et al., 2002).

Územie sa zaraďuje medzi stredne členité vrchoviny. Na južnom okraji záujmového územia sa nachádzajú riečne terasy s prevahou ornej pôdy a riečne terasy s trávnatými porastmi. V oblasti Karpát, budovaných skalnými horninami, sa uplatňovalo predovšetkým mechanické zvetrávanie (Mazúr, 1986).

Okrajové zóny územia spadajú do nížinného typu krajiny. Územie ďalej prechádza do nížinnej pahorkatiny (30 – 100 m.). Charakteristické pre takéto lokality je klesanie územia a akumulácia činnosť riek a vetra.

Vývoj reliéfu značne ovplyvnila činnosť vodných tokov a činnosťou človeka (hrádze, melioračné zásahy, deštrukcia vegetačnej pokrývky, poľnohospodárska výroba, výstavba sídel, ciest a technických objektov).

2.6.1.2 Geologické pomery

Malé Karpaty sú najzápadnejším jadrovým pohorím karpatského oblúka. V území vystupujú granitoidné horniny, vápence, bridlice, fylity, amfibolity a ďalšie horniny jadrových pohorí. Územie BLP sa nachádza v južnej časti severovýchodnej časti Malých Karpát. Granodioritné horniny budujú takmer dve tretiny kryštalinika Malých Karpát. Kryštalické bridlice sú zachované medzi Pernekom, Pezinkom. Drobné výskyty kryštalických bridlíc sú i uprostred granitoidných masívov.

Pri kontakte granitoidov s plášťom kryštalických bridlíc vystupujú často biotitické a biotiticko granátické ruly. Vystupujú medzi Lamačom a Záhorskou Bystricou, medzi Častou a Hornými Orešanmi a medzi bratislavským a modranským masívom. Okrem biotitu a granátu sú zložené z kremeňa a plagioklasu, ku ktorým miestami pristupuje muskovit, grafit, staurolit, silimanit a kontaktné minerály, najmä andaluzit. Granitoity kryštalického jadra Malých Karpát vytvárajú dva od seba zložením rozličné masívy:

- **Bratislavský masív**
- **Modranský masív.**

Bratislavský masív zaberá juhozápadnú časť pohoria medzi Bratislavou a Pezinkom a je rozľahlejší. Nachádza sa na území BLP, má tvar obdĺžnikového telesa dlhého cca 20 km a širokého asi 6–8 km. Rozprestiera sa medzi Bratislavou a Devínskou Novou Vsou, Borinkou a Pezinkom. Od Modranského masívu ho oddeľuje zóna bridlíc pezinsko-perneckého kryštalinika.

Charakteristický znak – zastúpenie muskoviticko-biotických granitov a granodioritov s hojným výskytom pegmatitov, biotických fylity, borinské vápence, vrstvy marianskyh čiernych bridlíc, štrky a piesky, granodiority strednozrné, tvorené kremeňom, draselnými živcami (ortoklas, mikroklín), plagioklasom, biotitom a muskovitom, piesčité vápence, slieňovce, šedé slienité a tmavé rohovcové vápence (Generel BLP, 2006).

Vodná erózia je na niektorých miestach veľmi silná, čomu zodpovedá výraznejšia členitosť územia. Práve členitosť reliéfu a horninové zloženie spôsobuje pomerne veľké rozdiely v odolnosti jeho jednotlivých častí voči zvetrávaniu a erózii.

2.6.1.3 Pôdne pomery

Stručná charakteristika pôdných typov nachádzajúcich sa v BLP

Kambizem modálna je viazaná na svahové a podsvahové sedimenty s rôznym obsahom skeletu - slabo až silno skeletnaté. Tieto pôdy patria medzi stredne hlboké až hlboké pôdy (40–120 cm). Podľa obsahu humusu pôdy patria medzi slabohumózne až humózne, podľa zrnitosti medzi stredne ťažké až ťažké pôdne druhy.

Na svahoch s extrémnym sklonom bol zdokumentovaný výskyt rankrov a rankrov kambizemných. Kambizem podzolová sa viaže najmä na strmé svahy a hrebene. Na podsvahové sedimenty je viazaná aj kambizem pseudoglejová a na sprašových hlinách a svahových sedimentoch možno nájsť kambizem fluvizemnú.

Rendziny môžu mať rôznu hĺbku, celkovo ide o pôdu relatívne plytšiu. Vápencové podložie, značný obsah skeletu, vyššia prevzdušnosť, presychavosť a relatívna plytkosť sú jej typické znaky. Ide o pôdy celkove zhoršenej vlhovej bilancie, značne prehrievané. Patria sem napr. rendzina sutinová, moderová, typická.

Podľa mapy kontaminácie pôd (nadlimitný obsah rizikových prvkov a obsah živín) dotknuté územie patrí do oblasti s výskytom relatívne čistých pôd alebo nekontaminovaných pôd resp. mierne kontaminovaných pôd (Atlas krajiny SR, 2002).

2.6.1.4 Klimatické pomery

Bratislava má špecifickú polohu na styku pohoria s dvomi nížinami. Malé Karpaty tvoria klimatickú hranicu medzi Podunajskou a Záhorskou nížinou. Klimatické rozdiely medzi obidvoma nížinami sú vytvárané najmä náveternými a záveternými účinkami pohoria Malých Karpát na atmosférické procesy. Meteorologické aj klimatologické charakteristiky sú teda v záujmovom území veľmi premenlivé.

Pezinské Karpaty patria do teplej až mierne teplej klimatickej oblasti s chladnou a studenou zimou s priemerne 50 letnými dňami počas roka, s denným maximom teplôt vzduchu väčším ako 16 °C a januárovými teplotami do -3 °C. Časť územia s vyššou nadmorskou výškou (nad 300 m n. m.) prechádzajú okrskami – mierne teplý, mierne vlhký, s miernou zimou, pahorkatínový (Lapin et al., 2002). Teplota ovzdušia klesá so stúpajúcou nadmorskou výškou, je závislá na sklonoch, reliéfnych útvaroch a zalesnení. Podľa Lapina (1987) dochádza v urbánnom území zvyčajne k vyššej teplote než v okolitej krajine, čo sa označuje ako efekt mestských horúčav s rôznymi následkami na zložkách životného prostredia.

Priemerné ročné úhrny zrážok v sledovanom území sa pohybujú medzi 700 – 800 mm. Najviac zrážok padne v priemere v mesiaci júl a máj, najmenej vo februári.

Priemerný počet dní so snehovou prikrývkou je 40 – 60 dní.

Z lesopestovného hľadiska je dôležité poznanie, že sumu zachytených zrážok je nutné zväčšiť o zrážky z hmiel, rosy, inovate a pod (o 5-10 %). Určité množstvo vodných pár vo vzduchu má pre množstvo disponibilnej vlhky pre existenciu jednotlivých drevín veľký význam (Generel BLP, 2006). S rastom nadmorskej výšky počet zrážok pribúda. Zrážkovo najmenej výdatné sú I. a II. mesiac v roku, najviac výdatné bývajú V. – VII. mesiac. Územie je suché, pretože vo vegetačnom období spadne len 50% zrážok.

Mesačné úhrny zrážok zo stanice BA - Koliba za obdobie 2000 – 2004 (mm)

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2000	52,4	43,4	89,8	17,3	18,5	17,8	58,1	47,7	50,8	43,7	47,6	41,7
2001	10,3	32,8	49,9	28,4	15,2	35,7	109,7	40,0	88,9	9,0	43,8	41,8
2002	22,6	36,7	38,5	23,5	34,5	37,9	38,7	131,6	64,6	79,9	61,0	49,0
2003	30,8	3,2	3,0	19,6	52,1	36,7	58,9	16,5	14,0	56,2	21,8	23,8
2004	44,0	42,7	40,6	34,3	61,5	70,7	27,4	56,3	40,4	44,3	49,4	25,1

Relatívna vlhkosť vzduchu je nižšia v zastavanom území. Nízka je relatívna vlhkosť vzduchu v IV., zvyšuje sa v V. a VII. mesiaci roka. Najvyššie hodnoty relatívnej vzdušnej vlhkosti sú v oblasti Malých Karpát v územiach s tečúcou vodou a v zamokrených častiach územia. Oblačnosť a slnečný svit majú opačný chod – maximum oblačnosti je v XII. a minimum v VII. – IX. mesiaci.

Klimatické pomery sa okrem iného podieľajú na tvorbe krajiny viacerými spôsobmi. Sklon a expozícia svahov má značný vplyv na množstvo priameho dopadajúceho slnečného žiarenia. S rastúcou rýchlosťou vetrov sa spotrebuje väčšia časť energie na výpar a ohriatie vzduchu. Vetrové procesy ovplyvňujú v hornatejších oblastiach rozdelenie zrážok, snehu atď.

Širšie vegetačné obdobie trvá zhruba 8 mesiacov, užšie asi 6 mesiacov (je charakteristické priemerom teplôt nad 10,0 °C), priemerné premŕzanie pôdy býva maximálne do hĺbky 50 – 70 cm. Maximum oblačnosti je v XII. a minimum v VII. – IX. mesiaci.

Významnou topoklimatickou charakteristikou územia je oslnenie reliéfu. Oslnenie je dané orientáciou reliéfu a sklonom svahov. Z hľadiska oslnenia reliéfu územia sú najpriaznivejšie malokarpatské svahy s južnou orientáciou a sklonom nad 12°. Nížinné rovinné územie disponuje iba stredne dobrým oslnením.

2.6.1.5 Hydrologické pomery

Povrchové vody

Územie Pezinských Karpát patrí do hlavného povodia Dunaja, k čiastkovému povodiu Moravy a Dunaja. Zo západných svahov Pezinských Karpát sú vody odvádzané potokmi do rieky Moravy. Z južných svahov priamo do Dunaja ústi len Vydrica a Karloveský potok. Východné úbočie Pezinských Karpát odvodňuje viacero potokov do Dudváhu a Malého Dunaja (Hanzel et al., 1999). Pre Pezinské Karpaty je typický dažďovo-snehový typ riečného odtoku s najvyšším prietokom v marci. V septembri a októbri býva hladina miestnych vodných tokov najnižšia. Maximálne prietoky sa vyskytujú v zimných a jarných mesiacoch február až apríl (topenie snehu) a v letných mesiacoch (podmienenosť výdatnými dažďami).

Potok Vydrica je ľavostranným prítokom Dunaja. Má nesymetrickú riečnu sieť, viac prítokov priberá z pravej strany. Tečie súbežne so smerom pohoria a je prispôbený puklinám a zlomom SV–JZ smeru. Z pravej strany má šesť menších prítokov, z ktorých najväčší je Bystrička, tečúca z oblasti hájovne Kačín. Z ľavej strany má tri menšie, nepomenované prítoky. Sú to odtoky prameňov, zväčša využitých ako studničky. Okrem zrážok sa na vodnatosti potoka Vydrica podieľa i vypúšťanie rybníkov, ktoré sa nachádzajú v záujmovom území. Na Vydrici sa nachádzajú dve vodomerné stanice SHMÚ – Spariská a Červený most.

Z Vajnorskej doliny vyteká Vajnorský potok, ktorý je ľavostranným prítokom Račianskeho potoka, majúceho vznik u kóty Krásno (411 m). Od neho, juhozápadne z dolín obopínajúcich kótu Veľká Baňa (444 m), tečú ďalšie dva nepomenované vodné toky. Po spojení na okraji Rače pokračujú ako prítok Račianskeho potoka.

Vybrané prietokové údaje z vodomerných staníc SHMÚ.

Stanica	Tok	Qr 2005[m3.s-1]	Qmax 2005[m3.s-1]	Qmin 2005[m3.s-1]
Spariská	Vydrica	0,046	1,168	0,007
Červený most	Vydrica	0,101	2,615	0,027
Vajnory	Račiansky potok	0,080	2,194	0,020

Zdroj: Čiastkový monitorovací systém – Voda 2005, SHMÚ

Stručná charakteristika vybraných vodných tokov a vodných plôch v území

Väčšina vodných tokov sa nachádza v území Malých Karpát. Vody sú odvádzané množstvom malých potokov a potôčikov. Pri nižších teplotách je v Malých Karpatoch nižší výpar a v dôsledku strmého sklonu svahov voda odteká rýchlo. Nížina má vyššie teploty aj výpar, nepatrný spád a priepustnosť sypkých fluvialných hornín umožňuje intenzívnejšie vsakovanie, preto je tu špecifický odtok malý.

Vydrica

Tok Vydrica pramení v Malých Karpatoch a prevažná časť trasy vedie zalesneným terénom. Celý horný tok vedie cez CHKO Malé Karpaty a súčasne územím Bratislavského lesoparku. Časť toku je územím európskeho významu z dôvodu vysokej kvality vodnej plochy. Vydrica nie je príliš vodnatý tok, zvýšené prítoky sú zaznamenané počas letného obdobia. Zaraďujeme ju do kategórie tokov stredohorského charakteru a vrchovinových tokov. Povodie toku Vydrice má dobre vyvinuté pôdorysné usporiadanie s obojstrannými prítokmi. Tok má väčšiu a vyrovnanejšiu vodnatosť ako ostatné toky v Malých Karpatoch.

Račiansky potok

Tok pramení v Malých Karpatoch pod Krásnym vrchom, v hornom úseku je neupravený, bystrinného charakteru. Časť toku, ktorá preteká cez vinohradnícku oblasť je čiastočne upravená a vyrovnaná. Brehy sú udržiavané, ale koryto je zarastané vodnými rastlinami a z časti tŕstím.

Mláka

Tok Mláka, významný biokoridor, zbiera vodu zo Záhorskej strany Malých Karpát, jeho prítokmi sú potoky Rakyta, Dúbravský potok, Vápenický potok a Mariánsky potok. Jeho brehy lemujú staršie ovocné stromoradia. Sieť toku Mláka (povodie Moravy) je asymetrická a vejárovito usporiadaná. Prítoky Mláky sú ľavostranné, málovodné, s veľkými rozdielmi medzi maximálnymi a minimálnymi prítokmi.

Vápenický potok

Je to typický podhorský tok bystrinného charakteru. Stredná časť toku preteká poľnohospodárskou krajinou a je upravený a lemovaný ovocnými stromoradiami. Tok je navrhovaný na ochranu z dôvodu výskytu dutinových hniezdíčov vo svojom okolí ako aj z dôvodu celkovej vysokej kvality okolitých porastov.

Lamačský potok

Tok vyhlbil hlbokú dolinu tvaru V s meandrami a malým vodopádom. Brehy obsadila predovšetkým jeľša lepkavá. Potok má bystrinný charakter a voda v toku je počas celého roka.

Bystrický potok

Pramení v Malých Karpatoch (pod Cimbalom) a jeho horný tok je podhorského typu s bystrinným charakterom. Je neupravený, v Záhorskej Bystrici je zakrytý, za intravilánom je tok upravený, brehy sú zarastené a lemujú ich staré ovocné stromy.

Vajnorský potok

Preteká územím mestskej časti Vajnory a ústi do Čiernej vody. Tok pramení v Malých Karpatoch v Hrubej jame, horný tok je neupravený, horský s charakterom bystrinným a je zarastený. Vo vinohradoch je tok upravený, od obce Vajnory má stokový charakter so zarastenými brehmi a korytom.

Horská nádrž Biely kríž

Nachádza sa v MČ Rača, blízkosti horárne Biely kríž, stav vody je závislý od prítoku vody v potoku Vydrica. Vznikla kvôli potrebe vody pre závlahy blízkej lesníckej škôlky. V súčasnosti je zanesená.

Rybníky I. – IV.

Nádrže boli vybudované v 19. storočí za účelom nadlepšovania prítoku vo Vydrici pre potreby mlynov. V 20. storočí slúžili tieto vodné plochy predovšetkým ako estetické objekty za účelom rekreácie a potreby rybného hospodárstva. Napájané sú z potoka Vydrica. Hĺbka vody v ramenách sa pohybuje od 0,5 do 5 metrov. Maximálne teploty rybníkov sú zaznamenané v júni a júli okolo 21 °C. Teplotnú charakteristiku ovplyvňuje neustále pritekajúca voda z vodného toku Vydrica.

Vajspeter

Nachádza sa na území mestskej časti Rača v CHKO Malé Karpaty. Zaujímavý je z hľadiska výskytu okrajových vlhkomilných rastlinných spoločenstiev.

Vybrané prietokové údaje prameňov z vodomerných staníc SHMÚ.

Kat.č.	Lokalita	Názov prameňa	Hydrologické číslo	Pozorované v roku 2005				
				Qmax	dátum	Qmin	dátum	Qr
136	Borinka	Pod Hradom	41702094003	6,85	29.6.	4,73	23.3.	5,34
207	Jur pri Bratislave	Kľčovanka 2	42001023001	13,5	23.3.	0,51	29.10.	2,60

Zdroj: Pramene 2005, SHMÚ

Podzemné vody, termálne a minerálne vody

Na napájaní prameňov sa najviac podieľajú zrážkové vody, preto ich výdatnosť vo veľkej miere závisí od úhrnu zrážok a ich časového rozdelenia. Preto majú pramene veľký rozkyv výdatnosti. K väčšej akumulácii podzemných vôd tu nedochádza, lebo v dôsledku veľmi malej priepustnosti granitoidov a kryštalických bridlíc dochádza k odtoku väčšiny zrážkových vôd po ich povrchu, hlavne v oblastiach strmých svahov.

Dokumentované pramene majú malé výdatnosti. Pramene s výdatnosťou 0,5–1,0 l.s-1 sú zriedkavé. Významnejšie výstupy podzemných vôd sú iba zo starých banských diel. Hodnoty nameraných mineralizácií v oblasti Bratislavy dosahovali väčšinou stredné až vysoké hodnoty (maximálne do 1 615 mg.l-1). Často sa vyskytujú občasné pramene. Podzemné vody záujmového územia sa podľa Palmer-Gazdovej klasifikácie zaraďujú vo väčšine prípadov do základného výrazného alebo nevýrazného vápenato-hydrogénuhličitanového typu.

V širšom okolí dotknutého územia sa nachádzajú dva pramene siete SHMÚ, ktoré charakterizujú hydrogeologické pomery záujmovej časti Malých Karpát. Záujmové územie sa nenachádza v žiadnom pásme hygienickej ochrany ako aj vodohospodárskej oblasti. Najbližšia chránená vodohospodárska oblasť CHVO Žitný ostrov sa nachádza vo vzdialenosti cca 10 km od dotknutého územia. V blízkosti územia sa nenachádzajú žiadne zdroje termálnych a minerálnych vôd.

2.6.2 BIOTICKÉ POMERY

2.6.2.1 Fytcenologická charakteristika

Širšie riešené územie sa nachádza na rozhraní dvoch veľkých fyto geografických celkov (Futák, 1980). Od juhu tu zasahuje oblasť panónskej flóry (Pannonicum) s obvodom eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum) a s okresmi Devínska Kobyla a Podunajská nížina. Zo severu zasahuje oblasť západokarpatskej flóry (Carpathicum occidentale) s obvodom predkarpatskej flóry (Praecarpathicum) s okresom Malé Karpaty.

Samotné riešené územie patrí do fyto geografickej oblasti západokarpatskej flóry - Carpathicum occidentale s obvodom slovenskej predkarpatskej flóry - Praecarpathicum slovacum s okresom Malé Karpaty. Zo Zlatníkovho členenia fyto cénóz v zmysle typologickom sa riešené územie nachádza v oblasti 9. Západoslovenských prahôr a nevápnitých hornín (Malé Karpaty).

2.6.2.2 Potenciálna a reálna vegetácia

Potenciálna prirodzená vegetácia

Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetácia, ktorá by sa za daných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. Je predstavovaná vegetáciou rekonštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov (Michalko a kol., 1980, 1986). Poznanie prirodzenej potenciálnej vegetácie (lesnej aj nelesnej) je uvádzané s cieľom jej priblíženia sa, či úplného prinávratenia do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia. Na sledovanom území sa vyskytujú tieto mapovacie jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie:

- lužné lesy podhorské a horské (Al),
- dubovo-hrabové lesy karpatské (C),
- dubovo-cerové lesy (Qc),
- bukové kvetnaté lesy podhorské (Fs),
- lipovo-javorové lesy (At).

Reálna vegetácia

V záujmovom území prevládajú druhy karpatského podhoria s výskytom nížinných teplomilných druhov. Sú tu zastúpené druhy lesov, brehových porastov, trvalých trávnatých plôch, trávnatých okrajov ciest, neobhospodarovaných okolí záhrad a viníc, parkovej vegetácie apod.

Územie je veľmi významné z hľadiska zachovania prírodných typov vegetácie v človekom intenzívne navštevovanej časti Malých Karpát. Okrem väčších komplexov lesnej vegetácie, ktorá tu má dominanciu, sa tu zachovali aj menšie fragmenty územia, kde sa môžu ako-tak udržať niektoré pôvodné druhy stepnej alebo teplomilnej vegetácie.

Nakoľko sú v tomto území aj zastavané územia, cesty, turistické a rekreačné zariadenia a pod., rozšírila sa tu aj ruderalna vegetácia na skládkach, navážkach rôznych materiálov, v zastavanej časti územia apod.

Podstatná časť flóry priamo dotknutého územia sa viaže na lesné porasty. Mozaika lesov územia je pestrá a každá z rôznych jednotiek lesných fytoocenóz má určité drevinné zloženie a charakteristickú štruktúru. Lesy tejto časti Bratislavy možno zaradiť do zóny malokarpatských lesov, s prevládajúcimi drevinami buk, dub a hrab, menej lipa a borovica. Podľa lesných vegetačných skupín lesy tejto zóny reprezentujú II. a III. vegetačný stupeň, iba ojedinele I. vegetačný stupeň. Druhové zloženie súčasných lesov územia je veľmi blízke druhovému zloženiu uvedenému pri charakteristike jednotiek potenciálnej vegetácie. Priamo v sledovanom areáli alebo jeho okolí sa však vyskytuje aj niekoľko nepôvodných druhov drevín a hlavne okrasných parkových krovín.

2.6.2.3 Biotopy

V riešenom území boli klasifikované podľa Katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002) nasledovné biotopy:

Ls 5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ls 5.2	9110	Kyslomilné bukové lesy
Ls 2.1		Dubovo-hrabové lesy Karpatské
Ls 3.5.2	9110*	Sucho a kyslomilné dubové lesy - časť B
Ls 1.3	91E0*	Jaseňovo – jelšové podhorské lužné lesy
Ls 4	9180*	Lipovo – javorové sutinové lesy

Z toho sucho a kyslomilné dubové lesy; jaseňovo – jelšové podhorské lužné lesy a lipovo – javorové sutinové lesy patria medzi *prioritné biotopy európskeho významu*. Bukové a jedľo-bukové kvetnaté lesy a kyslomilné bukové lesy sú biotopmi európskeho významu a dubovo-hrabové lesy Karpatské sú biotopom národného významu.

Podľa Generálneho plánu Bratislavského lesného parku (2006) sú vymedzené biotopy charakterizované nasledovne:

Ls 5.1 Bukové a jedľovo – bukové kvetnaté lesy

Biotop európskeho významu

Mezotrofné a eutrofné porasty bukov s pomerne bohatým, viacvrstvovým bylinným podrastom tvoreným typickými lesnými sciofytmi s vysokými nárokmi na pôdne živiny. Vyskytujú sa na rôznom geologickom podloží, na miernejších svahoch so sklonom do 20°, na hlbokých až stredne hlbokých pôdach, trvalo vlhkých, s dobrou humifikáciou, hlavne typu kambizemí. V porastoch jednoznačne dominuje buk lesný (*Fagus sylvatica*) s charakteristickým vysokým zápojom korún a slabo vyvinutým krovinným poschodím, ktoré tvoria prevažne zmladzujúce jedince, ojedinele aj baza čierna (*Sambucus nigra*), lieska obyčajná (*Coryllus avellana*) a lykovec jedovatý (*Daphne mezereum*).

Hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) sa miestami udržiava len vďaka svojej výbornej výmladnosti, na skeletnejších pôdach sa uplatňuje aj javor horský a mliečny (*Acer pseudoplatanus*, *A. platanooides*), lipa malolistá (*Tilia cordata*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Pri hromadení bukového opadu je typická nízka pokrývnosť bylinnej etáže, do 15 %. V podraсте dominuje ostrica chpatá (*Carex pilosa*), uplatňujú sa aj chlpaňa hájna (*Luzula luzuloides*), papraď samčia (*Dryopteris filix-mas*), lipkavec marinkový (*Galium odoratum*) a ďalšie, typický jarný aspekt tvoria zubačka cibulkonosá (*Dentaria bulbifera*) a snežienka jarná (*Galanthus nivalis*).

Porasty bukových kvetnatých lesov pokrývajú najväčšiu časť územia Mestských lesov. Zodpovedajú im jednotky lesníckej typológie: 3302, 3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3312, 3313, 3314, 3317, 3402, 3403.

Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy

Biotop európskeho významu

Kyslomilné bukové porasty sa nachádzajú na minerálne chudobných horninách, najmä na kremencoch. Sú floristicky chudobné a jedince *Fagus sylvatica* sú nižšieho vzrastu a celkovo vykazujú nižšiu vitalitu ako jedince na mezofilnom substráte. Pôdy sú väčšinou plytké, skeletnaté rankre. Krovinné poschodie býva slabo vyvinuté, tvoria ho najmä zmladzujúce jedince hlavných drevín. V podraسته prevažujú acidofilné a oligotrofné druhy, najmä metlica krivolaká (*Avenella flexuosa*), chlpaňa hájna (*Luzula luzuloides*), smlz trstový (*Calamagrostis arundinacea*), v najextrémnejších polohách aj čučoriedka obyčajná (*Vaccinium myrtillus*) a vres obyčajný (*Calluna vulgaris*). Pokrývnosť typických bučinných druhov je nižšia.

Výskyt Kyslomilných bukových lesov je viazaný na oblasti kyslého substrátu na chrbtoch a svahoch. Obklopené sú mezofilným bukovým lesom (Ls 5.1) Zodpovedajú im jednotky lesníckej typológie: 3102, 3103, 3301, 3311.

Ls 2.1 Dubovo – hrabové lesy Karpatské

Biotop národného významu

Porasty duba zimného (*Quercus petraea*) a hrabu (*Carpinus betulus*), najčastejšie s prímiesou buku (*Fagus sylvatica*) a čerešne vtáčej (*Cerasus avium*) menej ďalších drevín (*Tilia cordata*, *Fraxinus excelsior*). Nachádzajú sa na rôznorodých geologických podložiach a hlbších pôdach typu kambizemí s dostatkom živín. Relatívnu rôznorodosť stanovištných pomerov odráža aj charakter podrastu – mezofilnejšie polohy, najmä bázy svah pokrýva typ s ostricou chlpatou (*Carex pilosa*) a inými typickými mezofytmi, najmä lipkavec voňavý (*Galium odoratum*), lipkavec lesný (*Galium sylvaticum*), kostihoj hľuznatý (*Symphytum tuberosum*), pľúcnik lekársky (*Pulmonaria officinalis*), hrachor jarný (*Lathyrus vernus*), konvalinka voňavá (*Convallaria majalis*), fialka (*Viola reichenbachiana*) a pod. Suchšie a výslnnejšie polohy obsadzujú typy s lipnicou hájnom (*Poa nemoralis*) a medničkou jednokvetou (*Melica uniflora*), kde sa okrem vyššie spomenutých druhov vo väčšej miere uplatňujú aj niektoré svetlo- a teplomilnejšie druhy, napr. medunica medovkolistá (*Melittis melisophyllum*). Pre tento biotop je typický výrazný jarný aspekt – snežienka jarná (*Galanthus nivalis*), veternica iskerníkovitá (*Anemone ranunculoides*), pečeňovník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), chochlačka dutá (*Corydalis cava*), chochlačka plná (*Corydalis solida*), veterník žltuškolistý (*Isopyrum thalictroides*), cesnak medvedí (*Allium ursinum*) a ďalšie druhy.

Porasty dubovo-hrabových lesov hraničia s jelšovými podhorskými lužnými lesmi a na druhej strane s kvetnatými bučinami, do ktorých často plynulo prechádzajú. Hranice medzi nimi sú často problematické. Zodpovedajú im jednotky lesníckej typológie: 2302, 2304, 2305, 2307, 2311, 2312, 2315, 2402.

Ls 3.5.2 Sucho a kyslomilné dubové lesy – časť B

Prioritný biotop európskeho významu

Edaficky podmienené xerofilné acidofilné dubiny s dominantným dubom zimným (*Quercus petraea*) na minerálne chudobných horninách (kremence). Pôdy sú plytké rankre, vyskytujúce sa na extrémnych reliéfových tvaroch (skalnatých rebrách) a južných svahoch. Porasty sú rozvoľnené, nízke, krovinové poschodie je málo vyvinuté. V bylinnej etáži sa uplatňujú hlavne druhy lipnica hájna (*Poa nemoralis*), medunica medovkolistá (*Melittis melisophyllum*), chlpaňa hájna (*Luzula luzuloides*), jastrabník múrový (*Hieracium murorum*), zvonček broskyňolistý (*Campanula persicifolia*), metlica krivolaká (*Avenella flexuosa*), kostrava ovčia (*Festuca ovina*).

Dubovo-cerové lesy, maloplošné porasty roztrúsené v rôznych častiach záujmového územia, pokrývajú prevažne rebrá na svahoch s dostatkom slnka, často sa vyskytujú nad pásmom bukových lesov (inverzia vegetácie), s lepšími podmienkami ako na dne údolia. Zodpovedá im jednotka lesníckej typológie 1312.

Ls 1.3 Jaseňovo – jelšové podhorské lužné lesy

Prioritný biotop európskeho významu

Porasty v užších údolných nivách menších riek a potokov ovplyvňovaných povrchovými záplavami alebo podmäčkané prúdiacou podzemnou vodou. Pôdy sú hlinité, stredne ťažké, niekedy oglejené, humózne, s dostatkom živín. Hlavnými drevinami sú jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) a jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), vyskytuje sa tu aj brest (*Ulmus minor*). Porasty bývajú viacposchodové, krovinové poschodie je druhovo bohaté, tvoria ho baza čierna (*Sambucus nigra*), čremcha obyčajná (*Padus avium*) a kalina obyčajná (*Viburnum opulus*).

V bylinnej etáži sa uplatňujú nitrofilné a hygrofilné druhy, typické sú najmä kozia noha hostcová (*Aegopodium podagraria*) a miestami ostrica traslicovitá (*Carex brizoides*) ďalej sa tu vyskytujú napr. žihľava dvojdomá (*Urtica dioica*), cesnačka lekárka (*Alliaria officinalis*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), hluchavka žltá (*Lamium galeobdolon*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), čistec lesný (*Stachys sylvatica*), záružlie močiarne (*Caltha palustris*) a niektoré ďalšie druhy.

Jaseňovo – jelšové lužné lesy sa vyskytujú po celej dĺžke Vydrice, od prameňa v severnej časti záujmového územia až po 2. kameňolom a ojedinele aj v nižších častiach toku. Ich šírka je rôzna, od niekoľkých metrov v oblasti horného toku až po cca 20 metrov v oblastiach, kde sa alúvium rozširuje, hlavne v okolí 3. kameňolomu. Rozsiahlejšia jelšina lemuje aj menší tok pozdĺž Peknej cesty a úzke pásy jelšín sa vyskytujú takmer popri všetkých významnejších prítokoch Vydrice. Zodpovedá im jednotka lesníckej typológie 0901.

V rámci tohto biotopu sa miestami bodovo vyskytujú prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách (Pr 2). Sú to spoločenstvá tienistých pramenísk a potôčikov lesného stupňa. Asociácie tvoria navzájom prechodné typy, ale vždy ich charakterizuje vyššia pokrývnosť cievnatých rastlín ako machorastov.

Reakcia pôdy a vody je neutrálna až slabo kyslá. Okolité lesné spoločenstvá tvoria najčastejšie jelšiny, dubohrabiny a hlavne bučiny.

Pramenisko tohto typu sa nachádza v najsevernejšej časti záujmového územia, v oblasti prameňov Vydrice. Predstavuje dôležitý biotop pre život a reprodukciu veľkého množstva druhov bezstavovcov a obojživelníkov a tiež zdroj pitnej vody a lovný biotop pre mnohé druhy stavovcov.

Ls.4 Lipovo – javorové sutinové lesy

Prioritný biotop európskeho významu

Azonálne, edaficky podmienené spoločenstvo zmiešaných javorovo – jaseňovo – lipových lesov na svahových, úžľabinových a roklínových sutinách. Vyskytujú sa na minerálne bohatších silikátových horninách. Veľkú diverzitu drevín zvyšujú vtrúsené druhy z okolitých zonálnych spoločenstiev. Krovinné poschodie je dobre vyvinuté, v bylinnej etáži sa dominantne uplatňujú nitrofilné a heminitrofilné druhy.

Sutinové lesy sú najviac zastúpené na svahoch spadajúcich z vrcholu Kamzíka na sever, a tiež na svahoch popri červenej značke v úseku medzi Tromi dubmi a Máriiným prameňom. Zodpovedajú im jednotky lesníckej typológie: 3502, 3503.

2.6.2.4 Živočíšstvo

V Malých Karpatoch sa zistilo doteraz 700 druhov motýľov a okolo 20 druhov mravcov. Možno spomenúť napríklad skaliara pestrého a skaliarika sivého. Sokol rároh má v Malých Karpatoch najhojnejší výskyt na Slovensku. Z ďalších druhov vtákov tu hniezdia napríklad bocian čierny, včelár obyčajný, hadiar krátkoprstý, výr skalný, myšiarka ušatá, lelek obyčajný. Zastúpené sú tu druhy karpatské aj teplomilné. Faunisticky, podľa živočíšnych regiónov (Čepelák, 1980), patrí sledované územie do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty, do vnútorného obvodu, západného okrsku. Najlepšie preskúmanou skupinou v území sú vtáky. Vtáky spolu s mäkkýšmi, obojživelníkmi a plazmi jednu z najvýznamnejších skupín z hľadiska indikácie stavu životného prostredia.

Na sledovanom území sa vyskytuje bežná fauna lesa, okrajov lesa a urbanizovaného územia (malé cicavce, hmyz, slimáky, pôdne organizmy, vtáky), fauna komplexu záhrad, viníc, sadov a prímestských záhrad, bezstavovce a malé cicavce na skládkach, fauna trávnych porastov, fauna okolia ciest, násypov a pod.

Vysoká rozmanitosť živočíšnych druhov územia je daná rozmanitosťou biotopov, ktoré tvoria tento orografický celok. Najbohatšia je ríša hmyzu. Najvýznamnejšie sú bystruška fialová (*Carabus violaceus*), bystruška vráskavá (*Carabus intricatus*), bystruška menlivá (*Carabus scheidleri*), z motýľov pestroň vlkocový (*Zerynthia polyxena*), jasoň chochlačkový (*Parnassius mnemosyne*), vidlochvost feniklový (*Papilio machaon*), vidlochvost ovocný (*Iphiclides podalirius*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*) a i.

Menej známou skupinou sú slimáky. Najbežnejšie lesné druhy sú slimák jednozubý (*Trichia unidentata*), slimák červenkastý (*Monachoides incarnata*), vretienka obyčajná (*Laciniaria biplicata*), vretienka premenlivá (*Clausilia dubia*) a vretienka lesklá (*Cochlodina laminata*). Bezulitné slimáky žijú väčšinou na vlhkých miestach. Z nich je farebne veľmi krásny slizniak karpatský (*Belzia coeruleans*), dlhý až 160 mm, s odtieňmi od hnedej po fialovú. Veľkosťou mu je podobný slizniak pásavý (*Limax cinereo-niger*), farebne jednotvárný.

Rak riavový je (*Austropotamobius torrentium*) z ochrannárskeho hľadiska je najvýznamnejším druhom vo Vydrici. Je chránený zákonom. Južná časť Malých Karpát predstavuje jediný areál tohto druhu na Slovensku. Jeho výskyt v povodí Vydrice sa mapoval v rokoch 2002 až 2004 (Stloukal a kol. 2004, Biologia 59, Suppl. 15, str. 51-58). Prítomnosť raka bola zistená v úseku od Klepáča (od 4. km od ústia do Dunaja, nad 3. rybníkom) až do 10. km od ústia, t. j. asi 2 km nad Sanatóriom, pri kameňolome pod Hrubým vrchom (394 m), do výšky 340 m n.m. Rak hoci sa vyskytuje sporadicky aj v iných potokoch južnej časti M. Karpát, populácia vo Vydrici je najväčšia a najstabilnejšia na Slovensku. Kvantita raka dosahuje približne 1 kus na m². V malom prítoku Bystrička od Kačina, kde bol rak v minulosti nájdený, jeho výskyt sa nepotvrdil.

Rak riečny (*Astacus astacus*) je ďalším račím druhom vo Vydrici. Vyskytuje sa v dolnej časti stredného toku a aj v príľahkých rybníkoch 3 a 4. Je rovnako chránený ako predošlý druh. Jeho rozšírenie na Slovensku je ale podstatne väčšie a okrem tečúcich vôd vyskytuje sa v štrkoviskách, rybníkoch a priehradách. Je menej náročný na kvalitu vody a znáša aj vyššiu teplotu vody.

Pre Vydricu sú charakteristické reobiontné rady hmyzu – podenky, pošvatky, potočníky a niektoré dvojkrídlovce (*Diptera*). Reobiotná fauna je schopná žiť výlučne v tečúcich vodách (vyšší obsah kyslíka potrebný na dýchanie). Je tiež citlivejšia na organické znečistenie, ale aj vyššiu teplotu vody.

Pre strednú a hornú Vydricu je charakteristický výskyt salamandry škvrnitej (*Salamandra salamandra*), chránená zákonom. V samotnej Vydrici na hornom toku a v prítokoch dochádza k jej rozmnožovaniu a k vývinu lariev, dospelé jedince sa vyskytujú na stráňach doliny. Možno ju hodnotiť skôr ako zriedkavý druh.

Obojživelníky reprezentuje kunka obyčajná (*Bombina bombina*), bežná v periodických vodách a v mlákach na lesných cestách, ďalej skokan hnedý (*Rana temporaria*) a skokan štíhly (*Rana dalmatina*), ropucha obyčajná (*Bufo bufo*) a čoraz zriedkavejšia rosnička zelená (*Hyla arborea*). Plazy sú zastúpené šiestimi druhmi. Bežne je rozšírená jašterica obyčajná (*Lacerta agilis*), vo viniciach a na lesostepných miestach jašterice zelené (*Lacerta viridis*), kamenistejšie miesta obľubuje užovka hladká (*Coronella austriaca*). V súvislosti s lesem žije slepúch lámavý (*Anguis fragilis*). Užovka obyčajná (*Natrix natrix*) vyhľadáva najmä vlhké lúky a potôčiky s dostatkom žiab. Osobitnú pozornosť si zasluhuje užovka stromová (*Elaphe longissima*).

Vtáčie spoločenstvo žijúce v lesoch predstavujú druhy ako holub hrivnák (*Columba palumbus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), ďalej tu hniezdi myšiak hôrny (*Buteo buteo*), jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), ktorý preferuje ihličnaté lesy, preto je v okolí zriedkavejší. Ďalej tu hniezdi sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), sova obyčajná (*Strix aluco*), kuvik obyčajný (*Athene noctua*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), ďateľ malý (*Dendrocopos minor*), sojka obyčajná (*Garrulus glandarius*), pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*), glezg obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*). V dutinách stromov hniezdi krutohlav obyčajný (*Jynx torquilla*), muchárik čierohlavý (*Ficedula hypoleuca*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), brhlík obyčajný (*Sitta Europaea*), sýkorka veľká (*Parus major*) a sýkorka belasá (*Parus caeruleus*). Hlasom prezrádza svoju prítomnosť kolibkárik čipčavý (*Phylloscopus collibyta*) a kolibkárik sykavý (*Phylloscopus sibilatrix*). Z ostatných druhov sem patrí mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*), oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*), červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*), vynikajúci spevák lesa - penica čierohlavá (*Sylvia atricapilla*), kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*), vrchárka modrá (*Prunella modularis*). Z vyšších polôh sem v zimnom období preletuje čížik obyčajný (*Carduelis spinus*), hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*), králik zlatohlavý (*Regulus regulus*).

Významné miesto pri likvidácii škodlivého hmyzu majú hmyzožravce - piskor obyčajný (*Sorex araneus*) a piskor malý (*Sorex minutus*), bielozúbka bielobruchá (*Crocidura leucodon*), krt obyčajný (*Talpa europaea*) a jež bledý (*Erinaceus concolor*). Zo skupiny hlodavcov sa hojne vyskytuje hrdziak hôrny (*Clethrionomys glareolus*), ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*). Ďalej sa tu vyskytuje veвериčka obyčajná (*Sciurus vulgaris*), plch obyčajný (*Glis glis*), veľmi zriedkavo píšik lieskový (*Muscardinus avellanarius*).

Z poľovnej zveri sú zastúpené druhy - zajac poľný (*Lepus europaeus*), králik divý (*Oryctolagus cuniculus*), jazvec obyčajný (*Meles meles*), líška obyčajná (*Vulpes vulpes*), sviňa divá (*Suus scrofa*), srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), daniel škvrnitý (*Dana dana*) a jeleň karpatský (*Cervus elaphus*). Ich stavy regulujú poľovníci prikrmovaním a odstrelom.

2.7 KRAJINNOEKOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

2.7.1 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

Druhotná krajinná štruktúra pre územie Bratislavy bola spracovaná (podľa Hrnčiarová a kol., 2006) nasledovne:

LESY

- 35 - Dubovo-hrabové lesy karpatské
- 39 - Bukové kvetnaté lesy
- 40 - Bukové kvetnaté lesy s lipou
- 41 - Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy

REKREAČNO-ŠPORTOVÉ AREÁLY

- 17 - Rekreačný a športový areál

AREÁLY S PREVAHOU SLUŽIEB

- 9 - Administratívno-obchodný areál

VODNÉ PLOCHY A TOKY

- 44 - Vodná plocha
- 45 - Vodný tok

(upravené podľa Hrnčiarová a kol., 2006)

Výmera jednotlivých druhov pozemkov v riešenom území

Druh pozemku / katastrálne územie	orná pôda (ha)	záhrada (ha)	TTP (ha)	lesná pôda (ha)	vodná plocha (ha)	zastavaná plocha (ha)	ostatná plocha (ha)	výmera spolu (ha)
Vajnory	-	0,47	-	159,14	-	-	0,09	159,69
Rača	-	0,32	3,03	915,48	0,13	0,08	0,54	919,58
Vinohrady	0,68	2,23	5,21	2070,96	8,83	18,58	36,60	2143,36
Lamač	-	-	-	144,41	-	0,18	0,60	145,19
Záhorská Bystrica	-	-	-	1370,97	2,62	0,24	5,87	1379,70
Riešené územie	0,68	3,02	8,24	4660,95	11,58	19,36	43,70	4747,53

2.7.1.1 Krajinný obraz – širšie riešené územie

Krajinný obraz je všeobecným pojmom pre vizuálne vnímaný obraz priestorovej skladby hmôt a foriem jednotlivých krajinných zložiek (Vorel a kol., 2004). Usporiadanie priestorových foriem terénu, vegetačného

krytu, vodstva, zástavby, jednotlivých stavieb a technických stavieb a prvkov je podstatou vizuálne vnímaného obrazu krajiny.

Krajinný obraz ako priestorový fenomén, ktorý je určený dominujúcimi krajinnými a sídelnými prvkami je významným znakom krajinných štruktúr širšieho riešeného územia. Prírodné prvky vstupujúce do krajinného obrazu bratislavského regiónu sú:

- masív Malých Karpát
- vodný tok Dunaja s príľahlými lužnými lesmi
- vodný tok Malého Dunaja s brehovými porastmi
- niva rieky Moravy s príľahlými mokraďami
- nížinné segmenty lesa na Záhorskej a Podunajskej nížine
- kultúrna lesostep - poľnohospodárska krajina v nížinnej a pahorkatinovej krajine
- vinice na sklonitých stráňach masívu Malých Karpát

Prvky sídelnej štruktúry:

- sídla s vlastnou priestorovou charakteristikou a identitou
- kultúrno-historické monumenty solitérneho charakteru (napr. Devín, Pajštún)
- významné technické diela (televízny vysielateľ, sústava vodných diel)

Spolupôsobenie uvedených znakov vytvára špecifickú priestorovú štruktúru v regionálnej mierke.

2.7.1.2 Krajinný obraz – riešené územie

Krajinný obraz riešeného územia formuje predovšetkým masív Malých Karpát s porastmi listnatých lesov. Lesy vstupujú pri vizuálnom vnímaní riešeného územia do všetkých pohľadov a tvoria tak najvýraznejší a najcharakteristickejší prírodný prvok v území.

Na obraze krajiny lesoparku sa významnou mierou podieľajú aj *vinice* situované prevažne na južne exponovaných svahoch Malých Karpát, ktoré však už nepatria do riešeného územia. Sú však v jeho bezprostrednej blízkosti a tvoria tak prirodzenú súčasť územia kontaktového pásma. V poslednej dobe však dochádza k deformovaniu krajinného obrazu prostredníctvom živelnej výstavby v kontaktovom pásme, často práve na miestach bývalých viníc. Takto sa na niektorých miestach postupne vytráca plynulý prechod z urbanizovaného prostredia mesta cez terasy viníc do lesného prostredia a lesný komplex je atakovaný zástavbou priamo v okrajových častiach CHKO Malé Karpaty.

K charakteristickým prvkom krajinného obrazu patrí aj televízny vysielateľ Kamzík, ktorý je výrazným technickým prvkom v území. Zároveň predstavuje výrazný orientačný bod v krajine, premieta sa do obrazu krajiny v diaľkových pohľadoch a už takmer neodmysliteľne patrí do panorámy Bratislavy.

V oblasti záujmových lokalít, predovšetkým na území Hornej mlynskej doliny, sa na krajinnom obraze výraznou mierou podieľa *konfigurácia terénu a vodné plochy a toky*. Tok Vydrice, ktorý preteká celým územím, rozdeľuje v tomto mieste masív Malých Karpát na dva široké chrbty. Ide o hlbšie zarezanú dolinu roztvoreného písmena „V“, čo vytvára špecifický ráz doliny. Voda v podobe vodného toku, rybníkov a menších podmáčaných plôch je neodmysliteľným prvkom obrazu Hornej mlynskej doliny. Charakteristickým prvkom v blízkosti vodného toku sú jelšové porasty, ktoré lemujú vodný tok, prípadne sa nachádzajú na podmáčaných miestach v blízkosti vodného toku. Rybníky vstupujú do obrazu lokality voľnou plochou vodnej hladiny so sprievodnou brehovou vegetáciou. Prostredníctvom zrkadlenia a zurčania dodáva voda priestoru takmer výtvarnú hodnotu a vytvára tak ďalšiu dimenziu celého priestoru.

2.7.2 ZÁUJMY OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY

Ochrana prírody a krajiny s vyčlenením územnej a druhovej ochrany zabezpečuje v riešenom území zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ochrane prírody a krajiny“), ktorý legislatívnu formou prispieva k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, utváranie podmienok na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie a udržanie ekologickej stability. Uvedený zákon ustanovuje stupne ochrany, ktoré špecifikujú podmienky pre jednotlivé druhy činností s cieľom zamedziť a predchádzať nežiaducim zásahom, ktoré by nejakým spôsobom ohrozili, poškodili alebo zničili podmienky a formy života, ekologickú stabilitu a pod.

2.7.2.1 Územná ochrana prírody a krajiny podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Chránené územia prírody

V riešenom území je v súlade so zákonom o ochrane prírody a krajiny vymedzených niekoľko kategórií chránených území. Plošne najrozsiahlejším je chránená krajinná oblasť Malé Karpaty, do ktorej spadá celé riešené územie s rozlohou 4750 ha.

Približne štvrtina územia patrí do chráneného vtáčieho územia Malé Karpaty, výmera ktorého predstavuje v riešenom území 1115 ha. V severnej časti do riešeného územia zasahuje územie európskeho významu Homolské Karpaty s výmerou 54 ha. Plošne najmenším chráneným územím je územie európskeho významu Vydrica s výmerou 7,1 ha. V tesnej blízkosti hranice riešeného územia sa nachádza maloplošné chránené územie Rösslerov lom evidovaný ako chránený areál.

CHKO Malé Karpaty

Celé riešené územie patrí do chránenej krajinej oblasti Malé Karpaty, ktorá bola pôvodne vyhlásená Vyhláškou MK SSR č. 64/1976 Zb. zo dňa 5 mája 1976. Vyhláškou MZP SR č. 138/2001 z 30. marca 2001, o Chránenej krajinej oblasti Malé Karpaty – s účinnosťou od 1. mája 2001, bolo zmenené pôvodné vymedzenie CHKO Malé Karpaty.

Výmera: 64 610 ha z toho *na území Bratislavy – 6177 ha, z toho na území Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku 4750 ha*

Malé Karpaty predstavujú najzápadnejšie pohorie karpatského oblúka. Územie z veľkej časti pokrývajú listnaté lesy s bukom, jaseňom štíhlým, javorom horským a lipou. Predmetom ochrany sú zachované lesné spoločenstvá, prevažne dubové, dubovo-hrabové lesy, na južných svahoch s prechodom do xerotermných skalných stepí, na severných svahoch do bučín.

Súvislá európska sieť chránených území NATURA 2000

Jedným zo záväzkov v oblasti ochrany prírody a krajiny vyplývajúcich zo vstupu Slovenska do EU je aj vytvorenie sústavy chránených území NATURA 2000, sústavy chránených území členských krajín EU, ktorej hlavným cieľom je zachovanie prírodného dedičstva významného nielen pre príslušný členský štát, ale najmä EÚ ako celok. Z právneho hľadiska ide o proces implementácie dvoch smerníc ES:

- Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (smernica o vtákoch – Birds Directive)
- Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (smernica o biotopoch – Habitats Directive)

Vychádzajúc z uvedených smerníc tvoria sústavu NATURA 2000 dva typy území:

- *chránené vtáčie územia* (Special Protection Areas – SPAs)
- *územia európskeho významu* (Special Areas of Conservation – SACs).

Právne predpisy Európskej únie a ustanovenia medzinárodných dohovorov zameraných na ochranu prírody a krajiny boli do environmentálneho práva Slovenskej republiky transformované prostredníctvom zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. V riešenom území bolo vyhlásené v roku 2005 chránené vtáčie územie Malé Karpaty. Národný zoznam navrhovaných území európskeho významu obsahuje dva územia, ktoré zasahujú alebo sa nachádzajú v riešenom území. Ide o ÚEV Vydrica a ÚEV Homolské Karpaty.

CHVÚ Malé Karpaty

Výmera: 50 633,6 ha, z toho v riešenom území **1115 ha**

CHVÚ Malé Karpaty bolo vyhlásené Vyhláškou MZP č. 216/2005, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Malé Karpaty. Územie bolo vyhlásené na účely zachovania biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov sokola rároha, včelára lesného, ďatľa prostredného, výra skalného, lelka lesného, bociana čierneho, ďatľa bielochrbtého, ďatľa hnedkavého, ďatľa čierneho, sokola sťahovavého, muchárika biolokrkého, muchárika červenohrdlého, strakoša červenochrbtého, žlny sivej, penice jarabej, prepelice poľnej, krutihlava hnedého, muchára sivého, žltouchvosta lesného, pŕhľaviara čiernohlavého, hrdličky poľnej a orla kráľovského a zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania.

ÚEV Vydrica

Identifikačný kód: SKUEV0388

Výmera: **7,1 ha**

Stupeň ochrany: 2

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

91E0*	Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
9110	Kyslomilné bukové lesy
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

Rak riavový (* *Austropotamobius torrentium*), mlynárik východný (*Leptidea morsei*), mora schmidtova (*Dioszeghyana schmidtii*) a kováčik fialový (*Limoniscus violaceus*).

ÚEV Homolské Karpaty

Identifikačný kód: SKUEV0104

Výmera: celková výmera lokality 5172,44 ha z toho v riešenom území **54 ha**.

Stupeň ochrany: 2, 4, 5

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu:

91E0*	Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
6110*	Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
6240*	Subpanónske travinnobylinné porasty
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky
8210	Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
8310	Nesprístupnené jaskynné útvary
9110	Kyslomilné bukové lesy
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy
9150	Vápnomilné bukové lesy
9180*	Lipovo-javorové sutinové lesy
40A0*	Xerothermné kroviny
91D0*	Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách
91G0*	Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy
91I0*	Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

Kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), fúzač alpský (*Rosalia alpina), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), spriadač kostihojový (**Callimorpha quadripunctaria*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*), kováčik fialový (*Limoniscus violaceus*), netopier ostrouchý (*Myotis blythi*), lietavec sťahovavý (*Miniopterus schreibersii*), vážka (*Leucorrhinia pectoralis*), modráčik stepný (*Polyommatus eroides*), potápnik (*Graphoderus bilineatus*) a rak riavový (**Austropotamobius torrentium*).

Genofondovo významné lokality**Genofondovo významné lokality – geológia**

Id	Názov	Text
15	Rösslerov lom	15g
18	Urbársky lom	15g

Genofondovo významné lokality – flóra

Id	Lokalita	Popis	Druhy	Čís. l.	Text
31	Lesostep pod Holým vrchom	Xerothermné spoločenstvá s ohrozenými druhmi		22	22f
35	Pekná cesta		Ruscus hypoglossum	27	27f
44	Krasňany		Ruscus hypoglossum	37	37f
45	Rača		Ruscus hypoglossum	38	38f
49	Kamzík	Dendrologicky významná bývalá botanická záhrada		42	42f
50	Rača – cesta na Biely kríž	Dendrologicky významná lokalita cca 100-ročný porast	Pseudotsuga menziesii	43	43f
54	Lamač – Plánky	Trávnaté spoločenstvo		47	47f
66	Vajnorská dolina	Komplex biotopov s chránenými a ohrozenými druhmi		49	49f
58	Xerothermné biotopy JZ svahov M. Karpát	Ohrozené druhy, xerotermy		52	52f
64	Skupina jelší pri horámi Cerovo	Starý jelšový porast		57	57f
65	Chlmecký les	Dubiny, dubohrabiny		58	58f
67	Kramáre – Krásna Hôrka		Ruscus hypoglossum	66	66f

Genofondovo významné lokality – fauna**Genofondovo významné lokality – fauna (vodné toky)**

Id	Názov	Text	Id	Názov	Text
20	Potok Vydrica a prítoky	20z	66	Lamačský potok – Cigánsky jarok	66z
37	Vajnorská dolina	37z	68	Mestský a Mariánsky potok	68z
46	Vodná nádrž pod Gašparickým	46z	69	Salabov jarok	69z
47	Vápenický potok	47z	70	Potok Drmoles	70z
48	Lesostep pod Holým vrchom	48z	71	Mariánsky potok	71z
75	Račí potok	75z	72	Potok pod Bystrickým	72z
100	Hrubá pleš	100z	73	Potok Uhliarka	73z
101	Železná studnička 3.a 4. rybník	101z	74	Potok pod Sárním	74z
102	Železná studnička 2.a 1. rybník	102z	76	Himligárka - potok	76z
106	Xerothermné biotopy JZ svahov Malých Karpát	106z	77	Malá Baňa - potok	77z
109	Chlmecký lesohospodárska	109z	78	Pekná cesta - potok	78z
110	Hrubý Drieňovec	110z	99	Prítok Vydrice	99z

2.7.3 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje jeden zo záväzných ekologických podkladov územnoplánovacej dokumentácie (zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení jeho neskorších zmien a doplnkov) ako i pozemkových úprav (zákon č. 330/1991 Zb.). V zmysle zákona NR SR č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny je ÚSES definovaný ako: „taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ toho systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu.“

Na území lesoparku sú podľa RÚSES vymedzené nasledovné prvky:

Biocentrá regionálneho významu:		Biokoridory regionálneho významu	
RBc	Vajnorská dolina	NRBk	Juhovýchodné svahy Malých Karpát
RBc	Zbojnička – Panský les	NRBk	Severozápadné svahy Malých Karpát
RBc	Hrubý vrch	RBk	Vydrica s prítokmi.
RBc	Hrubá pleš		
RBc	Pekná cesta		
RBc	Železná studnička I. a II. rybník		
RBc	Železná studnička III. a IV. rybník		

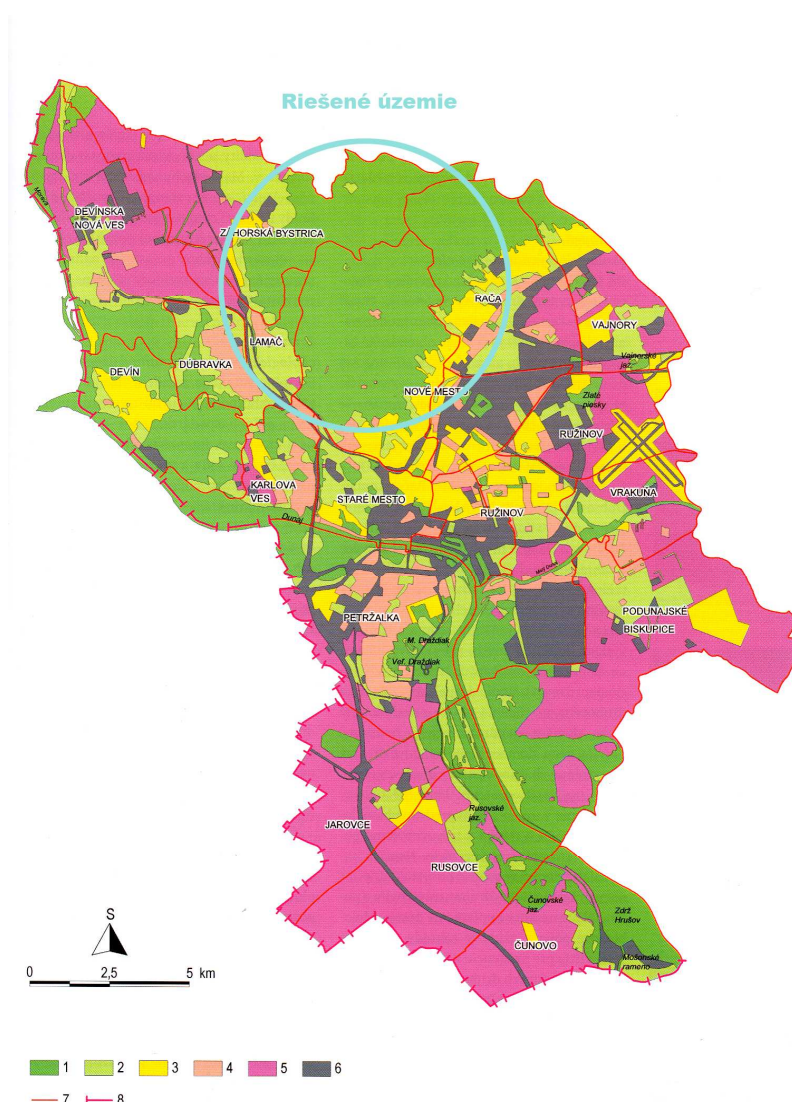
Za základ ÚSES v širšom riešenom území boli vzaté skladobné prvky ÚSES, ktoré uvádza územný plán hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, kde kostru ÚSES tvoria existujúce prvky provincionálneho významu – PBk v nive Dunaja (vrátane vodného toku) a v pohorí Malých Karpát a PBc Devínska Kobyla.

Skladobné prvky ÚSES riešeného územia boli vymedzené v dokumente Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) pre mesto Bratislava, spracovanom v roku 1994. V roku 1999 bol spracovaný Územný priemet prvkov RÚSES mesta Bratislavy, v ktorom boli tieto prvky upresnené a bola tiež posúdená ich funkčnosť. (Generálny plán Bratislavského lesného parku pre časť v užívaní Mestských lesov v Bratislave, 2006) V riešenom území bolo vymedzených niekoľko prvkov ÚSES – biocentier a biokoridorov rôznych hierarchických úrovní, z ktorých niektoré do územia len okrajovo zasahujú, iné ním prechádzajú.

Ekologická významnosť územia

Ekologická významnosť územia vyplýva z fungovania biologicko-ekologických procesov v krajine prostredníctvom prvkov druhotnej krajinej štruktúry, ktoré je možné posudzovať z hľadiska ich antropogénnej premeny, resp. stupňa prírodnosti – pôvodnosti. Prvky s vyšším stupňom pôvodnosti patria medzi významnejšie ako prvky s vysokým stupňom antropickej premeny. (Hrnčiarová a kol., 2006)

- 1 – ekologicky veľmi významné územie
- 2 – významné územie
- 3 – stredne významné územie
- 4 - málo významné územie
- 5 - veľmi málo významné územie
- 6 - územie s minimálnym významom

(upravené podľa Hrnčiarová a kol., 2006)

Podľa Hrnčiarovej (2006) patrí prevažná časť riešeného územia k *ekologicky veľmi významným územiám*. Menšia časť, lokalizovaná predovšetkým v kontaktovom pásme, patrí k ekologicky významným územiám a niekoľko lokalít je možné zaradiť medzi ekologicky málo významné územia.

2.8 KULTÚRNO-HISTORICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

2.8.1 HISTORICKÝ VÝVOJ URBANIZÁCIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Paleolit - prvé doklady o existencii človeka na území okolo Bratislavy
- Doba bronzová - Bratislava sa stáva križovatkou pravekých ciest
- Doba železná - pohyb Keltov, Kvádov, Rimanov na území dnešnej Bratislavy, rúbanie lesov Malých Karpát, začiatky pestovania viniča hroznorodého na svahoch Malých Karpát
- 907 - najstaršia písomná zmienka o Bratislave, bitka pri Bratislave, zánik Veľkej Moravy
- 970-1000 - vznik a formovanie uhorského štátu, lesy Malých Karpát sa postupne dostali pod správu uhorskej kráľovskej komory, vo feudálnom vlastníctve cirkevných ustanovizní alebo svetských hodnostárov
- obdobie Uhorského štátu - lesy využívané hospodársky (ťažba dreva, lov zveri, na svahoch Malých Karpát pestovanie viniča)
- nástup novoveku - intenzívne hospodárske využívanie lesov (kameňolomy, ťažba dreva, systavy mlynov, píly, vinohradníctvo, atď.), exploatacia až devastácia lesov
- 16. storočie - Pálffyovci zakladajú v Bratislavskej župe lesné a poľné hospodárstvo, pretrvávajúce v držbe rodu Pálffyovcov až do 20. storočia (systém horární)
- 1769 - Lesný poriadok Márie Terézie
- po roku 1848 - vyčlenené urbárske a obecné lesy
- 1885 - na území mestských lesov sa hospodári podľa lesných hospodárskych plánov
- 1879 - prijatý lesný zákon, založené lesné inšpektoráty, dozerajúce na dodržiavanie lesného zákona, na vykonávanie nariadení lesného zákona, vznik lesohospodárskej organizácie na čele s lesmajstrom (horári a strážcovia lesov)
- 19.-20. stor. - začiatky rekreačného využívania lesov (nové trendy vo vývoji spoločnosti, "barbizonovský" návrat k prírode, prudký rozvoj priemyselne výroby, zhoršovanie kvality životného prostredia v mestách, nový fenomén – voľný čas, výlety do prírody)
- 20. storočie - postupné zmeny vo vlastníctve lesov, vznik Bratislavského lesného parku, rekreačného zázemia obyvateľov Bratislavy.

Urbanizácia Hornej Mlynskej doliny

- 14. storočie - prvé písomné zmienky o existencii vodných mlynov na Vydrici
- 1761 - mlynármi bol vybudovaný prvý umelý rybník v údolí Vydrice, po pretrhnutí hrádze v roku 1763 rybník zanikol
- 1821-začiatok využívania liečivých účinkov prameňa na Železnej studničke a vznik prvých drevených kúpeľov
- 1826-rozhodnutie mesta o výstavbe kúpeľného domu na Železnej studničke na základe chemickej analýzy vody z prameňa a preukázania jej liečebného využitia
- 1828-dostavaná kúpeľná budova, 1830 slávnostne otvorená prvá liečebná sezóna
- 1844-majiteľom kúpeľného domu sa stáva podnikateľ Palugyay, budovu využíva ako hotel, v ktorom sa schádza uhorská šľachta a poslanci snemu
- 1844-Prešporské c. k dobrovoľné mlynskodolinské združenie zakladá na Vydrici 9 nových mlynov a sú vybudované 4 vodné nádrže na Vydrici, ktoré sa tu nachádzajú dodnes
- 1849-dobudovaný Červený most na Uhorskej centrálnej železnici z Gänserndorfu cez Marchegg do Bratislavy, ustupujúcou nemeckou armádou zničený v roku 1945 a nanovo postavený v r. 1948
- 1868-so zánikom mlynov na Vydrici postupne pustnú aj rybníky
- 1885-na území mestských lesov sa hospodári na základe lesného hospodárskeho plánu a lesné hospodárstvo mesta má pevnú organizáciu
- 1901-v záujme oživenia Hornej mlynskej doliny mesto obnovuje a rekonštruuje vodné nádrže na Vydrici, v lete sú využívané na člnkovanie a kúpanie, v zime na korčuľovanie a hokej
- 1901 Bratislavská okrášlovací spolok dáva za budovu kúpeľného domu postaviť zasklený drevený Labutí pavilón
- 1909-na Železnú studničku začína premávať trolejbusová linka, ktorá nahrádza fiakre, linka je v prevádzke do roku 1915
- 1945-po zoštátnení súkromného vlastníctva hospodára na lesných pozemkoch štátne lesy
- 1970-asanácia budovy bývalého kúpeľného domu na Železnej studničke
- 1994-lesné pozemky sú vrátené mestu Bratislava a hospodári tu príspevková organizácia Mestské lesy v Bratislave.

2.8.2 CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY STAVEBNÉHO VÝVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Vínné pivnice a vinohrady na svahoch Malých Karpát,
- Rozložené stavby mlynov v Hornej Mlynskej doline,
- Jednoduché obdĺžnikové pôdorysy prevádzkových, hospodárskych budov,

- Solitérna jednopodlažná, maximálne dvojpodlažná zástavba so šikmými (sedlovými) strechami v lesnom prostredí,
- Drevené stavebné konštrukcie domov (horárne, hospodárske budovy),
- Novšia výstavba bez nadväznosti na historicky vyvinuté ľudové typologické tektonické tvaroslovné a materiálové prvky domov, ktoré takto odchádzajú do nenávratna,
- Strata väzieb novej výstavby na pôvodné regionálne tvaroslovné (tektonické) prvky,
- Súčasná architektúra a urbanizmus nesú v sebe pozitívne znaky priestrannejších, svetlejších, hygienicky kvalitnejších interiérov a exteriérov umožňujú uplatniť individualitu architektonického vzhľadu ale tiež prinášajú so sebou istú nesúrodosť architektonického výrazu jednotlivých stavieb a často až disharmóniu s prírodným prostredím.

2.8.3 KULTÚRNO-HISTORICKÉ HODNOTY V ÚZEMÍ

Ochrana pamiatkového fondu sa na území Slovenskej republiky riadi a vykonáva v zmysle zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, prijatého 19. decembra 2001.

Národná kultúrna pamiatka podľa tohto zákona je hnutelná alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku. Ak ide o archeologický nález, kultúrnou pamiatkou môže byť aj neodkrytá hnutelná alebo neodkrytá nehnuteľná vec, zistená metódami a technikami archeologického výskumu.

Archeologické nálezisko je topograficky vymedzené územie s odkrytými alebo neodkrytými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach.

Pamiatkový úrad SR a krajské pamiatkové úrad – štátny dohľad nad dodržiavaním zákona č.49/2002 Z. z. a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, nad dodržiavaním vydaných právoplatných rozhodnutí a v rozsahu svojej pôsobnosti vydávajú rozhodnutia na odstránenie nedostatkov.

Kultúrne pamiatky evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF)

Katastr. územie	č. ÚZPF	Názov pamiatky	Zaužívaný názov	Dát. vyhl.
Staré Mesto	814/0	Mlyn elektrický	Kühmayerova továreň 7. mlyn, pamätná tabuľa	1986
Vinohrady	813/0	Pomník	Pomník prvomájovej manifestácii, 1890	1986
Vinohrady	815/0	Mlyn vodný	9. mlyn	1986
Vinohrady	816/1	Nádrž vodná I.	1. rybník	1986
Vinohrady	816/2	Nádrž vodná II.	2. rybník	1986
Vinohrady	816/3	Nádrž vodná III.	3. rybník	1986
Vinohrady	816/4	Nádrž vodná IV.	4. rybník	1986
Vinohrady	10518/0	Zotavovňa	Čatlošova vila, doliečovacie zariadenie	1990
Vinohrady	820/0	Sklad muničný	Stanica mestskej jazdeckej polície	1986
Vinohrady	294/0	Pomník	Pomník padlým z prusko-rakúskej vojny	1963
Vinohrady	295/0	Božia Muka		1963
Karlova Ves	11393/1	Budova výpravná s čakárňou	Stanica Železná Studienka	2002
Karlova Ves	11393/2	Čakáreň	Čakáreň	2002
Karlova Ves	11393/3	Dom strážnika	Dom strážnika oddielu	2002
Lamač	826/0	Most železničný - fragment	Fragment piliera	1986
Záhorská Bystrica I.	672/0	Miesto pamätné	Malý Slavín, studnička Ivana a Nikolaja	1985

Miestne pamätihodnosti

Objekty s pamiatkovými hodnotami, nezapísané v ÚZPF, príp. aj iné, o ktorých nemá Krajský pamiatkový úrad vedomosť, ale mesto ich považuje za hodnotné z pamiatkového hľadiska, môže mesto chrániť ako:

- -miestne pamätihodnosti vytvorením a odborným vedením evidencie pamätihodností v zmysle § 14 ods. 4 Zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu.

Sem možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce.

Vyhlásené miestne pamätihodnosti

- Televízny vysielač s reštauráciou a vyhladkovou plošinou na Kamzíku (parc. č. 19269/10)
- Sedačková lanovka s reštauráciou vo vrcholovej stanici (parc. č. 19614/3,4,6,9)

(vyhlásené MZ m. č. Bratislava – Nové Mesto, uznesenie č. 02/23 zo dňa 6.2. 2007, vyhlásenie za miestne pamätihodnosti v zmysle §14, ods. 4 zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu).

Neevidované objekty s pamiatkovými hodnotami

V riešenom území sa nachádza okrem objektov evidovaných v ÚZPF množstvo drobných objektov s kultúrno-historickými hodnotami, ktoré nie sú súčasťou ÚZPF, ale sú svedectvom histórie a dotvárajú kolorit územia. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené objekty s kultúrno-historickými hodnotami v širšom území, vzájomnom území a v riešenom území lesoparku (podľa polohy na priečných rekreačných trasách).

1	Urbárske sedlička – prícestný kríž	5	Brichtov kríž (nad Spariskami) – prícestný kríž
1	Nivy – pod Zohorom – pomník	5	Letisko Bratislava –Štefánikova mohyla – pomník
1	Koreniec (Z od Košariska)prícestný kríž	5	Horváthov kríž (V od Dol. Červ. križa) – prícestný kríž
1	Zohor – (J) – pomník, kaplnka	5	Potočná (Rača) – pomník
1	Zohor (v obci) – pomník	5	Letisko – pomník Štefana Baniča
1	Jurské (SZ od Slovenského Grobu) – prícestný kríž	5	Nad mlynom – nad Volkswagenom – prícestný kríž
1	Grinava – kaplnka, kaplnka	5	Marianka (C) – pomník, kostol, kaplnka
1	Dúbravy – prícestný kríž	5	Svätá studňa – kostol, kláštor, kaplnky, studňa, kalvária
2	Biely kríž (SV) – prícestný kríž (pri Brezovej lúke)	5	Malý Slavín – prícestný kríž
2	Svätý Jur – Biely Kameň, zrúcanina	5	Horný červený kríž – prícestný kríž
2	pod Zohorom – kríž prícestný, pevnosť (vojenská)	5	Dolný červený kríž – prícestný kríž
2	Barborka (Z od Stupavy) – prícestný kríž, kaplnka	5	Rača Barónka – pomník, prícestný kríž, kaplnka
2	Stupava (S) – pomník, kaplnka	5	Písaný kameň – kríž prícestný, hraničné kamene
2	Stupava – Múzeum Ferdiša Kostku, kaplnka	6	Záh. Bystrica – juh (J) – prícestný kríž
2	Obora (medzi Stupavou a Pajštúnom) – prícestný kríž	6	Záh. Bystrica – ľudový dom
2	Alkušov mlyn (V od Stupavy) – kaplnka, prícestný kríž	6	Vajspeter – pomník
2	Pajštún – zrúcanina hradu	6	Špigle (nad Krasňanmi) – pomník
2	Svätojurské hradisko – archeologická lokalita	6	Leopoldov (na ceste na Sekyl) – prícestný kríž
2	Svätý Jur – kaplnka, kostol, kostol, hrad, pomník, kostol, prícestný kríž, múzeum, kaplnka	6	Strmé vŕšky – kaplnka
2	Vajnory (C) – kaplnka	6-8	Devínska Nová Ves – kaplnka, kostol
2-3	Modrý kríž – Z od Bieleho kameňa (žltá) – prícestný kríž	6-8	Devínska Nová Ves – kostol
2-3	Jozefkov kríž – Z od Bieleho kameňa (žltá) – prícestný kríž	7	Lamač – križovatka – prícestný kríž
2-3	Dušíčky – Z od Bieleho kameňa (žltá) – prícestný kríž	7	Sanatórium – starý vodárenský objekt
2-3	Červený kríž – Z od Bieleho kameňa (žltá) – prícestný kríž	7	Horná Mlynská dolina Sanatórium – objekt vrátnice
2, 3	Matulov kríž – Z od Bieleho kameňa (žltá) – prícestný kríž	7	Kačín – drevený totem
3	Stupava – kostol, kaplnka, pomník	8	Trnávka – kostol
3	Čierna voda (Kamila) – prícestný kríž	8	Sandberg – pomník
3	Ivanka (C) – kaštieľ, kostol, kaplnka	8	Lamačská brána (juh) – prícestný kríž
3	Pri Kaplnke – kaplnka	8	Františkov dvor – prícestný kríž
3	Vyvieračka – kaplnka	9	Dúbravská Hlavica (V) – kostol, pomník
3	Dračí hrádok – zrúcanina	9	Horná mlynská dolina – 3. rybník, historický stĺp
3	Pod Dračím hrádkom – pomník	9	Kamzík – totemy pri lanovej dráhe

3	Včelín (nad Borinkou) – pomník	9	Klanec – pomník z rakúsko – pruskej vojny
3	Biely kríž – prístenný kríž	9	Lamač (C) – kostol, kaplnka, kostol
3	Borinka – kostol, kaplnka	9	Dúbravka – Brižitská kaplnka
3	Stupava (V) – pomník	9	Železná studnička – studnička (kamenná mur. vývera)
3	Stupava (C) – kaštieľ	9	Hor. Mlynská dolina – 8. mlyn (dobovo zrekonštruovaný)
3	Vrchná hora – Z od Vrchnej hory, na cyklotrase – pomník	9	Devínsky červený kríž – prístenný kríž
4	Nivy – pomník	9	Železná studnička – zvyšky Labutieho pavilónika
4	Vajnory – kostol prístenný kríž, kaplnka, pomník (2x), múzeum	9	Pod Bukvou (na žltej značke z Kamzíka ku Vydrici) – pomník
4	Stupava – Nivy (J) – pomník	9	Lamač (C) – dva kostoly
4	Mást – kostol	9	Alexyho – kostol
4	Mást (JZ) – prístenný kríž	9-11	Horná Mlynská dolina – 1. 2. 3. 4. rybník (tech. pamiatky)
4	Mást, JV od Mástu – prístenný kríž	9-11	Devín – hrad, kostol, pomník
4	Šprinčov majer – prístenný kríž	9-11	geologické múzeum Devín –
4	Haluzického pomník (vo Vajnorskej doline) – pomník	9-11	Devín (J) – prístenný kríž
4	Záhorský Biely kríž – prístenný kríž	9-11	Devín (C) – pomník
4	Klčovanice – pomník	10	Devínska Kobyla – prístenný kríž
4	Bystrická hora (nad Mariankou) – kaplnka	10	Devín (V) – prístenný kríž
5	Stará Rača – kaplnka	11	Partizánska lúka – novodobý artefakt (drevo)
5	Záh. Bystrica rázcestie (S) – kaplnka	11	Patrónka – 2 viadukty murované (malé)
5	Spodky – prístenný kríž	11	Partizánska lúka – pomník (vojenský artefakt)
5	Záhorská Bystrica – kaplnka	11	Patrónka - Vojenská nemocnica – kaplnka sv. Rozity
5	Makovce (V) – prístenný kríž	11	Koliba (areál film. ateliérov) – prístenný kríž, Božia Muka
5	Horváthov kríž – prístenný kríž		

Archeologické pamiatky

Pamiatkový úrad eviduje na základe centrálnej evidencie archeologických nálezísk na Slovensku, vedenej Archeologickým ústavom SAV, v predmetnom území (v záujmovom území):

- archeologické náleziská v lokalite Barania lúka, k. ú. Marianka – mohyla, výšinné hradisko, kultový objekt z doby bronzovej (velaticko-podolský horizont)
- archeologická lokalita Hrubé Lúky, k. ú. Hrubé Lúky (obec Stupava) – nálezy z obdobia eneolitu, halštatu, laténu, doby rímskej
- archeologická lokalita Krče a Dievčí Hrádok, k. ú. Záhorská Bystrica – nálezy z obdobia laténu a osada z obdobia 10.-12. storočia.

Vyhlásenie ochranného pásma súboru nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok

V marci 2008 bol spracovaný „Návrh na vyhlásenie ochranného pásma súboru nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok“ Pamiatkovým úradom SR (Cesta na Červený most, Bratislava) v zmysle §18 zákona NR SR č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu. Ochranné pásmo je vymedzené okolo Hornej Mlynskej doliny v úseku od Patrónky po Sanatórium. Navrhnuté bolo z dôvodu zachovania pamiatkových hodnôt, ktoré sa nachádzajú v tomto území.

Účelom vymedzenia ochranného pásma súboru národných kultúrnych pamiatok (NKP) je vytvorenie legislatívneho nástroja na ochranu časti Hornej Mlynskej doliny v rozsahu chránených národných kultúrnych pamiatok a ich okolia s cieľom regulovania stavebnej a inej antropogénnej činnosti, ktorá by v kontexte s kultúrnymi hodnotami na tomto území mohla pôsobiť rušivo.

Podanie Návrhu na vyhlásenie ochranného pásma národných kultúrnych pamiatok v Hornej Mlynskej doline v Bratislave je pokračovaním iniciatív, ktoré mali podobný cieľ už v minulosti.

Krajinárske hodnoty vymedzeného územia:

- chránené územie prírody podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (CHKO Malé Karpaty), chránené územie prírody podľa NATURA 2000 (biotop európskeho významu UEV Vydrica), súčasť ÚSES (na úrovni RÚSES Rbc Železná studnička I. a II. rybník, Rbc Železná studnička III. a IV. rybník, Rbk Vydrica s prítokmi)

- jedinečný komplex solitérnych technických pamiatok a kultúrnych pamiatok (národné kultúrne pamiatky) v pôvodnom prírodnom rámci, krajinnom výraze predmetného územia)
- jedinečný geomorfologický relikt kolmý na smer súčasnej dolinnej siete, jedinečný geomorfologicko-hydrologicko-krajinársky unikát so sústavou malebných lúčok a okolitých lesných spoločností v údolí, so sústavou solitérnych objektov, ktoré spolu s prírodným krajinným rámcom predstavujú zaujímavý urbanistický komplex.

Iniciatívy za zachovanie kultúrno-historických, urbanistických, krajinárskych a prírodných hodnôt v území:

- 1982 – iniciovaný návrh na vyhlásenie pamiatkovej rezervácie technických pamiatok
- 1992 – iniciovaný návrh na vyhlásenie pamiatkovej zóny v Hornej Mlynskej doline
- 2006 – vybudovanie náučného chodníka (MSPSaOP, MÚOP)
- 2007 – iniciovaný návrh na vyhlásenie ochranného pásma NKP v Hornej Mlynskej doline

Dôvody na priradenie štatútu legislatívnej ochrany v tejto lokalite boli podobné dnešným:

- rešpektovať historicky vzniknutú takmer 200-ročnú tradíciu výletnej lokality Bratislavčanov a návštevníkov mesta
- rešpektovať lokalitu ako jednu z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku s koncentráciou významných prírodných, kultúrno-historických a priestorových daností
- najstaršia priemyselná zóna Bratislavy (od 13. st., koncom 14. st. tu fungovalo 9 obilných mlynov a jedny stupy – mlelo sa tu až do polovice 19. st. (Mühlthal)
- bývalé továrne v Mlynskej doline, koncentrácia technických pamiatok
- od polovice 19. st. výletné miesto Bratislavčanov s vhodnou dochádzkovou vzdialenosťou z centra mesta a vysokou kvalitou prírodného prostredia
- -jedinečný komplex solitérnych technických pamiatok a kultúrnych pamiatok (národné kultúrne pamiatky) v pôvodnom prírodnom rámci, krajinnom výraze predmetného územia)
- Územie je historicky takmer nezmenené, čo sa týka prírodného rámca a urbanistickej štruktúry
- Geomorfologicko -hydrologicko-krajinársky unikát so sústavou malebných lúčok lemovaných lesnými spoločnosťami, so sústavou solitérnych objektov
- výrazné snahy o intenzifikáciu urbanistickej štruktúry v lokalite, komerčné využívanie územia, iniciatívy zahusťovať toto územie boli aj v minulosti prijímané veľmi negatívne, a tak dnešný proces zachovania jednoduchej solitérnej extenzívnej zástavby a zachovania prírodného krajinného obrazu v území je len logickým pokračovaním dlhoročných snáh o legislatívnu ochranu tohto územia.

V súvislosti s Návrhom na vyhlásenie ochranného pásma súboru nehnuteľných NKP bude vhodné:

- venovať pozornosť aj problematike ochrany nehmotných pamiatok (súčasť legislatívnej ochrany) – ide o staré názvy ulíc a lokalít (napr. Červený most, Pri Suchom mlyne, Železná studnička, Klepáč, Kramerov lom, Mlynská dolina, Vydrica, atď.
- rozšíriť hranice OP po Kramerov lom a starý železničný viadukt pod Červeným mostom na začiatku cesty na Kramerov lom a zahrnúť Patrónku – objekt bývalého dojčenského ústavu, trasu zachovaného vodného toku Vydrica, ktorý však nevyhnutne vyžaduje revitalizačné úpravy, úpravy okolia a pešie sprístupnenie.
- doplniť do zoznamu NKP, príp. aspoň do zoznamu miestnych pamätihodností nasledujúce objekty:
  - Malá vodárnička pri sanatóriu
  - Rotunda na Železnej studničke
  - Kaplnka sv. Rity
  - Objekt bývalého dojčenského ústavu na Patrónke (v prípade rozšírenia OP)

Z dôvodov havarijného stavu je potrebný rekonštrukčný zásah predovšetkým:

- rozpadávajúce sa murivo železničného piliera (NKP) pod konštrukciou Červeného mosta, pilier je potrebné staticky zabezpečiť (môže ohroziť pohybujúcich sa chodcov popod Červený most),
- rozpadávajúce sa staré železničné viadukty pod Červeným mostom na začiatku cesty na Kramerov lom, od zastávky MHD Pri Suchom mlyne (murivo, povrchová úprava, čistota okolia),
- budovy na železničnej zastávke – objekty čakárne sú nevyužiteľné, znečistené, s odpadom,
- Rotunda na Železnej studničke, asanácia objektov OV – provizórií na Železnej studničke
- zastávka MHD – prístrešok na konečnej trolejbusov na Kolibe

Vymedzenie ochranného pásma súboru nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok je vyznačené v grafickej časti dokumentácie.

2.9 PRIESTOROVÉ USPORIADANIE A FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA

2.9.1 URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÁ CHARAKTERISTIKA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Riešené územie je súčasťou katastrálnych území Záhorská Bystrica, Lamač, Vinohrady, Rača, Vajnory. Zasahuje do mestských častí Záhorská Bystrica, Lamač, Nové Mesto, Rača, Vajnory.

Celková výmera riešeného územia je 4 772 ha. Územie tvorí južná časť masívu Malých Karpát, súčasne južná časť CHKO Malé Karpaty, súčasne najjužnejšie položená časť vysokotatranského oblúka Karpát.

Celé záujmové územie sa nachádza na svahoch pohoria Malých Karpát. Malé Karpaty sú samostatnou geomorfologickou jednotkou Západných Karpát. Na východe sú ohraničené Podunajskou nížinou, na západe ich ohraničuje Záhorská nížina.

Poloha, rozmery, vzdialenosti lesoparku od významných prvkov v území

Lesopark je vzdialený:

- cca 3 000 m od nábrežia Dunaja a od devínskeho masívu Malých Karpát (Devínska Kobyla)
- cca 6 000 m od vodného toku Morava, od chránených území Devínske alúvium Moravy, Devínska Kobyla, Devínska lesostep, Fialková dolina) a navrhovaného pešieho a cyklistického premostenia cez vodný tok Morava pri Devínskej Novej Vsi v smere na Rakúsko (Nationalpark Donau – Auen).

Šírka riešeného územia v najužšej časti riešeného územia je približne 3 km, v najširšej časti riešeného územia je približne 11 km. V severojužnom smere má riešené územie šírku približne 8 km.

Vzdialenosť najjužnejšieho výbežku lesného masívu Malých Karpát a centra mesta (historického jadra) je približne 4 km.

Lesný masív Malých Karpát sa ako výrazný zelený klin vsúva do zastavaného územia Bratislavy.

Rozlohou predstavuje približne jednu šestinu územia mesta.

Malokarpatská časť Bratislavského lesného parku predstavuje takmer súvislý lesný porast s hustou sieťou lesných ciest. Vzdialenosti od významných geografických prvkov v okolí lesného parku a rozmery riešeného územia znamenajú pre obyvateľov mesta optimálne podmienky pre rozvoj rekreačných aktivít v prírodnom prostredí, vhodnosť pre peší, cyklistický a iný rekreačný pohyb a každodenný a víkendový rekreačný pobyt.

Poloha riešeného územia v bezprostrednom kontakte s centrálnou časťou mesta a s ostatnými zastavanými časťami mesta, predurčuje toto územie na intenzívne každodenné rekreačné využitie.

Prírodné a kultúrno-historické hodnoty zvyšujú potenciál lesoparku – rekreačného zázemia Bratislavy.

2.9.1.1 Kontaktové pásmo

Kontakt lesoparku s obytnými zónami

Územie prímestskeho rekreačného lesa je v bezprostrednom dotyku s mestskou časťou Staré Mesto, s existujúcimi obytnými zónami mesta (časťami mesta Rača, Krasňany, Vinohrady, Koliba, Kramáre, Patrónka, Lamač, Záhorská Bystrica), s centrálnou časťou mesta, s prímestskými obcami, s rozvojovými plochami navrhovaných nových obytných zón, s plochami krajinej zelene, predovšetkým so záhradami a vinicami na úpäti svahov Malých Karpát. Okrajové časti lesoparku, najmä v častiach Lamač, Kramáre, Koliba, Krasňany, Rača, sú vďaka bezprostrednému kontaktu obytných súborov a lesa využívané na každodennú rekreáciu, aj keď vybavenosť týchto lokalít je pomerne slabá alebo nijaká.

Napojenie lesoparku na mestskú hromadnú dopravu, východiskové body

Po obvode záujmového územia lesoparku (vonkajšia hranica kontaktového pásma) sú umiestnené zastávky MHD (autobus, trolejbus, električka) a prímestskej autobusovej dopravy. Vybavenosť týchto zastávok nezodpovedá funkcii východiskových bodov do lesoparku, chýba tiež informačný mobiliár. Niektoré zo zastávok MHD sa nachádzajú vo vnútri kontaktového pásma a niekoľko zastávok je priamo na hranici lesa.

Najvýznamnejšími súčasnými východiskovými bodmi do lesoparku sú: Marianka (pútnické miesto), Záhorská Bystrica (námestie), Lamač (Klanec), Patrónka, Červený most, Koliba, Pekná cesta (Krasňany), Rača (námestie). Ďalšími významnými východiskovými bodmi sú: Lamač (Tesco), Kramáre (Krásna Hôrka), Briežky (Sliačska), Svätý Jur (námestie).

Chatové a záhradkárске lokality

Po obvode lesoparku, zo záhorskej aj podunajskej strany, sú roztrúsené chatové a záhradkárske lokality, ktoré postupne, zmenou spôsobu využívania pozemkov a výstavbou rozmerných rodinných domov, nadobúdajú charakter rodinnej až vilovej zástavby.

Vinice

Východné svahy malých Karpát sú porastené vinicami. Vinice a záhrady rodinných domov, chatových a záhradkárskych lokalít tvoria prirodzený predel medzi lesným masívom Karpát a poľnohospodárskou krajinou. Sú historicky neoddeliteľnou súčasťou krajinného obrazu panorámy Malých Karpát.

2.9.1.2 Územie lesoparku

Lesné porasty, oddychové lúky, rekreačné trasy, náučné chodníky

Rozsiahle územie lesoparku tvoria v prevažnej miere lesné porasty, popretkávané sieťou lesných ciest, vyznačených aj živelných turistických chodníkov, vyznačených aj nevyznačených cyklistických chodníkov, vyznačených lyžiarskych bežeckých trás. V riešenom území sú vybudované tri náučné chodníky.

- náučný chodník Lamač – Koliba (t. č. neudržiavaný)
- náučný chodník Červený most – Kamzík
- náučný chodník dendrologický Partizánska lúka).

Sieť rekreačných trás dopĺňajú oddychové lúčky, objekty občianskej vybavenosti, športovo-rekreačné plochy s rôznou úrovňou kvality, nástupné body a priebežné body na trasách s rôznym stupňom a rôznou kvalitou vybavenosti a úpravy lesných priestorov..

Vodné toky, vodné plochy

K najvýznamnejším a krajinársky najhodnotnejším prírodným prvkom lesného parku patria vodné toky stekajúce zo svahov Malých Karpát južným smerom do Záhorskej nížiny a východným smerom do Podunajskej roviny a vodné plochy prirodzené v jelšových porastoch a umelo založené pozdĺž vodných tokov.

Geografickou zvláštnosťou je údolie Vydrice, ktorá je vďaka svojej polohe súčasne geografickou, kompozičnou osou územia. Meandre Vydrice s jelšinovými porastmi predstavujú krajinársky najhodnotnejšie scenérie v lesnom masíve Malých Karpát.

Vodné toky

Vodné toky na území lesoparku sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie. Najvýznamnejšie vodné toky:

- Vydrica, Bystrička, Račí potok, Vajnorský potok, Šalabov potok, Mariánsky potok, Lamačský potok – Cigánsky jarok, potok Drmoles, potok pod Bystrickým, potok Uhliarka, potok pod Srním, Himligárka – potok, Malá Baňa – potok, Pekná cesta – potok, prítoky Vydrice,
- bezmenné vodné toky,
- občasné vodné toky.

Negatívnym javom v území je erozívna činnosť občasných vodných tokov a privalových dažďových vôd tiež podmäčanie lúčnych plôch, najmä Partizánskej lúky.

Vodné plochy

1., 2., 3., 4., rybník, vodná plocha Vajspeter, vodná plocha pred 2. kameňolomom (Pavlečkoviča), vodná plocha východne od Slivu, vodná plocha nad 3. kameňolomom.

Všetky vodné plochy sa nachádzajú pri rekreačných trasách, majú vysokú estetickú hodnotu a plnia významnú rekreačnú funkciu.

Rekreačné lokality

Na území lesoparku sa nachádza viacero rekreačno-turistických lokalít. Intenzita ich návštevnosti je rozdielna, a to v závislosti na dlhodobej tradícii návštevnosti, na polohe v lesoparku, na pešej dostupnosti, dopravnej obsluhu (osobnými autami, spojmí MHD), na vybavenosti a kvalite vybavenosti.

Vybavenosť lokality a kvalita vybavenosti je značne problémovým ukazovateľom z hľadiska návštevnosti.

Lokality s dlhodobou tradíciou návštevnosti a súčasne najvýznamnejšie lokality (ťažiskové) – Železná studnička, Kamzík, Kačín, Pekná cesta, Americké námestie, Biely kríž sú trvalo intenzívne navštevované, ale úroveň ich vybavenosti (stravovacie zariadenia, služby, športovo-rekreačné zariadenia, rekreačný mobiliár) je priemerná, slabá až nevyhovujúca. Najvypuklejší problém predstavuje Železná studnička.

Medzi najkrajšie upravené lokality patrí Pánova lúka, Pavlečkoviča (pred 3. kameňolomom), lúky pozdĺž Cesty mládeže v úseku sanatórium – Spariská. Najintenzívnejšie vybavenou lokalitou je Partizánska lúka.

Vybrané záujmové lokality (predmet podrobnejšieho riešenia) sú Horná Mlynská dolina, Kamzík, Kačín, Rača – Slalomka.

Podrobnejšia charakteristika rekreačných lokalít je uvedená v kapitole Rekreačia, šport, turizmus.

Významné rekreačné lokality lesoparku

Najintenzívnejšie urbanizovanými časťami lesoparku sú záujmové zóny Horná Mlynská dolina a Kamzík. Sú to súčasne najnavštevovanejšie rekreačné lokality v celomestskom meradle.

Horná Mlynská dolina patrí ku najkrajším častiam lesného parku, aj keď je najviac urbanizovaná. Stredom doliny sa vinie vodný tok Vydrica a Cesta mládeže, budovaná pre účely dopravnej obsluhy územia, jeden spoj MHD (43) po Sanatórium (Drieňovec) a ako cyklistická trasa. Pozdĺž Cesty mládeže stojí niekoľko solitérnych objektov, využívaných aj nevyužívaných, ruín aj zrekonštruovaných objektov. Objekty sú umiestnené až po lokalitu Sanatórium.

Najhodnotnejšie vybavenou časťou Hornej Mlynskej doliny, a celého lesného parku vôbec, je Partizánska lúka. Jednou z najzanedbanejších lokalít je Železná studnička.

Pri Sanatóriu Cesta mládeže končí (otočkou pre autobusy) a ďalej pokračuje spevnená cesta lemovaná oddychovými lúčkami na Pavlečkovice (2. kameňolom), ku opustenému objektu v lokalite U Slivu (odtiaľto smerom na Marianku), na Spariská, odkiaľ pokračuje viacero smerov.

Spevnená cesta vedie zo Sparísk na východ smerom na Krasňany – Peknú cestu, ďalšia spevnená cesta na sever smerom na Dolný Červený kríž, Tu sa znovu delí na sever na Biely kríž a na východ na Raču – Slalomku a Raču – Potočnú.

V lokalite U Slivu sa delia od seba spevnená cesta a vodný tok Vydrica. Meandre Vydrice pokračujú ďalej popod Pánovu lúku, Vypálenisko, Bukovec až za Biely kríž, kde Vydrica pramení.

Lokalita Kačín – obľúbené výletné miesto Bratislavčanov, v minulosti hojne navštevovaná najmä rodinami s deťmi (aj vďaka sprístupneniu autobusovou dopravou), stále patrí ku intenzívne navštevovaným lokalitám. Detské prírodné ihriská na Kačínskej lúke už nie sú, lúka je len po okrajoch vybavená sedeniami. V tramskom prístrešku, dosť zničenom, a pri bufete sa zastavujú najmä cyklisti.

Lokalita Slalomka nad Račou je momentálne nevyužívaná, opustená, lyžiarsky vlek je nefunkčný a takmer zničený. Lúka s krásnym výhľadom na panorámu Karpát je čiastočne zarastená náletovým porastom a porastom vresu.

Lokalita Kamzík má takmer centrálnu polohu v lesoparku. S Hornou Mlynskou dolinou je spojená sedačkovou lanovkou. Je intenzívne navštevovaná, napriek tomu je úroveň vybavenosti tejto lokality už viac rokov slabá. Hotel West, Koliba Expo a reštaurácia v objekte televíznej veže nepokrývajú požiadavky a nároky návštevníkov na cenovo dostupné, jednoduché, rýchle a zároveň kvalitné občerstvenie. Štyri bufety v čase víkendovej návštevnosti nepostačujú.

Ďalšie významné navštevované lokality lesoparku sú: Americké námestie, Pavlečkoviča (2. kameňolom), U Slivu, Spariská, Pánova lúka, Malý Slavín, Tri duby, Zbojnička, Dolný Červený kríž.

Riešeným územím je vedených množstvo turistických značkových chodníkov a cyklistických značených ciest, dva náučné chodníky, vyznačené lyžiarske bežecké trasy a množstvo lesných ciest, ktoré slúžia tiež ako neznačené turistické chodníky (analýzy v kapitole Rekreačia).

Kameňolomy a najzat'azenejšie hlavné rekreačné trasy

Kameňolomy	Najzat'azenejšie hlavné rekreačné trasy
1. kameňolom	Červený most – Kačín (červená značka)
2. kameňolom	Červený most – Cesta mládeže – Sanatórium
3. kameňolom	Pekná cesta – Spariská (modrá značka)
Kramerov lom	Rača – Zbojnička – Svätý vrch (modrá značka)
Rösslerov lom	Rača – Potočná – Biely kríž (modrá značka)
Lom Bázgovič	Kamzík – Biely kríž (červená značka E08)
Malý lom s jazerom	Hviezdica chodníkov okolo Kamzika
Lom nad železničnou zastávkou Železná Studnička	

Budovy v riešenom území (solitérne objekty)

Budova	Lokalita
Vojenská nemocnica, Pamiatkový úrad SR, prevádzkový objekt, komplex výskumných ústavov, bývalý Dojčenský ústav, bufety, betónový prístrešok MHD, obchodné prevádzky, bytové domy vo výstavbe, schátrané budovy pri Vydríci, rodinné domy,	Patrónka, Červený most
prevádzková budova Mestské lesy v Bratislave	pri 9. mlyne
bývalá horáreň (pôvodná budova)	Kamzík (pri hoteli West)
údolná stanica lanovej dráhy (sedačková lanovka)	Snežienka
vrcholová stanica lanovej dráhy (sedačková lanovka)	Kamzík
prevádzkové budovy – účelové zariadenia Mestských lesov v Bratislave	9. mlyn, 1. kameňolom (2x), 2. kameňolom (Pavlečkoviča), U Slivu, Pekná cesta (Záhrady), Himligárka, Kačín, Kováčova chata
účelové zariadenie	2. rybník (Lesy SR)
rodinné domy	Červený most (1), 9. mlyn (2), Sanatórium (5), Kamzík (2)
bufety	Partizánska lúka, Železná studnička, Kamzík (4), Kačín, Záhorská Bystrica – Tešedíková, Himligárka (sezónny bufet), Biely kríž
reštaurácie	Hotel West, koliba EXPO, TV vysielateľ, Železná studnička
pizzeria	Rača – Potočná
rybársky domček (unimobunka)	2. rybník (Železná studnička)
ubytovacie zariadenia	Kamzík (Hotel West, koliba EXPO), 2. rybník (Veronika, konečná 203 („Slamená búda“, penzión „Zlatá noha“)
Rotunda	Železná studnička
kúpalisko s prevádzkovým objektom (nefunkčné)	bývalé sanatórium (areál západne od Čatlošovej vily)
kúpalisko (funkčné)	Rača – Zbojnička
železničná zastávka Železná Studnička (budova výpravná s čakárňou, čakáreň, dom strážnika)	Červený most
Účelové zariadenia Ministerstva vnútra SR	2. rybník (3), Železná studnička, Kamzík
budova vo výstavbe (reštaurácia)	ul. Brečtanová (oproti FA Koliba)
budovy v rekonštrukcii	8. mlyn, 9. mlyn
nedostavané budovy	Slalomka (horný objekt), Rybárska reštaurácia (2), vodárenský objekt (Klanec)
schátrané budovy, nevyužívané budovy	Snežienka (bývalá reštaurácia), 9. mlyn (3), Čatlošova vila (bývalé sanatórium), vrátnica (v areáli sanatória), Kamzík – 4 chatky na Cvičnej lúke, skladové objekty v bývalom vojenskom areáli – muničáku,
schátrané vleky	Kamzík, Slalomka
stožiarový vysielateľ pre sieť ORANGE	Železná studnička
prevádzkový objekt „Čistenie interiérov“	Kamzík (pri hoteli West)
prevádzkový objekt s trafostanicou	Slalomka
drobné objekty s kultúrno-historickými hodnotami	celé riešené územie
drobné objekty technickej vybavenosti (trafostanice, vodárenské objekty, regulačné stanice plynu)	celé riešené územie

Areály v riešenom území (v rámci areálov sa nachádzajú budovy)

- Oddychový športovo rekreačný areál – Partizánska lúka (neoplotený)
- Klepáč (8. mlyn) – areál t. č. v prestavbe – Horná Mlynská dolina (oplotený)
- Rybárska reštaurácia – areál t. č. v prestavbe – Horná Mlynská dolina (oplotený)
- Suchý mlyn (9. mlyn) – areál t. č. v prestavbe Horná Mlynská dolina (oplotený)
- Železná studnička (čiastočne oplotený)
- Bývalé sanatórium – Horná Mlynská dolina – Sanatórium (Drieňovec) (oplotený)
- Bývalé kúpalisko – Horná Mlynská dolina – Sanatórium (Drieňovec) (oplotený)
- areál U Slivu (oplotený)
- Bývalý vojenský areál (muničák) – Pekná cesta (oplotený)
- Areál televízneho vysielača – Kamzík (oplotený)
- Areál bývalého arboréta – Kamzík (oplotený)
- Areál účelového zariadenia MV SR – Kamzík (oplotený)
- Areál juhovýchodne od rodinných domov pri hoteli West na Kamzíku (oplotený)
- Oddychová rekreačná lúčka v závere Tešedíkovej ulice v Záhorskej Bystrici (neoplotený)

Nevyužívané, neupravené, prípadne čiastočne využívané lokality

Horná Mlynská dolina

- Klepáč (8. mlyn) – areál t. č. v prestavbe
- Suchý mlyn (9. mlyn) – areál t. č. v prestavbe
- Rybárska reštaurácia – areál t. č. v prestavbe
- Železná studnička
- I. kameňolom
- bývalé sanatórium
- bývalé kúpalisko pri sanatóriu

údolie Vydrice

- II. kameňolom
- III. kameňolom
- U Slivu
- Spariská

Kamzík

- Areál bývalého arboréta
- Areál juhovýchodne od rodinných domov pri hoteli West na Kamzíku
- Cvičná lúka
- lúka pred hotelom West
- bývalý vojenský areál (muničák) Pekná cesta
- Slalomka – Rača
- Oddychová rekreačná lúčka v závere Tešedíkovej ulice v Záhorskej Bystrici
- Kačín – lúka
- Rösslerov lom – Nové mesto (záujmové územie)
- Marianka – lom Bážgovič (záujmové územie)
- Františkov majer – Lamač (záujmové územie)
- Lom Bážgovič – Marianka (záujmové územie)
- Oddychový športovo rekreačný areál – Partizánska lúka (neoplotený)
- Klepáč (8. mlyn) – areál t. č. v prestavbe – Horná Mlynská dolina (oplotený)
- Rybárska reštaurácia – areál t. č. v prestavbe – Horná Mlynská dolina (oplotený)
- Suchý mlyn (9. mlyn) – areál t. č. v prestavbe Horná Mlynská dolina (oplotený)
- Bývalé sanatórium – Horná Mlynská dolina – Sanatórium (Drieňovec) (oplotený)
- Bývalé kúpalisko – Horná Mlynská dolina – Sanatórium (Drieňovec) (oplotený)
- areál U Slivu (oplotený)
- Bývalý vojenský areál (muničák) – Pekná cesta (oplotený)
- Areál televízneho vysielača – Kamzík (oplotený)
- Areál bývalého arboréta – Kamzík (oplotený)
- Areál účelového zariadenia MV SR – Kamzík (oplotený)
- Areál juhovýchodne od rodinných domov pri hoteli West na Kamzíku (oplotený)
- Areál – oddychová rekreačná lúčka v závere Tešedíkovej ulice v Záhorskej Bystrici (neoplotený).

Rekreačné lokality sú rôzne čo do vybavenosti a úpravy priestorov – čiastočne upravené, prípadne neupravené, čiastočne vybavené, prípadne nevybavené, intenzívne využívané, čiastočne využívané. Ťažiskové rekreačné lokality sú označené písmenom x.

Najvýznamnejšie rekreačné lokality

Partizánska lúka (upravená, vybavená) x	Dolný Červený kríž x
1. rybník – okolie x	Americké námestie x
2. rybník – okolie x	Klanec
3. rybník – okolie x	Kačín
4. rybník – okolie	U Slivu
Železná Studnička x	Spariská x
Drieňovské lúky x	Pánova lúka
Snežienka	Malý Slavín x
1. kameňolom x	Pekná cesta x
Pavlečkoviča (križovatka pri 2.kameňolome) x	Rača - Zbojnička
Záhorská Bystrica, Tešedíková (pod Holým vrchom)	Biely kríž (záujmové územie) x
Kamzík x	Marianka – Svätá studňa (širšie riešené územie)
Cvičná lúka x	Dračí Hrádok (širšie riešené územie)
Horný Červený kríž	Košarisko (širšie riešené územie)

Menej frekventované rekreačné lokality

Dlhé lúky	3. kameňolom
Júlia pavilón – severne od Kamzíka	Sanatórium
Tri duby	Bratislavská hora
Horný Červený kríž	Písaný kameň
Vypálenisko	Šmачy
Zbojnička	Sekyl
Himligárka	Máľinský vrch
Rača – Slalomka	Stánisko
2. kameňolom	Lom Bázgovič

K rekreačným lokalitám možno priradiť lokality, ktoré plnia súčasne funkciu nástupných bodov.

Lokality s nástupnými bodmi do lesoparku sú uvedené v nasledujúcom bode.

2.9.1.3 Východiskové body a nástupné body do lesoparku

Po vonkajšom obvode kontaktového pásma, na významných mestských triedach sa nachádzajú zastávky MHD a prímestskej autobusovej dopravy, ktoré sú východiskovými bodmi do lesoparku. Jednotlivé lokality, najmä lokality vo vonkajšom rekreačnom pásme, sú pomerne blízko dostupné zo zastávok MHD.

Na zastávky MHD, a zastávky prímestskej autobusovej dopravy nadväzujú nástupné body do prímestského rekreačného lesa.

Vymedzené územie lesoparku je po obvode dostupné spojmi prímestskej autobusovej dopravy a spojmi MHD z lokalít:

- Stupava, Borinka, Marianka, Záhorská Bystrica, Lamač, Patrónka, Kramáre, Koliba Ahoj, Krasňany, Rača, Svätý Jur.

Po obvode lesoparku (na hranici lesa a súčasne CHKO Malé Karpaty) sa nachádzajú jednotlivé nástupné body, s rôznym stupňom vybavenosti.

Vo východiskových a nástupných bodoch chýba príslušná vybavenosť: predovšetkým informačný a orientačný mobiliár, drobná architektúra, rekreačný mobiliár, zariadenia občianskej vybavenosti, dostatok parkovacích miest, služby, parkové úpravy zelene.

Miera vybavenosti jednotlivých východiskových a nástupných bodov závisí od umiestnenia v území a významu lokality.

V tabuľke sú uvedené:

- **Hlavné existujúce východiskové body do lesoparku – zastávky MHD a prímestskej autobusovej dopravy – bez príslušnej rekreačnej vybavenosti, alebo len čiastočne vybavené**
- **Nástupné body do lesoparku**

Východiskové body (na mestských triedach, cestách)	Nástupné body (na hranici lesa)
Marianka – centrum	Marianka – pútnické miesto, Svätá studňa
Záhorská Bystrica – centrum	Prídavková – Leopoldov majer Tešedíková – Pod Holým vrchom Elektrovod – SOU
Lamač – Podháj	Plánky Podháj
Lamač – Klanec	Klanec
Lamač – Tesco (Kaťušina lúka)	Kaťušina lúka
Staré Mesto – Vojenská nemocnica	Červený Most
Staré Mesto – Patrónka (Červený Most)	Červený Most Veľký viadukt – od ul. Pri Suchom mlyne
Staré Mesto – Kramáre (Krásna Hôrka)	Krásna Hôrka – Pod Klepáčom
Staré Mesto – Kramáre (NOÚ)	Stará Klenová – NOÚ Kízavá
Staré Mesto – Koliba (Karpatská – Jeséniova)	Brečtanová Vtáčnik
Nové Mesto – Sliačska	Ahoj
Nové Mesto – Námestie Biely kríž	Koziarka
Nové Mesto – Krasňany (Pekná cesta)	Pekná cesta – Záhrady, muničák
Rača – Barónka	Rača – Zbojnička
Rača – Račianska cesta	Rača – Potočná
Svätý Jur – centrum	Jozefkovo údolie

Vo východiskových a nástupných bodoch chýba príslušná vybavenosť: predovšetkým informačný a orientačný mobiliár, drobná architektúra, rekreačný mobiliár, zariadenia občianskej vybavenosti, dostatok parkovacích miest (podľa priesorových možností), služby, parkové úpravy zelene.

Miera vybavenosti jednotlivých východiskových a nástupných bodov závisí od umiestnenia v území a významu lokality.

Perspektívne bude potrebné dobudovať východiskové a nástupné body a s nimi súvisiaci dopravný prístup spojnami MHD a spojnami prímestskej autobusovej dopravy v lokalitách:

- južne od Záhorskej Bystrice – Boky (nad chatovou a záhradkárskou lokalitou Podkerepušky), Konská (Elektrovod), Francov (nad urnovým hájom) – (rozsiahla nová obytná zástavba Lamačská brána)
- Lamač – Zlatá Hora, Rázsochy (rozsiahla nová obytná zástavba, areály OV Lamač - Zečák)
- Krasňany – Pekná cesta (muničák), Vajspeter (predĺženie trasy MHD po muničák, Vajspeter)
- Vajnory – Vajnorská dolina, Lipové, Hrnčiare (rozsiahla nová obytná zástavba, nové športové areály Vajnory, Šúr).

2.9.2 ESTETICKÉ CHARAKTERISTIKY A KOMPOZÍCIA LESOPARKU – PRÍMESTSKÉHO REKREAČNÉHO LESA

Hlavné kritériá kvality rekreačných priestorov:

lesy

- čistota lesa
- úprava lesa
- stav bezzásahových území (ochranné lesy)
- úprava lesných križovatiek rekreačných trás
- vybavenosť lesných križovatiek rekreačných trás (drobný informačný a orientačný mobiliár, drobný rekreačný mobiliár)
- úprava porastov pozdĺž rekreačných trás vo vonkajšom rekreačnom pásme

lúky

- čistota lúčnych plôch
- úprava lúčnych plôch
- vybavenie lúčnych plôch podľa druhu rekreačného využitia (oddychová lúka, športovo rekreačná lúka, športová lúka)
- vybavenie lúk orientovať na prírodný charakter ihrísk

východiskové body a nástupné body

- čistota
- vybavenosť (podľa významu lokality a polohy v území)
- informačný a orientačný systém

rekreačné trasy

- čistota
- vybavenosť
- úprava a vybavenie turistických peších križovatiek
- informačný a orientačný systém

rekreačné lokality

- čistota
- úprava priestorov
- vybavenie rekreačných lokalít podľa druhu rekreačného využitia (oddychové, športovo rekreačné, športové)
- vybavenie rekreačných lokalít podľa významu a polohy v lesoparku
- informačný a orientačný systém

hranica lesoparku

- čistota
- čitateľnosť v teréne
- vymedzenie peším lesným okrajovým chodníkom (vyhliadková trasa).

2.10 PRÍMESTSKÁ REKREÁCIA, ŠPORT V PRÍRODNOM PROSTREDÍ

2.10.1 SÚČASNÝ STAV – ŠIRŠIE VZŤAHY

Širšie územné vzťahy z hľadiska rekreačného zázemia Bratislavy sú sledované na úrovni:

- celomestskej
- priamo zainteresovaných mestských častí (Záhorská Bystrica, Lamač, Staré Mesto, Nové Mesto s Vinohradmi, Rača, okrajovo Vajnory a Ružinov)
- kontaktového územia – obopínajúceho lesopark v páse medzi zastavaným územím mesta Bratislava, zastavanými územiami obcí Marianka, Borinka, Stupava, Svätý Jur a vlastným pohorím
- poľnohospodárskej krajiny v širšom okolí Bratislavy.

Mesto Bratislava má výbornú polohu vzhľadom na možnosti rozvoja každodennej a víkendovej rekreácie v okolí zastavaného územia. Zelený klin Malých Karpát sa vsúva do mesta takmer až do centrálnej časti k rieke Dunaj a svahy Malých Karpát so záhradkáorskými a chatovými lokalitami, poľami a vinicami tvoria zelené kontaktové pásma okolo mesta.

Špecifická poloha mesta umožňuje v blízkej dostupnosti cezhraničné rekreačné kontakty na Rakúsko, Maďarsko a Česko.

Poľnohospodárska krajina v okolí Bratislavy ponúka možnosti pre rozvoj turistiky, agroturistiky, vinárskych aktivít, hipoturistiky, cykloturistiky, vodných športov, náučných a poznávacích aktivít.

Rozmery riešeného územia umožňujú rozvoj rekreačných a športových aktivít v jednodennom časovom intervale, čo je výhodné z hľadiska každodennej a víkendovej rekreácie. (Šírka riešeného územia v najužšej časti riešeného územia je približne 3 km, v najširšej časti riešeného územia je približne 11 km. V severojužnom smere má riešené územie šírku približne 8 km.)

2.10.1.1 Podmienky pre rozvoj rekreácie na území Bratislavy a v jej okolí

Prírodné podmienky

-prírodné podmienky veľmi dobré v nížinnom aj horskom prostredí (do výšky takmer 600 m n.m), z funkčného pohľadu pre pobyt pri vode (rieky, bagroviská) a pobyt v lužných a horských lesoch. Vzhľadom na klimatické podmienky možnosti pre vodné športy s plavidlom a pozemné športy a cyklistickú turistiku v prírodnom prostredí takmer po celý rok (v zmysle tzv. letných aktivít).

Rekreácia v lesnom prostredí sa uskutočňuje v prostredí:

- nížinnom, v lužných lesoch obojstranne pozdĺž Dunaja, mimo mesta v boroch na Záhorí, na Podunajskej nížine v Šúre,
- horskom, v Malých Karpatoch, Hainburských kopcoch v Rakúsku. Najnavštevovanejšími sú: celý lesopark (Malokarpatský, Devínska Kobyla), mimo mesta priestory nad Svätým Jurom, Limbachom, Baba, Harmónia – Piesky, Píla – Červený Kameň, na záhorskej strane Košarisko.

-geomorfologické podmienky pre bežecké lyžovanie (lyžiarske turistické trasy) v Malých Karpatoch sú vyhovujúce. Slabšie sú však klimatické podmienky pre zimné športy, a to vzhľadom na pretrvávajúci nedostatok snehu v zimnom období. Najbližšou vhodnou lokalitou pre zjazdové lyžovanie je Baba (Pezinok).

-Priemerný počet dní zo snehovou prikrývkou je 40 – 60 dní.

-hydrologické podmienky – vodné toky, vodné plochy – pre pobyt pri vode slúžia rieky Dunaj, Morava, Malý Dunaj, bagroviská Zlaté piesky, Vajnorka, Kuchajda, Rusovce, Rovinka, potenciálne zemník v Jarovciach, mimo mesto Slnčné jazerá v Senci, Nové Košariská pri obci Dunajská Lužná, Baglava a ďalšie), vodné nádrže (Hrušovská, Kučšidorská dolina), kúpalisko Kamenný mlyn. Na báze termálnych prameňov ide o aquapark v Senci, termálne kúpaliská Vincov les pri Sládkovičove, v Dunajskej Strede. Výborné podmienky pre vodné športy s plavidlom sú na rieke Dunaj (tiež výletné plavby, vodná turistika až na celoeurópskej úrovni v rámci trasy Rýn – Mohan – Dunaj od Rotterdamu až po dunajskú deltu) a na rieke Morava. V riešenom území lesoparku slúžia pre pobyt pri vode štyri rybníky vo Vydríckej doline.

Podmienky pre cykloturistiku, hipoturistiku

-výborné prírodné podmienky pre rekreáciu a rekreačné športy cykloturistické a hipoturistické má poľnohospodárska krajina pozdĺž oboch brehov rieky Moravy, rieky Dunaj, riečky Malý Dunaj, kanálov Čierna voda, Dudváh a pod Hainburskými kopcami.

-v okruhu do cca 30 km východne, južne a západne od centra mesta sa nachádza viac ako 30 jazdeckých areálov (rančov), orientovaných na chov a výcvik koní a športové a rekreačné jazdenie.

Rekreačné možnosti v kontaktnom území mesta

- Lamač – Podháj: športový areál (futbalové ihrisko, pieskový volejbal, karate centrum), letné kúpalisko (zrekonštruované), zámer – cyklistický štadión (uvažovaný ako náhrada za súčasný na Tehelnom poli),
- Koliba – tenisové dvorce 2x (pri ZŠ),
- pod Hlavnou stanicou: tenisové dvorce na Žabotovej ulici,
- Mladá Garda – športový areál
- pozdĺž Račianskej cesty – športový areál pri internáte Mladá garda (futbalový štadión s ľahkoatletickou dráhou, tenisové ihrisko),
- bývalá Dynamitka – squash centrum Vernost', areál Istrochem,
- Krasňany – športový areál Krasňany (futbalové ihrisko pri Peknej ceste), športový areál (futbalový štadión Loko – stolnotenisová hala, Ski-tenis Club, bikrosová trať, letné kúpalisko), ihrisko (roh ulíc Peknej a J. Hagaru),
- Rača – letné kúpalisko Zbojnička (pri vstupe do lesoparku), menší krytý bazén v hoteli Barónka, pás ihrísk na Záhumeniach,
- sídliskové športové plochy.

Chatové a záhradkárske lokality

Osobitným problémom v kontaktnom území je oblasť individuálnej rekreácie zastúpená **početnými chatovými a záhradkárskymi lokalitami**, z ktorých niektoré sú zohľadnené aj v návrhu ÚPN mesta. V súčasnosti ide však u viacerých o premiešanú výstavbu chat s rodinnými domami, čiže možno predpokladať, že naďalej pôjde o potenciálne územie obytnej výstavby, a to nielen rodinných, ale aj bytových domov a tým aj s potrebnou aspoň základnou občianskou vybavenosťou. Preto je potrebné vo vzťahu k lesoparku uvažovať s nárokmi obyvateľov týchto lokalít na každodenný rekreačný pobyt v lesoparku a navyše aj s využitím tohto územia pre lokalizáciu vybavenosti požadovanej pre lesopark (stravovacie, športovo-rekreačné zariadenia, rôzne služby, parkovacie plochy a pod.).

Hlavné záhradkárske a chatové osady (miestami popretkávané aj rodinnými domami) sú:

- v MČ Záhorská Bystrica: Vlčková, pri Tešedíkovej ulici, Podkerepušky, Plánky (stará chatová osada),
- v MČ Lamač: nad Podhájom Klanec), nad Rázsochami (Zlatá hora),
- v MČ Nové Mesto: nad Kramármi – zvyšky záhradkárskej osady nad Klenovou ulicou, územie viníc pod Kolibou ohrozené výstavbou, lokality Ahoj, Briežky, na Sliáčskej ceste, Koziarka, Vinohrady, Longtále
- v MČ Rača: pozdĺž Peknej cesty, pozdĺž Knižkovej cesty (nad kúpaliskom Zbojnička), v úseku medzi Knižkovou a Potočnou ulicou, Nová hora, Kopaničiarske.

Navrhované obytné zóny v okolí riešeného územia

V schválenom územnom pláne mesta Bratislava sú navrhované viaceré menšie obytné lokality v bezprostrednom dotyku s riešeným územím. Okrem týchto lokalít sú navrhnuté rozsiahle obytné zóny v lokalitách Lamačská brána, Lamač Zečák, Vajnory.

Všetky tieto lokality znamenajú nárast počtu návštevníkov v lesoparku. Preto v návrhu nového rozvoja lesoparku sa počíta s novými východiskovými a nástupnými bodmi a s novými rekreačnými trasami priečnymi, ktoré budú prepájať v priečných smeroch cez územie lesoparku existujúce a navrhované územia mesta.

Rekreačné možnosti v zastavanom území mesta

-vnútromestské parky a záhrady: Grasalkovičova, Medická, Sad Janka Kráľa, Horský park – Štefánikove sady, Kalvária – Machnáč – Bôrik, staré cintoríny, neupravená zeleň Chorvátskeho ramena, Draždiak, sprievodná zeleň športových zariadení, plochy sídliskovej zelene, atď.

-športové územia, zóny, areály: športová zóna s multifunkčnou športovou náplňou Tehelné pole – Pasienky, areály zväčša na báze futbalových štadiónov (Artmedia, Dynamitka), jazdecké areály (Petržalka – dostihová dráha, Devínska Nová Ves), areály letných kúpalísk (Tehelné pole, Matador, Rosnička, Zbojnička), športové areály v Ovsišti, sídliskové športové plochy, atď.

Rekreačné turistické a cyklistické trasy z celomestského pohľadu so zameraním sa na malokarpatskú časť lesoparku:

-hlavná trasa pešej turistiky medzinárodná turistická trasa E8 Štefánikova magistrála – začiatok Devín, pokračovanie Devínska Kobyla, Sitina, Slavín, (ďalej cez lesopark) Červený most, Biely kríž, ďalej po hrebeni Malých Karpat, od Bradla už ako Cesta hrdinov SNP až na Duklu. Sieť peších turistických v lesoparku vid' ďalej. V Podunajsku vedie trasa od Páleniska do Kalinkova,

-turistické trasy v smere Hainburger Berge, CHKO Dunajské luhy

-medzinárodná Dunajská cyklistická cesta Hainburg – Bratislava, pokračovanie na Devín a odtiaľ pozdĺž Moravy až do Česka, druhý smer Dunaj, Hamuliakovo.

-cyklistická trasa v priečnom smere Cez Malé Karpaty Vysoká pri Morave – Stupava – Borinka – Košarisko – Svätý Jur, na trasu sa napája vnútrokarpatská lesoparková trasa Červený most – Biely kríž. Zatiaľ chýba prepojenie malokarpatských cyklotrás v lesoparku s Podunajskou trasou cez mesto (najvhodnejšie v trase most Lafranconi – Mlynská dolina – Patrónka – Červený most).

2.10.2 SÚČASNÝ STAV – RIEŠENÉ ÚZEMIE LESOPARKU

Malokarpatská časť Bratislavského lesoparku sa nachádza nielen na začiatku oblúka karpatského pohoria, ale aj na začiatku jeho najzápadnejšej časti – Malých Karpat. Celé územie lesoparku leží v chránenej krajinskej oblasti (CHKO) Malé Karpaty. Lesy patria do kategórie lesov osobitného určenia s mimoprodukčnou funkciou pre plnenie funkcií spoločensko-zdravotných, resp. rekreačných.

Územie lesoparku je využívané na rekreačné aktivity prakticky od 19. storočia (intenzívna návštevnosť zo strany obyvateľov Viedne). Lesné úpravy Hornej Mlynskej doliny v duchu krajinárskych úprav 19. storočia sa však nezachovali.

Rozlohou je vymedzené územie pre lesopark dostačujúce.

Hranice vymedzeného územia (zhodné prakticky s hranicou lesa) umožňujú budovať kontaktnú líniu a nástupné body v dotyku so zastavaným územím mesta zo záhorskej aj trnavskej strany.

Hlavné funkcie lesoparku sú: rekreačná, turistická, zdravotná, ochranná a k nim zodpovedajúca lesohospodárska. Funkcia turistická v zmysle cestovného ruchu je doplnková, pretože lesopark je určený predovšetkým pre každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov Bratislavy a tiež bratislavského regiónu.

Rekreačný proces na území lesoparku prebieha v závislosti od geografických podmienok (geomorfologie územia) v dvoch častiach:

- južná časť intenzívnejšie navštevovaná, v dvoch polohách:
  - údolnej, v údolí vodného toku Vydrica – tečie cez Hornú Mlynskú dolinu, v úseku od vstupu do lesoparku – od Červeného mosta až po lokalitu U Slivu
  - hrebeňovej, tvorenej dvomi hrebeňmi obopínajúcimi dolinu:
    - východný hlavný hrebeň s rekreačným centrom Kamzík, ktorým vedie Štefánikova magistrála E8
    - západný vedľajší hrebeň s lokalitou Kačín.
- severná časť, v súčasnosti menej navštevovaná:
  - jednoduchší rozložitý horský masív, zo severu ohraničený už za hranicou lesoparku údolím Stupavského potoka a Jozefkovým údolím nad Svätým Jurom. Osou tejto časti je opäť turistická trasa E8 v úseku Spariská – Biely kríž.

Najhodnotnejšie upravené priestory v lesoparku sa nachádzajú pozdĺž Vydrice v úseku od sanatória po Spariská, Pánova lúka. Najmenej hodnotnými časťami lesoparku sú lokality Železná studnička, Kamzík, úsek pozdĺž Peknej cesty v okolí vojenského areálu, lom Bázgovič s navážkami, plochy v línii kontaktovej hranice lesoparku.

Rekreačné využitie lesoparku – lesné porasty, oddychové lúčne plochy, rekreačné centrá, rekreačné lokality, rekreačné trasy.

Najintenzívnejšiu návštevnosť má, okrem ťažiskových rekreačných lokalít, vonkajšie rekreačné pásmo. Je to pás územia za hranicou lesa (riešeného územia) v bezprostrednom dotyku s obytnými zónami, chatovými a záhradkárskymi lokalitami (Vlkovka, Strmé vršky, Podkeperušky, Plánky, Podháj, Patrónka, Kramáre, Koliba, Ahoj, Koziarka, Saurisle, Kopaničiarske, Kolísky).

Estetická a výtvarná hodnota lesných porastov v exponovaných polohách rekreačných lokalít, rekreačných trás, kontaktovej hranice lesoparku je práve v najintenzívnejšie navštevovaných lokalitách problémová.

Problematické sú aj nástupné trasy do lesa – neupravené chodníky a ich križovatky, divoké skládky, rozptýlený odpad, poškodené ploty, chýbajúci informačný a orientačný a drobný rekreačný mobiliár.

2.10.3 SÚČASNÝ STAV – REKREAČNO-TURISTICKÉ LOKALITY, CENTRÁ REKREÁCIE

Horná Mlynská dolina

Horná Mlynská dolina patrí medzi najznámejšie bratislavské rekreačné lokality lesoparku. Nachádza sa na južnom okraji chránenej oblasti Malé Karpaty. Preteká ňou potok Vydrica, ktorý v strednej časti toku zásobuje vodou štyri rybníky. V blízkosti hlavného toku sú pramene, studničky a zamokrené plochy.

Pozostáva z priestorových častí Partizánska lúka, 8. mlyn – Klepáč, Rybárska reštaurácia, 9. mlyn – Suchý mlyn, Železná studnička, Drieňovské lúky, Snežienka, 1. kameňolom, bývalé sanatórium (Drieňovec). Jej osou je spevnená Cesta mládeže, prístupná spojom MHD až po sanatórium.

Budovy a zariadenia v Hornej Mlynskej doline v úseku Červený most – Sanatórium

1	Budova, areál, zariadenie – lokalita	stav.-tech. stav	využitie	opatrenia
2	železničná zastávka Železná Studnička (3 budovy)	čiasť. vyhovujúci	funkčné	rekonštrukcia, návrh
3	prevádzková budova – Červený most	vyhovujúci	funkčné	--
4	rodinný dom	--	funkčné	--
5	Bufet, amfiteáter – Partizánska lúka	vyhovujúci	funkčné	dostavba, návrh
6	domček strážnika – Partizánska lúka (možnosť umiestniť strážnu službu v novom objekte verejného stravovania)	čiasť. vyhovujúci	funkčné	rekonštrukcia, návrh príp. asanácia
7	Klepáč, 8. mlyn	--	nefunkčné	v rekonštrukcii
8	Rybárska reštaurácia – skelet	nevyhovujúci	nefunkčné	rekonštrukcia, návrh
9	rozostavaný rodinný dom pri Rybárskej reštaurácii	nevyhovujúci	nefunkčné	rekonštrukcia, návrh
10	prevádzková budova ML v Bratislave – pri 9. mlyne	vyhovujúci	funkčné	--
11	vodárenský objekt	čiasť. vyhovujúci	funkčné	rekonštrukcia, návrh
12	rodinný dom – pri 9. mlyne	--	funkčné	--
13	Suchý mlyn, 9. mlyn (objekt NKP)	--	nefunkčné	v rekonštrukcii
14	rodinný dom – areál 9. mlyna	--	nefunkčné	--
15	stará hala – areál 9. mlyna	nevyhovujúci	funkčné	rekonštrukcia, návrh
16	schátrané budovy (3) – areál 9. mlyna	nevyhovujúci	nefunkčné	asanácia -návrh
17	prevádzková budova – účelové zariadenie ML	čiasť. vyhovujúci	funkčné	rekonštrukcia, návrh
18	stožiarový vysielateľ pre sieť ORANGE – Železná studnička	vyhovujúci	funkčné	--
19	účelové zariadenie MV SR – Železná studnička	čiasť. vyhovujúci	funkčné	rekonštrukcia, návrh
20	trafostanica – Železná studnička	vyhovujúci	funkčné	--
21	bufety (2) – Železná studnička	nevyhovujúci	funkčné	asanácia -návrh
22	hygienické zariadenia – Železná studnička	nevyhovujúci	funkčné	asanácia -návrh
23	reštaurácia – Železná studnička	čiasť. vyhovujúci	funkčné	asanácia -návrh
24	rybársky domček (unimobunka) – 2. rybník (Železná studnička)	čiasť. vyhovujúci	funkčné	asanácia -návrh
25	účelové zariadenie Lesy SR – 2. rybník (Železná studnička)	vyhovujúci	funkčné	--
26	účelové zariadenia MV SR (2) – 2. rybník (Železná studnička)	čiasť. vyhovujúci	funkčné	rekonštrukcia, návrh
27	údolná stanica lanovej dráhy (sed. lanovka) – Snežienka	vyhovujúci	funkčné	--
28	schátraná budova – Snežienka (bývalá reštaurácia)	nevyhovujúci	nefunkčné	rekonštrukcia, návrh
29	prevádzkové budovy (2) – účelové zariadenia ML v Bratislave (pri 1. kameňolome)	vyhovujúci	funkčné	--
30	rodinné domy (5) – Sanatórium	--	funkčné	--
31	budova Čatlošova vila (bývalé sanatórium) – Sanatórium	čiasť. vyhovujúci	nefunkčné	rekonštrukcia, návrh
32	vrátnica (bývalé sanatórium) – Sanatórium	čiasť. vyhovujúci	nefunkčné	rekonštrukcia, návrh
33	kúpalisko – (areál Z od Čatlošovej vily)	nevyhovujúci	nefunkčné	asanácia -návrh
34	prevádzkový objekt – (areál Z od Čatlošovej vily)	nevyhovujúci	nefunkčné	rekonštrukcia, návrh
35	vodárenský objekt – Sanatórium	vyhovujúci	funkčné	--
36	trafostanica – Sanatórium	vyhovujúci	funkčné	--
37	regulačná stanica plynu – Sanatórium	vyhovujúci	funkčné	--
38	starý vodárenský objekt (J od areálu) – Sanatórium	nevyhovujúci	nefunkčné	rekonštrukcia, návrh

Partizánska lúka

Nachádza sa tesne za vstupom do lesoparku z južnej strany od Červeného mosta po oboch stranách potoka Vydrice. Lokalita je dostupná z Cesty mládeže hneď za Červeným mostom a z Kysuckej cesty. Problémom Partizánskej lúky je podmáčanie stekajúcimi vodami zo svahov z východnej strany.

Vybavenie Partizánskej lúky

- novovybudovaný areál prednostne určený rodinám s deťmi – minifutbalové ihrisko (s umelým povrchom), viacúčelové ihrisko, stolnotenisové stoly, viaceré detské ihriská s rôznymi náradiami a preliezačkami, viaceré prístrešky s lavičkami a stolíkmi, roštový pult a pod., pre kultúrne podujatia slúži v hornej časti areálu zrekonštruovaný amfiteáter s bufetom a hygienickým zariadením, početné upravené trávnaté plochy vhodné na oddych, na štvrtom rybníku severne od Partizánskej lúky požičovňa lodiek (otvorená v lete 2007) s mólom pre člnkovanie.
- od apríla 2008 je na štvrtom rybníku zavedená možnosť komerčného lovu rýb pre záujemcov nevlastniacich rybársky lístok. V severnej časti lúky sa začala na jar roku 2008 realizovať spoločensky motivovaná výsadba stromov, spojená s osobnosťami spoločenského života.

Parkovanie – za Červeným mostom dve parkoviská obojstranne pozdĺž Cesty mládeže (cca 125+40 miest).

8. mlyn – Klepáč

V pokračovaní Hornej Mlynskej doliny na sever sa nad tretím rybníkom nachádza zrekonštruovaná (tesne pred dokončením) dvojpodlažná budova so sedlovou strechou a s využiteľným podkrovím – historický mlyn Klepáč (8. mlyn). Budova bude slúžiť ako základňa v prírode pre deti a mládež s verejným stravovacím zariadením pre turistov. Na voľnej časti pozemku sa počíta s úpravami zelene, s využitím plôch pre posekanie, pohybové hry a s plochou pre stanovanie. Nedoriešenou otázkou je vlastníctvo pozemku, na ktorom sa nachádza časť chodníka nad areálom Klepáča.

Rybárska reštaurácia

Na pozemku sa nachádza skelet budovy reštaurácie spred roku 1989 a nedostavaný objekt „rodinného domu“. Zámerom investora, ktorý má areál v prenájme, je dobudovať reštauráciu a menšie ubytovacie zariadenie (skelet) a menšie stravovacie zariadenie turistického typu v menšom objekte. Územie medzi areálmi 8. mlyna a Rybárskej reštaurácie je vhodné na vybudovanie piknikovej lúky. Pikniková lúka nadviaže na rekreačné úpravy v areáli Rybárskej reštaurácie s podobným zameraním.

9. mlyn – Suchý mlyn

9. mlyn – Suchý mlyn, budova (NKP) je v súčasnosti v rekonštrukcii. V areáli, teda ani v objekte 9. mlyna, sa neuvažuje s verejným ubytovacím zariadením. Severná časť areálu je plánovaná na športové využitie pre netradičné športové aktivity. Perspektívnu sa javí aj malá muzeálna expozícia pri plánovanej športovej hale (rekonštrukcia existujúceho objektu). V areáli sa počíta s využitím dvoch existujúcich zrekonštruovaných objektov, asanáciou troch objektov a miesto nich s výstavbou dvoch objektov.

V susedstve areálu sa nachádza budova správy Mestských lesov v dobrom stavebnom stave, budova účelového zariadenia Mestských lesov, malý vodárenský objekt a rodinný dom.

Železná studnička

V minulosti ťažiskový turistický, spoločenský výletný cieľ v celej doline, leží vo výhodnom mieste pod druhým rybníkom pri rozvetvení Cesty mládeže smerom na Kačín cez Kačiansku dolinu a v pokračovaní Cesty mládeže pozdĺž ďalších dvoch rybníkov pri sledovaní toku Vydrice. Do sedemdesiatych rokov dvadsiateho storočia tu stál kúpeľný dom s reštauráciou a relaxačnými službami, labutí pavilónik, tanečný parket a množstvo stolov pre návštevníkov.

V súčasnosti sa v lokalite nachádzajú tri bufety a jedna reštaurácia v nevyhovujúcom stave, objekty dočasného charakteru, architektonicky nekvalitné. Celý priestor je len provízorne upravený a svojím celkovým vzhľadom nezodpovedá významu miesta.

V bočnej doline pri treťom rybníku sa nachádzajú tri dvojpodlažné budovy, dve z nich v nevyhovujúcom stavebnom stave, čiastočne prevádzkované, malá „lurská jaskyňa“, malý poškodený objekt - sklad.

Drieňovské lúky

V blízkosti dolnej stanice lanovky sa nachádza rozsiahla trávnatá Drieňovská lúka využívaná ako oddychová lúka a improvizované futbalové ihrisko. Je tu malé detské ihrisko s náradím, dve besiedky a drevený prístrešok. Z druhej strany Cesty mládeže sa nachádza ešte jedna menšia lúka vo svahu.

Snežienka

V závere Drieňovskej lúky sa nachádza údolná stanica lanovky smerujúcej na Kamzík. Lanovka je od roku 2005 opätovne v prevádzke. Budova bývalej reštaurácie, súčasť objektu stanice, je v súčasnosti v dezolátnom stave. V tejto lokalite chýba kvalitné stravovacie zariadenie.

1. kameňolom

Neďaleko lokality Snežienka sa pod prvým. kameňolomom nachádza oddychová lúka s besiedkou a dvomi prízemnými objektmi.

Drieňovec (Sanatórium)

Bývalé sanatórium je pri konečnej zastávke linky MHD, obsluhujúcej Hornú Mlynskú dolinu. V areáli bývalého zdravotníckeho zariadenia sa nachádza Čatlošova vila (NKP). Súčasťou sanatória je aj nevyužívaná a chátrajúca športová plocha s objektom, vonkajším bazénom a ihriskom, ležiacimi na druhej strane cesty. Celý areál je v súkromnom vlastníctve, v súčasnosti nevyužívaný a verejnosti neprístupný. V lokalite sa nachádza drobný vodárenský objekt, poškodený.

V blízkosti bývalého sanatória je skupina piatich rodinných domov.

Pavlečkoviča (1. kameňolom) – U Slivu – Spariská

V ďalšom pokračovaní Hornej Mlynskej doliny, proti prúdu Vydrice, sa popri ceste nachádza niekoľko lúčnych oddychových priestorov s besiedkami. Najfrekventovanejšie sú: Dlhá lúka (s dvoma besiedkami), II. Kameňolom, bezmenná lokalita (pracovný názov Pavlečkoviča) s rozsiahlou lúkou s dvoma besiedkami, malým (nevyužívaným) objektom Mestských lesov, rybníčkom, III. kameňolom s besiedkou, oplotený bývalý vojenský objekt U Slivu (nevyužívaný) a na hrebeni trojuholník s lúčkami a jelšínovým porastom medzi cestami – oddychový priestor Spariská. V úseku U Slivu – Spariská sa nachádza niekoľko lúčnych plôch vybavených besiedkami.

Cesta mládeže, lúčne plochy pozdĺž Cesty mládeže

V úseku Cesty mládeže od vstupu až po Železnú studničku je vybudovaný obojstranne cyklistický pás.

Cesta mládeže je lemovaná peknými oddychovými lúkami, vhodnými na posedenia, pikniky, na prechádzky a na krátkodobý rekreačný pobyt.

Vzhľadom na špecifický charakter doliny s vodným tokom, s množstvom oddychových lúčok, s dostatkom slnečného svitu, s výbornou dostupnosťou je táto lokalita vhodná na udržanie tichého rekreačného režimu.

Rybníky 1 – 4, vodné plochy

Sústava štyroch rybníkov vybudovaných postupne od roku 1760 na pohon deviatich vydrických mlynov je zaujímavou technickou pamiatkou. Stavbné konštrukcie týchto zariadení boli budované postupne, podobne mlyny, ktoré tu pracovali už v 14. storočí, až do 19. storočia, kedy mlynská činnosť vo Vydrickej doline zanikla a začala éra rekreácie v doline. V roku 1828 tu stál najznámejší objekt na Železnej studničke – kúpeľný dom.

Podľa informácií z Mestských lesov Bratislava v roku 1980 urobil Slovenský rybársky zväz na prvých dvoch rybníkoch údržbu hrádze na náklady hlavného mesta. Odvtedy však nebola na rybníkoch urobená žiadna iná údržba. Mestské lesy objednali koncom roka 2006 komplexné revízie všetkých technických zariadení na rybníkoch. Na každom rybníku je zariadenie na napúšťanie, vypúšťanie a bezpečnostný prepád vody, ktoré už boli zrevidované. Mestské lesy očakávajú v blízkej budúcnosti objednanú vypracovanie projektov na rekonštrukciu.

Rybníky sa v súčasnosti využívajú na rybolov. Od jari roku 2008 je na štvrtom rybníku pri Partizánskej lúke obnovené člnkovanie (Mestské lesy Bratislava, StaRZ).

Všetky štyri rybníky majú vysoký rekreačný potenciál. Vyžadujú však úpravu promenádových chodníkov, vybudovanie prírodných mól, umiestnenie niekoľkých lavičiek na slnečnej strane rybníkov, obnovenie tradičného člnkovania na 2. rybníku.

Ďalšie vodné plochy – Vajspeter, vodná plocha pred 2. kameňolomom (Pavlečkoviča), vodná plocha východne od Slivu, vodná plocha nad 3. kameňolomom.

Všetky vodné plochy sa nachádzajú pri rekreačných trasách, majú vysokú estetickú hodnotu a plnia významnú rekreačnú funkciu.

Západný (vedľajší) hrebeň Malých Karpát

Kačín

Obľúbené výletné miesto v západnej časti lesoparku (na rozhraní k. ú. Lamač a Nové Mesto), dostupné po asfaltových cestách zo Železnej studničky (cez Kačiansku dolinu), z Lamača (z Podhája), od Tesca (tento vstup sa napája na červený značený turistický chodník z Partizánskej lúky smerom na Marianku), od chatovej osady Plánky, a zo Záhorskej Bystrice (z Tešedíkovej ulice, ďalej po nespevnenej lesnej ceste).

Kačín je svojimi danosťami a polohou vhodný pre rekreáciu rodín s deťmi. V minulosti býval navštevovaný vo väčšej miere. Súčasným problémom je, že Kačínom prechádza (po ceste) hranica medzi územím spravovaným Mestskými lesmi (východná časť) a urbárom (západná časť). V západnej časti Kačina sa nachádza bufet (Lesanka u Barteka) s možnosťou vnútorného aj vonkajšieho posedenia a neutržiavaná lúka

so zvyškami náradí a ihrísk pre deti. Na východnej strane je plocha pre posedenie s novými lavičkami a stolíkmi, väčším dreveným prístreškom a stolnotenovým stolom. Neďaleko sa nachádza objekt horárne patriaci Mestským lesom. V odbočke z Kačianskej doliny sa nachádza Kováčova chata, jednopodlažná s podkrovím, v dobrom stavebnom stave.

Kačín vzhľadom na vysoký rekreačný potenciál, výbornú polohu, tradíciu je maximálne vhodný na zachovanie a rozvíjanie verejnej rekreačnej funkcie.

Jeho „úlohu“ v systéme rekreačných lokalít lesoparku umocňuje aj poloha na rekreačnej trase na Marianku, Borinku a Pajštún.

Západné svahy Malých Karpát v hraniciach lesoparku

Marianka – Lom Bázgovič

Lom sa nachádza v okrajovej časti, na hranici lesoparku. Ide o rozsiahle územie nevyužívané a v súčasnosti zdevastované navážkami odpadov. Komplexná rekultivácia a revitalizácia lomu prinesie výsledok v podobe zaujímavého rekreačného priestoru s kulisou niekoľkých terás, odkrytých zvyškov po ťažbe.

Záhorská Bystrica – pod Holým vrchom

Výletné miesto na západnom okraji riešeného územia, nadväzujúce na zastavané územie obce (chatová, záhradkárská osada) s bufetom (poľovnícky), otvoreným cez víkendy a pri rôznych príležitostiach, s poľovníckou strelnicou na asfaltové holuby a detským ihriskom s preliezačkami, upravenou oddychovou lúkou a vybudovanými doplnkovými zariadeniami podporujúcimi rekreačnú funkciu.

Lamač – Plánky

Výletné miesto na konci chatovej osady Plánky. Peší chodník pokračuje ďalej pozdĺž vodného toku Cigánsky jarok.

Lamač – Klanec

Malá oddychová lúčka s besiedkou na konci sídliska, rekreačný chodník vedený poza nedostavaný vodárenský objekt sa napája na značený turistický chodník smerom na Kačín.

Východný hlavný hrebeň Malých Karpát

Kamzík

Lokalita Kamzík je druhým ťažiskovým centrom v lesoparku.

Občianska vybavenosť

- dve ubytovacie a reštauračné zariadenia – Hotel West (4*) a Koliba Expo
- reštaurácia, kaviarne a bar vo výškovej budove televízneho vysielateľa (reštaurácia je súčasne vyhliadkovým miestom s výhľadom na mesto a okolie)
- tri bufety nad cvičnou lúkou a bufet v objekte hornej stanice lanovky.

Ostatné objekty

- štyri nevyužívané drevené chatky na okraji cvičnej lúky, oplotený pozemok s chatkou, oplotený pozemok s objektom Mestských lesov a t. č. neudržiavaným arborétom (Mestské lesy plánujú obnovu arboréta), zariadenie pri hoteli West „Čistenie interiérov“ (autočistiareň, zariadenie, ktoré nepatrí do centrálnej časti lesoparku).

Športové a rekreačné zariadenia

- sedačková lanovka Kamzík – Snežienka), letná bobová dráha, adrenalínové lanové centrum, cyklistická adrenalínová dráha Rohatka.

Najnavštevovanejší rekreačný priestor

- cvičná (somárska) lúka, tvorená dvomi ramenami – severným pre zjazdové lyžovanie, južným pre sánkvanie. Priestor medzi nimi vyplňa letná bobová dráha s lyžiarskym vlekom a visutá lanová dráha. Bobová dráha je dlhá 360 m (návrh na predĺženie) s vlastným ťažným zariadením. Visutá lanová dráha je umiestnená vo výške 4 až 6 m a zabezpečená odborným inštruktorom.

Sedačková lanovka bola opätovne daná do prevádzky v roku 2005. Umožňuje spojenie Kamzíka s Hornou Mlynskou dolinou v lokalite Snežienka. Zjazdovka so zvyškami bývalého vleku sa v súčasnosti nevyužíva (zarastený terén). Cyklistická zjazdovka trať Rohatka je náročná, a preto je vhodná len pre obmedzenú skupinu športovcov.

Parkovanie

- pozdĺž prístupovej cesty v úseku nad trasou VN (43 miest) a pri pomníku (cca 30 miest). Cestná komunikácia vedie od Koliby až na Kamzík k televíznemu areálu s vyhlídkovou vežou a k hotelu West a ku Kolibe Expo, v súčasnosti nevhodne až nad cvičnú lúku.

Americké námestie

Lokalita na trase Štefánikovej magistrály je veľmi intenzívne navštevovaná. Je to súčasne križovatka viacerých značkovaných i neznačkovaných turistických trás. Rozsiahla lúka s krásnym výhľadom na Bratislavu si žiada upraviť križovatku chodníkov a doplniť drobný rekreačný mobiliár a informačné a orientačné značenia.

Dlhé lúky

Rozsiahle lúky severne od Kamzíka, čiastočne už zarastajúce na severozápadných svahoch východného hrebeňa Malých Karpát s nádherným výhľadom na panorámu Karpát, na Pajštún, ale aj na ružice veterných elektrární v Rakúsku. Orientácia lúk z hľadiska svetových strán nie je vhodná na pobytové rekreačné aktivity, lúkam chýba dostatok slnečného svitu. Pri vhodnejších snehových podmienkach by boli vhodné na zjazdové lyžovanie (tak ako to bolo v minulosti – ostali tu zvyšky lyžiarskeho vleku popri lúkach).

Júlia pavilón

Drobná lokalita severne od Kamzíka, východne od starého lyžiarskeho vleku, na turistickom chodníku smerom ku Snežienke. Malá pekná oddychová lúka s poškodenou besiedkou a v prípade preriedenia porastov s pekným výhľadom na panorámu Karpát.

Východné svahy Malých Karpát v hraniciach lesoparku

Krasňany – Pekná cesta

Na trase Krasňany – Pekná cesta smerom na Spariská sa nachádza pri vstupe do lesoparku oddychová plocha s prístreškami po oboch stranách cesty a nad ňou hospodársky areál Mestských lesov.

Rača – Zbojnička

Pred vstupom do lesoparku v Rači nad kúpaliskom Zbojnička sa nachádza parkovisko a pizzeria Alpinka.

Rača – Slalomka

Nevyužívaná lyžiarska zjazdová trať sa nachádza v lesoparku nad Račou. Dostupná je po asfaltovej ceste, predĺženej Potočnej ulici. Nachádzajú sa tu zvyšky starého vleku, neudržiavaná, postupne zarastajúca lúka (bývalá zjazdovka a vlek). Ďalej sú tu dva stavebné objekty – na vrchole svahu nedostavaný jednopodlažný dom so sedlovou strechou a na úpätí svahu objekt, v zadnej časti ktorého je umiestnená trafostanica.

Severná časť Malých Karpát v hraniciach lesoparku

Malý Slavín a okolie

Malý Slavín leží medzi dolinou Vydrice a Mariankou. Oddychový priestor je dostupný po nespevnenej lesnej ceste vedúcej od Slivu do Marianky. Nachádzajú sa na ňom rozsiahlejšie drevené prístrešky a v blízkosti upravená studnička a pomník sovietskym vojakom.

Pánova lúka

Neďaleko Malého Slavína smerom na východ sa v otvorenej polohe s výhľadom nachádza Pánova lúka s prístreškom.

Spariská – Biely kríž

V priestore **Spariská** sa križujú: cesta vedúca Hornou Mlynskou dolinou (Cesta mládeže) a jej pokračovanie, turistický chodník E 8 Štefánikova magistrála (prichádza v smere od Kamzíka a pokračuje spoločne s cestou na Biely kríž) a cesta prichádzajúca od Krasňan v pokračovaní Peknej cesty. Všetky štyri lesné komunikácie (tri cestné spevnené a jeden chodník) sa stretávajú na Spariskách, ktoré sa tak stávajú významným komunikačným a oddychovým priestorom (v súčasnosti s dvoma besiedkami a prístreškom).

Dolný Červený kríž

Lokalita na trase Spariská – Biely kríž je spevnenými lesnými cestami dobre dostupná z Rače a od Sparísk. Súčasne je križovatkou turistických trás – červenej a modrej. Neďaleko sa nachádza navštevovaná lesná studnička – Zbojnička, s upraveným okolím a posedením, križovatka trás – červenej a zelenej.

Vybavenie

- lúka s väčším dreveným prístreškom, s lavicami a stolmi, besiedka, niekoľko ďalších menších drevených sedení, ohniská a stolnotenisové stoly. Symbolom miesta je veľký drevený červený kríž na okraji lúky.

Himligárka, Podkova

V pokračovaní na Biely kríž sa nachádzajú dva výletné miesta – Himligárka so studničkou a besiedkou a Podkova s besiedkou.

Biely kríž

Biely kríž sa nachádza už tesne za hranicou riešeného územia (k. ú. Svätý Jur), ale svojou polohou (konečný cieľ mnohých návštevníkov lesoparku) a charakterom funkčne silne nadväzuje na územie lesoparku a pre cykloturistov aj peších turistov má veľký význam.

Biely kríž je jednou z najvýznamnejších turistických križovatiek v Malých Karpatoch v blízkosti Bratislavy. Stretáva sa tu viacero značených turistických trás, vrátane Štefánikovej magistrály, hlavnej cyklistickej trasy lesoparku zo Železnej studničky, lesnej cesty z Rače (od Potočnej ulice) a bežkárskej trate. Z Bieleho kríža sa súčasne lúčovite rozbiehajú turistické trasy smerom na Medené Hámre v doline Stupavského potoka, rekreačné stredisko Košarisko, Borinku, Stupavu, Marianku ako aj na celé územie severnej časti lesoparku. Cyklisti môžu pokračovať smerom do Svätého Jura alebo do Lozorna a takto sa napojiť na cyklistické trasy vedúce popod východné svahy Malých Karpát a cez Záhorie.

Vybavenie

- horáreň, chata a sezónny mobilný bufet. Na lúke sú drevené lavice so stolom. Toto vybavenie je vzhľadom na význam priestoru nedostatočné a neudržiavané.
- pod Bielym krížom (už v riešenom území) sa nachádza v priestore Piesky – Severka upravená lúka s väčším prístreškom, dvoma besiedkami, ohniskom. a v blízkosti na bočnom chodníku smerom k Slalomke Haluzického pomník.

Súčasťou vnútrozemia lesoparku sú drobné rekreačné lokality, križovatky turistických trás na rekreačných trasách, bez väčšej vybavenosti.

- Písaný kameň, Sekyl, Stánisko, Šmachy, Bratislavská hora, Tri duby, Vypálenisko, Zbojnička.

2.10.4 SÚČASNÝ STAV – TURISTICKÉ TRASY

Značené pešie turistické trasy / chodníky

červené

- medzinárodná turistická trasa E8 – Štefánikova magistrála (Devín – Červený most – Kamzík – Biely kríž – Pezinská Baba – ... – Dukla)
- paralelná trasa po bočnom hrebeni Červený kríž – Kačín – Marianka – Košarisko

modré

- Kramáre – Klenová cesta – Kamzík – Ahoj – Račianska cesta
- Krasňany – Pekná cesta – Spariská – Malinský vrch – Mariánka (pútnický areál)
- Rača – kúpalisko Zbojnička – Pánova lúka – Svätý vrch – Medené Hámre
- Rača – Potočná cesta – Slalomka – Biely kríž – Medené Hámre

zelené

- Bratislava – Koliba – Kamzík
- Rača – Zbojnička kúpalisko – Zbojnička studnička – Medené Hámre

žlté

- Lamač – Pod Klancom – 9. mlyn – Kamzík – Koliba (cez Kamenné sady)
- Pekná cesta – Pod Chlmcom – Snežienka – sanatórium – Šmachy – Sekyl – Prídavková ul. – Záhorská Bystrica
- Zbojnička – Malý Slavín – Malinský vrch
- Vojenská nemocnica – Partizánska lúka – Mestská hora (červená E8)

Stav značkovaných turistických chodníkov je zaznačený podľa turistickej mapy Malé Karpaty – Bratislava, č.127 (VKÚ, a.s., Harmanec, 2004) a podľa turistickej mapy Malé Karpaty – Bratislava – juh, č.9 (VKÚ, a.s., Harmanec, 2002).

Najhustejšia sieť turistických chodníkov je v okolí Kamzíka a nad Račou.

V lokalite Kamzík je značenie chodníkov v teréne dosť neprehľadné. Nie je jasne vyznačené križovanie jednotlivých trás.

Návštevníci využívajú na území lesoparku aj hustú sieť lesných ciest bez turistického značenia.

Poznámka: na mape Bratislavského lesoparku sa v jeho časti spravovanej mestskými lesmi uvádzajú aj trate odporúčané pre kondičné behy.

Náučný chodník

- Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka – Železná studnička – Kamzík
- Dendrologický chodník Partizánska lúka
- Lamač (Klanec) – Pomník prusko-rakúskej vojny – Železná studnička – Kamzík – Koliba (t.č. neudržiavaný)
- Červený most – Kačín (t.č. neudržiavaný)

Značené cykloturistické trasy

- hlavná Karpatská cyklotrasa Červený most – Cesta mládeže – Spariská – ďalej spolu po Štefánikovej magistrále na Biely kríž a ďalej po hrebeni Malých Karpat
- odbočky z Karpatskej cyklotrasy: – Patrónka Suchomlynská ul. – 9. mlyn
- Železná studnička – cez Kačínsku dolinu – Kačín
- II. Kameňolom – Kačín
- U Slivu – Malý Slavín – Marianka
- Rohatka – Kamzík – Vydrica)

ďalšie existujúce (používané) trasy

- Lamač – Cesta na Klanec – Kačín
- Koliba – Kamzík – Snežienka
- Krasňany – Pekná cesta – Spariská
- Rača – Potočná cesta – Slalomka – Biely kríž
- Pekná cesta – Slalomka (okrajovka).

Na území lesoparku je vyznačených niekoľko cyklistických trás. Okrem týchto reálnych trás v teréne existujú viaceré koncepcie rozvoja cyklotrás v širšom území, ktorého súčasťou je lesopark.

- Podrobná cykloturistická mapa Bratislava, č. 7(VKÚ, a.s., Harmanec, 2001)
- Pasport cyklotrás v Bratislave (StaRZ, FA STU, 2002)
- Cyklistická doprava v Bratislave (BiCyBa, ArTUR, 2002)
- Bratislava a okolie, príloha Turistická mapa (spolupráca AŠK Inter Bratislava, BiCyBa, SCK Piešťany, 2006)
- Cyklotrasy bez hraníc (v hraniciach Bratislavského samosprávneho kraja, Regionálna rozvojová agentúra Senec – Pezinok, 2005)
- Cyklistické prepojenie Bratislava – Devín – Hainburg (BiCyBa, ArTUR, 2005)
- Cyklistické prepojenie Morava – Malé Karpaty (BiCyBa, ArTUR, 2005).

Jednotlivé koncepcie sa od seba odlišujú v detailných úsekoch, najkomplexnejšie je spracovaná koncepcia Cyklotrasy bez hraníc (v hraniciach Bratislavského samosprávneho kraja, Regionálna rozvojová agentúra Senec – Pezinok, 2005).

Neznačené jazdecké trasy

V okruhu do cca 30 km východne, južne a západne od centra mesta sa nachádza viac ako 30 jazdeckých areálov (rančov), orientovaných na chov a výcvik koní a športové a rekreačné jazdenie.

V súčasnej dobe rastie záujem o rekreačné jazdenie. V okolí Bratislavy nie sú vyznačené žiadne oficiálne hipotrasy, hoci charakter poľnohospodárskej krajiny v okolí Bratislavy a mierna nadmorská výška malých Karpát znamenajú ideálne podmienky pre rozvoj hipoturistických aktivít. Ideálne by boli samostatné ale i paralelne vedené cyklistické a jazdecké trasy s priebežnými oddychovými bodmi v krajine.

Najbližšie jazdecké areály (ranče) sa nachádzajú v Kramerovom lome, Marianke, Záhorskej Bystrici, Svätom Jure, Čiernej Vode, Vajnorochoch, Novom Dvore.

Lesné cesty v lesoparku využíva Mestská jazdecká polícia so sídlom v Kramerovom lome.

Záujem o hipoturistiku v lesnom prostredí, tiež záujem o priečnu východozápadnú trasu cez Karpaty majú aj jazdecké oddiely z iných rančov, problémom sú však chýbajúce vyznačené trasy a tiež bariéry v podobe cestných a železničných telies.

Neznačené jazdecké okruhy

- Kramerov lom – Mestská hora – Americké námestie – Stará Klenová – Krásna Hôrka – Kramerov lom
- Kramerov lom – Červený most – Cesta mládeže – Sanatórium – Spariská – Dolný Červený kríž – Slalomka – okruhovkou na Tri duby – Kamzík – Stará Klenová – Krásna Hôrka – Kramerov lom
- Kramerov lom – Červený most – Cesta mládeže – Sanatórium – Spariská – Marianka – Sekyl – Kačín – 3. rybník – Červený most – Kramerov lom

- Kramerov lom – Červený most – Cesta mládeže – 2. rybník – Šmarchy – Kačín – Hrubá pleš – Františkov majer – Plánky – Klanec – 3. rybník – Červený most – Kramerov lom.

Používané trasy v lesoparku, najmä zo strany jazdeckej polície, sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie.

2.10.5 SÚČASNÝ STAV – ODDYCHOVÉ PLOCHY

Nachádzajú sa zväčša na lúčach, často s drevenými prístreškami a päťuholníkovými drevenými besiedkami, charakteristickými pre bratislavský lesopark. Lúčne plochy lemujú obojstranne rekreačné trasy alebo ich pretínajú. Najvýznamnejšie lokality:

- Partizánska lúka
- Drieňovské lúky
- Johanka – rekreačná oddychová lúka
- Pavlečkoviaca (pred 2. kameňolomom) – rekreačná oddychová lúka
- Vydrica (pod Cerovou) – rekreačná oddychová lúka
- Pánova lúka
- Dlhé lúky
- Dolný Červený kríž – rekreačná oddychová lúka
- Stánisko – rekreačné oddychové lúky
- Pod Holým vrchom – rekreačná oddychová lúka
- Kačinska lúka – rekreačná oddychová lúka
- Klanec – rekreačná oddychová lúka
- Americké námestie – rekreačná oddychová lúka
- Pavilón Júlia – rekreačná oddychová lúka
- Biely kríž – rekreačná oddychová lúka

Lúčne plochy sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie.

2.10.6 SÚČASNÝ STAV – ŠPORTOVÁ VYBAVENOSŤ

- **vodné športy:** 4. rybník – mólo a požičovňa člnov, všetky štyri rybníky slúžia športovému rybolovu, úseky Vydrice ako pstruhový revír, v areáli sanatória sa nachádza otvorený bazén (nefunkčný)
- **pohybové hry a športy:** budované ihriská Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka (minifutbalové, viacúčelové, viacero detských – bez aj s náradím), areál kúpaliska pri sanatóriu – menšie zanedbané ihrisko
- **pohybové hry – voľné plochy:** Drieňovská lúka s plochou aj pre futbal, detské ihrisko s náradím, Kačín – lúka pre pohybové hry (zvyšky náradí pre deti, stolný tenis), Americké námestie s trávnatou plochou pre hry, stolný tenis
- **plochy pre ďalšie pozemné športy:** Kamzík – letná bobová dráha (dĺžka 360 m), adrenalínová lanová dráha – obe pri cvičnej lúke,
- **plochy pre zimné športy:** stredisko Kamzík – južná sánkarská lúka a severná cvičná lyžiarska s vlekom, bývalá zjazdovka v trase Kamzík – Drieňovská lúka v Hornej Mlynskej doline, neďaleko nej vybudovaná dráha sedačkovej lanovky, lokalita Slalomka nad Račou – bývalá slalomová trať, v súčasnosti nevyužívaná
- **športovo-rekreačné dopravné zariadenia:** sedačková lanovka so stanicami – údolnou (Snežienka) a vrcholovou (Kamzík), zvyšky bývalých lyžiarskych vlekov (Kamzík, Slalomka nad Račou)
- **Kynologické cvičiská** – v kontakte s riešeným územím – pod Krahulčou ulicou, na Rybníčnej ulici.

2.10.7 SÚČASNÝ STAV – REKREAČNÝ MOBILIÁR, DROBNÁ ARCHITEKTÚRA

Besiedky, prístrešky

Drevené prístrešky a päťuholníkové drevené besiedky sú charakteristické pre bratislavský lesopark. Nachádzajú sa zväčša na lúčnych plochách. Lúčne plochy lemujú obojstranne rekreačné trasy alebo ich pretínajú. Besiedky a prístrešky slúžia ako oddychové body na trasách.

Správca lesoparku Mestské lesy Bratislava uvádza počet 51 altánkov.

- v pásme Kačina (západná časť BLP): pod Holým vrchom, Pustáky (besiedka), Slamy (prístrešok), Kačín (väčší prístrešok, besiedka na rázcestí), Pod Hrubou plešou (besiedka), Kačinska cesta (besiedka),

- v pásme Cesty mládeže a jej pokračovania: pri vstupe (besiedka), Partizánska lúka (väčšie prístrešky, besiedka), 3. rybník (besiedka), pri 9. mlyne (väčší prístrešok), Železná studnička (prístrešok), nad 2. rybníkom (besiedka), medzi 2. a 1. rybníkom (prístrešok), Drieňovská lúka-Snežienka (prístrešok, 2x besiedka), I. kameňolom (besiedka), sanatórium (2x besiedka), Dlhé lúky (2x besiedka), 2. kameňolom (2x besiedka), 3. kameňolom (besiedka), Malý Slavín (väčší prístrešok, besiedka), Pánova lúka (väčší prístrešok), úsek U Slivu – Spariská (2x besiedka)
- smerom na Marianku neudržiavaná besiedka na Malinskom, rozsiahla lúka Stánisko s piknikovým miestom Jaskováci
- úsek Spariská – Biely kríž: Dolný Červený kríž (väčší prístrešok, besiedka), Himligárka (besiedka), Podkova (besiedka), pred Bielym krížom (besiedka), Biely kríž (prístrešok)
- z východnej strany: Pekná cesta – vstup (väčší prístrešok, besiedka), na žltej značke pri Peknej ceste (základy zničenej besiedky), Spariská (prístrešok), pod Bielym krížom – lokalita Piesky/Zálistok (väčší prístrešok, 2x besiedka)
- Kamzík a okolie: nástup od ul. Pod Klepáčom (besiedka), nástup od Koliby (besiedka), cvičná lúka (3x besiedka), Americké námestie (väčší prístrešok), Dlhá lúka (bývalá zjazdovka, besiedka pri krossujúcom náučnom chodníku), Júlia (besiedka), v ohybe cesty na Snežienku (besiedka), nad touto cestou (besiedka), úsek pod Chlmcom – Tri duby (2x besiedka).

Drobná architektúra, informačný a orientačný mobiliár

V riešenom území lesoparku sa okrem besiedok a drevených prístreškov nachádzajú:

-informačné tabule, orientačné tabule, orientačné „hríbiky“, drevené smetné koše, lavice, stoly, zábradlia (kovové, drevené), oplotenia, drobné terénne schodíky, mostíky, mosty, ohniská, atď.

Problémom je predovšetkým kvalita a údržba jednotlivých zariadení.

Nedostatočné sú najmä rôzne oplotenia, zábradlia (poškodené, hrdzavé, pokrivené, nevyhovujúce z bezpečnostného hľadiska, bez jednotnej koncepcie týchto prvkov v území.

Problémom je oplotenie areálu televízneho vysielača (drôtené pletivo s radmi ostnatých drôtov).

Veľa besiedok a prístreškov je poškodených, vo frekventovaných lokalitách chýbajú stoly a lavice.

Nové stoly, lavice, odpadkové koše boli osadené na Kačinskej lúke, v západnej i východnej časti.

Kultúrno-historické prvky, pamätné miesta, pomníky, súčasné umelecké výtvarné prvky

- V riešenom území lesoparku a v jeho okolí sa nachádzajú drobné prvky s kultúrno-historickou hodnotou a výtvarnou hodnotou (menšie umelecké diela).
- Zoznam týchto prvkov je uvedený v kapitole 2.7. Kultúrno-historická charakteristika.
- Prevažne ide o drobné objekty staršieho dáta – prícestné kríže, kaplnky, Božie Muky, mariánske stĺpy, pomníky.
- Novodobých prvkov s umeleckou výtvarnou hodnotou je výrazne menšie množstvo.
- Značným problémom je stavebno-technický stav a úprava bezprostredného okolia kultúrno-historických a umeleckých prvkov.

Najznámejšie lokality:

národné kultúrne pamiatky

- fragment piliera Červeného mosta, 7. mlyn, 9. mlyn, štyri rybníky (vodné nádrže) ako technické diela v krajine, pomník nad 9.mlynom – spomienka na 1.máj. 1890, pomník prvomájovej manifestácii, Čatlošova vila, Kramerov lom – muničný sklad, dnes stanica mestskej jazdeckej polície, Kamzík – pomník padlým v prusko-rakúskej vojne, železničná zastávka Železná Studnička – budova výpravná s čakárňou, čakáreň, dom strážnika, malý Slavín (pamätník dvom sovietskym vojakom)

miestne pamätihodnosti

- stanica sedačkovej lanovej dráhy Kamzík – Snežienka, televízny vysielač na Kamzíku.

kultúrno-historické prvky legislatívne nechránené

- Partizánska lúka (vojenský pamätník), za Klancom (pomník padlým v prusko-rakúskej vojne), nad Kačinom (písaný kameň s erbom Bratislavy a menami bratislavských richtárov), na Ceste mládeže (mariánsky stĺp pri Klepáči), Železná studnička (prícestný kríž), bočná dolina pri 2. rybníku (mariánsky výklenok), cesta na Kamzík (mariánsky stĺp s krížom pri vstupe do filmových ateliérov,

Kamzík (mariánsky stĺp na rázcestí), na žltej trase (pomník Tivadara Edla), Brichtov kríž, Dolný Červený kríž (prícestný kríž), na bočnej trase Slalomka – Piesky (pomník Haluzického), bunkre z obdobia 2. svetovej vojny.

2.10.8 STUDNIČKY

Lokality

- pod Hrubým vrchom,
- pásmo Hornej Mlynskej doliny / potoka Vydrice: Partizánska lúka, Železná studnička (bez vody), medzi 2. a 1. rybníkom, pri Snežienke (2x), Johanka, Dlhá lúka, 2. kameňolom, Pánova lúka, Malý Slavín,
- okolie Kamzíka: Oškerda, pod Cvičnou lúkou (2x), nad Koziarkou,
- pozdĺž a v okolí Štefánikovej magistrály: severný svah Kamzíka (bez vody), pod Chlmcom, Máriina studnička, Jarošová, Kvapkavá studnička, Zbojnička, Himligárka, Šenkárka (východným smerom),
- v okolí Slalomky: Urbárska, Zlatá studnička
- východne od Kačina: Stánisko.

Mestské lesy údajne sledujú 12 studničiek.

Kvalita vody v studničkách malokarpatskej časti Bratislavského lesného parku

	Studnička	Kvalita vody na pitie	
		Pitná	Nepitná
1.	Partizánska lúka		X
2.	2. rybník	X	
3.	Slalomová lúka	X	
4.	Dlhá lúka		X
5.	Johanka	X	
6.	2. kameňolom	X	
7.	Máriin prameň		X
8.	Jarošová		X
9.	Malý Slavín		X
10.	Zbojnička		X
11.	Himligárka		X
12.	Šenkárka		X

Zdroj: Mestské lesy Bratislava (www.ba-lesy.sk)

2.10.9 VYHLIADKOVÉ MIESTA

- **v západnej časti lesoparku:** v nástupnej časti od Tešedíkovej,
- **v pásme Hornej Mlynskej doliny a v údolí Vydrice:** východne od Partizánskej lúky, Pánova lúka,
- **v okolí Kamzíka:** Americké námestie, nad Kramerovým lomom, nad Cvičnou lúkou, Dlhé lúky, na trase náučného chodníka, U jeleňa, na Štefánikovej trase medzi Tromi dubmi a Spariskom (3x),
- **vo východnej časti lesoparku:** Malá Baňa, pohľady na východnú časť mesta z rôznych bodov, východná hranica lesa, svahy Malých Karpát, Rösslerov lom
- **v severnej časti lesoparku:** juhozápadný okraj lúky Slalomky.

2.10.10 NÁVRHY PRE RIEŠENÉ ÚZEMIE VYPLÝVAJÚCE Z ÚZEMNÉHO PLÁNU HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVY

Text B Riešenie územného plánu hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov

Str.4 – rešpektovať požiadavky a územný potenciál mesta pre:

- orientáciu rozvoja funkčno-priestorového systému turistiky a rekreácie v zhode s prírodnými danosťami a v súlade s nárokmi obyvateľov kraja, najmä Bratislavy na každodennú a víkendovú rekreáciu a nárokov účastníkov širšej aj zahraničnej turistiky na poznávaciu a rekreačnú turistiku,
- v CHKO MK skvalitniť vybavenostnú štruktúru existujúcich rekreačných celkov s minimalizáciou rozvojových nárokov,

str. 35 – k č. 3. Ochrana prírody a tvorba krajiny

- ....osobitným prístupom k riešeniu rekreačných plôch zohľadňovať CHKO Malé Karpaty,

str. 47 – k č. Prírodné územie

- Návrhom plôch rekreácie v prírodnom prostredí rešpektovať požiadavky na minimalizáciu urbanizačných zásahov. Orientovať sa predovšetkým na jestvujúce rekreačné priestory so zvýšením ich kvality a s návrhom vybavenia v priestoroch hlavných vstupov v nadväznosti alebo v rámci dotknutých MČ.

Str. 50 – k č. Princípy rozvoja severozápadnej časti mesta:

- vytvoriť nástupné priestory do BLP pre saturovanie športového a rekreačného vyžitia občanov,

str. 57 – k č. Záhorská Bystrica

- lokalizácia nástupných priestorov do BLP v lokalitách s väzbou na turistické trasy Plánky, Podkerepušky, Tešedíkova, Prídavková, Vlkovky),

str. 62 – Šport, voľný čas a rekreácia

- návrh rozvoja rekreačných plôch viazať na tradičné lokality v BLP, hlavne na Železnú studničku, Kamzík a nad Račou (nástupom na Peknej ceste a Potočnej ulici), s návrhom na minimalizáciu urbanizácie lokalít s preferovaním prechádzkových trás a riešením vybavenosti v nástupných priestoroch do lesoparku.
- rešpektovať špecifickosti BLP pri požiadavkách na rekreačno-zdravotné funkcie so záujmami ochrany prírody,
- riešiť športovo-rekreačné a zotavovacie funkcie (vrátane novej zástavby) v rámci jestvujúcich areálov a priestorov – Partizánska lúka, Železná studnička, Snežienka a Kamzík,
- vytvárať predpoklady pre dobudovanie založených a rozvíjať nové nástupné body do lesoparku so systémom zachytných parkovísk v lokalite Horná Mlynská dolina, ulice Klenová a Pod Klepáčom, Kamzík, Sliačska ul., priestory viažuce sa na Peknú cestu na hranici s k. ú. Rača,
- riešiť športovo-rekreačné a zotavovacie funkcie v rámci jestvujúcich priestorov Biely kríž, Pánova lúka, Červený kríž pre letné a zimné športy s minimalizáciou urbanizácie lokalít s preferovaním turistických prechádzkových trás,
- nástupy v lokalite na Peknej ceste a v lokalite Kopanice na Potočnej ulici,

str. 146 – k č. Základné zásady funkčného využitia lesoparku

- v BLP sú navrhované dve centrá celomestského významu – Železná studnička a Kamzík,
- areály miestneho významu: areály saturujúce potreby MČ Lamač, Kramáre a vo východnej časti potreby Račianskej ulice, Krasňan a Rače (neuvádzajú sa potreby MČ Nové Mesto, vl. pozn.),
- Kačín – s funkciou pre deti, nástupné body zo Záhorskej Bystrice (Vlkovky, Prídavková, Tešedíkova, SOU, Podkerepušky, Plánky), Lamača a Červeného mosta,

str. 209 – Železná studnička

- na odkanalizovanie lokalít v doline navrhnuť stoku splaškovej tlakovej kanalizácie – v trase komunikácie so zaústením do novej kanalizácie, vybudovanej v Ceste mládeže nad Červeným mostom. Do nej sa individuálne zaústia výtaky z lokálnych čerpacích staníc.

2.11 OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

2.11.1 DRUHY OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI V RIEŠENOM ÚZEMÍ

Zariadenia občianskej vybavenosti (OV), nachádzajúce sa na riešenom území, slúžia v prevažnej miere, v súlade s hlavnou funkciou lesoparku, rekreačným účelom. Väčšina občianskej vybavenosti sa koncentruje v dvoch najviac navštevovaných lokalitách Horná Mlynská dolina a Kamzík.

Odvetvia OV v riešenom území – najmä **verejné stravovanie, rekreácia a šport, menej ubytovanie**. Ubytovacie, stravovacie a aj niektoré športové zariadenia riešeného územia majú celkový alebo čiastočný trhový charakter. Konkrétne zariadenia trhového charakteru sú bližšie popísané v časti Hospodárstvo.

2.11.1.1 Občianska vybavenosť na území lesoparku podľa jednotlivých odvetví

Športová vybavenosť

viď časť rekreácia, šport a cestovný ruch/turizmus – súčasný stav

Ubytovacia vybavenosť

Kamzík	hotel West (4 hviezdíčkový, kap. 50 izieb á 2 lôžka, celkove 100 lôžok), penzión Koliba Expo (6 izieb á 2, spolu 12 lôžok)
Kováčova chata (Kačín)	turistická chata v dobrom stavebnom stave (cca 10 lôžok), v súčasnosti možnosť prenajmania na víkendové pobyty, patrí Mestským lesom,
Železná studnička	3 dvojpodlažné objekty v bočnej doline pri 2. rybníku, účelové zariadenia MV SR, ubytovacie zariadenie Veronika

Stravovacia vybavenosť

Kačín	bufet Lesanka (cca 20 miest v interiéri, v exteriéri 6 stolov)
vstup do lesoparku od Záhorskej Bystrice	bufet pod Holým vrchom (Tešedíková ul.)
Partizánska lúka	bufet v objekte amfiteátra, prístrešok pre grilovanie
Klepáč	pred dokončením, bude poskytovať stravovanie / občestvenie
Železná studnička	reštaurácia Bufa (prevádzka cez víkend), 3 bufety s posedením
Kamzík, hotel West	reštaurácia (60 stoličiek)
Kamzík – Koliba Expo	reštaurácia + vináreň (80 stoličiek)
Kamzík	3 bufety / pohostinstvá s vonkajším posedením (Krka – 22 stolov á 6, Kamzík – 12 stolov á 6, Bobo – 11 stolov á 6)
Kamzík, televízna veža	vyhliadková reštaurácia (84 miest), kaviareň (30 miest), bar (40 miest)
Kamzík	vrcholová stanica lanovky, bufet
vstup do lesoparku na Kolibe, Brečtanová	nové stravovacie zariadenie, zatiaľ neprevádzkované
vstup do lesoparku pri kúpalisku Zbojnička	chata Alpinka (pizzeria)
pod Bielym krížom, turistický neznáčený chodník v úseku Himligárka – Šenkárka	chata s vonkajším posedením, pravdepodobne sezónny bufet
výletné miesto Biely kríž (mimo BLP)	provizórny bufet.

Kultúrna vybavenosť

- Partizánska lúka – amfiteáter, vojenské exponáty
- Kamzík – hotel West (miestnosť pre konferencie/semináre)
- Kamzík – arborétum (Mestské lesy plánujú obnovenie arboréta).

Iná vybavenosť

- k. ú. Záhorská Bystrica – bývalý poľnohospodársky areál Františkov dvor, vhodný pre rozvoj športovo-rekreačných a agroturistických aktivít
- Kramerov lom pri Patrónke – mestská jazdecká polícia

- účelové zariadenia Mestských lesov, účelové zariadenia MV SR
- železničná zastávka Železná Studienka

2.11.1.2 Občianska vybavenosť v kontaktovom pásme (základný prehľad)

Športová vybavenosť

viď časť rekreácia, šport, cestovný ruch / turizmus – stav

Ubytovacia vybavenosť

- Patrónka: hotel na Suchomlynskej ul. (pred dokončením)
- Kramáre: hotel Brix, hotel Kongresové a vzdelávacie centrum (bývalý doškolo'ovací inštitút - Bárdošova ul.)
- Koliba: ubytovací hostinec Slamená búda (otvorená v r. 1873), penzión Zlatá noha, ďalšie penzióny
- Krasňany: Športhotel TOP (v rámci športového areálu)
- Rača: hotel Barónka

Stravovacia vybavenosť

(tesne pri vstupe do BLP)

- Marianka – OV v centre obce
- Záhorská Bystrica – bufet na konci Tešedíkovej ulici pri vstupe do lesoparku, OV v centre obce
- Lamač: supermarket, TESCO
- Červený most – bufet
- Kramáre: OV na sídlisku
- Koliba – hostinec Slamená búda, Minimo restaurant, novopostavený objekt na Brečtanovej ul. ešte neprevádzkovaný (v budúcnosti stravovacie zariadenie),
- Krasňany – hypermarket COOP,
- Rača – OV v centre – Alstrova ul., reštaurácia v hoteli Barónka, pizzeria Alpinka pri kúpalisku Zbojnička nad Knižkovou ulicou
- Vajnory – OV v centre obce.

2.12 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA

2.12.1 DEMOGRAFIA

Retrospektívny vývoj obyvateľstva

V nasledujúcej tabuľke je z hľadiska širších vzťahov uvedený retrospektívny vývoj počtu obyvateľov obcí záujmového územia (Vajnory, Stupava, Svätý Jur, Marianka a Borinka), vývoj počtu obyvateľov v Bratislave, hl. m. SR a v mestských častiach zasahujúcich do riešeného územia v období r. 1980-2006 (r. 1980, 1991 a 2001 – sčítania ľudu, r. 2002-2006 – stav k 31.12.).

Tabuľka 1 Retrospektívny vývoj obyvateľstva Bratislavy a MČ zasahujúcich do rieš. územia v r. 1980-2006

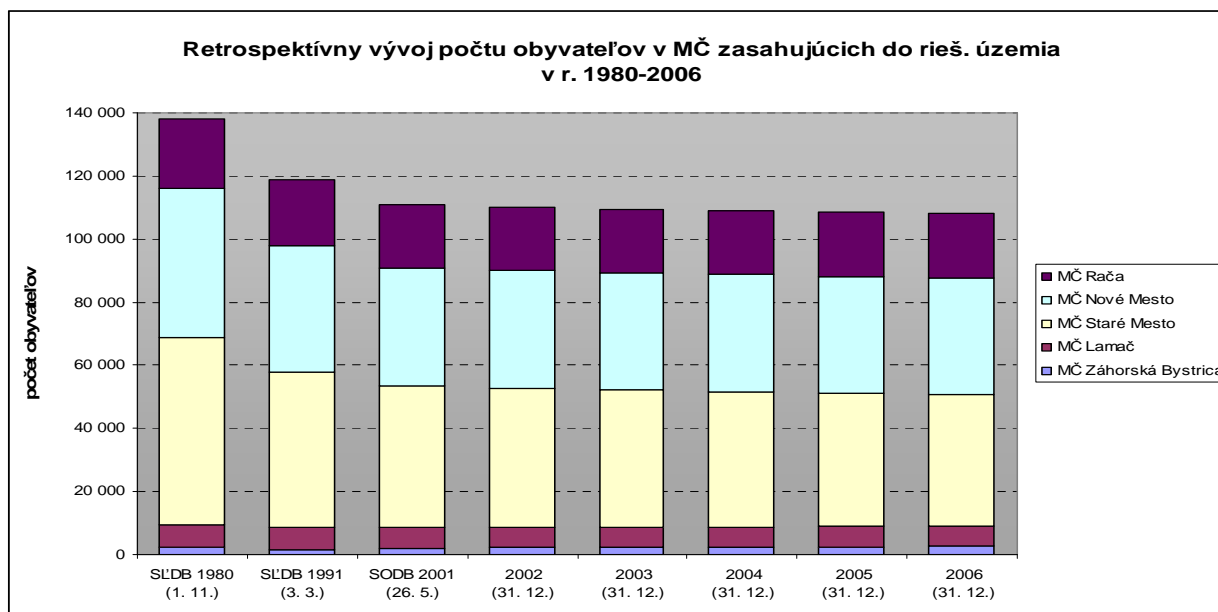
územie	SLDB 1980 (1. 11.)	SLDB 1991 (3. 3.)	SODB 2001 (26. 5.)	2002 (31. 12.)	2003 (31. 12.)	2004 (31. 12.)	2005 (31. 12.)	2006 (31. 12.)
Bratislava, hl. m. SR	380 259	442 197	428 672	427 049	425 533	425 155	425 459	426 091
záujmové územie								
Vajnory	3 551	3 384	3 828	4 067	4 134	4 197	4 331	4 464
Stupava	8 062	7 834	8 063	8 158	8 206	8 283	8 433	8 593
Svätý Jur	5 123	4 600	4 614	4 680	4 690	4 799	4 836	4 929
Marianka	1 207	933	948	968	1 010	1 037	1 065	1 153
Borinka	572	446	519		506	512	535	543
záujmové územie spolu	18 515	17 197	17 972	17 873	18 013	18 828	19 200	19 682
MČ zasahujúce riešené územie								
MČ Záhorská Bystrica	2 335	1 731	2 086	2 255	2 321	2 398	2 492	2 663
MČ Lamač	7 058	7 004	6 544	6 492	6 446	6 410	6 447	6 528
MČ Staré Mesto	59 547	49 018	44 798	43 977	43 367	42 858	42 241	41 581
MČ Nové Mesto	47 107	40 317	37 418	37 247	37 097	37 130	37 040	36 915
MČ Rača	21 913	20 784	20 172	20 292	20 236	20 287	20 357	20 444
MČ zasah. rieš. územie spolu	137 960	118 854	111 018	110 263	109 467	109 083	108 577	108 131

Zdroj: r. 1980-2001 - Historický lexikón obcí Slovenskej republiky 1970-2001, ŠÚ SR, r. 2002-2006 – Bilancia pohybu obyvateľstva v Slovenskej republike podľa obcí, ŠÚ SR

V mestských častiach zasahujúcich do riešeného územia spolu došlo v r. 1980-2006 k celkovému poklesu počtu obyvateľov. Od r. 1980 po r. 2006 predstavoval pokles počtu obyvateľov 29 829 osôb. Tento fakt potvrdzuje aj index rastu obyvateľstva, ktorý v dlhodobom vývoji od roku 1980 do roku 2006 (IR 2006/1980) zaznamenal hodnotu 78,38. K najväčšiemu poklesu obyvateľstva došlo v r. 1980-1991. Najväčší pokles obyvateľstva od r. 1980 zaznamenala MČ Staré Mesto (pokles o 17 966 osôb do r. 2006) a MČ Nové Mesto (pokles o 10 192 osôb).

Bilancia pohybu obyvateľstva

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v MČ zasahujúcich do rieš. územia v r. 1980-2006

Bilancia pohybu obyvateľstva v r. 1997-2006 poukazuje na pokles počtu obyvateľov v MČ (spolu) zasahujúcich do riešeného územia. Od r. 1997 po r. 2006 poklesol počet obyvateľov o 8 868 osôb. K tomuto

poklesu došlo hlavne z príčiny prirodzeného úbytku obyvateľstva, ktorý trval celé sledované obdobie. Počet živonarodených v r. 1997-2006 predstavoval 8 783 osôb a počet zomretých bol 14 852.

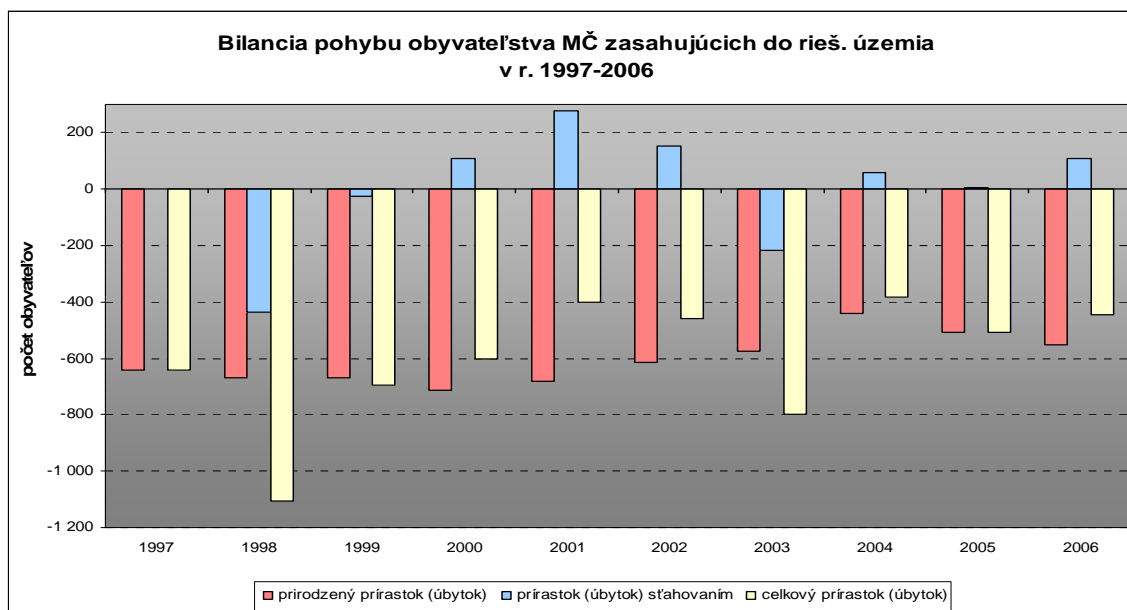
Migračný pohyb dosahoval úbytok v r. 1998, 1999 a 2003 a za sledované obdobie bol zaznamenaný celkovo prírastok sťahovaním 30 osôb. Počet prisťahovaných v r. 1997-2006 bol 30 532 osôb a vystáňovaných 30 502. To však nedokázalo vykryť straty z vysokého prirodzeného úbytku obyvateľstva, následkom čoho celkový úbytok za obdobie 1997-2006 predstavuje 6 039 osôb (ŠÚ SR).

Tabuľka 2 Bilancia pohybu obyvateľstva Bratislavy a MČ zasahujúcich do riešeného územia v r. 1997-2006

územie	rok	počet živonarodených	počet zomretých	prírodný prírastok (úbytok)	prisťahovaní	vystáňovaní	prírastok (úbytok) sťahovaním	celkový prírastok (úbytok)	počet obyvateľov k 31.12.
Bratislava, hl. m. SR	1997	3 468	3 968	-500	3 693	4 086	-393	-893	451 395
	1998	3 275	3 972	-697	3 639	4 790	-1 151	-1 848	449 547
	1999	3 240	3 985	-745	3 462	3 972	-510	-1 255	448 292
	2000	3 400	4 089	-689	3 657	3 915	-258	-947	447 345
	2001	3 139	3 863	-724	3 950	4 028	-78	-802	428 094
	2002	3 201	3 856	-655	4 698	5 088	-390	-1 045	427 049
	2003	3 454	3 964	-510	4 035	5 041	-1 006	-1 516	425 533
	2004	3 672	3 974	-302	4 708	4 784	-76	-378	425 155
	2005	4 012	4 116	-104	5 350	4 942	408	304	425 459
	2006	4 141	4 159	-18	12 623	11 973	650	632	426 091
	1997-2006	35 002	39 946	-4 944	49 815	52 619	-2 804	-7 748	108 131

Zdroj: Štatistická ročenka hlavného mesta SR Bratislavy 1997-2006, Krajská správa ŠÚ SR v Bratislave

Graf 2 Bilancia pohybu obyvateľstva MČ zasahujúcich do riešeného územia spolu v r. 1997-2006

Veková štruktúra obyvateľstva

V najnovších štatistikách sa menia hranice hlavných vekových skupín v dôsledku toho, že sa zohľadňuje predĺžený produktívny vek a neskorší odchod do dôchodku. Uvádzajú sa nasledujúce vekové skupiny:

- predproduktívny vek 0-14 rokov (táto hranica sa nemení),
- produktívny vek 15-64 rokov (pre mužov aj ženy je rovnaký),
- poproduktívny vek 65 a viac rokov (pre mužov aj ženy je rovnaký).

Pri poslednom Sčítaní obyvateľov, domov a bytov k 26.5.2001 z pohľadu vekovej štruktúry tvorilo predproduktívne obyvateľstvo mestských častí zasahujúcich do riešeného územia 12,1 %, produktívne 57,3 % a poproduktívne obyvateľstvo 27,3 % z celkového počtu obyvateľstva.

V prípade jednotlivých mestských častí najvyšší podiel poproduktívneho obyvateľstva zaznamenali mestské časti Nové Mesto (29,3 %) a Staré Mesto (28,2 %). Na druhej strane, najvyšší podiel najmladšieho obyvateľstva dosiahli mestské časti Záhorská Bystrica (15,3 %) a Rača (13,1 %).

Index starnutia obyvateľstva mestských častí zasahujúcich do riešeného územia poukazuje na starnutie obyvateľstva, kde na 100 ľudí v predproduktívnom veku pripadá 226 osôb v poproduktívnom veku.

Bývajúce obyvateľstvo podľa vzdelania

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva je zisťovaná iba pri SODB. Podľa výsledkov SODB v roku 2001 je v mestských častiach zasahujúcich do riešeného územia vysoké percento obyvateľstva s dosiahnutým stredoškolským vzdelaním s maturitou (35,9 %) a s VŠ vzdelaním (30,0 %) z počtu obyvateľstva nad 16 rokov (pre porovnanie priemer VŠ vzdelaného obyvateľstva za SR je 9,9 %).

Súčasný vzostupný charakter podielu obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním by mal pokračovať aj v budúcnosti, kedy vysokoškolsky vzdelaní ľudia (hlavne mladí) budú hľadať uplatnenie na trhu práce v bratislavskom regióne. V budúcom vývoji možno očakávať aj rast stredoškolsky vzdelaných ľudí v odbore, a to z dôvodu ponuky trhu práce pre odborne vzdelaných ľudí so stredoškolským vzdelaním.

Najvyšší podiel obyvateľov s VŠ vzdelaním je v MČ Staré Mesto (36,5 % z obyv. MČ nad 16 rokov) a najnižší v MČ Záhorská Bystrica (18,3 %). Najvyšší podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva s maturitou je v MČ Lamač (39,3 % z obyv. MČ nad 16 rokov).

Výhľadový počet obyvateľov

Prognóza vývoja obyvateľov v ÚPN hl. mesta SR Bratislavy (2007) je odvodená od disponibility riešeného územia, od predpokladaného územného rozvoja, od možného potenciálu zastavania územia, od schválených a navrhovaných smerov ďalšieho investičného rozvoja územia.

Hlavným procesom, ktorý ovplyvňuje demografický vývoj, je proces starnutia.

Obyvateľstvo mesta začína výrazne starnúť.

Z hľadiska demografických ukazovateľov sa v ÚPN hl. m. SR Bratislavy predpokladá, že:

- pôrodnosť sa začne zvyšovať až po roku 2006 a bude postupne mierne rásť až do roku 2025 v súlade s dnešnými oddialenými trendmi sobášnosti,
- prírastky obyvateľstva sa predpokladajú mierne vyššie, v hrubých mierach na úrovni 0-2 % s tým, že na konci tretej dekády nastane postupný prechod do záporných hodnôt,
- trvalé prirodzené úbytky v mínusových hodnotách sa počítajú až po roku 2028,
- saldo migrácie sa uvažuje v rozpätí 2 500-3 500 obyvateľov ročne.

Prognóza predpokladá výrazne vyššiu migráciu z dôvodu značného odchodu produktívneho obyvateľstva do dôchodku. Je v nej navrhovaná disponibilita územia pre 550 200 obyvateľov k výhľadovému roku 2030. Podľa tejto prognózy by mesto Bratislava malo mať nasledujúci počet obyvateľov:

Tabuľka 3 Prognóza vývoja obyvateľov Bratislavy do r. 2030 podľa disponibility územia

rok	počet obyvateľov
2010	464 400
2015	486 400
2020	507 300
2025	520 800
2030	550 200

Zdroj: Územný plán hlavného mesta SR Bratislavy (2007)

2.12.2 ZAMESTNANOSŤ

Hospodárska základňa mesta Bratislava

K 31.12. 2005 Štatistický úrad SR vykazoval v Bratislave 306 329 pracovníkov v národnom hospodárstve. Podľa publikácie Zamestnanosť v SR, krajoch a okresoch 2005 (ŠÚ SR, september 2006) bol v Bratislave k 31.12. 2005 nasledujúci počet pracovníkov v národnom hospodárstve:

Odvetvová štruktúra je v Bratislave charakterizovaná značne rozsiahlou polyfunkčnou štruktúrou so zastúpením takmer všetkých odvetví hospodárstva štátu. V odvetvovej štruktúre prevládajú v súčasnosti nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti, (18,6 %), druhým odvetvím je obchod (18,5 %).

Skladba pracovných príležitostí v Bratislave odpovedá jej veľkomestskému charakteru – nízke zastúpenie primárneho sektoru (0,5 %), sekundárneho 20,4 % pracovníkov, terciárneho až 79,1 % pracovníkov.

Intenzita zamestnanosti (počet pracovníkov na 100 obyvateľov) bola v Bratislave v r. 2005 priaznivá – 72,0.

Tabuľka 4 Prognóza pracovných príležitostí do r. 2030 vo vybraných okresoch a vybraných MČ Bratislavy zasahujúcich do riešeného územia (podľa prognózy vývoja trhu práce a zamestnanosti)

územie	pracovné príležitosti		prírastok prac. príl. r. 2001-2030
	r. 2001	r. 2030	
Bratislava, hl. m. SR	304 000	403 300	99 300
Bratislava I	97 000	109 000	12 000
Staré Mesto	97 000	109 000	12 000
Bratislava III	61 000	79 300	18 300
Nové Mesto	49 600	55 500	5 900
Rača	8 200	12 500	4 300
Bratislava IV	28 000	41 000	13 000
Lamač	1 000	2 500	1 500
Záhorská Bystrica	500	2 000	1 500
mestské časti zas. do rieš. územia spolu	156 300	181 500	25 200

Zdroj: 2001 a 2030, ÚPN hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, prírastok prac. príležitostí v. 2001-2030, vlastný výpočet

Podľa tejto prognózy najväčší prírastok pracovných príležitostí zaznamená MČ Staré Mesto (o 12 000 prac. príležitostí do r. 2030), najmenej MČ Lamač a Záhorská Bystrica (o 1 500 prac. príležitostí do r. 2030).

Hospodárska základňa v riešenom území

Hospodárska základňa malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku je podmienená predovšetkým charakterom a funkciou tejto časti územia. Územie lesoparku plní poslanie prímestského rekreačného lesa. Jeho účelom je vytvárať a poskytovať širokej verejnosti zázemie a príjemné prostredie na oddych, regeneráciu a krátkodobú rekreáciu so zameraním na podporu turisticko-rekreačných a športových aktivít. Územie je už dlhodobo obľúbeným výletným miestom nielen Bratislavčanov.

Od charakteru Bratislavského lesoparku sa odvíja a prispôsobuje sa mu i štruktúra hospodárskej základne územia, ktorá je budovaná pre potreby obyvateľstva tráviaceho tu voľný čas a tiež plánované zámery v riešenom území malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku musia byť v súlade s potenciálom územia, jeho funkciou a nemôžu presahovať vymedzené limity územia.

Na základe terénnych prieskumov, v malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku, zdrojom pracovných príležitostí sú predovšetkým stravovacie, ubytovacie a športové zariadenia:

- bufety – bufet na Partizánskej lúke, Bufet Želka, Bufet na Kačine, Bufet v Záhorskej Bystrici, ďalšie 3 bufety na Kamzíku), ktoré zamestnávajú počas víkendov resp. v sezóne 1-2 zamestnancov, príp. ďalšie príležitostné (pomocné) pracovné sily, bufet Rotunda na Železnej studničke je v prevádzke počas celého roka, spolu cca 15 pracovných miest
- reštaurácie – Reštaurácia Veža – 9 prac. miest, Reštaurácia Bufa Bufa – cca 3 pracovné miesta), spolu cca 12 pracovných miest
- hotel West – 24 pracovných miest
- penzión a reštaurácia Koliba Expo – 18 pracovných miest
- areál televízneho vysielateľa na Kamzíku – cca 100 pracovných miest
- bobová dráha pod televíznou vežou Kamzík na cvičnej lúke s možnosťou rýchleho občerstvenia v bufete BOBO – cca 4 pracovné miesta
- lanové centrum Lanoland ZSE pod televíznou vežou Kamzík – cca 2 pracovné miesta a príležitostné pracovné sily
- sedačková lanová dráha Železná studnička – Kamzík – 12 pracovných miest
- Mestské lesy v Bratislave hospodáriace na ploche približne 3 000 ha – cca 15 pracovných miest.

Celkovo možno zhrnúť, že riešené územie malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku ponúka približne 200 pracovných miest, ktoré predstavujú hospodársku základňu tohto územia.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Stupeň ekonomickej aktivity v Bratislave je oproti ostatným oblastiam Slovenska podstatne vyšší. Rozdiel poukazuje na vyšší stupeň hospodárskeho rozvoja. Spôsobené je to hlavne:

- vysokým počtom produktívneho obyvateľstva,
- koncentráciou pracovných príležitostí,
- vyšším podielom pracujúceho obyvateľstva v poproduktívnom veku.

SODB v roku 2001 zistilo, že v Bratislave bolo k 26.5. 2001 238 199 ekonomicky aktívnych osôb (t.j. 55,6 % z celkového počtu obyvateľov Bratislavy), z toho bolo 115 756 mužov a 122 443 žien.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v meste Bratislava pôsobí predovšetkým v terciárnom sektore (60,7 % EAO), v primárnom pracuje iba 0,4 % EA, v sekundárnom 13,4 % a v neudaných odvetviach až 25,5 %.

Tabuľka 7 EAO v Bratislave a v MČ zasahujúcich do riešeného územia podľa sektorov NH v r. 2001

územie	rok 2001								
	ekonomicky aktívne osoby v:						EAO bez udania odvetví		EAO spolu
	primárnom sektore		sekundárnom sektore		terciárnom sektore		(abs.)	(%)	
	(abs.)	(%)	(abs.)	(%)	(abs.)	(%)			(abs.)
Bratislava, hl. m. SR	933	0,4	31 856	13,4	144 692	60,7	60 719	25,5	238 199
MČ zasahujúce riešené územie									
MČ Záhor. Bystrica	23	2,1	120	11,2	610	56,7	323	30,0	1 076
MČ Lamač	14	0,4	422	10,9	2 537	65,3	910	23,4	3 883
MČ Staré Mesto	40	0,2	2 188	9,4	14 512	62,5	6 470	27,9	23 210
MČ Nové Mesto	62	0,3	2 469	13,0	11 515	60,8	4 908	25,9	18 954
MČ Rača	80	0,7	1 658	14,7	6 941	61,4	2 622	23,2	11 301
MČ zasahujúce rieš. územie spolu	219	0,4	6 857	11,7	36 115	61,8	15 233	26,1	58 424

Zdroj: SODB 2001, ŠÚ SR

Počet ekonomicky aktívnych osôb v mestských častiach zasahujúcich do riešeného územia, k 26.5. 2001 bol 58 424 (t.j. 52,6 % z celkového počtu trvale bývajúcich osôb v mestských častiach spolu). Znamená to koncentráciu 24,5 % EAO zo všetkých ekonomicky aktívnych obyvateľov Bratislavy. Obyvateľstvo mestských častí zasahujúcich do riešeného územia pôsobilo predovšetkým v terciárnom sektore (61,8 % z EAO). V primárnom sektore pracovalo iba 0,4 % EA, v sekundárnom 11,7 % a v neudaných odvetviach 26,1 % EA.

Ekonomická aktivita obyvateľstva Bratislavy má mierne stúpajúcu tendenciu, čo súvisí s postupným zvyšovaním počtu produktívneho obyvateľstva. Vo výhľade EAO sa podľa ÚPN hl. m. SR Bratislavy (2007) predpokladá postupné znižovanie počtu EA osôb (odchodom silnejších ročníkov do dôchodkového veku).

2.12.3 DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

Domový a bytový fond v riešenom území malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku

V riešenom území urbanistickej štúdie (malokarpatská časť Bratislavského lesoparku) sa podľa terénnych prieskumov nachádza v lokalite Horná Mlynská dolina sedem rodinných domov – jeden rodinný dom pri Červenom moste, jeden pri 9. mlyne, ostatné pri Sanatóriu, a v lokalite Kamzík dva nové rodinné domy. Ďalšie tri domy sú obývané, pričom ide o účelové zariadenia Mestských lesov (Kačín, 9. mlyn, 1. kameňolom). Osobitný prípad tvoria bezdomovci obývajúci nekontrolované rôzne časti lesoparku.

2.13 HOSPODÁRSKE VYUŽITIE ÚZEMIA

Väčšina hospodárskych prevádzok nachádzajúcich sa v BLP priamo súvisí s hlavnou funkciou lesoparku – rekreačnou funkciou. Ide najmä o stravovacie a ubytovacie zariadenia a zariadenia poskytujúce možnosti pre rekreáciu a šport. Prevádzky sú koncentrované najmä v dvoch najvýznamnejších centrách rekreácie – Horná Mlynská dolina (Železná Studnička) a Kamzík.

2.13.1.1 Stravovacie a ubytovacie zariadenia

Okrem reštaurácií, ktoré sú súčasťou ubytovacích zariadení, sa v riešenom území nachádza niekoľko stravovacích zariadení, v prevažnej miere, bufetového typu, s otváracou dobou prispôsobenou návštevnosti (víkendy) a sezóne. Najväčší počet stravovacích a občerstvovacích zariadení sa koncentruje v dvoch najnavštevovanejších lokalitách lesoparku: Horná mlynská dolina a Kamzík. Na tieto zariadenia komerčného charakteru sa viažu pracovné príležitosti.

Lokalita	Zariadenie	Popis	Počet zamestnancov
Kamzík	Hotel West, 4hviezdičky post. 1996	Zariadenie vyššieho štandardu, 100 lôžok/ 50 izieb, kapacita reštaurácie 60 hostí, 2 kongresové sály pre 20 a 40 hostí, bazén, sauna a solárium. Podľa údajov hotela bola návštevnosť za rok 2007 približne 4700 hostí.	24
Kamzík	TI	čistiareň interiérov automobilov, pri hoteli West	
Kamzík	Penzión a reštaurácia Expo	Ubytovacia kapacita 12 lôžok/6 izieb, celková kapacita reštauračných zariadení Koliba Expo 130 hostí (reštaurácia 15, vináreň 50, salónik 15)	18
Kamzík	bufet	pri hornej stanici lanovky, interiérové sedenie.	cca 2
Kamzík	bufet	bufet (Bobo), súčasť zariadenia bobovej dráhy, poskytuje vonkajšie sedenie, kapacita 11 stolov po 6 miest	cca 2
Kamzík	bufet	bufet Kamzík, 12 stolov	cca 2
Kamzík	bufet	bufet U Krka, 22 po 6 miest	cca 2
Kamzík	Reštaurácia Veža	vo výškovej budove vysieláča, reštaurácia umiestnená v otáčajúcej sa časti veže, poskytuje panoramatický výhľad na mesto a okolie, reštaurácia má tri časti, bar na prízemí (kapacita 40 hostí), reštaurácia vo výške 68 m (84 hostí) a kaviareň vo výške 72 m (30 hostí)	Cca 20
Horná Mlynská dolina	8. mlyn Klepáč, turistická kategória	Rekonštrukcia zachováva jeho pôvodný vzhľad, vrátane znovu osadeného mlynskeho kolesa. Klepáč bude slúžiť ako základňa v prírode a výletné miesto pre deti a mládež, reštaurácia cca 50 stoličiek	--
Horná Mlynská dolina	Rybárska reštaurácia	nikdy neslúžila svojmu účelu, v súčasnosti investor plánuje funkčné využitie skeletu na dostavbu hotela (40 lôžok) a reštaurácie, cca 150 stoličiek	--
Horná Mlynská dolina	Reštaurácia Snežienka	funkčné využitie skeletu na dostavbu reštaurácie, turistického charakteru, cca 150 stoličiek	--
Horná Mlynská dolina	Železná studnička	reštaurácia, bufet Rotunda posedenie v interiéri (kapacita cca 25 hostí) aj exteriéri (7 stolov). Bufet je otvorený celoročne. Spolu s príľahlým bufetom Želka tvoria oddychový a občerstvovací areál. Bufet Želka - posedenie vonku (približne 21 stolov) a predaj cez okienko. Otváracia doba prispôbena sezónnosti. Reštaurácia Bufa Bufa, pri ceste na Kačín so sedením na terase aj v interiéri, otvorená býva len počas víkendov, veľmi atraktívna lokalita pre výletníkov. Súčasný vzhľad a charakter uvedených troch stravovacích zariadení nezodpovedá povahe a významu tohto miesta.	cca 10 spolu
Kačín	Bufet Lesanka, Bartek	posedenie v interiéri (cca 20 miest) aj v exteriéri (6 stolov s lavičkami). Otváracia doba je prispôbena sezónnosti.	cca 2-3
Záhorská Bystrica		pod Holým vrchom, Tešedíková, posedenie (6 stolov s lavičkami) vonku, bufet otvorený počas víkendov	cca 2

2.13.1.2 Rekreačné a športové zariadenia

Ďalšiu skupinu hospodárskych prevádzok tvoria rekreačné a športové zariadenia, ktoré sa koncentrujú najmä na vrchu Kamzík.

Lanovka

V roku 2005 bola daná do prevádzky zrekonštruovaná lanovka zo Železnej studničky na Kamzík.

Prepravná kapacita lanovky – 342 osôb/hod.

prevýšenie medzi dolnou a hornou stanicou – 186 m, celková (šikmá) dĺžka lanovky – 988 m

Premávka štyri dni v týždni (štvrtok – nedeľa), v čase 10 – 16 hod, od mája do októbra v čase 10 – 18 hod

Vlastník lanovej dráhy – Mestská časť Bratislava – Nové Mesto

prevádzkovateľ a dopravca – EKO - podnik verejnoprospešných služieb, príspevková organizácia MČ Nové Mesto

V r. 2006 prepravených 51 364 osôb, v r. 2007 29 824 osôb (podľa údajov prevádzkovateľa). Pokles prepravených osôb medzi rokmi bol spôsobený znížením počtu prevádzkových dní na 4 v týždni. Významným faktorom bol aj väčší počet dní kedy lanovka premávala bezplatne (bezplatná premávka pre dôchodcov počas pracovného týždňa). Na lanovke je možné prepravovať aj bicykle.

Lyžiarsky vlek a bobová dráha

Na vrchu Kamzík v lokalite Cvičná lúka sa nachádza lyžiarsky svah s jedným vlekom, osvetlením pre večerné lyžovanie a zariadením na úpravu zjazdovky. Prevádzku lyžiarskeho strediska výrazne limitujú nepriaznivé klimatické podmienky (nedostatok snehu a veľmi teplé zimy). Umelé zasnežovanie je v tomto prípade vysoko nerentabilné. Naposledy bolo stredisko v prevádzke v zime 2005/2006. Z uvedených dôvodov je prevádzkovanie lyžiarskeho strediska na Kamziku z ekonomického hľadiska vysoko neefektívne a jeho fungovanie sa do budúcnosti javí ako neopodstatnené.

V lokalite Cvičná lúka je letná bobová dráha s dĺžkou 360 m. Prevádzka – po celý rok za predpokladu priaznivého počasia. Počas víkendov, sviatkov a letných prázdnin – bobová dráha prístupná každý deň, počas pracovných dní je jazdu potrebné vopred objednať. Dráha si vyžaduje rekonštrukciu a modernizáciu, vhodné by bolo aj jej predĺženie. Prevádzkovateľ – Bobová dráha Bratislava, spol. s r.o.

Lanové centrum

Lanové centrum sa nachádza v tesnej blízkosti bobovej dráhy. Lanová prekážková dráha je umiestnená vo výške 4 až 10 m na stromoch. Každý účastník je pred vstupom na dráhu odborne zaškolený a vybavený bezpečnostným výstrojom, na dráhe je istený odborným inštruktorom. Prevádzkovateľom lanového centra je Združenie Lanové centrum Koliba Quinta Essentia, s.r.o. a MZ YMCA Staré Mesto. Otváracia doba je prispôbena sezónnosti, mimo sezóny je lanové centrum prístupné na požiadanie. Podľa údajov prevádzkovateľa bola návštevnosť lanového centra v roku 2007 približne 3 000 osôb.

2.13.1.3 Vysielač Kamzík

Vlastníkom a prevádzkovateľom televíznej veže na Kamziku je spoločnosť TRI R a. s, ktorá zabezpečuje šírenie rozhlasového a televízneho vysielania a poskytuje služby mobilným operátorom. Spoločnosť zamestnáva na Kamziku cca 100 pracovníkov. V prenajatých priestoroch sa nachádza reštaurácia Veža.

2.13.1.4 Lesné hospodárstvo

Lesy nachádzajúce sa na riešenom území sú lesmi osobitného určenia a ochrannými lesmi v zmysle zákona NR SR č. 326/2005 Z. z o lesoch (ďalej zákon o lesoch).

Lesy osobitného určenia definuje zákon o lesoch v § 14 nasledovne : *Lesy osobitného určenia sú lesy, ktoré boli za také vyhlásené a ktorých účelom je zabezpečovanie špecifických potrieb spoločnosti, právnických osôb alebo fyzických osôb, na ktorých zabezpečenie sa významne zmení spôsob hospodárenia oproti bežnému hospodáreniu.*

Ochranné lesy definuje zákon o lesoch v § 13 nasledovne : *Ochranné lesy sú lesy, ktoré boli za také vyhlásené a ktorých funkčné zameranie vyplýva z prírodných podmienok. V týchto lesoch sa musí hospodáriť tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené.*

Prevažná väčšina výmery lesov riešeného územia (viac ako 90 %) spadá v zmysle § 14 odseku 2 písmena c do kategórie: *prímestské a ďalšie lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou.*

Lesy vo vlastníctve hlavného mesta SR Bratislavy spravuje organizácia Mestské lesy v Bratislave (ďalej Mestské lesy), príspevková organizácia mesta. Mestské lesy hospodária na celkovej výmere 3 121 ha, čo je 65,4 % z celkovej výmery riešeného územia (4 772 ha). Lesy v správe Mestských lesov patria do LHC Rača (1 025,22 ha) a LHC Železná Studienka (2 095,78 ha).

Hospodárenie v lesoch, ako aj na ostatných pozemkoch zverených Mestským lesom sa riadi príslušnými právnymi normami a štatútom Bratislavského lesného parku, územia v správe Mestských lesov v Bratislave. Mestské lesy v Bratislave vykonávajú základné lesné práce: zalesňovanie, ochrana a ošetrovanie mladých lesných porastov (napr. pred zverou a burinou), výchova mladín (prečistky), výchovná a obnovná ťažba, odvoz a expedícia vyťaženého dreva. Ďalšia skupina aktivít organizácie je zameraná na vytváranie podmienok na krátkodobú rekreáciu, so zameraním na podporu turisticko-rekreačných funkcií lesov, teda činnosti na údržbu a výstavbu lesného parku.

Lesné hospodárenie na území lesov v správe Mestských lesov v Bratislave sa riadi nasledujúcimi zásadami:

- Lesohospodárske zásahy musia byť vykonávané tak, aby dosahovanie hospodárskych výsledkov nemalo za následok znižovanie ostatných, mimoprodukčných funkcií lesa (biologickej, pôdoochranej, vodohospodárskej, klimatickej, zdravotno-rekreačnej, estetickej a kultúrnej).
- Ťažobné zásahy musia byť uskutočňované tak, aby sa nimi docielilo zlepšenie krajinárskej hodnoty celého dotknutého priestoru, aby nedošlo k výraznému narušeniu prirodzeného charakteru a biologickej hodnoty obnovovaného porastu a aby neboli narušené ostatné mimoprodukčné funkcie lesa.
- Obnova rubne zreých porastov v malokarpatskej časti BLP sa má prednostne vykonávať účelovým (výberkovým) hospodárskym spôsobom (formou stromovou a skupinovou). V odôvodnených prípadoch môže byť použitý hospodársky spôsob podrastový (forma maloplošná).
- Pri použití všetkých hospodárskych spôsobov musí byť v porastoch ponechaný dostatočný počet výstavkov a mŕtvych stromov a ich zvyškov (stojacich i ležiacich na zemi), a to najmenej 10 (živých) výstavkov na hektár. Veľkosť obnovných prvkov pri všetkých hospodárskych spôsoboch nesmie prekročiť 0,2 ha. Obnovné prvky majú mať nepravidelný tvar, geometrické tvary obnovných prvkov sú prípustné len výnimočne (najmä v prípade už rozpracovaných porastov).
- Na území BLP nie je prípustné vykonávať ťažbu spôsobom holorubným, lebo tento spôsob odporuje hlavnému poslaniu a určeniu BLP.
- Spôsob obnovy má zaisťiť vytvorenie porastov skupinovite i jednotlivito zmiešaných, zložených zo stanovištne pôvodných druhov drevín, dostatočne vertikálne i horizontálne rozčlenených, zdravých a odolných, produkčne hodnotných, ktoré budú spĺňať všetky požiadavky vyplývajúce z účelu BLP a z určených prioritných (mimoprodukčných) funkcií lesa.

V roku 2007 získala organizácia MLB certifikát obhospodarovania lesov FSC (Forest Stewardship Council). Certifikát obhospodarovania lesov FSC dáva záruku, že v lesoch sa hospodári zodpovedným spôsobom a pri hospodárení sa rovnocenne zohľadňujú environmentálne, sociálne a ekonomické záujmy.

Celková plánovaná výška ťažby v desaťročí 1996 – 2005.....200 568,00 m³
z toho obnovná ťažba.....167 737,00 m³
výchovná ťažba.....32 831,00 m³ na ploche 1 077,79 ha
prerezávky boli plánované na ploche.....181,03 ha.
Celková plánovaná výška ťažby v desaťročí 2006 – 2015.....177 986,00 m³
z toho obnovná ťažba.....134 403,00 m³
výchovná ťažba.....43 583,00 m³ na ploche 1 142,48 ha
prerezávky sú plánované na ploche.....265,94 ha.

Mierny pokles plánovanej ťažby v porovnaní s predchádzajúcim desaťročím je spôsobený ponechaním časti lesa na výmere 120,56 ha bez zásahu z dôvodu vytvorenia reprezentatívnych vzoriek lesných ekosystémov tzv. referenčných plôch v zmysle národného štandardu FSC. Výmera vytvorených referenčných plôch je 3,99 % z celkovej výmery porastovej plochy.

Objem dreva vyťaženého MLB (v m³)

	Ťažba v roku 2004	Ťažba v roku 2005	Ťažba v roku 2006	Plánovaná ťažba na rok 2007
Spolu	17 271,00	16 238,50	16 301,54	16 500

Zdroj : Súhrnná správa o činnosti príspevkovej organizácie Mestské lesy v Bratislave, 2007.

Obnova lesa je vykonávaná maloplošnou formou hospodárskeho spôsobu podrastového tak, aby neboli narušené estetické prvky krajiny.

Plocha obnovných prvkov je minimalizovaná do veľkosti 0,20 ha, zákon o lesoch dovoľuje veľkosť plochy obnovného rubu pri maloplošnej forme do 3,00 ha, pri veľkoplošnej forme do 5,00 ha.

Mestské lesy v Bratislave v zmysle zákona o lesoch obnovujú lesné porasty sústavne a včas stanovištne vhodnými lesnými drevinami, pričom je uprednostňovaná prirodzená obnova. Na umelú obnovu sa používa

geneticky vhodný reprodukčný materiál len zo zdrojov podľa zákona č.217/2004 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli. Mestské lesy v Bratislave geneticky vhodný reprodukčný materiál získavajú nákupom alebo z vlastných zdrojov genetického materiálu.

Lesy mimo územia správy Mestských lesov v Bratislave

Lesy na približne jednej tretine riešeného územia nie sú vo vlastníctve Hlavného mesta SR Bratislavy a nespravuje ich teda ani organizácia Mestských lesov. Ide o lesy osobitného určenia vo vlastníctve a správe viacerých subjektov (väčšinou urbárske spoločenstvá). V týchto lesoch nie sú vlastníckmi zabezpečené činnosti na údržbu a tvorbu rekreačného prostredia tak ako je to v lesoch, ktoré spravujú Mestské lesy v Bratislave.

Z tohto dôvodu tu nie sú vytvorené dostatočné podmienky pre napĺňanie ich funkcie, ako lesov osobitného určenia, konkrétne *prímestské a ďalšie lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou*, v zmysle zákona o lesoch.

2.13.1.5 Poľovníctvo a rybolov

Právo poľovníctva, v zmysle zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve, sa môže vykonávať v schválených poľovných revíroch vo vlastnej réžii, alebo je možné ho prenajať právnickej, alebo fyzickej osobe.

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava má Obvodným lesným úradom schválený poľovný revír s názvom LESOPARK (hranice revíru sú totožné s hranicami užívania lesov Mestskými lesmi v Bratislave), pričom právo poľovníctva vykonáva vo vlastnej réžii prostredníctvom príspevkovej organizácie Mestské lesy v Bratislave.

Mestské lesy spravujú aj zverenú vodnú plochu. Vodné plochy sa v zmysle zákona č.139/2002 Z. z. o rybárstve môžu využívať na hospodársky chov rýb, podnikanie v osobitnom režime alebo ako rybársky revír.

Právo rybárstva patrí štátu, je to oprávnenie chrániť, chovať a loviť ryby vo vodách určených ako rybárske revíry. Rybársky revír je ministerstvom určená a hranicami vymedzená vodná plocha. Výkon rybárskeho práva prideliť ministerstvo.

Mestské lesy v Bratislave spravujú štyri vodné plochy, na ktorých je rybársky revír ministerstvom pridelený Slovenskému rybárskemu zväzu a tri vodné plochy ministerstvom pridelené na podnikanie v osobitnom režime Mestským lesom v Bratislave.

Rybolov je povolený na všetkých štyroch rybníkoch na Železnej Studničke, ktoré sú kaprovými revírmi. Potok Vydrica je pstruhový revír.

Od apríla roku 2008 je možné loviť ryby na 4. rybníku na zakúpený lístok.

2.14 DOPRAVNÁ VYBAVENOSŤ

2.14.1 ŠIRŠIE VZŤAHY

Dopravnú polohu riešeného územia lesoparku charakterizujú vzťahy územia k prvkom nadradenej komunikačnej sústavy. Tieto definujú základné vzťahy dnešného i výhľadového dopravného režimu. Determinujúcimi prvkami dopravných väzieb na nadradenú komunikačnú sieť sa v riešenom území stáva založená komunikačná sieť. Nadradený systém komunikačnej siete v širšom území tvoria zberné a obslužné komunikácie celosídlného i miestneho významu. Tieto sprostredkujú v rôznom dopravno-urbanistickom význame regionálne a medziobvodové dopravné vzťahy. Dopravné systémy, ktorých priemet presahuje celomestskú úroveň sa viaže v riešenom a prevádzkovo súvisiacom území na systémy automobilovej dopravy. Vzhľadom na súčasné usporiadanie prvkov regionálnej komunikačnej sústavy dochádza čiastočne k *agregácii mestských a regionálnych dopravných vzťahov* s priemetom i do dotknutého územia

2.14.2 KOMUNIKAČNÁ SIEŤ

Horná Mlynská dolina (Vydrica)

Dopravne a funkčne nadradenú sieť dopravnej infraštruktúry v území reprezentuje miestna komunikácia prechádzajúca po ulici k Železnej studničke vo väzbe na radiálu Lamačská cesta. Charakterizovanie funkčného významu komunikácie na ulici k Železnej studničke možno odvodiť z jej významu v rámci celosídlného usporiadania komunikačného systému. Komunikácia v rámci usporiadania základného komunikačného systému mesta plní funkciu obslužnej komunikácie s vedením trasy MHD. V hodnotení dopravno-urbanistického významu je komunikácia na ulici K Železnej studničke začlenená do úrovne obslužných komunikácií funkčnej triedy "C2". Pre riešené územie má táto komunikácia význam z pohľadu situovania hlavného nástupného bodu. Tento je identifikovaný v polohe úrovňového križovania ulíc „Cesta na Červený most – K Železnej studničke“ vo forme malej okružnej križovatky vrátane konečnej zastávky trolejbusov a autobusu. Dopravnú kosť lokality tvorí komunikácia vedená po ulici „Cesta na Červený most“ ktorá následne pokračuje ako ulica „Cesta mládeže“ po Sanatórium.

Kamzík

Dopravne a funkčne nadradenú sieť dopravnej infraštruktúry v území reprezentuje miestna komunikácia prechádzajúca po ulici Jeseniova a následne ot otočky trolejbusov Brečtanova. Komunikácia v rámci usporiadania základného komunikačného systému mesta plní funkciu obslužnej komunikácie s vedením trasy MHD. V hodnotení dopravno-urbanistického významu je komunikácia na ulici Jeseniova začlenená do úrovne obslužných komunikácií funkčnej triedy "C2". Pre riešené územie má táto komunikácia význam z pohľadu situovania hlavného nástupového bodu. Tento je identifikovaný v polohe úrovňového križovania ulíc „Jeseniova – Bárdošova - Brečtanová“ vrátane konečnej zastávky a otočky trolejbusov.

2.14.2.1 Cestná sieť

Riešené územie lesoparku je možno z pohľadu cestnej siete charakterizovať ako lokalitu s nosnými komunikáciami charakteru komunikácie funkčnej úrovne C – obslužné, triedy C3, na ktoré sú napojené účelové lesné cesty.

2.14.2.2 Individuálna automobilová doprava

Upokojená individuálna doprava v území tvorí nosnú kosť jednotlivých nadväzných sektorov riešeného územia a je plynulo napojená na obslužnú komunikáciu funkčnej triedy C2 a C3. Riešenie vzťahov individuálnej dopravy sa viaže na ťažiskové priestory riešeného územia s koncentráciou vybavenosti turisticko - rekreačného charakteru. Riešenie systému obslužnej dopravy spočíva vo vyriešení vzťahov dotýkajúcich sa najmä obsluhy jednotlivých lokalít, sprístupnenia určitých parciel a vnútornej organizácie územia súvisiacej s čiastočným umožnením funkcie objektov na objekty s prevádzkami podnikateľského charakteru (reštauračné a ubytovacie služby) a rozvoja plôch s predpokladaným funkčným využitím na rekreáciu.

2.14.2.3 Statická doprava

Parkovanie na území lesoparku je riešené formou parkovísk (Červený most, Podkolibská cesta na Kamzík, Rača - Potočná) spevnených a nespevnených plôch po celom obvode lesoparku, spevnených a nespevnených plôch pozdĺž lesných ciest a živelným parkovaním pozdĺž ciest a chodníkov.

2.14.2.4 Lesohospodárska doprava

V spádovom území lesoparku sa pre potreby hospodárenia s lesným fondom využívajú cesty charakteru spevnených ako aj nespevnených lesných ciest rôznych tried a kategórií zatriedených v zmysle STN 73 6108 Lesná odvozná sieť. Správcom lesných ciest na území časti lesoparku je organizácia Mestské lesy, ktorá sa stará o ich prevádzkovanie a údržbu.

2.14.2.5 Železničná doprava

V dotyku s riešeným územím lokality Vydrica – Železná studnička prechádza hlavná železničná trať ŽSR č.110 v smere Bratislava hl. stanica – hranica SR/ČR. V dotyku s Červeným mostom je situovaná zastávka Bratislava – Železná studnička, ktorá tvorí hlavný nástupný bod do lokality Železná studnička - Horná Mlynská dolina.

2.14.2.6 Mestská hromadná doprava

Horná Mlynská dolina (Vydrica)

Väzby hromadnej dopravy dopĺňajú charakteristiky dopravnej polohy riešeného územia zóny. Tieto sa dajú odvodiť z pohľadu súčasného stavu i z pohľadu výhľadových potenciálnych rozvojových zámerov týkajúcich sa rozvoja nosného systému hromadnej dopravy. Nosný systém hromadnej dopravy v lokalite VYDRICA je tvorený v súčasnosti trolejbusovou a autobusovou dopravou prevádzkovanou po ulici „Cesta na Červený most a K železnej studničke“ s minimálnou časovou pešou dostupnosťou nepresahujúcou z okraja riešeného územia (Partizánska lúka) izochronickú vzdialenosť 300 m čo reprezentuje časovú dostupnosť maximálne 10 min.

Nosný systém hromadnej dopravy v lokalite KAMZÍK je tvorený v súčasnosti trolejbusovou dopravou prevádzkovanou po ulici „Jeseniovej“ s minimálnou časovou pešou dostupnosťou nepresahujúcou z okraja riešeného územia (Partizánska lúka) izochronickú vzdialenosť 1500 m čo reprezentuje časovú dostupnosť maximálne 20-30 min. Dopravnú kostru lokality tvorí komunikácia vedená po spevnenej ceste od križovatky s ulicou „Jedenásta“ po areál TV veže s odbočkou k areálu lyžiarskeho vleku a zjazdovky na „cvičnej lúke“. Pre riešené územie má táto komunikácia význam z pohľadu situovania hlavného nástupového bodu. Tento je identifikovaný v polohe úrovňového križovania ulíc „Jeseniova – Bárdošova - Brečtanová“ vrátane konečnej zastávky a očky trolejbusov.

Ďalšie nástupné (východiskové body) body zo zastávok hromadnej dopravy sú: Marianka, Záhorská Bystrica, Lamač, Kramáre - Krásna Hôrka, Sliačska - Ahoj, Krasňany - Pekná cesta, Rača - Potočná.

Obsluženie riešeného územia hromadnou dopravou je analyzované tiež v kapitole 2.7. Funkčné využitie a priestorové usporiadanie územia.

Kamzík

Nosný systém hromadnej dopravy v lokalite KAMZÍK je tvorený v súčasnosti trolejbusovou dopravou prevádzkovanou po ulici „Jeseniovej“ s minimálnou časovou pešou dostupnosťou nepresahujúcou z okraja riešeného územia (Partizánska lúka) izochronickú vzdialenosť 1500 m čo reprezentuje časovú dostupnosť maximálne 20-30 min. Dopravnú kostru lokality tvorí komunikácia vedená po spevnenej ceste od križovatky s ulicou „Jedenásta“ po areál TV veže s odbočkou k areálu lyžiarskeho vleku a zjazdovky na „cvičnej lúke“. Pre riešené územie má táto komunikácia význam z pohľadu situovania hlavného nástupového bodu. Tento je identifikovaný v polohe úrovňového križovania ulíc „Jeseniova – Bárdošova - Brečtanová“ vrátane konečnej zastávky a očky trolejbusov.

2.14.2.7 Zvláštne druhy dopravy

V riešenom území sa nachádza sedačková lanovka prevádzkovaná súkromnou spoločnosťou, prepájajúca nosné lokality lesoparku. Spája lokalitu zariadenia Snežienka v údolí potoka Vydrica s lokalitou zariadení West, Expo, TV vysielač na Kamzíku. Pre zabezpečenie ekologickej formy dopravy v lokalite Vydrica sa ako najvhodnejší javí „autovláčik“ na plynový pohon s východným bodom pri polyfunkčnom objekte s hromadnou garážou.

2.14.2.8 Cyklistická doprava

Riešené územie lesoparku je napojené na cyklotrasy miestneho a celoštátneho významu v lokalite Červený most – Polianky, Lamač, Borinka, Marianka, Stupava, Rača a prostredníctvom nich na cyklotrasy medzinárodného významu (Dunajská a Moravská cyklotrasa). Územím lesoparku prechádza základná značená turistická cyklocesta po trase Patrónka – Železná studnička – Čierny vrch – Krasňany s odbočkou Snežienka – Kamzík – Koliba – Staré Mesto.

2.14.2.9 Pešia doprava

Riešené územie lesoparku

Pešia doprava v riešenom území je realizovaná na lesných chodníkoch, značených turistických trasách, na neznačených lesných cestách spevnených a nespevnených. Najhustejšia lesná sieť peších chodníkov sa nachádza v okolí Kamzíka, nad Račou a nad Lamačom.

Horná Mlynská dolina (Vydrica)

Pešia doprava je realizovaná v dopravnom priestore cesty „Cesta slobody“ na chodníkoch šírky cca 0,75 - 1,25m. V lokalite Partizánska lúka je riešený samostatný spevnený peší chodník funkčnej triedy D3 šírky 3,00m, ktorý následne pokračuje ako nespevnený šírky cca 1,50m do lokality Snežienka.

Kamzík

Pešia doprava je realizovaná v dopravnom priestore cesty predĺženia Brečtanovej ulice od parkoviska nad otočkou trolejbusu po VVN vedenie, odkiaľ sa odpájajú nespevnené lesné chodníky do lokality „Cvičná lúka“.

2.14.3 ANALÝZA DOPRAVNEJ SITUÁCIE V ŤAŽISKOVÝCH REKREAČNÝCH LOKALITÁCH

Stanovenie kategórie komunikácie

Podkladom pre stanovenie potrebného množstva parkovacích miest pre predmetnú stavbu a spôsobu dopravného napojenia s dopadom na dotknuté územie, bola predpoklady uvažované spracovateľom urbanistickej časti a plánovanej výstavby.

V zmysle STN 73 6110, tabuľka B.9 – obslužné komunikácie:

Horná Mlynská dolina (Vydrica)

Predpokladáme obsluhu územia automobilovou dopravou s výnimkou víkendov (vzhľadom na disponibilnú kapacitu územia a podnikateľské aktivity) v hodnote 50% z celkového počtu potrebných parkovacích miest (dobrá obsluha MHD) v špičke:

- počet parkovacích miest v lokalite 560 miest * 0,50 = 280 pohybov obojsmerne

Predpokladáme pohyb vozidiel návštevníkov a zamestnancov priemerne v rozsahu 1,0-1,5 jazdy /deň na jedno vozidlo. Celkový dopravný výkon predpokladáme v čase rannej špičky (6.00 – 9.00 hod.) cca 28 vozidiel/hod. a v čase popoludňajšej špičky (18.00 – 21.00 hod.) cca 40 vozidiel /hod. obojsmerne.

Výhľadová intenzita dopravy v areáli sa predpokladá v hodnote:

$I_v = 280 * 2 = 560 \text{ voz./24 hod.}$, čo predstavuje hodinovú intenzitu $I_v = 56 \text{ voz/hod.}$

⇒ v zmysle STN 73 6110, tab.B.9 zodpovedá komunikácii funkčnej triedy C3

(s prípustnou intenzitou $I_z = 600 \text{ voz./24hod.}$) kategórie MO (MOU) 6,5/30

-alebo vylúčenie osobnej automobilovej dopravy z územia lesoparku, preferovanie pešieho a cyklistického pohybu, podpora hromadnej dopravy, uplatnenie netradičných ekologicky čistých dopravných prostriedkov.

Kamzík

Predpokladáme obsluhu územia automobilovou dopravou s výnimkou víkendov (vzhľadom na disponibilnú kapacitu územia a podnikateľské aktivity) v hodnote 40% z celkového počtu potrebných parkovacích miest (s obmedzenou obsluhou MHD) v špičke:

- počet parkovacích miest v lokalite 698 miest * 0,40 = 280 pohybov obojsmerne

Predpokladáme pohyb vozidiel návštevníkov a zamestnancov priemerne v rozsahu 1,0-1,5 jazdy /deň na jedno vozidlo. Celkový dopravný výkon predpokladáme v čase rannej špičky (6.00 – 9.00 hod.) cca 28 vozidiel/hod. a v čase popoludňajšej špičky (18.00 – 21.00 hod.) cca 42 vozidiel /hod. obojsmerne.

Výhľadová intenzita dopravy v areáli sa predpokladá v hodnote:

$I_v = 280 * 2 = 560 \text{ voz./24 hod.}$, čo predstavuje hodinovú intenzitu $I_v = 56 \text{ voz/hod.}$

⇒ v zmysle STN 73 6110, tab.B.9 zodpovedá komunikácii funkčnej triedy C3

(s prípustnou intenzitou $I_z = 600 \text{ voz./24hod.}$) kategórie MOK 7,0/30 (MOU 6,5/30)

-alebo vylúčenie osobnej automobilovej dopravy z územia lesoparku, preferovanie pešieho a cyklistického pohybu, podpora hromadnej dopravy, uplatnenie netradičných ekologicky čistých dopravných prostriedkov.

ZÁVER:**Horná Mlynská dolina (Vydrica)**

Vzhľadom na disponibilné šírkové usporiadanie jestvujúcej komunikácie s ohľadom na skladbu vozidiel v dopravnom prúde je možno konštatovať, že doterajšie priestorové usporiadanie komunikácie „Červený most – Snežienka“ s jedným obojsmerným jazdným pruhom a postrannými cyklistickými pásmi z hľadiska bezpečnosti pohybu cyklistov nevyhovuje predpokladanej intenzite dopravy. Predpokladanú intenzitu dopravy je možné na jestvujúcej komunikácii realizovať len za predpokladu vylúčenia súbežnej motorovej a bicyklovej dopravy v jednom dopravnom priestore a zrealizovanie samostatných cyklistických chodníkov v inej polohe.

Vzhľadom na pomerne exponovanú lokalitu z hľadiska ochrany životného prostredia a častý pohyb chodcov je vhodnejšie vylúčiť osobnú motorovú dopravu z tangovaného úseku komunikácie „Červený most – Snežienka“ a nahradiť ju inou formou hromadnej nárazovej dopravy (občasný autobus, prípadne turistický vláčik) Pre návštevníkov odporúčame zriadiť parkovací dom v lokalite „Červený most“ doplnený o služby turisticko-športovej polyfunkcie.

Kamzík

Vzhľadom na disponibilné šírkové usporiadanie jestvujúcej komunikácie s ohľadom na skladbu vozidiel v dopravnom prúde je možno konštatovať, že doterajšie priestorové usporiadanie komunikácie z hľadiska bezpečnosti pohybu peších nevyhovuje predpokladanej intenzite dopravy. Predpokladanú intenzitu dopravy je možné na jestvujúcej komunikácii realizovať len za predpokladu vylúčenia súbežnej motorovej a pešej dopravy v jednom dopravnom priestore. Vzhľadom na pomerne exponovanú lokalitu z hľadiska ochrany životného prostredia a častý pohyb chodcov je vhodnejšie vylúčiť osobnú motorovú dopravu z tangovaného úseku komunikácie. Pre návštevníkov odporúčame zriadiť záchytné parkoviská nad otočkou trolejbusov a v ochrannom pásme pod vedením VVN. Dopravu od otočky trolejbusu do areálu „Kamzík“ riešiť inou formou dopravy (napr. lanovkou).

Územie lokalít VYDRICA a KAMZÍK pre ich dôležitosť ako rekreačnej spádovej oblasti mesta Bratislava a jej priemyselnej aglomerácie je potrebné riešiť so zvláštnym režimom charakteru klimatických kúpeľných areálov s uprednostnením druhov dopravy nezaťažujúcich životné prostredie

2.15 TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ

2.15.1 ZÁSOBOVANIE VODOU

Riešené územie sa nachádza v severnej časti mesta, na území MČ Nové Mesto, Rača, Lamač a Záhorská Bystrica. Jeho územie je totožné s hranicou bratislavského lesoparku.

Keďže ide prakticky o lesný masív s minimálnou urbanizáciou, sieť verejného vodovodu vstupuje do tohto územia iba v jeho okrajových polohách.

Vzhľadom na geografický reliéf sú na svahoch Malých Karpát umiestnené vodojemy rôznych tlakových pásiem, ktoré tvoria akumuláciu pre zástavbu mesta v príslušných tlakových pásmach. Ide o existujúce vodojemy Lamač, SAV, Koliba, Kamzík, Vtáčnik, Koziarka, Kopanice a navrhovaný VDJ Záhorská Bystrica, ktoré sú lokalizované priamo v riešenom území alebo v jeho dotyku. Tieto nadradené vodárenské zariadenia je potrebné rešpektovať. Zásobná vodovodná sieť sa nachádza v oblasti Koliba – Kamzík a novovybudovaný je vodovod DN 150 v úseku Cesta na Červený most – Partizánska lúka.

2.15.2 ODKANALIZOVANIE ÚZEMIA

V oblasti Hornej Mlynskej doliny – údolie Železnej studničky – je verejná kanalizácia vybudovaná iba na Partizánskej lúke. Stoka splaškovej kanalizácie ústi do čerpacej stanice, ktorou sa odpadové vody prečerpávajú do vyššie ležiacej stoky v Ceste mládeže. Táto stoka je pripojená na zberač AIV-2 pred Vojenskou nemocnicou. Uvedené stoky majú dimenziu DN 400 mm, výtlak z ČS má DN 80 mm. Kapacita čerpacej stanice je $Q = 4,2$ l/s.

V oblasti Kamzíka má vybudovaný systém neverejnej kanalizácie areál Televízneho vysielacieho strediska (TVS). Táto neverejná kanalizácia je pripojená na zberač A verejnej kanalizácie, ktorý tu má svoj začiatok. Zberač má na začiatku dimenziu DN 300 mm. Na zberač A sa v predmetnej lokalite pripájajú dve vetvy s DN 300 mm. Jedna v smere od hotela West a druhá v smere od Koliby Expo. Na tieto stoky sú po ich trase pripojené susediace objekty.

V ostatných lokalitách sú stoky verejnej kanalizácie v pomerne značnej vzdialenosti od jadra BLP.

V oblasti Krasňan je vybudovaná verejná kanalizácia – zberač D s dimenziou DN 400 mm v Peknej ceste. Zberač začína na hranici BLP.

V Rači je to stoka splaškovej kanalizácie DN 300 mm na Kopaniciach v Potočnej ul.; nad Bielym krížom začiatok zberača C0 v Horskej ul. s DN 300 mm.

V lokalite Koliba – Briežky je to začiatok zberača BV s DN 400 mm v Sliačskej ul. Pri Ahojii.

V oblasti Lamača začiatok zberača AVIIIa s DN 300 mm v ceste na Klanec, zberač AIVa DN 1200 pod Rázsochami a jeho prítok DN 800 mm zo Zelenohorskej ul.

Existujúca zástavba v rozptyle po ploche riešeného územia je odkanalizovaná individuálne, väčšinou do žump alebo do lokálnych objektových ČOV. Ako významnejší možno spomenúť areál bývalého štátneho sanatória, ktorý má vlastnú ČOV. Recipientom je tok Vydríca. Stav provizórnych zariadení na odvádzanie splaškov je neuspokojivý. Dažďové vody z existujúcej zástavby sa odvádzajú na terén, do vsakovacích zariadení resp. do potokov.

2.15.3 ZÁSOBOVANIE PLYNOM

Riešená lokalita je situovaná v severnej časti mesta, v bratislavskom lesoparku, ktorý zasahuje do mestských častí Nové Mesto, Rača, Lamač a Záhorská Bystrica.

Nakoľko sa jedná o lesný masív, územie v súčasnosti je málo zastavané. V lokalite sú situované väčšinou reštauračné objekty, ktoré sú toho času v prevádzke alebo mimo prevádzky aj v dezolátnom stave.

V území Hornej Mlynskej doliny je jestvujúca zástavba okrem objektov areálu sanatória bez napojenia na rozvody plynu.

Na hranici južnej časti územia pri Ceste na Červený most sú jestvujúce rozvody zemného plynu vybudované s dostatočnou kapacitou a ukončené pri areáli Vojenskej nemocnice. Ide o strednotlakový rozvod plynu DN 150 mm na tlakovej úrovni 0,3 MPa, je napojený na regulačnú stanicu plynu situovanú pri ZOO, ktorá má inštalovaný výkon 25 000 m³/h v stredotlakových výstupoch pri tlaku plynu v rozvodoch 0,1 a 0,3 MPa a nízkotlakovom výstupe.

Do severnej časti územia areálu bývalého sanatória je privedená vysokotlaková prípojka so regulačnou stanicou plynu iného vlastníka.

Do lokality Kamzík je vybudovaná STL vetva o profile DN 100 mm a tlaku 0,1 MPa, čo bude postačujúce pre zásobovanie aj navrhovaných objektov.

2.15.4 ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU

Riešené územie je súčasťou mestských častí Nové Mesto, Lamač a Záhorská Bystrica a Rača. Z hľadiska zásobovania elektrickou energiou je orientované na transformačné stanice TR110/22kV Lamač a Pionierska.

Energetické zariadenie nadradenej prenosovej ZVN sústavy sa v súčasnosti v tomto území nachádza na severovýchodnom okraji a tvorí ho 2 x 400 kV nadzemné vedenie. Jeho ochranné pásmo v zmysle Zákona č.656 o energetike, r.2004 je limitujúcim prvkom v území a treba ho rešpektovať.

Distribučná sústava VVN je prezentovaná nadzemným 2 x 110 kV vedením prebiehajúcim južným okrajom záujmového územia. Toto elektrické vedenie so svojim ochranným pásmom predstavuje rovnako limitujúci prvok v predmetnom priestore.

Rozvodnú sieť 22 kV tvoria distribučné elektrické stanice VN/NN, ktoré sú zrealizované ako murované resp. stožiarové a vedenia 22 kV v prevedení ako nadzemné resp. káblové.

Elektrické stanice (stožiarové a murované) sú vo vlastníctve ZSE, a.s. ako aj iného subjektu.

Zásobovanie jednotlivých odberateľov v predmetnom území je realizované prostredníctvom NN rozvodnej siete v nadzemnom a káblovom prevedení z jestvujúcich staníc VN/NN.

2.15.5 TELEKOMUNIKÁCIE

Vzhľadom na rozsah riešeného územia spadajú jednotlivé lokality do atrakčných obvodov viacerých TKB. Telekomunikačná infraštruktúra je vybudovaná v Hornej Mlynskej doline a na Kamzíku. Ide o vedenia miestnej telekomunikačnej siete ST, a. s. v metalickom prevedení, ktoré sú vedené v Ceste mládeže resp. v obslužných komunikáciách v lokalite Kamzík.

2.15.6 ZÁSOBOVANIE TEPLOM

V riešenej lokalite nie sú vybudované kapacitné výrobné tepla. Územie je málo urbanizované, so situovaním menších objektov prevažne reštauračného a rekreačného charakteru. Zásobovanie teplom je riešené decentralizovaným spôsobom kotlami na báze tuhých palív (drevo, v malom rozsahu el. energia).

2.16 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

2.16.1 OVZDUŠIE

Na znečistení ovzdušia v BLP sa podieľajú výraznou mierou činitele, ktoré pôsobia v okolí riešeného územia. Hlavné zdroje znečistenia ovzdušia sú na území mesta a pochádzajú z bodových zdrojov priemyselných prevádzok (chemický priemysel, energetika), z mobilných zdrojov (automobilová doprava). Zdroje znečistenia sú sústredené na relatívne malom území medzi J a SV okrajom mesta. Veľkou výhodou Bratislavy je však vysoká veternosť a minimálny počet inverzných dní. Priaznivo pôsobí tiež vysoká rýchlosť vetra, ktorá na niektorých miestach presahuje hodnotu vyše 5 m.s-1. Z hľadiska znečistenia Bratislavy nastáva najnepriaznivejšia situácia pri V až SV vetroch (asi 25% dní do roka), ktoré obvykle nedosahujú veľké rýchlosti a sú spojené so stabilným teplotným zvrstvením.

Pomerene zriedkavý výskyt slabých vetrov až bezvetria zaručuje na jednej strane dobrý rozptyl exhalátov, na druhej strane je však príčinou vysokej sekundárnej prašnosti.

Významným prispievateľom emisií (hlavne NO_x, CO) je automobilová doprava v blízkosti frekventovaných komunikácií pozdĺž hraníc CHKO Malé Karpaty. Na kontaminácii ovzdušia tuhými znečisťujúcimi látkami sa významne podieľa aj sekundárna prašnosť.

Imisná situácia mesta Bratislavy je vyhodnocovaná na základe meraní na monitorovacích staniciach. Zo sledovaných lokalít je úroveň znečistenia oxidmi dusíka, prachom a CO najvyššia v oblasti Trnavského Mýta, z hľadiska znečistenia ovzdušia oxidom siričitým v lokalite Kamenné námestie.

V oblasti BLP bolo zistené v rámci ekologického prieskumu v roku 2004, že prevažná časť územia patrí do D pásma ohrozenia imisiami – nízke imisné zaťaženie a nízka úroveň zaťaženia ovzdušia. Iba okrajové časti lesoparku ležiace v okolí mesta sú zaradené do C pásma – plochy v priaznivejších ekologických podmienkach s nižším imisným zaťažením. Je to dôsledok viacerých priemyselných aktivít vykonávaných v okrajovom pásme a jeho okolí.

Znečisťujúce látky v ovzduší možno považovať z vodohospodárskeho hľadiska za zdroj znečistenia povrchových a podzemných vôd a pôdy. Voda je jedným z médií transportu a akumulácie látok znečisťujúcich ovzdušie. Na pôdu majú najškodlivejší vplyv plynné exhaláty kyslého charakteru, ako sú oxidy síry, oxidy dusíka, chlór vodík a pod., lebo neutralizujú zásadité zložky pôdy a spôsobujú jej okysľovanie. Okysľovanie pôd vplýva negatívne na rastliny a na ďalšie faktory – nedostatok živín, zníženie biologickej aktivity, slabý rozklad organickej hmoty. Ďalším rizikom je kumulácia ťažkých kovov v pôde (strata schopnosti pôdy poskytovať hygienicky neškodné plodiny).

Škodliviny v ovzduší poškodzujú vegetáciu a, mnohokrát vo väčšej miere, živočíšne organizmy. Tuhé imisie usadené na povrchu rastlín vplývajú na príjem energie, obmedzujú dýchanie, upchávajú prieduchy tuhými časticami. Podľa citlivosti na exhaláty sú rastliny delené nasledovne:

- ihličnaté dreviny (najcitlivejšie, veľkú citlivosť majú hlavné lesné dreviny smrek a jedľa)
- listnaté dreviny
- viacročné byliny
- jednoročné byliny.

Veľkým problémom je aj poškodzovanie stanovištných podmienok drevín, porušenie vhodnej štruktúry lesných porastov, odumieranie koreňového systému.

Zaťaženie prostredia prašnosťou

Významným druhotným zdrojom znečisťovania ovzdušia je sekundárna prašnosť, ktorej úroveň závisí od meteorologických činiteľov, zemných poľnohospodárskych a lesníckych prác a charakteru povrchu. Vplyvom geomorfologických pomerov a prevládajúcich západných vetrov je nimi nepriaznivo ovplyvnená priľahlá časť Podunajskej nížiny a Malokarpatské zázemie Bratislavy. Prachové častice sa v pokojnom prostredí usadzujú a tvoria tzv. prašný spád. Prachové a aerosolové častice súhrne tvoria prašnosť prostredia, ktorú spôsobujú hlavne emisie z priemyslu, rozostavané staveniská, neupravené ulice a mestské priestory, skládky atď.

2.16.2 VODA

V r. 2004 vstúpil do platnosti zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon). Do nového zákona boli premietnuté i jednotlivé princípy z príslušných smerníc EÚ. Ide najmä o:

- všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,
- účelné a hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,
- manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek,
- znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha,

- definovanie citlivých a zraniteľných oblastí a kritériá na ich identifikáciu.

2.16.2.1 Povrchové vody

V záujmovom území sa podľa zákona č. 364/2004 Z. z. a vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných útvarov, nachádza len vodohospodársky významný vodný tok Vydrica.

V oblasti Bratislavy a jej okolí, teda aj v riešenom území, je kvalita povrchových vôd sledovaná v toku Dunaj, v ústí Moravy a Mláky a v hornom úseku Malého Dunaja. Znečisťovanie povrchových vôd spôsobuje veľké množstvo škodlivín, pričom podstatnú časť tvoria odpadové vody a odpadové látky. Znečistením vôd vzniká reálne ohrozenie zdravia obyvateľstva i vodných organizmov.

Hodnotenie súčasného stavu kvality povrchových vôd vychádza z výsledkov monitoringu kvality povrchových vôd na vybraných profiloch, ktoré sú rozmiestnené na vodných tokoch Dunaj (Karlova Ves, riečny kilometer 1873, ľavý breh riečny kilometer 1 869,0 a Bratislava pravý breh r. km 1 869), Morava a Malý Dunaj.

V každom profile sa kvalita vody hodnotí podľa základných siedmich ukazovateľov (A– kyslíkový režim, B– základné fyzikálno-chemické ukazovatele, C– nutrienty, D– biologické ukazovatele, E– mikrobiologické ukazovatele, F– mikropolutanty, H– rádioaktivita) v piatich triedach čistoty:

- I. trieda – veľmi čistá voda
- II. trieda – čistá voda
- III. trieda – znečistená voda
- IV. trieda – silno znečistená voda
- V. trieda – veľmi silno znečistená voda.

Triedy čistoty povrchových tokov v širšom záujmovom území

Ukazovatele Tok	A	B	C	D	E	F	H
Dunaj – Karlova Ves	II	III	III	III	IV	V	I
Dunaj – pravý breh	II	II	II	III	IV	V	I
Dunaj – BA stred	II	III	II	III	IV	V	II
Dunaj – ľavý breh	II	III	III	III	IV	V	II
Malý Dunaj	I	II	II	III	III	IV	-
Morava	III	III	IV	IV	IV	IV	III

Zdroj: ČMS – Voda 2005, SHMÚ

Zdroje znečistenia – priemyselné podniky, doprava, skládky priemyselných odpadov, škvaroviská, navážky, mestský odpad, znečistenie ovzdušia.

Zdroje znečistenia v oblasti Malých Karpát – agrochemikálie a postreky, kontaminácia vplyvom turistického ruchu, chatového a záhradkárskoho osídlenia, nedostatočná technická vybavenosť, divoké skládky odpadov, rozptýlený odpad, devastované plochy okolo vodných tokov (úsek Vydrice pri Patrónke), atď.

Povrchové toky v blízkosti urbanizovaných oblastí obsahujú vyššie koncentrácie síranov. V celej sieti sa uplatňuje vplyv znečistených zrážok.

2.16.2.2 Podzemné vody

Charakter a zloženie podzemnej vody je ovplyvnené prostredím, ktorým voda preteká, sekundárnymi vplyvmi a antropogénnou činnosťou. O prirodzenom chemickom charaktere na území Bratislavy možno hovoriť len v zalesnených častiach svahov Malých Karpát, a aj tu sa uplatňuje vplyv zrážkových vôd infiltrujúcich do podlažia. Podľa Palmer-Gazdovej klasifikácie podzemné vody oblasti Bratislavy sú zaradené vo väčšine prípadov do základného výrazného alebo nevýrazného vápenato-hydrogénuhličitanového typu, ktorý sa lokálne, v závislosti od zvýšených koncentrácií síranov a chloridov, mení na prechodný vápenato-sírano-hydrogénuhličitanový a vápenato-chlorido-hydrogénuhličitanový typ (Za Dynamitkou, Gaštanový hájik, Vajnory a Devínska Nová Ves).

Vo všeobecnosti možno konštatovať, s výnimkou lokalít Železná studnička, Rača – Zbojnička (kryštalínium) a Borinka – Prepadlé (mezozoikum) antropogénne ovplyvnenie základného chemizmu pozorovaných podzemných vôd v Bratislave. Naďalej pretrváva problém znečistenia podzemných vôd najmä síranmi, dusičnanmi, chloridmi, ťažkými kovmi. Tento stav súvisí s koncentráciou chemického a petrochemického priemyslu v tomto regióne a taktiež hustým osídlením a s tým spojenými aktivitami.

Podzemné vody nie sú vystavené priamemu znečisteniu tak ako vody povrchové, ale následky znečistenia trvajú omnoho dlhšie. Kvalita podzemných vôd v aluviálnych náplavoch je determinovaná interakciami medzi povrchovými a podzemnými vodami. Akosť podzemných vôd na území mesta Bratislavy ale aj na území BLP je ohrozovaná odpadovými vodami z priemyselných objektov, plošným znečistením tokov, čo sa prejavuje

zvýšenou prítomnosťou Fe a Mn ako aj zvýšenými obsahmi síranov a dusičnanov vo vode. Chemizmus podzemných vôd závisí predovšetkým od geologických podmienok sledovaného územia, od fyzikálnych, chemických a biologických procesov, ktoré prebiehajú v horninovom prostredí a v neposlednej miere aj od vplyvu ľudských aktivít.

Hodnotenie priestorového a časového rozloženia fondu podzemných vôd vychádza zo základného hydrogeologického členenia na päť rajónov na území bratislavského regiónu, v ktorých sa nachádzajú pozorovacie objekty monitoringu kvality podzemných vôd v správe SHMÚ. V oblasti Bratislavy boli pozorovania kvality podzemných vôd sústredené predovšetkým na kvartérne sedimenty, ktorých kvalita je ovplyvnená hlavne infiltráciou povrchovej vody do alúvií a zrážkovými vodami.

Chemizmus podzemných vôd je rôznorodý. V aniónovej časti sa na ňom podieľajú najmä hydrogénuhličitan. V jednotlivých lokalitách sa pridružuje zvýšený podiel síranových, chloridových a dusičnanových aniónov. V kationovej časti boli zistené zvýšené obsahy Ca, Mg a Na. Najčastejšie boli prekračované ukazovatele v koncentráciách Mn, Fe, síranov a dusičnanov.

Nadlimitné hodnoty dusitanov boli namerané o. i. v oblasti Železná studnička. V oblasti Železnej studničky bol nameraný nadlimitný obsah benzopyrénu.

2.16.2.3 Vodné plochy

Vodné plochy v riešenom území: Štyri rybníky v Hornej Mlynskej doline, vodná plocha Vajspeter, vodná plocha pred 2. kameňolomom (Pavlečkovica), vodná plocha východne od Slivu, vodná plocha nad 3. kameňolomom.

Štyri rybníky v Hornej Mlynskej doline boli vybudované na hospodárske účely, na pohon deviatich vydrických mlynov. Nádrže boli vybudované za účelom nadlepšovania prietoku vo Vydrici pre potreby mlynov. Po zániku mlynskej činnosti začali rybníky plniť rekreačnú funkciu a celá Horná Mlynská dolina sa stala vyhľadávanou rekreačnou lokalitou (rekreácia a rybné hospodárstvo). Rybníky sa v súčasnosti využívajú na rybolov.

Potok Vydrica v Hornej Mlynskej doline v strednej časti toku zásobuje vodou štyri rybníky. V blízkosti hlavného toku sú pramene, studničky a zamokrené plochy.

Hĺbka vody v ramenách sa pohybuje od 0,5 do 5 metrov. Maximálne teploty rybníkov sú zaznamenané v júni a júli okolo 21 °C. Teplotnú charakteristiku ovplyvňuje neustále pritekajúca voda z vodného toku Vydrica.

2.16.3 PÔDA

Na pôdu pôsobí viacero nepriaznivých chemických faktorov. Acidifikácia je proces okysľovania pôdy, kedy hodnota pôdnej reakcie (pH pôdy) sa posúva do oblasti kyslej, pod pH 7 dôsledkom nárastu koncentrácie hydroxóniových iónov. Acidifikácia pôd je dôsledkom prirodzených procesov prebiehajúcich v terestriálnom ekosystéme (chemizmus a textúra hornín, biologické faktory), na druhej strane acidifikáciu výrazne ovplyvňujú antropogénne vplyvy, predovšetkým fyziologicky kyslo pôsobiace hnojivá a kyslé atmosférické polutanty (SO₂, NO_x). Pôdy v území sú stredne náchylné na acidifikáciu. Schopnosť pôd odolávať acidifikácii závisí od obsahu karbonátov, humusu, ílových minerálov a solí. Najmenej náchylné na acidifikáciu sú karbonátové a alkalické pôdy, kde nevznikajú významné zmeny pH. Sem patria pôdy, ktoré prislúchajú k rôznym pôdnym jednotkám (karbonátové černoze, fluvizeme, čiernice, rendziny, slaniská a slance).

Na plošnej kontaminácii pôd sa najväčšou mierou podieľajú najmä nasledujúce činitele:

- výskyt prirodzenej kontaminácie pôd rizikovými prvkami z geochemických anomálií,
- vplyv globálnych emisií pochádzajúci prevažne zo zahraničných ale aj z miestnych zdrojov
- vplyv vnútroštátnych zdrojov s lokálnym až regionálnym dosahom z rôznych druhov priemyslu
- vplyv emisií z dopravných prostriedkov.
- zmeny v štruktúre využitia pozemkov – pôda je tak náchylnejšia na vodnú a veternú eróziu.
- Čierne (príp. riadené) skládky odpadov a to na poľnohospodárskom ako aj lesnom pôdnom fonde. V okolí týchto skládok sa môžu koncentrovať neznáme a často veľmi toxické látky.

Kontaminácia pôdy sa viaže na priemyselné zdroje znečistenia.

Na pôdu majú najškodlivejší vplyv plynné exhaláty kyslého charakteru, ako sú oxidy síry, oxidy dusíka, chlór vodík a pod., lebo neutralizujú zásadité zložky pôdy a spôsobujú jej okysľovanie. Okysľovanie pôd vplyva negatívne na rastliny a na ďalšie faktory - nedostatok živín, zníženie biologickej aktivity, slabý rozklad organickej hmoty. Ďalším rizikom je kumulácia ťažkých kovov v pôde.

Znečistenie pôd spôsobuje aj viacero iných kontaminantov, napr. geochemické, zastúpené v pôde, vode a v ovzduší z prírodných zdrojov (hornina, sopečné plyny atď.), kontaminanty z priemyselných, energetických a dopravných imisií, ktoré pochádzajú z miestnych alebo vzdialených zdrojov (IPED), z melioračných hmôt organických i minerálnych, zo závlahových a zrážkových vôd, zo žump a septikov.

Zhutnenie pôdy tiež citelne poškodzuje pôdu, napr. tým, že obmedzuje rast koreňov, redukuje infiltráciu vody do pôdneho profilu, redukuje retenčnú kapacitu pôd, obmedzuje prienik vzduchu do pôdy a výmenu pôdneho vzduchu, redukuje biologickú aktivitu pôd, znižuje pôdnu úrodnosť a ekologickú funkciu pôdy.

2.16.3.1 Veterná erózia

Fyzikálnu degradáciu pôdy v našich podmienkach spôsobuje hlavne vodná a veterná erózia. Vodnou eróziou sú najviac ohrozené pôdy Malých Karpát teda aj pôdy BLP, veternou eróziou otvorené časti Podunajskej nížiny. Vodná i veterná erózia významne závisia od vlastností pôd a reliéfu, ale hlavne od charakteru vegetačného pokryvu. Ohrozenie pôd veternou eróziou je aktuálne len na piesočnatých a hlinítopiesočnatých pôdach, menej na piesočnatohlinitých pôdach, a to len koncom zimy a počas včasnej jari vo veľmi suchých rokoch v tomto období. Pre ochranu pôdy proti účinkom erózie je potrebné ponechať alebo navrhnuť líniové alebo plošné prvky zelene ako vegetačný ochranný kryt.

2.16.4 ZAŤAŽENIE HLUKOM

Situácia z hľadiska hlukovej záťaže na území mesta Bratislavy je nepriaznivá, čo má negatívny vplyv aj na záujmové územie. Na mnohých lokalitách mesta sú prekročené prípustné koncentrácie hlukovej záťaže až o 25 až 30 dB. Hlavným zdrojom hluku na území mesta a v oblasti hraníc BLP je doprava. Líniové zdroje hluku sa viažu na intenzívne zaťažené dopravné koridory cestné alebo železničné (diaľnica D2 Bratislava – Kúty – Brno, železničná sieť).

Zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/EC vyplýva pre štáty EÚ povinnosť vypracovávať strategické hlukové mapy a akčné plány pre väčšie aglomerácie, pozemné komunikácie, železničné dráhy a letiská. Majú pomôcť pri strategických rozhodovaniach a prebudiť záujem verejnosti o riešenie vážnych problémov s hlukom. Strategické hlukové mapy sa vypracovali aj pre bratislavskú aglomeráciu, ktorej hranice určilo Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja vo všeobecne záväznom nariadení č. 9/2005 dňa 27. 4. 2005. Jedná sa o rozsiahle členité územie od Senca po Devín a od Čuňova po Malacky. Aglomerácia obsahuje oblasti husto obývané, ale sú tu tiež miesta s minimálnou hustotou obyvateľstva. Zasahuje do 8 okresov, obsahuje 34 obcí, resp. mestských častí v 52 katastrálnych územiach.

V súlade s legislatívou boli sledované dva hlukové indikátory L_{dvn} (hlukový indikátor pre deň, večer, noc) a L_{noc} (hlukový indikátor pre noc).

Niektoré veličiny zistené pre územie Bratislavskej aglomerácie je možné uviesť v prehľadných tabuľkách (zdroj: Strategická hluková mapa bratislavskej aglomerácie, EUROAKUSTIK, s.r.o.).

Hluk z dopravy na pozemných komunikáciách

Odhadovaný počet ľudí zaokrúhlený na stovky, podľa prílohy č. 1 k NV SR č. 43/2005 Z. z. odst. 3. písm. e/, f/, h/

Pásmo hodnôt L [dB]	Počet ľudí, ktorí žijú v bytoch vystavených pásmu hodnôt L_{dvn}	Počet ľudí, ktorí žijú v bytoch vystavených pásmu hodnôt L_{noc}	Počet ľudí v bytoch s tichou fasádou vystavených pásmu hodnôt L_{dvn}
< 50	2500	96900	0
50 - 54	16100	161400	100
55 - 59	93900	139100	1300
60 - 64	165400	94100	5200
65 - 69	144900	38900	15000
70 - 74	83100	13700	21700
> 75	40500	2200	25300

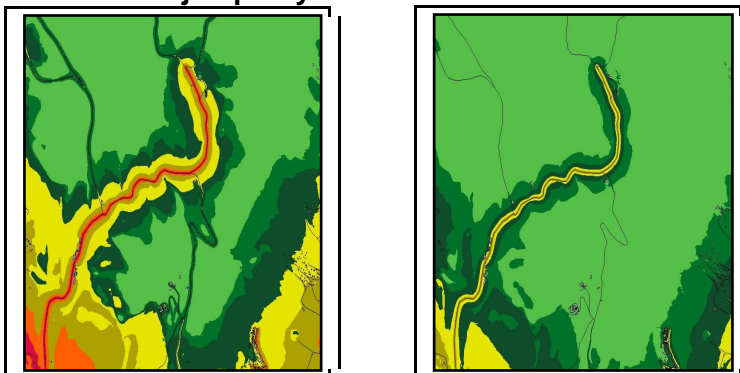
Zdroj: Strategická hluková mapa bratislavskej aglomerácie, EUROAKUSTIK, s.r.o.)

Počet bytov, škôl a nemocníc, ktoré sú vystavené hluku opísanému špecifickými hodnotami hlukových indikátorov podľa § NV SR č. 43/2005 Z. z. odst. 1 písm. c/

Pásmo hodnôt L [dB]	Počet bytov vystavených pásmu hodnôt L_{dvn}	Počet škôl vystavených pásmu hodnôt L_{dvn}	Počet nemocníc vystavených pásmu hodnôt L_{dvn}	Počet nemocníc vystavených pásmu hodnôt L_{noc}
< 50	1100	27	6	36
50 - 54	6000	36	10	50
55 - 59	35500	94	26	40
60 - 64	66000	123	52	48
65 - 69	58800	77	39	28
70 - 74	35700	37	51	8
> 75	20100	32	27	1

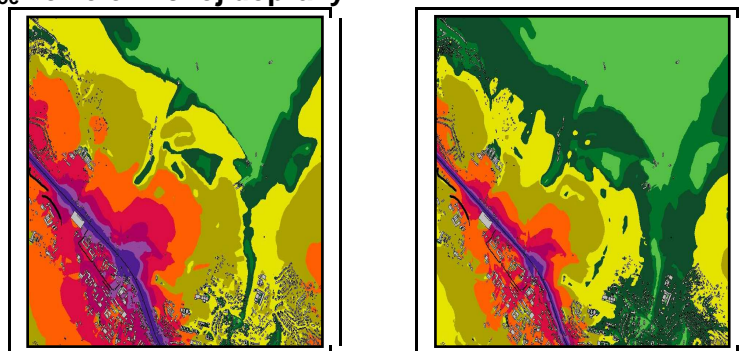
Zdroj: Strategická hluková mapa bratislavskej aglomerácie, EUROAKUSTIK, s.r.o.)

Výrez z Hlukovej mapy Bratislavskej aglomerácie – časť Hornej Mlynskej doliny pre indikátory L_{dvn} a L_{noc} z cestnej dopravy

Zdroj: www.learnkarten.de/bratislava

Výrez z Hlukovej mapy Bratislavskej aglomerácie – časť Hornej Mlynskej doliny pre indikátory L_{dvn} a L_{noc} zo železničnej dopravy.

Zdroj: www.learnkarten.de/bratislava

Legenda k hlukovej mape

Zdroj: www.learnkarten.de/bratislava

Prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom prostredí

Kategória II: Rekreačné prostredie max. príp. hodnota v dB v ref. čas. Inter.: deň – 50, večer – 50, noc – 45.

Poznámky:

- prípustné hodnoty platia pre suchý povrch vozovky a nezasnežený terén,
- zastávky miestnej hromadnej dopravy, autobusovej, železničnej, vodnej dopravy a stanovišťa taxislužieb určené iba na nastupovanie a vystupovanie osôb sa hodnotia ako súčasť pozemnej a vodnej dopravy.

Z dôvodu vysokej hlukovej zaťaženia na území mesta je nevyhnutné zachovať tiché zóny v prírodnom rekreačnom prostredí, bez dopravnej a hlukovej záťaže.

Situácia v riešenom území lesoparku

Z hľadiska cestnej dopravy v BLP ako za jeden z najfrekventovanejších úsekov možno považovať komunikáciu Červený most – Sanatórium. V bezprostrednej blízkosti komunikácie boli namerané hodnoty okolo 60 dB a tie sa so vzdialenosťou od cesty postupne znižujú.

Z hľadiska hluku zo železničnej dopravy, možno považovať hodnoty okolo 75 dB v okolí dotyku železničnej trate s hranicou lesoparku pri Červenom moste za zvýšené vzhľadom k vyhláske Ministerstva zdravotníctva SR 549/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácii a požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Hluk z cestnej aj železničnej dopravy je ovplyvnený terénom ako aj vegetáciou lesoparku.

K narušeniu tichého rekreačného režimu môže dochádzať v niektorých úsekoch pri nadmernej návštevnosti pri zvýšenej intenzite zástavy a s ňou súvisiacim zvýšeným počtom parkovacích miest pri zariadeniach OV.

2.16.5 SEIZMICKÁ AKTIVITA ÚZEMIA

Za rizikové oblasti sa považujú územia s očakávanou intenzitou zemetrasenia viac ako 6° MSK -6.4. Záujmové územie je lokalizované v seizmotektonickej zóne Verona-Semering-Váh. Táto oblasť je v pohybe. Z hľadiska územia Bratislavy je možné za najviac ohrozené lokality považovať tie, ktoré sú tvorené pieskami s vysokou hladinou podzemnej vody. Z tohto aspektu je považovaná za najrizikovejšiu oblasť Dunaja, v úseku od tunela po Zimný prístav. Možno tu očakávať maximálne intenzity zemetrasenia zodpovedajúce intenzite 7,5° MSK-64. Vysokú intenzitu možno očakávať aj v oblasti mŕtvych ramien. Nízkou intenzitou seizmicity sa vyznačuje záujmová oblasť vysoko metamorfovaných kryštálických, granitoidných hornín a oblasti karbonátových hornín, kde je riziko výskytu zemetrasenia maximálnej intenzity 5° MSK-64.

2.16.6 PRÍRODNÁ RÁDIOAKTIVITA HORNÍN A RADÓNOVÉ RIZIKO

Výskyt zvýšeného radónového rizika podobne ako ďalších geofyzikálnych faktorov pôsobí ako limitujúci a obmedzujúci faktor rozvoja urbanizácie. Z hľadiska jeho škodlivosti na ľudské zdravie limituje alebo obmedzuje najmä výstavbu obytných areálov, športovo-rekreačných areálov, zdravotno-liečebných objektov, areálov služieb a pod. Radón sa do ovzdušia šíri v rôznych koncentráciách. Vo voľnom priestore sa rozptyľuje a je prakticky neškodný. K oblastiam s vysokým radónovým rizikom patria lokality: územie medzi Dúbravkou a Záhorskou Bystricou, oblasť nad Záhorskou Bystricou, Krasňany, Rača. Na základe meraní v záujmovom území a jeho okolí možno konštatovať, že situácia je priaznivá, prírodná rádioaktivita hornín v oblasti Bratislavy nedosahuje ani priemerné hodnoty rádioaktivity zemskej kôry.

2.16.7 ŽIARENIE

Elektromagnetický smog sa pokladá za rizikový faktor životného prostredia, pretože negatívne pôsobí na zdravotný stav obyvateľov, najmä na mozgový a nervový systém. Za hlavný zdroj elektromagnetického smogu sa považuje elektromagnetické pole televíznych a rádiových vysielateľov, mobilných telefónov, elektrických vedení, bludné priemyselné prúdy a pod. K najviac zaťaženým oblastiam z hľadiska elektromagnetického žiarenia patria tieto lokality: sever Starého Mesta, Nové Mesto, južná časť Železnej studničky, parkovisko Koliba.

2.17 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

2.17.1 NAKLADANIE S ODPADMI

2.17.1.1 Nakladanie s drobným odpadom

V intenzívne navštevovaných častiach lesoparku sú umiestňované objemné drevené smetné koše so strieškou, vhodné do prírodného prostredia lesoparku. Vyprázdňovanie košov a odvoz odpadu zabezpečujú Mestské lesy v Bratislave.

Mestské lesy v Bratislave zabezpečujú odvoz rozptýleného odpadu a divokých skládok aj s okrajových častí lesoparku, na hranici kontaktového pásma.

Najproblémovejšie sú časti lesov, ktoré nie sú v správe organizácie Mestské lesy v Bratislave a okrajové časti lesných porastov.

Množstvo odpadov sa nachádza na hranici lesných porastov, v kontaktovom pásme, pozdĺž železničnej trate, na hraniciach záhradkárskych a chatových lokalít.

Ďalší problém predstavujú síce praktické ale esteticky úplne nevhodné modré plastové vrecia v stojanoch v najfrekventovanejších lokalitách Kamzík, Železná studnička.

2.17.1.2 Kompostovanie biologického odpadu

Na území BLP sa uvažuje zo zriadením kompostární.

Kompostovanie je biochemický proces premeny organických látok na humus, pomocou aeróbných a anaeróbných mikroorganizmov. Z ekologického hľadiska patrí relatívne k najvýhodnejším spôsobom likvidácie organického pôvodu ako aj všetkých organických zvyškov z rastlinnej a živočíšnej výroby. Priebeh kompostovania je ovplyvnený vlhkosťou, teplotou, prístupom kyslíka, pomerom obsahu uhlíka k dusíku v spracovaných odpadoch, štruktúrou spracovaného materiálu a od hodnoty pH.

Kompostovanie je aj z ekologického hľadiska výhodný spôsob likvidácie tuhého domového odpadu (TDO) a tuhého komunálneho odpadu (TKO) ako aj všetkých organických zvyškov z rastlinnej a živočíšnej produkcie (množstvo biologického odpadu vzniká pri údržbe plôch zelene s prírodou blízkymi úpravami v exponovaných častiach lesoparku, pri údržbe parkov a parkovo upravených plôch zelene v zastavanom území mesta). Kompostovanie je považované za optimálne riešenie v nakladaní s kalmi z ČOV. Vyzretý kompost je vysoko stabilné hnojivo, čo znamená, že živiny v ňom obsiahnuté sú do pôdy uvoľňované len veľmi pomaly, takže nehrozí ich vylúhovanie do podzemných vôd.

Kompostárne je nevyhnutné umiestniť vo väčšej vzdialenosti od obytnej zástavby. Kvôli zabráneniu prevozu stredom mesta je vhodné plánovať výstavbu minimálne dvoch kompostární, a to z východnej strany a zo západnej strany Karpát.

2.18 EKONOMICKÉ ZHODNOTENIE ÚZEMIA

Väčšina ekonomických prevádzok v lesoparku súvisí so zabezpečením rekreačnej funkcie pre obyvateľov mesta.

Medzi zariadenia priamo zamerané na poskytovanie športovo-rekreačných služieb patrí lanovka z Hornej Mlynskej doliny na Kamzík, bobová dráha a lanové centrum na Kamzíku.

K rekreačnej funkcii sa viažu aj stravovacie zariadenia (väčšinou bufetového typu), ktoré svoju prevádzkovú dobu prispôbujú návštevnosti lesoparku. Z celkového počtu 13 stravovacích zariadení sú 4 reštaurácie, 3 bufety (pohostinstvá) aj s možnosťou posedenia v interiéri, 6 bufetov (pohostinstiev) len s možnosťou posedenia v exteriéri.

Ubytovacie zariadenia Hotel West a Koliba Expo slúžia ako zariadenia cestovného ruchu so zameraním na mimomestských návštevníkov.

Významným ekonomickým subjektom, ktorý však nesúvisí s funkciou lesoparku, je TV vysielateľ Kamzík, prevádzkovaný spoločnosťou TRI R a.s. Je to zároveň zariadenie s najvyšším počtom zamestnancov.

Pri hoteli West sa nachádza ďalšie zariadenie, ktoré nesúvisí s rekreačnou funkciou lesa, a to „Čistenie interiérov“ (autoslužba).

V riešenom území sa nachádza niekoľko nevyužívaných a chátrajúcich objektov (budova Rybárskej reštaurácie, reštaurácia Snežienka, bývalé sanatórium, U slivu, vojenský areál (muničák), drobné účelové zariadenia BML, objekty pri 2. rybníku, chatky na Cvičnej lúke). Uvedené objekty budú po rekonštrukcii využívané v súlade so športovo-rekreačnou a zdravotnou funkciou lesoparku.

Nové ekonomické prevádzky v riešenom území budú rozširovať možnosti aktívnej rekreácie. Pôjde o návrhy športovo-rekreačných zariadení, rozšírenie ponuky stravovacích zariadení. V prípade stravovacích zariadení je v najnavštevovanejších lokalitách žiaduce doplniť reštauračné zariadenia, prípadne kvalitnejšie bufetové zariadenia s možnosťou stravovania v interiéri.

Veľmi dôležitú úlohu v Lesoparku majú Mestské lesy v Bratislave (príspevková organizácia mesta Bratislava, ďalej MLB). Okrem lesohospodárskych prác, vrátane ťažby dreva, zabezpečujú podmienky pre napĺňanie rekreačnej funkcie lesoparku. Ide najmä o práce spojené s výstavbou a údržbou lesoparkového mobiliáru, údržba zelene, kosenie lúk a podobne. MLB zabezpečujú práce v tomto rozsahu v rámci svojich možností a v súčasnosti na dobrej úrovni.

Celková plánovaná ťažba dreva (podľa platného Lesného hospodárskeho plánu) organizáciou MLB v období 2006 – 2015 je 177 986 m³, z toho obnovná ťažba 134 403 m³ a výchovná ťažba 43 583 m³ na ploche 1 142,48 ha. Ročný objem vyťaženého dreva sa pohybuje medzi 16 000 – 17 000 m³.

Organizácia MLB je od roku 2007 držiteľom certifikátu obhospodarovania lesov FSC, ktorý dáva záruku, že v lesoch sa hospodári zodpovedným spôsobom a pri hospodárení sa rovnocenne zohľadňujú environmentálne, sociálne a ekonomické záujmy.

S ohľadom na ďalší rozvoj zameraný na posilňovanie rekreačnej funkcie je nevyhnutné vytvoriť efektívny inštitucionálny systém správy lesoparku. Súčasná organizačná štruktúra a kapacita Mestských lesov pravdepodobne nebude pre takto vymedzené územie lesoparku v budúcnosti postačujúca.

Za účelom efektívneho systému správy lesoparku a vytvárania podmienok pre rekreáciu na celom jeho území je vhodné vypracovať strednodobý plán rozvoja lesoparku.

Lesy mimo územia správy Mestských lesov v Bratislave

Negatívom je skutočnosť, že Mestské lesy hospodária len na približne dvoch tretinách rozlohy územia lesoparku (na pozemkoch patriacich Hlavnému mestu SR Bratislave). Na zvyšnom území (prevažne v západnej časti lesoparku) teda nie sú vykonávané činnosti zamerané na vytváranie podmienok pre rekreáciu. Tieto pozemky sú vo vlastníctve rôznych subjektov, ktoré tu nezabezpečujú činnosti zamerané na tvorbu rekreačného prostredia. Z tohto dôvodu tu nie sú vytvorené dostatočné podmienky pre napĺňanie funkcie týchto lesov, ako lesov osobitného určenia, konkrétne prímestské a ďalšie lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou, v zmysle zákona o lesoch.

Za účelom tvorby adekvátnych podmienok pre rozvoj rekreácie na celom území lesoparku je potrebné nájsť riešenie, ktoré zaručí vykonávanie činností zameraných na vytváranie rekreačného prostredia aj na lesných pozemkoch, ktoré nie sú vo vlastníctve Hlavného mesta SR Bratislavy.

2.19 SÚHRNNÉ ZHODNOTENIE STAVU RIEŠENÉHO ÚZEMIA

2.19.1 PROBLÉMY V RIEŠENOM ÚZEMÍ

- Lokalizácia odpadov v území (nelegálne navážky odpadu sa nachádzajú na viacerých miestach predovšetkým v okrajových častiach lesoparku)
- Nelegálne navážky odpadu v blízkosti toku Vydrice, v kontaktovom pásme
- Poškodzovanie vegetácie ľudskou činnosťou zošľapávaním bylinného vegetačného krytu, zhutňovaním povrchu pôdy, čo vedie k zlému prevzdušneniu pôdy,
- Erózia pôdy
- Mechanické poškodzovanie drevín
- Napriamenie vodného toku Vydrice na niektorých úsekoch
- Znečisťovanie vodného toku Vydrice lokálnymi zdrojmi
- Lokálny výskyt invázií rastlinných druhov
- Rozpadnuté stavby v území
- Živelné parkovanie
- Nerovnomerné zaťaženie rekreačných lokalít
- Kontaktové územie – vinice, odpady, nevyužitú územia, zdevastované plochy, zastavovanie
- Odpady na hraniciach záhradkárskeho a chatového osídlenia, na hraniciach obytných zón
- Nedisciplinované správanie návštevníkov, následky v podobe zničených drobných zariadení (besiedky, lavice, stoly, prístrešky, atď.)
- Bariéry – cestné a železničné koridory na hraniciach kontaktového pásma.
- Údržba a starostlivosť o rekreačné lesy a rekreačné lokality mimo územia v správe Mestských lesov v Bratislave
- Nedostatok vybavenosti (stravovacie zariadenia), služieb
- nízka úroveň niektorých zariadení OV
- Dopravné problémy – vstup osobnej automobilovej dopravy do územia
- Poškodzovanie chodníkov, lesných porastov – nedisciplinovaní cyklisti, trojkoľky (+hluk), lesohospodárska technika
- Investičné tlaky do územia s dominantnou prímestskou rekreačnou funkciou.

2.19.2 LIMITY ROZVOJA ÚZEMIA

Limity funkčného využitia územia a jeho priestorového usporiadania sú záväzné podmienky realizovateľnosti zámerov územného plánovania. Limity využitia územia tvoria dve skupiny.

Prvú skupinu tvoria limity odvodené z všeobecne platných predpisov – zákonov, vyhlášok, noriem a sú záväzné pre obstarávateľa a spracovateľa ÚŠ.

Druhú skupinu tvoria limity, ktoré vychádzajú z konkrétnych podmienok riešeného územia, z požiadaviek zadania, z požiadaviek obstarávateľa, z požiadaviek obyvateľov, z predstáv spracovateľa o funkčnom využití územia a jeho priestorovom usporiadaní, sú výsledkom konsenzu medzi zúčastnenými stranami a môžu sa stať v prípade urbanistickej štúdie záväznými regulatívami v okamihu ich schválenia v podobe zmien a doplnkov v príslušnej nadradenej ÚPD.

Limity z hľadiska nadradenej územnoplánovacej dokumentácie

- Zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti ÚPN hlavného mesta SR Bratislavy

Limity urbanistické, funkčné a priestorové

- tichý rekreačný režim prírodného prostredia prímestského rekreačného lesa
- dominantné zameranie lesoparku na:
  - rekreačný pohyb nemotorový (prírodné ihriská, rekreačné trasy pre nemotorový pohyb – turistické, náučné, cyklistické, lyžiarske bežecké, jazdecké, atletické bežecké, atď.)

- rekreačný pobyt krátkodobý v prírodnom prostredí, v lese, na oddychových lúkach, pri vode
  - prírodné prostredie prevažne lesné s lúčnymi porastmi s funkciou prímestského rekreačného lesa
  - charakter extenzívnej, prevažne nízkopodlažnej (historicky len nízkopodlažnej) solitérnej zástavby
  - dominantné zameranie funkčného využitia územia na prímestskú rekreáciu každodennú a víkendovú v prírodnom prostredí
  - charakteristika prímestského rekreačného lesa v hraniciach mesta (prímestský rekreačný les nie je rekreačné stredisko!!! Preto má iné kritériá rozvoja ako rekreačné stredisko)
  - členenie riešeného územia a záujmového územia na pásma a ich charakteristiky
  - limity hlučnosti z hľadiska rekreačného prostredia prímestského rekreačného lesa
  - požiadavky smernice EU 2002/49/EC z hľadiska hlučnosti
- požiadavka zachovať tiché zóny v prírodnom rekreačnom prostredí, bez dopravnej a hlukovej záťaže (z dôvodu vysokej hlukovej zaťaženia na území mesta)
- tiché rekreačné prostredie
    - jeden z najdôležitejších faktorov rekreačného prostredia prímestského rekreačného lesa
    - jedno z najvýznamnejších kritérií kvality rekreačného zázemia veľkého mesta.

Limity krajinnno-ekologické

- prírodné podmienky lesného masívu Malých Karpát
- kritériá Európskeho dohovoru o krajine, prijatého vo Florencii 20. októbra 2000 na ochranu, manažment a plánovanie krajiny.
- kritériá krajinného rázu Malých Karpát a vinohradníckej krajiny na úpätí svahov Malých Karpát

Limity z hľadiska ochrany prírody a krajiny

- záujmy ochrany prírody a krajiny podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
- záujmy ochrany prírody a krajiny podľa NATURA 2000
- záujmy ochrany prírody a krajiny podľa koncepcie ÚSES

Limity z hľadiska ochrany kultúrno-historických hodnôt

- záujmy ochrany kultúrno-historických hodnôt podľa zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu
- návrh ochranného pásma národných kultúrnych pamiatok v Hornej Mlynskej doline v Bratislave (marec 2007)

Limity lesohospodárske a limity lesov osobitného určenia

- kategória lesov osobitného určenia na území lesoparku (Lesy nachádzajúce sa na riešenom území sú lesmi osobitného určenia a ochrannými lesmi v zmysle zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch (ďalej zákon o lesoch)
- lesy ochranné, bezzásahové zóny vymedzené lesným hospodárskym plánom
- ochranné pásmo lesa

Limity z hľadiska ochrany životného prostredia

- záujmy ochrany životného prostredia, jeho jednotlivých zložiek
  - limity legislatívne stanovenej ochrany povrchových a podzemných vôd
  - limity hlučnosti z hľadiska rekreačného prostredia prímestského rekreačného lesa
  - požiadavky smernice EU 2002/49/EC z hľadiska hlučnosti
- požiadavka zachovať tiché zóny v prírodnom rekreačnom prostredí, bez dopravnej a hlukovej záťaže (z dôvodu vysokej hlukovej zaťaženia na území mesta)
- tiché rekreačné prostredie
    - jeden z najdôležitejších faktorov rekreačného prostredia prímestského rekreačného lesa
    - jedno z najvýznamnejších kritérií kvality rekreačného zázemia veľkého mesta

Limity z hľadiska navrhovaného režimu kúpeľného územia vo vymedzených lokalitách lesoparku

- Limity z hľadiska požiadaviek na ochranu režimu vnútorného kúpeľného územia vo vymedzených lokalitách lesoparku z dôvodu zachovania režimu rekreačného prostredia lesoparku a zachovania funkcií kategórie prímestských a ďalších lesov s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou. (režim lesov osobitného určenia)

Limity z hľadiska dopravnej vybavenosti

- rozsiahlosť a extenzívna zástavba (existujúca i navrhovaná) riešeného územia
- dominantný rekreačný režim riešeného územia
- dominantný charakter riešeného územia – lesný porast s funkciami lesov osobitného určenia
- prednostná obsluha riešeného územia systémom hromadnej dopravy
- dominantný pohyb návštevníka v riešenom území – peší

Limity z hľadiska technickej vybavenosti

- rozsiahlosť územia a extenzívna zástavba (existujúca i navrhovaná) riešeného územia
- ochrana vodných zdrojov
- legislatívne stanovené ochranné a bezpečnostné pásma sietí technickej vybavenosti.

2.19.3 VYHODNOTENIE POTENCIÁLU ÚZEMIA

- bezprostredný dotyk prímestského rekreačného lesa so zastavanými územiami mestských častí (zelený klin v meste)
- kultúrno-historické hodnoty riešeného územia, historické súvislosti a tradícia výletného miesta Hornej Mlynskej doliny
- prírodné hodnoty riešeného územia, ťažisková zelená plocha v hraniciach mesta
- bezprostredný dotyk prímestského rekreačného lesa s existujúcimi obytnými zónami mesta (časťami mesta Rača, Krasňany, Vinohrady, Koliba, Kramáre, Patrónka, Lamač, Záhorská Bystrica), s centrálnou časťou mesta, s prímestskými obcami
- bezprostredná blízkosť prímestského rekreačného lesa a navrhovaných nových obytných zón
- bezprostredný dotyk prímestského rekreačného lesa s vinohradmi na juhovýchodných svahoch Malých Karpát
- vzdialenosť cca 3 000 m od nábrežia Dunaja a od devínskeho masívu Malých Karpát (Devínska Kobyla)
- vzdialenosť cca 6 000 m od vodného toku Morava, od chránených území Devínske alúvium Moravy, Devínska Kobyla, Devínska lesostep, Fialková dolina) a navrhovaného pešieho a cyklistického premostenia cez vodný tok Morava pri Devínskej Novej Vsi v smere na Rakúsko (Nationalpark Donau – Auen).
- zastávky MHD a prímestskej autobusovej dopravy (autobus, trolejbus, električka) po obvode záujmového územia lesoparku
- Vzhľadom na vysoký jedinečný prírodný a rekreačný potenciál riešeného územia a jedinečnú polohu v hraniciach mesta zachovať dominantný prírodný charakter územia, využívať lesné prostredie na funkcie zdravotnú a rekreačnú a všetky aktivity v území orientovať na rozvoj prímestskej každodennej a víkendovej rekreácie.
- Nevyužívať územie lesoparku na aktivity, ktoré je možné umiestňovať v iných častiach mesta.

2.19.4 PREDPOKLADY ROZVOJA ÚZEMIA

- efektívny inštitucionálny systém správy lesoparku
- inštitucionálne usporiadanie a organizačná štruktúra územia
- spolupráca s mestom, investormi, záujmovými organizáciami, združeniami,
- realizácia projektov formou združených investícií

- vykonávanie činností zameraných na vytváranie rekreačného prostredia aj na lesných pozemkoch, ktoré nie sú vo vlastníctve hlavného mesta SR Bratislavy
- výmena lesných pozemkov alebo zmena vlastníctva lesných pozemkov, ktoré patria do vymedzeného územia lesoparku, ale nepatria pod správu organizácie Mestské lesy v Bratislave
- Lokality na rozvoj ubytovacích zariadení vymedziť v okrajových častiach lesoparku (optimálne mimo územia lesoparku), najlepšie v kontaktovom pásme, prípadne vo vymedzených lokalitách na hranici lesoparku (takto umiestnené ubytovacie zariadenia dopravne nezaťažujú lesné prostredie, nezaberajú plochy na parkovanie z lesných pozemkov, majú priamu väzbu na prírodné prostredie Malých Karpát.

2.20 DOPORUČENIA PRE STANOVENIE ZÁSAD A REGULATÍVOV PRE RIEŠENÉ ÚZEMIE LESOPARKU VO VZŤAHU KU ÚPN HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVA

Rozdelenie mesta na centrum, vnútorné a vonkajšie mesto vo vzťahu ku riešenému územiu

Rozdelenie územia mesta na centrum, vnútorné mesto a vonkajšie mesto rozdeľuje lesopark do dvoch častí.

Charakteristické špecifiká jednotlivých urbanistických celkov územia mesta (centrum, vnútorné mesto, vonkajšie mesto) nezohľadňujú charakter prímestského rekreačného lesa a jeho špecifické požiadavky na rozvoj jednotlivých funkcií. Vzhľadom na charakter riešeného územia lesoparku bude vhodné:

- celé územie malokarpatskej časti Bratislavského lesného parku ako celok zaradiť do vonkajšieho mesta a dopracovať samostatné charakteristiky pre územie rekreácie v prírodnom prostredí alebo -
- ponechať riešené územie v členení na vonkajšie a vnútorné mesto a dopracovať samostatné charakteristiky pre územie rekreácie v prírodnom prostredí.

Rozdelenie mesta na rozvojové a stabilizované územia vo vzťahu ku riešenému územiu

Podľa ÚPN hl. m. SR Bratislava, rok 2007, v znení zmien a doplnkov je územie mesta rozdelené na rozvojové územia a na stabilizované územia. Charakter zásahov do rozvojových území je vhodné upresniť vzhľadom na špecifický charakter lesoparku. Pre rozvojové územie je vhodné doplniť: zvýšenie kvality existujúcej zástavby v prírodnom prostredí

Zásady a regulatívy priestorového usporiadania, funkčného využitia a prevádzkového riešenia územia mesta vo vzťahu ku riešenému územiu

V zásadách a regulatívoch priestorového usporiadania, funkčného využitia a prevádzkového riešenia územia mesta v celomestských súvislostiach, v časti – V rozvoji dopravných systémov – je vhodné doplniť:

- rozvoj dopravy vnímať aj v zmysle budovania spojitkej siete peších trás, spojitkej siete cyklistických trás s nástupnými, priebežnými a cieľovými bodmi.

V zásadách a regulatívoch umiestnenia OV, v časti – Verejné stravovanie – je vhodné doplniť:

- samostatné zariadenia verejného stravovania v prírodnom rekreačnom prostredí.

V zásadách a regulatívoch umiestnenia rekreácie v prírodnom prostredí je vhodné doplniť:

- v krajinnom prostredí vhodne umiestňovať: - prírodné športové plochy a prírodné ihriská.

V zásadách a regulatívoch urbanistickej kompozície a obrazu mesta v časti – Prírodné prostredie – je vhodné doplniť: Rešpektovať ako kompozičné danosti prírodného prostredia determinujúce formovanie urbanizovaného prostredia mesta:

- existujúce vodné toky vo svahoch masívu Malých Karpát a v otvorenej poľnohospodárskej krajine.

Zohľadniť v kompozícii usporiadania špecifických území:

- existujúce a navrhované zelené koridory v zastavanom území v otvorenej krajine, v stabilizovaných a v rozvojových plochách
- kontinuitu plôch zelene a peších a rekreačných trás.

Intenzita využitia územia

V záväznej časti ÚPN hl. M. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov neboli osobitne stanovené regulatívy intenzity využitia rozvojových území pre prírodné územia (lesy v CHKO) rekreačného lesoparkového charakteru.

Porovnaním existujúcej intenzity zástavby v urbanizovaných častiach lesoparku, navrhovanej intenzity zástavby podľa príslušného kódu v tabuľke 2, str. 23, časť C a navrhovaných koeficientov pre rozvoľnené druhy zástavby v tejto tabuľke je doporučené pre rekreačnú vybavenosť v prírodnom prostredí lesoparku stanoviť také indexy, ktoré zohľadnia solitérny, rozvoľnený charakter zástavby.

3 URBANISTICKÁ ŠTÚDIA – NÁVRH

3.1 SPÔSOB SPRACOVANIA URBANISTICKEJ KONCEPCIE FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA RIEŠENÉHO ÚZEMIA MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU

Urbanistická štúdia Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku (lesoparku) je podľa §3 zákona č. 50/1976 Zb. (stavebného zákona) v znení neskorších zmien a doplnkov územnoplánovacím podkladom, ktorý:

- podľa § 4, ods. (1), (2) stavebného zákona:
  - prehlbuje riešenie vymedzeného územia, stanovené v územnom pláne hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov (v nadradenej ÚPD),
  - spodrobňuje vybrané zásady a regulatívy stanovené v záväznej časti územného plánu hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov pre riešené územie lesoparku (v nadradenej ÚPD),
  - slúži po prerokovaní ako územnoplánovací podklad pri príprave územného plánu ako návrh koncepcie funkčného využitia a priestorového usporiadania,
- podľa § 37, ods. (1) stavebného zákona ak pre územie nebol spracovaný územný plán zóny, slúži v procese územného konania na vydanie územného rozhodnutia.
- podľa § 21, ods. (8) stavebného zákona môže nahrádzať koncept územného plánu, ak bol prerokovaný podľa odsekov 3, 5, 6.

Obsah urbanistickej štúdie je stanovený v zadaní, potvrdenom súhlasom orgánu územného plánovania so zadaním v októbri 2006. Podľa požiadaviek zadania urbanistická štúdia podrobne stanovuje:

- koncepciu rozvoja územia malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku (lesoparku) pre potreby každodennej a víkendovej rekreácie obyvateľov a návštevníkov mesta,
- usmernenia a prehlbujúce zásady a regulatívy stanovené nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ďalší rozvoj územia vo vzťahu ku vlastnému riešenému územiu, ku širšiemu územiu, zhodnocuje viaceré investičné podnety na lokalizáciu nových zariadení pre CR a rekreáciu.

Na základe vyššie uvedených údajov urbanistická štúdia obsahuje:

- návrh zásad, regulatívov, usmernení pre funkčný a priestorový rozvoj riešeného územia,
- návrh zásad, regulatívov a podrobnejších usmernení rozvoja širšieho riešeného územia a záujmového územia z dôvodu funkčného a priestorového prepojenia lesoparku (južnej časti masívu CHKO Malé Karpaty) s okolitou mestskou a poľnohospodárskou krajinou.

Urbanistická koncepcia funkčného využitia a priestorového usporiadania územia lesoparku je vypracovaná:

- **na úrovni širších vzťahov:**
  - Začlenenie územia do regionálnych a lokálnych väzieb,
  - Širšie záujmové územie (spádové územie) Bratislavského lesoparku,
  - Záujmové územie (kontaktné pásmo) Bratislavského lesoparku,
- **na úrovni riešeného územia ako celku:**
  - Riešené územie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku,
- **na úrovni vymedzených záujmových lokalít Bratislavského lesoparku:**
  - Horná Mlynská dolina,
  - Kamzík,
  - Kačín,
  - Rača – Slalomka,
- **na úrovni významnejších lokalít mimo záujmových lokalít Bratislavského lesoparku.**

Existujúce a navrhované prvky prímestskej (každodennej a víkendovej) rekreácie na území lesoparku – rekreačné (funkčné a priestorové) prvky – predstavujú dve základné skupiny:

- Prírodné prvky
- Urbanistické prvky

V návrhovej časti urbanistickej štúdie sú urbanistické prvky rozdelené:

- podľa druhu
- podľa lokalizácie v riešenom území.

3.2 ZAČLENENIE ÚZEMIA DO REGIONÁLNYCH A LOKÁLNYCH VÄZIB

3.2.1 REGIONÁLNE A LOKÁLNE URBANISTICKÉ VÄZBY

Návrh riešenia lesného parku (lesoparku) úzko súvisí:

- s návrhom funkčných a priestorových väzieb riešeného územia s kontaktným pásmom (záujmové územie lesného parku) a
- s návrhom funkčných a priestorových väzieb riešeného územia so širším riešeným územím.

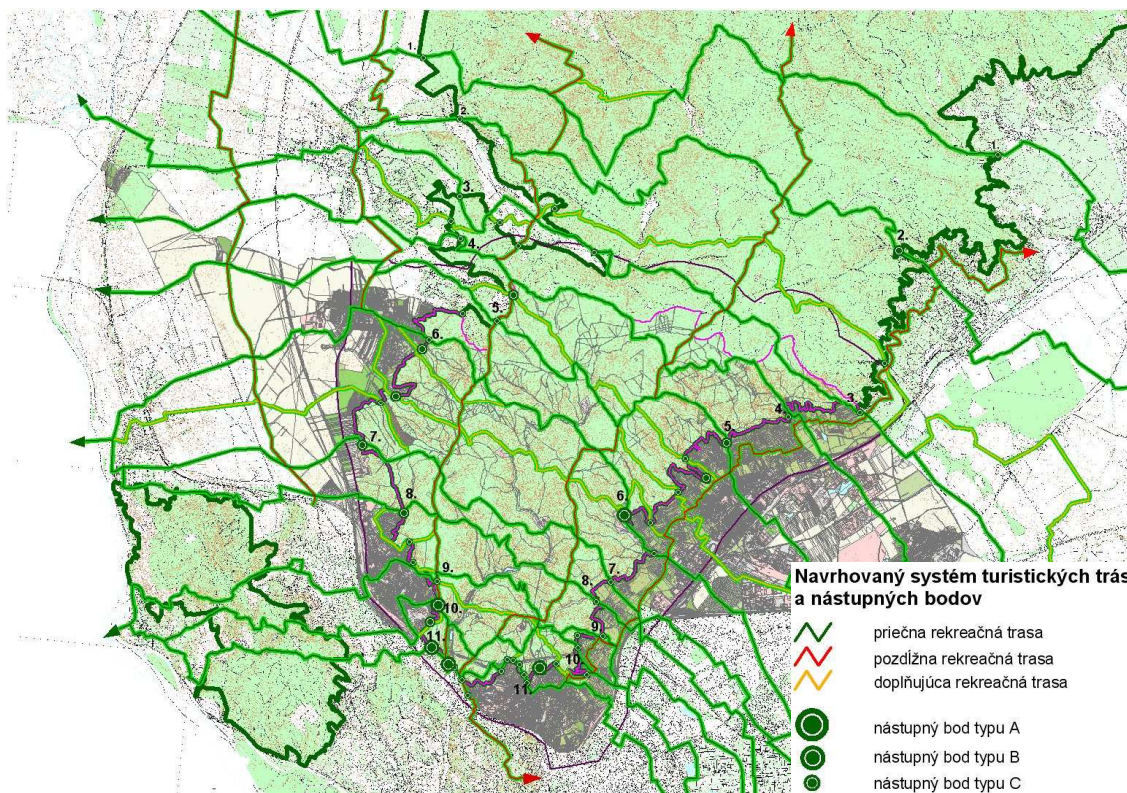
Funkčnosť vlastného územia lesoparku súvisí s funkčnosťou kontaktného pásma a s funkčnosťou systému rekreačných trás.

Väzby riešeného územia lesoparku na okolité územie tvorí:

- peší okružný vyhlídkový chodník na hranici riešeného územia (súčasne na hranici lesných porastov a na hranici CHKO Malé Karpaty)
- sústava nástupných bodov s rôznou intenzitou vybavenosti (podľa polohy v území a významu lokality) na hranici riešeného územia
- sústava východiskových bodov so zastávkami MHD a prímestskej dopravy s rôznou intenzitou vybavenosti (podľa polohy v území a významu lokality) na hraniciach kontaktného pásma
- kontaktné pásmo lesoparku s priečnymi nástupnými koridormi
- navrhované priečne rekreačné trasy (vedené prevažne v koridoroch existujúcich rekreačných trás).

Navrhované priečne rekreačné trasy spájajú krížom cez územie Malých Karpát (cez územie lesoparku):

- časti CHKO Malé Karpaty
- prírodné komplexy v bezprostrednej blízkosti Bratislavy v cezhraničných súvislostiach
- existujúce a navrhované obytné zóny v zastavanom území mesta a v jeho okolí
- športovo-rekreačné areály v zastavanom území mesta a v jeho okolí
- zaujímavé turistické ciele v okolí Bratislavy (prírodné, kultúrne, kultúrno-historické, poznávacie, atď.).

3.2.2 REGIONÁLNE A LOKÁLNE PRÍRODNÉ VÄZBY

Regionálne väzby

Riešené územie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku je súčasťou CHKO Malé Karpaty. S rozlohou 4750 ha zaberá viac ako polovicu z celkovej výmery lesov na území Bratislavy. Z hľadiska vnímania riešeného územia v širšom prírodnom kontexte je potrebné uviesť základné informácie, ktoré definujú prírodné pomery na regionálnej až nadregionálnej úrovni. Podrobná charakteristika abiotických a biotických pomerov riešeného územia je obsiahnutá v kapitole 2.5. Prírodné podmienky. Pre potreby komplexného chápania problematiky Bratislavského lesoparku a jeho postavenia systéme zelene mesta, regiónu je však potrebné riešené územie definovať aj v kontexte systému ekologicky stabilných prvkov krajiny.

Územný plán hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov uvažuje o systéme nadnárodných a nadregionálnych biokoridorov a biocentier, vrátane veľkoplošných chránených území, ktoré sú súčasťou Európskej ekologickej siete – EECONET, ktoré predstavujú základnú kostru ekologickej stability širšieho územia a sú nimi:

- najmä chránené územia CHKO – **Malé Karpaty**, Morava, Dunajské luhy, chránený park Neusiedler See, chránená vodohospodárska oblasť Žitný ostrov, veľkozdroje pitnej vody na území Bratislavy
- nadnárodné biokoridory biosférického a nadregionálneho významu s nadregionálnymi biocentrami pozdĺž tokov Dunaja, Moravy, v priestore záhorských lesov a v smere **hrebeňov Malých Karpát a Podkarpatského pásu**
- územia vymedzené Ramsarskou dohodou a územia zaradené do NATURA 2000 – chránené vtáčie územia (CHVÚ) a územia európskeho významu (ÚEV)
- biotopy európskeho a národného významu.

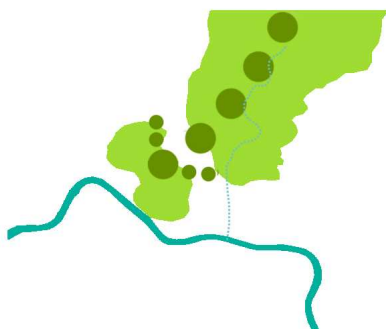
Masív Malých Karpát a rieka Dunaj sú prírodnými dominantami, ktoré zároveň tvoria základnú kostru systému zelene v meste. V zmysle Územného generelu zelene mesta Bratislavy (Čechová a kol., 1999) bola vymedzená hlavná funkčno-kompozičná os, tvorená krajinnou (lesnou) zeleňou, krajinnársky významnou zeleňou a vodnými tokmi a plochami. Tieto prírodné prvky predstavujú základnú kostru zelene v území, prostredníctvom ktorej sú prepojené hlavné krajinnárske dominanty mesta.

Hlavná funkčno-kompozičná os je tvorená:

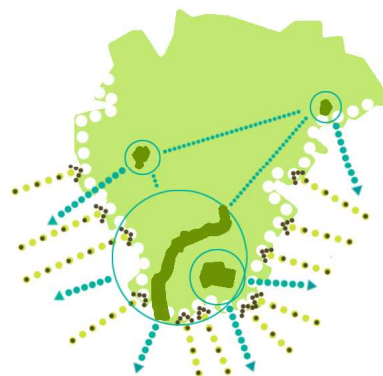
- riekou Moravou a Dunajom (vrátane Hrušovskej zdrže) s porastom lužných lesov
- masív Devínskej Kobyly, Sitina a pohorie Malé Karpaty

Táto funkčno-kompozičná os predstavuje prvky zelene, ktoré sú významné nielen z funkčno-kompozičného hľadiska, ale aj z hľadiska ekologickej stability územia a v zmysle ÚSES predstavujú skladobné prvky (biocentrá a biokoridory) regionálnej úrovne.

Širšie vzťahy - prírodné dominanty

Vzájomné väzby: lesopark - mesto - záujmové lokality

Lokálne väzby

Riešené územie predstavuje prirodzenú súčasť lesného masívu Malých Karpát, je tvorené časťou Pezinské Karpaty. Výrazný prvok územia predstavuje tok Vydrice, ktorá preteká územím Hornej Mlynskej doliny a končí na Patrónke, kde je zvedená potrubím pod Lamačskú cestu, ďalej cez areál SAV a v areáli zoologickej záhrady je opätovne vedená na povrchu.

3.2.3 PRIESTOROVÉ USPORIADANIE ŠIRŠIEHO ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A KONTAKTOVÉHO ÚZEMIA VO VZŤAHU KU MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉMU LESOPARKU (ŠIRŠIE VZŤAHY)

Požiadavky na priestorové usporiadanie širšieho záujmového územia (spádové územie) Bratislavského lesoparku

Hlavné zásady

Z dôvodu funkčného a priestorového prepojenia Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku (južnej časti masívu CHKO Malé Karpaty) so zastavanými územiami mesta Bratislava a zastavanými územiami okolitých obcí a s okolitou poľnohospodárskou krajinou s plochami krajinej zelene, vodnými tokmi a vodnými plochami, s obytnými komplexmi, športovými areálmi existujúcimi a navrhovanými, s existujúcimi prímestskými obcami:

- rešpektovať celistvosť hranice lesného masívu Malých Karpát vymedzenú súčasnou hranicou CHKO Malé Karpaty
- rešpektovať nezastaviteľnosť pozemkov pre vymedzené zelené koridory a rekreačné koridory v otvorenej krajine a v zastavaných územiach obcí a areálov a komplexov
- zachovať charakter rozvolnenej urbanistickej štruktúry v poľnohospodárskej krajine z dôvodu zachovania rozmanitých druhov krajinej zelene, súvislé plochy navrhovanej zástavby, a podľa možností aj plochy existujúcej zástavby členiť koridormi zelene a rekreačných trás
- zabezpečiť spojitosť systému prírodných prvkov formou zelených koridorov (koridorov zelene, koridorov vodných tokov a vodných plôch) medzi lesným masívom Malých Karpát, prvkami mestskej a sídelnej zelene a prvkami krajinej zelene v otvorenej poľnohospodárskej krajine
- zabezpečiť spojitosť systému peších a rekreačných trás vo väzbe na spojitý systém prírodných prvkov formou zelených koridorov, vo väzbe na významné mestské triedy, na pešie ťahy verejných komunikačných priestorov a kontaktných plôch okolo zastavaných území a areálov a komplexov (kontinuita peších a rekreačných ťahov v zastavaných územiach a v otvorenej krajine)
- dosiahnuť spojitosť systému rekreačných trás tak, ako existuje spojitý systém dopravných cestných, železničných trás a sietí technickej vybavenosti z dôvodu:
  - bezkolízneho pohybu chodcov, cyklistov, jazdcov, športovcov v otvorenej krajine a v zastavaných územiach
  - podpory zdravia, zdraviu prospešného pešieho a športovo-rekreačného pohybu
  - zvýšenia ekologického, obytného a športovo-rekreačného potenciálu existujúcich zastavaných území a navrhovaných rozvojových území a otvorenej krajiny
- rešpektovať spojitosť priečných a pozdĺžnych zelených koridorov a rekreačných trás v záujmovom území lesoparku a v širšom záujmovom (spádovom) území z dôvodu:
  - funkčno-prevádzkového, kompozično-estetického, ekologického prepojenia zastavaného územia mesta a prímestských obcí, obcí v širšom okolí Bratislavy, obytných komplexov, športovo-rekreačných areálov, navrhovaných rozvojových území, vodných plôch, vodných tokov, línii a plôch krajinej zelene, a masívu lesov Malých Karpát
- zabezpečiť sieť rekreačných bodov v systéme rekreačných trás príslušným orientačným a informačným značením a príslušným mobiliárom, predovšetkým na križovatkách trás
- zabezpečiť bezbariérovosť pešieho a rekreačného pohybu cez dopravné koridory vo vymedzených vhodných lokalitách
- zabezpečiť bezbariérovosť migračného pohybu zveri a spojitosť prírodných prvkov cez dopravné koridory vo vymedzených vhodných lokalitách
- rozvíjať štruktúru krajinej zelene v otvorenej poľnohospodárskej krajine
- rozvíjať štruktúru mestskej zelene v zastavaných územiach, najmä vo väzbe na zelené koridory
- uplatňovať zeleň nízku, strednú, vysokú v navrhovaných líniiach a plochách sprievodnej zelene pozdĺž ciest, komunikácií, vodných tokov
- v návrhu priečných a pozdĺžnych zelených koridorov uplatniť aleje a stromoradia, výrazný kompozičný prvok v obraze poľnohospodárskej krajiny a dôležitý prvok rekreačných trás (poskytujú

tieň, plnia orientačnú a estetickú funkciu), návrh stromoradií a alejí viazať na poľné cesty, v prípade ciest vyšších kategórií vysádzať stromy pozdĺž navrhovaných paralelných rekreačných ciest

- zabezpečiť čistotu a pravidelnú starostlivosť o krajinu (priama údržba, prevencia vo forme výchovy obyvateľov, predovšetkým detí a mládeže, kontrola a monitoring územia, zriaďovanie vzdelávacích centier – lesných škôl)
- rešpektovať kontaktnú líniu medzi vlastným kontaktným pásmom a súvislo zastavaným územím mesta ako sústavu základných nástupných bodov s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, viazanú predovšetkým na zastávky MHD a významné pešie mestské ťahy na významných mestských triedach, zberných komunikáciách
- vytvoriť rezervné plochy pre verejné komunikačné priestory s plochami dopravných trás a zelene (pre komunikácie v požadovaných profiloch, perspektívne rozširovanie jazdných pruhov, parkovanie, plochy parkovo upravenej zelene, sprievodnej zelene pozdĺž komunikácií, vodných tokov, rekreačné trasy) v stabilizovanom území, v rozvojových plochách a v otvorenej poľnohospodárskej krajine
- využívať prednostne existujúce poľné a vinohradnícke cesty a línie pozdĺž vodných tokov v poľnohospodárskej krajine a existujúce verejné komunikačné priestory v zastavaných územiach na vybudovanie rekreačných trás v bezprostrednom okolí lesoparku a v širšom záujmovom okolí mesta Bratislavy
- obrátiť pozornosť na „menej“ atraktívne územia mesta aj z hľadiska navrhovania zelených koridorov a rekreačných trás:
  - priemyselné, skladové zóny, nevyužitú a zanedbanú plochy, plochy pri významných dopravných trasách, v ktorých nastupujú rozvojové zámery, ktoré sú dlhé roky „urbanistickou popoluškou“, teda okolia dopravných tepien vyšších a stredných rádov, ale aj nižších rádov (železničných tratí, rýchlostných komunikácií, a pod.)
  - okrajové územia obytných zón, rekreačných zón, priemyselných zón, priestory medzi výrobnými areálmi, kontaktné územia medzi zastavaným územím mesta (obcí) a rekreačnými lokalitami, medzi obytnými a výrobnými zónami, medzi zastavaným územím a voľnou krajinou
  - výrobné a skladové územia, dnes už mnohé nevyužívané.

Návrh podrobnejších usmernení prehlbujúcich zásady pre riešené územie a jeho širšie vzťahy stanovené v záväznej časti nadradenej územnoplánovacej dokumentácie (UPD)

- vymedziť rezervné plochy v existujúcom urbanizovanom prostredí, v rozvojových územiach a v poľnohospodárskej krajine pre zelené a rekreačné koridory, pre verejné komunikačné priestory s dopravnými trasami a zeleňou (komunikácie v požadovaných profiloch, perspektívne rozširovanie jazdných pruhov, parkovanie, plochy parkovo upravenej zelene, sprievodnej zelene pozdĺž komunikácií, vodných tokov, rekreačné trasy)
- vymedziť nezastaviteľné pozemky v zastavanom území mesta a v poľnohospodárskej krajine pre realizáciu rekreačných koridorov a priečných a pozdĺžnych zelených koridorov – nástupných koridorov do prímestského rekreačného lesa a do poľnohospodárskej krajiny
- vybudovať spojitý systém prírodných prvkov formou priečných a pozdĺžnych zelených koridorov (koridorov zelene, vodných tokov a vodných plôch) medzi lesným masívom Malých Karpát, prvkamiestskej a sídelnej zelene a prvkami krajinej zelene v poľnohospodárskej krajine
- vybudovať spojitý systém rekreačných trás s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom vo väzbe na spojitý systém zelených koridorov – v zastavaných územiach vo väzbe na existujúce a navrhované verejné komunikačné priestory, v ktorých budú vymedzené plochy pre cestné komunikácie, verejnú mestskú zeleň, rekreačné trasy (pešie, cyklistické, jazdecké), príslušné orientačné a informačné značenia a príslušný mobiliár, a v otvorenej poľnohospodárskej krajine vo väzbe na sieť existujúcich, prípadne navrhovaných poľných, lesných a vinohradníckych ciest, lemovaných sprievodnou vegetáciou
- vybudovať sieť priebežných a nástupných rekreačných bodov na rekreačných trasách, na križovatkách rekreačných trás s príslušnou priestorovou úpravou a funkčnou vybavenosťou podľa významu, veľkosti a polohy rekreačného bodu v území:
  - povrchová úprava ciest a chodníkov, upravené plochy zelene a vodných prvkov, objekty OV, upravené zastávky MHD a prímestskej dopravy, parkovacie plochy, výtvarné prvky, osvetlenie, drobný rekreačný mobiliár (prístrešky, lavičky, stoly, ohniská, smetné koše, zdroj (pitnej) vody, a pod.), orientačný a informačný mobiliár (orientačné a informačné tabule)

- vybudovať na línii medzi kontaktoým pásmom a súvislo zastavaným územím mesta sústavu východiskových bodov s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, viazanú predovšetkým na zastávky MHD a významné pešie mestské ťahy na významných mestských triedach, zberných komunikáciách FT B1, FT B2 (Bratislavská, Hodonínska, Lamačská cesta, Limbová, Pražská, Šancová, Račianska, Žitná, Púchovská), na zbernej komunikácii FT B1 (Malokarpatská vína cesta)
- vybudovať bezbariérové dopravné priechody alebo mimoúrovňové cestné alebo železničné prepojenia na prekonanie línii dopravných koridorov v miestach križovania s rekreačnými trasami (lokalizáciu týchto prepojení spresniť v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách)
- vybudovať bezbariérové mimoúrovňové cestné alebo železničné prepojenia na prekonanie dopravných koridorov s cieľom zabezpečiť bezbariérovosť migračného pohybu zverí a spojitosť prírodných prvkov cez dopravné koridory vo vymedzených vhodných lokalitách (lokalizáciu prepojení spresniť v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách)
- vybudovať ľahké mostné konštrukcie ponad vodný tok Morava, prípadne vybudovať mobilné prepojenia systémom kompy vo vymedzených lokalitách na rekreačných trasách (lokalizáciu týchto bodov spresniť v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách podľa územných a priestorových možností, tiež podľa priestorových možností zlúčiť susedné trasy do jedného priechodového bodu)
- vybudovať ľahké mostné konštrukcie ponad malé vodné toky v miestach križovania s rekreačnými trasami
- upraviť vybrané existujúce poľné, lesné a vinohradnícke cesty pre potreby vybudovania rekreačných trás (poľné cesty si súčasne zachovávajú dopravnú funkciu pre obsluhu územia a potreby poľnohospodárskej krajiny)
- doplniť vybrané existujúce poľné a vinohradnícke cesty, tiež navrhované poľné cesty líniami a plochami sprievodnej zelene vrátane sprievodnej zelene vodných plôch a vodných tokov (vo väzbe na existujúce a navrhované plochy a línie krajinej zelene mimo poľných ciest)
- upraviť (revitalizovať) vodné toky a malé vodné toky, vodné plochy v okolí navrhovaných zelených koridorov a rekreačných trás (trasovanie koryta vodných tokov, brehy vodných tokov a vodných plôch, sprievodná vegetácia vodných tokov a vodných plôch)
- likvidovať divoké skládky a rozptýlený odpad v území, organizačne zabezpečiť v území pravidelnú starostlivosť a údržbu s cieľom zabezpečiť čistotu, ochranu prírodných a kultúrnych hodnôt v území
- budovať zelené koridory a rekreačné trasy aj cez „menej“ atraktívne územia, výrobné skladové územia, okrajové časti zón a zastavaných území s cieľom
  - umožniť prechod cez tieto územia (rešpektovať prevádzkové obmedzenia výrobných zón)
  - humanizovať tieto územia a pozdvihnúť ich urbanistickú hodnotu na úroveň „atraktívnejších“ území obytných, vybavenostných
- spresniť vymedzenie rekreačných trás a výber poľných, lesných a vinohradníckych ciest, línii pozdĺž vodných tokov a vodných plôch, návrh nových úsekov poľných ciest, vymedzenie navrhovaných zelených koridorov, lokalizáciu navrhovanej zelene v zastavanom území mesta (verejné komunikačné priestory) a v otvorenej krajine v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách:
  - podľa územných a priestorových možností
  - z hľadiska majetkovo-právnych vzťahov.

Požiadavky na priestorové usporiadanie kontaktoého pásma Bratislavského lesoparku

Hlavné zásady

Z dôvodu funkčného a priestorového prepojenia Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku (južnej časti masívu CHKO Malé Karpaty) so zastavanými územiami mesta Bratislava a zastavanými územiami okolitých obcí a s okolitou poľnohospodárskou krajinou s plochami krajinej zelene, vodnými tokmi a vodnými plochami, s obytnými komplexmi, športovými areálmi existujúcimi a navrhovanými, s existujúcimi prímestskými obcami:

- vymedziť a rozvíjať kontaktoé pásmo medzi lesným masívom Malých Karpát a zastavaným územím mesta Bratislava, zastavanými územiami okolitých obcí a okolitou poľnohospodárskou krajinou

- rozčleniť kontaktové pásmo na vonkajšie kontaktové pásmo – v dotyku s intenzívne zastavanými územiami a na vnútorné kontaktové pásmo – v dotyku s lesným masívom Malých Karpát
- zachovať charakter rozvoľnenej urbanistickej štruktúry v kontaktovom pásme z dôvodu:
  - zachovania predelu medzi masívom Malých Karpát a zastavaným územím mesta
  - zachovania rozmanitých druhov krajinej zelene
- členiť koridormi zelene a koridormi rekreačných trás súvislé plochy navrhovanej zástavby, a (podľa územných a priestorových možností) plochy existujúcej zástavby
- rešpektovať celistvosť hranice lesného masívu Malých Karpát vymedzenú súčasnou hranicou CHKO Malé Karpaty
- rešpektovať nezastaviteľnosť pozemkov pre vymedzené zelené koridory a rekreačné koridory v kontaktovom pásme
- zabezpečiť spojitosť systému prírodných prvkov formou zelených koridorov (koridorov zelene, vodných tokov a vodných plôch) medzi lesným masívom Malých Karpát, prvkami mestskej a sídelnej zelene a prvkami krajinej zelene v otvorenej poľnohospodárskej krajine (územná a funkčná kontinuita plôch krajinej a sídelnej zelene)
- zabezpečiť spojitosť systému peších a rekreačných trás vo väzbe na spojitý systém prírodných prvkov, vo väzbe na významné verejné komunikačné priestory a na kontaktové plochy okolo zastavaných území (územná a funkčná kontinuita peších a rekreačných ťahov v zastavaných územiach a v otvorenej krajine)
- rešpektovať spojitosť systému rekreačných trás v zastavanom území obcí a mesta Bratislavy a v otvorenej krajine z dôvodu:
  - bezkolízneho pohybu chodcov, cyklistov, jazdcov, športovcov v otvorenej krajine a v zastavaných územiach
  - podpory zdravia, zdraviu prospešného pešieho a športovo-rekreačného pohybu
  - zvýšenia ekologického, obytného a športovo-rekreačného potenciálu existujúcich zastavaných území a navrhovaných rozvojových území a otvorenej krajiny
- rešpektovať spojitosť priečných a pozdĺžnych zelených koridorov a rekreačných trás v záujmovom území lesoparku a v širšom záujmovom (spádovom) území z dôvodu:
  - organického funkčno-prevádzkového, kompozično-estetického, ekologického prepojenia zastavaného územia mesta a prímestských obcí, obcí v širšom okolí Bratislavy, obytných komplexov, športovo-rekreačných areálov, rozvojových území, vodných plôch, vodných tokov, línií a plôch krajinej zelene, a masívu lesov Malých Karpát
- dosiahnuť spojitosť systému rekreačných trás tak, ako existuje spojitý systém dopravných cestných, železničných trás a sietí technickej vybavenosti
- zabezpečiť sieť rekreačných bodov v systéme peších a rekreačných trás s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, predovšetkým na križovatkách peších a rekreačných trás
- zabezpečiť bezbariérovosť pešieho a rekreačného pohybu cez dopravné koridory vo vymedzených vhodných lokalitách na hranici vonkajšieho kontaktového pásma
- zabezpečiť bezbariérovosť migračného pohybu zveri a spojitosť prírodných prvkov cez dopravné koridory vo vymedzených vhodných lokalitách na hranici vonkajšieho kontaktového pásma
- rozvíjať štruktúru krajinej zelene v kontaktovom pásme
- rozvíjať štruktúru mestskej zelene v zastavaných územiach kontaktového pásma, najmä vo väzbe na zelené koridory
- uplatňovať zeleň nízku, strednú, vysokú v navrhovaných líniách a plochách sprievodnej zelene pozdĺž ciest, komunikácií, vodných tokov
- v návrhu priečných a pozdĺžnych zelených koridorov uplatniť aleje a stromoradia, výrazný kompozičný prvok v obraze poľnohospodárskej krajiny a dôležitý prvok rekreačných trás (poskytujú tieň, plnia orientačnú a estetickú funkciu), návrh stromoradií a alejí viazať na poľné cesty, v prípade ciest vyšších kategórií vysádzať stromy pozdĺž navrhovaných paralelných rekreačných ciest (z bezpečnostných dôvodov vysádzať stromy ďalej od ciest vyšších kategórií)

- rešpektovať kontaktnú líniu medzi vonkajším kontaktným pásmom a súvislo zastavaným územím mesta ako sústavu východiskových bodov s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, viazanú predovšetkým na zastávky MHD a významné pešie mestské ťahy na významných mestských triedach, zberných komunikáciách vo forme pešieho koridoru (lesného, účného chodníka) medzi lesným masívom a vnútorným kontaktným pásmom pozdĺž lemového porastu
- rešpektovať kontaktné pásmo ako priestor pre vybudovanie sústavy nástupných bodov s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, viazanú predovšetkým na zastávky MHD a lokálne pešie mestské ťahy na zberných komunikáciách a obslužných komunikáciách
- zabezpečiť čistotu a pravidelnú starostlivosť o krajinu (priama údržba, prevencia vo forme výchovy obyvateľov, predovšetkým detí a mládeže, kontrola a monitoring územia, zriaďovanie vzdelávacích centier – lesných škôl)
- zachovať, prípadne vytvoriť rezervné plochy pre verejné komunikačné priestory s dopravnými trasami a zeleňou (pre komunikácie v požadovaných profiloch, perspektívne rozširovanie jazdných pruhov, parkovanie, plochy parkov, parkovo upravenej zelene a sprievodnej zelene pozdĺž komunikácií, vodných tokov, pre pešie a rekreačné trasy) v stabilizovanom území, v navrhovaných rozvojových plochách a v kontaktnom pásme
- spájať existujúce a nové urbanizované plochy nielen cestnými a železničnými dopravnými trasami ale aj pešími a rekreačnými trasami a zelenými koridormi
- využívať prednostne existujúce poľné a vinohradnícke cesty a línie pozdĺž vodných tokov v kontaktnom pásme a existujúce verejné komunikačné priestory v zastavaných územiach na vybudovanie rekreačných trás v bezprostrednom okolí lesoparku
- rešpektovať ekostabilizačnú zónu medzi sídliskom Podháj a lesom
- obrátiť pozornosť na „menej“ atraktívne územia mesta aj z hľadiska navrhovania zelených koridorov a rekreačných trás:
  - nevyužitú a zanedbanú plochy, plochy pri významných dopravných trasách, v ktorých nastupujú nové rozvojové zámery, ktoré sú dlhé roky „urbanistickou populúškou“, teda okolia dopravných tepien (železničných tratí, rýchlostných komunikácií, a pod.)
  - okrajové územia obytných, rekreačných zón, kontaktné územia medzi zastavaným územím mesta (obcí) a rekreačnými lokalitami, kontaktné územia medzi zastavaným územím a voľnou krajinou
  - výrobné a skladové územia, dnes už mnohé nevyužívané.

Návrh podrobnejších usmernení prehĺbujúcich zásady pre riešené územie a jeho kontaktné pásmo stanovené v záväznej časti nadradenej ÚPD

- vymedziť rezervné plochy pre verejné komunikačné priestory s dopravnými trasami a zeleňou v stabilizovanom území, v navrhovaných rozvojových plochách a v kontaktnom pásme (pre komunikácie v požadovaných profiloch, perspektívne rozširovanie jazdných pruhov, parkovanie, plochy parkov, parkovo upravenej zelene a sprievodnej zelene pozdĺž komunikácií, vodných tokov, pre pešie a rekreačné trasy) a rezervné plochy pre zelené a rekreačné koridory v otvorenej krajine
- vymedziť nezastaviteľné pozemky v kontaktnom pásme pre realizáciu priečných a pozdĺžnych zelených koridorov a rekreačných koridorov – nástupných koridorov do prímestského rekreačného lesa a do poľnohospodárskej krajiny z existujúcich zastavaných a navrhovaných území kontaktného pásma
- vybudovať spojitý systém prírodných prvkov formou priečných a pozdĺžnych zelených koridorov (koridorov zelene, koridorov vodných tokov a vodných plôch) medzi lesným masívom Malých Karpát, prvkami sídelnej zelene a prvkami krajinskej zelene v otvorenej poľnohospodárskej krajine
- vybudovať spojitý systém rekreačných trás na úpätí Malých Karpát s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom vo väzbe na spojitý systém zelených koridorov
  - v kontaktnom pásme vo väzbe na verejné komunikačné priestory v zastavaných a rozvojových územiach, najmä lokálne centrá a lokálne ťažiskové líniové priestory, v ktorých budú vymedzené plochy pre cestné komunikácie, verejnú zeleň, rekreačné trasy (pešie, cyklistické, jazdecké)

-v poľnohospodárskej krajine vo väzbe na sieť existujúcich, prípadne navrhovaných poľných, lesných a vinohradníckych ciest lemovaných sprievodnou zeleňou

- vybudovať sieť rekreačných bodov na rekreačných trasách, na križovatkách rekreačných trás s príslušnou priestorovou úpravou a funkčnou vybavenosťou podľa významu, veľkosti a polohy rekreačného bodu v území:
  - povrchová úprava ciest a chodníkov, upravené plochy zelene a vodných prvkov, objekty OV, upravené zastávky MHD a prímestskej dopravy, parkovacie plochy, výtvarné prvky, osvetlenie,
  - drobný rekreačný mobiliár (prístrešky, lavičky, stoly, ohniská, smetné koše, zdroj (pitnej) vody, a pod.), orientačný a informačný mobiliár (orientačné a informačné tabule)
- dobudovať sieť nástupných rekreačných bodov v lokalitách už existujúcich nástupných bodov (doplniť príslušným mobiliárom a vybavenosťou podľa významu, veľkosti a polohy rekreačného bodu v území) a nových nástupných bodov v navrhovaných lokalitách
- vybudovať na línii medzi kontaktným pásmom a súvislo zastavaným územím mesta sústavu východiskových bodov s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, viazanú predovšetkým na zastávky MHD a významné pešie mestské ťahy na významných mestských triedach, zberných komunikáciách FT B1, FT B2 (Bratislavská, Hodonínska, Lamačská cesta, Limbová, Pražská, Šancová, Račianska, Žitná, Púchovská), na zbernej komunikácii FT B1 (Malokarpatská vína cesta)
- vybudovať v kontaktnom pásme sústavu nástupných bodov s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, na rozhraní medzi lesným masívom a kontaktným pásmom v troch kategóriách (hlavné, vedľajšie, malé), viazanú predovšetkým na zastávky MHD a na lokálne pešie mestské ťahy a lokálne centrá na zberných komunikáciách FT B2 a obslužných komunikáciách FT C1 a FT C s MHD (Čs. tankistov, Podháj, Cesta na Klanec, Pod násypom, Pod Zečákom, Cesta na Červený most, K Železnej studničke, Pri Suchom mlyne, Pod Klepáčom, Vlárka, Bárdošova, Jeseniova, Brečtanová, Ôsma, Brusnicová, Krahulčia, Sliačska, Horská, Pekná cesta, Kadnárová, Kubačova, Barónka, Detvianska, Potočná, Alstrova, Pri vinohradoch)
- vybudovať kontaktnú líniu vo forme pešieho koridoru (lesného, lúčneho chodníka) na rozhraní medzi lesným masívom a zástavbou, vinicami a trávnyimi porastmi vnútorného kontaktného pásma pozdĺž lemového lesného porastu so sústavou nástupných bodov do lesoparku
- vybudovať bezbariérové dopravné priechody alebo mimoúrovňové cestné alebo železničné prepojenia na prekonanie dopravných koridorov v miestach križovania s rekreačnými trasami vo vymedzených vhodných lokalitách (lokalizáciu týchto prepojení spresniť podľa územných a priestorových možností v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách)
- vybudovať bezbariérové mimoúrovňové cestné, železničné prepojenia na prekonanie dopravných koridorov s cieľom zabezpečiť bezbariérovosť migračného pohybu zveri a spojitosť prírodných prvkov cez dopravné koridory (lokalizáciu týchto prepojení spresniť v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách)
- vybudovať ľahké mostné konštrukcie ponad malé vodné toky v miestach križovania s rekreačnými trasami
- upraviť vybrané existujúce poľné, lesné a vinohradnícke cesty pre potreby vybudovania rekreačných trás (poľné cesty si súčasne zachovávajú dopravnú funkciu pre obsluhu územia)
- doplniť vybrané existujúce poľné a vinohradnícke cesty, tiež navrhované poľné cesty líniami a plochami sprievodnej zelene vrátane sprievodnej zelene vodných plôch a vodných tokov (vo väzbe na existujúce a navrhované plochy a línie krajinné zelene mimo poľných ciest)
- upraviť (revitalizovať) vodné toky a malé vodné toky, vodné plochy v okolí navrhovaných zelených koridorov, navrhovaných rekreačných trás (trasovanie koryta vodných tokov, brehy vodných tokov a vodných plôch, sprievodná vegetácia vodných tokov a vodných plôch)
- likvidovať divoké skládky a rozptýlený odpad v území od hranice lesoparku (od hranice CHKO) až po trasy mestských komunikácií a železničnú trať (územia svahov Malých Karpát, nástupné body, kontaktná línia na hranici lesných porastov)
- budovať zelené koridory a rekreačné trasy aj cez „menej“ atraktívne územia, výrobné skladové územia, okrajové časti zón a zastavaných území s cieľom
  - umožniť prechod cez tieto územia (rešpektovať prevádzkové obmedzenia výrobných zón)

-humanizovať tieto územia a pozdvihnúť ich urbanistickú hodnotu na úroveň „atraktívnejších“ území obytných, vybavenostných

- organizačne zabezpečiť v území pravidelnú a trvalú starostlivosť a údržbu s cieľom zabezpečiť čistotu, ochranu prírodných a kultúrnych hodnôt v území
- kontinuálne previazať parky, parkovo upravené plochy zelene a pešie trasy areálov OV, obytných súborov s lesným porastom a pešími trasami Malých Karpát
- v ekostabilizačnej zóne medzi sídliskom Podháaj a lesom:
  - zachovať a ďalej rozvíjať plochy zelene (sadové úpravy sídliskového charakteru, prírode blízke úpravy v dotyku s lesnými porastmi) a plochy športovej vybavenosti (odkryté športové plochy, prírodné ihriská, určené prednostne miestnym obyvateľom)
  - plochy športovej vybavenosti celomestského a nadmestského významu umiestňovať na voľné plochy medzi obchodným domom a Františkovým majerom
- zrekonštruovať úsek cestnej komunikácie medzi bodmi Pekná cesta (Krasňany) – Pekná cesta (muničák)
- predĺžiť trasu MHD od zastávky MHD Pekná cesta (Krasňany) po Peknej ceste po hranicu CHKO, cez lokalitu Vajspeter (na hranici CHKO Malé Karpaty) oblúkom späť do Krasňan
- zaviesť intenzívnejšiu premávku spojov MHD na zastávku Potočná (Rača), v čase podujatí, v sezónnom období, cez víkendy
- revitalizovať existujúce a vybudovať nové plochy sídelnej a krajinnej zelene vo vymedzenom území zelených koridorov (priečných a pozdĺžnych)
- upraviť existujúce, vybudovať nové trasy pre rekreačné využitie (pešie, cyklistické, jazdecké, náučné, tematické) vo väzbe na vymedzené územia priečných a pozdĺžnych zelených koridorov
- upraviť zastávky MHD (priestorová úprava, úprava zelene, mobiliár, informačné prvky) v miestach nástupov do prímestského rekreačného lesa
- rekreačné trasy vybaviť prvkami rekreačného mobiliáru (lavičky, stolíky, besiedky, prístrešky, detské preliezačky, smetné koše, ohniská, rozhľadne, drobné objekty OV, orientačné a informačné prvky, atď.)
- vybudovať malé vínne domčeky na juhovýchodných svahoch Malých Karpát pozdĺž navrhovanej pešej vinohradníckej cesty a v jej okolí s ponukou sezónnych služieb (gastroslužby, agroturistické aktivity, vinohradnícke tradície, história, atď.)
- spresniť vymedzenie rekreačných trás a výber poľných, lesných a vinohradníckych ciest, línií pozdĺž vodných tokov a vodných plôch, návrh nových úsekov poľných ciest, vymedzenie navrhovaných priečných a pozdĺžnych zelených koridorov, lokalizáciu línií a plôch navrhovanej zelene v zastavanom území mesta (verejné komunikačné priestory) a v otvorenej krajine kontaktového pásma (línie zelených koridorov s rekreačnými trasami), vymedzenie nástupných a priebežných rekreačných bodov na rekreačných trasách v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách, a to:
  - podľa územných a priestorových možností a funkčno-prevádzkových väzieb na okolitú zástavbu a na okolitú krajinu
  - z hľadiska majetkovo-právnych vzťahov.

3.3 KOMPLEXNÁ URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽITIA POZEMKOV, URBÁNNYCH PRIESTOROV A STAVIEB RIEŠENÉHO ÚZEMIA MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU

3.3.1 ZÁKLADNÉ POJMY A CHARAKTERISTIKY

Kritériá kvalitného rekreačného prostredia mesta

- intenzívna starostlivosť o krajinu, formovanie krajinného obrazu
- čistota a kvalita verejných komunikačných priestorov, kontaktných území medzi zastavanými územiami a okolitou otvorenou krajinou, čistota krajiny
- kvalita rekreačného prírodného prostredia, zvyšovanie úrovne zariadení pre šport a rekreáciu
- vybavenie zariadeniami OV pre potreby športu a rekreácie v prírodnom prostredí
- vybavenie prvkami rekreačnej vybavenosti – rekreačné trasy, športovo-rekreačný, turistický mobiliár, orientačný a informačný systém, umelecké diela v krajine
- únosnosť zaťaženia územia z hľadiska jeho limitov.

Hlavné zásady urbanisticko-architektonickej koncepcie rozvoja malokarpatskej časti bratislavského lesoparku

- prírodné rekreačné zázemie mesta orientovať na:
  - peší pohyb v prírode
  - rekreačný pobyt v prírode (lesné prostredie, oddychové, športovo-rekreačné lúky)
  - športovo-rekreačné aktivity v prírodnom prostredí (prírodná telocvičňa)
- urbanistický rozvoj územia orientovať aj na aktivity každodennej a víkendovej rekreácie
- vybudovať sieť východiskových a nástupných bodov s dobrou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- minimalizovať urbanizačné zásahy do prírodného prostredia lesoparku, predovšetkým v jadrovom území lesoparku, rekreačné aktivity rozvíjať v už existujúcich rekreačných lokalitách
- pri navrhovaní rekreačnej vybavenosti:
  - využiť už existujúce zastavané plochy a areály, už existujúci stavebný fond
  - integrovať zariadenia rekreačnej vybavenosti do viacúčelových objektov
- doplniť zariadenia občianskej vybavenosti, ktoré už dlhoročne absentujú v území
- realizovať funkčné a priestorové úpravy lokalít zdevastovaných, nevyužívaných
- zachovať prevažujúci charakter solitérnej (nízko-) dvojpodlažnej zástavby pre účely rekreácie
- rešpektovať nezastaviteľné pozemky (ide o pozemky mimo pozemkov navrhovaných na zástavbu)
- doplniť sieť rekreačných trás
- rešpektovať kritériá a opatrenia krajinárskej kompozície a estetiky lesa:
  - vo väzbe na rozvoj rekreačných aktivít a na starostlivosť o zeleň
- rešpektovať členenie územia na vonkajšie rekreačné územie a jadrové územie a na tri funkčné zóny.

Základné členenie riešeného územia lesoparku

Vonkajšie rekreačné územie lesoparku vymedzuje územie:

- ťažiskové pre každodennú rekreáciu
- s najvyššou intenzitou návštevnosti
- s najhustejšou sieťou rekreačných trás
- s najvyššou mierou rekreačnej občianskej vybavenosti
- so zvýšenými požiadavkami na údržbu porastov a rekreačných trás
- s intenzívnejšími prírode blízkymi úpravami lesných porastov.

Jadrové územie lesoparku vymedzuje územie:

- ťažiskové pre víkendovú rekreáciu
- s nižšou intenzitou návštevnosti
- s redšou sieťou rekreačných trás
- s rekreačnou vybavenosťou len základnou
- s dominantnými lesnými porastmi.

Funkčná zóna I. - predstavuje lokalitu s najväčšou koncentráciou rekreácie a sústredenou technickou vybavenosťou, majúcu charakter *lesného parku*. Budujú sa v nej rozhodujúce technické prvky a vytvárajú biologické a ostatné prvky prímestského rekreačného lesa. Zahŕňa najmä plochy v najbližšej nadväznosti na sídelnú aglomeráciu. Túto zónu predstavujú záujmové lokality Horná Mlynská dolina po Železnú studničku a lokalita Kamzík.

Funkčná zóna II. – priestory sa nachádzajú vo vzdialenejšej polohe k mestu, avšak maximálne do štvorhodinovej chôdze (Kačín, Rača – Slalomka). Ich návštevnosť je o niečo nižšia ako v predchádzajúcej

funkčnej zóne, čomu je prispôsobená aj vybavenosť lokalít a stupeň úprav prírodného prostredia, najmä lesných porastov. Sem patria aj plochy pozdĺž hlavných turisticko-rekreačných trás a funkčné plochy (trávnaté plochy, vyhlídkové miesta apod.).

Funkčná zóna III. – územie, v ktorom les plní produkčne – rekreačnú funkciu. Územie je vymedzené za účelom rekreačného využitia nenarušeného prírodného prostredia a prirodzených daností prostredia. Ide o ostatné územie, ktoré vytvára pokojné podmienky bez rušivých vplyvov, najmä hluku, s najnižšou návštevnosťou a najjednoduchšou rekreačnou vybavenosťou (chodníky, odpočinkové miesta a pod.).

Zaradenie územia Hornej Mlynskej doliny do funkčnej zóny I. a II. je spracované na základe lokalizácie objektov občianskej vybavenosti, intenzity návštevnosti, kvality vegetačných úprav a v značnej miere na základe stupňa pozmenenia prírodného prostredia.

3.3.2 PRVKY PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE NA ÚZEMÍ LESOPARKU

Prvky prímestskej (každodennej a víkendovej) rekreácie na území lesoparku – rekreačné prvky – predstavujú dve základné skupiny:

- Prírodné prvky
- Urbanistické prvky

3.3.2.1 Prírodné prvky

- Súvislý lesný porast
- Otvorená bezporastová plocha – lúčna plocha
  - oddychová rekreačná lúka
  - športovo-rekreačná lúka so športovými zariadeniami prírodného charakteru
- Vodný tok, vodná plocha
- Kameňolom.

3.3.2.2 Urbanistické prvky

Základné rekreačné prvky každodennej a víkendovej rekreácie na území lesoparku

BODOVÉ

- **Východiskové body**
(mimo územia lesoparku alebo na hranici lesoparku, vybavenosť podľa významu a polohy v území – orientačný a informačný prvok, lavička, stôl, sedenie, besiedka, prístrešok, herné prvky, úprava porastov)
- **Nástupné body**
(na hranici lesoparku, vybavenosť podľa významu a polohy v území – orientačný a informačný prvok, lavička, stôl, sedenie, besiedka, prístrešok, herné prvky, úprava porastov)
- **Oddychové body na rekreačných trasách**
(vybavenosť podľa významu a polohy v území – orientačný a informačný prvok, lavička, stôl, sedenie, besiedka, prístrešok, herné prvky, úprava porastov)
- **Turistické križovatky v mieste križovania rekreačných trás**
(vybavenosť podľa významu a polohy v území – orientačný a informačný prvok, lavička, stôl, sedenie, besiedka, prístrešok, herné prvky, úprava porastov)

LÍNIOVÉ

- **Rekreačné trasy**
(turistické, cyklistické, tréningové bežecké, lyžiarske bežecké, jazdecké, náučné a poznávacie, tematické využívajúce líniové prvky dopravnej siete na území lesoparku)
- **Športové dráhy**
(bežecké dráhy, tréningové – kondičné dráhy, lanová opičia dráha, bobová dráha)

PLOŠNÉ

- **Rekreačná lokalita**
(neohraničené rozsiahlejšie územie intenzívne rekreačne využívané)
  - Malá rekreačná lokalita

- Veľká rekreačná lokalita.

V riešenom území lesoparku, tiež na území rekreačnej lokality, sa nachádzajú rekreačné prvky:

- **BODOVÉ** (uvedené v predchádzajúcich odsekoch)
- **LÍNIOVÉ** (uvedené v predchádzajúcich odsekoch)
- **PLOŠNÉ:**
- **Rekreačný priestor** (neohraničené menšie územie intenzívne rekreačne využívané)

Prvky rekreačného priestoru:

- súvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku
  - otvorené plochy, areály, objekty a zariadenia,
- nesúvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku
  - objekty bývania, areály, účelové zariadenia občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej vybavenosti,
  - ich umiestnenie je z prevádzkových dôvodov na území lesoparku prípustné.

Plochy, areály, objekty, zariadenia občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej vybavenosti súvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku

- **Otvorené plochy** (s vybavenosťou podľa veľkosti plochy, významu a polohy v území)
  - Rekreačná oddychová lúka (rozsiahla lúčna plocha, súčasťou môže byť besiedka, prístrešok, lavička, sedenia, herný prvok,...)
  - Športovo-rekreačná lúka (prírodná hracia plocha s hernými prvkami pre najmenšie deti, športovo-rekreačná plocha s cvičnými prvkami pre staršie deti, mládež, dospelých), pikniková lúka (ohniská, sedenia), lukostrelecká lúka, atď.
  - Oddychová lúčka (menšia lúčna plocha)
  - Oddychová plocha (menšia plocha s prvkami besiedka, prístrešok, stôl, lavička, ohnisko, turistické sedenie, atď.)
  - Športovo-rekreačná plocha (prírodná plocha vyčlenená v rámci rozsiahlejšej športovo-rekreačnej lúky, pre mládež a dospelých, s cvičnými prvkami)
  - Športová plocha (menšia prírodná plocha s cvičnými prvkami, príjazdová plocha ku športovej dráhe)
  - Prírodná herná plocha pre deti (vyčlenená v rámci rozsiahlejšej športovo-rekreačnej lúky, pre deti, s hernými prvkami, herné a cvičné prvky pre ľudí s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie)
  - Náučná plocha (prírodná plocha s cennými prírodnými prvkami, vybavená informačným mobiliárom, ochrannými (pevnými, visutými) chodníkmi, prípadne ochrannými zábradliami)
  - Plocha náučno-rekreačných aktivít (vyčlenená v rámci viacfunkčného areálu, arboréta)
  - Prírodná galéria (lúčna plocha s prvkami krovinej a stromovej vegetácie v kompozičnej úprave prírode blízkeho charakteru, doplnená o jednoduché výtvarné prvky)
- **Areály** (ohraničené územie s rôznymi druhmi rekreačného využitia)
  - Športovo-rekreačný areál (oddychové plochy, športové plochy prírodného charakteru, pre netradičné športy, herné plochy pre najmenšie deti s hernými prvkami, plochy pre staršie deti, mládež, dospelých s cvičnými prvkami, prevádzkový objekt, stravovacie zariadenie, služby,...)
  - Rekreačný areál (skautský areál, trampský, kultúrno-spoločenský areál v prírode, turistické sedenia, súčasťou môže byť stravovacie zariadenie, menšia pikniková lúka, herné plochy pre najmenšie deti, atď.)
  - Viacfunkčný rekreačný areál (areál s rôznymi športovými, rekreačnými, vzdelávacími aktivitami – prevádzkový objekt (horáreň), lesná škola, škola v prírode, viacúčelový prevádzkový objekt, stravovacie zariadenie, oddychové, športovo-rekreačné plochy,...)
  - Hipoturistický areál (športovo-rekreačný areál v prírodnom prostredí, športové a prevádzkové objekty, zariadenia, športové, oddychové, prevádzkové plochy, stravovacie zariadenie,...)

- Geologický park (sanácia, rekultivácia a revitalizácia kameňolomu s cieľom vytvorenia špecifického prírodného prostredia, lomové terasy, služby, informácie, vzdelávacie aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí, mládeže a dospelých, náučné plochy a chodníky, vodná plocha, športové, rekreačné plochy, viacúčelový prevádzkový objekt, stravovacie zariadenie,...)
- Arborétum (ohradený areál, plochy parkovo upravenej zelene, náučné plochy a chodníky, oddychové plochy, herné plochy, sedenia, plocha náučno-rekreačných aktivít, prístrešok pre záujmové aktivity detí, viacúčelový prevádzkový objekt – služby, informácie, vzdelávacie aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí a dospelých, stravovacie zariadenie, terasa – pódium, prevádzková miestnosť pre potreby údržby lesa, atď.)
- Zoopark (Mini zoo v prírode)
- Plocha na táborenie (súčasť športovo-rekreačného areálu, trávnatá plocha, rekreačná lúčka).

- **Objekty a zariadenia**

Občianska vybavenosť

- **Stravovacie zariadenia**

- Reštaurácia 1. typu – ako súčasť ubytovacieho zariadenia
- Reštaurácia 1. typu – záhradná reštaurácia
- Reštaurácia 2. typu – koliba
- Bufet (s terasou a s vonkajšími sedeniami (integrovany do viacfunkčných objektov)
- Bufet s terasou ako samostatný jednopodlažný objekt

- **Ubytovacie (a stravovacie) zariadenia**

- Ubytovacie zariadenie hotelového typu s reštauráciou
- Ubytovacie zariadenie menšieho rozsahu s reštauráciou
- Ubytovacie zariadenie cestovného ruchu, viažuce sa na funkciu rekreácia v prírodnom prostredí

- **Športové zariadenia**

- Požičovňa bicyklov, cykloservis
- Športová hala pre netradičné športy
- Viacúčelové športové ihrisko
- Prírodné športové zariadenie
- Kynologické cvičisko

- **Rekreačné zariadenia**

- Vyhliadková veža
- Plocha na táborenie
- Prírodný amfiteáter
- Malá architektúra
  - **Prvky malej architektúry** (zastávka a prístrešok MHD, besiedka, prístrešok, skautský prístrešok, kultúrno-historický prvok, výtvarný prvok, terasa, mostík, lávka, spevnená dláždená plocha, verejné osvetlenie, mlynský náhon, atď.)
  - **Prvky rekreačno-športového mobiliáru** (ohnisko, lavička, stôl, sedenie, turistické sedenia v lese, informačný a orientačný mobiliár (hríbik, tabuľa, panel, herný prvok detských a športových ihrísk, atď.)
  - **Vodné prvky** (píca fontánka – napr. v podobe kameňa, napájadlo pre vtáčiky, studnička, prameň, „kašna“, vodná nádržka, atď.)

- **Polyfunkčné zariadenia**

- Malý polyfunkčný objekt – horáreň - viacúčelové zariadenie pre potreby lesného hospodárstva a prímestskej rekreácie, správa, údržba, služby, lesná škola, atď.)

- Veľký polyfunkčný objekt – viacúčelový objekt s parkovaním (parkovací dom) pre potreby prímestskej rekreácie, parking, reštaurácia, drobné predajne, informačný servis, cykloservis, viacúčelová sála pre kultúrne podujatia, verejné hygienické zariadenia, atď.)
- **Prevádzkové a účelové zariadenia**
  - Prevádzkový a účelový objekt pre potreby lesného hospodárstva
  - Prevádzkový a účelový objekt pre športovo-rekreačné aktivity
- **Zariadenia dopravnej a technickej vybavenosti**
  - Dopravná a technická vybavenosť športových zariadení
  - Dopravná vybavenosť cestná (lokálneho významu)
  - Technická vybavenosť (lokálneho významu)

Zariadenia OV celomestského a nadmestského významu podmienené vhodnosťou umiestnenia v prírodnom prostredí (edukačné, zdravotnícke, technické)

- **Edukačné**
  - Edukačné zariadenie – lesná škola (integrované vzdelávacie zariadenie vo viacúčelových prevádzkových objektoch viažuce sa na prírodné prostredie)
- **Zdravotnícke**
  - Doliečovací zariadenie – objekty, zariadenia, oddychové, prevádzkové plochy,...viažuce sa na liečebný význam prírodného prostredia
- **Technické**
  - Objekty, zariadenia viažuce sa na geografickú polohu, terén, nadmorskú výšku

Objekty bývania, areály, účelové zariadenia občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej vybavenosti nesúvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku

- **Trvalé bývanie v rodinných domoch**
  - Bývanie v rodinných domoch
  - Bývanie v obytných komplexoch (na hranici lesoparku)
- **Občianska, dopravná a technická vybavenosť**
  - Areály, objekty a zariadenia občianskej vybavenosti (veda, výskum, administratíva)
  - Účelové zariadenia MV SR
- **Dopravná a technická vybavenosť**
  - Dopravná (cestná, železničná) a technická vybavenosť (mestského a nadmestského významu).

3.3.3 PRIESTOROVÉ USPORIADANIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉMU LESOPARKU

Požiadavky na priestorové usporiadanie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku

Hlavné zásady

- rešpektovať prírodné a kultúrno-historické hodnoty územia,
  - rešpektovať legislatívne záujmy ochrany prírody a ochrany kultúrno-historických hodnôt územia,
  - rešpektovať bezzásahové zóny vymedzené v porastových mapách lesných hospodárskych celkov pre vymedzené riešené územie,
  - rešpektovať historicky vzniknutú takmer 200-ročnú tradíciu výletnej lokality Bratislavčanov a návštevníkov mesta – Hornej Mlynskej doliny s koncentráciou významných prírodných, kultúrno-historických a priestorových daností,
  - rešpektovať nároky obyvateľov mesta na tiché rekreačné prostredie v lesnom masíve CHKO Malé Karpaty, zachovať tichý rekreačný režim územia s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta,
  - rešpektovať základnú požiadavku na prírodné rekreačné zázemie mesta:
    - peší pohyb v prírode
    - rekreačný pobyt v prírode (lesné prostredie, oddychové, športovo-rekreačné lúky)
    - športovo-rekreačné aktivity v prírodnom prostredí (prírodná telocvičňa),
  - rešpektovať jedinečné prírodné prostredie s dobrou dostupnosťou zo všetkých častí mesta s výraznou zdravotnou funkciou (fyzické a psychické zdravie človeka),
  - rešpektovať požiadavky krajinárskej kompozície a estetiky lesa,
  - rešpektovať členenie územia na zóny, na vonkajšie rekreačné územie a jadrové územie lesoparku vo väzbe na rozvoj rekreačných aktivít a na starostlivosť o zeleň,
  - minimalizovať urbanizačné zásahy do prírodného prostredia, predovšetkým do jadrového územia lesoparku, nevťahovať komerčné aktivity do jadra lesoparku (len jednoduchý rekreačný mobiliár)
  - minimalizovať výrub drevín pri umiestňovaní nových objektov, zariadení, areálov, pri rekonštrukciách existujúcich objektov a areálov
  - urbanistický rozvoj územia orientovať na aktivity každodennej a víkendovej rekreácie,
  - rešpektovať nezastaviteľné pozemky,
  - zachovať charakter solitérnej zástavby pre účely každodennej a víkendovej rekreácie,
  - zachovať mierku, proporcie a charakter existujúcej hodnotnej historickej solitérnej zástavby,
  - rešpektovať dominantnosť prírodného prostredia pri formovaní architektonického tvaroslovia nových objektov občianskej vybavenosti (jednoduchá architektúra objektov, nízke stavby (málopodlažné) s jednoduchými fasádami, ktoré dajú vyniknúť architektonickým detailom), v architektonickom detaile (sedenia, zábradlia, mostíky, prístrešky, výtvarné prvky, informačné prvky, detské preliezačky, uplatnenie drobnej mierky drevených prvkov na fasádach, atď.), v urbanistickej štruktúre (solitérna zástavba, prírode blízke sadové úpravy zelene a vodných prvkov, lesné promenádové chodníky, oddychové lúčky, atď.),
  - zachovať prírodný charakter oddychových a rekreačných lúk a lesných porastov a neprehusťovať ich nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení, prvkov rekreačného a informačného mobiliáru a tematicky zameraných výtvarných prvkov,
- preveriť možnosť vyhlásenia Hornej Mlynskej doliny za kúpeľné územie (klimatické kúpele) vzhľadom na prírodný a rekreačný potenciál lokality a jej význam pre mesto.

3.4 PRÍMESTSKÁ REKREÁCIA A ŠPORT V PRÍRODNOM PROSTREDÍ LESOPARKU

Podľa územného plánu hl. M. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov dominantné funkcie riešeného územia Malokarpatskej časti bratislavského lesoparku sú:

- 1001 – les, ostatný lesný pôdny fond
- 1003 – rekreácia v prírodnom prostredí.

3.4.1 ZÁKLADNÉ PRINCÍPY URBANISTICKÉHO ROZVOJA PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE A ŠPORTU V PRÍRODNOM PROSTREDÍ LESOPARKU

Potenciál územia

- zelený klin lesného masívu Malých Karpát, vsunutý hlboko do zastavaného územia mesta Bratislava, takmer až k historickému jadrú,
- geomorfologická štruktúra územia – stredne členitá vrchovina, bohato členený reliéf s horskými chrbtami s množstvom vyhlídkových bodov, rozsiahle lúky, údolia s meandrami vodných tokov a lesnými cestami lemovanými oddychovými lúčkami,
- bezprostredný kontakt zastavaného územia mesta s lesným masívom južnej časti Malých Karpát,
- ideálna dostupnosť z takmer troch štvrtín zastavaného územia mesta,
- ideálne podmienky pre každodennú a víkendovú prímestskú rekreáciu v prírodnom prostredí.

Základné charakteristiky rekreačného prostredia

- tichý rekreačný režim prírodného prostredia prímestského rekreačného lesa,
- prírodné prostredie prevažne lesné s lúčnymi porastmi s funkciou prímestského rekreačného lesa,
- kategória lesov osobitného určenia (Lesy v riešenom území sú lesmi osobitného určenia a ochrannými lesmi v zmysle zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch (ďalej zákon o lesoch)).

Dominantné zameranie lesoparku na aktivity

- rekreačný pohyb nemotorový (prírodné ihriská, rekreačné trasy pre nemotorový pohyb – turistické, náučné, cyklistické, lyžiarske bežecké, jazdecké, atletické bežecké, atď.),
- rekreačný pobyt krátkodobý v prírodnom prostredí, v lese, na oddychových lúkach, pri vode.

Trendy v trávení voľného času

- aktívne využívanie voľného času,
- orientácia na zdravotne orientované aktivity a športové aktivity v prírode ako reakcia na prevažne sedavý spôsob zamestnania,
- orientácia na voľno časový pobyt v prírode ako zmena pracovného a rušného mestského prostredia,
- psychická relaxácia, tematické poznávanie, zodpovedný postoj k prírode.

Kritériá rozvoja kvalitného prírodného rekreačného prostredia

- čistota krajiny
- obraz krajiny
- únosnosť zaťaženia územia z hľadiska jeho limitov
- kvalita verejných komunikačných priestorov (plochy pre zeleň, pre peší a rekreačný pohyb)
- vybavenie lesnej rekreačnej krajiny (lesné a lúčne porasty, vodné toky a vodné plochy, nástupné body, rekreačné trasy, športovo-rekreačný mobiliár, vybavenosť, umelecké diela v krajine, atď..)
- kvalita kontaktných území medzi zastavaným územím mesta a lesným masívom Malých Karpát

Je nevyhnutné venovať pozornosť rozvoju zamestnanosti v oblasti starostlivosti o krajinu, zvyšovaniu kultúrno-spoločenskej úrovne a medzinárodnej prestíže Slovenska (postavenie Bratislavy v regióne Viedeň – Bratislava, dlhodobé historické tradície rekreačnej lokality údolia Vydrice).

3.4.2 NÁROKY OBYVATEĽOV MESTA NA KAŽDODENNÚ A VÍKENDOVÚ REKREÁCIU V PRÍRODNOM PROSTREDÍ LESOPARKU

Pri stanovení nárokov mestských obyvateľov na rekreáciu v horskom prostredí treba vychádzať z ich nárokov na dennú rekreáciu vo voľných dňoch, t.j. na víkendovú rekreáciu.

Nároky sa vzťahujú k výhľadovému obdobiu – k roku 2030, v ktorom sa počet obyvateľov odhaduje (podľa ÚPN hl. mesta Bratislavy, 2007) na 550 200. Všeobecne sa tieto nároky pre mesto veľkosti Bratislavy uvažujú pre 40% obyvateľov, to znamená pre cca 220 000 účastníkov. Tieto sa v Bratislave uskutočňujú:

- cca jedna tretina na území intravilánu mesta – v hraniciach zastavaného územia mesta,
- cca dve tretiny v extraviláne mesta, v jeho záujmovom území (v regióne), ďalej mimo región.

V Bratislave (podľa daností) z toho cca jedna polovica v extraviláne mesta – ide o pobyt pol- až celodenný bez prenocovania, jedna polovica mimo mesto (v regióne, za jeho hranicami) – bez alebo s prenocovaním.

V extraviláne sa počíta s rekreáciou cca 70 000 obyvateľov. Z tohto množstva možno uvažovať s návštevníkmi v horskom prostredí, t.j. v lesoparku, s počtom cca 40 000 návštevníkov (cca 55%), a to predovšetkým v nárazovej jarnej sezóne, ktorá je pre pobyt v lesnom prostredí najvyššia (nápor do prírody po zimnej sezóne). V lete sa už nápor presúva najviac na pobyt pri vode, v jeseni opäť do prírody, však v menších počtoch ako na jar.

Pre mestských obyvateľov sa odporúča výmera plochy lesoparku min. 50 m²/obyvateľa.

Pri výhľadovom počte 550 200 obyvateľov mesta to znamená rozsah lesoparku min. 2 750 ha, čo znamená 86 m²/obyvateľa. Rozloha len malokarpatskej časti lesoparku je 4 772 ha, čo znamená, že z hľadiska potrieb lesného prostredia v meste je situácia veľmi priaznivá. Ide však o stav vyhovujúci z hľadiska kvantitatívneho – dostatku lesov, menej už z hľadiska kvality a dostupnosti rekreačného prostredia. Preto je potrebné budúcnosti obrátiť pozornosť aj na zabezpečenie požiadaviek na tento druh rekreácie v ďalších samostatných častiach lesoparku:

- na Devínskej Kobyle a Sitine pre obyvateľov Karlovej Vsi a Dúbravky,
- v podunajských lužných lesoch pre obyvateľov Podunajských Biskupíc, na ľavobrežnom brehu Dunaja pre obyvateľov Vrakune, pre obyvateľov Petržalky na pravobrežnom brehu Dunaja, dostupnú rekreáciu predstavuje tiež masív Hainburských kopcov v Rakúsku.

Nároky na pobyt v celom bratislavskom lesoparku (BLP) možno rozdeliť na časti:

- malokarpatská – cca 30 000 návštevníkov za deň,
- Devínska Kobyla + Sitina – cca 4 000 návštevníkov za deň,
- Podunajské lesy, obojstranne – cca 1 000 + 5 000 návštevníkov za deň.

Z uvedených 30 000 návštevníkov malokarpatskej časti lesoparku možno usúdiť, že prevládajúci bude poldenný pobyt, a tak možno rátať s jednorazovou návštevnosťou cca do 18 000 (mierne viac ako polovica vzhľadom na prekrývanie v skorých poobedňajších hodinách), pre ktorých sa dimenzujú potrebné priestory:

- sústredená návštevnosť v štyroch záujmových lokalitách, pohyb na peších a cyklistických trasách,
- návštevnosť na oddychových/piknikových lúkach ; stacionárni návštevníci (na jednom mieste),
- návštevnosť na trasách ; dynamickí návštevníci (pohybujúci sa na trasách).

Predpokladaných jednorazových návštevníkov možno potom rozdeliť na:

- nachádzajúcich sa v štyroch záujmových lokalitách v počte cca **9 000**, z toho Kačín (600), Horná Mlynská dolina od vstupu po Snežienku (do 6 000), Kamzík (2 000), Slalomka (400) – odvodené z rozlohy lokalít uvedených v zadaní,
- nachádzajúcich sa na peších turistických trasách v počte cca 1 600 – (vypočítaných z celkovej dĺžky 64 km v súčasnosti značených trás), pričom sa uvažuje s ich cca 1,5 násobným predĺžením, čo znamená celkove **2 200** turistov,
- nachádzajúcich sa na súčasných aj navrhovaných cyklotrasách o počte cca **1 000**,
- nachádzajúcich sa v cca 35 súčasných aj navrhovaných voľných oddychových priestoroch, zväčša na oddychových/piknikových lúkach, pri spriemerovanej rozlohe cca 1 ha/priestor v celkovom počte cca **5 800** návštevníkov,
- celkove pôjde o cca do **18 000** jednorazových návštevníkov (skoré popoludnie), za deň cca 30 000.

Počty návštevníkov sa budú odvíjať aj v závislosti od:

- rastu mesta, najmä obytnej výstavby v záujmovom území lesoparku, t.j. od západu (Lamačská brána, Záhorská Bystrica) a od východu (výstavba na území vinohradov – Ahoj, Koziarka, pozdĺž pásu Račianskej ulice, v Rači, Vajnorocho),
- od prípravy ďalších častí BLP – najmä Devínskej Kobylky a Sitiny,
- rozvoja dopravy v meste, najmä liniek MHD vo vzťahu k lesoparku,
- od vývoja príťažlivosti prostredia v lesoparku a v jeho blízkom okolí – nástupnom priestore.

Pre pohyb návštevníkov v lesoparku je potrebné sledovať spôsob príchodu:

- prostredníctvom mestskej hromadnej dopravy – odhad cca 50% – cca 9 000,
- pešo (návštevníci najmä z blízkeho okolia) – odhad cca 25% – cca 4 500,
- individuálnou dopravou – autom – odhad cca 25% – cca 4 500.

Z uvedeného vyplýva, že na pobyt v predmetnej malokarpatskej časti pôjde o záujem zo strany obyvateľov mestských častí:

- Staré Mesto, časť Nové Mesto, Ružinov na nosnú časť, t.j. Hornú Mlynskú dolinu a Kamzík,
- Záhorská Ves, Lamač prevažne na západnú - Kačínsku časť,
- Rača, Vajnory, časť Nové Mesto a Ružinov na východnú časť – od Kamzíka smerom k Sv. Juru,
- účastníci širšieho cestovného ruchu/turizmu najmä na Hornú Mlynskú dolinu (atraktívne údolie s rybníkmi a vybavenosťou) a Kamzík (atraktívny hrebeň, vyhliadková veža, vybavenosť).

Najfrekventovanejšie vstupy v súčasnosti

- od Červeného mosta do údolia Vydrice (Horná Mlynská dolina), na Spariská a do severnej časti lesoparku smerom na Biely kríž,
- od Koliby na hrebeň Karpát, na Kamzík, na Štefánikovu magistrálu a do severnej časti lesoparku.

Menej frekventované vstupy v súčasnosti

- od západu z Marianky (3 vstupy), zo Záhorskej Bystrice (3 vstupy), z Lamača (2 vstupy),
- z juhu z Kramárov na Kamzík (3 vstupy),
- z východu z Ahoja (na Kamzík), z Krasňan z Peknej cesty a zo starej Rače (2 vstupy).

Jedným z cieľov riešenia je dosiahnuť odľahčenie hlavných najfrekventovanejších vstupov, a to:

- posilnením vstupov od západu (za predpokladu realizovania výstavby Lamačskej brány a výstavby v Záhorskej Bystrici),
- posilnením vstupov od juhu – využitím parkoviska TESCO v blízkosti Červeného mosta,
- posilnením vstupov od Kramárov (odľahčenie Koliby),
- posilnením vstupu od východu, na Peknej ceste,
- posilnením vstupov v línii nad Krasňanmi, Račou, Vajnormi (za predpokladu realizovania výstavby v oblasti obcí Vajnory, Slovenský Grob).

Predpokladaná frekvencia vo vstupných priestoroch do lesoparku závisí hlavne od spôsobu príchodu (pešo – návštevníci z blízkeho okolia, mestskou hromadnou dopravou, individuálnou dopravou – odhadnutých v podieloch 25 : 50 : 25. Ide o územné nadviazanie liniek MHD na vstupy a jej časové intervaly. Vyžaduje to jej priblíženie k lesoparku pri Ahoji, na Peknej ceste a posilnenie spojov ku ostatným vstupom.

Podiel individuálnych motoristov bude závisieť od možností vybudovať parkoviská v nástupných bodoch:

- od Červeného mosta možno očakávať cca 4 000 prichádzajúcich, čomu zodpovedá potreba cca 300 parkovacích miest. Možnosť vybudovania parkoviska (minimum dvojpodlažného) sa črtá len pred vstupom oproti Vojenskej nemocnici (v prípade získania pozemku). Je potrebné čiastočne rátať s využitím parkoviska pred objektom TESCO (vo vzdialenosti cca 700 m od mosta), od objektu Tesco pôjde prevažne o motorizovaných návštevníkov,
- na Kolibe treba počítať s cca 1 000 - 1 500 prichádzajúcimi s požiadavkou minimálne cca 170 miest, počíta sa s možnosťou parkovania na parkovisku oproti filmovým ateliérom (pôvodná funkcia pozemku bola verejné parkovisko). Na Kamzíku možno rátať s vytvorením parkoviska v južnej časti, a to úpravou existujúcej spevnenej plochy pri pomníku,
- na konci Klenovej a Kízavej ul. na Kramároch,
- v Lamači sú dobré podmienky pre vybudovanie parkoviska pri bývalom obchodnom dome pre návštevníkov vstupujúcich v smere od Plánok (odhad cca 100 miest),
- v Záhorskej Bystrici sú možnosti vybudovania parkovísk minimálne pri troch vstupoch,
- na Ahoji je miesto na menšie parkovisko nad chatovou osadou,
- v Krasňanoch je potrebné vybudovať parkovisko v blízkosti vstupu do lesa (cca 75 miest), pripraviť parkovací pás v úseku Peknej cesty od odbočenia žltej po koniec bývalého vojenského areálu,
- v starej Rači sa využíva parkovisko nad kúpaliskom Zbojnička a na konci Potočnej ulice.

3.4.3 ŠPORTOVO-REKREAČNÉ A TURISTICKÉ VYUŽITIE ÚZEMIA

Návrh rozvoja funkcie lesoparku „prímestská rekreácia v prírodnom prostredí“ vychádza z existujúceho stavu, doterajšieho hlavného funkčného a priestorového využitia územia: funkcie rekreačná, turistická, zdravotná, ochranná a k nim zodpovedajúca lesohospodárska. **Funkcia turistická v zmysle cestovného ruchu je doplnková, pretože lesopark je určený predovšetkým pre každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov Bratislavy a tiež bratislavského regiónu.**

Rekreačne využívané sú lesné porasty, oddychové lúčne plochy, rekreačné lokality, rekreačné trasy.

Najintenzívnejšiu návštevnosť má, okrem ťažiskových rekreačných lokalít, vonkajšie rekreačné pásmo, pás územia za hranicou lesa (riešeného územia) v bezprostrednom dotyku s obytnými zónami, chatovými a záhradkárskymi lokalitami (Vlkovka, Strmé vršky, Podkerepušky, Plánky, Podháj, Patrónka, Kramáre, Koliba, Ahoj, Koziarka, Saurisle, Kopaničiarske, Kolísky).

Hranice vymedzeného územia (zhodné prakticky s hranicou lesa) umožňujú vybudovať kontaktnú líniu v podobe pešieho okrajového chodníka okolo južného výbežku Malých Karpát a nástupné body v dotyku so zastavaným územím mesta zo záhorskej aj trnavskej strany.

Vonkajšie rekreačné pásmo a rekreačné centrá a nástupné body si vyžadujú najintenzívnejšiu starostlivosť vzhľadom na najvyššiu frekvenciu návštevnosti.

Návrh

- funkčné využitie územia zamerať na rekreačný nemotorový pohyb a na krátkodobý rekreačný pobyt v tichom prírodnom prostredí,
- vylúčiť také druhy športových aktivít a zariadení občianskej vybavenosti, ktoré svojou prevádzkou a intenzitou narúšajú tichý rekreačný režim územia,
- obmedziť výšku zástavby v rekreačných lokalitách (úpravy formou rekonštrukcie, dostavby) na maximálnu výšku dve podlažia plus podkrovie (prípadne plus zvýšené prízemie),
- zachovať existujúce rekreačné lokality,
- na zriaďovanie nových, najmä dnes chýbajúcich zariadení OV využiť existujúci stavebný fond, rekonštruovať a funkčne využiť existujúce opustené, schátrané objekty, vo vymedzených lokalitách zrekonštruovať a rozšíriť formou dostavby existujúce objekty, rekonštruovať a využiť existujúce opustené, schátrané areály na športové, rekreačné účely, na revitalizačné úpravy porastov,
- funkcie prevádzkové, občianskej vybavenosti (verejné stravovanie, hygienické zariadenia, služby, informácie, vzdelávacie aktivity, správa, monitoring územia) integrovať v jednotlivých lokalitách do jedného objektu,
- zamerať sa na zvýšenie kvality služieb, funkčnej a priestorovej kvality objektov a areálov, športových zariadení, prvkov drobnej architektúry, rekreačných trás, nástupných a východiskových bodov,
- zachovať existujúce rekreačné trasy, rekonštruovať poškodené, neupravené rekreačné trasy, náučné chodníky, na budovanie nových rekreačných trás využiť bývalé rekreačné trasy, existujúce lesné cesty,
- dobudovať výhľadové tematické a priečne trasy vo väzbe na navrhované rozvojové zóny mesta,
- na rekreačných trasách upraviť body križovania rekreačných trás, upraviť oddychové body na trasách (informačná tabuľa, orientačný hríbk, lavička, stôl, besiedka, prístrešok, studnička, výtvarný prvok, atď.) s mierou vybavenia v závislosti od polohy v území a významu lokality
- vo vonkajšom rekreačnom pásme upraviť hustejšiu sieť rekreačných chodníkov vo väzbe na susediace obytné zóny,
- vo vonkajšom rekreačnom pásme zintenzívniť starostlivosť a údržbu rekreačných chodníkov a rekreačných lokalít vzhľadom na väčšie zaťaženie územia a vyšší pohyb návštevníkov,
- okolo rekreačných trás, v miestach križovania rekreačných trás, v najintenzívnejšie navštevovaných rekreačných lokalitách rešpektovať lesné porasty, lúčne porasty, sprievodnú vegetáciu vodných plôch a vodných tokov a v rámci úprav porastov navrhovať len prírode blízke úpravy zelene,
- v jadrovom území lesoparku rešpektovať dominantné lesné porasty, lúčne porasty, sprievodnú vegetáciu vodných plôch a vodných tokov.

3.4.4 REKREAČNÉ A ŠPORTOVÉ ZARIADENIA NA ÚZEMÍ LESOPARKU

3.4.4.1 Športová vybavenosť

V zásade sa navrhujú len otvorené zariadenia, najčastejšie ihriská na trávinatej, príp. zhutnenej ploche. Z krytých športových zariadení ide o možnosť vybudovania areálu netradičných športov pri 9. mlyne. Z ihrísk sa odporúčajú zväčša rôzne druhy detských ihrísk na Partizánskej lúke (doplnenie), nové na Kačíne a na niektorých výletných miestach (okrem štandardných rozprávkový svet, vodný svet, robinsonovské plochy, indiánska dedinka a pod.), veľkošachy (vhodné na Železnej studničke).

Zdevastovaný areál bývalého letného kúpaliska možno využiť ako verejný rekreačno-športový priestor a stanový tábor s ihriskom, bývalé sanatórium využiť pre potreby doliečovacieho zariadenia pre deti. Ďalej ide o rekreačné behy po lesných cestách, kondičné trasy (návrh – Drieňovská lúka pri Snežienke, dve na Kamzíku aj s prezliekaňou a hygienou v rámci navrhovaného bufetu pri Weste, rozšírenie bobovej dráhy na Cvičnej lúke, výhľadovo na Dlhej lúke pod sedačkovou lanovkou, lyžovanie a bežecká dráha na Slalomke, lukostreleckú lúku v I. kameňolome a o nové lokality so športovou-rekreačnou náplňou v bývalom vojenskom areáli pri Peknej ceste (muničák), v areáli bývalého kúpaliska pri sanatóriu, na voľnej ploche pred hotelom West a v areáli juhovýchodne od dvoch rodinných domov na Kamzíku.

Pre turistické aktivity slúžia trasy pešie, cyklistické, prípadne hipoturistické (jestvujúce a navrhované sú popísané zvlášť), oddychové/piknikové plochy, viaceré s charakteristickými besiedkami, prístreškami a voľne rozloženými stolmi s lavičkami. Vo výhľade sa navrhuje zriadiť požičovňu bicyklov pri Červenom moste, na Kamzíku, na Františkovom dvore a na Peknej ceste.

Návrh

- Kačín – orientácia na rodinnú rekreáciu, a tým na väčší podiel zariadení pre deti: detské ihriská bez aj s náradiami (preferencia prirodzených materiálov /dreva), „rozprávkový svet“, robinsonovské ihrisko, ihriská pre handicapované deti atď., netradičná príležitostná ekologicky vhodná doprava,
- Partizánska lúka – možné doplnenie zariadení pre deti a mládež (ihriská pre loptové hry, novšie populárne hry ako petang, boccia a pod.),
- areál 8. mlyna (Klepáč) – doplnenie ihrísk v exteriéri,
- areál 9. mlyna (Suchý mlyn) – vybudovanie zariadení pre menej tradičné športy,
- areál Rybárskej reštaurácie – doplnenie o piknikový areál s ľahkými športovými zariadeniami, pokračovanie piknikovej lúky ku 8. mlynu,
- Železná studnička – detské herné plochy, veľkošachy, terasové sedenia, trampské sedenia,
- rybníky v Hornej Mlynskej doline – umožniť športové rybárstvo (vyhradiť brehy), na 2. a 4. rybníku zabezpečiť možnosť rekreačného člnkovania,
- Drieňovská lúka – rozšíriť súčasné detské ihrisko s náradiami, v susedstve prírodná cvičná plocha pre staršie deti a mládež, lúku ponechať ako trávnatú plochu pre športy a hry v prírode na prirodzenom povrchu, kondičná terénna dráha, viacúčelové ihrisko,
- I. kameňolom – návrh lukostreleckej lúky,
- lokalita sanatória – využitie súčasného nevyužívaného areálu (na západnej strane cesty s bazénom) ako športovo-rekreačný areál pre verejnosť a vymedziť plochu na táborenie,
- Dlhá lúka – ponechať pre rekreačný pobyt a statické a pohybové hry v prirodzenom prostredí, výhľadovo vybudovať pod sedačkovou lanovou dráhou veľkú bobovú dráhu s cieľom na Snežienke,
- detské ihriská s náradím z prírodného materiálu – dreva, v ďalších výletných miestach – Dlhá lúka, II. kameňolom, Malý Slavín, Stánisko, Dolný Červený kríž, vstup nad Peknou cestou, v záujmovej lokalite Kamzík, Americké námestie, pozdĺž "červenej" Kačínskej cesty,
- lokalita Slalomka – preveriť podmienky obnovy lyžiarskeho areálu, kondičná terénna dráha,
- Kamzík – úprava Cvičnej lúky pre rekreačné lyžovanie, predĺženie bobovej dráhy, nová bobová dráha pod lanovkou, dva športovo-rekreačné areály, úprava Cvičnej lúky ako oddychovej a športovej lúky, vybudovanie menšieho ihriska pred parkoviskom hotela West, ihriská pre handicapované deti, kyslíkové / kondičné dráhy – dva okruhy na Kamzíku,
- stolný tenis – voľne v rámci rekreačných lokalít, výletných miest, zimné športy na ľade – korčuľovanie na rybníkoch v Hornej Mlynskej doline, v smere na Peknú cestu, rekreačné lyžovanie na Kamzíku, behy na lyžiach (po turistických a cyklistických trasách, v stope pozdĺž lesných ciest),

- kynologické cvičiská je vhodné umiestňovať v okrajovej časti lesoparku, v kontaktnom pásme alebo tesne za hranicou lesa, napr. v existujúcich urbanizovaných lokalitách (muničák, Tešedíkova,...).

3.4.5 ZÁSADY ROZVOJA ŠPORTOVÝCH AKTIVÍT

- druhy vybavenosti a funkčný rozvoj územia orientovať na športovo-rekreačné aktivity v prírodnom prostredí (prírodná telocvičňa),
- funkčné využitie územia zamerať na rekreačný nemotorový pohyb a na krátkodobý rekreačný pobyt v tichom prírodnom prostredí (rekreačné trasy, rekreačné pobytové lúky, les),
- vylúčiť také druhy športových aktivít, ktoré svojou prevádzkou a intenzitou narúšajú tichý rekreačný režim územia.

3.5 KONCEPCIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI PRE POTREBY PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE

Pri návrhu občianskej vybavenosti v lesoparku sa vychádza z princípov:

- rešpektovania prírodného charakteru prostredia,
- rešpektovania prioritných funkcií – rekreačnej (krátkodobej poldennej až celodennej prednostne pre obyvateľov mesta Bratislavy), ochrannej (ide o územie nachádzajúce sa CHKO Malé Karpaty) a lesohospodárskej v obmedzenom rozsahu (ide o lesy osobitného využitia).

V zásade to znamená lokalizovať na územie lesoparku len vybavenosť vhodnú do prírodného prostredia slúžiacu krátkodobým návštevníkom, a to len v primeranom rozsahu a štruktúre. Vybavenosť slúžiacu návštevníkom lokalizovať prednostne do východiskových priestorov, max. do jeho vstupných priestorov.

3.5.1 ZÁKLADNÉ DRUHY OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI NA ÚZEMÍ LESOPARKU

Objekty a zariadenia občianskej vybavenosti (samostatné alebo integrované do viacfunkčných objektov)

- verejné stravovanie,
- prevádzkové objekty lesohospodárskeho charakteru, športovo-rekreačných areálov
- malé viacúčelové objekty (prevádzkové objekty s integrovanými zariadeniami rekreačnej vybavenosti rôzneho druhu, – horárne (viacúčelové zariadenia správy a údržby, služieb, vzdelávania) – správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie, lesná škola, vzdelávacie priestory, expozícia, verejné hygienické zariadenia, oddychové a športovo-rekreačné plochy v areáli v atď.)
- veľký viacúčelový objekt (na hranici lesoparku s integráciou rôznych druhov rekreačnej vybavenosti)
- lesné školy (výchovno-vzdelávacie centrá v prírode, integrované do malých viacúčelových objektov)
- plocha na táborenie, prír. amfiteáter, vyhliadková veža, zdravotnícke doliečovacie zariadenie pre deti

Z celkovej odvetvovej štruktúry občianskej vybavenosti ide v lesoparku o zariadenia:

- kultúra a osвета (doplňková v rámci jestvujúcich lokalít),
- telovýchova a šport (v tom aj rekreácia),
- zdravotníctvo (v zmysle využitia len jestvujúcich zariadení predtým slúžiacich tomuto rezortu),
- maloobchod (v obmedzenom rozsahu predaja predmetov súvisiacich so športom, rekreáciou, cestovného ruchu),
- ubytovanie (v zmysle už v súčasnosti prevádzkovaných zariadení),
- verejné stravovanie,
- administratíva (v zmysle jestvujúcich –areál televízie a organizácií zabezpečujúcich funkcie lesoparku, t.j. mestské/štátne lesy a pod.).

Podrobnejšie ide o návrh v rámci odvetví:

- **kultúra a osвета**

V súčasnosti sú to zaradenia – amfiteáter na Partizánskej lúke, zariadenia v rámci spoločenského stravovania (v hoteloch West a Expo, kaviareň v Televíznej veži), konferenčné priestory (West), náučné chodníky, pomníky a religiózne zastavenia (kríže, mariánske stĺpy, Božie Muky), púte do Marianky.

Navrhuje sa rozšíriť sieť zariadení spoločenského stravovania v rámci jestvujúcich lokalít (reštaurácia, koliba, bufet, záhradné poseďenie v obnovenom Labuťom pavilóniku s pódium), v rámci klubovej činnosti (netradičné športy v areáli 9. mlyna, športovo-rekreačné aktivity detí a mládeže v Klepáči, športovo-rekreačný areál Drieňovec), nové trasy náučných a tematických chodníkov, plochy na táborenie. Zo špecifických zariadení/areálov ide o: Euroarborétum na Partizánskej lúke, návrh na Mini zoo na Železnej studničke, u Slivu, geologický park v lome Bázgovič.

- **telovýchova a šport** - vid' časť rekreácia, šport – návrh,
- **maloobchod** sa obmedzuje len na predaj športových, rekreačných predmetov a suvenírov, lokalizovaných vo vstupných častiach integrovaný v objektoch OV,
- **ubytovanie** – návrh akceptuje už vybudované a prevádzkované objekty (bez možnosti ďalšieho rozšírenia),
- **verejné stravovanie**

V Hornej mlynskej doline sa navrhuje menšie zariadenie typu koliby (cca 40 stoličiek) na Partizánskej lúke, menšia reštaurácia s terasou a rýchlym občerstvením na Klepáči (cca 40 stoličiek), reštaurácia na mieste tzv. Rybárskej reštaurácie (kapacita cca 120-150 stoličiek, výstavba reštaurácie na mieste bývalého kúpeľného domu a rýchle občerstvenie na Železnej studničke (40 stoličiek) vrátane terás (cca 80 stoličiek) a Labutieho pavilóniku, jestvujúce provizórne zariadenia charakteru sa odstránia. V lokalite Snežienka sa obnoví bývalá reštaurácia a bufet (kapacita 100 + 40 stoličiek).

V lokalite Kamzík sa navrhuje vybudovať menšia reštaurácia – koliba na okraji Cvičnej lúky a stravovacie stánky (jednotné v architektonickom riešení) pozdĺž v budúcnosti pešej promenády po okraji Cvičnej lúky.

Stravovacie zariadenie sa navrhuje aj vo vstupnom areáli na Peknej ceste v rámci existujúceho objektu Mestských lesov a v lokalite muničák, na Kačine v existujúcom bufete, navrhnutom na rekonštrukciu a v rámci prevádzkového objektu (horárne) a nový bufet na Slalomke. V ďalšom území lesoparku sa navrhuje zriadiť menšie stravovacie jednotky v menších existujúcich objektoch v oddychových miestach a to pri 2. kameňolome (Pavlečkoviča), U Slivu.

Návrh odporúča posilniť ponuku stravovacích služieb pred vstupom so lesoparku vo vstupných lokalitách nad Tešedíkovou ulicou (od Záhorskej Bystrice), na Plánkach a Klanci, nad Kolibou (sprevádzkovanie už postavenej, zatiaľ neotvorenej reštaurácie s vonkajším posedením).

Mimo lesopark treba sa zaoberať aj s vybavenosťou na Bielom kríži, významnej turistickej základni.

- **administratíva** – ide o súčasné areály a zariadenia Slovenskej televízie a prevádzkových objektov Mestských lesov,
- **služby rôzneho druhu** – informačný servis, rýchla zdravotná pomoc (v integrácii s ostatnými zariadeniami OV), požičovňa bicyklov, lesná polícia, hygienické zariadenia atď. v lokalizácii podľa potreby vo vstupných priestoroch alebo v rekreačných lokalitách,
- **zdravotníctvo** – umiestňovanie zariadení podľa záväznej časti ÚPN hl. mesta Bratislava, ako sú liečebne dlhodobých chorých, psychiatrické liečebne, sanatóriá a ozdravovne je vhodné lokalizovať mimo intravilánu, v prírodnom prostredí alebo v dotyku s prírodným prostredím.
  - doporučené vhodné využitie areálu bývalého sanatória pre účely doliečovania detí po vážnych stavoch (v kapacite 60 pacientov + 20 lôžok pre rodičov + 15 zamestnancov). Návrh bol konzultovaný so zástupcami Detskej fakultnej nemocnice.
  - Druhou vhodnou doporučenou lokalitou pre umiestnenie doliečovacieho zariadenia je lokalita Elektrovodu (SOUE) na záhorskej strane Malých Karpát.

Zdôvodnenie návrhu na výstavbu detského sanatória v Bratislavskom lesoparku

Detská fakultná nemocnica s poliklinikou (ďalej DFNsP) v Bratislave ako vysokošpecializované univerzitné pracovisko s celoslovenskou pôsobnosťou pre všetky interné a chirurgické odbory nemá lôžkové fyziatricko-rehabilitačné oddelenie. V súčasnosti tento stav nemá v porovnaní so špičkovými pracoviskami v zahraničí obdobu. Špecializované pracoviská typu doliečovacieho sanatória, ktoré DFNsP mala vo svojej pôsobnosti do r.1989, a boli prínosom pre detských pacientov, museli byť v rámci reštitučných nárokov vrátené.

V štruktúre zdravotníckych zariadení na území mesta Bratislavy, nie je zariadenie typu detského sanatória, na doliečovanie závažných stavov a na rehabilitáciu.

Najvýznamnejšie dôvody, pre ktoré je potrebné uvažovať o výstavbe detského sanatória

- **Medicínske**
  - Systematická, vysoko odborná rehabilitácia pod dohľadom operátora.
  - Bezprostredná dostupnosť lekárov špecialistov do doliečovacieho zariadenia.
- **Hygienicko-epidemiologické**
  - Nárast počtu detských pacientov so závažnými alergickými ochoreniami,
  - Terapeutický význam prostredia lesoparku pre detského pacienta.
- **Ekonomické**
  - Pacienti po zvládnutí akútneho štádia ochorenia alebo v pooperačnom období nemusia byť hospitalizovaní na klinikách DFNsP s vysokými prevádzkovými nákladmi na lôžkoveň. Pri vytvorení podmienok pre spoločnú hospitalizáciu matky s dieťaťom časť ošetrovateľskej starostlivosti môže prevziať matka (sprevádzajúca osoba), -nižšie prevádzkové náklady na lôžko v doliečovacom zariadení ako na nemocničné lôžka), časť lôžok vyhradená aj pre potenciálnych samoplatcov.
- **Personálne**
  - Zapojenie vysokokvalifikovaného personálu lekárov a zdravotných sestier DFNsP do prevádzky zariadenia
- **Dopravná dostupnosť**

-Oblasť lesoparku je optimálne dostupná zdravotníckej dopravnej technike pre prípady nevyhnutného transportu pacienta pri náhlej komplikácii zdravotného stavu do DFNSP.

- Sociálno-psychologické

-Do systému zdravotníckych zariadení na Slovensku, predovšetkým v Bratislave, pribudne vysoko efektívne pracujúce zariadenie s lôžkovým fyziatrcko-rehabilitačným oddelením v terapeuticky cennom prírodnom prostredí lesoparku.

-Pri predpoklade nárastu počtu metabolických porúch, alergických ochorení, malígnych ochorení, pri intenzifikácii liečebných postupov má mesto k dispozícii zdravotnícke zariadenie s komplexnou starostlivosťou o detského pacienta.

- Vedecko-výskumné

-Výskumné projekty so zameraním na kvalitu života detských pacientov, na efekt adaptácie v prírodnom prostredí po závažných patologických stavoch, s trvalými následkami na zdraví a pod. (granty na rozvoj vedy a výskumu).

Technické a kapacitné požiadavky

-Predpokladaná dostatočná kapacita - 60 lôžok +/-5 (+20 lôžok rodičia, 15 zamestn.). Z toho orientačne:

- 15 +/-3/ na fyziatrcko-rehabilitačné oddelenie, 5 pre samoplatcov hotelového typu, 10 pre chirurgické disciplíny, 15 pre interné disciplíny vrátane onkológie, 10 pre alergikov (zby dimenzovať max. dvojlôžkové pre staršie deti, pre matku a dieťa spoločne).

-Súčasť zariadenia: komplex pre FRO, vodoliečba, pre alergikov, priestory pre arteterapiu, detské herne, dostatok priestoru v okolí na klimatoterapiu, pohybové športové aktivity, bezbariérové prístupy, dostatok priestorov pre odkladanie protetických dopravných zariadení (vozíky), -v areáli plochy zelene s prírodou blízkymi úpravami, s dostatkom slnečného svitu, maximálne rešpektovaný pôvodný prírodný biotop. Obslužné komunikácie v samotnom areáli a v jeho blízkosti budú minimalizované.

3.5.2 ZÁSADY ROZVOJA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI PRE POTREBY PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE

- na území lesoparku umiestňovať tie druhy občianskej vybavenosti, ktoré sú zamerané na každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov Bratislavy a okolia a sú v súlade s funkciou prímestských a ďalších lesov – s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou,
- občiansku vybavenosť orientovať na druhy – šport a rekreácia v prírodnom prostredí, verejné stravovacie zariadenia, prevádzkové zariadenia pre správu a údržbu, monitoring a kontrolu lesoparku (horárne), lesné školy (environmentálne vzdelávanie, výchova a praktické aktivity v prírodnom prostredí), malé liečebné zariadenia bez zvýšených nárokov na dopravnú obsluhu,
- vylúčiť umiestňovanie nových ubytovacích zariadení na území lesoparku,
- rešpektovať scenériu svahov Malých Karpát, siluetu lesných porastov architektonickým riešením objektov OV, v prípade Hornej Mlynskej doliny rešpektovať charakter pôvodnej historickej zástavby,
- vylúčiť také zariadenia, ktoré svojou prevádzkou a intenzitou narúšajú tichý rekreačný režim územia,
- v rozvoji občianskej vybavenosti rešpektovať zásadu ponuky služieb, rekreačných aktivít a zariadení verejného stravovania pre všetky príjmové skupiny obyvateľov a pre všetky vekové kategórie,
- zariadenia verejného stravovania navrhovať v rozsahu:
  - verejné stravovacie zariadenie – reštaurácia ako súčasť ubytovacieho zariadenia,
  - verejné stravovacie zariadenie 1. typu – záhradná reštaurácia s terasou,
  - menšie stravovacie zariadenie 2. typu – koliba s terasou,
  - bufet s terasou (samostatný objekt alebo integrovaný do viacfunkčných objektov (horární),
- verejné hygienické zariadenia integrovať s prevádzkovými objektmi a s objektmi OV,

Pri navrhovaní rekreačnej vybavenosti:

- využiť už existujúce zastavané plochy a areály,
- integrovať zariadenia rekreačnej OV do viacúčelových objektov (prevádzky pre potreby údržby lesa, služby, stravovacie, hygienické zariadenia, monitoring územia, informácie, vzdelávacie, kultúrno-spoločenské aktivity, lesná škola -náučné, záujmové aktivity, požičovňa športového náradia, parking, atď.). Integrácia rekreačných funkcií lesoparku do viacfunkčných objektov horární je efektívnejšia ako solitérne monofunkčné objekty,
- zabezpečiť výchovno-vzdelávacie, záujmové aktivity v lesnom prostredí formou lesných škôl, ktoré sú navrhované v integrácii s malými viacfunkčnými objektmi (horárne), v lokalitách dostupných zo základných a stredných škôl mesta
- vybudovať v časti existujúceho, v súčasnosti nevyužívaného vojenského areálu s opustenými skladovými objektmi dennú prímestskú školu v prírode pre deti z bratislavských škôl a okolia Bratislavy, v integrácii s malým viacfunkčným zariadením (horárňou) a lesnou školou,

- obnoviť funkciu zdravotnej vybavenosti v lokalite Sanatórium (doliečovacie zariadenie pre deti).

3.5.3 CESTOVNÝ RUCH

Cestovný ruch sa v lesoparku javí ako doplnkový subjekt. Návštevníci mesta budú v lesoparku predstavovať z hľadiska účasti pomerne nízky podiel oproti obyvateľom mesta. Dominantným dôvodom návštevy mesta budú formy poznávacieho turizmu – kultúrneho, spoločenského, konferenčného, obslužného, obchodného, nákupného, veľtržného, gastronomického. Pôjde najmä o účastníkov tzv. putovného turizmu – výletných plavieb, vodáckej a cyklistickej turistiky, návštevníkov športových podujatí. Pre mesto bude charakteristický skôr krátkodobý pobyt – jednodňový, s jedným/dvoma prenocovaniami, tranzitný so zástavkou na trase v Bratislave. U návštevníkov mesta pôjde potom pri návšteve lesoparku o:

- krátkodobý oddychový pobyt v prírodnom prostredí,
- návštevu atraktivity (vyhliadková televízna veža, prírodné a kultúrne ciele), spoločenské stretnutia v prírode, kultúrne programy (amfiteátre),
- športové podujatia (preteky športové, rybárske, orientačné atď.), diaľkové turistické pochody (diaľkový pochod na Bradlo, Devín – Dukla, atď.), cyklistické trasy presahujúce územie lesoparku,
- ubytovanie (len v jestvujúcich zariadeniach, bez možností ďalšieho rozšírenia).

3.6 ŠTRUKÚRA URBANISTICKÝCH PRVKOV PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE NA ÚZEMÍ LESOPARKU PODĽA DRUHU

Existujúce a navrhované rekreačné (funkčné a priestorové) prvky na území lesoparku sú v návrhovej časti urbanistickej štúdie rozdelené podľa druhu na:

- Východiskové a nástupné body
- Rekreačné trasy
- Rekreačné lokality
- Areály
- Objekty, zariadenia.

3.7 VÝCHODISKOVÉ A NÁSTUPNÉ BODY DO LESOPARKU, DOPRAVNÁ VYBAVENOSŤ VO VZŤAHU K REKREAČNÉMU PROCESU A VYBAVENOSTI

3.7.1 VÝCHODISKOVÉ BODY DO LESOPARKU

Východiskové body do lesoparku sa nachádzajú po vonkajšom obvode kontaktného pásma, na významných mestských triedach. Ide predovšetkým o zastávky MHD a prímestskej autobusovej dopravy – s príslušnou vybavenosťou, významné urbanistické uzlové priestory – námestia.

Návrh

- Doplniť východiskové body do lesoparku nachádzajúce sa po vonkajšom obvode kontaktného pásma, na významných mestských triedach – zastávky MHD a prímestskej autobusovej dopravy – s príslušnou vybavenosťou:
  - informačný a orientačný mobiliár, drobná architektúra, rekreačný mobiliár, zariadenia občianskej vybavenosti, dostatok parkovacích miest, služby, parkové úpravy zelene.
- Miera vybavenosti jednotlivých východiskových a nástupných bodov závisí od umiestnenia v území a významu lokality.

3.7.2 NÁSTUPNÉ BODY DO LESOPARKU

Po vonkajšom obvode kontaktného pásma, na významných mestských triedach sa nachádzajú zastávky MHD a prímestskej autobusovej dopravy, ktoré sú východiskovými bodmi do lesoparku. Jednotlivé lokality, najmä lokality vo vonkajšom rekreačnom pásme, sú pomerne blízko dostupné zo zastávok MHD.

Na zastávky MHD, a zastávky prímestskej autobusovej dopravy nadväzujú nástupné body do prímestského rekreačného lesa.

Nástupné body sa nachádzajú po obvode lesoparku (na hranici lesa a súčasne CHKO Malé Karpaty), na kontaktnej línii na rozhraní medzi lesným masívom a kontaktným pásmom.

Miera vybavenosti jednotlivých východiskových a nástupných bodov závisí od umiestnenia v území a významu lokality:

- povrchová úprava ciest a chodníkov, upravené plochy zelene a vodných prvkov, objekty OV, upravené zastávky MHD a prímestskej dopravy, parkovacie plochy, výtvarné prvky, osvetlenie, drobný rekreačný mobiliár (prístrešky, lavičky, stoly, ohniská, smetné koše, zdroj (pitnej) vody, apod.), orientačný a informačný mobiliár (orientačné a informačné tabule)

Rozmiestnenie nástupných bodov pozdĺž hranice lesoparku a miera ich vybavenia je navrhnutá vo väzbe na polohu v území.

Nástupné body do lesoparku sú rozdelené na:

- **1./ hlavné nástupné body**
  - väzby na zastávky MHD, rozsiahlejšie parkovacie plochy, objekty OV – stravovacie zariadenia (1. a 2. typu), služby pre šport a rekreáciu, rekreačný a informačný mobiliár, rekreačné plochy,
- **2./ vedľajšie nástupné body**
  - menšie parkovacie plochy podľa priestorových možností, objekty OV – stravovacie zariadenia (2. a 3. typu), služby pre šport a rekreáciu, rekreačný a informačný mobiliár
- **3./ základné nástupné body**
  - prístrešok, besiedka, lavička, sedenie, informačný hríbik, informačná tabuľa, atď.).

Návrh

- vybudovať dostatočný počet nástupných bodov do lesoparku v troch kategóriách
- rozmiestniť nástupné bodov pozdĺž hranice lesoparku, ich vybavenie navrhovať vo väzbe na polohu v území -povrchová úprava ciest a chodníkov, upravené plochy zelene a vodných prvkov, objekty OV, upravené zastávky MHD a prímestskej dopravy, parkovacie plochy, výtvarné prvky, osvetlenie, drobný rekreačný mobiliár (prístrešky, lavičky, stoly, ohniská, smetné koše, zdroj (pitnej) vody, a pod.), orientačný a informačný mobiliár (orientačné a informačné tabule)

3.7.3 PREHLAD VÝCHODISKOVÝCH A NÁSTUPNÝCH BODOV DO LESOPARKU V TABUĽKE

	Východiskové body (na cestách, na mestských triedach)		Nástupné body (na hranici lesa)
1	Urbárske Sedlíčka	C	Noviny
2	Stupava (S)	C	Riedky vŕšok
3	Stupava (centrum)	C C C C C	Včelín Úboč Dlhé role Krčice Dolná hora (chaty)
4	Mást (Bystrická hora)	C C	Nad Rovnicou Pod Rovnicou
5	Marianka (centrum)	C (B)	Lom Bázgovič (výhľad)
5	Marianka (pútnické miesto)	C	Za Baraňou lúkou
5	Marianka (centrum)	C	Háj
6	Záhorská Bystrica (centrum)	C B	Leopoldov majer (Prídavková) Pod Holým vrchom (Tešedíková)
6	Záhorská Bystrica (Bratislavská)	C (B)	Elektrovod – SOUE (Konská prísaha)
7	Lamačská brána (výhľad)	C (B)	Boky (výhľad) Francov (výhľad)
8	Lamač (obchodný dom, Františkov dvor)	B	Plánky
8	Lamač (Podlesná)	C	Podlesná (Lamač)
9	Lamač (Podháj)	C C	Podháj (chaty) Klanec
10	Lamač (Zečák) (výhľad)	(A)	Zlatá hora (výhľad)
10	Lamač (Rázsochy) (výhľad)	(B)	Rázsochy (výhľad)
11	Lamač (Tesco, Kaľušina lúka)	A	Kaľušina lúka
11	Staré Mesto – Vojenská nemocnica	A	Červený Most
11	Staré Mesto – Patrónka	C C C	Červený Most (pri starom pilieri) Veľký viadukt – od ul. Pri Suchom mlyne Malý viadukt – od ul. Pri Suchom mlyne
11	Kramáre (Krásna Hôrka, SAV)	C	Krásna Hôrka (Pod Klepáčom)
11	Kramáre (Klenová, NOÚ)	C C C C C	Stará Klenová – NOÚ Snežienková Belianska Kízavá Magurská
11	Koliba (Karpatská – Jeséniova)	A	Brečtanová
10	Nové Mesto (Sliachska)	C C	Vtáčnik Kraľulčia Ahoj
9	Nové Mesto (Sliachska, Briežky)	C C	Krivé jarky Rösslerov lom
8	Nové Mesto (Námestie Biely kríž)	(B)	Koziarka (výhľad)
7	Nové Mesto (Vinohrady, ŽST)	C	Pod lesom
6	Nové Mesto (Krasňany, Pekná cesta)	C A C	Pekná cesta – Záhrady Pekná cesta – muničák, horáreň Vajspeter
5	Rača (Hečkova)	C (B)	Puštíaky (výhľad)
5	Rača (Barónka)	B C B	Zbojnička (Rača) Pod Malou Baňou (Rača) Potočná (Rača)
4	Račianska cesta – Šprinclov majer (výhľad)	C(B)	Vajnorská hora (výhľad)
3	Pod Hájom (výhľad)	C(B) C	Lipové (výhľad) Hrnčiare (výhľad)
2	Svätý Jur – centrum	B	Jozefkovo údolie
1	Limbach (centrum)	B	Suchý vrch

3.8 REKREAČNÉ TRASY

3.8.1 TURISTICKÉ TRASY

Doplnenie existujúcich značených turistických trás o nové úseky

- Sekyl – Malinské
- Záhorská Bystrica (Tešedíkova) – Pod Holým vrchom – Písaný kameň
- U Slivu – Pánova lúka
- Himligárka – Staré rúbanisko – Šenkárka – Zálistok – Suchá Hora – Potočná
- Červený most – 3. rybník – Americké námestie – Stará Klenová
- 9. mlyn – Americké námestie – Snežienková
- Cvičná lúka – Koziarka
- Hrubý Drieňovec – Železná studnička
- Americké námestie – 9. mlyn (bývalá sánkarská dráha)
- Sanatórium (J) – Tri duby – pavilón Júlia – Kamzík
- Plánky – Kačín
- Hviezdica chodníkov pod Kamzíkom a Americkým námestím
- Okruh Americké námestie – Kamzík.

Priečne turistické trasy

Priečne rekreačné (turistické) trasy vystihujú a využívajú špecifický jav bratislavského lesoparku – vkladanie lesného masívu do zastavaného územia mesta. Umožňujú priečne prepojenia západnej a východnej časti Bratislavy pešími rekreačnými trasami s relatívne krátkymi vzdialenosťami medzi protiahlými nástupnými bodmi.

Tieto trasy sú v prevažnej miere totožné s existujúcimi turistickými trasami, sú vyskladané prevažne z existujúcich značených turistických trás.

Súčasne však rozširujú existujúcu sieť trás o úseky v slabšie značených, ale frekventovaných, intenzívne navštevovaných lokalitách. Spájajú protiahlé nástupné a východiskové body a k nim príslušné urbanizované územia.

Návrh priečných turistických trás vychádza z existujúcej siete turistických trás a z navrhovaných nových úsekov turistických trás.

Priečne turistické trasy prepájajú:

- v západovýchodnom smere jednotlivé časti mesta, areály,
- navrhované rozvojové plochy bývania, občianskej vybavenosti, výroby, športu a rekreácie,
- prímestské obce,
- vzhľadom na bezprostredný kontakt s krajinou Rakúska Maďarska tiež cezhraničné pešie turistické, športové vytrvalostné, vo vybraných úsekoch cyklistické, jazdecké a iné rekreačné trasy.

Priečne turistické trasy sa pripájajú ku lesoparku v miestach nástupných bodov do lesoparku. Ide o nástupné body už existujúce a doplnené nové nástupné body vo väzbe na nové rozvojové plochy. Nástupné body sú rozdelené do troch skupín, a to podľa polohy v území a významu lokality.

Navrhovaný systém priečných turistických trás je územne prepojený s navrhovaným systémom zelených koridorov v zastavanom území mesta a v poľnohospodárskej krajine okolo Bratislavy. Doplnené nové úseky turistických trás a navrhované priečne rekreačné trasy sú vedené takmer všetky po existujúcich lesných cestách a tiež vychádzajú prevažne s existujúcich a navrhovaných turistických trás. Cezhranične vedené rekreačné trasy ponúkajú možnosti cezhraničného rozvoja kultúrnych a športových aktivít.

Význam priečných turistických trás

- rovnomernejšie využívajú územie lesoparku,
- dopĺňajú sieť existujúcich turistických trás, najmä v menej frekventovaných lokalitách,
- sprístupňujú menej navštevované lokality,
- rovnomernejšie rozložia pohyb návštevníkov v území.

Navrhované priečne turistické trasy

- 1-Zohor – Limbach

(Ganzendorf-Weidenbach)-Morava-Zohor-Noviny-Košarisko-Medvedie údolie-Suchý vrch-Limbach-Grinava-Pezinok (zast.)-Slovenský Grob-Senec

- 2- Stupavské rybníky – Svätý Jur

(Ganzendorf-Naturreservations Marchauen)-Morava-Barborka-Stupava (Múzeum F. Kostku)-Stupavské rybníky-Riedky vířok-Pajštún-Strmina-Pod Horvátkou-Šenkárka-Jozefkovo údolie-Biely Kameň-Svätý Jur (S)-Čierna Voda)-Bernolákovo

- 3-Stupava – Čierna Voda

(Schönefeld, golfové ihrisko-Marchegg)-Morava-Devínske alúvium Moravy-Spálené-Stupava (C)-Krčice-Dlhé role-Alkušov mlyn-Borinka-Úboč-Medené Hámre-Biely kríž-Lipové-Štrkové (navrhovaný športový areál)-Háj (Šúr)-Ivanka (jazero)-Miloslavov-Alžbetin Dvor

vedľajšie -Háj (Šúr)Čierna Voda (Kamila)-Ivanka (C)-Malinovo-Šamorín-Dunaj-Dunakiliti
-Borinka-Včelín-Silnického prameň-Fanglovský potok-Hrnčiare-Šibenice
-Stupava (C)-Rovnica

- 4-Stupava (Mást) – Vajnory

(Lasse-Marchegg)-Morava-Devínske alúvium Moravy-Devínske jazero-Stupava Mást (J)-Pod Rovnicou-Záhorský Biely kríž-Svätý vrch-Zálistok-Vajnorský potok-Vajnorská hora-Šprinčov majer-Vajnory (C)-Štefánikova mohyla-Dunajská Lužná-Šamorín

- 5-Marianka – Bratislava, Rača

(Lasse-Breitensee)-Morava-Devínske alúvium Moravy-Poľný mlyn-Marianka-Svätá studňa-Za Baraňou-lúkou- Stánisko-Malý Slavín-Horný Červený kríž-Slalomka-Rača (Potočná)-navrhovaný športový areál-ŽST BA (V-múzeum)-Zlaté Piesky-Pomník Štefana Baniča

vedľajšie -Svätá studňa-Malý Slavín
-Vydrica (pod Slavínom)-Pánova lúka-Amfiteáter (Rača)
-Horný Červený kríž-Puštiaky-Žabí majer (rozvojové územie)

- 6-Záhorská Bystrica – Bratislava, Krasňany

(Niederweiden, jazdecký areál-Schlosshof)-Morava- Devínske alúvium Moravy-Devínska Nová Ves (ŽST)-Volkswagen (J)-Záhorská Bystrica (V)-Prídavková (Leopoldov majer)-Hrabovina-Spariská-Pekná cesta (horáreň)-Žabí majer (rozvojové územie)-Vrakunský lesík-Kalinkovo-Šamorín

vedľajšie -Záhorská Bystrica (V)-Tešedíková (Pod Holým vrchom)-Písaný kameň-Hrabovina
-Záhorská Bystrica (c)-Hrubý vrch-2. kameňolom (Pavlečkoviča)-Pekná cesta (horáreň)

- 7-Lamačská brána – Bratislava, Lieskovec

(Niederweiden, jazdecký areál-Schlosshof)-Morava- Devínske alúvium Moravy-Devínska Nová Ves (Z)-Devínska Nová Ves (C)-Lamačská brána (Stred)-Francov-Hrubá pleš-Šmachy-Sanatórium-Pod lesom-Bratislava Vinohrady (ŽST)-Vrakuňský lesopark-Lieskovec-Galéria Danubiana-Rajka-Dunakiliti

vedľajšie -Devínska Nová Ves (C)-Lamačská brána (S)-Podkerepušky-Boky-Hrubá pleš

- 8-Sandberg – Čuňovo

(Niederweiden, jazdecký areál-Schlosshof)-Morava- Devínske alúvium Moravy-Devínska Nová Ves (Z)-Devínska Nová Ves (C)-Veľká lúka (Villa Rustica)-Františkov dvor-Plánky-Hrubý Drieňovec-Snežienka-Koziarka-Bratislava, Nové Mesto (ŽST)Martinský cintorín-Čierny les-Vlčie Hrdlo-CHKO Dunajské luhy-Čuňovo

vedľajšie -Františkov dvor-Predný vrch

- 9-Lamač – Čuňovo

(Nationalpark Donauauen)-Morava-Devínske alúvium Moravy-Devín (Múzeum)-Dúbravská Hlavica-Podháj (Lamač)-Klanec-Železná Studnička-Kamzík-Rösslerov lom-Polus-Kuchajda-Čierny les-Vlčie Hrdlo-CHKO Dunajské luhy-Čuňovo

vedľajšie -Klanec-9. mlyn-Kamzík

- 10-Lamač (Zečák) – Rusovce

(Nationalpark Donauauen)-Morava-Devínske alúvium Moravy-Devín (V)-Devínsky Červený kríž-Medzivrstvomá jaskyňa-Rázsochy-Americké námestie-Kamzík-Vtáčnik-Ahoj-Sliáčska-Štrkovecké jazero-Chorvátske jazero-Rusovce-Pama

- 11-Devín – Jarovce

(Nationalpark Donauauen)-Morava-Devínske alúvium Moravy-Devín (V)-Devínska lesostep-Jezuitské lesy-Tesco(Lamač)-Červený most-Krásna Hôrka-Snežienková-Brečtanová-Koliba-Ružová dolina-Chorvátske jazero-Jarovce

3.8.2 CYKLISTICKÉ TRASY

V návrhu cyklistických trás na území lesoparku sú využité existujúce vyznačené cyklistické trasy a cyklistické trasy navrhované v jednotlivých koncepciách rozvoja cyklotrás.

Doplnenie cyklotrás podľa vlastného terénneho prieskumu

- Koliba – Brečtanová – Ahoj – Horská ulica
- Kamzík – Hotel West – Americké námestie – 9. mlyn
- Lamač – Plánky – Hrubá pleš – Kačín – (červená)
- Záhorská Bystrica SOUE – Kačín
- Malý Slavín – Malinské (po žltej) – Sekyl (križovatka s červenou Kačín – Marianka) – Kačín (spolu s turistickou trasou)
- Malý Slavín – Malinské (po žltej) – Sekyl (križovatka s červenou Kačín – Marianka) – Marianka (spolu s turistickou trasou)
- Drieňovec (Sanatórium) – Dieliky (križovanie so Štefánikovou magistrálou) – Kamenné jarky – Pekná cesta (horáreň, polyfunkčný areál)
- Dolný Červený kríž – Slalomka
- Patrónka – po východnom svahu nad Partizánskou lúkou – 9. mlyn
-
- Vajnorská hora – Vajnorská dolina – Zálistok – Piesky – Biely kríž (mimo BLP)
- možnosť využitia zelenej značky v úseku kúpalisko Zbojnička – po križovatku so Štefánikovou magistrálou
- mimo lesopark priečna trasa z cesty č.502 (Rača – Pezinok, súčasne aj ako Malokarpatská vínna cesta) vedená cez Vajnorskú dolinu – Biely kríž – po modrej turistickej – na Medené Hámre – Borinku
- Ahoj – pokračovanie po navrhovanej vínnej trase

Výhľadovo možno uvažovať v menej frekventovanej časti lesoparku o cyklistickej trase:

- Malinský vrch – Malý Slavín – Pánova lúka – Dolný Červený kríž – Potočná ulica
- pokračovanie tzv. „okrajovky“ v úseku Pekná cesta – Koziarka – Ahoj v území mimo lesopark po úpätí Karpát, zväčša cez vinohrady (súčasť navrhovanej vinohradníckej cesty).

Zásady pre vedenie cyklistických trás

- v intenzívne navštevovanej časti lesoparku oddeliť trasy pre peších turistov a cyklistov
- Štefánikovú magistrálu v úseku od Červeného mosta po Spariská využívať len pre pešiu turistiku (cyklistické trasy môžu magistrálu len križovať)
- v menej navštevovaných častiach lesoparku (severná časť) možno na širších turistických chodníkoch ponechať (zatiaľ) súbežnú prevádzku peších turistov a cykloturistov.
- Vo výhľade vybudovať paralelné trasy v najviac zaťažených úsekoch.

3.8.3 JAZDECKÉ TRASY

Charakter poľnohospodárskej krajiny v okolí Bratislavy a mierna nadmorská výška malých Karpát znamenajú ideálne podmienky pre rozvoj hipoturistických aktivít.

V súčasnej dobe badať rastúci záujem o rekreačné jazdenie (v zahraničí sú bežné jazdecké trasy v otvorenej krajine, tiež v mestských aglomeráciách). V širšom okruhu okolo Bratislavy sa nachádza viac ako 30 jazdeckých areálov (rančov), orientovaných na chov a výcvik koní, športové a rekreačné jazdenie.

V okolí Bratislavy a tiež v riešenom území sú využívané viaceré neznačené jazdecké trasy. Používané trasy v lesoparku, najmä zo strany jazdeckej polície (so sídlom v Kramerovom lome), a tiež jazdecké ranče v okolí lesoparku sú vyznačené v grafickej (analytickej) časti dokumentácie.

Návrh

- Prepojiť vo výhlade jazdecké areály na záhorskej (moravskej, rakúskej) a trnavskej (maďarskej) strane Malých Karpát j vhodnou priečnou trasou pre jazdecký chodník v severnom koridore cez Malé Karpaty,
- jazdecké trasy vzhľadom na náročnosť lokalizácie nevyhnutne riešiť v samostatnej podrobnejšej územnoplánovacej dokumentácii a projektových dokumentáciách, v rámci nej spresniť vhodnú priečnu trasu pre jazdecký chodník v severnom koridore cez Malé Karpaty,
- výber vhodných trás a jazdeckých okruhov výhľadovo pripraviť, vymedziť a overiť v spolupráci s organizáciou spravujúcou územie lesoparku, s mestom a s ostatnými vlastníkmi častí riešeného územia, ktorými vybrané trasy budú prechádzať
- jazdecké trasy lokalizovať do severnejších častí lesoparku, s menšou frekvenciou návštevnosti,
- výhľadovo vybudovať jazdecký chodník Márie Terézie (Budapešť – Malé Karpaty – Kopčany, Po stopách Habsburgovcov),

Zriadenie a existencia jazdeckých trás sú podmienené:

- spoluprácou mesta, organizácií spravujúcich územie vymedzeného lesoparku, jazdeckých areálov v okolí Bratislavy a Slovenskej jazdeckej federácie
- získaním vlastných investičných zdrojov (možnosť združených investícií),
- vlastnou realizáciou (možnosti cezhraničnej spolupráce),
- vhodným výberom druhu spevneného povrchu jazdeckého chodníka,
- pravidelnou vlastnou údržbou,
- disciplinovaným správaním jazdcov,
- dodržiavaním štatútu BLP.

3.8.4 TEMATICKÉ TRASY

V riešenom území lesoparku, v záujmovom území a vo väzbe na širšie riešené územie sú navrhnuté náučné a tematické trasy. Sú vedené prevažne po existujúcich turistických trasách.

Vydrický chodník – Od prameňov Vydrice

(neznačená pešia trasa po lesných cestách od prameňa Vydrice po Lamačskú cestu, kde Vydrica vchádza do kanalizácie, perspektívne až po ústie do rieky Dunaj, Biely kríž – Nad Bystricou – Pánova lúka – U Slivu – 3. kameňolom – 2. kameňolom (Pavlečkoviča) – Sanatórium (Drieňovec) – 1. kameňolom – Železná studnička – Červený most – Patrónka – Lamačská cesta)

- pešia trasa,
- zameraná na flóru a faunu Vydrice, na Vydrickú dolinu ako niekdajšie prešporské výletné miesto.

Červená cesta – Detská rozprávková trasa

(existujúci červený značený turistický chodník Červený most – Kačín, v pokračovaní na Lom Bázgovič, Geologický park)

- pešia trasa,
- možnosť využiť príležitostne vláčikovú dopravu zo zástavkami (zastaveniami) na lúčkach pozdĺž Červenej cesty,
- tematicky zameraná na športovo-rekreačné aktivity detí (lúčky s hernými prvkami) a na rozprávkové motívy vo väzbe na miestne historické a súčasné tradície (výtvarné prvky z prírodných materiálov s tematikou lesa, lúk, rozprávkových postavičiek).

Štefánikova magistrála – Devín – Dukla

(existujúca značená medzinárodná turistická trasa E08 Devín – Záruby – Strážov – Kráľova hoľa – Čergov – Magura – Dukla)

- pešia trasa,
- v lesoparku doplniť informačnými tabuľami: reliéf trasy, najvýznamnejšie lokality, historické osobnosti, geografia v jednotlivých lokalitách Slovenska (Sprievodca po Slovensku).

Karpatský chodník Devín – Danubiana

(Turistická trasa (National Donauauen – Morava) – Devín – Devínska Kobyla – Villa Rustica – Horná Mlynská dolina – Dunajské luhy (Kopáč) – Dunajské luhy (Dunajské ostrovy) – Dunaj – Danubiana)

- pešia trasa,
- prepája jednotlivé časti Bratislavského lesoparku (devínsku, malokarpatskú, dunajskú).

Vinohradnícky chodník – na svahoch Malých Karpát

(nová turistická, čiastočne aj cyklistická trasa na úpäti Malých Karpát Koliba – Rösslerov lom – Rača, Potočná – Neštich (Svätý Jur) – Limbach)

- pešia trasa (čiastočne aj cyklistická trasa),
- cez vinohradnícke svahy, vyhladková trasa nad mestom, spojená s vinohradníckymi domčekmi,
- bude potrebné jej presné vymedzenie v teréne v samostatnej štúdii.

Karpatský okružný chodník – na hranici CHKO Malé Karpaty

(okrajový peší chodník po obvode CHKO Malé Karpaty, po zalesnenom úbočí Malých Karpát)

- pešia trasa,
- vyhladková trasa nad mestom.

Pútnická cesta

(existujúca značená priečna turistická trasa Svätý Jur – Horný červený kríž – Marianka)

- pešia trasa.

Jazdecký chodník

- priečna jazdecká trasa prepájajúca trnavskú a záhorskú stranu Malých Karpát,
- výhľadovo vedená v koridore severnej časti lesoparku bude potrebné jej presné vymedzenie v teréne v samostatnej dokumentácii.

3.8.5 NÁUČNÉ CHODNÍKY

Existujúce náučné chodníky

- Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka – Železná studnička – Kamzík
- Dendrologický chodník Partizánska lúka

Návrh na rekonštrukciu náučného chodníka

- Lamač (Podháj)-Lamač (Klanec)-Pomník prusko-rakúskej vojny-Železná studnička

Návrh nových náučných chodníkov

- Dolný Červený kríž – Himligárka – Štefánikova magistrála – Haluzického pomník – Slalomka – Dolný Červený kríž (vo východnej časti lesoparku)
- Záhorská Bystrica (Prídavková, Pod Holým vrchom) – Sekyl – Písaný kameň – Holý vrch – Záhorská Bystrica (Prídavková, Pod Holým vrchom) (v západnej časti lesoparku)

3.8.6 ZÁSADY ROZVOJA REKREAČNÝCH TRÁS

- v riešenom území lesoparku umiestňovať rozmanité druhy rekreačných trás:
  - turistické (z nich vyplývajúce priečne trasy, prepájajúce západnú a východnú časť Bratislavy)
  - cyklistické
  - lyžiarske bežecké
  - tréningové bežecké
  - kondičné bežecké (potné dráhy)
  - jazdecké
  - náučné
  - tematické
  - okružný chodník okolo lesoparku
- doplniť sieť rekreačných trás o nové trasy s rôznym tematickým zameraním, rovnomerne rozmiestniť na území lesoparku vo väzbe na existujúce zastavané plochy a rozvojové zóny
- oddeľovať, podľa priestorových možností, turistické trasy od cyklistických a jazdeckých, na širších cestách viesť trasy spoločne v jednom koridore, jazdecké trasy budovať ako spevnené a oddelené
- zachovať verejne prístupné rekreačné trasy, rekreačné lokality
- zachovať cyklistickú trasu na Ceste mládeže
- vybudovať lesné turistické križovatky v miestach križovania rekreačných trás s príslušným drobným mobiliárom a informačným značením (vybavenie podľa polohy v území, podľa významu križovatky – orientačný hříbik, informačná tabuľa, lavička, stôl, besiedka, prístrešok, upravená studnička, krátke stromoradie, porastová skupina, atď., podľa priestorových možností)
- osadiť lavičky na križovatkách rekreačných trás a vo vonkajšom rekreačnom pásme aj pozdĺž hlavných rekreačných trás.

3.8.7 NÁVRH NA DOPLNENIE A SKVALITNENIE DROBNÉHO REKREAČNÉHO MOBILIÁRU

Požiadavky na úpravu terénu, doplnenie jednoduchého rekreačného mobiliáru – lavička, stoly s lavičkami, prístrešok, besiedka, informačné a orientačné prvky, atď. najmä v lokalitách a na trasách:

- pozdĺž červenej turistickej trasy Červený most – Kačín,
- pozdĺž úseku Plánky – Kačín, cez Kačínsku dolinu,
- pozdĺž Cesty mládeže a jej pokračovania na Sparisko,
- pozdĺž Štefánikovej magistrály až po Biely kríž,
- v lokalite Stánisko,
- pozdĺž navrhovaného okrajového pešieho chodníka,
- na „Okrajovke“, rekreačnej trase pozdĺž východnej hranice riešeného územia.

3.9 REKREAČNÉ LOKALITY V RIEŠENOM ÚZEMÍ S VYŠŠOU INTENZITOU NÁVŠTEVNOSTI

Okrem hlavných rekreačných – záujmových – lokalít (Horná Mlynská dolina v úseku po Drieňovské lúky, Kamzík, Kačín, Rača – Slalomka) sú vytipované lokality s predpokladaným zvýšením intenzity návštevnosti:

- 2. kameňolom (Pavlečkoviča) – z dôvodu polohy vo frekventovanej doline a rozvetvenia návštevníkov smerom na Kačín a na Spariská,
- Spariská – z dôvodu polohy na križovatke frekventovaných trás: Štefánikovej magistrály s trasou Pekná cesta – Horná Mlynská dolina,
- Malý Slavín – z dôvodu polohy v hĺbke lesoparku (nárast návštevnosti tiež za predpokladu zavedenia príležitostnej ekologicky vhodnej dopravy po vymedzených trasách),
- Stánisko – z dôvodu predpokladanej intenzívnejšej návštevnosti v smere od Marianky, Záhorskej Bystrice (rozsiahlejšia bytová výstavba)
- Biely kríž – pobytový, často konečný cieľ (pre návštevníkov z Bratislavy) na Štefánikovej magistrále – mimo riešeného územia, v záujmovom území lesoparku,
- Dolný Červený kríž – z dôvodu polohy na Štefánikovej magistrále v smere na Biely kríž a v križovatke viacerých rekreačných trás,
- bývalý vojenský areál (muničák) pri Peknej ceste s prepojením na vstup do lesoparku a na hospodársky areál Mestských lesov,
- Himligárka, Šenkárka, Staré Rúbanisko, Zálistok – z dôvodu predpokladanej intenzívnejšej návštevnosti v smere od Vajnora, Čiernej Vody (rozsiahlejšia bytová výstavba),
- Kačín, Bratislavská hora – z dôvodu predpokladanej intenzívnejšej návštevnosti v smere od Lamačskej brány (rozsiahlejšia bytová výstavba),
- Americké námestie – z dôvodu nástupnej polohy z Kramárov, tiež v smere od Lamača (rozsiahlejšia bytová výstavba) na Kamzík.

Významnou lokalitou je Biely kríž, nachádzajúci sa síce už mimo územia BLP v katastri mesta Svätý Jur, ale vo funkčnom a priestorom spojení s lesoparkom ako cieľ ale aj nástup do ďalšieho územia Malých Karpát v zmysle náročnejších peších aj cyklistických výletov (pokračovanie Štefánikovej magistrály až na Babu, na Medené Hámre a Košarisko, do Svätého Jura).

Návrh

- rozšíriť ponuku kvalitne vybavených rekreačných lokalít a ich rovnomerné rozmiestnenie po celom území lesoparku,
- zabezpečiť kvalitnú vybavenosť jednotlivých rekreačných lokalít lesoparku podľa polohy v území, podľa významu lokality – drobný rekreačný mobiliár (besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, ohniská, smetné koše, zdroj (pitnej) vody, studničky, atď.), orientačný a informačný mobiliár (orientačné a informačné tabule), zariadenia občianskej vybavenosti (verejnú stravovanie, servis,...),
- doriešiť úpravy a vybavenie rekreačných lokalít, najmä:
  - v južnej okrajovej časti lesoparku – Americké námestie (vrátane vybudovania rozhľadne),
  - Dlhá lúka (bývalá zjazdovka),
  - pri 2. kameňolome (Pavlečkoviča),
  - Spariská,
  - Dolný Červený kríž,
  - Stánisko,
  - Biely kríž.

3.9.1 NÁVRH MALÝCH A VEĽKÝCH REKREAČNÝCH LOKALÍT A AREÁLOV V RIEŠENOM ÚZEMÍ LESOPARKU

Malé a veľké rekreačné lokality v izochróne dostupnosti z centra mesta:

- 0-5 km (dvojhodinová a poldňová rekreácia)
- 5-25 km (poldenná až celodenná rekreácia)

s rekreačnými priestormi, areálmi plochami, rekreačnými trasami a s rôznymi druhmi vybavenosti.

Malé rekreačné lokality

45	Horná Mlynská dolina – Oproti 9. mlynu	malá rekreačná oddychová lúka
46	Horná Mlynská dolina – Horáreň nad 9. mlynom	viacfunkčný rekreačný areál
47	Hrubý Drieňovec – západne od 1. kameňolomu	vyhliadkový bod, vyhliadková veža
48	Krivé jarky – východne od Kamzíka	oddychová plocha na rekreačnej trase
49	Bratislavská hora	križovatka rekreačných trás
50	Pavilón Júlia – Štefánikova magistrála	malá rekreačná oddychová lúka
51	Tri duby – Štefánikova magistrála	križovatka rekreačných trás
52	Vypálenisko – Štefánikova magistrála	križovatka rekreačných trás
53	Horný Červený kríž – Štefánikova magistrála	križovatka rekreačných trás
54	Himligárka – Štefánikova magistrála	turistický bod na Štefánikovej magistrále
55	Staré rúbanisko – severne od Himligárky	malá rekreačná oddychová lúka
56	Malá Baňa – východne od Sparísk	vyhliadkový bod, vyhliadková veža
57	Zálistok – západne Vajnorskej doliny	oddychová plocha na rekreačnej trase
58	Húštiny – severne od Klanca	rekreačná oddychová lúka
59	Záhorská Bystrica – SOUE	rekreačná oddychová lúka v nástupnom bode
60	Šmачy – juhovýchodne od Kačina	oddychová plocha na rekreačnej trase
61	Hrabovina – severovýchodne od Kačina	oddychová plocha na rekreačnej trase
62	Sekyl – nad Kačinom	križovatka rekreačných trás

Vybavenie rekreačných lokalít

- veľké rekreačné lokality (vybavenosť podľa významu a polohy v území – orientačný a informačný prvok, lavička, stôl, sedenie, besiedka, prístrešok, herné prvky, úprava porastov, rekreačná oddychová lúka, športovo-rekreačné, náučné plochy a zariadenia prírodného charakteru, rôzne druhy občianskej vybavenosti),...
- malé rekreačné lokality (vybavenosť podľa významu a polohy v území – orientačný a informačný prvok, lavička, stôl, sedenie, besiedka, prístrešok, herné prvky, úprava porastov, rekreačná oddychová lúka, bufet),...

Areály

- Ohraničené územie s rôznymi druhmi rekreačného využitia v prírodnom prostredí lesoparku,
- Funkčné využitie pre potreby prímestskej rekreácie,
- Občianska vybavenosť v areáloch – podľa veľkosti plochy, významu a polohy areálu v území,
- Súčasťou areálov sú verejné hygienické zariadenia.

Druhy rekreačných areálov

- Športovo-rekreačný areál (vo vymedzených lokalitách s plochou na táborenie), rekreačný areál, viacfunkčný rekreačný areál, hipoturistický areál, Geologický park, Arborétum, Zoopark (súčasť viacfunkčného rekreačného areálu).

Veľké rekreačné lokality

	Lokalita	Spôsob využitia
01	Park na Patrónke – východiskový bod	parkovo upravené plochy zelene a porasty Vydrice
02	Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka	športovo-rekreačný areál, amfiteáter
03	Horná Mlynská dolina – 3. a 4. rybník	rekreačné vodné plochy
04	Horná Mlynská dolina – 8. mlyn	rekreačný areál detí a mládeže, plocha na táborenie
05	Horná Mlynská dolina – Pikniková lúka	rekreačná oddychová lúka (pikniková lúka)
06	Horná Mlynská dolina – Rybárska reštaurácia	rekreačný areál
07	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	areál netradičných športov
08	Horná Mlynská dolina, Železná studnička	rekreačný areál (trampský, kultúrno-spoločenský)
09	Horná Mlynská dolina – 1. a 2. rybník	rekreačné vodné plochy
10	Horná Mlynská dolina – Drieňovská lúka malá	športovo-rekreačná lúka (bežecká dráha)
11	Horná Mlynská dolina – Drieňovská lúka veľká	športovo-rekreačná lúka (ihriská, herné plochy)
12	Horná Mlynská dolina – 1. kameňolom	športovo-rekreačná lúka (lukostrelecká lúka)
13	Horná Mlynská dolina – Pod Drieňovcom	rekreačná oddychová lúka
14	Horná Mlynská dolina – Sanatórium (Drieňovec) – západ	športovo-rekreačný areál, plocha na táborenie
15	Horná Mlynská dolina – Sanatórium (Drieňovec) – východ	liečebný areál (doliečovacie zariadenie)
16	Horná Mlynská dolina – Johanka	rekreačná oddychová lúka
17	Horná Mlynská dolina – Pavleckovica (2. kameňolom)	rekreačná oddychová lúka
18	Horná Mlynská dolina – Vydrica (pod Cerovou)	rekreačná oddychová lúka
19	Vodný tok Vydrica – U Slivu	viacfunkčný rekreačný areál, Zoopark (mini zoo)
20	Vodný tok Vydrica – Pánova lúka	rekreačná oddychová lúka
22	Vodný tok Vydrica – Biely kríž	rekreačný areál
23	Spariská	náučná plocha (jelšový náučný trojuholník)
24	Dolný Červený kríž	rekreačná oddychová lúka
25	Pekná cesta – horáreň	viacfunkčný rekreačný areál
26	Pekná cesta – Areál muničák	viacfunkčný rekreačný areál
27	Malý Slavín	rekreačný areál (turistické sedenia v lese)
28	Stánisko	rekreačné oddychové lúky
29	Kamzík – Pod televíznu vežou	revitalizovaný lesný porast karpatskej dendroflóry
30	Kamzík, lúka a areál pri hoteli West	športovo-rekreačný areál
31	Kamzík – Arborétum	viacfunkčný areál, lesný porast karpatskej dendroflóry
32	Kamzík – promenádový chodník a okolité lesné porasty	rekreačný priestor promenádového charakteru
33	Kamzík – Cvičná lúka	športovo-rekreačná lúka
34	Americké námestie	rekreačná oddychová lúka, vyhliadková veža
35	Kramerov lom	hipoturistický areál, jazdecká polícia
36	Rösslerov lom	rekreačný priestor (prírodný amfiteáter)
37	Lamač – Klanec	rekreačná oddychová lúka v nástupnom bode
38	Lamač – Františkov majer (nástupný priestor)	rekreačná oddychová lúka v nástupnom bode
39	Kačín – Kačinska lúka	športovo-rekreačná lúka
40	Kačín – horáreň	viacfunkčný rekreačný areál
41	Kačín – les	rekreačný areál (turistické sedenia v lese)
42	Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom (Tešedíkova)	rekreačná oddychová lúka v nástupnom bode
43	Marianka – Lom Bázgovič	Geologický park
44	Rača – Slalomka	športovo-rekreačný areál (lyžovanie, bežecké dráhy)

3.10 OBJEKTY, AREÁLY, ZARIADENIA V RIEŠENOM ÚZEMÍ LESOPARKU

3.10.1 OBJEKTY OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI, DOPRAVNEJ A TECHNICKEJ VYBAVENOSTI (SÚVISIACE S REKREAČNOU FUNKCIOU LESOPARKU)

Navrhované zariadenia občianskej vybavenosti sú umiestňované v objektoch už existujúcich alebo nových, navrhovaných. V prípade umiestnenia v existujúcich objektoch sú tieto objekty navrhované na rekonštrukciu (Návrh na rekonštrukciu), prípadne dostavbu (Návrh na rekonštrukciu a dostavbu) z dôvodu umiestnenia nových prevádzok. Zariadenia občianskej vybavenosti už existujúce v riešenom území sú označené - (Stav), navrhované do nového objektu sú označené - (Návrh).

Niektoré objekty určené pre umiestnenie občianskej vybavenosti sú už t. č. práve v rekonštrukcii alebo vo výstavbe.

Pri navrhovaní rekreačnej vybavenosti sa uplatňuje:

- využitie už existujúcich zastavaných plôch a areálov
- integrácia zariadení rekreačnej vybavenosti do viacúčelových objektov.

Integrácia funkcií súvisiacich so zabezpečením rekreačnej funkcie lesoparku:

- efektívnejšia vo viacfunkčných objektoch ako solitérne umiestňované monofunkčné objekty.

Funkčná náplň objektov a zariadení

- prevádzkové miestnosti pre potreby údržby lesa, služby, stravovacie zariadenie, hygienické zariadenia, monitoring územia, informácie, vzdelávacie aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí, kultúrno-spoločenské aktivity, požičovňa športového náradia, parking, atď.)

Verejné hygienické zariadenia

- verejné hygienické zariadenia sú súčasťou objektov občianskej vybavenosti (nie sú navrhované ako samostatné solitérne objekty)

Malé polyfunkčné (viacúčelové) objekty (horárne)

Návrh na prestavbu existujúcich účelových zariadení ML na nové integrované zariadenia – malé polyfunkčné objekty – horárne, viacúčelové zariadenia správy a údržby, služieb, vzdelávania, (správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie, lesná škola, vzdelávacie priestory, expozícia, +verejné hygienické zariadenia, oddychové a športovo-rekreačné plochy v areáli, atď.), umiestnené:

- po obvode lesoparku
- vo vnútrozemí lesoparku.

3.10.2 OBJEKTY BÝVANIA, AREÁLY, ÚČELOVÉ ZARIADENIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI, DOPRAVNEJ A TECHNICKEJ VYBAVENOSTI (NESÚVISIACE S REKREAČNOU FUNKCIOU LESOPARKU)

V riešenom území lesoparku sa nachádzajú už existujúce objekty, zariadenia, areály, ktoré nesúvisia s rekreačnou funkciou lesoparku.

- Trvalé bývanie v rodinných domoch
- Areály, účelové zariadenia občianskej vybavenosti
- Objekty dopravnej a technickej vybavenosti

Prehľadný zoznam objektov, zariadení súvisiacich aj nesúvisiacich s rekreačnou funkciou lesoparku je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

OBJEKTY, ZARIADENIA súvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku		
Objekty občianskej vybavenosti		
Ubytovacie zariadenia		
Existujúce ubytovacie zariadenia CR hotelového typu s reštauráciou		
Hotel West s reštauráciou	Kamzík	Stav
Hotel na Patrónke (komplex – existujúci historický objekt + novostavba), mimo BLP	Patrónka – park pri zastávke MHD, SAD	Návrh, Návrh na rekonštrukciu
Existujúce ubytovacie zariadenia CR hotelového typu menšieho rozsahu s reštauráciou		
Koliba EXPO s reštauráciou	Kamzík	Stav
Ubytovacie zariadenia menšieho rozsahu viažuce sa na funkciu rekreácie v prírodnom prostredí		
Účelový objekt Lesy SR Veronika	Horná Mlynská dolina – 2. rybník	Stav
Stravovacie zariadenia		
Bufet s terasou a s vonkajšími sedeniami (integrovanej do viacfunkčných objektov)		
Bufet pri amfiteátri	Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka	Stav
Bufet pri 9. mlyne	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	Návrh na dostavbu
Bufet na Drieňovci (bývalé kúpalisko pri bývalom sanatóriu)	Horná Mlynská dolina – Areál Drieňovec	Návrh na rekonštrukciu
Bufet v objekte účelového zariadenia ML	Horná Mlynská dolina – Pavleckovica	Návrh na rekonštrukciu
Bufet U Slivu	Horná Mlynská dolina – U Slivu	Návrh na rekonštrukciu
Bufet na Bielom kríži	Biely kríž (v záujmovom území)	Návrh na rekonštrukciu
Bufet pri lanovke	Kamzík – koncová stanica sedačkovej lanovky	Stav
Bufet pri bobovej dráhe (v prevádzkovom objekte bobovej dráhy)	Kamzík – Cvičná lúka	Návrh na rekonštrukciu
Bufet na Kačinskej lúke	Kačín – Kačínska lúka	Návrh na rekonštrukciu
Bufet na Slalomke (v dolnom prevádzkovom objekte)	Rača Slalomka	Návrh na rekonštrukciu
Bufet v muničáku (využitie plochy skladových objektov)	Pekná cesta – Areál muničák	Návrh na rekonštrukciu
Bufet Pod Holým vrchom	Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom (Tešedíková)	Návrh na rekonštrukciu
Bufet v kameňolome (v prevádzkovom objekte Geologický park)	Marianka – Lom Bázgovič	Návrh
Bufet s terasou a s vonkajšími sedeniami (ako samostatný objekt)		
Bufet pri SOUE (v nástupnom bode do lesoparku)	Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom (SOUE)	Návrh
Bufety na Patrónke (na oboch stranách zastávok)	Patrónka – zastávka MHD, SAD	Návrh na rekonštrukciu
Bufet Železná studnička (nový bufet v tej istej lokalite miesto pôvodného nevyhovujúceho)	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Návrh
Bufet v Labuťom pavilóniku (v obnovenom pavilóniku)	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Návrh
Bufety pri promenádovom chodníku (nové bufety v tej istej lokalite miesto pôvodných)	Kamzík – Cvičná lúka	Návrh
Kamzík – pri Weste, na mieste zrušenej prevádzky "Čistenie interiérov", na rekreačných trasách	Kamzík – pri hoteli West	Návrh
Bufet na Dolnom Červenom kríži (sezónny bufet, podľa potreby)	Štefánikova magistrála – Dolný Červený kríž	Návrh
Bufet pri Rösslerovom lome (sezónny bufet,	Rösslerov lom – prírodný amfiteáter	Návrh na rekonštrukciu

podľa potreby podujatí, využitie existujúceho nefunkčného prevádzkového objektu v lome)		
Bufety v nových nástupných bodoch	Francov, Františkov dvor, Koziarka, Vajnorská hora, Lipové – nové nástupné body	Výhľad
Reštaurácia 2. typu – koliba (menšie stravovacie zariadenie s terasou a s vonkajšími sedeniami)		
Historický objekt pri Vydrici	Horná Mlynská dolina – Pod Červeným mostom	Návrh na rekonštrukciu
Hostinec Pod Červeným mostom	Horná Mlynská dolina – Pod Červeným mostom	Návrh na rekonštrukciu
Koliba pri parkovisku	Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka	Návrh
Rybárska koliba (v areáli Rybárskej reštaurácie)	Horná Mlynská dolina – Rybárska reštaurácia	Návrh na rekonštrukciu
Koliba na promenáde (v závere Cvičnej lúky a promenádového chodníka)	Kamzík – Cvičná lúka	Návrh
Koliba v areáli horárne	Kačín – horáreň	Návrh na rekonštrukciu
Koliba v muničáku (využitie plochy skladových objektov)	Pekná cesta – Areál muničák	Návrh na rekonštrukciu
Reštaurácia 1. typu – reštaurácia (väčšie stravovacie zariadenie ako súčasť rekreačného zariadenia, ubytovacieho zariadenia, polyfunkčného objektu, Televíznej veže)		
Reštaurácia v hoteli West	Kamzík – hotel West	Stav
Reštaurácia v Kolibe Expo	Kamzík – Koliba Expo	Stav
Reštaurácia v Televíznej veži	Kamzík – Televízna veža	Stav
Reštaurácia v areáli Arboréta	Kamzík – Arborétum	Návrh na rekonštrukciu
Reštaurácia na Brečtanovej (na mieste bývalého parkoviska)	Koliba – Brečtanová	Vo výstavbe
Reštaurácia vo veľkom polyfunkčnom objekte	Horná Mlynská dolina – Pod Červeným mostom	Návrh
Reštaurácia v 8. mlyne (Klepáč)	Horná Mlynská dolina – 8. mlyn (Klepáč)	T. č. v rekonštrukcii
Reštaurácia na Peknej ceste	Pekná cesta – horáreň	Návrh na rekonštrukciu
Reštaurácia 1. typu – záhradná reštaurácia (väčšie stravovacie zariadenie s terasou a s vonkajšími sedeniami)		
Záhradná reštaurácia Rybárska reštaurácia	Horná Mlynská dolina – Rybárska reštaurácia	Návrh na rekonštrukciu
Záhradná reštaurácia Snežienka	Horná Mlynská dolina – Snežienka	Návrh na rekonštrukciu
Záhradná reštaurácia Železná studnička	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Návrh
Športové zariadenia		
Prevádzkové a účelové zariadenia pre športovo-rekreačné aktivity		
Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy – 9. mlyn	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	T. č. v rekonštrukcii
Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový a účelový (dolný) objekt športového (lyžiarskeho) areálu	Rača – Slalomka	Návrh na rekonštrukciu, dostavbu
Prevádzkový a účelový (horný) objekt športového (lyžiarskeho) areálu	Rača – Slalomka	Návrh na rekonštrukciu
Požičovňa bicyklov, cykloservis (Integrované zariadenie)		
Požičovňa bicyklov, cykloservis	Horná Mlynská dolina – Pod Červeným	Návrh

	mostom	
Požičovňa bicyklov, cykloservis	Rača – Slalomka	Návrh
Požičovňa bicyklov, cykloservis	Kamzík – Cvičná lúka	Návrh
Požičovňa bicyklov, cykloservis (v záujmovom území), mimo územia BLP)	Lamač – Františkov majer	Výhľad
Športové haly a ihriská		
Viacúčelové športové ihrisko	Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka	Stav
Viacúčelové športové ihrisko	Horná Mlynská dolina – Drieňovská lúka	Návrh
Športová hala pre netradičné športy (rekonštrukcia existujúcej haly)	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	Návrh na rekonštrukciu
Športové zariadenia		
Vodný svet	Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka	Návrh
Bežecká dráha s kondičnými zastávkami	Horná Mlynská dolina – Drieňovská lúka	Návrh
Dve bežecké dráhy	Kamzík	Návrh
Bobová dráha	Kamzík – Cvičná lúka	Návrh novej dráhy
Veľká bobová dráha	Kamzík – Dlhé lúky	Návrh
Lyžiarska trať	Rača – Slalomka	Návrh
Lyžiarska trať	Rača – Slalomka	Návrh
Bežecká dráha s kondičnými zastávkami	Rača – Slalomka	Návrh
Športová dráha pre staršie deti	Rača – Slalomka	Návrh
Športová dráha pre najmenšie deti	Rača – Slalomka	Návrh
Kynologické cvičiská	Je vhodné umiestňovať v okrajovej časti lesoparku, v kontaktovom pásme alebo tesne za hranicou lesa v kontakte s existujúcimi urbanizovanými lokalitami (muničák, U Slivu pri Peknej ceste, lúky pri Kačinskej ceste,...).	Návrh
Rekreačné zariadenia		
Vyhliadková veža		
Vyhliadková veža	Americké námestie	Návrh
Vyhliadková veža	Hrubý Drieňovec	Návrh
Vyhliadková veža	Malá Baňa	Návrh
Plochy na táborenie (integrované zariadenia v športovo-rekreačných areáloch)		
Plocha na táborenie v areáli 8. mlyna	Horná Mlynská dolina – 8. mlyn (Klepáč)	Návrh
Plocha na táborenie v šport.-rekr. areáli	Horná Mlynská dolina – Drieňovec – Západ	Návrh
Prírodný amfiteáter		
Prírodný amfiteáter	Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka	Stav
Prírodný amfiteáter	Rösslerov lom	Návrh
Malá architektúra		
Labutí pavilónik	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Návrh na obnovu
Historický pavilónik (Rotunda)	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Návrh na rekonštrukciu
Prvky malej architektúry	Lesopark – v celom území (vybrané lokality)	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu
Polyfunkčné zariadenia OV		
Malé polyfunkčné (viacúčelové) objekty – horárne po obvode lesoparku		
Horáreň Pod Holým vrchom (Tešedíková)	Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom (Tešedíková)	Návrh na rekonštrukciu
Horáreň na Peknej ceste	Pekná cesta – horáreň	Návrh na rekonštrukciu

Prevádzkový objekt Geologický park	Marianka – Lom Bázgovič (kameňolom)	Návrh
Horárne v nových nástupných bodoch	Francov, Františkov majer, Koziarka, Vajnorská hora, Lipové, Pod Malou Baňou	Výhľad
Malé polyfunkčné (viacúčelové) objekty – horárne vo vnútrozemí lesoparku		
Účelový a prevádzkový objekt ML nad 9. mlynom	Horná Mlynská dolina – nad 9. mlynom	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt na Drieňovci (v areáli bývalého kúpaliska)	Horná Mlynská dolina – Areál Drieňovec	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt - účelové zariadenie ML pri 2. kameňolome (Pavlečkoviča)	Horná Mlynská dolina – Pavlečkoviča	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt – U Slivu	Horná Mlynská dolina – U Slivu	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt v areáli Arboréta	Kamzík – Arborétum	Návrh na rekonštrukciu
Kačinska horáreň	Kačín – Kačinska horáreň	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt v Muničáku (využitie plochy skladových objektov)	Pekná cesta – Areál muničák	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt – Himligárka	Štefánikova magistrála – Himligárka	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt – Biely kríž (v záujmovom území)	Štefánikova magistrála – Biely kríž	Návrh na rekonštrukciu
Veľký polyfunkčný (viacúčelový) objekt s parkovaním (parkovací dom) pre CR a rekreáciu		
Polyfunkčný parkovací dom (polyfunkčný komplex služieb, zariadení OV, parkovania)	Horná Mlynská dolina – Červený most	Návrh
Malé polyfunkčné (viacúčelové) objekty občianskej vybavenosti vo vnútrozemí lesoparku		
Stará horáreň (rekonštrukcia objektu pre účely OV pre rekreáciu v prírodnom prostredí lesoparku)	Kamzík – pri hoteli West	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkové zariadenia		
Zariadenia integrované v zariadeniach a areáloch rôzneho druhu		
Účelový objekt rekačného areálu – 8. mlyn	Horná Mlynská dolina – 8. mlyn	T. č. v rekonštrukcii
Účelový objekt areálu netradičných športov – 9. mlyn	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	T. č. v rekonštrukcii
Účelový objekt areálu netradičných športov	Horná Mlynská dolina – 9. mlyn	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt na Drieňovci (existujúci objekt v areáli bývalého kúpaliska)	Horná Mlynská dolina – Areál Drieňovec	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový a účelový (dolný) objekt športového (lyžiarskeho) areálu	Rača – Slalomka	Návrh na rekonštrukciu
Účelový a prevádzkový objekt ML nad 9. mlynom	Horná Mlynská dolina – nad 9. mlynom	Návrh na rekonštrukciu
Účelový a prevádzkový objekt ML pri 1. kameňolome	Horná Mlynská dolina – pri 1. kameňolome	Stav
Doliečkové zariadenie (bývalé sanatórium)	Horná Mlynská dolina – bývalé sanatórium	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt – U Slivu	Horná Mlynská dolina – U Slivu	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt – Arborétum	Kamzík – Arborétum	Návrh na rekonštrukciu
Stará horáreň (rekonštrukcia objektu pre účely OV pre rekreáciu v prírodnom prostredí lesoparku)	Kamzík – pri hoteli West	Návrh na rekonštrukciu
Kačinska horáreň	Kačín – Kačinska horáreň	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt v muničáku	Pekná cesta – Areál muničák	Návrh na rekonštrukciu
Horáreň na Peknej ceste	Pekná cesta – horáreň	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt – Biely kríž (mimo územia BLP, v záujmovom území BLP)	Štefánikova magistrála – Biely kríž	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt Geologického parku, na	Marianka – Lom Bázgovič, kameňolom	Návrh

hranici územia BLP		
Horáreň Pod Holým vrchom	Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom (Tešedíková)	Návrh na rekonštrukciu
Horárne v nových nástupných bodoch, na hranici alebo mimo územia BLP	Francov, Františkov majer, Koziarka, Vajnorská hora, Lipové, Pod Malou Baňou	Výhľad
Prevádzkové a účelové zariadenia pre potreby lesoparku, lesného hospodárstva (samostatné prevádzky alebo v integrácii so zariadeniami pre návštevníkov)		
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – pri Červenom moste	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – nad 9. mlynom	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – oproti 9. mlynu	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – pri 1.kameňolome	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – 1.kameňolom	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – 1.kameňolom	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – Pavlečkoviča	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Horná Mlynská dolina – U Slivu	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Štefánikova magistrála – Himligárka	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Kačín – Kováčova chata	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Kačín – Kačínska horáreň	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt v muničáku	Pekná cesta – Areál Muničák	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkové a účelové zariadenie	Pekná cesta – horáreň	Stav
Prevádzkové a účelové zariadenie	Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom (Tešedíková)	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt Geologického parku	Marianka – Lom Bázgovič, kameňolom	Návrh
Prevádzkový objekt Arboréta	Kamzík – Areál Arborétum	Návrh na rekonštrukciu
Prevádzkový objekt jazdeckej polície	Kramerov lom	T. č. v rekonštrukcii
Prevádzkový objekt – Biely kríž (v záujmovom území)	Štefánikova magistrála – Biely kríž	Návrh na rekonštrukciu
Objekty, zariadenia dopravnej a technickej vybavenosti		
Snežienka – údolná stanica sedačkovej lanovej dráhy	Horná Mlynská dolina – Snežienka	Stav
Kamzík – vrcholová stanica sedačkovej lanovej dráhy	Kamzík	Stav
Ťažné zariadenie bobovej dráhy	Kamzík – Cvičná lúka	Návrh novej dráhy
Ťažné zariadenie bobovej dráhy	Kamzík – Dlhé lúky	Návrh
Lyžiarsky vlek, detský lyžiarsky vlek	Kamzík – Cvičná lúka	Návrh
Vlek na lyžiarskej trati (podľa odb. posúdenia v podrobnejšej dokumentácii)	Rača – Slalomka	Návrh
Prístrešky MHD, SAD	V riešenom a záujmovom území lesoparku	Návrh na rekonštrukciu
Objekty železničnej zastávky Železná Studienka	Horná Mlynská dolina – Železničná zastávka Železná Studienka	Návrh na rekonštrukciu
Terasové parkovisko v polyfunkčnom objekte	Horná Mlynská dolina – Červený most	Návrh
Terasové parkovisko	Kamzík – Brečtanová	Návrh
Terasové parkovisko	Kamzík – Pri pomníku	Návrh
Parkoviská, manipulačné a prevádzkové plochy	Lesopark – v celom území (vybrané lokality)	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu
Lesné cesty	Lesopark – v celom území	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu
Zariadenia technickej vybavenosti	Lesopark – v celom území (vybrané lokality)	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu

Siete technickej vybavenosti	Lesopark – v celom území (vybrané lokality)	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu
Zariadenia OV celomestského a nadmestského významu podmienené vhodnosťou umiestnenia v prírodnom prostredí (edukačné, zdravotnícke, technické)		
Edukačné zariadenia		
Lesné školy (integrované zariadenia v malých polyfunkčných objektoch) (horárne)		
Lesná škola nad 9. mlynom	Horná Mlynská dolina – nad 9. mlynom	Návrh na rekonštrukciu
Lesná škola na Drieňovci (bývalé kúpalisko)	Horná Mlynská dolina – Areál Drieňovec	Návrh na rekonštrukciu
Lesná škola U Slivu	Horná Mlynská dolina – U Slivu	Návrh na rekonštrukciu
Lesná škola v Arboréte	Kamzík – Arborétum	Návrh na rekonštrukciu
Kačínska lesná škola	Kačín – Kačínska horáreň	Návrh na rekonštrukciu
Lesná škola v muničáku	Pekná cesta – Areál muničák	Návrh na rekonštrukciu
Lesná škola v Geologickom parku	Marianka – Lom Bázgovič – kameňolom	Návrh
Zdravotnícke zariadenia		
Doliečovacie zariadenia		
Doporučené doliečovacie zariadenie pre deti	Horná Mlynská dolina – Sanatórium (Drieňovec)	Návrh na rekonštrukciu
Doporučené doliečovacie zariadenie (v záujmovom území lesoparku)	Záhorská Bystrica – Pod Holým vrchom (SOUE)	Návrh
Technické zariadenia		
Výškové zariadenia		
Stožiarový vysielateľ ORANGE	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Stav
Televízny vysielateľ	Kamzík	Stav
OBJEKTY, ZARIADENIA Objekty bývania, areály, účelové zariadenia nesúvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku		
Trvalé bývanie v rodinných domoch		
Rodinný dom (1)	Horná Mlynská dolina – Červený most	Stav
Rodinný dom (1)	Horná Mlynská dolina – Pri 9. mlyne	Stav
Rodinný dom (5)	Horná Mlynská dolina – Pri sanatóriu	Stav
Rodinný dom (2)	Kamzík – Pri hoteli West	Stav
Areály, účelové zariadenia občianskej vybavenosti		
Areál Slovenskej televízie na Kamzíku	Kamzík – Televízna veža	Stav
Účelový objekt MV SR	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Stav
Dva účelové objekty MV SR (2. rybník)	Horná Mlynská dolina – Železná studnička	Stav
Účelový objekt MV SR	Kamzík	Stav
Objekty dopravnej a technickej vybavenosti		
Líniové vedenia technickej vybavenosti mestského a nadmestského významu	Lesopark – v celom území	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu
Zariadenia technickej vybavenosti mestského a nadmestského významu	Lesopark – v celom území	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu
Zariadenia dopravnej vybavenosti mestského a nadmestského významu	Lesopark – v celom území	Stav, návrh, návrh na rekonštrukciu

3.11 NÁVRH URBANISTICKÝCH INTERVENCIÍ DO RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Navrhované zásahy –intervencie– na jednotlivých stabilizovaných a predpokladaných rozvojových plochách:

- Stav, stabilizácia, bez navrhovaných zásahov (S)
- Návrh na rekonštrukciu, revitalizáciu (R)
- Návrh na novú výstavbu (N)
- Objekt, areál, zariadenie vo výstavbe (VV)

3.11.1 ASANÁCIE STAVIEB, LIKVIDÁCIE NEVHODNÝCH PORASTOV

V urbanistickej štúdii sú stanovené asanácie na:

- nevyhovujúce, nevyužívané, zdevastované areály, objekty a zariadenia, architektonicky nevzhľadné objekty (najmä bufety), plochy so stavebným odpadom, divokými skládkami, rozptýleným odpadom
- nevyhovujúce oplotenia areálov, objektov, zvyšky stavebných objektov, ktoré už nie je možné alebo nie je účelné rekonštruovať, zvyšky vlekov, nevyhovujúce prístavky, prístrešky, provizórne objekty vo verejných komunikačných priestoroch a verejne prístupných areáloch, v lesných, lúčnych porastoch
- nevhodné prevádzky v lesoparku ("Čistenie interiérov" na Kamzíku), provizórne stavby na Železnej studničke, zvyšky bazéna v HMD,...
- nepotrebné objekty, nevyužiteľné v navrhovanom funkčnom využití bývalých vojenských areálov muničák, U Slivu

V urbanistickej štúdii je stanovená:

- likvidácia nevhodných porastov v exponovaných, intenzívne navštevovaných častiach lesoparku, vstupných priestoroch
- rekonštrukcia nevzhľadných porastov náletových drevín v exponovaných, intenzívne navštevovaných častiach lesoparku, vstupných priestoroch (následná premena pôch na upravené porasty so zapojenými alebo rozvoľnenými skupinami drevín).

3.11.2 PODMIENKY FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA JEDNOTLIVÝCH STAVEBNÝCH OBJEKTOV V RIEŠENOM ÚZEMÍ

- Funkčné využitie objektov existujúcich, navrhovaných je určené pre funkčné využitie na účely prímestskej rekreácie viazané na funkcie lesoparku – rekreácia v prírodnom prostredí – a na funkcie súvisiace s funkciou rekreácia v prírodnom prostredí
- Návrh zariadení občianskej vybavenosti v hraniciach riešeného územia lesoparku je viazaný predovšetkým na už existujúce alebo bývalé objekty a zariadenia (rekonštrukcia existujúcich objektov), návrh nových objektov sa týka dvoch lokalít: Partizánska lúka – koliba pri Ceste mládeže a Kamzík – koliba v závere promenádového chodníka
- Navrhované zariadenia občianskej vybavenosti sú limitované zastavovacími podmienkami, okrem rekonštrukcií existujúcich skeletov Rybárskej reštaurácie a Snežienky ide o drobné zariadenia s menším stavebným rozsahom
- Prístup hostí ku stravovacím zariadeniam je navrhovaný – peší, cyklistický, linkou MHD, netradičnými formami hromadnej dopravy (výletný elektrovláčik)
- Pre navrhované zariadenia občianskej vybavenosti na území Patrónky – pozdĺž Lamačskej cesty – platia regulatívy zástavby stanovené územným plánom hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, ide už o územie mimo hranice riešeného územia lesoparku
- Nové plochy na výstavbu zariadení určených na ubytovanie pre CR a rekreáciu nie sú v riešenom území lesoparku vymedzené
- Nové plochy a objekty na výstavbu rodinných domov a iných objektov určených na trvalé bývanie nie sú v riešenom území lesoparku vymedzené.

3.11.3 ZASTAVOVACIE PODMIENKY PRE JEDNOTLIVÉ STAVEBNÉ OBJEKTY V RIEŠENOM ÚZEMÍ

- Plochy pre existujúce, navrhované objekty a objekty určené na rekonštrukciu sú vyznačené vo výkresoch regulácie (sú súčasťou výkresov Komplexných urbanistických návrhov pre jednotlivé záujmové lokality) ako maximálne zastavateľné plochy.
- Pokiaľ u existujúcich objektov je počet nadzemných podlaží vyšší ako dve nadzemné podlažia, návrh akceptuje súčasný stav, v prípade novej výstavby sú objekty navrhované maximálne dvojpodlažné +možnosť využitia podkrovia, zvýšeného prízemnia, príp. ustúpeného podlažia.
- Existujúce objekty, areály a zariadenia občianskej vybavenosti určené na rekonštrukciu je možné rekonštruovať s cieľom úpravy architektonického vzhľadu, úpravy fasád, areálu, oplotenia, prvkov malej architektúry, funkčného a priestorového využitia podkrovia, v rozsahu stanovenom v textovej a grafickej časti regulácie bez možností zväčšovania stavebného objemu, maximálna podlažnosť 2+možnosť využitia podkrovia, zvýšeného prízemnia, príp. ustúpeného podlažia.
- Existujúce objekty, areály a zariadenia určené na zachovanie je možné rekonštruovať s cieľom úpravy architektonického vzhľadu, úpravy fasád, areálu, oplotenia, prvkov malej architektúry, funkčného a priestorového využitia podkrovia, bez možností zväčšovania stavebného objemu.
- Existujúce objekty s funkciou bývania v rodinných domoch – zachovanie funkčného využitia, bez možností zväčšovania existujúceho stavebného objemu, existujúce objekty bývania sú určené na dožitie. Možnosť zmeny funkčného využitia pre účely prímestskej rekreácie viazané na funkcie lesoparku (údržba, starostlivosť, monitoring, informácie), prípadne pre zariadenia OV pre účely každodennej a víkendovej rekreácie (služby pre športovo-rekreačné aktivity, požičovňa športových potrieb, náučno-vzdelávacie aktivity (lesná škola), občerstvenie, atď.).
- Verejné hygienické zariadenia sú navrhované ako súčasť objektov OV, nie ako samostatné objekty.
- Pri návrhoch vyhladkových veží je nevyhnutné rešpektovať požiadavky Leteckého úradu SR ako dotknutého orgánu štátnej správy

3.11.4 ZASTAVATEĽNÉ A NEZASTAVATEĽNÉ POZEMKY

V riešenom území lesoparku sa nachádzajú:

- objekty určené na asanáciu
- objekty určené na zachovanie v pôvodnom stavebnom objeme
- objekty určené na stavebné zásahy vo forme rekonštrukcie, prístavby, nadstavby v stanovenom stavebnom limite.

Na základe analýzy riešeného územia, existujúcej ponuky stravovacích zariadení (počtu a kvality), existujúcich športovo-rekreačných plôch a zariadení, existujúcej škály objektov v jednotlivých častiach lesoparku, na základe posúdenia návštevnosti lesoparku a analýzy chýbajúcej rekreačnej vybavenosti

- sú navrhované nové objekty, areály a športovo-rekreačné zariadenia v stanovenom stavebnom limite.

Plochy pre existujúce, navrhované objekty a objekty určené na rekonštrukciu sú vyznačené vo výkresoch regulácie (sú súčasťou výkresov Komplexných urbanistických návrhov pre jednotlivé záujmové lokality) ako maximálne zastavateľné pozemky:

- zastavateľné pozemky – pozemky, na ktoré je stanovený spôsob funkčného využitia a priestorového usporiadania objektov OV, línii DV a TV
- nezastavateľné pozemky – pozemky určené pre funkčné využitie zeleň (všetky druhy zelene).

Plochy mimo existujúcich zachovaných objektov, objektov navrhovaných na rekonštrukciu a navrhovaných nových objektov sú nezastavateľné.

3.11.5 INTENZITA A DRUHY FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA

Druhy funkčného využitia územia

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre spracovanie urbanistickej štúdie je územný plán hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, schválený uznesením mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy č. 123/2007 zo dňa 31.5.2007. Určenie druhov funkčného využitia

V územnom pláne hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov sú pre riešené územie malokarpatskej časti bratislavského lesoparku navrhnuté tieto druhy funkčného využitia plôch:

Kód funkčného využitia	Druh funkčného využitia	Územia
201	občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu	8. mlyn, 9. mlyn, Železná studnička, objekty pri 2. rybníku, Snežienka, Sanatórium (Drieňovec), rodinné domy pri sanatóriu (na Drieňovci), areál Televízneho vysielateľa, hotel West, Koliba Expo
401	šport, telovýchova, voľný čas	Partizánska lúka, veľké parkovisko pri Červenom moste, 1. kameňolom
901	vodné plochy a vodné toky	rybníky 1. – 4. v Hornej Mlynskej doline
1001	les, ostatný lesný pôdny fond	lesné porasty Malých Karpát
1003	rekreácia v prírodnom prostredí	lesné porasty, lúčne porasty v záujmových lokalitách lesného parku Malých Karpát (Kačín, Slalomka, Kamzík – Cvičná lúka a plochy lesných porastov pod Televízny vysielateľom, lesné porasty, lúčne porasty pozdĺž Cesty mládeže v Hornej Mlynskej doline

Plochy určené ako rozvojové plochy – Partizánska lúka (kód X), Rybárska reštaurácia (kód D), 9. mlyn (kód D), Snežienka (kód D).

Kód X – rozvojová plocha je natoľko významná alebo špecifická, že jej regulácia bude reálna až po preverení súťažou, alebo na podklade spracovania podrobnejšej overovacej štúdie.

Ostatné plochy v riešenom území sú určené ako plochy stabilizované.

Určenie intenzity využitia územia

Kód	IPP max.	Číslo funkcie	Názov urbanistickej funkcie	Priestorové usporiadanie	Priem. podl.	IZP max.	KZ min.
D	0,9	201	OV celomestského a nadmestského významu	Areály, komplexy	2	0,45	0,15
				Zástavba mestského typu	3-4	0,30	0,20

V záväznej časti ÚPN hl. M. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov neboli osobitne stanovené regulatívy intenzity využitia rozvojových území pre prírodné územia (lesy v CHKO) rekreačného lesoparkového charakteru. Porovnaním existujúcej intenzity zástavby v urbanizovaných častiach lesoparku, navrhovanej intenzity zástavby podľa príslušného kódu v tabuľke 2, str. 23, časť C a navrhovaných koeficientov pre rozvoľnené druhy zástavby v tejto tabuľke je doporučené pre rekreačnú vybavenosť v prírodnom prostredí lesoparku stanoviť:

IZP max – 0,25	IPP max – 0,6	KZ min – 0,4	Priem. podlažnosť – 2
----------------	---------------	--------------	-----------------------

Dôvodom je dosiahnutie solitérneho, rozvoľneného charakteru zástavby, zachovania dominantného prírodného charakteru športovo-rekreačných areálov a zariadení.

KZ min vzhľadom na dominantný prírodný charakter prostredia lesoparku nebol stanovený.

3.12 ŠTRUKÚRA URBANISTICKÝCH PRVKOV PRÍMESTSKEJ REKREÁCIE NA ÚZEMÍ LESOPARKU PODĽA LOKALIZÁCIE

Existujúce a navrhované rekreačné (funkčné a priestorové) prvky na území lesoparku sú v návrhovej časti urbanistickej štúdie rozdelené podľa lokalizácie na územia:

Patrónka

- **Patrónka**
  - Park na Patrónke
  - Pod Červeným mostom
  - Železničná zastávka Železná Studienka

Horná Mlynská dolina

- **Partizánska lúka**
  - Partizánska lúka
- **8. mlyn**
  - 3. a 4. rybník
  - 8. mlyn
  - Pikniková lúka
- **Rybárska reštaurácia**
  - Rybárska reštaurácia
  - Prevádzkový objekt Mestských lesov
  - Malá rekreačná lúka
- **9. mlyn**
  - 9. mlyn
  - Horáreň pri 9. mlyne
  - Rodinný dom
- **Železná studnička**
  - Železná studnička
  - 1. a 2. rybník
- **Snežienka**
  - Drieňovská lúka malá
  - Drieňovská lúka veľká
  - Snežienka
- **1. kameňolom**
  - 1. kameňolom
  - Pod Drieňovcom
  - Drieňovec - východ
  - Drieňovec - západ

Kamzík

- **Koliba**
  - Koliba - Brečtanová
- **Cvičná lúka**
  - Pod Televíznu vežou
  - Hotel West
  - Arborétum
  - Promenádový chodník
  - Cvičná lúka

Kačín

- **Kačín**
  - Kačínska horáreň
  - Kačínske sedenia
  - Kačínska lúka

Rača – Slalomka

- **Rača – Slalomka**
  - Rača – Slalomka – lyžiarsky areál

Významnejšie lokality mimo vymedzených záujmových lokalít Bratislavského lesoparku

3.13 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA

3.13.1 ZÁSADY

- rešpektovať historicky vzniknutú takmer 200-ročnú tradíciu výletnej lokality Bratislavčanov a návštevníkov mesta
  - najstaršia priemyselná zóna Bratislavy (od 13. st., koncom 14. st. tu fungovalo 9 obilných mlynov a jedny stupy – mlelo sa tu až do polovice 19. st. (Mühlthal), továrne), od polovice 19. st. výletné miesto Bratislavčanov s vhodnou dochádzkovou vzdialenosťou z centra mesta a s vysokou kvalitou prírodného prostredia)
- rešpektovať lokalitu ako jednu z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí lesoparku s koncentráciou významných prírodných, kultúrno-historických a priestorových daností
  - Chránené územia v zmysle zákona č. 543/2002 Z. Z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (CHKO Malé Karpaty), lokality súvislej európskej siete chránených území NATURA 2000 (ÚEV Vydrica), prvky ÚSES (na regionálnej úrovni – RBc Železná studnička I. a II. rybník, RBc Železná studnička III. a IV. Rybník, RBk Vydrica s prítokmi)
  - jedinečný komplex solitérnych technických pamiatok a kultúrnych pamiatok (národné kultúrne pamiatky) v pôvodnom prírodnom rámci, krajinnom výraze predmetného územia)
  - jedinečný geomorfologický relikť kolmý na smer súčasnej dolinnej siete, jedinečný geomorfologicko-hydrologicko-krajinársky unikát so sústavou malebných lúčok, okolitých lesných spoločenstiev v údolí a solitérnych objektov v prírodnom krajinnom rámci
  - 2008 – vyhlásenie ochranného pásma NKP v Hornej Mlynskej doline
- rešpektovať prírodné a kultúrno-historické hodnoty územia
- rešpektovať legislatívne záujmy ochrany prírody a ochrany kultúrno-historických hodnôt územia
- zachovať tichý rekreačný režim údolia Vydrice s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- urbanistický rozvoj územia orientovať na aktivity každodennej a víkendovej rekreácie
- v rozvoji prvkov OV rešpektovať zásadu ponuky služieb, rekreačných aktivít a zariadení verejného stravovania pre všetky príjmové skupiny obyvateľov a pre všetky vekové kategórie
- jedinečné prírodné prostredie s dobrou dostupnosťou využiť na obnovenie zdravotníckej funkcie v pôvodnej lokalite
- minimalizovať urbanizačné zásahy do prírodného prostredia pozdĺž vodného toku Vydrica, predovšetkým v jadrovom území lesoparku
- zachovať solitérny charakter zástavby, využiť (podľa možností) existujúce (ruiny) objekty po rekonštrukcii pre účely každodennej a víkendovej rekreácie
- zachovať mierku, proporcie a charakter existujúcej hodnotnej historickej solitérnej zástavby
- vo všetkých lokalitách v doline rešpektovať dominantnosť prírodného prostredia pri formovaní architektonického tvaroslovía objektov a charakteristický architektonický štýl (jednoduchá historicko-technicky poňatá architektúra objektov, nízke rozložené stavby, s jednoduchými fasádami, ktoré dajú vyniknúť architektonickým detailom), jednoduchý architektonický detail (sedenia, zábradlia, mostíky, prístrešky, výtvarné prvky, informačné prvky, detské preliezačky, uplatnenie drobnej mierky drevených prvkov na fasádach, atď.), rozvoľnenú solitérnu urbanistickú štruktúru, prírode blízke sadové úpravy zelene a vodných prvkov, lesné promenádové chodníky, oddychové lúčky, atď.
- vybudovať lesné turistické križovatky s príslušným mobiliárom a informačným značením
- uplatniť v navrhovaných plochách sprievodnej zelene pozdĺž ciest, komunikácií, vodných tokov zeleň nízku, strednú, vysokú
- pri zakladaní výsadiel v blízkosti vodných tokov dbať na lokálne podmienky prostredia, používať v čo najväčšej miere autochtónne druhy
- spevniť svahy narušené eróziou vegetačnými stabilizačnými úpravami (svahy Karpát, svahy pozdĺž brehov vodných tokov, svažité brehy vodných plôch)

- rozsiahly pás územia po oboch stranách Cesty mládeže dotvoriť ako územie promenádového charakteru lesného parku so sústavou rekreačných a športovo-rekreačných lúk s príslušnou vybavenosťou, s prírodou blízky úpravami, revitalizáciou zdevastovaných úsekov na vodnom toku Vydrice (predovšetkým v nižšie položených častiach doliny), krajinárskym dotvorením existujúcich otvorených priestorov prostredníctvom vegetačných prvkov, rekreačného a informačného mobiliáru, tematickými náučnými prvkami a situovaním prírodnej galérie s výtvarnými prvkami
  - zachovať cyklistický chodník po stranách Cesty mládeže
  - preveriť možnosť obojstranného rozšírenia cyklistického chodníka po stranách Cesty mládeže na 1,5 m a chodník pre peších podľa priestorových možností posunúť ďalej od stredu Cesty mládeže
  - hlavný peší ťah Hornou Mlynskou dolinou viesť po východnej strane doliny – široký promenádový chodník po východnom okraji Partizánskej lúky viesť ďalej na sever smerom ku Železnej studničke a na juh ku parku a ku zastávke MHD a SAD na Patrónke (pozdĺž Vydrice)
  - zvážiť (v podrobnejšej dokumentácii o rekreačných trasách) možnosť vybudovať jazdecký chodník po západnej strane Cesty mládeže (chodník vo svahu nad cestou), koridor Cesty mládeže tak umožní paralelné vedenie turistickej trasy, cyklistickej trasy, jazdeckej trasy a obslužnej komunikácie
  - uvažovať s doplnením existujúcich podchodov pre migráciu obojživelníkov pri 8. mlyne (Klepáč) aj na ďalších úsekoch Cesty mládeže (existujú dva podchody, v súčasnom stave takmer nefunkčné)
  - zachovať obsluhu územia systémom MHD od Červeného mosta po sanatórium (Drieňovec)
  - projekty pre jednotlivé časti údolia Vydrice – oddychové, športovo-rekreačné lúčky, plochy navrhovanej prírodnej galérie, oddychové sedenia pozdĺž Vydrice a pozdĺž Cesty mládeže zadať výtvarníkom, študentom umeleckých škôl, profesionálnym výtvarníkom s požiadavkou – podľa jednotného konceptu rozvoja prímestského rekreačného lesa – priestorovo dotvárať uvedené lokality, umiestniť vhodným spôsobom výtvarné prvky do prírodného prostredia (napr. formou súťaže), návrhy posúdiť z hľadiska ochrany kultúrno-historických hodnôt územia.
- preveriť možnosť vyhlásenia Hornej Mlynskej doliny za kúpeľné územie (klimatické kúpele) vzhľadom na prírodný a rekreačný potenciál lokality a jej význam pre mesto.

3.14 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – PATRÓNKA

3.14.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/a
Označenie lokality	P
Názov výkresu / lokality	Patrónka, Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka

Rekreačné lokality a areály

Patrónka

P/A	Park na Patrónke
P/B	Pod Červeným mostom
P/C	Železničná zastávka Železná Studienka

Partizánska lúka

P/D	Partizánska lúka
-----	------------------

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

P/A/01	Rodinný dom (S)
P/A/02	Obytný komplex (vV)
P/A/03	Ubytovacie zariadenie hotelového typu (R)
P/A/04	Objekt OV pre vedu, výskum, administratívu (S)
P/A/05	Prístrešok MHD, SAD (N, R)
P/A/06	Parkovo upravené plochy zelene v parku (R)
P/A/07	Parkovo upravené plochy zelene (R)
P/A/08	Revitalizácia vodného toku Vydrica s brehovými porastmi, chodníkmi a oddychovými plochami (R)
P/A/09	Oddychová plocha (N)
P/A/10	Malé námestie (N)
P/A/11	Parkovisko na Patrónke (N)
P/B/01	Objekt OV pre vedu, výskum, administratívu (S)
P/B/02	Veľký polyfunkčný objekt s parkovaním (N)
P/B/03	Stravovacie zariadenie 2. typu - koliba (R)
P/B/04	Stravovacie zariadenie 2. typu - koliba, Hostinec „Pod Červeným mostom“ (R)
P/B/05	Revitalizácia vodného toku Vydrica s brehovými porastmi, chodníkmi a oddychovými plochami (R)
P/C/01	Objekty železničnej zastávky Železná Studienka (S)
P/C/02	Rodinný dom (S)
P/C/03	Prevádzkové a účelové zariadenie Mestských lesov (S)
P/C/04	Parkovisko s pásmi zelene a oddychovými plochami (N)

3.14.2 ZÁSADY

- dobudovať nástupný priestor v lokalite Patrónka – Červený most, historicky najstarší a v súčasnosti a tiež v budúcnosti najvýznamnejší nástupný bod do prímestského rekreačného lesa
- zabezpečiť rekonštrukciu a rekultiváciu zastávky MHD Bratislava – Patrónka, jednej z najfrekventovanejších zastávok MHD a prímestskej dopravy (smer Záhorie – Stupava, Skalica, Kúty) v celomestskom meradle a súčasne jednej z najfrekventovanejších nástupných zastávok MHD do prímestského rekreačného lesa Bratislavy
- rešpektovať koridor Vydrice ako významný prírodný priestorotvorný a mestotvorný prvok
- zabezpečiť obnovu a doplnenie brehových a sprievodných porastov revitalizáciu vodného toku Vydrica v úseku medzi Lamačskou cestou a Červeným mostom
- umožniť obojstranné sprístupnenie brehov vodného toku Vydrica, už jediného z významných bratislavských vodných tokov pretekajúcich otvoreným korytom cez zastavané územie mesta

- zabezpečiť úpravu pešieho a cyklistického koridoru pozdĺž železničnej trate zo strany Malých Karpát
- rešpektovať požiadavku vymedzenia plôch pre chodníky a sprievodnú zeleň pri komunikáciách pri plochách novej výstavby, v navrhovaných líniách a plochách sprievodnej zelene pozdĺž ciest, komunikácií, vodných tokov uplatniť zeleň nízku, strednú, vysokú
- uplatniť v riešených lokalitách prvky malej architektúry (rekreačného, mestského mobiliáru)

3.14.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- zrekonštruovať betónové prístrešky na zastávke MHD Bratislava – Patrónka
- v rámci rekonštrukcie zastávky MHD umožniť bezbariérový prejazd cyklistov cez križovatku úpravou podchodu a dobudovaním rámp (tiež výhľadovo bezbariérový prechod pre kone cez frekventovanú úroveň dopravnú križovatku)
- dobudovať ku existujúcemu prístrešku MHD prístrešok pre prímestskú dopravu (PD)
- odstrániť nevhodné a nevyhovujúce objekty OV (bufety, prístrešky, provizória) zo zastávky MHD Patrónka, spod prístreškov a z bezprostredného okolia prístreškov
- vybudovať nové kultivované drobné objekty OV (občerstvenie, predaj tlače, polozatvorené závetria, atď.) na spojenej zastávke MHD a PD, zjednotiť architektúru objektov OV a prístreškov MHD a PD
- farebne riešiť dlažbu chodníka pod betónovými prístreškami MHD, farebne oživiť stĺpy a oblúkové múry pod betónovým prístreškom MHD ako mierne farebné akcenty k ťažkej hmote prestrešenia
- odstrániť rozptýlený odpad z bezprostredného okolia zastávky, nefunkčné a nevhodné oplotenia, smetné koše, múriky, atď.
- osadiť orientačné a informačné tabule o lesoparku na zastávkach MHD - Patrónka, Vojenská nemocnica
- doplniť na zastávkach MHD na Patrónke lavičky, umiestniť veľkosťou a tvarom vhodné koše na drobný odpad a kontajnery na väčší odpad umiestniť do ohradených prístreškov
- preveriť možnosti využitia objektu bývalého Dojčenského ústavu na účely OV (vrátane dostavby susedného navrhovaného objektu) – vhodné funkčné využitie – komplex pre prechodné ubytovanie, verejné stravovacie zariadenia
- preveriť možnosť vybudovania nového objektu OV – prechodné ubytovanie, verejné stravovacie zariadenie – juhozápadne od objektu bývalého Dojčenského ústavu (oba objekty môžu v tejto funkcii OV vytvoriť komplex)
- možnosť odstránenia oplotenia pozemku a spojenie revitalizovaných plôch zelene do jednej rozsiahlejšej parkovo upravenej plochy zelene
- pozdĺž chodníka pri Lamačskej ceste pri navrhovanom námestí pred bývalým Dojčenským ústavom vybudovať líniu strednej a vysokej zelene ako ochranný pás pred hlukom z Lamačskej cesty
- v závere slepej ulice pri zastávke Patrónka umiestniť niekoľko parkovacích miest, pozdĺž parkovacej plochy vysadiť skupiny krov a stromov
- vybudovať dve rozsiahlejšie parkovo upravené plochy zelene – park, priestorovo a funkčne prepojené s navrhovanými revitalizačnými úpravami vodného toku Vydrice – pri zastávke MHD, parkovo upravené námestia vo významnom prestupovom dopravnom uzle mesta a súčasne v lokalite formujúcej sa novej obytnej zástavby (súčasťou parkovo upravených plôch sú oddychové plochy, menšie detské ihrisko)
- revitalizovať plochy existujúcej zelene v území, odstrániť nevhodnú náletovú zeleň okolo vodného toku Vydrice a okolo komunikácií, likvidovať invázne druhy rastlín
- upraviť koryto vodného toku Vydrice v úseku medzi Lamačskou cestou a Červeným mostom – kde je to možné, odstrániť spevnené brehy koryta a nahradiť prirodzeným brehovým porastom, odstrániť nefunkčné mostíky, oporné múry, ruiny budov, staré pletivá, odpady, vybudovať nové brehové porasty, mostíky, chodníky okolo Vydrice)

- pri revitalizácii vodného toku vytvárať štruktúrne výsadby po oboch stranách toku – s vertikálnym a horizontálnym členením, vytvárať etážové porasty, pomocou vodného toku Vydrice vtiahnuť krajinnú zeleň do zastavaného územia mesta
- pri revitalizácii vodného toku používať len autochtónne dreviny
- v mieste križovania Vydrice s Lamačskou cestou pri zastávke MHD Patrónka rozšíriť chodník a zvýrazniť „ukončenie“ odkrytého vodného toku Vydrice v zastavanom území mesta malým námestím s brehovými porastmi a parkovo upravenými plochami zelene
- vybudovať obojsmerne chodníky popri Vydrici až ku Červenému mostu
- v mieste križovania vodného toku Vydrice s ulicou k Železnej studienke vybudovať malé prírodne upravené námestie
- zrekonštruovať chodník popri Vydrici od konca Kysuckej ulice smerom ku Červenému mostu
- zrekonštruovať historický pilier (NKP) Červeného mosta (kamenné kvádre sa z muriva uvoľňujú, otrasmi z prejazdu vlakov môžu kamenné kvádre z narušeného muriva vypadnúť) a stabilizovať svah za historickým pilierom
- odstrániť provizórny bufet oproti vyústeniu Kysuckej ulice na ulicu K železnej studničke, odstrániť odpady a náletovú zeleň, preveriť možnosť vybudovať nový objekt OV – s väčším odstupom od komunikácie – a vytvoriť malé námestie (oproti vyústeniu Kysuckej ulice)
- sprehľadniť dopravne zákrutu ulice K železnej studničke oproti vyústeniu Kysuckej ulice – dobudovať obojstranne – podľa priestorových možností – chodníky pozdĺž komunikácií, z dôvodu zvýšenia dopravnej prehľadnosti odstrániť náletovú zeleň v zákrute cesty, nové plochy zelene odsunúť ďalej od cesty a z dôvodu dopravnej prehľadnosti uplatniť nízku zeleň
- upraviť malý vodný tok a dve väčšie plochy zelene pozdĺž ulice K železnej studienke
- dobudovať okružnú križovatku pred Pamiatkovým úradom SR, vrátane ozelenenia stredového kruhu
- z dôvodu úpravy okružnej križovatky posunúť zastávku MHD (konečná trolejbusu) bližšie ku Lamačskej ceste
- vymedziť priechody pre chodcov pri okružnej križovatke pred objektom Pamiatkového úradu SR
- zrekonštruovať úsek chodníka medzi okružnou križovatkou a podchodom pri Vojenskej nemocnici, opraviť povrch chodníkov
- vybudovať prístrešok MHD na zastávke Červený most v smere ku Partizánskej lúke – upraviť svah pozdĺž Cesty mládeže v úseku pred Červeným mostom vpravo vybudovať mierny zárez do svahu, mierne rozšíriť rovinu chodníka smerom do svahu a v mieste zastávky MHD osadiť prístrešok a informačnú tabuľu
- zrekonštruovať podchod pri Vojenskej nemocnici
- odstrániť nefunkčné objekty a ruiny okolo budovy Pamiatkového úradu SR
- historické objekty - objekt bývalého hostinca pod Červeným mostom a susediaci objekt rekonštruovať na účely OV
- vybudovať plochy zelene s prírode blízkymi úpravami a s prírodnými námestiami na plochách uvoľnených po asanácií nefunkčných objektov
- revitalizovať juhozápadný svah nad Kysuckou ulicou (oproti novému obytnému domu), odstrániť odpady, náletovú zeleň, svah spevniť (stabilizovať napr. stromoradiím pozdĺž Kysuckej ulice)
- revitalizovať pás sprievodnej, ochrannej a izolačnej zelene na násype pozdĺž železničnej trate
- revitalizovať lesné porasty medzi frekventovanou turistickou trasou pozdĺž železničnej trate (časťou Štefánikovej magistrály) a zástavbou severovýchodne od železničnej trate
- zrekonštruovať červený turistický značený chodník popri železničnej trati (Štefánikova magistrála) – upraviť povrch chodníka, v mieste stúpania hore svahom Karpát vybudovať rigol pozdĺž chodníka na odvedenie privalových dažďových vôd (v chodníku je privalovými vodami vymletý hlboký jarok)
- zrekonštruovať „veľký“ viadukt pod železničnou traťou za novou zástavbou

- zrekonštruovať cestu (rozpadnutý povrch cesty) za viaduktom (už v hraniciach lesoparku)
- upraviť križovatku chodníkov za „veľkým“ železničným viaduktom – úpravy zelene na rázcestí, informačná a orientačná tabuľa o turistických chodníkoch
- zrekonštruovať malú hať za viaduktom, nad haťou umiestniť malé sedenie (slnečné miesto), nad haťou revitalizovať koryto občasného potoka
- vybudovať promenádové chodníky od „haťovej“ križovatky pri veľkom viadukte

- upraviť zastávku MHD Pri Suchom mlyne – osadiť informačnú a orientačnú tabuľu (červená turistická značka), upraviť priestor okolo schodíkov (trafoskriňa, doplniť zábradlie, opraviť betónový múrik), rozšíriť chodník smerom ku svahu, a vytvoriť priestor pre umiestnenie prístrešku MHD
- zrekonštruovať malý viadukt pod železničnou traťou
- odstrániť odpady z okolia turistického chodníka

- upraviť chodníky ku zastávke Železná Studienka po oboch stranách Červeného mosta – umiestniť informačné tabule a smerovky
- rekonštruovať malé prevádzkové objekty na železničnej zastávke Železná Studienka, historické objekty (NKP) čakáreň, výpravňa s čakárňou (drevené a murované objekty so šikmou strechou), dom strážnika (najmä prístrešky – čakárne)
- vzhľadom na vysokú frekvenciu spojov železničnej dopravy je nevyhnutné vybudovať násyp (spevnený chodník) cez koľajnice – peší priebeh, prípadne podchod

- vzhľadom na obmedzenú veľkosť priestoru medzi železničnou traťou a jej ochranným pásmom a budovou Pamiatkového úradu SR je dvojpodlažný objekt (nad Cestou mládeže) s rôznymi prevádzkami navrhnutý na asanáciu z dôvodu vybudovania rozsiahlejšieho parkovania pre návštevníkov lesoparku (ide o jedinú súvislejšiu voľnú plochu v tomto území, prevádzkovo vhodnú pre vybudovanie väčšieho počtu parkovacích miest pri vstupe do lesoparku)
- hromadné parkovanie pri vstupe do lesoparku riešiť formou viacpodlažného viacúčelového objektu, poskytujúceho okrem parkovania komplexné služby návštevníkom lesoparku a obyvateľom okolia
- hmotové a pôdorysné riešenie budovy prispôbiť charakteru prostredia a klesaniu svažitého terénu, pri návrhu architektonického a urbanistického riešenia:
  - rešpektovať prírodné prostredie, v ktorom bude objekt osadený, revitalizovať zeleň svahu, podľa priestorových možností revitalizovať zvyšky terasovitého ovocného sadu
  - rešpektovať hmotové riešenie Červeného mosta a susedného objektu Pamiatkového úradu SR
  - rekonštruovať historický objekt pôvodného hostinca Pod Červeným mostom v spoločnom komplexe s viacfunkčným objektom
  - architektonické a funkčno-prevádzkové riešenie polyfunkčného objektu navrhovať tak, aby bolo možné v prípade záujmu v navrhovanom objekte umiestniť tiež prevádzky z asanovanej budovy.

3.14.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTŮ

- Ubytovacie zariadenie hotelového typu na Patrónke (R).....P/A/03

-objekt bývalého Dojčenského ústavu – rekonštrukcia na účely OV – vhodné funkčné využitie – prechodné ubytovanie, verejné stravovacie zariadenie, rekonštrukcia objektu – zachovanie architektonického vzhľadu, spôsobu zastrešenia, podlažnosti, predpokladaná kapacita cca 80 lôžok, 100 stoličiek v reštaurácii (spolu so susedným navrhovaným objektom)

-dostavba nového objektu v susedstve Dojčenského ústavu ako súčasť spoločného komplexu OV pre prechodné ubytovanie, verejné stravovanie (nový objekt architektonicky zosúladiť s objektom Dojčenského ústavu, možnosť vyššieho počtu podlaží, v primeranom pomere ku objektu Dojčenského ústavu)

-miera stavebného zásahu v rozsahu stanovenom v záväznej časti ÚPN HM SR Bratislavy

-preveriť možnosť odstránenia oplotenia pozemku, revitalizácia záhrady, spojenie plôch do jednej rozsiahlejšej parkovo upravenej plochy zelene – parku

- Prístrešok MHD, SAD (N, R).....P/A/05

-rekonštrukcia betónových prístreškov na zastávke MHD Bratislava – Patrónka, nevyhnutné rozšíriť prístrešky pre zastávku SAD

-kultivované drobné objekty OV (občerstvenie, predaj tlače, polozatvorené zavesenia, atď.), zjednotiť architektúru objektov OV a prístreškov MHD a SAD, farebne riešiť dlažby pod prístreškami, -osadiť orientačné a informačné tabule o lesoparku, lavičky, vhodné koše na drobný odpad a kontajnery na väčší odpad umiestniť do ohradených prístreškov

-bezbariérový prejazd cyklistov cez križovatku úpravou existujúceho podchodu, napr. dobudovaním rámp

- Veľký polyfunkčný objekt v lokalite Pod Červeným mostom, z južnej strany (N).....(P/B/02)

-dvoj- až trojpodlažný (zo strany od Cesty mládeže max. dvojpodlažný), vo svahu, parking – parkovacie miesta cca. 250-300 miest, vjazd a výjazd z Cesty mládeže, reštaurácia kapacita cca 100 stoličiek, bufet, služby pre potreby lesoparku, drobné predajne, informačný servis, verejné hygienické zariadenia, cykloservis, viacúčelová (kultúrna, športová) sála pre kultúrne podujatia, (kultúrne podujatia, možnosť presunu kultúrno-spoločenských a športových podujatí z Partizánskej lúky do krytého priestoru v prípade nepriaznivého počasia), združovanie investícií

-umiestnenie objektu prispôbiť existujúcemu porastu v blízkosti Vydrice - minimalizovať výrub drevín

-pôdorysné a hmotové riešenie objektu navrhnuté v urbanistickej štúdii je smerné, objekt bude ďalej dopracovaný , v súlade so zásadami pamiatkovej ochrany a v súlade s ochranným pásmom železnice v podrobnejšej projektovej dokumentácii

-asanácia existujúceho prevádzkového objektu, existujúce prevádzky je možné umiestniť do navrhovaného objektu, vhodný spôsob zastrešenia a hmotové riešenie vyplynie z podrobnejšieho architektonického riešenia

-historický objekt pôvodného hostinca Pod Červeným mostom rekonštruovať v spoločnom komplexe s polyfunkčným objektom, predpokladaná kapacita cca 30 stoličiek

- Stravovacie zariadenie 2. typu - koliba (R).....P/B/03

-jednopodlažný objekt s šikmou strechou, stravovacie zariadenie v zrekonštruovanom historickom objekte, predpokladaná kapacita cca 30 stoličiek

-obnoviť historický hostinec v spoločnom komplexe s veľkým polyfunkčným objektom (parkovacím domom)

-preveriť možnosť turistického ubytovania menšieho rozsahu, možnosť zriadiť malé klubové priestory

- Stravovacie zariadenie 2. typu - koliba (R).....P/B/04

-jednopodlažný objekt s šikmou strechou, stravovacie zariadenie v zrekonštruovanom historickom objekte Hostinec Pod Červeným mostom, obnoviť architektúru historického objektu, predpokladaná kapacita cca 30 stoličiek,

-preveriť možnosť turistického ubytovania menšieho rozsahu, možnosť zriadiť malé klubové priestory

- Objekty na železničnej zastávke Železná Studienka (R).....P/C/01

-rekonštruovať malé prevádzkové objekty na železničnej zastávke Železná Studienka, zachovať architektonický vzhľad, výšku, spôsob zastrešenia historických objektov

-vybudovať násyp cez koľajnice – peší priechod pre cestujúcich, prípadne podchod.

3.15 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – PARTIZÁNSKA LÚKA

3.15.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/a
Označenie lokality	P
Názov výkresu / lokality	Patrónka, Horná Mlynská dolina – Partizánska lúka

Rekreačné lokality a areály

Patrónka

P/A	Park na Patrónke
P/B	Pod Červeným mostom
P/C	Železničná zastávka Železná Studienka

Partizánska lúka

P/D	Partizánska lúka
-----	------------------

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

P/D/01	Stravovacie zariadenie 2. typu – koliba (N)
P/D/02	Stravovacie zariadenie 2. typu – bufet (S)
P/D/03	Prírodný amfiteáter (R)
P/D/04	Prístrešok pre grilovanie (S)
P/D/05	Viacúčelové športové ihrisko (S)
P/D/06	Viacúčelové športové ihrisko (S)
P/D/07	Športovo-rekreačná plocha, vodný svet (N) – podľa projektu organizácie Mestské lesy)
P/D/08	Prírodná herná plocha pre deti (S)
P/D/09	Prírodná herná plocha pre deti (N) – podľa projektu organizácie Mestské lesy)
P/D/10	Oddychová plocha (S)
P/D/11	Oddychová plocha (N)
P/D/12	Oddychová plocha, oddychové sedenie pri studničke (S)
P/D/13	Parkovisko s pásmi zelene a oddychovými plochami (R)

3.15.2 ZÁSADY

- rešpektovať lokalitu ako súčasť Hornej Mlynskej doliny, jednej z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
- zachovať a ďalej rozvíjať existujúce zariadenia pre rekreačné a športovo-rekreačné aktivity na Partizánskej lúke so športovo-rekreačným zameraním
- zachovať prírodný charakter športovísk a neprehusťovať lokalitu nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení
- charakter lokality a spôsob vybavenia lokality prispôbiť požiadavkám na intenzívne športovo-rekreačné využitie, usporadúvanie športových podujatí v prírodnom prostredí
- otvorené plochy na Partizánskej lúke - doplniť výsadby skupín krov (najmä v okolí amfiteátra)
- budovať lesné turistické križovatky v okolí lúky s príslušným mobiliárom a informačným značením
- zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku, prirodzené koryto a brehové porasty vodného toku Vydrica.

3.15.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- doplniť kratšie úseky stromoradia pozdĺž Cesty mládeže zo strany Partizánskej lúky
- doplniť lavičky smerom ku veľkému parkovisku zo západnej strany Cesty mládeže
- upraviť svah nad veľkým parkoviskom
- vyčistiť a upraviť schodíky nad veľkým parkoviskom (ku Kačínskej ceste)

- pri odbočke na Kačín, pri orientačnej tabuli, doplniť lavičky
- (upraviť) zrekonštruovať parkovisko pod Červeným mostom časť plochy vyčleniť na otočku výletných vláčikov, mimo sezóny bude plocha slúžiť ďalej ako parkovisko
- revitalizovať porasty na svahu pod malým parkoviskom, spevniť okraje plochy, odstrániť nevhodné, poškodené zvodidlá
- vyčistiť a revitalizovať porasty na svahu pod Červeným mostom
- upraviť okraje promenádového chodníka vedeného z ľavej strany Partizánskej lúky
- pozdĺž promenádového chodníka na Partizánskej lúke vysadiť lem sprievodnej zelene a doplniť oddychové sedenia s lavičkami
- umiestnenie lavičiek pozdĺž promenádového chodníka riešiť tak, aby nedošlo k poškodeniu podzemného elektrického vedenia (v súbehu s chodníkom preveriť siete TV)
- vo svahu nad Partizánskou lúkou vybudovať niekoľko zadržiavacích zelených pásov, a to pozdĺž promenádového chodníka, pozdĺž horného chodníka, a tak čiastočne zadržať prívalové dažďové vody stekajúce zo svahu a podmáčajúce lúku
- spevniť lemom zelene súčasne horný chodník vedený vo svahu paralelne s promenádovým chodníkom
- odstrániť staré nefunkčné svietidlá
- spevniť miestami eróziou zničený svah nad lúkou zeleňou, najmä v mieste nad trojicou informačných tabúl (vegetačná stabilizácia svahov)
- nad oddychovými sedeniami pozdĺž promenádového chodníka vybudovať okrem zeleného lemu aj nízke oporné múriky a poza ne dosypať zeminu a spevniť svah
- vody stekajúce zo svahu nad Partizánskou lúkou previesť popod oporný múrik do odkrytého rigolu vedeného poza lavičky v páse zelene paralelne s promenádovým chodníkom
- vybudovať lem zelene s nízkym oporným múrom okolo Studničky zo strany lesa
- upraviť križovatku turistických chodníkov nad Studničkou
- vybudovať vo svahu nad Partizánskou lúkou niekoľko spevnených prepojujúcich cestičiek medzi promenádovým chodníkom a horným chodníkom
- pozdĺž rekreačných trás v intenzívne navštevovaných lokalitách osadiť lavičky
- odstrániť starý provízorný objekt (strážca areálu) a nahradiť novým, štýlovo vyhovujúcim prízemným objektom s malou terasou (prvok malej architektúry), prípadne na mieste plánovaného strážneho domčeka umiestniť drevený pavilón pre návštevníkov a miestnosť pre strážnika umiestniť v navrhovanej kolibe pri parkovisku v južnej časti lúky
- jednopodlažný, v strednej časti lúky, alternatívne umiestniť miestnosť pre strážnika v navrhovanom objekte reštaurácie a na mieste dnešného domčeka osadiť drevený pavilón alebo nechať zeleň
- pozdĺž kruhovej plochy amfiteátra – vybudovať lem zelene (prerušované skupiny krov, prípadne niekoľko stromov solitérov)
- na ploche severne od amfiteátra ponechať z dôvodu záujmov ochrany len porasty zelene
- na ploche južne od amfiteátra upraviť chodníky a plochy zelene
- v južnej časti lúky vybudovať stravovacie zariadenie - kolibu - s terasami, vo svahu severne od parkoviska, priamy prístup z Cesty mládeže počas výstavby a priama obsluha, zásobovanie z Cesty mládeže
- jednopodlažný objekt Koliby zo strany Cesty mládeže, zo strany Partizánskej lúky terasy so sedeniami nadväzujúce na terénne schody a podesty (vedúce ku Partizánskej lúke)

- v rámci prevádzky koliby umiestniť – požičovňu športových potrieb, zdravotnícku službu (počas podujatí), prípadne miestnosť strážnika
- severne od navrhovanej koliby výhľadovo umiestniť kolkársky pavilón (bowling)
- vyčistiť a spevniť chodníky a hrádze medzi Cestou mládeže a vodným tokom Vydrica, spevniť jeho okraje
- vyčistiť a upraviť schodíky ku chodníku medzi Cestou mládeže a ku chodníku na hrádzi vodného toku Vydrica
- opraviť zábradlie pozdĺž Cesty mládeže (perspektívne nahradiť novým podľa celkovej koncepcie zábradlí v lesoparku)
- revitalizovať brehové porasty vodného toku Vydrica (zachovať prirodzené meandre vodného toku, upraviť koryto, brehové porasty.)

3.15.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Stravovacie zariadenie 2. typu – koliba (N).....P/D/01

-jednopodlažný objekt (od Cesty mládeže) so šikmou strechou, s tromi kaskádovo usporiadanými terasami vo svahu, terasy so sedeniami nadväzujú na terénne schody a podesty (vedúce ku Partizánskej lúke)

-predpokladaná kapacita cca 40 stoličiek, hygienické zariadenia (aj pre verejnosť), požičovňa športových potrieb, výhľadovo požičovňa bicyklov, miestnosť pre strážnika

-priamy prístup z Cesty mládeže počas výstavby a priama obsluha, zásobovanie z Cesty mládeže

-doplnkové funkčné využitie – požičovňa športových potrieb, zdravotnícka služba (počas podujatí), prípadne miestnosť strážnika areálu

- Stravovacie zariadenie 2. typu – bufet (S).....P/D/02

-jednopodlažný objekt s plochou strechou, zachovať v komplexe prírodného amfiteátra

- Prírodný amfiteáter (R).....P/D/03

-stupňovité sedenia s kruhovým pódium v závere Partizánskej lúky

-pozdĺž kruhovej plochy amfiteátra – vybudovať lem zelene (prerušované skupiny krov, prípadne niekoľko stromov solitérov), na ploche severne od amfiteátra ponechať z dôvodu záujmov ochrany len porasty zelene, na ploche južne od amfiteátra upraviť chodníky a plochy zelene

- Viacúčelové športové ihrisko (S).....P/D/05

-zachované

- Viacúčelové športové ihrisko (S).....P/D/06

-zachované

3.16 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – 8. MLYN (KLEPÁČ)

3.16.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/b
Označenie lokality	M
Názov výkresu / lokality	Horná Mlynská dolina – 8. mlyn, 9. mlyn

Rekreačné lokality a areály

8. mlyn

M/A	3. a 4. rybník
M/B	8. mlyn (Klepáč)
M/C	Pikniková lúka

Rybárska reštaurácia

M/D	Rybárska reštaurácia
M/E	Prevádzkový objekt Mestských lesov

9. mlyn

M/F	9. mlyn (Suchý mlyn)
M/G	Horáreň pri 9. mlyne, Rodinný dom

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

M/A/01	Vodná plocha s prechádzkovými trasami okolo rybníka (R)
M/A/02	Oddychová plocha, pri severnom brehu 3. rybníka (N)
M/B/01	Športovo-rekreačné zariadenie menšieho rozsahu viažuce sa na funkciu rekreácia v prírodnom prostredí – 8. mlyn (Klepáč) – pre voľnočasové aktivity detí a mládeže +stravovacie zariadenie (R)
M/B/02	Mlynský náhon (R)
M/B/03	Plocha na táborenie (N)
M/B/04	Športovo-rekreačná plocha, centrálny priestor spoločenských a rekreačných aktivít (N)
M/B/05	Oddychová lúčka, záujmové aktivity detí (N)
M/B/06	Plocha zelene s prírode blízkymi úpravami (N)
M/B/07	Manipulačná a prevádzková plocha, s možnosťou pohotovostného parkovania (N)
M/C/01	Oddychová plocha, oddychové sedenie s ohniskom (N)

3.16.2 ZÁSADY

- rešpektovať lokalitu so svojimi historickými a prírodnými danosťami (poloha, architektúra, funkčné a priestorové využitie)
- rešpektovať lokalitu ako súčasť jednej z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
- rekonštruovať, rekultivovať a revitalizovať areál 8. mlyna pre potreby každodennej a víkendovej rekreácie, predovšetkým detí a mládeže, ako rekreačné a vzdelávacie centrum pre deti a mládež, rozmanité vzdelávacie, voľnočasové záujmové činnosti detí a mládeže, a to objekt aj voľné plochy na pozemku
- urbanistickú štruktúru areálu zosúladiť s celkovou koncepciou rozvoja Hornej Mlynskej doliny – jedinečného geomorfologicko-hydrologicko-krajinárskeho komplexu s historicky danou solitérnou zástavbou s technickými a kultúrno-historickými hodnotami v prírodnom prostredí Malých Karpát
- zachovať mierku, proporcie a charakter existujúcej hodnotnej historickej solitérnej zástavby
- lúčne plochy z východnej strany Cesty mládeže a z východnej strany vodného toku Vydrica medzi objektom 8. mlyna Klepáčom a Rybárskou reštauráciou zachovať a upraviť ako oddychovú rekreačnú lúku a piknikovú lúku

- lúčne plochy a pôvodný porast stromov z východnej strany Cesty mládeže, medzi Cestou mládeže a vodným tokom Vydrica medzi objektom 8. mlyna Klepáčom a Železnou studničkou zachovať a doplniť prírode blízkymi úpravami a umeleckými výtvarnými prvkami (prírodná galéria)
- zachovať prírodný charakter oddychových a rekreačných lúk a lesných porastov a neprehusťovať ich nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení, prvkov rekreačného a informačného mobiliáru a výtvarných prvkov
- rešpektovať požiadavky revitalizácie vodného toku Vydrica, zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku a brehovú porasty vodného toku Vydrica.

3.16.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- zrekonštruovať areál 8. mlyna, vrátane objektu, na verejné športovo-rekreačné a vzdelávacie účely, vzdelávacie, voľnočasové záujmové činnosti detí a mládeže
- voľné plochy v areáli 8. mlyna využiť na rekreačné, vzdelávacie, voľnočasové aktivity detí a mládeže (oddychové plochy, malé športovo-rekreačné plochy, plocha na táborenie, atď.)
- v areáli 8. mlyna umiestniť vhodné reminiscenčné prvky pripomínajúce návštevníkom históriu 8. mlyna
- upraviť terénne schodíky v areáli Klepáča, vedúce ku vodnému toku Vydrica – zmäkčiť tvrdé línie betónovej koruny nad kamennými múrikmi a oporné múriky nechať zarásť zeleňou
- preveriť možnosť pustiť vodu cez koleso mlyna v areáli Klepáč
- vybudovať pás zelene (nie súvislý) na južnej hranici areálu Klepáč ako deliaci (izolačný) pás medzi oddychovými plochami v areáli a promenádovým chodníkom nad areálom
- upraviť lúku za areálom Klepáča ako oddychovú lúku s malými kruhovými sedeniami a dvoma prírodnými ihriskami (prírodné herné prvky, lavičky, atď.)
- výhľadovo spevniť svah nad Klepáčom – napríklad oporným palisádovým múrom (dreveným) a po dosypaní zeminu spevňujúcimi rastlinami (príp. iným ekologicky šetrným spôsobom), vegetačná stabilizácia svahov
- južne od Rybárskej reštaurácie (medzi areálom 8. mlyna a areálom Rybárskej reštaurácie) vybudovať piknikovú lúku s ohniskami (malé oddychové plochy s deliacimi lúčnymi porastmi, v severnej časti piknikovej lúky väčšie oddychové plochy)
- od pamätníka nachádzajúceho sa severne od Klepáča smerom na sever pozdĺž Cesty mládeže až po Železnú studničku upraviť z východnej strany súvislý pás parkovo upravenej zelene a budovať prírodnú galériu – lúčne plochy so stromami solitérmi a skupinami stromov a krov ako plochy zelene s prírode blízkymi úpravami a doplnené umeleckými výtvarnými prvkami
- preveriť možnosť vybudovania malej vodnej kaskády z kameňov ako drobného krajinárskeho prvku v krajinnom obraze Vydrického údolia na trase občasného jarku ponad areál Klepáč a tým zmierniť silu privalovej vody a intenzitu erózie svahu – upraviť kaskádovým spôsobom svah nad Klepáčom, narušený vodnou eróziou (rigol vo svahu vymletý privalovými vodami) a privalové vody odviešť popod chodník do vodného toku Vydrica
- upraviť plochu okolo pomníka a okolo Mariánskeho stĺpa nad Klepáčom
- upraviť chodník vedený paralelne s Cestou mládeže zo západnej strany – povrchová úprava, oddychové sedenia pozdĺž chodníka, enklávy sprievodnej zelene
- vybudovať spojovacie chodníky medzi západným chodníkom pozdĺž Cesty mládeže a lesným chodníkom na západnom svahu nad Cestou mládeže
- upraviť spevnenú plochu severne od 3. rybníka (medzi 3. rybníkom a Klepáčom) – parkovacie miesta, spevnená manipulačná plocha sprievodná vegetácia vodného toku Vydrica, úprava severného brehu a úprava chodníka okolo 3. rybníka, umiestnenie besiedky
- upraviť chodníky pozdĺž brehov rybníkov, umiestniť na chodníky niekoľko lavičiek
- upraviť existujúce schodíky a vybudovať nové schodíky od chodníkov na hrádzach rybníkov smerom ku chodníkom okolo vodnej plochy
- ponad vodný tok Vydrica vybudovať na vyznačených miestach ľahké drevené mostíky.

3.16.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Športovo-rekreačné zariadenie v prírodnom prostredí pre aktivity detí a mládeže – 8. mlyn – Klepáč (R)...M/B/01

- športovo-rekreačné zariadenie menšieho rozsahu viazané na funkciu rekreácia v prírodnom prostredí, so spoločenskými miestnosťami, oddychovými a športovo-rekreačnými plochami a s plochami na táborenie v areáli, stravovacie zariadenie,

- t. č. v rekonštrukcii

-dvojpodlažný objekt so šikmou strechou, s využiteľným podkrovím, v architektonickom štýle pôvodných mlynov na hornom toku Vydrice, turistická záhradná reštaurácia s terasou, cca 40 stoličiek, bufet, lokálne múzeum zamerané na históriu, prírodné, technické a kultúrno-historické hodnoty lokality, krúžkové, kultúrno-spoločenské a športové aktivity pre deti a mládež, vonkajšie priestory pre záujmové činnosti deti a mládeže, hygienické zariadenia,

-v areáli 8. mlyna - oddychové lúčky, prírodné športovo-rekreačné plochy, plocha na táborenie

- Mlynský náhon (R).....M/B/02

-rekonštrukcia pôvodného technického zariadenia v areáli Klepáč

-preveriť možnosť pustiť vodu cez koleso mlyna

- Plocha na táborenie (N).....M/B/03

-vo východnej časti areálu, trávnatá plocha, rekreačná lúčka

-oddelené od verejného chodníka (promenádový chodník Červený most - Železná studnička) pásom zelene.

3.17 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – RYBÁRSKA REŠTAURÁCIA

3.17.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/b
Označenie lokality	M
Názov výkresu / lokality	Horná Mlynská dolina – 8. mlyn, 9. mlyn

Rekreačné lokality a areály

8. mlyn

M/A	3. a 4. rybník
M/B	8. mlyn (Klepáč)
M/C	Pikniková lúka

Rybárska reštaurácia

M/D	Rybárska reštaurácia
M/E	Prevádzkový objekt Mestských lesov

9. mlyn

M/F	9. mlyn (Suchý mlyn)
M/G	Horáreň pri 9. mlyne, Rodinný dom

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

M/D/01	Stravovacie zariadenie 1. typu – záhradná reštaurácia s terasou – Rybárska reštaurácia (R)
M/D/02	Stravovacie zariadenie 2. typu – koliba, Rybárska koliba (R)
M/D/03	Oddychová plocha, oddychové sedenie s ohniskom (N)
M/D/04	Manipulačná a prevádzková plocha s možnosťou pohotovostného parkovania (N)
M/E/01	Prevádzkové a účelové zariadenie Mestských lesov (S)
M/E/02	Manipulačná a prevádzková plocha s možnosťou parkovania(S)
M/E/03	Objekt TV, vodárenský objekt (S)
M/E/04	Oddychová plocha, s prístreškom (R)
M/E/05	rekreačná oddychová lúka, oddychové plochy s ohniskami (R)

3.17.2 ZÁSADY

- rešpektovať lokalitu ako súčasť Hornej Mlynskej doliny, jednej z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
- zachovať tichý rekreačný režim údolia Vydrice s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- lúčne plochy z východnej strany Cesty mládeže a z východnej strany vodného toku Vydrica medzi Klepáčom Rybárskou reštauráciou zachovať a upraviť ako oddychové a piknikové lúky
- lúčne plochy z východnej strany Cesty mládeže, medzi Cestou mládeže a vodným tokom Vydrica medzi objektom 8. mlyna Klepáčom a Železnou studničkou zachovať a doplniť prírode blízkymi úpravami a umeleckými výtvarnými prvkami (prírodná galéria)
- zachovať prírodný charakter oddychových a rekreačných lúk a lesných porastov a neprehusťovať ich nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení, prvkov rekreačného a informačného mobiliáru a tematicky zameraných výtvarných prvkov
- architektonické stvárnenie objektov a urbanistickú štruktúru areálu Rybárskej reštaurácie zosúladiť s celkovou koncepciou rozvoja Hornej Mlynskej doliny – jedinečného geomorfologicko-hydrologicko-krajinárskeho komplexu s charakteristickou historicky danou solitérnou zástavbou technických a kultúrno-historických objektov s kultúrno-historickými hodnotami v prírodnom prostredí Malých Karpát

- architektúru objektov podriadiť charakteru prostredia – dominantnému prírodnému prostrediu s krajinnou zeleňou
- zachovať mierku, proporcie a charakter existujúcej hodnotnej historickej solitérnej zástavby v údolí Vydrice aj pri rekonštrukciách a dostavbách v tomto území
- rešpektovať požiadavky revitalizácie vodného toku Vydrica
- zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku, prirodzené koryto a brehové porasty vodného toku Vydrica.

3.17.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- v lokalite Rybárskej reštaurácie vybudovať stravovacie zariadenie 1. typu (záhradnú reštauráciu s terasou) a stravovacie zariadenie 2. typu (kolibu)
- v dostavbe skeletu Rybárskej reštaurácie umiestniť záhradnú reštauráciu s terasou
- dostavbu Rybárskej reštaurácie riešiť maximálne v rozsahu hmoty a pôdorysu zachovaného skeletu
- upraviť hmotové predstúpenie južnej časti dostavby skeletu (šírka predstúpenia nesmie byť odporúčané väčšia ako dve tretiny hĺbky skeletu), výška južnej časti dostavby záhradnej reštaurácie musí byť nižšia ako výška hlavnej časti budovy, aby celá hmota objektu nepôsobila v smere príchodu od Červeného mosta v pomerne úzkej doline Vydrice ťažkým dojmom
- prispôbiť konštrukčne výšku hrebeňa strechy rekonštruovaných objektov (dostavieb objektov) pôvodnej výške hrebeňov striech okolitej existujúcej zástavby (nedostavaný rodinný dom, objekt Mestských lesov, 9. mlyn)

-nepresiahnuť s výrazným rozdielom navrhovanou výškou hrebeňa nových stavieb dostavieb výšku okolitých existujúcich objektov

-rozdiel výšky hrebeňa šikmej strechy medzi existujúcimi viacpodlažnými objektmi a navrhovanými viacpodlažnými objektmi (dostavovanými objektmi) nesmie presiahnuť výšku 2 m

-navrhovanú výšku objektu počítať od úrovne terénu zo strany čelnej fasády orientovanej ku Ceste mládeže

-tvaroslovné riešenie fasád objektov maximálne zjednodušiť a architektonickým vzťahom prispôbiť architektúre historického objektu 9. mlyna

-v prípade plochej strechy hornú výšku atiky navrhnuť vo výške päty strešnej konštrukcie, s maximálnym navýšením do 2 m od päty strešnej konštrukcie okolitej existujúcej zástavby (nedostavaný rodinný dom, objekt Mestských lesov, 9. mlyn)

- pôdorysné riešenie a proporcie pôdorysu navrhovaných objektov a dostavieb objektov maximálne priblížiť pôdorysnému riešeniu existujúcich historických objektov (jednoduchý obdĺžnikový pôdorys)
- upraviť terén pred objektom navrhovanými miernymi zvlňeniami a vzhľadom na mierne klesanie terénu od Cesty mládeže smerom ku skeletu prisypať pôvodne prvé nadzemné podlažie zachovaného skeletu reštaurácie do dvoch tretín výšky podlažia (vznikne tak polozapustené 1. podzemné podlažie s priamym presvetlením a prevetraním zo západnej strany)
- preveriť možnosť architektonického riešenia a vnútornej dispozície objektu s dostavbou ďalšieho podlažia len v hĺbke dvoch pozdĺžnych traktov a nad tretím pozdĺžnym traktom zo strany vodného toku Vydrica umiestniť terasy (zjednoduší sa tým zastrešenie objektu – rozpon šikmej strechy bude navrhovaný nad šírkou dvoch traktov)
- fasádu navrhovaného objektu Rybárskej reštaurácie riešiť jednoduchou formou v štýle objektu 9. mlyna, strechu objektu navrhovať hladkú šikmú, bez výrazných hmotových výstupkov
- terasa pri Rybárskej reštaurácii – spevnená plocha terasy postupne prejde do trávinatej terasy až ku vodnému toku Vydrica
- manipulačnú a prevádzkovú plochu s možnosťou pohotovostného parkovania Rybárskou reštauráciou navrhnuť s plochami sprievodnej zelene
- vybudovať stravovacie zariadenie 2. typu (kolibu) rekonštrukciou z nedostavaného objektu medzi objektom Mestských lesov a navrhovanou Rybárskou reštauráciou
- prevádzku koliby dispozične vyriešiť tak, aby prístup návštevníkov do koliby bol umožnený aj zo strany Cesty mládeže, aj so strany pešieho promenádového chodníka pozdĺž vodného toku Vydrica

- južne od Rybárskej reštaurácie (Rybársky dom) vybudovať piknikovú lúku, oddychové herné plochy pre deti v súvislom páse až po objekt 8. mlyna
- zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku, prirodzené koryto a brehové porasty vodného toku Vydrica.

3.17.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Reštaurácia s terasou, Rybárska reštaurácia (R).....M/D/01

-(t. č. v rekonštrukcii), dvojpodlažný skelet (časť pôvodného skeletu), návrh na rekonštrukciu skeletu a jeho dostavbu na jedno-, maximálne dvojpodlažný objekt so šikmou strechou, v architektonickom štýle pôvodných mlynov na hornom toku Vydrice, prípustné zvýšené prízemie, predpokladaná kapacita 125 - 150 stoličiek bude upresnená v podrobnejšom stupni dokumentácie

-súčasťou areálu Rybárskej reštaurácie – rekreačný areál – parkovo upravené plochy zelene, parkovacie miesta so zeleňou, chodníky ako súčasť parkovo upravených plôch, oddychové lúčky pri vodnom toku Vydrica, detské herné plochy, ohniská, malá pikniková lúka (pokračovanie veľkej piknikovej lúky za Klepáčom)

- Stravovacie zariadenie 2. typu – koliba, Rybárska koliba (R).....M/D/02

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, pôvodne nedostavaný rodinný dom, hneď vedľa rybárskej reštaurácie (vedľa skeletu), návrh na rekonštrukciu a dostavbu, návrh funkčného využitia – stravovacie zariadenie 2. typu – koliba (menšia reštaurácia), 60 stoličiek, hygienické zariadenia

- Prevádzkové a účelové zariadenie Mestských lesov (S).....M/E/01

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, zvýšené prízemie, oproti 9. mlynu, zachovaný

3.18 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – 9. MLYN (SUCHÝ MLYN)

3.18.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/b
Označenie lokality	M
Názov výkresu / lokality	Horná Mlynská dolina – 8. mlyn, 9. mlyn

Rekreačné lokality a areály

8. mlyn

M/A	3. a 4. rybník
M/B	8. mlyn (Klepáč)
M/C	Pikniková lúka

Rybárska reštaurácia

M/D	Rybárska reštaurácia
M/E	Prevádzkový objekt Mestských lesov

9. mlyn

M/F	9. mlyn (Suchý mlyn)
M/G	Horáreň pri 9. mlyne, Rodinný dom

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

M/F/01	Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy – 9. mlyn (R)
M/F/02	Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy (R)
M/F/03	Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy (R)
M/F/04	Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy (R)
M/F/05	Športová hala pre netradičné športy (R)
M/F/06	Stravovacie zariadenie 3. typu – bufet (R)
M/F/07	Športovo-rekreačná plocha (N)
M/F/08	Plochy zelene s prírodou blízкими úpravami (N)
M/F/09	Manipulačná a prevádzková plocha, s možnosťou pohotovostného parkovania (N)
M/G/01	Horáreň pri 9. mlyne, malý polyfunkčný objekt, prevádzkový objekt mestských lesov (R)
M/G/02	Rodinný dom (S)

3.18.2 ZÁSADY

- rešpektovať lokalitu so svojimi historickými a prírodnými danosťami (poloha, architektúra, funkčné a priestorové využitie)
- rešpektovať lokalitu ako súčasť jednej z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
- zachovať tichý rekreačný režim údolia vodného toku Vydrica s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- rekonštruovať, rekultivovať a revitalizovať areál 9. mlyna na netradičné športové aktivity
- architektonické stvárnenie objektov a urbanistickú štruktúru areálu zosúladiť s celkovou koncepciou rozvoja Hornej Mlynskej doliny – jedinečného geomorfologicko-hydrologicko-krajinárskeho komplexu s charakteristickou historicky danou solitérnou zástavbou technických a kultúrno-historických objektov s kultúrno-historickými hodnotami v prírodnom prostredí Malých Karpát
- architektúru objektov podriadiť charakteru prostredia – dominantnému prírodnému prostrediu
- zachovať mierku, proporcie objektu, charakter existujúcej hodnotnej historickej solitérnej zástavby
- porastové plochy komponovať ako plochy s prírodou blízкими úpravami lesných a nelesných porastov

- zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku, prirodzené koryto a brehové porasty vodného toku Vydrica.

3.18.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- areál 9. mlyna rozdeliť na funkčné plochy:
  - 9. mlyn (účelové zariadenia pre prevádzku areálu 9. mlyna)
  - prevádzkové objekty pre netradičné športové aktivity
  - viacúčelová športová hala pre netradičné športové aktivity
  - prírodné športové plochy
  - parkovo upravené plochy zelene s príslušným rekreačným mobiliárom
- pôdorysné riešenie a proporcie pôdorysu navrhovaných objektov a dostavieb objektov v maximálnej miere priblížiť pôdorysnému riešeniu existujúcich historických objektov (jednoduchý obdĺžnikový pôdorys)
- tvaroslovné riešenie fasád objektov maximálne zjednodušiť a architektonickým vzhladom prispôbiť architektúre historického objektu 9. mlyna
- v objektoch pre netradičné športové aktivity umiestniť okrem vlastných prevádzkových miestností aj bufet a hygienické zariadenia pre verejnosť, pri športovej hale – zo severnej strany – vybudovať bufet a verejné hygienické zariadenia
- časť existujúceho stromoradia pri športovej hale v severnej časti areálu zachovať a revitalizovať
- v areáli 9. mlyna umiestniť vhodné reminiscenčné prvky pripomínajúce návštevníkom históriu 9. mlyna
- popri hranici areálu 9. mlyna založiť stromoradie (obojsstranne pozdĺž Cesty mládeže)
- upraviť hranicu pozemku areálu 9. mlyna tak, aby bolo možné vybudovať líniu stromoradia medzi hranicou areálu a Cestou mládeže plynulú
- od 9. mlyna smerom na sever, pozdĺž Cesty mládeže z východnej strany, vybudovať súvislý pás parkovo upravenej zelene (trávny porast, skupiny stromov, krov, stromy solitéry, umelecké diela, lavičky pozdĺž chodníka) s prírodnou galériou až k mostu pred Železnou studničkou
- upraviť svah oproti budove Mestských lesov (zo západnej strany Cesty mládeže) a pod upraveným svahom vybudovať malú oddychovú plochu so sedením
- medzi oddychovou plochou a pozemkom rodinného domu vybudovať pás izolačnej zelene
- zrekonštruovať turistický chodník vedúci ponad areál 9. mlyna
- upraviť plochy okolo objektu Mestských lesov – spevnená plocha na parkovanie, plocha medzi objektom a vodným tokom Vydrica
- zastávku MHD umiestniť severne od objektu 9. mlyna (obojsstranne)
- upraviť plochu za dreveným prístreškom na východnej strane Cesty mládeže oproti objektu 9. mlyna (odstrániť sutinu, vyčistiť, revitalizovať plochy zelene, dosadiť vhodné dreviny, upraviť menšiu oddychovú trávnatú plochu medzi prístreškom a vodným tokom Vydrica, prístrešok upraviť tak, aby bolo možné vyjsť z prístrešku do upravenej oddychovej plochy)
- upraviť menšie oddychové plochy na križovatke turistických chodníkov východne od vodného toku Vydrica oproti objektu 9. mlyna (doplniť plochy deliacej zelene, dve besiedky do dvoch priestorov od seba oddelených križovatiek, oddychové sedenia, ohnisko, informačné a turistické tabule).

3.18.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy 9. mlyn (R).....M/F/01

-(t. č. v rekonštrukcii), dvojpodlažný objekt so šikmou strechou, s využiteľným podkrovím, v architektonickom štýle pôvodných mlynov na hornom toku Vydrice, (kultúrno-spoločenské priestory, prevádzkové miestnosti, obsluha územia, skladové priestory)

-súčasťou areálu 9. mlyna je areál pre netradičné športové aktivity – športové plochy, parkovo upravené plochy zelene, manipulačná a prevádzková plocha (s možnosťou pohotovostného parkovania), chodníky ako súčasť parkovo upravených plôch

- Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy (R).....M/F/02

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, v architektonickom štýle pôvodných objektov na hornom toku Vydrice, (kultúrno-spoločenské priestory, prevádzkové miestnosti, obsluha územia, skladové priestory)

- Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy (R).....M/F/03

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, v architektonickom štýle pôvodných objektov na hornom toku Vydrice, (prevádzkové miestnosti, obsluha územia, skladové priestory)

- Prevádzkový a účelový objekt pre netradičné športy (R).....M/F/04

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, v architektonickom štýle pôvodných objektov na hornom toku Vydrice, (prevádzkové miestnosti, obsluha územia, skladové priestory)

- Športová hala pre netradičné športy (R).....M/F/05

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, rekonštrukcia existujúcej starej haly v severnej časti areálu 9. mlyna, bufet a hygienické zariadenia ako prístavby ku zrekonštruovanej hale (jeden architektonický komplex)

- Stravovacie zariadenie 3. typu – bufet) (R).....M/F/06

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, určený pre verejnosť, v architektonickom štýle historických objektov na hornom toku Vydrice, ako prístavba ku športovej hale na 9. mlyne

-návrh na prístavbu ku hale a ku bufetu, súčasťou sú hygienické zariadenia (pre verejnosť), jednopodlažný objekt so šikmou strechou, umiestnený spolu so športovou halou a bufetom v jednom stavebnom objekte, návrh na prístavbu ku hale a ku bufetu

- Horáreň pri 9. mlyne, malý polyfunkčný objekt, prevádzkový objekt Mestských lesov (R).....M/G/01

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, prevádzkové zariadenie ML, vzdelávacie aktivity – lesná škola.

- Rodinný dom.....M/G/02

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, obytné podkrovie, zachovanie, bez možností zväčšovania existujúceho stavebného objemu, určený na dožitie, možnosť zmeny funkčného využitia pre účely prímestskej rekreácie viazané na funkcie lesoparku (údržba, starostlivosť, monitoring, informácie), prípadne pre zariadenia OV pre účely každodennej a víkendovej rekreácie (služby pre športovo-rekreačné aktivity, požičovňa športových potrieb, náučno-vzdelávacie aktivity (lesná škola), občerstvenie, atď.)

3.19 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – ŽELEZNÁ STUDNIČKA

3.19.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/c
Označenie lokality	Z
Názov výkresu / lokality	Železná studnička

Rekreačné lokality a areály

Železná studnička

Z/A	Železná studnička
Z/B	1. a 2. rybník

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

Z/A/01	Účelové zariadenie MV SR (S)
Z/A/02	Objekt TV – stožiarový vysielateľ Orange (S)
Z/A/03	Objekt TV – trafostanica (S)
Z/A/04	Manipulačná a prevádzková plocha pri objekte trafostanice (R)
Z/A/05	Stravovacie zariadenie 3. typu – bufet s terasou (N)
Z/A/06	Plochy zelene s prírodou blízkymi úpravami (R)
Z/A/07	Prístavba ku kamennej studničke (R)
Z/A/08	Besiedka s kamennou podmurovkou (S)
Z/A/09	Besiedka s kamennou podmurovkou (N)
Z/A/10	Zastávka MHD (N)
Z/A/11	Kamenný portál vo svahu pri ceste na Kačín (R)
Z/A/12	Stravovacie zariadenie 1. typu – záhradná reštaurácia s terasami (N)
Z/A/13	Labutí pavilónik (N)
Z/A/14	Tanečný parket (R)
Z/A/15	Drevený prístrešok s terasou (N)
Z/A/16	Rotunda (R)
Z/A/17	Revitalizácia vodného toku Vydrica pri Rotunde (R)
Z/A/18	Drevený prístrešok s (N)
Z/A/19	Drevený prístrešok (N)
Z/A/20	Oddychová plocha so sedeniami a s ohniskami (N)
Z/B/01	Vodná plocha s prechádzkovými trasami okolo rybníka (R)
Z/B/02	Lávka a terénne schody pri 2. rybníku (R)
Z/B/03	Rybársky domček pri 2. rybníku (N)

3.19.2 ZÁSADY

- rešpektovať lokalitu ako historicky najvýznamnejšiu rekreačno-oddychovú oblasť malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
- rekonštruovať, rekultivovať a revitalizovať areál Železnej studničky pre potreby každodennej a víkendovej rekreácie pre všetky vekové kategórie (od sviatočných návštevníkov po trampské skupiny, cyklistov, rybárov, atď.) a pre všetky príjmové skupiny obyvateľov
- architektonické stvárnenie objektov a urbanistickú štruktúru areálu zosúladiť s celkovou koncepciou rozvoja Hornej Mlynskej doliny – jedinečného geomorfologicko-hydrologicko-krajinárskeho komplexu s charakteristickou historicky danou solitérnou zástavbou technických a kultúrno-historických objektov s kultúrno-historickými hodnotami v prírodnom prostredí Malých Karpát
- architektúru objektov a urbanistickú štruktúru areálu zosúladiť s architektúrou Labutieho pavilónika, "Rotundy a historického centrálného tanečného parketu obkoleseného stromami
- architektúru objektov podriadiť charakteru prostredia – dominantnému prírodnému prostrediu s krajinnou zeleňou
- zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku, prirodzené koryto a brehové porasty vodného toku Vydrica.

3.19.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- asanovať všetky existujúce objekty – okrem historickej Rotundy a kamenného základu bývalého Labutieho pavilónika, návrh na výstavbu nových objektov v areáli
- výhľadovo zrekonštruovať betónový základ mosta pod Cestou mládeže, odstrániť betónový múrik spod mosta ponad vodný tok Vydrica, spevniť okraj komunikácie (kameňmi), vytrasovať v pôdoryse múriky aj nové zábradlie do mäkkej zaoblenej línie
- rozšíriť a upraviť spevnenú plochu v mieste zastávky MHD smerom do mesta (posunúť zastávku smerom do mesta, ku križku)
- vymeniť asfaltový povrch chodníka v úseku od mosta po odbočku cesty na Lamač (vodáreň), južne od dreveného prícestného križa
- upraviť plochu okolo dreveného prícestného križa (zeleň, povrchová úprava spevnenej plochy, lavičky)
- upraviť chodník nad Vydricou, severne od Cesty mládeže smerom ku murovanej besiedke
- na vyvýšenine nad Vydricou (za dreveným mostíkom so striedkou) pridať zo západnej strany k murovanej besiedke ešte jednu besiedku a plochu nadviazať na cik-cak chodníky vo svahu
- upraviť (spevniť) „cik-cak“ chodníky nad dreveným prícestným križom
- zrekonštruovať betónový základ cestného mosta pod Cestou mládeže v mieste vyústenia chodníka popri Vydrici na Cestu mládeže
- upraviť a spevniť svah medzi mostíkmi brehovými porastmi, vymeniť zábradlie mostíka cez Vydricu pri odbočke na Kačín za bezpečné

- oplotenie okolo objektu CO z tehlových tvárnic nechať zarásť popínavou zeleňou
- nevyhovujúce, poškodené pletivo zo západnej strany areálu CO (hrdzavé pletivo, tiež hrdzavé stĺpiky) vymeniť, prípadne opraviť
- prívalové vody z občasného jarku pozdĺž západného oplotenia areálu CO odvieť popod chodník do vodného toku Vydrica
- preveriť možnosť vybudovania malej vodnej kaskády z kameňov ako drobného krajinárskeho prvku v krajinnom obraze Vydrického údolia na trase občasného jarku popri areáli CO a tým zmierniť silu prívalovej vody a intenzitu erózie svahu
- v mieste vyústenia jarku do vodného toku Vydrica spevniť breh Vydrice až po oba mosty zeleňou brehových porastov

- medzi Cestou mládeže a oplotením areálu CO vybudovať chodník s malými oddychovými plochami – sedeniami – pozdĺž chodníka
- vysadiť stromoradie a vybudovať chodník pozdĺž Cesty mládeže, zo strany objektu trafostanice
- medzi Cestou mládeže a areálom CO odstrániť nevhodné náletové dreviny
- vybudovať pred areálom CO malú oddychovú plochu so sedením vo väzbe na navrhovaný chodník popri Ceste mládeže, upraviť plochu okolo dvoch trafoskríň
- využiť veľkú spevnenú plochu južne od Cesty mládeže pri zastávke MHD Železná studnička – časť plochy ponechať na zastávku pre sezónne výletné vláčiky, na ohradu pre odpadové nádoby, pre bufet so záhradnou terasou a na sadové úpravy
- voľnú (teraz spevnenú) plochu východne od areálu TV využiť na vybudovanie malého bufetu so záhradnou terasou
- umiestniť prístrešok MHD na zastávke Železná studnička v smere na sanatórium, zakomponovať ho do objektu navrhovaného bufetu

- upraviť lúčky severne od Cesty mládeže, v mieste odbočky ciest na Lamač
- spevniť eróziou zasiahnutý svah nad lúčkou

- upraviť okolie mobilného vysielача (ORANGE) (kríky, latkový plot)
- umiestniť besiedku na vyvýšenej lúčke a skultivovať ohniská pri lesnej ceste na Lamač
- dobudovať úseky alejí (stromoradií) medzi cestou na Kačín a areálom Železnej studničky
- zrekonštruovať kamenný portál s plechovými dverami do podzemného priestoru
- revitalizovať brehy Vydrice v úseku medzi mestským operátorom ORANGE a hrádzou 2. rybníka
- využiť na člnkovanie 2. (1). rybník, upraviť prírodné mólo pre članky na južnom konci rybníka
- odstrániť nevhodný objekt pri rybníku pod mostíkom a vybudovať nový prevádzkový objekt v ohybe chodníka pod peším mostíkom (v štýle architektúry celého areálu Železnej studničky)
- upraviť oporné piliere pod peším mostíkom na hrádzi 2. rybníka
- na kovovom móle na 2. rybníku v prípade ponechania upraviť existujúce zábradlie na bezpečné
- umiestniť malé oddychové plochy s lavičkami pozdĺž promenádových chodníkov okolo rybníkov
- osadiť nové zábradlie na moste medzi 1. a 2. rybníkom
- upraviť križovatku cesty Vydrice a chodníka okolo 2. rybníka, prípadne umiestniť sedenie s prístreškom na voľnej trojuholníkovej ploche v križovatke (je tu blízko zastávka MHD bez prístrešku),
- využiť spevnenú plochu medzi areálom Železnej studničky a 2. rybníkom (na hrádzi), pri odbočke od Cesty mládeže ku hrádzovému chodníku na sadové úpravy
- zrekonštruovať premostenie hrádze pri 2. rybníku a schodíky vedúce na hrázu
- upraviť plochy okolo troch objektov (účelové zariadenia, ubytovacie zariadenie Veronika) severne od 2. rybníka, presvetliť porasty okolo objektov, revitalizovať plochu za posledným objektom (menšia oddychová plocha, prípadne malé detské ihrisko)
- odstrániť budy, provizórne konštrukcie, nevhodné zábradlia, poškodené schody, nevyhovujúce hygienické zariadenia, spevnené plochy z územia areálu Železnej studničky
- hodnotné stromy v areáli Železnej studničky zakomponovať do novej urbanistickej štruktúry areálu
- zrekonštruovať schody a kamenný základ Labutieho pavilóniku, vybudovať Labutí pavilónik na pôvodnom mieste, v pôvodnom architektonickom vzhľade
- vybudovať (zrekonštruovať) nasledovné objekty v areáli Železnej studničky – záhradná reštaurácia, Rotunda (návrh na rekonštrukciu), záhradný pavilón drevený na murovanom základe (Labutí pavilónik) s funkciou stravovania a kultúrno-spoločenskou funkciou, záhradný pavilón, drevený, pri vstupe do areálu, tanečný parket so stromami v strede areálu, drevené pavilóny s ohniskami v tramskej časti areálu, prevádzkový objekt pri rybníku, oddychové plochy, sedenia, terasy, detské herné plochy, v západnej časti areálu ohrada pre zvieratá, hygienické zariadenia umiestniť v objektoch reštaurácie, Labutieho pavilóniku a bufetu
- voľné plochy v areáli upraviť ako oddychové plochy so sedeniami, terasami, sadovými úpravami a malými detskými ihriskami
- nový objekt záhradnej reštaurácie s vonkajšími terasami umiestniť približne na mieste pôvodnej historickej reštaurácie (Kúpeľný dom)
- západne od objektu záhradnej reštaurácie umiestniť drevený prístrešok - záhradný pavilón
- zrekonštruovať "Rotundu" v areáli Železnej studničky
- vybudovať rampu z hrádze pri 2. rybníku popod peší mostík, rekonštruovať schody vedúce z hrádze a pešieho mostíka smerom do areálu
- v areáli Železnej studničky umiestniť stojany na bicykle
- nevysúvať navrhovanú zástavbu a oplotenie areálu v južnej časti do Cesty mládeže (sprehľadniť cestu a nechať priestor pre chodník)
- na východnej strane areálu Železnej studničky vybudovať chodník – paralelne s Cestou mládeže

- na zatravnenej ploche pred areálom Železnej studničky („slza“) realizovať (dobové) sadové úpravy so sedeniami, chodníkmi (nedopĺňať vysokú zeleň, ponechať len tie stromy, ktoré sú a sú zdravé, stredová plocha medzi dvoma cestami vytvára prírodné námestie pred jedným z najvýznamnejších areálov v lesoparku
- odstrániť betónovú dostavbu pri studničke na prírodnom námestí (otočke) pred reštauráciou
- upraviť koryto vodného toku Vydrica a vodného toku Bystrička (Malá Vydrica) v mieste sútoku tak, aby sa Rotunda stala súčasťou malého ostrovčeka medzi dvoma ramenami vodného toku Vydrica, ostrovček s Rotundou bude prístupný drevenými mostíkmi z oboch strán areálu
- v areáli Železnej studničky umiestniť vhodné reminiscenčné prvky pripomínajúce návštevníkom históriu Železnej studničky

3.19.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Stravovacie zariadenie 3. typu – bufet s terasou (N).....Z/A/05

-jednopodlažný drevený objekt s terasou a sedeniami, vybavený stojanmi na bicykle, spolu cca 30 stoličiek

- Prístavba ku kamennej studničke (R).....Z/A/07

-asanácia jednopodlažnej prístavby, ponechať kamennú studničku ako samostatný prvok malej architektúry

- Stravovacie zariadenie 1. typu – záhradná reštaurácia s terasami (N).....Z/A/12

-jednopodlažný so šikmou strechou a stredovým rizalitom, s terasami zo strany areálu aj zo strany Cesty mládeže, približne na mieste pôvodného Kúpeľného domu, architektúra so znakmi reminiscencie na pôvodný objekt kúpeľného domu, štýlovo zladená s objektom Labutieho pavilónika, kapacita cca 80 stoličiek (40 vnútri, 40 vonku), miestnosť pre strážnika, hygienické zariadenia

-záhradná reštaurácia – súčasť rekreačného areálu Železná studnička – upravené plochy zelene, chodníky, terasy, spevnené plochy - sedenia, kruhový tanečný parket so stromami (rondel), drevené prístrešky, terasy so sedeniami, stojany na bicykle, detské herné plochy, pri Vydrici ostrovček zelene s Rotundou, mostíky, trampské sedenia v severnej časti areálu s ohniskami, sedeniami, drevené prístrešky, ohrada pre zvieratá,...

- Labutí pavilónik (N).....Z/A/13

-návrh na rekonštrukciu podľa pôvodného projektu historického objektu, jednopodlažný objekt na zvýšenom kamennom základe, návrh funkčného využitia – odдыхový pavilón so šikmou strechou, občerstvenie, cca 50 stoličiek, umiestnenie bufetového pultu, hygienické zariadenia

- Tanečný parket (R).....Z/A/14

-odstrániť nevyhovujúci povrch tanečnej plochy (nahradiť novou povrchovou úpravou na tom istom mieste, zachovať stromy okolo tanečného parketu

- Drevený prístrešok s terasou (N).....Z/A/15

-jednopodlažný otvorený drevený objekt so šikmou strechou na zvýšenom kamennom základe

- Rotunda (R).....Z/A/16

-rekonštrukcia historického objektu na spoločenské účely

- Drevený prístrešok s (N).....Z/A/19

-jednopodlažný otvorený drevený objekt so šikmou strechou na zvýšenom kamennom základe

- Drevený prístrešok (N).....Z/A/20

-jednopodlažný otvorený drevený objekt so šikmou strechou na zvýšenom kamennom základe

- Rybársky domček pri 2. rybníku (N).....Z/B/04

-asanácia architektonicky nevyhovujúceho objektu, vybudovanie nového objektu (max. 1-podl) v štýle architektúry areálu Železnej studničky.

3.20 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – SNEŽIENKA

3.20.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/d
Označenie lokality	D
Názov výkresu / lokality	Horná Mlynská dolina – Snežienka, 1. kameňolom

Rekreačné lokality a areály

Snežienka

D/A	Drieňovská lúka – malá
D/B	Drieňovská lúka – veľká
D/C	Snežienka

1.kameňolom

D/D	1. kameňolom
D/E	Pod Drieňovcom
D/F	Drieňovec – východ (bývalé sanatórium)
D/G	Drieňovec – západ (bývalé kúpalisko)

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

D/A/01	Športovo-rekreačná lúka (N)
D/A/02	Bežecká dráha (N)
D/A/03	Malá športová plocha – zastávka kondičnej dráhy s cvičnými prvkami (N)
D/A/04	Besiedka (N)
D/A/05	Besiedka (N)
D/B/01	Športovo rekreačná lúka (N)
D/B/02	Manipulačná a prevádzková plocha (R)
D/B/03	Viacúčelové športové ihrisko (N)
D/B/04	Oddychová plocha s ohniskom (N)
D/B/05	Drevený prístrešok (N)
D/B/06	Drevený prístrešok (N)
D/B/07	Športovo-rekreačná plocha pre mládež a dospelých s prírodnými a oddychovými prvkami (N)
D/B/08	Prírodná herná plocha pre deti (R)
D/C/01	Údolná stanica sedačkovej lanovej dráhy (S)
D/C/02	Stravovacie zariadenie 1. typu – záhradná reštaurácia s terasou – Snežienka (R)
D/C/03	Prevádzková a manipulačná plocha, s možnosťou pohotovostného parkovania (N)

3.20.2 ZÁSADY

- zachovať tichý rekreačný režim údolia Vydrice s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- architektonické stvárnenie objektov a urbanistickú štruktúru objektov zosúladiť s celkovou koncepciou rozvoja Hornej Mlynskej doliny – jedinečného geomorfologicko-hydrologicko-krajinárskeho komplexu s charakteristickou historicky danou solitérnou zástavbou technických a kultúrno-historických objektov s kultúrno-historickými hodnotami v prírodnom prostredí Malých Karpát
- obnoviť reštauráciu pri údolnej stanici sedačkovej lanovej dráhy
- zachovať lúčne porasty rozsiahlych otvorených priestorov (Drieňovské lúky) pre oddych –a rekreáciu
- zachovať prírodný charakter oddychových a rekreačných lúk a lesných porastov a neprehusťovať ich nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení, prvkov rekreačného a informačného mobiliáru a tematicky zameraných výtvarných prvkov

- orientovať sa na záujmy rôznych vekových skupín návštevníkov
- zachovať prírodný charakter prostredia, nezasahovať rušivo do stabilizovaných lesných porastov, zásahy do lesných porastov obmedziť iba na nevyhnutné udržiavanie voľných plôch – čistiť od náletovej zelene
- zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku, prirodzené koryto a brehové porasty vodného toku Vydrica.

3.20.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- v lokalite Drieňovské lúky – Snežienka vybudovať stravovacie zariadenie 1. typu (záhradnú reštauráciu s terasou) na mieste skeletu bývalej reštaurácie Snežienka
- prispôbiť konštrukčne pôdorysné riešenie a výšku vrámci rekonštrukcie objektu podľa stanovených zastavovacích podmienok
- pri dostavbe objektu uplatňovať jednoduché tvary, v súlade so stanicou sedačkovej lanovej dráhy
- doporučené zastrešiť objekt reštaurácie a údolnej stanice lanovky spoločne šikmou strechou, umiestnenie technického podlažia lanovky pod strechu
- pri reštaurácii Snežienka nepočítať s parkovacími miestami pre návštevníkov reštaurácie, prístup do reštaurácie je možný hromadnou dopravou, sedačkovou lanovkou, bicyklom, peši
- zachovať účelové zariadenie Mestských lesov medzi Snežienkou a 1. kameňolomom
- vybudovať bežeckú „potnú“ dráhu v severnom svahu menšej Drieňovskej lúky
- na potnej dráhe (v ohyboch dráhy) vybudovať drevené športové zariadenia (hrazdy, lavičky, atď.), citlivo osadené v prírodnom prostredí
- vytvoriť niekoľko stupňov náročnosti potnej dráhy
- vedľa potnej dráhy umiestniť altánky s výhľadom na ihriská a rozptylovú lúku
- kontakt otvorených priestranstiev s lesným porastom v niektorých úsekoch opatriť podrastovou zeleňou
- vytvoriť sieť chodníkov v severnom svahu, zabezpečených proti zosuvu pôdy
- v západnej časti veľkej Drieňovskej lúky vybudovať multifunkčné ihrisko loptových hier
- odizolovať lúku od cestnej komunikácie prerušovanou líniou kríkovej výsadby a lavičkami pozdĺž cesty (nie vysoká zeleň, aby obe lúky ostali vizuálne prepojené)
- zrekonštruovať chodník popri cestnej komunikácii
- pri južnom okraji Drieňovskej lúky vybudovať otvorené ohniská
- vyspádovať podmáčané časti lúky k Vydrici a plochy v blízkosti ohnisk upraviť tak, aby vznikli plytčiny pre hry detí (oddychové plochy s plytčinami pri Vydrici ako herné plochy pre deti)
- vybudovať lávky ponad Vydricu
- odstrániť náletovú zeleň
- vybudovať športové zázemie lokality (šatne, WC, sprchy) ako súčasť zrekonštruovaného objektu reštaurácie Snežienka
- vedľa detského ihriska pri Snežienke dobudovať menšiu prírodnú športovo-rekreačnú plochu pre mládež a dospelých
- po obvode areálu v lesnom poraste vybudovať tréningové bežecké chodníky
- vybudovať technickú vybavenosť areálu (napojenie na verejné siete resp. zdroje nevyhnutné na prevádzku areálu – el. prípojky, lokálny zdroj pitnej vody, lokálne zneškodnenie odpadových vôd)

3.20.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Viacúčelové športové ihrisko (N).....D/B/03

-umiestnenie viacúčelového športového ihriska v juhovýchodnej časti lúky

- Údolná stanica sedačkovej lanovej dráhy (S).....D/C/01

-dvojpodlažný objekt s plochou strechou, s (tretím) technickým podlažím, zachovaná funkcia rekreačnej dopravnej vybavenosti, v rámci rekonštrukcie reštaurácie Snežienka overiť možnosť prestrešenia technického podlažia údolnej stanice šikmou strechou

- Stravovacie zariadenie 1. typu záhradná reštaurácia s terasou – Snežienka (R).....D/C/02

-existujúci objekt – skelet pôvodnej reštaurácie, návrh na rekonštrukciu

-zachovať funkciu stravovacieho zariadenia

-dvojpodlažný objekt pôvodne s plochou strechou, s terasami, spolu s dolnou stanicou lanovky tvorí jeden architektonický komplex, návrh funkčného využitia – záhradná reštaurácia s terasou, bufet, verejné hygienické zariadenia, športové zázemie lokality (šatne, WC, sprchy)

-prispôsobiť konštrukčné, pôdorysné riešenie a výšku dostavby navrhovaného objektu pôvodnej výške objektu reštaurácie Snežienka, maximálny rozsah rekonštrukcie v predmetnej lokalite: IPP - 0,9, IZP - 0,45, priem. podl. 2, možnosť dostavby podkrovia (podľa regulácie stanovenej v ÚPN hl. m. SR Bratislavy v znení zmien a doplnkov), kapacita stravovacieho zariadenia bude stanovená v podrobnejšom stupni dokumentácie

-v rámci rekonštrukcie reštaurácie Snežienka overiť možnosť spoločného prestrešenia technického podlažia údolnej stanice a reštaurácie Snežienka šikmou strechou

--nepočítať s parkovacími miestami pre návštevníkov reštaurácie, prístup do reštaurácie je možný hromadnou dopravou, sedačkovou lanovkou, bicyklom, peši.

3.21 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – HORNÁ MLYNSKÁ DOLINA – 1. KAMEŇOLOM

3.21.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/d
Označenie lokality	D
Názov výkresu / lokality	Horná Mlynská dolina – Snežienka, 1. kameňolom

Rekreačné lokality a areály

Snežienka

D/A	Drieňovská lúka – malá
D/B	Drieňovská lúka – veľká
D/C	Snežienka

1.kameňolom

D/D	1. kameňolom
D/E	Pod Drieňovcom
D/F	Drieňovec – východ (bývalé sanatórium)
D/G	Drieňovec – západ (bývalé kúpalisko)

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

D/D/01	Prevádzkový a účelový objekt Mestských lesov (S)
D/D/02	1. kameňolom – športovo rekreačná lúka (N)
D/D/03	Prevádzkový a účelový objekt Mestských lesov (S)
D/D/04	Prevádzkový a účelový objekt Mestských lesov (S)
D/D/05	Lukostrelecká stena (N)
D/D/06	Lukostrelecké stanovišťa (N)
D/D/07	Oddychová plocha s lavicami – amfiteátrové polkruhové usporiadanie (N)
D/D/08	Besiedka (N)
D/D/09	Besiedka (N)
D/D/10	Oddychová lúčka s výtvarným prvkom (N)
D/D/11	Oddychová plocha s ohniskom (R)
D/E/01	Rekreačná oddychová lúka pod Drieňovcom (S)
D/E/02	Besiedka (S)
D/E/03	Plochy zelene s prírodou blízkymi úpravami (R)
D/F/01	Športovo-rekreačná lúka (N)
D/F/02	Prevádzkový objekt športovo – rekreačného areálu (R)
D/F/03	Plocha na táborenie (N)
D/F/04	Športovo-rekreačná plocha (N)
D/F/05	Prírodná herná plocha pre deti (N)
D/F/06	Oddychová plocha (N)
D/F/06	Objekt TV, vodárenský objekt (S)
D/F/06	Objekt TV, trafostanica (S)
D/G/01	Liečebný objekt v areáli bývalého sanatória (R)
D/G/02	Objekt vrátnice v areáli bývalého sanatória (R)
D/G/03	Objekt TV, vodárenský objekt (R)
D/G/04	Rodinné domy (S)

3.21.2 ZÁSADY

- rešpektovať lokalitu so svojimi historickými a prírodnými danosťami (poloha, architektúra, funkčné a priestorové využitie)

- rešpektovať lokalitu ako súčasť Hornej Mlynskej doliny, jednej z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
- zachovať tichý rekreačný režim údolia Vydrice s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- lokalitu 1. kameňolomu využiť na športovo-rekreačné aktivity
- rekonštruovať, rekultivovať a revitalizovať areál bývalého sanatória pre zdravotnícku funkciu
- architektonické stvárnenie objektov a urbanistickú štruktúru navrhovaného doliečovacieho areálu zosúladiť s charakterom rekonštrukcie Čatlošovej vily
- v západnej časti lokality sanatórium (Drieňovec – Západ) vybudovať športovo-rekreačný areál s plochou na táborenie ako záver urbanizovanej časti Hornej Mlynskej doliny
- vo východnej časti lokality sanatórium (Drieňovec – Východ) vybudovať doliečovacie zariadenie pre deti, areál s extenzívnym charakterom návštevnosti, aj preto vhodný do tejto časti Hornej Mlynskej doliny
- charakter areálu Drieňovec – Západ a spôsob jeho vybavenia prispôbiť požiadavkám na extenzívne športovo-rekreačné využitie, usporadúvanie menších športových podujatí, vzdelávacích aktivít v prírodnom prostredí
- zachovať a udržiavať v celej dĺžke prirodzené meandrovanie vodného toku, prirodzené koryto a brehové porasty vodného toku Vydrica.

3.21.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- rekonštruovať, rekultivovať a revitalizovať areál Drieňovec – Západ pre potreby každodennej a víkendovej rekreácie pre všetky vekové kategórie (od sviatočných návštevníkov po trampské skupiny, cyklistov, rybárov, atď.) a pre všetky príjmové skupiny obyvateľov ako športovo-rekreačný areál
- asanovať zvyšky bazénu
- rekonštruovať vstupné mólo a objekt v závere móla pre účely občianskej vybavenosti:
  - zriadiť – malý polyfunkčný objekt (horáreň) – služby, informácie, vzdelávacie aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí, bufet, požičovňa športového náradia, hygienické zariadenia, atď.
- zriadiť v areáli plochy na táborenie, prírodné športové plochy, oddychové plochy
- využiť jedinečné prírodné prostredie s dobrou dostupnosťou na obnovenie zdravotníckej funkcie v pôvodnej lokalite Sanatória formou doliečovacieho zariadenia pre deti
- rekonštruovať objekt Čatlošovej vily na účely doliečovacieho zariadenia (s kapacitou cca. 60 lôžok + 20 lôžok pre osoby sprevádzajúce deti (rodičov)
- rekultivovať a revitalizovať parkové úpravy zelene okolo Čatlošovej vily – revitalizáciu parku prispôbiť novej funkcii a vybudovať v časti parku malé prírodné ihriská pre liečiacu sa deti
- zachovať funkciu bývania v rodinných domoch
- rekonštruovať historický vodárenský objekt južne od doliečovacieho zariadenia
- vyčistiť zanedbané územie od odpadov pri pozemkoch rodinných domov.
- v 1.kameňolome realizovať jednoduché úpravy a vybudovať lukostrelecký areál orientovaný prevažne pre deti a mládež, pred lukostreleckú stenu umiestniť v polkruhu lavičky, využiteľné tiež pri kultúrno-spoločenských podujatiach
- na lúke nad 1. kameňolomom (Pod Drieňovcom) zrekonštruovať terénne schodíky, vedúce na lúku ku besiedke
- upraviť otočku autobusu, konečnej zastávky linky MHD, úprava a vyčistenie lesných porastov okolo zastávky
- Projektovú dokumentáciu východného areálu (Drieňovec - východ) v rozpracovanosti konzultovať s prvostupňovým orgánom ochrany pamiatkového fondu.

3.21.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Prevádzkový a účelový objekt Mestských lesov (S).....D/D/01

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, zachovaná funkcia prevádzkového objektu

- Prevádzkový a účelový objekt Mestských lesov (S).....D/D/03

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, zachovaná funkcia prevádzkového objektu

- Prevádzkový a účelový objekt Mestských lesov (S).....D/D/04

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, zachovaná funkcia prevádzkového objektu

- Prevádzkový objekt športovo - rekreačného areálu (R).....D/F/02

-rekonštrukcia vstupného móla a prevádzkového objektu bývalého kúpaliska, jednopodlažného objektu s plochou strechou, možnosť zastrešiť objekt šikmou strechou s využiteľným podkrovím, vstupné mólo využiť v rámci rekonštrukcie objektu pre účely OV

- rekonštrukcia vstupného móla a prevádzkového objektu na malý polyfunkčný objekt - prevádzkový objekt areálu - služby, informácie, vzdelávacie aktivity (lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí), bufet, požičovňa športového náradia, hygienické zariadenia, atď.

-objekt je súčasťou športovo-rekreačného areálu umiestneného z druhej strany cesty oproti zdravotníckemu areálu - asanácia zvyškov bazénu, získané (a ostatné) plochy využiť na zeleň, prírodné športové a oddychové plochy, plocha na táborenie

- Plocha na táborenie (N).....D/F/03

-v severovýchodnej časti areálu, trávnatá plocha, rekreačná lúčka

-oddelené od verejného chodníka (Červený most - Pavlečkoviča - Spariská - ...) pásom izolačnej zelene.

- Liečebný objekt (R) v areáli bývalého sanatória.....D/G/01

-návrh na rekonštrukciu NKP Čatlošova vila, dvojpodlažný objekt so šikmou strechou, návrh funkčného využitia – obnova zdravotníckej funkcie objektu a areálu (t. č. opustený areál), návrh na využitie areálu na zriadenie doliečovacieho zariadenia pre deti, kapacita cca 60 lôžok + 20 lôžok pre osoby sprevádzajúce deti (rodičov), vlastná jedáleň, kuchyňa, pranie nemocničnej bielizne – dodávateľským systémom, príp. cez DFNSP, cca 12 zamestnancov na 60 lôžok (podrobnejší popis zariadenia v kapitole Návrh koncepcie občianskej vybavenosti)

-liečebný objekt je súčasťou navrhovaného zdravotníckeho areálu - doliečovacieho zariadenia pre deti - parkovo upravené plochy zelene, chodníky ako súčasť parkovo upravených plôch, oddychové lúčky, detské herné plochy, pohotovostné parkovacie miesta

- Objekt vrátnice v areáli bývalého sanatória (R).....D/G/02

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, návrh na rekonštrukciu a obnovenie funkčného využitia v areáli doliečovacieho zariadenia, návrh funkčného využitia – prevádzkový objekt areálu, vrátnica

- Objekt TV (R).....D/G/03

-jednopodlažný objekt, návrh na rekonštrukciu a obnovenie funkčného využitia historickej vodárničky v lese južne od areálu Čatlošovej vily

- Rodinné domy.....D/G/04

-jednopodlažné objekty so šikmou strechou, zachovanie, bez možností zväčšovania existujúceho stavebného objemu, objekty určené na dožitie, možné udržiavacie práce na objekte, možnosť zmeny funkčného využitia pre účely prímestskej rekreácie viazané na funkcie lesoparku (prevádzkové zariadenia, údržba, starostlivosť, monitoring, informácie), prípadne pre zariadenia OV pre účely každodennej a víkendovej rekreácie (služby pre športovo-rekreačné aktivity, požičovňa športových potrieb, náučno-vzdelávacie aktivity (lesná škola), občerstvenie, atď.)

3.22 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAMZÍK

3.22.1 ZÁSADY

- rešpektovať prírodné hodnoty územia
- rešpektovať legislatívne záujmy ochrany prírody a záujmy ochrany kultúrno-historických hodnôt lokality Kamzík
- minimalizovať urbanizačné zásahy do prírodného prostredia v jadrovom území lesoparku
- urbanistický rozvoj územia orientovať na aktivity každodennej a víkendovej rekreácie
- v rozvoji prvkov OV rešpektovať zásadu ponuky služieb, rekreačných aktivít a zariadení verejného stravovania pre všetky príjmové skupiny obyvateľov a pre všetky vekové kategórie
- zachovať v riešenom území charakter solitérnej zástavby
- rozsiahlu plochu jadrového územia Kamzíka komponovať ako plochy s prírode blízkymi úpravami malebných lesných porastov
- okolo Kamzíka vybudovať hviezdicu chodníkov smerujúcich do okrajových častí zastavaného územia mesta a do lesov Malých Karpát smerom na Biely kríž a Marianku
- vybudovať lesné turistické križovatky s príslušným mobiliárom a informačným značením
- charakter lokality a spôsob vybavenia lokality prispôbiť požiadavkám na intenzívne športové a športovo-rekreačné využitie, usporadúvanie športových podujatí v prírodnom prostredí
- zachovať prírodný charakter oddychových a rekreačných lúk a lesných porastov a neprehusťovať ich nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení, prvkov rekreačného a informačného mobiliáru a tematicky zameraných výtvarných prvkov
- rešpektovať požiadavku odčlenenia automobilovej dopravy od pešieho pohybu
- vo všetkých lokalitách rešpektovať dominantnosť prírodného prostredia pri formovaní architektonického tvaroslovia objektov a charakteristický architektonický štýl (jednoduchá historicko-technicky poňatá architektúra objektov, nízke rozložené stavby, s jednoduchými fasádami, ktoré dajú vyniknúť architektonickým detailom), jednoduchý architektonický detail (sedenia, zábradlia, mostíky, prístrešky, výtvarné prvky, informačné prvky, detské preliezačky, uplatnenie drobnej mierky drevených prvkov na fasádach, atď.), rozvoľnenú solitérnu urbanistickú štruktúru, prírode blízke sadové úpravy zelene a vodných prvkov, lesné promenádové chodníky, oddychové lúčky, atď.

3.23 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAMZÍK – KOLIBA

3.23.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/e
Označenie lokality	K
Názov výkresu / lokality	Kamzík – Koliba, Cvičná lúka

Rekreačné lokality a areály

Koliba

K/A	Koliba
-----	--------

Cvičná lúka

K/B	Pod Televíznu vežou
K/C	Hotel West
K/D	Arborétum
K/E	Promenádomý chodník
K/F	Cvičná lúka

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

K/A/01	Stravovacie zariadenie 1. typu – reštaurácia (vV)
K/A/02	Parkovisko (R)
K/A/03	Parkovací objekt – parkovacie terasy (N)

3.23.2 ZÁSADY

- rešpektovať a zachovať jeden z najvýznamnejších základných nástupných bodov do lesoparku priamo z centrálnej časti mesta
- vybudovať atraktívny, kvalitný nástupný bod v lokalite koncovej zastávky MHD s príslušným informačným a orientačným značením a s príslušnou vybavenosťou
- rešpektovať koridor existujúceho elektrického vedenia VVN a jeho ochranné pásmo.

3.23.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- rekonštruovať existujúci prístrešok MHD – súčasne rozšíriť prekrytú časť prístrešku a umiestniť pod prekrytie lavičky, nádoby na smeti umiestniť mimo prekrytej časti prístrešku, veľkokapacitný kontajner na odpady umiestniť do ohrady, prípadne do samostatného prístrešku
- upraviť časť svahu nad zastávkou MHD – dobudovať terasovito chodníky a malé sedenia s lavičkami
- uvoľniť plochu okolo prístrešného križa a mariánskeho stĺpa od náletovej zelene (pri vstupe do areálu Filmových ateliérov)
- upraviť parkovacie plochy nad Brečtanovou ulicou, preveriť možnosť vybudovať pozdĺžne dvojpodlažné otvorené terasové parkovisko nad reštauráciou na Brečtanovej (pri vstupe do lesa), výhľadovo uvažovať o vybudovaní sedačkovej lanovej dráhy na Kamzík
- ponechať plochy pri pomníku ako oddychovú, prevádzkovú a manipulačnú plochu, bez možnosti parkovania (pri vstupe na promenádový chodník)
- dobudovať stromoradie pozdĺž parkoviska a cesty na Kamzík (v dolnom úseku cesty)
- výhľadovo vybudovať pozdĺž cesty na Kamzík – zo západnej strany – chodník popri ceste až po navrhované terasové parkovisko pri pomníku
- dobudovať lesné križovatky rekreačných trás (lavičky, informačné a orientačné značenia)
- upraviť hviezdicu chodníkov pod Kamzikom ako promenádové chodníky vo vonkajšom rekreačnom pásme lesoparku.

**3.23.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB,
REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV**

- Stravovacie zariadenie 1. typu (reštaurácia) (vV).....K/A/01

jednopodlažný objekt so šikmou strechou, so zvýšeným prízemím, umiestnený na bývalom parkovisku nad Brečtanovou ulicou, funkčné využitie - stravovacie zariadenie 1. typu (reštaurácia), objekt vo výstavbe

- Parkovisko (R).....K/A/02

-pri reštaurácii (objekt vo výstavbe) nad Brečtanovou ulicou, upraviť povrch parkoviska, doplniť príslušné informačné a orientačné značenia, zvodidlá okolo parkoviska zrekonštruovať, prípadne vymeniť za vhodnejšie zábradlie

- Parkovací objekt - parkovacie terasy (N).....K/A/03

-preveriť možnosť vybudovať pozdĺžne terasové parkovisko na ploche nad reštauráciou na Brečtanovej (pri vstupe do lesa), výhľadovo uvažovať o vybudovaní sedačkovej lanovej dráhy na Kamzík.

3.24 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAMZÍK – CVIČNÁ LÚKA

3.24.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/e
Označenie lokality	K
Názov výkresu / lokality	Kamzík – Koliba, Cvičná lúka

Rekreačné lokality a areály

Koliba

K/A Koliba

Cvičná lúka

K/B	Pod Televíznou vežou
K/C	Hotel West
K/D	Arborétum
K/E	Promenádivý chodník
K/F	Cvičná lúka

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

K/B/01	Prevádzková a manipulačná plocha, oddychová plocha (N)
K/B/02	Plochy zelene s prírodou blízkymi úpravami (R)
K/B/03	Križovatka rekreačných trás a cestných komunikácií (R)
K/B/04	Rekonštrukcia lesných porastov pod areálom Televíznej veže (R)
K/B/05	Nástupný bod do areálu Televíznej veže
K/B/06	Areál Televízneho vysielateľa, Televízna veža
K/C/01	Športovo rekreačný areál pod Westom (N)
K/C/02	Športovo rekreačná plocha pre mládež a dospelých (N)
K/C/03	Prírodná herná plocha pre deti, pre ľudí s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie (N)
K/C/04	Oddychová plocha so sedeniami (N)
K/C/05	Rodinný dom (S)
K/C/06	Rodinný dom (S)
K/C/07	Stará horáreň (R)
K/C/08	Rekonštrukcia lesných porastov pod hotelom West (N)
K/C/09	Športovo-rekreačná plocha pod hotelom West (N)
K/C/10	Ubytovacie zariadenie CR hotelového typu s reštauráciou – hotel West (S)
K/C/11	Stravovacie zariadenie 3. typu – bufet s terasou za Westom (N)
K/C/12	Bežecká dráha
K/C/13	Vrcholová stanica sedačkovej lanovej dráhy (S)
K/D/01	Areál Arboréta na Kamzíku (N)
K/D/02	Plocha zelene s prírodou blízkymi úpravami (R)
K/D/03	Prevádzkový objekt Arboréta (R)
K/D/04	Účelové zariadenie Ministerstva vnútra (S)
K/D/05	Ubytovacie zariadenie cest. ruchu hotelového typu menšieho rozsahu s reštauráciou EXPO (S)
K/E/01	Promenádivý chodník na Kamzíku (N),
K/E/02	Záliev so spevnenou plochou – stravovacie zariadenie 3. typu – bufet s terasou (N)
K/E/03	Prírodná herná plocha pre deti (N)
K/E/04	Nástupný a cieľový bod športových podujatí (N)
K/E/05	Ústredná križovatka rekreačných trás na Kamzíku s orientačným a informačným mobiliárom (N)
K/E/06	Stravovacie zariadenie 2. typu – koliba s terasami v závere Cvičnej lúky (N)
K/E/07	Oddychová a vyhlídková plocha s prírodnými terasami (N)
K/E/08	Besiedka (R)
K/E/09	Prevádzkový objekt bobovej dráhy a stravovacie zariadenie 3. typu – bufet s terasami (R)

K/F/01	Športovo-rekreačná lúka – Cvičná lúka (S)
K/F/02	Besiedka (R)
K/F/03	Besiedka (R)
K/F/04	Bobová dráha (N)
K/F/05	Malý lyžiarsky vlek (N)
K/F/06	Veľký lyžiarsky vlek (N)
K/F/07	Oddychová plocha s ohniskom (R)
K/F/08	Prevádzkový a účelový objekt športových zariadení na Cvičnej lúke (R)
K/F/09	Športovo-rekreačná plocha – opičia lanová dráha (S)
K/F/10	Prírodná herná plocha pre deti (S)

3.24.2 ZÁSADY

- rešpektovať a zachovať jednu z najvýznamnejších rekreačných lokalít s centrálnou polohou v jadrovom území lesoparku, s optimálnou dostupnosťou z centrálnych častí mesta
- rozšíriť ponuku zariadení občianskej vybavenosti vzhľadom na celomestský význam lokality, vysokú intenzitu návštevnosti a výhodnú dostupnosť lokality
- rešpektovať a rozvíjať lokalitu ako významnú križovátku rekreačných trás rôznych druhov v centrálnej polohe lesoparku, vybudovať sieť peších prepojení s prvkami rekreačného a informačného mobiliáru, s oddychovými sedeniami, najmä v hviezdici chodníkov okolo Kamzíka
- rešpektovať a rozvíjať potenciál lokality v centrálnej polohe lesoparku pre aktivity – každodenná a víkendová rekreácia v prírodnom prostredí, šport, športové podujatia a športové súťaže celomestského charakteru environmentálne vzdelávanie, križovátka rekreačných trás, promenádový charakter centrálnej časti lokality, špecifické dopravné prepojenie s Hornou Mlynskou dolinou sedačkovou lanovou dráhou, športovo-rekreačné lúky
- obnoviť porastové plochy jadrového územia Kamzíka
- rozvíjať arborétum ako súčasť cielených špecifických sadových úprav v lesnom prostredí jadrovej lokality lesoparku
- nezväčšovať areál Cvičnej lúky
- Intervencie do územia rekreačnej lokality na Kamzíku
  - rekonštrukcia plôch zelene, obnova lesných porastov medzi areálom televízneho vysielateľa a Cvičnou lúkou, vymedzenie peších chodníkov
  - vymiestnenie zariadenia „Čistenie interiérov“ pri hoteli West, prevádzky nevhodnej v centrálnej časti lesného parku z hľadiska priestorového, funkčného, technologického
  - dobudovanie parkovacích plôch so zeleňou a reorganizácia dopravy
  - asanácia nevyhovujúcich objektov OV a rekonštrukcia bobovej dráhy
  - dobudovanie chýbajúcich drobných zariadení občianskej vybavenosti
  - dobudovanie športovej a športovo-rekreačnej vybavenosti
  - vybudovanie Arboréta a lesnej školy (v rámci Arboréta)
  - vybudovanie promenádového chodníka
  - dobudovanie oddychových plôch
- Športová vybavenosť na Kamzíku
  - Bobová dráha, na Cvičnej lúke (Návrh na rekonštrukciu a predĺženie jazdnej dráhy)
  - Vlek ku bobovej dráhe (Rekonštrukcia existujúceho vleku, príp. výstavba nového vleku)
  - Veľká bobová dráha, na Dlhej lúke pozdĺž sedačkovej lanovej dráhy (Návrh)
  - Lyžiarsky vlek, na južnej Cvičnej lúke (Návrh na výstavbu nového vleku)
  - Detský lyžiarsky vlek, na južnej Cvičnej lúke (Návrh na výstavbu nového vleku)
  - Lanová opičia dráha, pri malej bobovej dráhe (Stav)
  - Bežecké chodníky, okolo Kamzíka (Návrh)
  - Športovo-rekreačný areál, pred hotelom West (Návrh)
  - Športovo-rekreačný areál, severozápadne od promenádového chodníka (Návrh)

3.24.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- zrušiť živelné parkovanie v celom areáli Kamzíka, vstup automobilov obmedziť po upravenú parkovaciu plochu v ohybe cesty pod areálom Televíznej veže
- dopravnú obsluhu územia ponechať len cez západné rameno cesty smerom ku areálu Televíznej veže a cez stredné rameno cesty smerom ku hotelu WEST, kolibe EXPO a hornej stanici lanovej dráhy
- v mieste terajšieho parkoviska pod pomníkom ponechať manipulačnú a prevádzkovú plochu, pri pomníku upraviť oddychovú plochu, doplniť zeleňou (možnosť využiť plochu ako územnú rezervu pre výhľadové vybudovanie vrcholovej stanice sedačkovej lanovej dráhy v smere od Koliby
- v ohybe prístupovej cesty ku areálu Televíznej veže vybudovať chodníky paralelne s prístupovou cestou z dôvodu bezpečnosti pešieho pohybu v menej prehľadnej zákrute cesty
- upraviť plochu okolo Mariánskeho stĺpa pri križovatke pod Kamzíkom
- uvoľnenú plochu cesty medzi areálom budúceho arboréta a cvičnou lúkou upraviť na široký peší centrálny promenádomý chodník s oddychovými plochami, sedeniami, lavičkami, prírode blízkymi úpravami plôch zelene
- odstrániť asfaltový povrch z terajšej komunikácie a vybudovať promenádomý chodník s novými povrchovými úpravami (kombinácie asfalt, dlažba, mlat)
- promenádomý chodník realizovať s dvoma paralelnými pešími ťahmi oddelenými centrálnym pásom so zeleňou, s drobným rekreačným a informačným mobiliárom a so sedeniami otočenými na východ ku panoráme Malých Karpát
- vhodnou šírkou paralelných peších ťahov umožniť po celej dĺžke promenádomého chodníka prejazd pohotovostných vozidiel a prejazd vozidiel lesnej obsluhy
- pozdĺž severnej časti promenádomého chodníka z východnej strany nebudovať žiadnu pevnú stavbu, aby ostal zachovaný nerušený výhľad do údolia cvičnej lúky a na panorámu Malých Karpát
- západnú stranu promenádomého chodníka rozšíriť o polkruhové plochy – „zálivy“ – s novými bufetmi, so sedeniami, navzájom priestorovo odčlenené deliacimi pásmi zelene (kontajnery na odpad umiestnené v drevených ohradách (prístreškoch)
- pri bufetoch, navrhovaných v „zálivoch“ pozdĺž hlavného promenádomého chodníka, umiestniť sedenia pred aj za bufetmi (na pokojnejšej strane v tieni lesa, aj otočené smerom ku rušnému promenádomému chodníku)
- nie všetky polkruhové plochy musia byť vybavené bufetmi, môžu byť vybavené sedeniami a súčasne byť priestorovou rezervou pre ďalšie bufety (bufety môžu aj nemusia byť v každom „zálive“, v závislosti od intenzity návštevnosti)
- pri bufetoch, v rámci plôch oddychových sedení pozdĺž hlavného promenádomého chodníka, vybudovať malé herné plochy pre deti
- pozdĺž polkruhových plôch s bufetmi (zo západnej strany plôch bufetov) vybudovať cyklistický chodník, vybavený pri bufetoch stojanmi na bicykle
- z východnej strany promenádomého chodníka upraviť pätú svahu, nespevnené plochy medzi terajšou cestou a vlastným svahom pridať ku rozšírenému promenádomému chodníku
-
- zásobovanie bufetov realizovať mimo hlavných návštevných hodín lesoparku (mimo času najväčšieho náporu verejnosti)
- šírka promenádomého chodníka umožňuje prejazd obslužných vozidiel po oboch stranách stredového zeleného pásu
- prístup osobnej automobilovej dopravy na centrálny promenádomý chodník nie je možný

- funkčné členenie promenádového chodníka:
  - v stredovom páse promenádového chodníka sú umiestnené lavičky, informačný a orientačný mobiliár a plochy zelene
  - v dolnej časti promenádového chodníka je navrhnuté ústredné "námestie", kde sa križujú všetky chodníky vedené cez Kamzík
  - v hornej časti promenádového chodníka je menšie "námestie", štartovací a cieľový priestor pri športových podujatiach
- na širokom promenádovom chodníku vybudovať ťažiskové body:
  - nástupný bod – zo strany hlavného parkoviska, v smere príchodu od Koliby
  - centrálny bod – v mieste križovania turistických chodníkov, vo forme prírodného námestia (tu vyznačiť bod križovania všetkých turistických chodníkov prechádzajúcich Kamzikom a Cvičnou lúkou
  - štartový bod – pri stanici bobovej dráhy (štart a cieľ športových a turistických podujatí)
  - koncový bod – v severnej časti, v závere promenádového chodníka, súčasne východiskový bod rekreačných trás smerom na Biely kríž
- vyznačiť v teréne i v turistických mapách križovatku turistických chodníkov na centrálnom „námestí“ promenádového chodníka
- na hranici medzi promenádovým chodníkom a vlastným svahom Cvičnej lúky vybudovať vo svahu terasové oddychové plochy s výhľadom na panorámu Malých Karpát
- terasové oddychové plochy pod promenádovým chodníkom umiestniť tak, aby z južnej strany terás ostal voľný prístup na svah pre lyžiarov, sánkarov
- v závere promenádového chodníka vybudovať objekt reštaurácie 2. typu (kolibu) s menšími kaskádovito klesajúcimi terasami so sedeniami, umiestnenými v severnej časti cvičnej lúky, napojenými na navrhované oddychové (vyhliadkové) terasy na hrane Cvičnej lúky
- hornú terasu navrhovanej reštaurácie 2. typu (koliba) v závere promenádového chodníka konštrukčne navrhnuť tak, aby ju bolo možné v prípade nepriaznivého počasia uzavrieť, a tak celoročne využívať
- pozdĺž strednej časti promenádového chodníka z východnej strany upraviť sieť chodníkov okolo lanovej opičej dráhy a stanice bobovej dráhy
- v mieste hornej stanice lanovej bobovej dráhy dobudovať bufet s verejnými hygienickými zariadeniami (horná stanica bobovej dráhy, pokladňa, bufet v jednom objekte), ku hornej stanici bobovej dráhy doplniť oddychové sedenia
- zachovať a revitalizovať lesík medzi dvoma časťami Cvičnej lúky
- na severnej hranici cvičnej lúky dobudovať lemový porast pozdĺž hranice lesa, vo východnej časti severnej hranice vybudovať oddychové sedenia s ohniskami
- pozdĺž južnej hranice lesíka nachádzajúceho sa v strede Cvičnej lúky vybudovať oddychové sedenia s ohniskami, rekonštruovať existujúce sedenia s ohniskami
- odstrániť prenosné hygienické zariadenia z územia a trvalé verejné hygienické zariadenia vybudovať ako súčasť nových objektov OV (objekty pre verejné stravovanie budovať ako jeden objekt s verejnými hygienickými zariadeniami)
- vybudovať novú bobovú dráhu v mieste dnešnej existujúcej bobovej dráhy, dlhšiu, s kvalitnejšími parametrami
- severnú časť Cvičnej lúky nad bobovou dráhou ponechať ako voľnú prírodnú plochu bez športového využitia (v zime sánkovanie, lyžovanie) s terasovými sedeniami v závere promenádového chodníka
- v južnej časti Cvičnej lúky vybudovať lyžiarsky vlek (veľký a detský)
- vybudovať objekt OV bufet, požičovňa športových potrieb, verejné hygienické zariadenia – v mieste dnešných chatiek nad Cvičnou lúkou

- severne od Kamzíka a južne od Kamzíka vybudovať bežeckú dráhu (kyslíková dráha) s cieľom a štartom na hlavnom promenádovom chodníku pri Cvičnej lúke
- vyznačiť v teréne a zvýrazniť turistický chodník medzinárodného významu Štefánikova magistrála (červená turistická značka) – priebežne po trase umiestniť informačné tabule o priebehu trasy, vyznačiť významné body, výškové prevýšenia, zaujímavosti)
- komplexne obnoviť lesné porasty v jadrovom území Kamzíka – na východných svahoch medzi areálom Televíznej veže a hlavným promenádovým chodníkom nad Cvičnou lúkou – komplexne prebudovať, a to po častiach vymedzených navrhnutými chodníkmi (pretože pôjde o dlhodobější proces obnovy porastov, bude nevyhnutné jednotlivé časti územia dočasne oplotiť, a tak zamedziť predčasnému poškodzovaniu a zošlapávaniu sadeníc), karpatská dendroflóra
- sieť chodníkov založiť počas procesu obnovy lesných porastov v jadrovom území Kamzíka - sieť chodníkov s informačnými a orientačnými značeniami a s príslušným mobiliárom v revitalizovanom území medzi areálom televíznej veže a Cvičnou lúkou, nadväzujúcu na hviezdnicovú sieť chodníkov okolo Kamzíka smerom ku zastavanému územiu Bratislavy
- odstrániť nevhodné oplotenie pozdĺž navrhovaného arboréta a nahradiť novým, prehľadným, priechodným pre drobné živočíchy, najvhodnejšie v kombinácii so živým plotom
- zrekonštruovať existujúce lesné chodníky, obnoviť už takmer zaniknuté chodníky a lavičky, vybudovať malé oddychové miesta s lavičkami v lese vo svahu pod areálom televíznej veže zo strany Amerického námestia, Koliby a hotela West
- zlikvidovať betónové zvyšky bývalého skokanského mostíka v lese severne od areálu televíznej veže
- zrekonštruovať, prípadne vybudovať nové oplotenie areálu Televíznej veže – najvhodnejšie bude v tomto prostredí doplnenie existujúceho oplotenia živým plotom a popínavou zeleňou a nahradenie ostnatých drôtov kultivovanejšou formou bezpečnostného oplotenia
- zrekonštruovať schody (s prístreškom) vedúce ku hlavnému vstupu do televíznej veže, neobnoviť prístrešok, schodište zvýrazniť bočnými terasami s lavičkami, drobnými opornými múrikmi s popínavou zeleňou a priestorovo napojiť terénne schody na chodníky vo východnom svahu pod Televíznou vežou
- upraviť plochu pred hlavným vstupom do Televíznej veže (plochy zelene, prístupové chodníky, spevnená plocha na parkovanie, lavičky, smetné koše, orientačné a informačné prvky, atď.)
- spevniť okraj plochy pred vstupom do Televíznej veže živým plotom, prípadne nízkym múrikom
- upraviť svah pod vstupom do veže po úroveň cesty (porasty, kamene (balvany), chodníky, lavičky, atď.) v rámci komplexnej rekultivácie a revitalizácie jadrového územia Kamzíka
- upraviť cestnú zákrutu medzi pozemkami rodinných domov a hotelom WEST z dôvodu sprehľadnenia dopravnej situácie v cestnej zákrute
- zachovať architektonický vzhľad jednopodlažného dreveného objektu so šikmou strechou, bývalej horárne na Kamzíku, pri zachovaní dispozície a architektonického vzhľadu objektu je vhodná funkcia bývania, prípadne občianskej vybavenosti pre každodennú a víkendovú rekreáciu
- zrušiť prevádzku „Čistenie interiérov“ za hotelom WEST ako nevyhovujúce zariadenie v tejto lokalite
- na mieste dnešnej prevádzky „Čistenie interiérov“ vybudovať bufet s terasou s výhľadom na lúku a prinavrátiť tejto lokalite tradičný význam križovatky turistických trás v severozápadnej časti Kamzíka
- umiestniť pri navrhovanom bufete pri hoteli West viackapacitné stojany na bicykle (prechádza tu cyklistická trasa)
- vybudovať v severnej časti lúky pred hotelom West (pod parkoviskom) novú športovo-rekreačnú plochu s prvkami športovo-rekreačného mobiliáru pre rôzne vekové kategórie – malé herné plochy, preliezačky, cvičné prvky kondičné, posilňovacie, oddychové sedenia, ohniská, besiedka – navrhovaný areál má výbornú polohu z hľadiska organizovania rôznych športových, školských,

mimoškolských, firemných podujatí – dopravný prístup, parkovisko, blízkosť stravovacieho a ubytovacieho zariadenia, pekná krajinná scenéria, výhodná poloha z hľadiska slnečnej expozície, atď. („malá lúka“)

- ostatnú časť plochy pred hotelom West (pod parkoviskom) nechať na prirodzené zalesnenie
- športovo-rekreačnú lúku napojiť rekreačnými trasami na okolie, obnoviť na tomto mieste križovatku viacerých turistických chodníkov
- vybudovať športovo-rekreačný areál juhovýchodne od pozemkov rodinných domov pri hoteli West, časť areálu špeciálne upraviť pre ľudí s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie („veľká lúka“)
- založiť stromoradie pozdĺž juhozápadnej hranice športového areálu (veľkej lúky), na južnom konci napojiť stromoradie na existujúce stromoradie pozdĺž hranice navrhovaného arboréta na severnom konci pokračovať so stromoradiem po juhozápadnom okraji malej lúky až ku navrhovanému bufetu pri hoteli West
- revitalizovať stromoradie pozdĺž hranice areálu arboréta (zo západnej strany)
- upraviť prístupovú cestu k hornej stanici lanovej dráhy (sedačkovej lanovky) – porasty lesných lemov, informačné tabule, lavičky, oddychové sedenia, atď.
- revitalizovať lesný porast severovýchodne od areálu navrhovaného arboréta
- v lokalite účelového zariadenia Mestské lesy Bratislava vybudovať Arborétum a na mieste dnešného objektu nový prevádzkový objekt s reštauráciou, terasou (pódiom), vzdelávacím centrom (lesná škola) vybudovať lemové porasty pozdĺž cesty, chodníkov a ostrovčekov v križovatkách ciest, minimalizovať výrub drevín počas budovania Arboréta
- zvýšiť počty lavičiek a sedení a malých oddychových miest (stoly, lavičky, odpadové koše) pozdĺž chodníkov na Kamzíku a v bezprostrednom okolí Kamzíka, na hviezdici turistických chodníkov spájajúcich Kamzík so zastavanými časťami mesta.

3.24.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTŮV

- Prevádzková a manipulačná plocha, oddychová plocha (N).....K/B/01

- Prevádzková a manipulačná plocha, oddychová plocha v mieste terajšej spevnenej plochy pod pomníkom s plochami zelene (pri vstupe na promenádový chodník), výhľadovo vybudovanie vrcholovej stanice sedačkovej lanovej dráhy v smere od Brečtanovej (od konečnej zastávky trolejbusov)

- Areál Televízneho vysieláča, Televízna veža (S).....K/B/06

-pre verejnosť slúži reštaurácia v Televíznej veži (súčasne vyhladková veža) – 84 stoličiek, kaviareň – 30 stoličiek, bar – 40 stoličiek

- Rodinný dom (S).....K/C/05

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, obytné podkrovie, zachovanie, bez možností zväčšovania existujúceho stavebného objemu, možné udržiavacie práce na objekte, možnosť zmeny funkčného využitia pre účely prímestskej rekreácie viazané na funkcie lesoparku (prevádzkové zariadenia, údržba, starostlivosť, monitoring, informácie), prípadne pre zariadenia OV pre účely každodennej a víkendovej rekreácie (služby pre športovo-rekreačné aktivity, požičovňa športových potrieb, náučno-vzdelávacie aktivity (lesná škola), občerstvenie, atď.)

- Rodinný dom (S).....K/C/06

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, obytné podkrovie, zachovanie, bez možností zväčšovania existujúceho stavebného objemu, možné udržiavacie práce na objekte, možnosť zmeny funkčného využitia pre účely prímestskej rekreácie viazané na funkcie lesoparku (prevádzkové zariadenia, údržba, starostlivosť, monitoring, informácie), prípadne pre zariadenia OV pre účely každodennej a víkendovej rekreácie (služby pre športovo-rekreačné aktivity, požičovňa športových potrieb, náučno-vzdelávacie aktivity (lesná škola), občerstvenie, atď.)

- Bývalá horáreň na Kamzíku (R).....K/C/07

-jednopodlažný objekt so šikmou strechou, zachovanie dispozície, architektonického vzhľadu, stavebného objemu, vhodné funkčné využitie – občianska vybavenosť pre účely prímestskej rekreácie viazané na funkcie lesoparku (prevádzkové zariadenia, údržba, starostlivosť, monitoring, informácie), prípadne pre zariadenia OV pre účely každodennej a víkendovej rekreácie (služby pre športovo-rekreačné aktivity, požičovňa športových potrieb, náučno-vzdelávacie aktivity (lesná škola), občerstvenie, atď.).

- Ubytovacie zariadenie CR hotelového typu s reštauráciou West (S).....K/C/10

-pre verejnosť slúži reštaurácia – 60 stoličiek, ubytovanie – 100 lôžok, parkovisko pred hotelom

- Stravovacie zariadenie 3.typu – bufet s terasou (N).....K/C/11

-jednopodlažný objekt s plochou alebo šikmou strechou, v súlade s architektúrou susediaceho hotela West, navrhnutý na mieste zrušeného zariadenia „Čistenie interiérov“ pri hoteli West, v križovatke viacerých rekreačných trás, cca 30 stoličiek v objekte a na terase pred bufetom

- Vrcholová stanica sedačkovej lanovej dráhy (S).....K/C/13

-technická vybavenosť sedačkovej lanovej dráhy, bufet, hygienické zariadenia (v rámci objektu bufetu)

- Prevádzkový objekt Arboréta (R).....K/D/03

-účelové zariadenie Mestských lesov v areáli Arboréta, návrh na rekonštrukciu a dostavbu existujúceho objektu

-jednopodlažný objekt so šikmou, prípadne plochou strechou, návrh funkčného využitia – malý polyfunkčný objekt s aktivitami – lesná škola (vzdelávacie aktivity, náučné a záujmové aktivity detí a dospelých), služby, informácie, prednáškové miestnosti, reštaurácia, cca 50 stoličiek, bufet, terasa – pódium, hygienické zariadenia, prevádzkové miestnosti pre potreby údržby arboréta, atď.

-navrhovaný objekt je súčasťou areálu Arboréta - plochy zelene s prírodou blízky úpravami, chodníky, oddychové plochy, herné plochy, sedenia, prístrešok pre záujmové aktivity detí, malá vodná plocha, atď.

- Ubytovacie zariadenie hotelového typu menšieho rozsahu s reštauráciou EXPO (S).....K/D/05

-pre verejnosť slúži reštaurácia, vináreň – 80 stoličiek, ubytovanie – 12 lôžok, parkovisko pred hotelom

- Skupina bufetov na lesnej promenáde v "zálivoch" so spevnenou plochou (N).....K/E/02

-jednopodlažné objekty s plochou alebo šikmou strechou, kultivovaná architektúra, navrhované sú v „zálivoch“ pozdĺž hlavného promenádového chodníka, každý bufet má vlastné sedenia, umiestnené pred aj za bufetmi (na pokojnejšej strane v tieni lesa, kde je vedený cyklistický chodník, aj otočené smerom ku rušnému pešiemu promenádovému chodníku), pri bufetoch sú umiestnené stojany na bicykle, odpadkové koše, bufety môžu aj nemusia byť v každom „zálive“, počet bufetov 3 – 5, v závislosti od intenzity návštevnosti)

-štýlovo zladené projekty pre kultivované objekty bufetov a sedení, architektonicky zladené tiež s ostatnými navrhovanými objektmi OV

-v polkruhových plochách zálivov s bufetmi a sedeniami kombinovať povrchové úpravy asfalt, dlažba, mlat, trávny porast

-pri bufetoch, v rámci plôch oddychových sedení pozdĺž hlavného promenádového chodníka, vybudovať malé herné plochy pre deti

- Stravovacie zariadenie 2. typu – koliba s terasami v závere cvičnej lúky (N).....K/E/06

v severnej časti Cvičnej lúky, od prístupovej cesty (promenádového chodníka) jednopodlažný objekt, s klesajúcimi terasami na Cvičnej lúke, cca 50 stoličiek v objekte a na terasách, verejné hygienické zariadenia(v rámci objektu)

- Prevádzkový objekt bobovej dráhy a stravovacie zariadenie 3. typu – bufet s terasami (R).....K/E/09

umiestnený na mieste terajšieho bufetu, jednopodlažný, so šikmou strechou, medzi bufetom a kolibou v severnej časti lúky sú navrhnuté terénne úpravy, nekryté prírodné terasové sedenia s výhľadom na panorámu Malých Karpát

- Prevádzkový a účelový objekt športových zariadení na Cvičnej lúke (R).....K/F/08

-návrh na rekonštrukciu troch drevených objektov (chatiek) na Cvičnej lúke do jedného celku, jednopodlažného objektu so šikmou strechou, návrh drevenej terasy zo strany Cvičnej lúky, návrh funkčného využitia – požičovňa športových potrieb, sklad športových potrieb, v prípade potreby sezónny bufet.

3.25 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – KAČÍN

3.25.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/f
Označenie lokality	C
Názov výkresu / lokality	Kačín

Rekreačné lokality a areály

Kačín

C/A	Kačínska horáreň
C/B	Kačínske sedenia
C/C	Kačínska lúka

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

C/A/01	Malý polyfunkčný objekt s drevenou terasou (R)
C/A/02	Manipulačná a prevádzková a plocha s možnosťou pohotovostného parkovania (N)
C/A/03	Plocha na táborenie (N)
C/A/04	Plocha náučno – rekreačných aktivít (N)
C/A/05	Centrálna plocha športovo – rekreačných aktivít (N)
C/B/01	Drevený prístrešok (S)
C/B/02	Turistické sedenia (S)
C/B/03	Oddychová plocha s ohniskami (N)
C/C/01	Stravovacie zariadenie 3.typu – bufet (R)
C/C/02	Skautský prístrešok (R)
C/C/03	Skautský prístrešok (R)
C/C/04	Oddychová plocha – prírodné solárium (N)
C/C/05	Prírodná herná plocha pre najmenšie deti (N)
C/C/06	Prírodná herná plocha pre staršie deti (N)
C/C/07	Viacúčelové ihrisko (N)
C/C/08	Besiedka (N)
C/C/09	Besiedka (N)
C/C/10	Besiedka (N)

3.25.2 ZÁSADY

- rešpektovať lokalitu so svojimi prírodnými danosťami (poloha, funkčné a priestorové využitie)
- rešpektovať lokalitu ako súčasť jednej z najnavštevovanejších rekreačno-oddychových oblastí malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku
- zachovať tichý rekreačný režim lokality s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- obnoviť tradíciu rodinnej rekreácie na rozsiahlej Kačínskej lúke zo západnej strany Kačínskej cesty
- areál Kačínskej horárne využiť pre rozmanité vzdelávacie, voľnočasové záujmové činnosti detí a mládeže, a to objekt aj voľné plochy na pozemku

- oddychové lúky pozdĺž Kačínskej cesty medzi Červeným mostom a Kačínom vybaviť drobnými výtvarnými prvkami a detskými hernými prvkami tematicky orientovanými na rozprávkové motívy
- zachovať prírodný charakter prostredia, nezasahovať rušivo do lesných porastov, zásahy obmedziť na nevyhnutné úpravy lokality pre rekreáciu s deťmi, vyčistiť od náletovej zelene
- zachovať prírodný charakter oddychových a rekreačných lúk a lesných porastov a neprehusťovať ich nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení, prvkov rekreačného a informačného mobiliáru a tematicky zameraných výtvarných prvkov
- pre umiestnenie služieb a technického zázemia využiť už jestvujúce objekty, prípadne upraviť ich plošnú výmeru v podrobnejšej dokumentácii pre určený počet návštevníkov
- dopravu riešiť pešími a cyklistickými chodníkmi, príležitostnou (sezónnou) lokálnou hromadnou dopravou (ekologický vláčik)
- vo všetkých lokalitách rešpektovať dominantnosť prírodného prostredia pri formovaní architektonického tvaroslovia objektov a charakteristický architektonický štýl (jednoduchá historicko-technicky poňatá architektúra objektov, nízke rozložené stavby, s jednoduchými fasádami, ktoré dajú vyniknúť architektonickým detailom), jednoduchý architektonický detail (sedenia, zábradlia, mostíky, prístrešky, výtvarné prvky, informačné prvky, detské preliezačky, uplatnenie drobnej mierky drevených prvkov na fasádach, atď.), rozvoľnenú soliternú urbanistickú štruktúru, prírode blízke sadové úpravy zelene a vodných prvkov, lesné promenádové chodníky, oddychové lúčky, atď.
- prvky drobného rekreačného a informačného mobiliáru citlivo umiestňovať do prírodného prostredia
- urbanistickú štruktúru areálu Kačínskej horárne a Kačínskej lúky zosúladiť s celkovou koncepciou rozvoja lesoparku

3.25.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- rozsiahla lúčna plocha zo západnej strany Kačínskej cesty – rekonštrukcia, príp. asanácia nevyhovujúcich objektov, obnova prírodných ihrísk pre deti, budovanie väčších športových plôch pre staršie deti a pre mladých, prírodné solária, sedenia, atď.
- budovať sieť rekreačných (peších a cyklistických) chodníkov s oddychovými miestami a spevnenými chodníkmi
- riedkolesie medzi cestou a lúkou vybaviť oddychovými sedeniami v lese, chodníkmi a v križovaní chodníkov drobným mobiliárom (lavička, orientačný hríbik, informačná tabuľa)
- zrekonštruovať oddychové sedenia v lese – sedenia, drevené prístrešky, besiedky, ohniská
- doplniť sedenia s ohniskami na okraji lúčnej plochy pri horárni
- lúčne plochy z východnej a západnej strany Kačínskej cesty, medzi Červeným mostom a Kačínom zachovať, kompozične upraviť ako plochy zelene s prírode blízkymi úpravami a doplniť umeleckými výtvarnými prvkami (prírodná galéria) a menšími prírodnými plochami pre hry detí s rozprávkovými motívmi (tematická trasa Červený most – Kačín rozprávково zameraná)
- lokalitu Kačín riešiť ako cieľový priestor rozprávkovej cesty od Červeného mosta
- vybudovať technickú vybavenosť areálu (napojenie na zdroje nevyhnutné na prevádzku areálu – elektrické prípojky, lokálny zdroj pitnej vody, lokálne zneškodnenie odpadových vôd)
- vybudovať (obnoviť) rekreačnú lúku na Kačine
- asanovať nevyhovujúce objekty na Kačínskej lúke
- pozdĺž severného okraja lúky vybudovať oddychové sedenia (solária) s menšími spevnenými plochami, s dobrým výhľadom na detské ihrisko, s ohniskami, s izolačnou kríkovou výsadbou a malými prírodnými ihriskami s pieskoviskami pre najmenších návštevníkov
- strednú časť Kačínskej lúky ponechať voľnú, len s lúčnym porastom pre voľný pohyb detí
- v juhozápadnej časti Kačínskej lúky umiestniť prírodné športové plochy pre staršie deti a dorast
- obnoviť v sezónnom období a počas mimoriadnych podujatí pre deti na Kačine dopravné spojenie medzi Červeným mostom a Kačínom, a to formou vláčikovej dopravy so zastávkami na vybraných oddychových lúčkach pozdĺž Kačínskej cesty, nástupište príležitostnej vláčikovej dopravy vybudovať v oboch smeroch

- v zrekonštruovanom objekte bufetu zriadiť: požičovňa športových potrieb, -prvky technickej vybavenosti, prevádzka areálu, informácie, hygienické zariadenia
- v polohe za objektom, kde nebude prevádzkovo a opticky rušiť návštevníkov areálu, vybudovať menšiu spevnenú prevádzkovú plochu
- rekonštruovať skautský prístrešok pri bufete
- vybudovať z východnej strany Kačínskej cesty areál Kačínskej horárne – malý polyfunkčný objekt – služby, informácie, vzdelávacie aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí, bufet, koliba, požičovňa športového náradia, prevádzková miestnosť pre potreby údržby lesa, hygienické zariadenia, atď., kapacita pre cca 30 – 40 detí
- výhľadovo obnoviť kondičnú bežeckú dráhu východne od Kačínskej lúky
- malý polyfunkčný objekt s lesnou školou a ostatnými prevádzkami vybudovať rekonštrukciou existujúceho objektu
- v areáli horárne vymedziť plochy pre záujmové činnosti, menšiu plochu pre táborenie, ústrednú plochu pre športové aktivity a spevnenú prevádzkovú plochu
- dobudovať drevené pavilóny a besiedky so sedeniami a s ohniskami v lese v časti medzi areálom horárne a otočkou vláčikov nad Kačínskou lúkou
- pred realizáciou spracovať podrobnú projektovú dokumentáciu, ktorá určí:
  - presné a definitívne parametre /dimenzovanie/ služieb a technického zázemia areálu horárne a Kačínskej lúky
  - architektonické riešenie areálu horárne a prevádzkových objektov, napojenie na zdroje TV, umiestnenie obslužných plôch, riešenie mobiliáru areálu – lavičky, altánky, atď.

3.25.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Malý polyfunkčný objekt s drevenou terasou (R).....C/A/01

-účelové zariadenie Mestských lesov z východnej strany Kačínskej cesty – jednopodlažný objekt so šikmou strechou, navrhovaný na rekonštrukciu a dostavbu, návrh funkčného využitia – malý polyfunkčný objekt, zriadenie lesnej školy a horárne, priestory pre náučné a záujmové aktivity detí a mládeže v oblasti ekológie a lesného hospodárstva, kapacita pre cca 30 – 40 detí, prevádzkové miestnosti pre potreby údržby lesa, služby, reštaurácia 2. typu (koliba) s terasou, hygienické zariadenia

-plochy zelene s prírodou blízкими úpravami, chodníky, oddychové a športové plochy v centrálnej časti, herné plochy, sedenia, prístrešok pre záujmové aktivity detí, malá plocha na táborenie, spevnená manipulačná a prevádzková plocha

- Malá plocha na táborenie (N).....C/A/03

-v juhovýchodnej časti areálu horárne, trávnatá plocha, rekreačná lúčka

- Stravovacie zariadenie 3.typu – bufet (R).....C/C/01

-návrh na rekonštrukciu a dostavbu existujúceho bufetu na jednopodlažný objekt so šikmou strechou, návrh funkčného využitia – bufet, požičovňa športových potrieb, hygienické zariadenia

- Skautský prístrešok (R).....C/C/02

-návrh na rekonštrukciu existujúceho prístrešku, jednopodlažný objekt so šikmou strechou, návrh funkčného využitia – turistické sedenia, pec, sklad dreva, prične na spanie

- Skautský prístrešok (N).....C/C/03

-návrh na výstavbu nového prístrešku, jednopodlažný objekt so šikmou strechou, návrh funkčného využitia – turistické sedenia, pec, sklad dreva, prične na spanie, suché WC

- Viacúčelové ihrisko (N).....C/C/07

-umiestnenie viacúčelového športového ihriska v juhozápadnej časti lúky.

3.26 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU – RAČA – SLALOMKA

3.26.1 ZOZNAM PRVKOV

Označenie výkresu	07/g
Označenie lokality	S
Názov výkresu / lokality	Rača – Slalomka

Rekreačné lokality a areály

Rača – Slalomka

S/A Rača – Slalomka

Rekreačné plochy, objekty, zariadenia (druhy funkčného využitia)

S/A/01	Dolný prevádzkový objekt športového areálu (R)
S/A/02	Stravovacie zariadenie 3.typu – bufet (R)
S/A/03	Športová dráha pre staršie deti (N)
S/A/04	Športová dráha pre najmenšie deti (N)
S/A/05	Športový vlek (R)
S/A/06	Príjazdová plocha ku dráhe (N)
S/A/07	Športová trať pre lyžovanie (N)
S/A/08	Horný prevádzkový objekt športového areálu (R)
S/A/09	Oddychová plocha s vyhlídkou (N)
S/A/10	Manipulačná a prevádzková plocha s možnosťou pohotovostného parkovania (N)
S/A/11	Bežecká (kondičná) dráha (N)
S/A/12	Malá športová plocha – zastávka kondičnej dráhy s cvičnými prvkami (N)
S/A/13	Oddychová plocha v cieľovej rovinke – s lavičkami (N)
S/A/14	Manipulačná a prevádzková a plocha s možnosťou pohotovostného parkovania (N)

3.26.2 ZÁSADY

- rešpektovať prírodný charakter územia pri budovaní areálu
- rozvíjať areál Slalomka ako športovo-rekreačný areál s orientáciou na lyžovanie
- zachovať prírodný charakter prostredia, nezasahovať rušivo do stabilizovaných lesných porastov, svahy udržiavať v ich pôvodnom tvare a veľkosti, zásahy do lesných porastov obmedziť iba na nevyhnutné udržiavanie voľných plôch svahov – odstraňovať nálety pionierskych drevín (topole, brezy)
- v areáli rozvíjať iba služby a vybavenosť určenú pre potreby návštevníkov areálu
- pre umiestnenie služieb a technického zázemia využiť už jestvujúce objekty
- využívať plochu na parkovanie predovšetkým v závere Potočnej ulice, parkovacie miesta na Slalomke doplniť podľa potreby obsluhy pri dolnom objekte OV
- minimalizovať výrub drevín v areáli v rámci obnovy lyžiarskej trate
- pred realizáciou lyžiarskeho areálu spracovať podrobnú projektovú dokumentáciu, ktorá určí:
  - definitívne parametre /dimenzovanie/ lyžiarskej dráhy tak, aby trať spĺňala požadované štandardy
  - presná lokalizácia a osadenie lyžiarskeho vleku, možnosti prírodného alebo umelého lyžovania a s tým súvisiace potenciálne zasnežovanie
  - architektonické riešenie prevádzkových objektov

-napojenie na inžinierske siete, návrh bežeckej kondičnej dráhy, riešenie mobiliáru areálu – lavičky, altánky, atď.

3.26.3 NÁVRH PODROBNEJŠÍCH USMERNENÍ PREHLBUJÚCICH ZÁSADY A REGULATÍVY STANOVENÉ V ZÁVÄZNEJ ČASTI NADRADENEJ ÚPD

- bývalá lyžiarska lúka nad Račou, t. č. nevyužívaná, nefunkčný, zničený vlek, zvyšky elektrického osvetlenia, asanácia nepoužiteľných prvkov technickej a dopravnej vybavenosti, návrh na dostavbu a prístavbu existujúcich objektov, rekonštrukciu lyžiarskeho vleku (podľa technického stavu rekonštrukcia alebo výstavba nového vleku pre potreby športového areálu)

návrh funkčného využitia lúčneho porastu na svahu na Slalomke – lyžiarska trať, bežecké chodníky, vlek (rekonštrukcia existujúceho vleku, prípadne výstavba nového vleku podľa posúdenia v podrobnejšej projektovej dokumentácii), plochy upravených lúčnych a lesných porastov, prírode blízke úpravy zelene pri dolnom objekte, pešie chodníky, vyhladkové plochy, besiedky, prevádzková a manipulačná plocha (s možnosťou pohotovostného parkovania, rozsiahlejšie parkovacie plochy sa nachádzajú v závere Potočnej ulice)

- obnoviť lyžiarsku trať (na dlhšom zo svahov areálu)
- preveriť možnosť umiestnenia lyžiarskeho vleku – na kratšom zo svahov areálu
- zrekonštruovať horný objekt pre technické zázemie areálu s možným funkčným využitím:
  - prvky technickej vybavenosti, skladov, prevádzka areálu, WC, technické zázemie pre športovcov v čase tréningov, v prípade konania pretekov – občerstvenie, WC, šatne, atď.
- zrekonštruovať resp. prestavať (zväčšiť) dolný prevádzkový objekt (+ trafostanicu), služby pre návštevníkov areálu umiestniť v zrekonštruovanom objekte so zvýšeným prízemím, sedlovou strechou a s terasou s funkčným využitím:
  - malý polyfunkčný objekt s funkciou horárne (prevádzková miestnosť pre potreby údržby lesného parku, monitoring územia)
  - bufet s terasou, verejné WC, požičovňa športových potrieb, pokladňa, informácie
- pri dolnom objekte vybudovať priestor pre zásobovanie a parkovacie miesta pre personál a riešiť ho v polohe za objektom, kde nebude prevádzkovo a opticky rušiť návštevníkov areálu
- bufet s terasou, ktorý bude súčasťou spodného objektu, orientovať tak, aby bol z terasy viditeľný hlavný nástupný a cieľový priestor lyžiarskej trate
- pozdĺž lyžiarskej trate vybudovať chodník vedúci zo spodnej časti areálu do hornej časti a viesť ho lesom, prípadne okrajom lesa
- po obvode areálu v lesnom poraste a na kratšom zo svahov areálu vybudovať tréningové bežecké chodníky
- na svahu, kde bude umiestnená lyžiarska trať, lokalizovať iba potrebný mobiliár (lavičky, prípadne verejné osvetlenie), svah v bezprostrednej blízkosti dráhy nechať voľný
- pozdĺž trate vybudovať stabilizačný lem zelene a úzky prevádzkový chodník pre obsluhu dráhy
- v areáli pozdĺž lyžiarskej trate (bližšie k lesu) vybudovať oddychové miesta s lavičkami a umiestniť ich tak, aby nerušili trať, mali dobrý výhľad a boli od nej v bezpečnej vzdialenosti
- v zlomových miestach lúky umiestniť vyhladkové besiedky na malých spevnených plošinách, krátkymi chodníkmi prepojené s obvodovým chodníkom v lese okolo areálu
- na priestranstvo v okolí bufetu a hlavného nástupu na vlek lokalizovať iba doplnkové aktivity súvisiace s prevádzkou areálu, a to iba v takom množstve, aby bol vytvorený dostatočne veľký hlavný nástupný a cieľový priestor lyžiarskej trate – veľkosť nástupného priestoru je limitovaná priestorovými možnosťami v dolnej časti svahu
- medzi bufetom a záverom lyžiarskej trate vybudovať pozdĺžne rady lavičiek, slúžiacich pre divákov, pre návštevníkov areálu s výhľadom na dráhu, na časť oboch svahov a súčasne na hlavný nástupný a cieľový priestor areálu (ceremoniály súťaží, kultúrne podujatia, spoločenské stretnutia, atď.)
- medzi cestou a nástupným priestorom dráhy vybudovať menšiu terénnu vyvýšeninu s lemom krovinej zelene, oddelujúcu areál od cesty a opticky uzavierajúcu dolnú lúku pod svahom

- vybudovať ako súčasť športového vybavenia dolnej lúky malú cvičnú lyžiarsku dráhu v južnej časti lúky pre najmenšie deti, umiestnenú z dôvodu bezprostrednej kontroly malých detí v blízkosti terasy bufetu
- vybudovať technickú vybavenosť areálu (napojenie na verejné siete resp. zdroje nevyhnutné na prevádzku areálu – elektrické prípojky, zdroj pitnej vody, odkanalizovanie)
- pred realizáciou lyžiarskeho areálu spracovať podrobnú dokumentáciu, ktorá určí:
  - definitívne parametre /dimenzovanie/ lyžiarskej trate tak, aby spĺňala požadované štandardy, posúdenie možností prírodného alebo umelého lyžovania (umelé zasnežovanie trate)
  - architektonické riešenie prevádzkových objektov
  - napojenie na inžinierske siete
  - umiestnenie a osadenie lyžiarskeho vleku
  - riešenie mobiliáru areálu – lavičky, altánky, atď.
- realizácia areálu si vyžaduje:
  - vybudovanie lyžiarskej trate, vybudovanie vleku pre bicykle
  - prestavbu a dostavbu jestvujúceho prevádzkového objektu (+ trafostanice) pri ceste na Biely kríž, kde bude umiestnené zázemie pre verejnosť
  - vybudovanie parkovacích plôch (nie asfaltový povrch, skôr zatravnňovacie tvárnice)
  - rekonštrukciu (prestavbu) objektu v hornej časti areálu pre technické zázemie
  - osadenie mobiliáru resp. aj verejného osvetlenia
  - vybudovanie priestorov pre doplnkové športové aktivity.

3.26.4 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE EXISTUJÚCICH OBJEKTOV

- Dolný prevádzkový objekt športového areálu (R).....S/A/01

-návrh na rekonštrukciu a dostavbu bývalého prevádzkového objektu (s trafostanicou v zadnej časti objektu)
 -jednopodlažný objekt so šikmou strechou, návrh funkčného využitia – bufet, pokladňa, požičovňa športových potrieb, hygienické zariadenia, cykloservis

- Stravovacie zariadenie 3.typu – bufet (R).....S/A/02

-návrh na rekonštrukciu a dostavbu objektu bývalého lyžiarskeho klubu v Rači
 -jednopodlažný objekt so šikmou strechou, návrh funkčného využitia – šatne, sprchy, hygienické zariadenia pre športovcov – účastníkov, organizátorov športových podujatí a pre tréningové aktivity (kapacita cca 30 osôb), klubová miestnosť, sklad športových potrieb, požičovňa športových potrieb

- Vlek (N).....S/A/05

-návrh na výstavbu lyžiarskeho vleku, funkčné využitie – športové dopravné ťažné zariadenie pre lyžiarsku trať na základe odborného posúdenia v podrobnejšom stupni projektovej dokumentácie

- Horný prevádzkový objekt športového areálu (R).....S/A/08

-návrh na rekonštrukciu a dostavbu bývalého objektu lyžiarskeho klubu v Rači) – jednopodlažný objekt so šikmou strechou, návrh funkčného využitia – šatne, sprchy, hygienické zariadenia pre športovcov – účastníkov, organizátorov športových podujatí a pre tréningové aktivity (kapacita cca 30 osôb), klubová miestnosť, sklad športových potrieb, požičovňa športových potrieb

- Prevádzková a manipulačná plocha (N).....S/A/10

-prevádzková a manipulačná plocha s možnosťou pohotovostného parkovania, v blízkosti horného prevádzkového objektu.

- Prevádzková a manipulačná plocha (N).....S/A/14

-prevádzková a manipulačná plocha s možnosťou pohotovostného parkovania popri ceste na Biely kríž, v blízkosti dolného prevádzkového objektu.

3.27 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA VÝZNAMNEJŠÍCH LOKALÍT MIMO ZÁUJMOVÝCH LOKALÍT BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU

3.27.1 ZÁSADY

- rešpektovať prírodný charakter územia
- zachovať tichý rekreačný režim lokalít s dominantnou funkciou každodennej a víkendovej rekreácie v prímestskom rekreačnom lese s pešou dostupnosťou zo všetkých častí mesta
- nezasahovať rušivo do lesných porastov, zásahy obmedziť na nevyhnutné úpravy lokalít, vyčistiť od náletovej zelene
- zachovať prírodný charakter oddychových a rekreačných lúk a lesných porastov a neprehusťovať ich nadmerným počtom športovo-rekreačných zariadení, prvkov rekreačného a informačného mobiliáru
- pre umiestnenie služieb a technického zázemia využiť už jestvujúce objekty, prípadne upraviť ich plošnú výmeru v podrobnejšej dokumentácii pre určený počet návštevníkov
- dopravu riešiť pešími a cyklistickými chodníkmi, príležitostnou (sezónnou) lokálnou hromadnou dopravou (výletný ekologický vláčik), prostriedkami MHD
- vo všetkých lokalitách rešpektovať dominantnosť prírodného prostredia pri formovaní architektonického tvaroslovia objektov a charakteristický architektonický štýl (jednoduchá architektúra objektov, nízke stavby, s jednoduchými fasádami, ktoré dajú vyniknúť architektonickým detailom (sedenia, zábradlia, mostíky, prístrešky, výtvarné prvky, informačné prvky, detské preliezačky, uplatnenie drobnej mierky drevených prvkov na fasádach, atď.), rozvoľnenú soliternú urbanistickú štruktúru, prírode blízke sadové úpravy zelene a vodných prvkov, lesné promenádové chodníky, oddychové lúčky, atď., prvky drobného rekreačného a informačného mobiliáru citlivo umiestňovať do prírodného prostredia
- urbanistickú štruktúru areálov zosúladiť s celkovou koncepciou rozvoja lesoparku

3.27.2 ZASTAVOVACIE PODMIENKY NA UMIESTNENIE JEDNOTLIVÝCH STAVIEB, REKONŠTRUKCIE STAVIEB

- Viacfunkčný areál na Peknej ceste – muničák

-bývalý vojenský areál na Peknej ceste, rekonštrukcia vybraných skladových objektov na jednopodlažné objekty so šikmou strechou, s možnosťou využitia podkrovia, v pôdorysnej ploche existujúcich objektov, na zariadenia OV – prevádzkový objekt (horáreň), lesná škola, denná škola v prírode, stravovacie zariadenie (koliba), plocha na táborenie, športovo-rekreačné plochy, kynologické cvičisko).

- Areál U Slivu – Mini zoo

-rekonštrukcia prevádzkového objektu, účelového zariadenia ML, jednopodlažného objektu so šikmou strechou, s možnosťou využitia podkrovia, bez zväčšovania existujúceho stavebného objemu na malý viacfunkčný objekt s integrovanými zariadeniami rekreačnej vybavenosti rôzneho druhu, – horáreň – správa, údržba objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie – bufet, lesná škola, vzdelávacie priestory, expozícia, verejné hygienické zariadenia, oddychové, prírodné športovo-rekreačné plochy, atď.)

-revitalizácia bývalého vojenského areálu – malé prírodné športové a rekreačné plochy, mini zoo v prírode (minimálny rozsah a počet zvierat, ako doplnok, oživenie rekreačného areálu, lesnej školy)

-asanácia nepotrebných vojenských objektov

- Lom Bázgovič - Geologický park (Geopark)

-asanácia, rekultivácia a revitalizácia kameňolomu Bázgovič s cieľom vybudovania geologického parku - prírodné prostredie s geologickým náučným chodníkom po svahoch rekultivovaných, revitalizovaných upravených lomových stien, vodná plocha, malý viacúčelový prevádzkový objekt, jednopodlažný objekt so šikmou strechou, s využiteľným podkrovím (horáreň - viacúčelové zariadenie správy a údržby, služieb, vzdelávania s integrovanými zariadeniami rekreačnej vybavenosti rôzneho druhu, – správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie – bufet, lesná škola, vzdelávacie priestory, expozícia, verejné hygienické zariadenia, oddychové, prírodné športovo-rekreačné plochy, atď.)

- Kováčova chata pod Kačínom – z východnej strany Kačínskej cesty (existujúci objekt)

účelové zariadenie Mestských lesov v Bratislave, zachovaný súčasný stav, možnosť rekonštrukcie objektu bez zväčšovania stavebného objemu (možnosť prenájmania chaty na krátkodobé pobyty).

3.28 KONCEPCIA FUNKČNÉHO VYUŽITIA RIEŠENÉHO ÚZEMIA MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU

Koncepcia funkčného využitia riešeného územia lesoparku vychádza z regulácie využitia jednotlivých plôch, stanovenej v záväznej časti ÚPN hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov.

Spodrobňuje a prehľbuje zásady, limity a regulatívy stanovené v záväznej časti ÚPN hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov.

Regulatívy sú spoločným vyjadrením základných zásad usporiadania územia a limitov jeho využitia v územnoplánovacej dokumentácii.

Zásady a limity funkčného využitia územia a jeho priestorového usporiadania sú záväzné podmienky realizovateľnosti zámerov územného plánovania.

V návrhu urbanistickej štúdie malokarpatskej časti bratislavského lesoparku sú niektoré zariadenia občianskej vybavenosti integrované do viacúčelových (polyfunkčných) objektov. Integrácia funkcií súvisiacich so zabezpečením rekreačnej funkcie lesoparku do viacfunkčných objektov horárni je efektívnejšia ako solitérne umiestňované monofunkčné objekty.

- Funkčná náplň objektov: prevádzkové miestnosti pre potreby údržby lesa, služby, stravovacie zariadenie, hygienické zariadenie, monitoring územia, informácie, vzdelávacie aktivity, kultúrno-spoločenské aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí, požičovňa športového náradia, parking, atď.).

3.28.1 DRUHY FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA

Pre riešené územie boli stanovené tieto druhy funkčného využitia územia:

ZELEŇ (V DOMINANTNEJ FUNKCII)

LPR	Les s rekreačnou a zdravotnou funkciou
RP	Rekreácia v prírodnom prostredí
BP	Brehové porasty
LPP	Riedkolesie parkového typu
ZP	Parkovo upravené plochy zelene
ZR	Plochy zelene s prírodou blízky úpravami
ZA	Zeleň areálov občianskej vybavenosti pre CR, šport a rekreáciu
SR	Stromoradie

VODA

VT	Vodný tok
VP	Vodná plocha, malá retenčná nádrž
VM	Mokradňová plocha

OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

- **Druhy funkčného využitia územia lesoparku** **(M 1 : 5 000)**

OVRP	Občianska vybavenosť pre rekreáciu v prírodnom prostredí
OVM	Občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu podmienená vhodnosťou umiestnenia v prírodnom prostredí

- **Druhy funkčného využitia územia záujmových lokalít lesoparku** **(M 1 : 1 000)**

Areály, objekty, účelové zariadenia občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej vybavenosti súvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku

OBČIANSKA VYBAVENOSŤ PRE REKREÁCIU

Stravovacie zariadeniaOVT OV pre CR a rekreáciu - Verejné stravovacie zariadenia

OVTr Verejné stravovacie zariadenie (reštaurácia) ako súčasť ubytovacieho zariadenia

OVTz Verejné stravovacie zariadenie (záhradná reštaurácia)

OVTk Verejné stravovacie zariadenie (koliba)

OVTb Verejné stravovacie zariadenie (bufet)

Ubytovacie zariadeniaOVU OV pre CR a rekreáciu - Ubytovacie zariadenia

OVUh Ubytovacie zariadenie CR hotelového typu s reštauráciou

OVUr Ubytovacie zariadenie CR menšieho rozsahu viažuce sa na funkciu rekreácia v prírodnom prostredí

Športové zariadeniaOVS OV pre CR a rekreáciu - Športové zariadenia

OVSh Športová hala pre netradičné športy

OVSi Viacúčelové športové ihrisko

OVSp Prírodné športové zariadenie

Rekreačné zariadeniaOVR OV pre CR a rekreáciu - Rekreačné zariadenia

OVRv Vyhlídková veža

OVRt Plocha na táborenie

OVRa Prírodný amfiteáter

Polyfunkčné zariadenia OVPOV Polyfunkčné zariadenia OV

POVm Malý polyfunkčný (viacúčelový) objekt (horáreň) pre potreby lesného hospodárstva a prímestskej rekreácie

POVv Veľký polyfunkčný (viacúčelový) objekt s parkovaním (parkovací dom) pre potreby prímestskej rekreácie

Prevádzkové a účelové zariadenia

OVPI Prevádzkové a účelové zariadenie pre potreby lesného hospodárstva

OVPr Prevádzkové a účelové zariadenie pre športovo-rekreačné aktivity

DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ VYBAVENOSŤDTV Dopravné a technické zariadeniaDTV_s Dopravná a technická vybavenosť športových zariadeníDTV_c Dopravná vybavenosť cestná (lokálneho významu)DTV_i Technická vybavenosť (lokálneho významu)

CKP Centrálny verejný komunikačný priestor s funkciami zelene a dopravnej vybavenosti

Zariadenia OV celomestského a nadmestského významu podmienené vhodnosťou umiestnenia v prírodnom prostredí

OVE Edukačné zariadenia

OVEI Edukačné zariadenie – lesná škola (integrované zariadenie)

OVZ Zdravotnícke zariadeniaOVZ_d Doliečovacie zariadenieOVT Technické zariadeniaOVT_v Výškové zariadenie (vysielač,...)

Objekty bývania, areály, účelové zariadenia občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej vybavenosti nesúvisiace s rekreačnou funkciou lesoparku

Trvalé bývanie v rodinných domoch

BRD Bývanie v rodinných domoch

BBD Bývanie v obytných komplexoch (na hranici lesoparku mimo územia lesoparku)

Občianska, dopravná a technická vybavenosť

OVA Areály, objekty a zariadenia občianskej vybavenosti (veda, výskum, administratíva)

OVM Účelové zariadenia MV SR

Dopravná a technická vybavenosť

DTVm Dopravná (cestná, železničná) a technická vybavenosť mestského a nadmestského významu

3.28.1.1 Charakteristika druhov funkčného využitia územia

ZELEŇ (V DOMINANTNEJ FUNKCII)

Les s rekreačnou a zdravotnou funkciou (LPR)

(LPR) – plochy pôvodných lesných porastov a ostatného lesného pôdneho fondu určených na zachovanie a navrhovaných lesných porastov s rekreačnou a zdravotnou funkciou a drobnou rekreačnou vybavenosťou, slúžiace oddychu a rekreačnému pešiemu a športovému nemotorovému pohybu v prírode, otvorené plochy - lúčne plochy, vodné plochy a vodné toky.

Funkčné využitie:

Prípustné

- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, ohniská, informačné a orientačné tabule, vyhliadková veža, atď.)
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- drobné zariadenia pre vedecko-výskumné účely
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- spevnené manipulačné plochy pre lesohospodárske účely
- zariadenia netradičných športov v nevyhnutnom rozsahu
- lyžiarske zariadenia, bobové dráhy
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií, ktoré je nevyhnutné umiestňovať v otvorenej krajine, na vyvýšených miestach v teréne

Nepripustné

- terénne úpravy väčšieho rozsahu narúšajúce existujúci krajinný reliéf
- funkcie – OV, výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Rekreácia v prírodnom prostredí (RP)

(RP) – plochy pôvodných lesných porastov a ostatného lesného pôdneho fondu určených na zachovanie a navrhovaných lesných porastov s rekreačnou a zdravotnou funkciou, s drobnou rekreačnou vybavenosťou, slúžiace oddychu a rekreačnému pešiemu a športovému nemotorovému pohybu v prírode, otvorené plochy - lúčne plochy, riedkolesia, vodné plochy a vodné toky, rekreačno-športové zariadenia prírodného charakteru a drobné zariadenia občianskej vybavenosti pre každodennú a víkendovú rekreáciu

Funkčné využitie:**Prípustné**

- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehové porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízкими spôsobmi
- dosadby a výsadby prírodou blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, ohniská, mostík, lávka, zastávka a prístrešok MHD, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, atď.), vyhliadková veža

Prípustné doplnkové

- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- verejné stravovacie zariadenia menšieho rozsahu, vhodné do prírodného prostredia
- malé viacúčelové objekty (prevádzkové objekty s integrovanými zariadeniami rekreačnej vybavenosti rôzneho druhu, – horárne (viacúčelové zariadenia správy a údržby, služieb, vzdelávania) – správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie, lesná škola, vzdelávacie priestory, expozícia, +verejné hygienické zariadenia, oddychové a športovo-rekreačné plochy v areáli v atď.)
- lesné školy (výchovno-vzdelávacie centrá v prírodnom prostredí, integrované do malých viacúčelových objektov)
- športovo-rekreačné plochy prednostne prírodného charakteru
- plochy na táborenie
- drobné zariadenia pre vedecko-výskumné účely
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- spevnené manipulačné plochy pre lesohospodárske účely
- zariadenia netradičných športov v nevyhnutnom rozsahu
- lyžiarske zariadenia, bobové dráhy
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií, ktoré je nevyhnutné umiestňovať v otvorenej krajine, na vyvýšených miestach v teréne

Nepripustné

- terénne úpravy väčšieho rozsahu narúšajúce existujúci krajinný reliéf
- funkcie – OV, výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Brehové porasty (BP)

(BP) – vegetácia rastúca na brehoch vodných tokov, vodných plôch a v inundačnom území vodného toku

Funkčné využitie:**Prípustné**

- porasty drevín s vnútornou štruktúrou a vertikálnou členitosťou s dominantným zastúpením prirodzene sa vyskytujúcich autochtónnych druhov drevín
-

Prípustné doplnkové

- pešie chodníky, prvky drobného mobiliáru

Nepripustné

- zmena druhovej skladby porastov
- zmena druhovej skladby porastov
- výsadby nevhodných drevín, používanie cudzokrajných drevín
- poškodzovanie pôdneho krytu
- úprava vodných tokov a vodných plôch

- úpravy a zásahy do vodného toku, ktoré narúšajú stabilitu koryta
- akákoľvek stavebná činnosť

Riedkolesie parkového typu (LPP)

(LPP) – lesné porasty so zníženým zakmenením (2-3), bohatším druhovým zastúpením drevín s udržiavaným trávny porastom, popriprade miestami krovým podrastom

Funkčné využitie:

Prípustné

- pozemky krajinej zelene pre pohyb (pešie a cyklistické chodníky) a rekreáciu obyvateľov, detské ihriská, sadové úpravy prírode blízkeho charakteru

Prípustné doplnkové

- drobné parkové objekty, vodné prvky, mobiliár
- nevyhnutná technická vybavenosť
- výsadby cudzokrajných drevín, ktoré svojimi habituálnymi vlastnosťami nenarúšajú prírodný charakter územia

Nepripustné

- akákoľvek výstavba, okrem vyššie uvedených prípadov
- terénne úpravy väčšieho rozsahu narúšajúce existujúci krajinný reliéf

Parkovo upravené plochy zelene (ZP)

(ZP) – sú určené pre plochy parkového charakteru so záhradno-architektonickými úpravami, ktoré sú voľne prístupné verejnosti

Funkčné využitie:

Prípustné

- vegetačné úpravy, ktoré svojim charakterom odpovedajú funkcii plochy zelene
- parkové a terénne úpravy s malým podielom spevnených plôch

Prípustné doplnkové

- prvky drobnej architektúry, zariadenia, ktoré svojím charakterom odpovedajú spôsobu využívania plôch a majú doplnkovú funkciu, napr. detské herné prvky, mobiliár (lavičky, picie fontánky...), osvetlenie a pod.

Nepripustné

- zariadenia bývania v akejkoľvek forme, zariadenia výrobné a skladovacie akéhokoľvek druhu, občianskej vybavenosti nesúvisiace s hlavnou funkciou; činnosti, ktoré nesmú narúšať hlavnú funkciu plochy – estetickú, hygienickú a izolačnú; dočasné stavby a prenosné stánkové stavby (jarmočné stánky, zariadenia lunaparkov a pod.)

Zeleň areálov občianskej vybavenosti (ZA)

(ZA) – parkovo upravené plochy zelene v okolí zariadení občianskej vybavenosti

Funkčné využitie:

Prípustné

- sadové úpravy s prevládajúcim zastúpením domácich druhov drevín a bylín nadväzujúce na celkový charakter územia
- výsadby v mobilných nádobách, uplatnenie popínavej zelene na drobných záhradných konštrukciách
- prvky drobnej architektúry, výtvarné prvky, mobiliár, vodné prvky

Neprípustné

- zariadenia bývania v akejkoľvek forme, zariadenia výrobné a skladovacie akéhokoľvek druhu, občianskej vybavenosti nesúvisiace s hlavnou funkciou; činnosti, ktoré nesmú narúšať hlavnú funkciu plochy – estetickú, hygienickú a izolačnú; dočasné stavby a prenosné stánkové stavby (jarmočné stánky, zariadenia lunaparkov a pod.)
- úpravy a zásahy do vodného toku, ktoré narúšajú stabilitu koryta
- odstraňovanie brehových porastov

Stromoradie (SR)

(ST) – líniová stromová zeleň pozdĺž komunikácií a peších chodníkov (jednostranná, obojstranná)

Funkčné využitie:

Prípustné

- prípustné sú výsadby sprievodnej zelene komunikácií

Neprípustné

- iné funkčné využitie pre dopravu a stavby (napríklad v koridore vymedzenom pre zeleň umiestnenie chodníka)

DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ**Zariadenia dopravnej vybavenosti cestnej (DVC)**

(DV) – línie, prevádzkové objekty, zariadenia dopravnej vybavenosti so špecifickými požiadavkami na architektonické riešenie, vhodné do prírodného prostredia

Funkčné využitie:

Prípustné

- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- rekreačné trasy turistické, cyklistické, jazdecké, tematické, náučné
- prevádzkové objekty, zariadenia dopravnej vybavenosti (v prípade potreby s vhodným druhom oplotenia)

Prípustné doplnkové

- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami)
- dosadby a výsadby prírode blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy a odpadového hospodárstva

Neprípustné

- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Zariadenia technickej vybavenosti (TV)

(TV) – línie, prevádzkové objekty, zariadenia, areály technickej vybavenosti so špecifickými požiadavkami na architektonické riešenie, vhodné do prírodného prostredia

Funkčné využitie:

Prípustné

- línie, prevádzkové objekty, zariadenia a areály technickej vybavenosti (s vhodným druhom oplotenia)

- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami)
- dosadby a výsadby prírode blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia

Prípustné doplnkové

- manipulačné plochy pre potreby obsluhy
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy a odpadového hospodárstva

Nepripustné

- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

OBČIANSKA VYBAVENOSŤ PRE REKREÁCIU

- **Druhy funkčného využitia územia lesoparku**

(M 1 : 5 000)

Občianska vybavenosť pre rekreáciu v prírodnom prostredí (OVRP)

(OVRP) – objekty a zariadenia občianskej vybavenosti pre každodennú a víkendovú rekreáciu, rekreačno-športové zariadenia prírodného charakteru

Funkčné využitie:

Prípustné

- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehové porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízкими spôsobmi
- dosadby a výsadby prírode blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- sadové úpravy prírode blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- verejné stravovacie zariadenia menšieho rozsahu, vhodné do prírodného prostredia
- športovo-rekreačné plochy prednostne prírodného charakteru
- turistické ubytovanie viažuce sa na rekreáciu v prírodnom prostredí, hotelové ubytovanie menšieho rozsahu (existujúce zariadenia – hotel, príp. penzión)
- prevádzkové objekty lesohospodárskeho charakteru
- malé viacúčelové objekty (prevádzkové objekty s integrovanými zariadeniami rekreačnej vybavenosti rôzneho druhu, – horárne (viacúčelové zariadenia správy a údržby, služieb, vzdelávania) – správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie, lesná škola, vzdelávacie priestory, expozícia, +verejné hygienické zariadenia, oddychové a športovo-rekreačné plochy v areáli v atď.)
- lesné školy (výchovno-vzdelávacie centrá v prírodnom prostredí, integrované do malých viacúčelových objektov)
- prevádzkové objekty športovo-rekreačných areálov

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, mostík, lávka, zastávka a prístrešok MHD, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, vyhliadková veža, atď.)
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- plochy na táborenie
- prírodný amfiteáter
- drobné zariadenia pre vedecko-výskumné účely
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií, ktoré je nevyhnutné umiestňovať v otvorenej krajine, na vyvýšených miestach v teréne

Nepripustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie - trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)

- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu (OVM)

(OVM) – objekty a zariadenia občianskej vybavenosti technického, edukačného a zdravotného charakteru, ktoré sú prevádzkou a svojim charakterom viazané na umiestnenie v prírodnom prostredí

Funkčné využitie:

Prípustné

- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehové porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízskymi spôsobmi
- dosadby a výsadby prírode blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- sadové úpravy prírode blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- technické zariadenia, ktoré je nevyhnutné umiestniť v otvorenej krajine z technických a prevádzkových dôvodov (napr. televízny vysielač)
- rekreačné zariadenia edukačného charakteru, zamerané na environmentálnu výchovu, na výuku v prírodnom prostredí z preventívne zdravotných dôvodov (lesné školy samostatné alebo integrované do viacfunkčných zariadení, školy v prírode, atď.)
- zdravotnícke zariadenia viazané z terapeutických dôvodov na prírodné prostredie (ozdravovne, sanatóriá, doliečovacie zariadenia, atď.)

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a malej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, mostík, lávka, zastávka a prístrešok MHD, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, vyhliadková veža, atď.)
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- prírodný amfiteáter
- drobné zariadenia pre vedecko-výskumné účely
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií, ktoré je nevyhnutné umiestňovať v otvorenej krajine, na vyvýšených miestach v teréne

Nepripustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

- **Druhy funkčného využitia územia záujmových lokalít lesoparku (M 1 : 1 000)**

Zdravotnícke, edukačné, technické zariadenie celomestského a nadmestského významu podmienené vhodnosťou umiestnenia v prírodnom prostredí (OVZ, OVE, OVT)

(OVZ, OVE, OVT) – areály, objekty a zariadenia OV technického, edukačného a zdravotného charakteru, ktoré sú prevádzkou a svojim charakterom viazané na umiestnenie v prírodnom prostredí

Funkčné využitie:

Prípustné

- zdravotnícke zariadenia viazané z terapeutických dôvodov na prírodné prostredie (ozdravovne, sanatóriá, doliečovacie zariadenia, atď.)
- edukačné zariadenia rekreačného charakteru, zamerané na environmentálnu výchovu, na výuku v prírodnom prostredí z preventívne zdravotných dôvodov (lesné školy samostatné alebo integrované do viacfunkčných zariadení, školy v prírode, atď.)

- technické zariadenia, ktoré je nevyhnutné umiestniť v otvorenej krajine z technických a prevádzkových dôvodov (telekomunikačné stožiarové zariadenia, televízny vysielač, vyhliadková veža, atď.)
- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehové porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízкими spôsobmi
- dosadby a výsadby prírodou blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- sadové úpravy prírodou blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, ohniská, mostík, lávka, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, atď.)
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy a odpadového hospodárstva, nevyhnutné parkovacie stojiská
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- prírodný amfiteáter
- drobné zariadenia pre vedecko-výskumné účely
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií

Nepripustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Stravovacie zariadenie (OVTr, OVTz, OVTK, OVTb)

(OVTr, OVTz, OVTK, OVTb) – areály, objekty a zariadenia OV pre verejné stravovanie so špecifickými požiadavkami na architektonické riešenie, vhodné do prírodného prostredia

Funkčné využitie:

Prípustné

- verejné stravovacie zariadenia typu (záhradná) reštaurácia, koliba, bufet nízkopodlažné, s terasami na sedenie
- kultúrno-spoločenská miestnosť (v zariadení reštaurácie), výstavná miestnosť, informačná, zdravotná služba, požičovňa športových potrieb v rámci objektu
- verejné hygienické zariadenie
- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehové porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízкими spôsobmi
- dosadby a výsadby prírodou blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- sadové úpravy prírodou blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, terasy, ohniská, mostík, lávka, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, atď.)
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy a odpadového hospodárstva, nevyhnutné parkovacie stojiská
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- prírodný amfiteáter

- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií

Nepřípustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Ubytovacie zariadenie (OVUh, OVUr)

(OVUh, OVUr) – existujúce areály, objekty a zariadenia občianskej vybavenosti pre rekreačné ubytovanie so špecifickými požiadavkami na architektonické riešenie, vhodné do prírodného prostredia

Funkčné využitie:

Prípustné

- existujúce verejné ubytovacie zariadenia
- kultúrno-spoločenská miestnosť, vzdelávacie priestory, malá výstavná pamätná miestnosť, informačná, zdravotná služba, požičovňa športových potrieb v rámci objektu
- verejné hygienické zariadenie
- prirodzené spoločenstvo lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehové porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízkymi spôsobmi
- dosadby a výsadby prírode blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- sadové úpravy prírode blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustnej prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, terasy, ohniská, mostík, lávka, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, atď.)
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy zariadenia a odpadového hospodárstva, nevyhnutné parkovacie miesta
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- prírodný amfiteáter
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií

Nepřípustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Malý polyfunkčný (viacúčelový) objekt (horáreň) (POVm)

(POVm) – prevádzkový objekt v rámci menšieho areálu s integrovanými zariadeniami rekreačnej OV rôzneho druhu, – horáreň (viacúčelové zariadenie správy a údržby, služieb, vzdelávania) – správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie, lesná škola, vzdelávacie priestory, expozícia, požičovňa športových potrieb, oddychové, športovo-rekreačné plochy v areáli, verejné hygienické zariadenia, atď. so špecifickými požiadavkami na architektonické riešenie, vhodné do prírodného prostredia

Funkčné využitie:

Prípustné

- správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie, stravovacie zariadenie
- kultúrno-spoločenská miestnosť, výstavná miestnosť, informačná, zdravotná služba, požičovňa športových potrieb v rámci objektu

- výchovno-vzdelávacie centrum v prírodnom prostredí - lesná škola/vzdelávacie priestory, priestory pre záujmové aktivity
- oddychové a športovo-rekreačné plochy v areáli
- verejné hygienické zariadenie
- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehové porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízky spôsobi
- dosadby a výsadby prírode blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- sadové úpravy prírode blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, terasy, ohniská, mostík, lávka, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, atď.)
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy a odpadového hospodárstva, nevyhnutné parkovacie stojiská
- plocha na táborenie v areáli
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- prírodný amfiteáter
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií

Nepripustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Veľký polyfunkčný (viacúčelový) objekt (POVv)

(POVv) – viacúčelový objekt väčšieho rozsahu s integrovanými zariadeniami rekreačnej vybavenosti rôzneho druhu, (viacúčelové zariadenie správy, údržby, služieb, vzdelávania) – parking, správa objektu, areálu, lesnej oblasti, infoservis, cykloservis, požičovňa športových potrieb, stravovacie zariadenie (reštaurácia, bufet), drobné predajne, vzdelávacie priestory, kultúrno-spoločenské, výstavné priestory, viacúčelová sála, športové plochy, verejné hygienické zariadenia, atď. so špecifickými požiadavkami na architektonické riešenie, vhodné do prírodného prostredia

Funkčné využitie:

Prípustné

- parking
- správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informačný servis, stravovacie zariadenie (reštaurácia, bufet), cykloservis, požičovňa športových potrieb, drobné predajne
- výchovno-vzdelávacie centrum v prírodnom prostredí - lesná škola/vzdelávacie priestory, priestory pre záujmové aktivity, kultúrno-spoločenské a výstavné priestory, viacúčelová sála pre kultúrne podujatia, zdravotná služba, športové plochy
- verejné hygienické zariadenie
- sadové úpravy prírode blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, terasy, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, atď.)
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy a odpadového hospodárstva
- drobné prevádzkové zariadenia

- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií

Nepřípustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

Prevádzkové zariadenie (OVPI, OVPr)

(OVPI, OVPr) – prevádzkový objekt lesohospodárskeho charakteru, prevádzkový objekt športovo-rekreačných areálov so špecifickými požiadavkami na architektonické riešenie, vhodné do prírodného prostredia

Funkčné využitie:

Prípustné

- správa objektu, areálu, lesnej oblasti, informácie
- spoločenská miestnosť, výstavná miestnosť, informačná, zdravotná služba, požičovňa športových potrieb v rámci objektu, verejné hygienické zariadenie
- prirodzené spoločenstvá lesnej flóry a fauny (s nevyhnutnými lesohospodárskymi, rekultivačnými a revitalizačnými opatreniami), vodné toky, vodné plochy so sprievodnou vegetáciou
- brehovité porasty (na území hydrického biokoridoru) obhospodarované prírodou blízkymi spôsobmi
- dosadby a výsadby prírode blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia
- sadové úpravy prírode blízkeho charakteru v areáloch občianskej vybavenosti, ktoré nadviažu na celkový charakter územia

Prípustné doplnkové

- nevyhnutné plochy a zariadenia prípustného športovo-rekreačného mobiliáru a drobnej architektúry (prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, kultúrno-historické prvky, besiedky, prístrešky, lavičky, stoly, oddychové sedenia, terasy, ohniská, mostík, lávka, verejné osvetlenie, informačné a orientačné tabule, atď.)
- manipulačné plochy pre potreby obsluhy a odpadového hospodárstva, nevyhnutné parkovacie stojiská
- nespevnené plochy lesných komunikácií (mäkké lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- spevnené plochy lesných komunikácií (tvrdé lesné cesty) s príslušným nevyhnutným mobiliárom
- prevádzkové zariadenia pre údržbu lesa
- spevnené a nespevnené plochy rekreačných chodníkov s príslušným mobiliárom
- nevyhnutné plochy a zariadenia technickej vybavenosti prípustných funkcií

Nepřípustné

- funkcie – výroba, skladovanie, doprava ako hlavné funkcie
- bývanie – trvalé aj prechodné (okrem existujúcich objektov)
- všetky druhy funkcií s negatívnym vplyvom na prípustné a prípustné doplnkové funkcie, na prírodné a spoločenské prostredie
- všetky druhy funkcií nezlučiteľné s danou funkciou.

3.29 KONCEPCIA KRAJINNEJ ZELENE

3.29.1 TERMINOLÓGIA

Dôležitým momentom pri tvorbe samotného návrhu je vymedzenie a definovanie základných termínov používaných v súvislosti s Bratislavským lesoparkom. V riešenom území Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku sú v zmysle zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch (ďalej len lesný zákon) vyčlenené dve kategórie lesov, a to *lesy osobitného určenia*, ktoré pokrývajú viac ako 90 % celkovej plochy riešeného územia a *ochranné lesy*, ktoré sú v území zastúpené len v nepatrnom množstve. Z lesov osobitného určenia, ktoré tvoria takmer celé riešené územie ide o kategóriu, ktorú lesný zákon definuje ako **prímestské a ďalšie lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou**.

Pre potreby urbanistickej štúdie je ďalej z hľadiska lokalizácie riešeného územia v rámci sídla, jeho dominantnej funkcie, prírodných a hospodárskych podmienok, možnosti umiestnenia dostatočného množstva celoročne využívaných rekreačných, technických a porastových prvkov pre územie lesoparku používaný termín „**prímestský rekreačný les**“. Jurča (1986) charakterizuje prímestský rekreačný les ako: „Upravený krajinný prvok, ktorý tvorí navzájom zladené prirodzené porastové prvky a umelé rekreačné prvky. Môže vzniknúť umelým založením alebo rekonštrukciou lesných porastov.“ Samozrejme les plní aj iné funkcie ako rekreačnú, nezanedbateľná je aj kultúrna a zdravotná, no pre potreby urbanistickej štúdie bola prevzatá terminológia prímestského rekreačného lesa, ktorý najviac vystihuje problematiku bratislavského lesoparku

V území sa ďalej používa pojem *lesný park*, a to pre nástupné časti prímestského lesa so sústredenou rekreačnou návštevnosťou (lokality Horná Mlynská dolina po Železnú studničku a Kamzík). Ide o vysoko účelový typ lesného rekreačného územia s najintenzívnejším rekreačným využívaním.

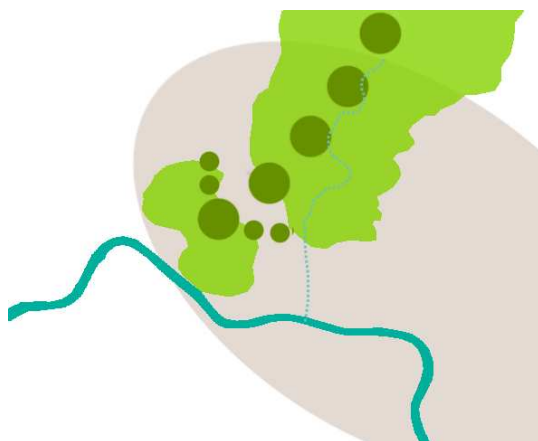
3.29.2 ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ

Pre pochopenie významu lesa v riešenom území ale aj pre celé územie Bratislavy je potrebné uviesť niekoľko základných informácií týkajúcich sa stavu zelene na území mesta. Podľa posledných údajov (Reháčková, Paudišová, 2006) predstavuje celková výmera lesov a lesoparkov na území Bratislavy 8 345,31 ha. Takmer štvrtinu výmery mesta teda pokrývajú lesy, ktoré sú situované prevažne na svahoch Malých Karpát, len v malej miere aj v nížinnej časti mesta. **Lesy** tak reprezentujú až **91 % verejne prístupných plôch zelene**, pričom parky, menšie parkovo upravené plochy zelene a zeleň bytovej zástavby predstavuje s výmerou 864 ha len 9 %. Plocha riešeného územia je 4750 ha, čo predstavuje *viac ako polovicu celkovej rozlohy lesov na území mesta Bratislavy*.

Údaj o významnosti lesa v rámci celého sídla je rozhodujúcim ukazovateľom pre tvorbu základnej koncepcie pri riešení urbanistickej štúdie lesoparku. Návrh zároveň vychádza zo skutočnosti, že ide o *prímestský rekreačný les*, kde má dominantné postavenie prírodné prostredie – LES (na rozdiel od veľkých rekreačných stredísk so situovaním vybavenosti, ubytovacích kapacít apod.), ktoré sa nachádza v tesnom kontakte s urbanizovaným prostredím mesta. Návrh prírodný potenciál územia rešpektuje, podporuje a návrhom revitalizačných opatrení ďalej rozvíja. Dominantným poslaním tak ostáva krátkodobá rekreácia v prírodnom lesnom prostredí, ktorá využíva prírodný potenciál územia.

Z hľadiska priestorového usporiadania predstavuje lokalizácia Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku výbornú ukážku začlenenia prírodného prostredia do organizmu mesta. Riešené územie, ktoré je súčasťou Chránenej krajinskej oblasti Malé Karpaty je jedinečným prvkom celého systému zelene mesta. Ako územie s výnimočnými prírodnými hodnotami, tak potom popri rekreačnej, zdravotnej a kultúrno-náučnej funkcii plní dôležité ekologické funkcie (stabilizačnú, vodohospodársku, bioklimatickú, pôdochrannú).

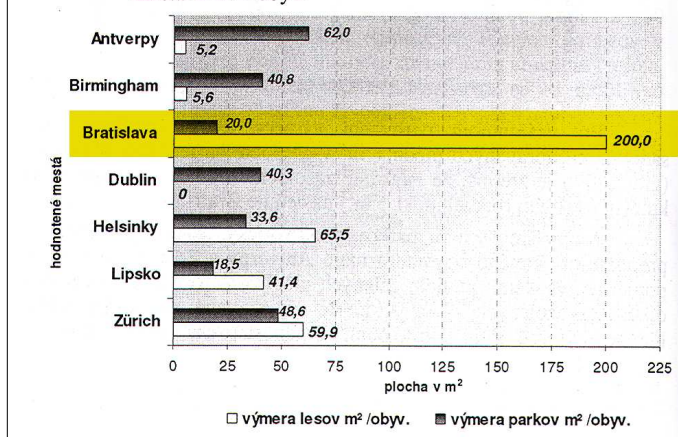
Masív Malých Karpát na území Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku do mesta preniká prostredníctvom „zeleného klinu“, ako zatiaľ ešte harmonická lesná krajina, ktorá predstavuje nesmierny potenciál prírodného prostredia v bezprostrednom kontakte s vysoko urbanizovaným prostredím mesta. „Zelený klin“ sa ďalej včleňuje do mesta prostredníctvom mozaiky voľných, nezastavaných plôch rôzneho charakteru (zeleň mestská aj krajinná, vodné plochy a pod.), čím prirodzene vytvára priestor na jeho rekreačné využitie.

3.29.3 FILOZOFIA NÁVRHU

Základná filozofia návrhu vychádza z dostupných informácií týkajúcich sa zelene na území Bratislavy a údajov o Bratislavskom lesoparku. Návrh je postavený na skutočnosti dominantného postavenia lesov v systéme zelene mesta a slabšieho zastúpenia parkov a parkovo upravených plôch. Základnou myšlienkou je tak vytvoriť priestory, ktoré budú zohľadňovať aj prostredníctvom úprav vegetácie požiadavky rozličnej intenzity rekreačného využitia. To znamená, že územia s vysokou návštevnosťou, lokalizáciou vybavenosti a vyššou mierou zaťaženia prírodného prostredia budú mať charakter parku a územia, ktoré sú menej intenzívne využívané si zachovávajú charakter lesa. Z tohto základného predpokladu sa následne odvíja aj návrh zelene s možnosťou situovania rôznych aktivít pre jednotlivé časti riešeného územia. (Prevzaté z: Reháčková, Paudišová: Vegetácia v urbánnom prostredí, 2006)

Graf č. 11: Porovnanie výmery parkov spolu so sadovnícky upravenými plochami a lesov vo vybraných európskych mestách na 1 obyv.

Pre potreby vymedzenia jednotlivých priestorov s odlišnými úpravami prírodného prostredia boli v riešenom území vymedzené zóny a pásma, ktoré zohľadňujú súčasný stav využívania územia a zároveň rešpektujú prírodný rámec prostredia, do ktorého sú jednotlivé aktivity začlenené. V zmysle **funkčného zónovania** sú na základe *intenzity rekreačného využitia* územia vyčlenené 3 zóny. **Pásmovanie** zase vymedzuje *vonkajšie rekreačné pásmo* a *vnútorné rekreačné pásmo* (jadrové územie).

Vymedzenie pásiem a zón

Celé riešené územie je rozdelené na dve pásma, v ktorom sú vyčlenené tri zóny.

Pásma zohľadňujú vzdialenosť územia od zastavaného územia a mieru ich využívania vzhľadom k lokalizácii v riešenom území.

Vonkajšie rekreačné pásmo predstavuje územie, ktoré sa nachádza v bezprostrednom kontakte s urbanizovaným mestským prostredím. Tvorí tzv. *nárazníkové pásmo*, ktoré primárne zachytáva pohyb návštevníkov, ktorí ho využívajú v blízkosti svojho obydlija. Ide teda o územie, ktoré zohráva dôležitú úlohu z hľadiska poskytovania priestoru pre rôzne formy každodennej krátkodobej rekreácie pre obyvateľov kontaktového pásma. Územie je charakteristické výraznou sieťou turistických chodníkov, ktoré ďalej vstupujú do jadrového územia, pričom si ale zachováva charakter lesného prostredia.

Vnútorné rekreačné pásmo (jadrové územie) je tvorené porastovými prvkami, s jednoduchšou sieťou chodníkov a s bodovo umiestnenými rekreačnými lokalitami. Intenzita pohybu návštevníkov v tomto území smerom do vnútra jadrového územia klesá.

Vymedzenie *zón* v riešenom území vychádza zo základných kompozičných princípov a funkčného a priestorového členenia *prímestského rekreačného lesa*, ktoré je možné v zmysle Generálneho plánu Bratislavského lesného parku (2006) a Jurču (1986) charakterizovať nasledovne:

Funkčná zóna I. - predstavuje stredisko s najväčšou koncentráciou rekreácie a sústredenou technickou vybavenosťou, majúci charakter *lesného parku*. Budujú sa v nej rozhodujúce technické prvky a vytvárajú biologické a ostatné prvky prímestského rekreačného lesa. Zahŕňa najmä plochy v najbližšej nadväznosti na sídelnú aglomeráciu. Túto zónu predstavujú záujmové lokality Horná Mlynská dolina po Železnú studničku a lokalita Kamzík.

Funkčná zóna II. – priestory sa nachádzajú vo vzdialenejšej polohe k mestu, avšak maximálne do 4 hodinovej chôdze (Kačín, Rača – Slalomka). Ich návštevnosť je o niečo nižšia ako v predchádzajúcej funkčnej zóne, čomu je prispôsobená aj vybavenosť lokalít a stupeň úprav prírodného prostredia, najmä lesných porastov. Sem patria aj plochy pozdĺž hlavných turisticko-rekreačných trás a funkčné plochy (trávnaté plochy, vyhlídkové miesta apod.).

Funkčná zóna III. – územie, v ktorom les plní produkčne – rekreačnú funkciu. Územie je vymedzené za účelom rekreačného využitia nenarušeného prírodného prostredia a prirodzených daností prostredia. Ide o ostatné územie, ktoré vytvára pokojné podmienky bez rušivých vplyvov, najmä hluku, s najnižšou návštevnosťou a najjednoduchšou rekreačnou vybavenosťou (chodníky, odpočinkové miesta a pod.).

Zaradenie územia Hornej Mlynskej doliny do funkčnej zóny I. a II. je spracované na základe lokalizácie objektov občianskej vybavenosti, intenzity návštevnosti, kvality vegetačných úprav a v značnej miere na základe stupňa pozmenenia prírodného prostredia.

3.29.4 ZÁSADY FORMOVANIA KRAJINNÉHO OBRAZU

Na celkovom obraze mesta Bratislavy sa významne podieľajú dva prírodné fenomény – masív Malých Karpát, ktorý sa v severovýchodnom smere vkladá do organizmu mesta a rieka Dunaj, ktorá tvorí prirodzenú hranicu mesta v západnej časti, odkiaľ následne pokračuje a pri Zimnom prístave vytvára charakteristický meander stáčajúci sa južným smerom.

V zmysle zásad formovania krajinného obrazu na úrovni Bratislavského kraja (ÚPN VUC BA, 1998) boli zhrnuté nasledovné zásady, podľa ktorých budú v krajinnom obraze Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku pôsobiť:

- *masív lesa na hrebeni Malých Karpát s citlivo dokomponovanými okrajovými partiami v kontaktovom pásme*
- *svahové partie Malých Karpát s dotvorenou štruktúrou krajinej zelene vo viniciach a sadoch*

Krajinný obraz riešeného územia formuje predovšetkým masív Malých Karpát s porastmi listnatých lesov. **Lesy** vstupujú pri vizuálnom vnímaní riešeného územia do všetkých pohľadov a tvoria tak najvýraznejší a najcharakteristickejší prírodný prvok v území.

Na obraze krajiny lesoparku sa významnou mierou podieľajú aj **vinice** situované prevažne na južne exponovaných svahoch Malých Karpát, ktoré však už nepatria do riešeného územia. Sú však v jeho bezprostrednej blízkosti a tvoria tak prirodzenú súčasť územia kontaktového pásma. V poslednej dobe však dochádza k deformovaniu krajinného obrazu prostredníctvom živeľnej výstavby v kontaktovom pásme, často práve na miestach bývalých viníc. Takto sa na niektorých miestach postupne vytráca plynulý prechod z urbanizovaného prostredia mesta cez terasy viníc do lesného prostredia a lesný komplex je v dôsledku toho atakovaný zástavbou priamo v okrajových častiach CHKO Malé Karpaty.

K charakteristickým prvkom krajinného obrazu patrí aj televízny vysielač Kamzík, ktorý je výrazným technickým prvkom v území. Zároveň predstavuje výrazný orientačný bod v krajine, premieta sa do obrazu krajiny v diaľkových pohľadoch a už takmer neodmysliteľne patrí do panorámy Bratislavy.

V oblasti záujmových lokalít, predovšetkým na území Hornej Mlynskej doliny, sa na krajinnom obraze výraznou mierou podieľa **konfigurácia terénu, vodné plochy a toky a otvorené lúčne priestranstvá**. Tok Vydrice, ktorý preteká celým územím, rozdeľuje v tomto mieste masív Malých Karpát na dva široké chrby. Ide o hlbšie zarezanú dolinu roztvoreného písmena „V“, čo vytvára špecifický ráz doliny. Voda v podobe vodného toku, rybníkov a menších podmáčaných plôch je neodmysliteľným prvkom obrazu Hornej Mlynskej doliny. Charakteristickým prvkom v blízkosti vodného toku sú jelšové porasty, ktoré lemujú vodný tok, prípadne sa nachádzajú na podmáčaných miestach v blízkosti toku. Rybníky vstupujú do obrazu lokality voľnou plochou vodnej hladiny so sprievodnou brehovou vegetáciou. Prostredníctvom zrkadlenia a zurčania dodáva voda priestoru takmer výtvarnú hodnotu, vytvára ďalšiu dimenziu priestoru. Charakteristickým prvkom sú otvorené lúčne priestory, ktoré územie doliny opticky rozširujú a otvárajú. Vyššie uvedené prvky, ktoré sa podieľajú na formovaní krajinného obrazu je potrebné v plnej miere zachovať a podporiť.

Územie Hornej Mlynskej doliny

1. Tok Vydrice v lokalite nad 1. kameňolomom
2. Vodná hladina 2. rybníka s kulisou lesa
3. Dočasné zamokrené územie s výskytom jelšových porastov v lokalite pod Drieňovskými lúkami.

3.29.5 KONCEPCIA KRAJINNEJ ZELENE

3.29.5.1 Riešené územie

Návrh zelene riešeného územia vychádza zo základných kompozičných princípov a funkčného a priestorového členenia *prímestského rekreačného lesa*, pričom používa charakteristické porastové prvky vo vymedzených funkčných zónach.

Základom prímestského rekreačného lesa sú porastové prvky:

- Zapojené lesné porasty

- Riedke porasty – riedkolesie (lesné porasty so zníženým zakmenením)
  - parkového typu
  - lesného typu
- Otvorené plochy

Tieto sú ďalej doplnené ďalšími prvkami ako:

- Okraje lesov
- Lesy v okrajových zónach vodných plôch a pozdĺž vodných tokov
- Solitéry
- Aleje
- Priehľady z vyhlídkových miest

Otvorené priestory a riedkolesie ako funkčné plochy v nadväznosti na vzdialenosť od záchytných parkovísk a hlavných turistických trás sú základom *funkčnej zóny I.* *Súvislé lesné porasty* tvoria *zónu III.*, v ktorej sú rozmiestnené ostatné rekreačné lokality a jednotlivé funkčné plochy *zóny II.*, ktoré sú poprepájané sieťou turistických, rekreačných, poznávacích a cyklistických trás.

Návrh podporuje a dopĺňa prostredie lesných porastov, pričom dôraz je kladený na estetiku lesa a estetiku drevín ako dominantného prvku lesoparku. V rámci záujmovej lokality Horná Mlynská dolina a Kamzík pracuje s novo navrhnutými objektmi zelene s náučným charakterom, ako arborétum a prírodná galéria.

Každá drevina, každý druh má svoje špecifické vizuálne pôsobenie, svoju estetickú pôsobivosť, svoju krásu. Táto hodnota drevín je ťažiskovým momentom pri úpravách jednotlivých priestorov v riešenom území. Estetická hodnota drevín sa dostáva do pozornosti návštevníka lesného prostredia či už vo forme pôsobenia celého porastu, alebo pri vnímaní jednotlivých jedincov samostatne predovšetkým v miestach okrajov porastov, pozdĺž ciest a priesekov, v blízkosti odpočívadiel.

3.29.5.2 Záujmové lokality

Návrh riešenia zelene na území záujmových zón začleňuje územie z hľadiska lokalizácie, intenzity využívania a frekvencie návštevnosti lokality do 2 funkčných zón. Funkčná zóna I., do ktorej je zaradená lokalita Horná Mlynská dolina po Železnú studničku a Kamzík a funkčná zóna II., kam patrí úsek Hornej Mlynskej doliny od Železnej studničky po Sanatórium, Kačín a Rača – Slalomka.

Horná Mlynská dolina po Železnú studničku a **Kamzík** patria do funkčnej zóny I., v ktorej ide o najintenzívnejšie využívané územie. Vymedzenie funkčnej zóny I. po Železnú studničku vychádza z prírodných daností lokality. Úsek od Sanatória po Železnú studničku predstavuje územie, s na ktorom sú evidované porasty. Návrh z tejto skutočnosti vychádza, a s nimi ako s plochami *lesného parku*. Základné východisko návrhu je postavené na samotnej definícii lesného parku, ktorá je v súlade so základnou filozofiou návrhu a ktorá hovorí, že „lesný park je natoľko ovplyvnený kompozičnými zákonitosťami parkovej tvorby, že stráca typické vlastnosti lesa a podobá sa skôr parku. Voľné plochy sú rozsiahlejšie (až 70 % plochy) a sú udržiavané intenzívnejšie.“

Horná Mlynská dolina

V oblasti Hornej Mlynskej doliny ide predovšetkým o dotvorenie existujúcich plôch zelene, nové plochy zelene sú navrhované len v časti Patrónka. Ťažisko návrhu zelene v priestore doliny predstavuje územie od 9. mlyna po Železnú studničku spolu s riešením priestoru Železnej studničky a 2. rybníka a územie Drieňovských lúk – Snežienky.

Časť Patrónka

V priestore Patrónky návrh vytvára nové priestory verejne prístupnej zelene otvorením existujúcich neudržiavaných plôch v blízkosti bývalého Dojčenského ústavu, ktoré momentálne nie sú využívané a nachádza sa tu neudržiavaná zeleň, znečistený a zarastený tok Vydrice, drobný komunálny odpad a pod. Ide o vytvorenie kvalitatívne odlišných plôch verejných priestranstiev, ktoré predstavujú dôležitú súčasť jedného z najvýznamnejších nástupných bodov do lesoparku. Dôležitým prvkom v území je vodný tok Vydrica, ktorý celým územím preteká. V úseku medzi Lamačskou cestou a Červeným mostom návrh uvažuje s revitalizáciou vodného toku, obnovou brehových porastov a zapojenia vody do priestoru prostredníctvom sprístupnenia brehov toku. Zároveň vytvára sieť peších chodníkov situovaných v blízkosti vodného toku a malé premostenia Vydrice. Mostíky zároveň zabezpečia prepojenie verejného priestoru s areálom Centra vedecko-technických informácií SR, ktoré sa nachádza východne od navrhovaného verejného priestranstva.

Centrálny priestor je tvorený sadovo upravenými plochami zelene, kde v návrhu dominujú voľné trávnaté plochy s výsadbami stromov, krov a lemových spoločencstiev. Vo výsadbách prevládajú listnaté dreviny z dôvodu zapojenia prostredia do prírodného rámca listnatých porastov lesoparku a vodného toku Vydrice. Smerom k vodnému toku nadobúdajú výsadby prírodný charakter. Podstatou návrhu v blízkosti Vydrice je obnova a doplnenie brehových a sprievodných porastov toku.

Prostredníctvom revitalizácie vodného toku, obnovy brehových porastov a prírode blízkych výsadiel je zabezpečené vtiahnutie prírodného prostredia do zastavaného územia a zabezpečenie funkčnosti toku Vydrice ako biokoridoru.

Časť od 9. mlyna pod Železnú studničku a 2. rybník

Návrh zelene vychádza z urbanistického návrhu riešenia celého priestoru. Ide o územie, ktoré má promenádny charakter so situovaním peších chodníkov pozdĺž Cesty mládeže a pozdĺž toku Vydrice. V priestore vodného toku ide o územie prírodného charakteru, ktoré smerom k Ceste mládeže postupne prechádza do intenzívnejšie upravených plôch. V týchto miestach nadobúda charakter krajinárskeho parku, s otvorenými lúčnymi priestormi so skupinami stromov a solitérmi, s použitím cudzokrajných drevín. V priestore pred Železnou studničkou („slza“) je navrhnutá plocha zelene, ktorá vytvára nástupný pohľadový priestor do areálu Železnej studničky. Návrh uvažuje s využitím existujúcej vegetácie a úpravami, ktoré podporia vzhľad areálu z konca 19. začiatku 20. storočia na dokreslenie celkového vzhľadu lokality. Sadové úpravy v areáli Železnej studničky majú historizujúci charakter, s výsadbami situovanými v spevnených mlatových plochách tak, aby podporovali celkový charakter územia, základ ktorého tvorí Labutí pavilónik a navrhované objekty OV. Na území okolo 2. rybníka návrh uvažuje s obnovou brehových porastov a drobnými úpravami terénu z dôvodov lepšej prístupnosti k rybníku (schodíky k vode).

Drieňovské lúky - Snežienka

V časti Drieňovské lúky územie prechádza do rozsiahlych otvorených lúčnych priestranstiev, ktoré sú určené pre oddych a rekreáciu. Návrh zelene zachováva voľné lúčne plochy, ako dominantný prvok v celom území.

Na lúke pod Snežienkou sú umiestnené v blízkosti okraja brehových porastov Vydrice sedenia s ohniskami, ktoré sú navzájom vizuálne oddelené vegetáciou. Brehové porasty sú navrhnuté na obnovu a doplnenie. Na tomto úseku ide len o úzky pás jelšových porastov približne rovnakej výšky, ktorý je potrebný upraviť z hľadiska vertikálneho a horizontálneho usporiadania. V západnej časti je navrhnuté ihrisko, ktoré je oddelené od Cesty mládeže výsadbami krov zabezpečujúcimi potrebné vizuálne oddelenie priestoru. V severnom svahu menšej Drieňovskej lúky je navrhnutá potná dráha, v blízkosti ktorej sú navrhnuté altánky. Návrh neuvažuje s umiestnením stromovej vegetácie do priestoru lúky z dôvodu zachovania pohľadového prepojenia s lúkou pod Snežienkou.

Kamzík

Lokalita Kamzík spolu s Hornou Mlynskou dolinou predstavujú najintenzívnejšie využívané územia v celom lesoparku. Výrazným prvkom územia je Cvičná lúka ako otvorené lúčne priestranstvo, ktoré poskytuje pohľady do okolia, odkiaľ je možné vnímať širšie vizuálne väzby v území. Návrh ponecháva priestor Cvičnej lúky ako otvorenú lúčnu plochu s výhľadom na panorámu Malých Karpát.

Návrh vytvára výrazný peší komunikačný priestor (promenádový chodník) nad Cvičnou lúkou, ktorý je doplnený o výsadby krov a bylín umiestnených do dlažby. Na tento priestor nadväzuje územie, ktoré sa nachádza západne od promenádového chodníka smerom k televíznej veži Kamzík. Ide o územie, na ktorom sa nachádza lesný porast a ktorým prechádza sieť živelne vyšliapaných chodníkov, v dôsledku čoho dochádza k nadmernému zhutňovaniu pôdy a vytvoreniu nepriaznivých podmienok pre dreviny. Návrh vytvára jasnú sieť peších prepojení cez územie a navrhuje porastovú plochu obnovu. Významným prvkom návrhu je arborétum, ktoré je navrhnuté v lokalite účelového zariadenia Mestských lesov Bratislava.

Kačín

Návrh zelene v záujmovej lokalite Kačín využíva existujúce porastové prvky prímestského rekreačného lesa. Dominantným prvkom územia je Kačínska lúka, ako južne exponovaný otvorený lúčny priestor. V spodnej časti dochádza v posledných rokoch k postupnému zalesňovaniu priestoru lúky. Návrh ponecháva Kačínsku lúku ako otvorený priestor s priaznivou expozíciou a výhľadmi do krajiny. Spodnú časť presvetľuje priesekami a umiestňuje do týchto priestorov herné prvky a ihrisko s prírodným charakterom. Vo východnej časti s lesným porastom je umiestnená sieť chodníkov. Severná časť lúky v blízkosti okrajov porastu je doplnená o drevené „solária“, ktoré poskytujú využívanie priestoru pre skupinky návštevníkov so situovaním sedenia, ohniska a plôch pre deti. Jednotlivé solária sú vzájomne oddelené výsadbami krov, čím zabezpečujú intimitu prostredia. Okolie bufetu Lesanka u Barteka je navrhnuté na úpravu vrátane drobných výsadiel bylín a krov.

Rača – Slalomka

V lokalite Rača – Slalomka je navrhnutý areál pre športové využitie (lyžovanie). Návrh uvažuje s odstránením náletu v koridore bývalej lyžiarskej trate, odstránením invázneho boľševníka obrovského a zachovaním spoločenských s vresom obyčajným jeho premiestnením do častí mimo dráhy.

3.29.6 ZÁSADY ROZVOJA KRAJINNEJ ZELENE

Riešené územie

Podmienky pre rekreáciu je potrebné utvárať tak, aby smerom do vnútra prírodného komplexu ubúdala koncentrácia a intenzita civilizačných prvkov, mimo vymedzených rekreačných centier lokalizovaných v I. a II. zóne.

V lokalitách NATURA 2000 uskutočňovať opatrenia vedúce k dosiahnutiu prirodzenej druhovej skladby biotopov odpovedajúce trvalým podmienkam stanovišťa.

Pre investičnú činnosť na území lokalít NATURA 2000 platia ustanovenia § 28 zákona NR SR č. 543/2002 Z. z o ochrane prírody a krajiny.

Otvorené plochy

Ide predovšetkým o plochy trávnikov a lúčnych spoločenstiev. Do týchto plôch je možné umiestňovať dreviny v podobe solitér príp. menších skupiniek drevín, ktoré sú v ploche umiestnené nepravidelne. Do týchto miest sú umiestňované prvky drobnej architektúry a mobiliáru – ako altánky, besiedky, ohniská a pod.

Existujúce čistinky, lúky a voľné priestranstvá nezalesňovať, ak slúžia alebo sú navrhnuté pre rekreačnú aktivitu.

Okolo malých vodných tokov, ktoré pretekajú cez nelesné plochy mimo zapojených lesných porastov, vytvoriť biologicky hodnotné a esteticky pôsobivé brehové porasty.

Riedkolesie

Zakladanie a tvorbu riedkolesí realizovať na báze existujúcich porastov znížením zakmenenia na 0,3 – 0,5.

Zastúpenie drevín orientovať na prirodzené zloženie s dôrazom na pestrosť drevinového zloženia

Okraje porastov

V miestach, kde okraje porastov zároveň tvoria okraj lesa, je dôležité, aby si okrajové stromy zachovali hlboké zavetvenie – tzv. porastový plášť – ktorý je možné v istých prípadoch doplniť súvislým porastom krov.

Okraje porastov pozdĺž promenádnych ciest a peších chodníkov

V týchto miestach nie je potrebné udržiavať a vytvárať porastový plášť. Porastový okraj v týchto miestach rozvoľniť, aby neizoloval prechádzkovú trasu od vnútra porastu. Pozdĺž týchto ciest je vhodné vytvárať aleje, či už obojstranné alebo jednostranné z drevín, ktoré sú atraktívne svojím habitom, ale aby zároveň príliš výrazne nekонтastovali s ostatnými prírodnými prvkami. Alej nesmie byť príliš hustá, aby nedochádzalo k prílišnému zatieneniu cesty a nedeformovali sa koruny jej stromov.

Súvislé lesné porasty

Súvislé lesné porasty tvoria jadro zóny III. a zónu II. Zosúladiť požiadavky na rekreačno-zdravotnú funkciu, ochranu prírody a krajiny s požiadavkami na produkciu drevnej hmoty prostredníctvom uplatňovania princípov funkčne integrovaného lesného hospodárstva.

Vodné toky

Zabezpečiť obnovu a doplnenie brehových a sprievodných porastov Vydrice v rámci revitalizácie vodného toku.

Pri revitalizácii vodného toku Vydrice používať len autochtónne dreviny, vytvárať štruktúrne výsadby po oboch stranách toku s vnútornou štruktúrou a vertikálnou členitosťou (vytvárať etážové porasty).

Revitalizáciu vodného toku realizovať na základe samostatne vypracovanej projektovej dokumentácie.

Pri tvorbe a úpravách jednotlivých plôch riešeného územia dbať o to, že ide skutočne o prostredie lesa a aby sa v dôsledku prehnanej snahy o estetiku lesa nestratila hranica medzi lesom a parkom. Špecifickým prostredím je len územie Hornej Mlynskej doliny po lokalitu Železná studnička a Kamzík, kde je územie využívané veľmi intenzívne a prejavuje sa tu antropický tlak na prírodné prostredie. Na území týchto lokalít sa preto návrh zelene blíži návrhu parkových plôch (lesný park). Uplatňuje sa tu princíp práce s otvorenými plochami, do ktorých sú umiestňované skupiny stromov, krov a solitér. Ide však o dosadby, výsadby prírody blízkeho charakteru, ktoré nadviažu na celkový charakter územia.

Pre tvorbu lesnej krajiny aj na území sídla je základom práca so súborom stromov, krov a prízemnej vegetácie – tzn. s lesnými porastmi a ich skupinami na väčších alebo menších plochách. Hlavný význam teda spočíva v založení, výchove a obnove porastov.

3.30 ZÁSADY OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, ZÁSADY TVORBY ZELENE, VÝZNAMNÝCH KRAJINNÝCH PRVKOV A OSTATNÝCH PRÍRODNÝCH PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

Územie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku je súčasťou masívu Malých Karpát, ktorý predstavuje vďaka svojim prírodným hodnotám nezastupiteľný prvok v systéme zelene mesta. Zároveň vystupuje ako výrazný kompozičný a funkčno-priestorový prvok zelene, ktorý je dôležitou súčasťou z hľadiska urbanistickej kompozície sídla. Územie je súčasťou CHKO Malé Karpaty.

3.30.1 NÁVRH ZÁSAD OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY PODĽA ZÁKONA Č. 543/2002 Z. Z. O OCHRANE PRÍRODY A KRAJINY

- rešpektovať pôvodné koryto Vydrice
- rešpektovať UEV Vydrica, všetky aktivity navrhovať v dostatočnej vzdialenosti od jej územia
- neumiestňovať objekty OV do podmáčaných (zamokrených) území
- na území ÚEV Vydrica dbať na prirodzenú obnovu a podporovať zmladzovanie najmä jelše
- ponechávať a funkčne využívať húštiny a kroviny s cieľom tvorby úkrytov pre vtáctvo a drobné cicavce
- nerozširovať trávnaté (lúčne) plochy na úkor stromového porastu (pri vymedzovaní prírodných športových plôch akceptovať stromový porast
- ponechávať v porastoch dostatočné množstvo odumretých a bŕtlavých drevín, a to vo forme stojacich kmeňov aj ležaniny
- používanie chemických prípravkov obmedziť iba na nevyhnutné prípady,
- dbať na technologickú disciplínu a šetrnosť pri ťažbových zásahoch
- dôsledne dbať na ochranu brehových porastov a prípadné zásahy v brehových porastoch orientovať len na odstraňovanie odumierajúcich a odumretých jedincov v blízkosti rekreačných priestorov, ktoré predstavujú potenciálne riziko pre návštevníkov,
- ponechávať staré alebo mohutné stromy, stromy s netvárnymi, bizarne formovanými kmeňmi a korunami, solitéry, trsy výmladkov, esteticky pôsobivé dreviny (napr. breza, osika, rakyta, brekyňa, čerešňa),
- ponechať výmladkové a stredné lesy v súčasnom rozsahu z dôvodu ich estetickej pôsobivosti, kultúrno-historického a ekologického významu,
- pri dopĺňaní mladín, vzniknutých prirodzeným zmladením, je treba vnášať dreviny chýbajúce, a to skupinovo, na väčšie medzery a plošiny, a to vo forme voľných skupín, výsadbou vyspelejších sadeníc a drevín biologicky a esteticky cennejších druhov,
- pozdĺž vodných tokov, ramien a ostatných vodných plôch vylúčiť obnovnú ťažbu v páse širokom minimálne 30 m (pri obnove LHP prekategORIZOVAŤ tieto porasty na ochranné lesy, resp. lesy osobitného určenia podľa písmena „e“),
- účelovo predĺžiť rubnú dobu, v krajnom prípade až po fyzický vek drevín,
- zastúpenie drevín orientovať na prirodzené zloženie, uprednostňovať zmiešané porasty, podporovať druhovú pestrosť drevinového zloženia. Preto je potrebné, najmä pri úrovňových prebierkach, zámerne uprednostňovať dreviny biologicky cennejšie a dekoratívnejšie, aj keď by z hospodárskeho hľadiska celkom nevyhovovali (napr. breza, osika, rakyta v karpatskej časti BLP).
- pri výchove porastov nepoužívať krúžkovanie, arboricídy a herbicídy,
- pri umelej obnove voliť nepravidelné spony,
- drevo ťažiť a zväzať mimo hlavnej rekreačnej sezóny a mimo obdobia rozmnožovania živočíchov a výchovy mláďat a rešpektovať pritom ich reprodukčné lokality a migračné trasy (osobitne významné najmä pre obojživelníky),
- obmedziť používanie ťažkých mechanizmov, znižovať škody spôsobené ťažbou a dopravou dreva,
- pri ťažbe, približovaní a odvoze dreva dbať na technologickú disciplínu, uprednostňovať metódu kmeňovú a sortimentovú (na odvoznú miesto sú dopravované už vytriedené sortimenty alebo výrezy štandardných dĺžok),

- zvyšky po ťažbe nespáľovať, ale ponechávať v porastoch, prípadne ich na mieste spracovať štiepkovaním

3.30.2 UZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

V rámci riešeného územia bola problematika ÚSES spracovaná na regionálnej úrovni v mierke 1: 10 000 a 1: 5 000 a na lokálnej úrovni v mierke 1: 1 000. Základ riešenia ÚSES na regionálnej úrovni predstavuje dokument Regionálneho územného systému ekologickej stability hlavného mesta SR Bratislavy z roku 1994 vypracovaný SAŽP (Králik a kol., 1994) a návrh R-ÚSES v rámci ÚPN hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, ktorý je pre potreby mierky stanovenej v zadaní spresnený a pre jednotlivé záujmové lokality na základe terénneho prieskumu a mapovania rozpracovaný na až miestnu úroveň. ÚPN hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov uvádza na území Bratislavského lesoparku biocentrá bez vymedzenia. Tieto biocentrá sú v návrhu ÚSES v urbanistickej štúdii spresnené. Hranice jednotlivých biocentier sú odvodené z hraníc jednotlivých porastových skupín (v zmysle porastových máp).

V riešenom území sú na regionálnej a nadregionálnej úrovni vymedzené nasledovné skladobné prvky ÚSES:

Biocentrá regionálneho významu:

- RbC Vajnorská dolina
- RbC Zbojnička – Panský les
- RbC Hrubý vrch
- RbC Hrubá pleš
- RbC Pekná cesta
- RbC Železná studnička I. a II. rybník
- RbC Železná studnička III. a IV. rybník

Biokoridory:

- NRBk JV svahy Malých Karpát
- NRBk SZ svahy Malých Karpát
- RBk Vydrica s prítokmi

Pre územie Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku nebol spracovaný projekt miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) v zmysle Metodických pokynov na vypracovanie územných systémov ekologickej stability (Ministerstvo ŽP SR, 1993). Skladobné prvky ÚSES na regionálnej úrovni sú tak ďalej dopĺňané a rozvíjané na lokálnej úrovni v podobe miestnych biokoridorov a biocentier. Návrh ÚSES na miestnej úrovni je rozpracovaný pre záujmové lokality Horná Mlynská dolina a Kamzík, kde je potrebné zabezpečiť funkčný systém, ktorý zaisťuje ekologickú stabilitu územia v súlade s jeho intenzívnym rekreačným využívaním a rastúcim urbanizačným tlakom. V prípade ostatných dvoch záujmových lokalít Kačín a Rača – Slalomka ide o plošne malé územia, ktoré sú podstatne menej zaťažené návštevníkmi lesoparku a len s malým počtom objektov vybavenosti, lokalizovaných v lesnom prostredí, kde nie je potrebné na takejto úrovni navrhovať skladobné prvky ÚSES. Lokality sú súčasťou CHKO Malé Karpaty a platí v nich 2. stupeň ochrany, čo je pri takomto type územia dostačujúca legislatívna ochrana.

Horná Mlynská dolina

Os územia predstavuje vodný tok Vydrica, ktorý preteká celým územím záujmovej lokality Horná Mlynská dolina. Tok je evidovaný ako biokoridor regionálneho významu:

- RBk Vydrica s prítokmi

Ako biocentrá regionálneho významu sú na území Hornej Mlynskej doliny vymedzené:

- RBc Železná studnička I. a II. rybník
- RBc Železná studnička III. a IV. rybník

V nadväznosti na RÚSES boli následne na území Hornej Mlynskej doliny vymedzené skladobné prvky MÚSES, ktoré sú tvorené biocentrami a biokoridormi miestneho významu. V území sú vymedzené dva biocentrá a šesť biokoridorov lokálneho významu. Ako biocentrá boli vymedzené podmáčané lokality, s výskytom podhorských lužných lesov. Ide o územia alúvia Vydrice, ktoré sú podmáčané prúdiacou vodou alebo ovplyvňované povrchovými záplavami., kde hlavnú mapovaciu jednotku predstavujú jelšovo-jaseňové podhorské lužné lesy. Ako biokoridory miestneho významu boli vymedzené prítoky Vydrice.

Vymedzenie skladobných prvkov MÚSES bolo urobené pre potreby urbanistickej štúdie. Je potrebné, aby následne na štúdiu nadväzovalo presné vymedzenie biotopu *Lužné vrbovo-topol'ové a jelšové lesy*, ako prioritného biotopu európskeho významu a vymedzenie hranice, ktorá bude rešpektovaná pri plánovaných zámeroch v území. Nakoľko ide o veľmi cenné spoločenstvá súvislej európskej siete chránených území NATURA 2000 je potrebné im venovať primeranú pozornosť z hľadiska ich zachovania.

Ohrozenosť biotopu a činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na biotop::

Prirodzené funkcie týchto biotopov a ich regeneračná schopnosť sú ohrozené nasledovnými činnosťami:

- Vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd poškodzujúce ukazovatele vody vhodnej pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb
- Rozširovanie invázných druhov rastlín
- Zriaďovanie rybochovných zariadení
- Výkon rybárskeho práva - lov rýb
- Úpravy tokov, priehrad, rybníkov a ochranných hrádzí
- Umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche neslúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela
- Umiestnenie vodného diela
- Budovanie a vyznačenie turistických chodníkov, náučných chodníkov, bežeckých trás, lyžiarskych trás alebo cyklotrás
- Výrub drevín brehových porastov (žiadateľ nie je správcou vodného toku), nad 50 m dĺžky
- Údržba brehových porastov (oprávnenie správcu toku), nad 1000 m dĺžky
- Likvidácia brehových porastov holorubným spôsobom (oprávnenie správcu toku), nad 100 m dĺžky

Odporúčania a navrhované menežmentové opatrenia:

- dbať na prirodzenú obnovu a podporovať zmladzovanie predovšetkým jelše
- ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch.

3.30.3 NÁVRH EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ

Pre rozvoj územia sú vypracované nasledovné návrhy ekostabilizačných opatrení:

- Rešpektovať v katastrálnych územiach nadradené prvky územného systému ekologickej stability (ďalej len „ÚSES“) regionálnej úrovne.
- Rešpektovať v súlade s platnou metodikou MŽP SR z roku 1993 pri vymedzovaní prvkov ÚSES ich predpísané rozmery.
  - biokoridor regionálneho významu – max. dĺžka 700 m, min. šírka 40 m
  - biokoridor miestneho významu – max. dĺžka 2 000 m, min. šírka 15 m
  - biocentrum miestneho významu – min. plocha 0,5 ha v prípade stepného alebo mokradňového spoločenstva a 3 ha v prípade lesného spoločenstva.
- Rešpektovať v súlade s platnou metodikou MŽP SR z roku 1993 ekologický charakter prvkov ÚSES.
- Využiť na odstránenie bariér orientovaných v kolmom smere na osi korýt vodných tokov a brániacich priechodnosti biokoridorov potrebu zvýšenia protipovodňovej ochrany sídiel.
- Vzhľadom na zvyšujúcu sa kultúrnu úroveň obyvateľstva a jeho zvyšujúce sa požiadavky na možnosti a kvalitu krátkodobej rekreácie v mieste bydliska spájať ekologickú funkciu základných prvkov ÚSES s ich možnou rekreačnou, kultúrnou, estetickou, výchovnou a sociálnou funkciou.
- Odporúčať pri menežmente základných prvkov ÚSES dostupné opatrenia urýchľujúce sukcesiu.
- Odporúčať v prípade prvkov ÚSES lesného charakteru, teda porastov drevín v rámci opatrení urýchľujúcich sukcesiu, imitáciu chýbajúcich častí cyklov prirodzených lesných spoločenstiev, najmä fázy zrodu (výsadbou drevín zo semien alebo sadeníc získaných zo semien (nie odrezkov), fázy odumierania (vyvesovaním „vtáčích búdok“), alebo rozpadu (inštaláciou prvkov záhradnej architektúry zhotovených z hrubého a chemicky neošetreného dreva).
- Zaisťiť priechodnosť medzi prvkami ÚSES (vhodné priechodné pletivové, latkové oplotenia pre drobné živočíchy).
- Neumiestňovať objekty OV do podmáčaných (zamokrených) území.
- Na územiach s výskytom jelšovo-jaseňové podhorské lužné lesy dbať na prirodzenú obnovu a podporovať zmladzovanie najmä jelše a jaseňa.
- V návrhoch krajinnej zelene uplatniť aleje a stromoradia, výrazný kompozičný prvok v obraze krajiny a dôležitý prvok rekreačných trás (poskytujú tieň, plnia orientačnú a estetickú funkciu).
- Budovať „zelené námestia“ v križovatkách rekreačných trás a v ťažiskových rekreačných lokalitách.
- Parkovacie plochy dopĺňať plochami a líniami zelene.

- Rešpektovať členenie územia na vonkajšie rekreačné územie a jadrové územie lesoparku z hľadiska charakteru starostlivosti a údržby o územie a rozvoja vybavenosti.
- Vypracovať odborné sadovnícke vyhodnotenie, odbornú štúdiu a projekt úprav a údržby krajinej zelene v Hornej Mlynskej doline v úseku od Červeného mosta po Drieňovec, následne dokumentáciu v rozpracovanosti konzultovať s prvostupňovým orgánom ochrany pamiatkového fondu.

3.30.4 OPATRENIA PRI MIGRÁCII OBOJŽIVELNÍKOV

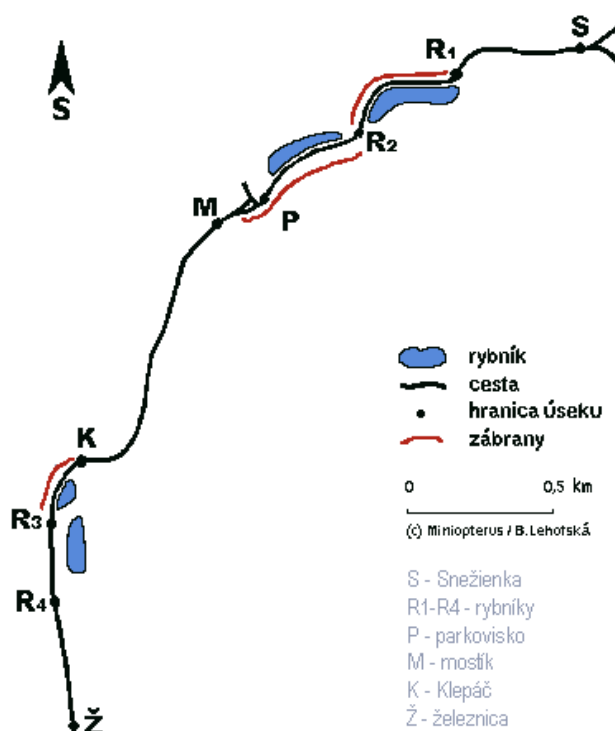
V minulosti v Bratislave dochádzalo k najväčšiemu úhynu ropúch na území záujmovej zóny Hornej Mlynskej doliny - na Železnej studničke, v dôsledku čoho vznikla akcia „Pomoc ropuchám pri jarných migráciách“, ktorá sa sústredila na lokality migrácie žiab v území Hornej Mlynskej doliny. Akcia sa koná každoročne už 23. rok, na ktorej úzko spolupracuje mimovládna organizácia *Miniopterus* a ŠOP – Správa CHKO Malé Karpaty. Cieľom je záchrana ropuchy obyčajnej (*Bufo bufo*) a čiastočne aj skokana hnedého (*Rana temporaria*).

Pri zabezpečení starostlivosti o žaby na území Hornej Mlynskej doliny je dôležitá predovšetkým starostlivosť o existujúce biotopy a ochranu žiab v čase ich migrácie.

Starostlivosť je dôležitá hlavne pri menších vodných nádržiach, ktoré poskytujú vhodné podmienky pre nakladanie vajícok, ale predovšetkým pre úspešnú metamorfózu. Tieto nádrže je potrebné čistiť od nanoseného sedimentu, zhrnúť opadané lístie, príp. vyčistiť nádrž a jej okolie od napadaných odpadkov. Tieto práce by sa mali realizovať v mesiacoch august – september. Menej vhodné lokality je možné čiastočne upraviť, čím sa zlepšia podmienky pre úspešné rozmnožovanie obojživelníkov. Úpravy sa týkajú predovšetkým brehov (napr. zošikmenie a zdrsnenie), dna (napr. prehĺbenie), príp. okolitej vegetácie.

Ochrana žiab je v riešenom úseku Hornej Mlynskej doliny zabezpečovaná budovaním zábran a následným prenášaním žiab. Zábrany sa budujú na miestach s maximálnym množstvom tiahnucich žiab cez vozovku. Po výstavbe zábran sú úseky denne sledované a zachytené žaby spoza zábran zbierané a prenášané do najbližšej vodnej nádrže, do ktorej migrujúce jedince smerujú. Oblasť Hornej Mlynskej doliny je pre potreby migrujúcich žiab rozdelená na osem úsekov (viď. obrázok). V blízkosti 8. mlyna - Klepáča sú popod vozovku vybudované dva podchody pre obojživelníky. V týchto miestach sa zábrany nasmerujú k ústiu podchodu a obojživelníky tak sami prejdú na druhú stranu vozovky.

V čase jarných migrácií žiab je potrebné, aby boli postavené zábrany rešpektované, nedochádzalo k ich ničeniu a následne usmrcovaniu migrujúcich jedincov. Podchody v blízkosti Klepáča musia byť pravidelne čistené, aby nedochádzalo k ich zanášaniu a znemožneniu funkčnosti.

3.31 KONCEPCIA OCHRANY KULTÚRNO HISTORICKÝCH HODNÔT V ÚZEMÍ

3.31.1 STAROSTLIVOSŤ O KULTÚRNO-HISTORICKÉ HODNOTY V ÚZEMÍ

Ochrana pamiatkového fondu sa na území Slovenskej republiky riadi a vykonáva v zmysle zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, prijatého 19. decembra 2001.

Pamiatkový úrad SR a krajské pamiatkové úrady vykonávajú štátny dohľad nad dodržiavaním ustanovení zákona č.49/2002 Z. z. a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, dohľad nad dodržiavaním vydaných právoplatných rozhodnutí a v rozsahu svojej pôsobnosti vydávajú rozhodnutia na odstránenie nedostatkov.

Ochrana národných kultúrnych pamiatok

V zmysle zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu pre objekty zapísané v zozname ÚZPF platia nasledovné podmienky:

- Pred začatím údržby, konzervovania, opravy, adaptácie a rekonštrukcie národnej kultúrnej pamiatky alebo jej časti (§32 ods.(1) zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov) je vlastník povinný vyžiadať si rozhodnutie Krajského pamiatkového úradu v Bratislave o zámere obnovy podľa §32 ods. 2 citovaného zákona. V rozhodnutí o zámere obnovy podľa §32 ods. 4 citovaného zákona KPÚ v Trnave určí, či sú predpokladané práce prípustné, ďalej určí podmienky, za ktorých je možné tieto práce pripravovať a vykonávať a najmä, či tieto práce možno pripravovať iba na základe výskumov.
- Podľa §32 ods. 10 citovaného zákona Krajský pamiatkový úrad v Bratislave vydá osobitné záväzné stanovisko o každej prípravnej a o každej projektovej dokumentácii údržby, konzervovania, opravy, adaptácie a rekonštrukcie národnej kultúrnej pamiatky alebo jej časti.
- V zmysle §32 ods. 11 citovaného zákona, v súčinnosti s §126 ods. (1) a (2) zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov v územnom konaní, v stavebnom konaní, v konaní o povolení zmeny stavby, v konaní o dodatočnom povolení stavby, v konaní o ohlášení udržiavacích prác alebo v konaní o odstránení nehnuteľnej kultúrnej pamiatky rozhoduje stavebný úrad na základe záväzného stanoviska KPÚ v Bratislave. Stavebný úrad postupuje tak aj vtedy, ak práce možno vykonať na základe ohlásenia.

Ochrana archeologických pamiatok

Z hľadiska ochrany archeologických nálezov a záujmov v území, Krajský pamiatkový úrad v Bratislave požiadal v zmysle § 29 ods. 4 Zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu o vyjadrenie Archeologický ústav v Nitre.

V zmysle zákona č. 50/1976 Zb. (§ 127 a 138 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (úplné znenie 109/1998 Z. z.) a zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu vydáva Archeologický ústav nasledovné vyjadrenie ako podklad k rozhodnutiu Krajského pamiatkového úradu v Bratislave.

V zmysle tohto vyjadrenia sa v záujmovom území lesoparku nachádzajú početné archeologické náleziská z praveku až z novoveku, predovšetkým v m. č. Vajnory, Rača, Lamač a Záhorská Bystrica. Pre zabezpečenie ochrany možných nálezov je preto potrebné dodržať nasledovné podmienky:

- Pre realizáciu každej stavby vyžadujúcu si zemné práce si investor (stavebník) v jednotlivých stupňoch územného a stavebného konania vyžiada konkrétne stanovisko ku každej pripravovanej stavebnej činnosti súvisiacej so zemnými prácami (líniové stavby, budovanie komunikácií, bytová výstavba, atď.) z dôvodu, že stavebnou činnosťou, resp. zemnými prácami, môže dôjsť ku narušeniu archeologických nálezísk ako aj ku porušeniu dosiaľ neevidovaných pamiatok.
- Zároveň platí upozornenie na § 37 ods. 3 citovaného zákona „O nevyhnutnosti vykonať záchranný výskum rozhoduje Krajský pamiatkový úrad v Nitre. V prípade záchranného archeologického výskumu PÚ vydá rozhodnutie po predchádzajúcom vyjadrení Archeologického ústavu SAV.“

3.31.2 OCHRANNÉ PÁSMO SÚBORU NEHNUTEĽNÝCH NÁRODNÝCH KULTÚRNYCH PAMIATOK V HORNEJ MLYNSKEJ DOLINE V BRATISLAVE

Na základe rozhodnutia č. PÚ 08/576-21/4788/SUL za dňa 30. 6. 2008 Pamiatkového úradu SR bolo vyhlásené ochranné pásmo súboru nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok v Hornej Mlynskej doline v Bratislave. Na základe rozhodnutia č. MK 3247/2008-51/12592 zo dňa 17. 9. 2008 Ministerstva kultúry SR bolo vyhlásené ochranné pásmo súboru nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok v Hornej Mlynskej doline potvrdené.

Údaje o nehnuteľných národných kultúrnych pamiatkach vyhláseného ochranného pásma

Ochranné pásmo súboru nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok v Hornej Mlynskej doline je evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky. Patria sem:

Unifikovaný názov NhKP: Mlyn Bližšie určenie PO: parný, Zaužívaný názov KP: Kühmayerova továreň, VII. mlyn	Č. ÚZPF: 814/0
Unifikovaný názov NhKP: Most železničný Bližšie určenie PO: fragment, Zaužívaný názov KP: fragment piliera (fragment piliera starého Červeného mosta)	Č. ÚZPF: 826/0
Unifikovaný názov NhKP: Stanica železničná Bližšie určenie PO, Zaužívaný názov KP: stanica Železná studienka	Č. ÚZPF: 11393/1-3
Unifikovaný názov NhKP: Nádrže vodné – sústava Bližšie určenie PO: prietochné, Zaužívaný názov KP: rybníky, jazerá	Č. ÚZPF: 816/1-4
Unifikovaný názov NhKP: Zotavovňa Bližšie určenie PO: solitér (len hlavná budova), Zaužívaný názov KP: Čatlošova vila	Č. ÚZPF: 10518/0
Unifikovaný názov NhKP: Mlyn Bližšie určenie PO: vodný, Zaužívaný názov KP: IX. mlyn	Č. ÚZPF: 815/0
Unifikovaný názov NhKP: Pomník Bližšie určenie PO: 1.máj 1890, Zaužívaný názov KP: pomník prvomájovej manifestácie	Č. ÚZPF: 813/0

Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu ochranné pásmo je územie vymedzené na ochranu a usmernený rozvoj prostredia alebo okolia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny. Z uvedeného znenia pamiatkového zákona vyplýva, že cieľom plošnej ochrany územia vyhlásením ochranného pásma je usmernený rozvoj prostredia a nie stav spôsobujúci nemožnosť akýchkoľvek stavebných zásahov zabraňujúci rozvojovým programom smerujúcich k uspokojovaniu občianskych potrieb a funkčného využitia územia.

Požiadavky vyplývajúce zo stanoviska Pamiatkového úradu SR ku predmetnej urbanistickej štúdii

- Cyklotrasy a jazdecké trasy ako aj ich sprievodná vybavenosť budú presnejšie stanovené v osobitne spracovanej projektovej dokumentácii, ktorá bude pre oblasť ochranného pásma v rozpracovanosti konzultovaná s prvostupňovým orgánom ochrany pamiatkového fondu (KPU Bratislava).
- Na území ochranného pásma nesúhlasí s riešením žiadnej čističky odpadových vôd ako dočasnej, ani so zaústňovaním odtokov z prípadných provizórnych alebo dočasných ČOV mimo ochranného pásma do odpadových potrubí prechádzajúcich ochranným pásmom.
- Pozemky 8. mlyna, 9. mlyna a bývalej reštaurácie Snežienka, definované v územnom pláne Bratislavy ako „rozvojové plochy“ nemožno rozvíjať nad rámec stanovený v urbanistickej štúdii, ktorý z hľadiska regulatívov ochranného pásma predstavuje maximum.
- Návrh na rekonštrukciu areálu Železnej studničky je potrebné riešiť formou architektonickej súťaže, podmienky súťaže spracovať v spolupráci s orgánom ochrany pamiatkového fondu.
- Navrhované plochy na táborenie (pri 8. mlyne, na mieste bývalého kúpaliska pri bývalom sanatóriu) budú prírodné, krátkodobé, sezónne a len pre deti a mládež.
- Areál bývalého sanatória projektovú dokumentáciu k novému funkčnému využitiu je potrebné v rozpracovanosti konzultovať s prvostupňovým orgánom ochrany pamiatkového fondu.
- Pre potreby regulácie (dopĺňanie, úpravy a pod.) líniovej zelene pozdĺž Cesty mládeže je potrebné uskutočniť odborné sadovnícke (príp. sadovnícke a lesnícke) vyhodnotenie a následne odbornú štúdiu a projekt úprav a údržby, ktoré je potrebné v rozpracovanosti konzultovať s prvostupňovým orgánom ochrany pamiatkového fondu.

3.31.3 ZÁSADY OCHRANY KULTÚRNO-HISTORICKÝCH HODNÔT V ÚZEMÍ

Je nevyhnutné:

- rešpektovať ustanovenia zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, požiadavky Krajského pamiatkového úradu Bratislava (KPÚ Bratislava, Leškova 17, Bratislava) na ochranu pamiatkového fondu, týkajúce sa objektov zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu – registra nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok a tiež požiadavky týkajúce sa významných

objektov pamiatkového záujmu, ktoré nie sú síce legislatívne chránené, ale sú dokladom bohatej histórie územia a dotvárajú kolorit obce a jej okolia

- Navrhované umiestnenie výtvarných prvkov s primeranou vhodnou tematikou v lokalite Hornej Mlynskej doliny koordinovať s orgánmi pamiatkovej ochrany.
- zachovať podmienky pre trvalé udržanie dobrého stavu, vrátane charakteru prostredia kultúrnej pamiatky a zachovať taký spôsob využitia a prezentácie, ktorý zodpovedá pamiatkovej hodnote kultúrnych pamiatok
- zachovať charakter kultúrnych pamiatok ako solitérov
- zachovať fungovanie štyroch nádrží – rybníkov (NKP) – vodnej hladiny, prítokov, odpadov a bezpečnostných prepádov v napojení na potok Vydrica (zachovanie týchto NKP je viazané na existenciu potoka Vydrica).

Je doporučené:

- rešpektovať zvýšené požiadavky na ochranu a funkčné a priestorové využitie objektov s pamiatkovou hodnotou v súvislosti s ich zapojením do urbanistickej štruktúry, najmä vo vzťahu k dopravnej a technickej vybavenosti a tvorbe verejných priestorov
- z hľadiska pamiatkových záujmov a pre zvýraznenie špecifík územia uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade so súčasnými potrebami
- zachovať dominantný prírodný charakter historických urbanistických priestorov v prírodnom prostredí
- novú výstavbu, dostavbu, rekonštrukciu limitovať nízkopodlažnými soliternými stavbami s tradičným typom striech a materiálov, s možným využitím podkrovia
- zachovať existujúcu intenzitu zástavby, mierku pôvodnej štruktúry zástavby, extenzívny, rozvoľnený soliterný charakter urbanistickej štruktúry
- budovy na železničnej zastávke Železná Studienka – objekty čakárne – vyčistiť a upraviť
- rekultivovať, podľa priestorových možností, terasy bývalého ovocného sadu pod Červeným mostom
- chrániť objekty s pamiatkovými hodnotami, neevidované v ÚZPF – sú svedectvom histórie územia a dotvárajú jeho kolorit, predstavujú duchovné kultúrne dedičstvo (možno sem zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii územia a ku osobnostiam obce)
- venovať pozornosť architektonickým detailom ako sú lavičky, informačné a orientačné prvky, mostné konštrukcie, zábradlia, oplotenia, prístrešky, besiedky, atď.
- chrániť krajinný ráz lesného územia, krajinný obraz lúčnych plôch, svahov Malých Karpát s vinicami
- zachovať zelený predel medzi lesmi Malých Karpát a zastavaným územím mesta, v rozvojových plochách na svahoch Malých Karpát uplatniť málopodlažnú extenzívnu zástavbu s plochami krajinej zelene.

V súvislosti s vyhlásením ochranného pásma súboru nehnuteľných NKP bude vhodné:

- venovať pozornosť aj problematike ochrany nehmotných pamiatok (súčasť legislatívnej ochrany) – ide o staré názvy ulíc a lokalít (napr. Červený most, Pri Suchom mlyne, Železná studnička, Klepáč)
- rozšíriť hranice OP po Kramerov lom a starý železničný viadukt pod Červeným mostom na začiatku cesty na Kramerov lom a zahrnúť Patrónku – objekt bývalého dojčenského ústavu, trasu zachovaného vodného toku Vydrica, s revitalizačnými úpravami toku, okolia a pešími ťahmi.
- doplniť do zoznamu NKP, prípadne miestnych pamätihodností nasledujúce objekty:
  - malá vodárnička pri sanatóriu
  - Rotunda na Železnej studničke (malý objekt kultúrno-spoločenského významu)
  - kaplnka sv. Rity
  - objekt bývalého dojčenského ústavu na Patrónke (v prípade rozšírenia OP)

Z dôvodov havarijného stavu je potrebný rekonštrukčný zásah predovšetkým v lokalitách:

- rozpadávajúce sa murivo železničného piliera (NKP) pod konštrukciou Červeného mosta, pilier je potrebné staticky zabezpečiť (môže ohroziť pohybujúcich sa chodcov popod Červený most),
- rozpadávajúce sa staré železničné viadukty pod Červeným mostom na začiatku cesty na Kramerov lom, od zastávky MHD Pri Suchom mlyne (murivo, povrchová úprava, čistota okolia),
- budovy na železničnej zastávke – objekty čakárne sú nevyužiteľné, znečistené, s odpadom,
- Rotunda na Železnej studničke, asanácia objektov OV – provizórii na Železnej studničke.

3.32 DEMOGRAFICKÝ, SOCIÁLNY A EKONOMICKÝ ROZVOJ ÚZEMIA

3.32.1 BYTOVÝ FOND

V urbanistickom návrhu malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku sa nepočíta s rozvojom funkcie trvalého bývania v riešenom území. Vyplyva to jednak zo zásad a regulatívov záväznej časti územného plánu hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, jednak zo záverov analytickej časti urbanistickej štúdie.

Cieľ: nezvyšovať dopravné a stavebné zaťaženie územia z dôvodu zachovania tichého rekreačného prostredia pre každodennú a víkendovú rekreáciu).

Existujúce plochy trvalého bývania s objektmi rodinných domov sú navrhnuté na zachovanie funkčného využitia. Ide o lokality:

- Červený most – rodinný dom pri železničnej zastávke
- 9. mlyn – rodinný dom južne od areálu 9. mlyna
- Sanatórium (Drieňovec) – rodinné domy (5) južne od areálu bývalého sanatória
- Kamzík – rodinné domy (2) juhovýchodne od hotela West.

Zámer funkčného využitia objektu bývalej horárne pri hoteli West nie je známy.

Výhľadové funkčné využitie existujúcich rodinných domov a bývalej horárne na Kamzíku

- je možné počítať so zachovaním funkcie bývania v existujúcich rodinných domoch alebo so zmenou funkčného využitia rodinných domov pre rekreačné využitie viazané na funkcie lesoparku (údržba, starostlivosť, monitoring, informácie), prípadne pre zariadenia OV pre účely každodennej a víkendovej rekreácie (služby pre športovo-rekreačné aktivity, požičovňa športových potrieb, náučno-vzdelávacie aktivity (lesná škola), občerstvenie, atď.)
- nie je možné počítať s rozvojom funkcie ubytovacieho zariadenia pre CR a rekreáciu
- **Nové plochy na výstavbu rodinných domov a iných objektov určených na trvalé bývanie nie sú v riešenom území lesoparku vymedzené.**

3.32.2 VIACÚČELOVÉ PREVÁDZKOVÉ ZARIADENIA LESOPARKU

Na území lesoparku sa nachádzajú prevádzkové a účelové zariadenia v správe Mestských lesov:

- Horná Mlynská dolina – pri 9. mlyne – prevádzkový objekt Mestské lesy (ML) v Bratislave, Horná Mlynská dolina – nad 9. mlynom, Horná Mlynská dolina – 1.kameňolom, Horná Mlynská dolina – pri 2. kameňolome (Pavlečkoviča), Horná Mlynská dolina – U Slivu, Štefánikova magistrála – Himligárka, Kačín – Kováčova chata. Pekná cesta.

V návrhu urbanistickej štúdie je na území lesoparku navrhnutá sieť prevádzkových objektov (horární) – malých polyfunkčných objektov – viacúčelových zariadení správy, údržby, služieb, vzdelávania správcovských domov pre potreby starostlivosti o lesopark (prevádzkové miestnosti pre potreby údržby lesa, služby, bufet, hygienické zariadenia, monitoring územia, informácie, vzdelávacie aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí, požičovňa športového náradia, atď.).

Umiestnené sú predovšetkým v rámci existujúcich prevádzkových objektov a v rámci malých a veľkých viacfunkčných areálov po obvode lesoparku, v kontakte s navrhovanými obytnými zónami, s existujúcimi zmiešanými zónami obytnými, chatovými a záhradkárskymi a vo vnútrozemí lesoparku

Sieť horární je navrhnutá po obvode a vo vnútrozemí lesoparku. Komplexná urbanisticko-architektonická koncepcia priestorového usporiadania a funkčného využitia pozemkov, urbánnych priestorov a stavieb.

3.32.3 PREDPOKLADY ĎALŠIEHO ROZVOJA REKREÁCIE V RIEŠENOM ÚZEMÍ VO VZŤAHU KU DEMOGRAFICKÉMU VÝVOJU MESTA BRATISLAVA

Pre riešené územie lesoparku z demografických analýz mesta vyplyva perspektíva zachovania a rozvoja prímestského rekreačného lesa z viacerých dôvodov:

- zvyšovanie počtu obyvateľstva Bratislavy migráciou,
- zvyšovanie nárokov obyvateľov na kvalitu rekreačných priestorov a ponuku športovo-rekreačných zariadení v prírodnom prostredí,
- zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a zvyšovanie informovanosti,
- nové požiadavky na škálu poskytovaných služieb,

- zvyšovanie hranice priemerného veku, voľný čas a vôľa staršej generácie tráviť čas v rekreačnom zázemí mesta, predĺženie produktívneho veku,
- sedavý spôsob zamestnania (často v klimatizovaných priestoroch) vedie ku zvýšenému záujmu o trávenie voľného času v prírodnom prostredí,
- stresové faktory v zamestnaní a v tempe každodenného života formujú protipól - tiché rekreačné zázemie mesta,
- zvyšovanie nárokov obyvateľov na tiché rekreačné prostredie,
- budovanie škály špecifických pracovných príležitostí v oblasti starostlivosti o lesopark.

3.32.4 SOCIÁLNY A EKONOMICKÝ ROZVOJ ÚZEMIA

Rozvoj nových aktivít na území lesného parku, skvalitňovanie existujúcich zariadení a prevádzok prinesie so sebou nárast pracovných príležitostí v lesnom parku.

Zariadenia s možnosťou ponuky pracovných príležitostí

Odhadovaný počet nových pracovných príležitostí podľa navrhovaných zariadení občianskej vybavenosti

Navrhované zariadenie	Predpokladaný počet pracovných miest
Polyfunkčný objekt v lokalite pod Červeným mostom	20
Stravovacie zariadenie 2. typu na Partizánskej lúke	6
Športovo-rekreačný areál pre deti a mládež v Klepáči, vrátane strav. zariadenia	8
Areál pre nertadičné športové aktivity v lokalite 9. mlyna, vrátane bufetu	10
Reštaurácia, Rybárska reštaurácia	20
Koliba – reštaurácia 2. typu, v areáli Rybárskej reštaurácie	6
Reštaurácia Železná studnička (na mieste pôvodného kúpeľného domu)	10
Labutí pavilónik (oddychový pavilón s rýchlym občerstvením)	5
Bufet vedľa areálu Železnej studničky	2
Reštaurácia Snežienka	20
Športovo rekreačný areál na mieste bývalého kúpaliska v lokalite Drieňovec	3
Liečebný areál – doliečovací zariadenie (lokalita bývalého sanatória)	12
Športový areál v lokalite Rača – Slalomka	5
Arborétum na Kamzíku (účelové zariadenie mestských lesov)	4
Koliba pri Cvičnej lúke	5
Nové bufety na promenádovom chodníku v lokalite Kamzík	6
Reštaurácia 1. typu v lokalite vo východiskovom bode Koliba	8
Reštaurácia 1. typu na Peknej ceste - Záhrady	8
Reštaurácia 2. typu v lokalite Biely kríž	6
Reštaurácia 2. typu v lokalite Rača – Potočná	6
Bufet so sedením Rača – Potočná	2
Reštaurácia 2. typu v lokalite Pecná cesta - muničák	6
Malé polyfunkčné objekty „Horárne“ s bufetovým zariadením a lesnou školou, každý objekt po 3 pracovné miesta	43
Pracovných príležitostí spolu	221

Bývanie

- možnosť zachovať funkciu trvalého bývania v existujúcich rodinných domoch, ktoré majú ku dňu odsúhlasenia urbanistickej štúdie právoplatné stavebné povolenie
- prípustná zmena funkčného využitia existujúcich rodinných domov pre funkciu športu a rekreácie (okrem funkcie ubytovacích zariadení pre CR a rekreáciu) bez zväčšovania stavebných objemov
- nezväčšovať stavebné objemy existujúcich rodinných domov, možné udržiavacie práce na objekte
- objekty s funkciou trvalého bývania - určené na dožitie
- neumiestňovať nové plochy trvalého bývania na území lesoparku.

3.33 KONCEPCIA DOPRAVNEJ VYBAVENOSTI

3.33.1 ŠIRŠIE DOPRAVNÉ VZŤAHY

Nadradený systém komunikačnej siete v riešenom území tvoria obslužné a účelové lesné komunikácie miestneho významu. Tieto sprostredkujú v rôznom dopravno-urbanistickom význame regionálne a medziobvodové dopravné vzťahy. Dopravné systémy, ktorých priemet presahuje celomestskú úroveň, sa viažu v riešenom a prevádzkovo súvisiacom území na systémy automobilovej, bicyklovej a pešej dopravy.

V širších väzbách je územie obslužené cez východiskové a nástupné body do lesoparku

Po vonkajšom obvode kontaktového pásma, na významných mestských triedach sa nachádzajú zastávky MHD a prímestskej autobusovej dopravy, ktoré sú východiskovými bodmi do lesoparku. Jednotlivé lokality, najmä lokality vo vonkajšom rekreačnom pásme, sú pomerne blízko dostupné zo zastávok MHD.

Na zastávky MHD a zastávky prímestskej autobusovej dopravy nadväzujú nástupné body do prímestského rekreačného lesa. Po obvode lesoparku (na hranici lesa a súčasne CHKO Malé Karpaty), na kontaktovej línii na rozhraní medzi lesným masívom a kontaktoým pásmom, sa nachádzajú jednotlivé nástupné body s rôznym stupňom vybavenosti.

3.33.2 CESTNÁ SIŤ

Riešené územie zóny lesoparku je možno z pohľadu cestnej siete charakterizovať ako lokalitu s nosnou komunikáciou charakteru komunikácie funkčnej úrovne C – obslužné, triedy C3, na ktoré sú napojené účelové lesné cesty.

Horná Mlynská dolina (Vydrica)

V hodnotení dopravno-urbanistického významu je komunikácia na ulici K Železnej studničke začlenená do úrovne obslužných komunikácií funkčnej triedy "C3". Pre riešené územie má táto komunikácia význam z pohľadu situovania hlavného nástupového bodu. Tento je identifikovaný v polohe úrovňového križovania ulíc „Cesta na Červený most – K Železnej studničke“ vo forme malej okružnej križovatky vrátane konečnej zastávky trolejbusov a autobusu. Dopravnú kostru lokality tvorí komunikácia vedená po ulici „Cesta na Červený most“ ktorá následne pokračuje ako ulica „Cesta mládeže“ po Sanatórium (Drieňovec), navrhovaná vo funkčnej triede C3, kategórii MO 6,5/30 (prípadne ako upokojená komunikácia kategórie MOU 6,5/30).

Kamzík

V hodnotení dopravno-urbanistického významu je komunikácia na ulici Jeseniova začlenená do úrovne obslužných komunikácií funkčnej triedy "C2". Pre riešené územie má táto komunikácia význam z pohľadu situovania hlavného nástupového bodu. Tento je identifikovaný v polohe úrovňového križovania ulíc „Jeseniova – Bárdošova - Brečtanová“ vrátane konečnej zastávky a otočky trolejbusov. Cesta od otočky trolejbusov po TV vežu je navrhovaná ako komunikácia funkčnej triedy C3, kategórie MOK 7,0/30.

3.33.2.1 Lesohospodárska doprava

Lesné cesty intenzívne využívané navrhujeme upraviť na charakter spevnených lesných ciest rôznych tried a kategórií zatriedených v zmysle STN 73 6108 Lesná odvozná sieť, pre zabezpečenie ich celoročnej využiteľnosti a prevádzkyschopnosti. Správcom lesných ciest na území časti lesoparku je organizácia Mestské lesy, ktorá sa stará o ich prevádzkovanie a údržbu.

3.33.2.2 Železničná doprava

Zastávku Bratislava – Železná studnička, ktorá tvorí hlavný nástupný bod do lokality Vydrica – Železná studnička je doporučené doplniť o služby a funkčné objekty so zabezpečením mimoúrovňového prepojenia nástupísk, vzhľadom na polohu zastávky na dôležitej medzinárodnej železničnej trase.

3.33.2.3 Individuálna automobilová doprava

Pre zamedzenie neúmerneho zaťaženia lokality lesoparku individuálnou automobilovou dopravou je navrhnutý režim s vylúčením individuálnej automobilovej dopravy z územia lesoparku, s výnimkou pohotovostných vozidiel a obsluhy územia. Odstavenie osobných automobilov je navrhované na menších parkovacích plochách (podľa priestorových možností) v záchytných bodoch po obvode lesoparku, v miestach nástupných bodov, pri Červenom moste v navrhovanom polyfunkčnom objekte s hromadnou garážou a v závere Brečtanovej ulice terasový parkoviskom.

3.33.2.4 Mestská hromadná doprava

Doprava pasažierov od objektu pri Červenom moste v celej doline Vydrice a od zastávky Pecná cesta v Krasňanoch po navrhovanú horáreň na Peknej ceste a po lokalitu Vajspeter je navrhovaná formou linky MHD a sezónne, príležitostne v navrhovaných okruhoch po širšom území lesoparku formou autovláčika na ekologický pohon.

3.33.2.5 Statická doprava

Riešené územie lesoparku

V riešenom území lesoparku sú umiestnené existujúce a navrhované prevádzkové a manipulačné plochy s ekologicky vhodným povrchom, menšie parkovacie plochy v nástupných bodoch. Rozsiahlejšie parkovacie plochy (a parkovacie terasy) sú navrhované v nástupnom bode na Patrónke pred Červeným mostom, v lokalite Brečtanová. Počet parkovacích miest v jednotlivých nástupných bodoch závisí od individuálneho posúdenia priestorových možností tej ktorej lokality. Ťažiskovým ostáva v riešenom území rekreačný pohyb peší alebo nemotorový športový pohyb.

Horná Mlynská dolina (Vydrica)

Disponibilný počet parkovacích miest v lokalite je cca 143 miest (z toho cca 125 parkovacích miest je na existujúcich parkoviskách pod Červeným mostom), čo pokrýva cca 25% potrebného počtu parkovacích miest v špičkovej návštevnosti lokality. Celkový potrebný počet parkovacích miest pre krátkodobé a dlhodobé parkovanie v špičkovom období je stanovený na 576 miest.

Kamzík

Disponibilný počet parkovacích miest v lokalite je cca 400 miest, čo pokrýva cca 63% potrebného počtu parkovacích miest v špičkovej návštevnosti lokality. Celkový potrebný počet parkovacích miest pre krátkodobé a dlhodobé parkovanie v špičkovom období je stanovený na 634 miest.

1. Dopravné podklady.

Podkladom pre stanovenie potrebného množstva parkovacích miest pre uvažované aktivity a spôsobu ich dopravného napojenia s dopadom na dotknuté územie, boli predpoklady uvažované spracovateľom urbanistickej časti pri zohľadnení existujúcej a plánovanej výstavby v území.

2. Základné údaje

- funkčná trieda ..... parkovacie miesta pre vozidlá skupiny 1
- kategória ..... podskupina O1

3. Výpočet parkovacích miest v zmysle STN 73 6110

Celkový počet parkovacích miest: $N = P = P_z + P_n$, $P_z = P_{oz} * k$, $P_n = P_{on} * k$
 $k = k_a * k_v * k_p * k_d = 1,2 * 1,1 * 0,8 * 1,2 = 1,2672$

k_a - súčiniteľ vplyvu stupňa automobilizácie (stupeň automobilizácie 1:2,0) $\Rightarrow k_a = 1,2$

k_v - súčiniteľ vplyvu veľkosti sídelného útvaru (nad 100 000 obyvateľov) $\Rightarrow k_v = 1,1$

k_p - súčiniteľ vplyvu polohy riešeného objektu (celomestský význam) $\Rightarrow k_p = 0,8$

k_d - súčiniteľ vplyvu delby dopravnej práce, (IAD : ostatné = 40 : 60) $\Rightarrow k_d = 1,2$

P_o - základný počet parkovacích miest

P_z - počet parkovacích miest pre zamestnancov

- 100% dlhodobých státí

P_n - počet parkovacích miest pre návštevníkov

- 100% krátkodobých státí

V zmysle STN 73 6056 je potrebné zabezpečiť **4% pre telesne postihnutých návštevníkov.**

Vydrica:

- pre krátkodobé státie $467 * 0,04 = 18,68 \Rightarrow 19$ miest

- pre dlhodobé státie $27 * 0,04 = 1,08 \Rightarrow 2$ miesta

spolu $\Rightarrow 21$ miest

Kamzík:

- pre krátkodobé státie $553 * 0,04 = 22,12 \Rightarrow 23$ miest

- pre dlhodobé státie $71 * 0,04 = 2,84 \Rightarrow 3$ miesta

spolu $\Rightarrow 26$ miest

Celkový počet parkovacích miest v lesoparku:

Σ krátkodobých státí: $K_n = 467 + 553 \Rightarrow 1020$ miest - návštevníci (vrátane imobilných)

Σ dlhodobých státí: $D_n = 27 + 71 \Rightarrow 98$ miest - návštevníci (vrátane imobilných)

$D_z = 17 + 9 \Rightarrow 26$ miest - zamestnanci

Potrebný počet parkovacích miest v areáli lesoparku:

$N = P = \Sigma K + \Sigma D$

$N = 1020 + (98 + 26) = 1144$ miest

Tab. 1 Stanovenie celkového počtu parkovacích miest v areáli - VYDRICA
(všetky aktivity v lokalite)

Druh objektu (činnosť)	účelová jednotka	miesto/úč. jedn.	návšt.	zam.	Zákl. počet stojísk	Park. K	Park. D	Zam. park. D	
VYDRICA									
Športové areály	návštevníci	4	920		230	230			
	zamestnanci	5		2	0,4				1
Stravovacie zariadenia	stoličky	4	432		108	108			
	zamestnanci	5		25	5				5
Zariadenia zdravotníctva (sanatórium)	lôžka deti	2	60		30	30			
	lôžka (dopr.)	2	20		10			10	
	zamestnanci	5		12	2,4				3
Administratívne budovy	zamestnanci-mestské lesy	5		20	4			4	
Rodinné domy	obyvatelia	2		21	10,5		11		
zákl.počet						368	21	13	
koeficient							1,2672		
potr. počet						467	27	17	
SPOLU							511		

Tab. 2 Existujúce parkovacie miesta v areáli - VYDRICA

Miesto	Činnosť	Počet park. miest
VYDRICA		
Part. lúka	šport	80
Červ. most	šport	50
Sanatórium	zdravotníctvo	3
Mestské lesy	zamestnanci	4
Sanatórium – 6 x RD	obyvatelia	6
SPOLU		143

Disponibilný počet parkovacích miest v lokalite je 143 miest, čo pokrýva približne 28% potrebného počtu parkovacích miest v špičkovej návštevnosti lokality.

Tab. 3 Stanovenie minimálneho potrebného počtu parkovacích miest v areáli - VYDRICA
(obyvatelia, zamestnanci)

Druh objektu (činnosť)	účelová jednotka	miesto/úč. jedn.	návšt.	zam.	Zákl. počet stojísk	Park. D	Zam. park. D
VYDRICA							
Šport. areály	zamestnanci	5		2	0,4		1
Stravovacie zariadenia	zamestnanci	5		25	5		5
	lôžka (dopr.)	2	20		10	10	
Zariadenia zdravotníctva (sanatórium)	zamestnanci-sanatórium	5		12	2,4		3
	zamestnanci-mestské lesy	5		20	4		4
Rodinné domy	obyvatelia	2		21	10,5	11	
zákl.počet						21	13
koeficient							1,2672
potr. počet						27	17
SPOLU						44	

Tab. 4 Stanovenie potrebného výhľadového počtu parkovacích miest v areáli – KAMZÍK
(všetky aktivity v lokalite)

Druh objektu (činnosť)	účelová jednotka	miesto/ úč. jedn.	návšt. zam.	Zákl. počet stojísk	Park. K	Park. D	Zam. park. D
KAMZÍK							
Športové areály	návštevníci	4	1400	350	350		
Ubytovacie a stravovacie zariadenia	stoličky zamestnanci lôžka	4 5 2	344	32	86 6,4 56	86	7
zákl.počet koeficient					436	56	7
potr. počet					553	1,2672 71	9
SPOLU						633	

Tab. 5 Existujúce parkovacie miesta v areáli - KAMZÍK

Miesto	Činnosť	Počet park. miest
KAMZÍK		
Pri pomníku	šport	250
TV veža	zamestnanci, rešt. hostia	20
WEST	ubytovaní, zamestnanci	40
EXPO	zamestnanci, rešt. hostia	40
Pozdĺž komunikácie	šport	50
SPOLU		400

Disponibilný počet parkovacích miest v lokalite je 400 miest, čo pokrýva približne 63% potrebného počtu parkovacích miest v špičkovej návštevnosti lokality. Parkovacie miesta umiestnené pozdĺž komunikácie (50 miest) je potrebné premiestniť do inej vhodnejšej lokality. Parkovisko pri pomníku (250 miest) umiestnené na teréne je vzhľadom na požiadavku vylúčenia osobnej automobilovej dopravy z lesoparku zrušené a plocha ostáva využitá ako manipulačná a spevnená plocha, okolo pomníka ako oddychová plocha. Výhľadovo je táto plocha vhodná na vybudovanie vrcholovej stanice sedačkovej lanovej dráhy v smere od Koliby.

Tab. 6 Stanovenie minimálneho potrebného počtu parkovacích miest v areáli - KAMZÍK
(ubytovaní hostia, zamestnanci)

Miesto	účelová jednotka	miesto/ úč. jedn.	návšt. zam.	Zákl. počet stojísk	Park. D	Zam. park. D
KAMZÍK						
Ubyt.a strav. zariadenia	lôžka zamestnanci	2 5	112	32	56 6,4	56 7
zákl.počet koeficient					56	7
potr. počet					71	1,2672 9
SPOLU					80	

Záver

Parkovacie miesta pre dlhodobé parkovanie a odstavenie vozidiel pre potreby ubytovaných hostí, zamestnancov existujúcich hotelovo-reštauračných zariadení a obyvateľov RD nachádzajúcich sa na území lesoparku budú umiestnené na pozemku majiteľa alebo prevádzkovateľa zariadenia. Exteriérové parkovacie plochy musia byť technicky riešené tak, aby bolo zabránené priesakom ropných látok do podlažia.

Pre zabezpečenie potreby parkovania návštevníkov lesoparku (lokality VYDRICA) a reštauračných zariadení odporúčame vybudovať polyfunkčný objekt "Červený most" (hromadná garáž, reštaurácia, služby a potreby pre šport) s kapacitou cca 368 parkovacích miest pri zachovaní existujúcich (130 miest) exteriérových parkovacích plôch v oblasti Partizánska lúka (80 miest) a Červený most (50 miest).

Návštevníci reštauračných a športovo-rekreačných zariadení budú v území využívať dopravu – pešiu, cyklo, formou MHD – vozidlá s ekologickým pohonom, prípadne navrhovanou turistickou atrakciou -elektrovláčikom.

Pre zabezpečenie potreby parkovania návštevníkov (lokality KAMZÍK) odporúčame realizáciu hromadného parkoviska s kapacitou cca 533 parkovacích miest v objekte Brečtanova. Do objektu Brečtanova uvažujeme s presunutím existujúcich parkovacích miest umiestnených pozdĺž komunikácie smerom na Kamzík a pri pomníku.

3.33.2.6 Mestská hromadná doprava

Horná Mlynská dolina (Vydrica)

Linku MHD č.43 v údolí Vydrice zachovať, počas víkendov podľa potreby doplniť inou formou hromadnej dopavy – napr. autovláčik s ekologickým pohonom, cyklorikša.

Kamzík

Územie Cvičnej lúky a otky trolejbusov je možné výhľadovo prepojiť lanovkou. Vylúčenú individuálnu automobilovú dopravu je nevyhnutné nahradiť zintenzívnenou dopravou linkou MHD na Kolibu a doplniť alternatívnou formou hromadnej dopavy formou autovláčika s ekologickým pohonom.

Pekná cesta

Nástupný bod do lesoparku od Peknej cesty je doporučené posilniť linkou MHD od zastávky Pekná cesta (Račianska) okruhom ku navrhovanému nástupnému bodu pri Muničáku, v lokalite Vajspeter a späť do Krasňan.

3.33.2.7 Cyklistická doprava

Trasy pre bicyklovú dopravu sú navrhnuté na jestvujúcich spevnených lesných cestách. V prípade spevnenia konštrukcie vybraných lesných ciest je možno sieť cyklotrás doplniť o trasy vedené po týchto cestách, a sprístupniť tak aj iné turisticky zaujímavé lokality. Spevnenie cyklotrás previesť stabilizáciou na mieste.

3.33.3 ZVLÁŠTNE DRUHY DOPRAVY

Pre zabezpečenie ekologickej formy dopavy v lokalite lesoparku sa ako najvhodnejší javí sezónny „autovláčik“ na ekologický pohon, prípadne výhľadovo nová sedačková lanovka v smere otky trolejbusov Koliba – Kamzík.

3.33.4 LESOHOSPODÁRSKA DOPRAVA

Lesné cesty intenzívne využívané navrhujeme upraviť na charakter spevnených lesných ciest rôznych tried a kategórií zatriedených v zmysle STN 73 6108 Lesná odvozná sieť, pre zabezpečenie ich celoročnej využiteľnosti a prevádzkyschopnosti. Správcom lesných ciest na území časti lesoparku je organizácia Mestské lesy, ktorá sa stará o ich prevádzkovanie a údržbu.

3.33.5 ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA

Zastávku Bratislava – Železná studnička, ktorá tvorí hlavný nástupný bod do lokality Vydrica – Železná studnička je doporučené doplniť o služby a funkčné objekty so zabezpečením mimoúrovňového prepojenia nástupísk, vzhľadom na polohu zastávky na dôležitej medzinárodnej železničnej trase.

3.33.6 LETECKÁ DOPRAVA

Časť riešeného územia sa nachádza v ochranných pásmach letiska letiska Milana Rastislava Štefánika Bratislava, ktoré boli stanovené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-66/81 zo dňa 3. 7. 1981 a letiska Vajnory stanovených rozhodnutím MD Praha zn. 0884/65/20 zo dňa 4. 9. 1965. Z vyhlásených ochranných pásiem letiska Milana Rastislava Štefánika Bratislava a letiska Vajnory vyplývajú výškové obmedzenia stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod. Nad túto výšku je zakázané umiestňovať akékoľvek stavby a zariadenia bez predchádzajúceho súhlasu Leteckého úradu SR.

Rešpektovať požiadavky Leteckého úradu SR ako dotknutého orgánu štátnej správy v zmysle § 28 ods.3 a § 30 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách, ktoré by mohli ohroziť

bezpečnosť leteckej premávky, na základe čoho je potrebné požiadať Letecký úrad o súhlas pri stavbách a zariadeniach:

- -ktoré by svojou výškou, prevádzkou alebo použitím stavebných mechanizmov mohli narušiť vyššie popísané ochranné pásma letiska Milana Rastislava Štefánika Bratislava a letiska Vajnory
- -stavby a zariadenia vysoké 100m a viac nad terénom (§30, ods.1, písm.(a))
- -stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§30, ods.1, písm.(b))
- -zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§30, ods.1, písm.(c))
- -zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§30, ods.1, písm.(d)).

3.33.7 POSÚDENIE KATEGÓRIE KOMUNIKÁCIE

Kategórie hlavných komunikácií v riešenom území boli stanovené v zmysle STN 73 6110, tabuľka B.9 – obslužné komunikácie.

VYDRICA: Vzhľadom na jestvujúce ako aj predpokladané aktivity v dotknutej lokalite uvažujeme obsluhu územia automobilovou dopravou len pre zariadenia charakteru podnikateľských aktivít s vylúčením individuálnej automobilovej dopravy. Pri zvážení výhľadového celkového počtu potrebných parkovacích miest v lokalite je potrebné zabezpečiť 44 parkovacích miest.

Predpokladáme pohyb vozidiel návštevníkov a zamestnancov priemerne v rozsahu 1,5-2,5 jazdy /deň na jedno vozidlo. Celkový dopravný výkon predpokladáme v čase rannej špičky (6.00 – 9.00 hod.) cca 66 vozidiel/hod. a v čase popoludňajšej špičky (18.00 – 21.00 hod.) cca 110 vozidiel /hod. obojsmerne, počet jász MHD cca 6 vozidiel/h.

Výhľadová intenzita dopravy v areáli počas pracovného týždňa sa predpokladá v hodnote:

- individuálna doprava $lv = 110 * 2,0 = 220 \text{ voz./24 hod.}$
- doprava autobusmi MHD $lv = 6 * 14 = 84 \text{ voz./24 hod.}$
spolu 304 voz./24 hod.
- čo predstavuje hodinovú intenzitu $lv = 31 \text{ voz./h.}$

⇒ v zmysle STN 73 6110, tab.B.9 zodpovedá komunikácii funkčnej triedy C2 (s prípustnou intenzitou $I_z = 600 \text{ voz./24hod.}$) kategórie MO (MOU) 6,5/30

Na základe uvedených predpokladov odporúčame dopravnú obsluhu lokality Vydrice realizovať formou individuálnej automobilovej dopravy len pre obyvateľov a zamestnancov podnikateľských aktivít, čomu zodpovedá aj kategória jestvujúcej komunikácie. Pre zabezpečenie potreby parkovania návštevníkov odporúčame realizáciu polyfunkčného objektu (hromadná garáž, reštaurácia, služby a potreby pre šport) s kapacitou cca 368 parkovacích miest. Návštevníci reštauračných zariadení budú v území využívať dopravu formou MHD – vozidlá s ekologickým pohonom, prípadne navrhovanou turistickou atrakciou – elektrovláčikom.

KAMZÍK: Predpokladáme obsluhu územia automobilovou dopravou s výnimkou víkendov (vzhľadom na disponibilné kapacity územia a podnikateľské aktivity) v hodnote 60% z celkového počtu potrebných parkovacích miest (s obmedzenou obsluhou MHD) v špičke:

- počet parkovacích miest v lokalite $80 \text{ miest} * 0,60 = 48 \text{ pohybov obojsmerne}$

Predpokladáme pohyb vozidiel návštevníkov a zamestnancov priemerne v rozsahu 1,0-1,5 jazdy /deň na jedno vozidlo. Celkový dopravný výkon predpokladáme v čase rannej špičky (6.00 – 9.00 hod.) cca 48 vozidiel/h. a v čase popoludňajšej špičky (18.00 – 21.00 hod.) cca 72 vozidiel /h. obojsmerne.

Výhľadová intenzita dopravy v areáli sa predpokladá v hodnote:

$lv = 72 * 2 = 144 \text{ voz./24 hod.}$, čo predstavuje hodinovú intenzitu $lv = 15 \text{ voz./hod.}$

⇒ v zmysle STN 73 6110, tab.B.9 zodpovedá komunikácii funkčnej triedy C3 (s prípustnou intenzitou $I_z = 600 \text{ voz./24hod.}$) kategórie MOK 7,0/30 (MOU 6,5/30)

ZÁVER

VYDRICA: Vzhľadom na disponibilné šírkové usporiadanie jestvujúcej komunikácie s ohľadom na skladbu vozidiel v dopravnom prúde a pri predpokladanej obsluhu územia (*lokalita VYDRICA*) individuálnou dopravou len pre potreby obyvateľov RD a zamestnancov reštauračno-športových objektov, je možno konštatovať, že doterajšie priestorové usporiadanie komunikácie „Červený most – Snežienka“ s jedným obojsmerným jazdným pruhom a postrannými cyklistickými pásmi vyhovuje z hľadiska kapacity komunikácie, ale nevyhovuje z hľadiska bezpečnosti pohybu cyklistov a automobilov v jednom dopravnom priestore. Ako najoptimálnejšie sa javí zrealizovanie samostatných cyklistických chodníkov v inej polohe.

Vzhľadom na pomerne exponovanú lokalitu z hľadiska ochrany životného prostredia a častý pohyb chodcov odporúčame vylúčiť osobnú motorovú dopravu z tangovaného úseku komunikácie „Červený most – Snežienka“ a nahradiť ju iba formou hromadnej dopravy (ekologický autobus, prípadne turistický vláčik) a vjazd osobných vozidiel povoliť len obyvateľom RD a pre zamestnancov. Pre ostatných návštevníkov odporúčame zriadiť polyfunkčný parkovací dom v lokalite „Červený most“ doplnený o služby reštauračného a turisticko-športového charakteru.

KAMZÍK: Vzhľadom na disponibilné šírkové usporiadanie jestvujúcej komunikácie a spoločný pohyb peších a automobilov v hlavnom dopravnom priestore je možno konštatovať, že doterajšie priestorové usporiadanie komunikácie z hľadiska bezpečnosti pohybu peších nevyhovuje jestvujúcej ani predpokladanej intenzite dopravy. Je potrebné segregovať pohyb peších od automobilovej dopravy a to realizovaním chodníka pre peších. Vzhľadom na pomerne exponovanú lokalitu z hľadiska ochrany životného prostredia a častý pohyb chodcov je vhodnejšie vylúčiť osobnú motorovú dopravu z úseku „Parkovisko pri pomníku – TV veža – West“ a vjazd osobných vozidiel povoliť len hosťom ubytovaných v ubytovacích zariadeniach. Pre ostatných návštevníkov odporúčame zriadiť terasové parkovisko a HG (terasové parkovisko) Breštanova. Dopravu od otočky trolejbusu do areálu „Kamzík“ riešiť aj inou formou dopravy (autovláčik, sedačková lanovka).

Územie lokalít *VYDRICA* a *KAMZÍK* pre ich dôležitosť ako rekreačnej spádovej oblasti mesta Bratislava a jej priemyselnej aglomerácie je potrebné riešiť so zvláštnym režimom s uprednostnením druhov dopravy nezaťažujúcich životné prostredie.

3.33.8 VÝCHODISKOVÉ A NÁSTUPNÉ BODY DO LESOPARKU, DOPRAVNÁ VYBAVENOSŤ VO VZŤAHU K REKREAČNÉMU PROCESU A VYBAVENOSTI

Návrh riešenia dopravnej vybavenosti vo vzťahu k rekreačnému procesu a vybavenosti na území lesoparku, lokalizácia východiskových a nástupných bodov do lesoparku sú spracované v kapitole XXX. Východiskové a nástupné body do lesoparku, dopravná vybavenosť vo vzťahu k rekreačnému procesu a vybavenosti.

3.33.9 ZÁSADY ROZVOJA DOPRAVNEJ VYBAVENOSTI

- preferovať peší pohyb návštevníkov po lesnom parku, cyklo dopravu a jazdy na koňoch po vymedzených trasách, uprednostniť hromadnú dopravu pred osobnou automobilovou dopravou, vybudovať dostatočné plochy záchytných parkovísk, vzdialenejšie časti lesného parku sprístupniť na vymedzených cestných okruhoch v sezónnom období, počas vymedzených víkendov ekologickou vláčikovou dopravou, konškými povozmi (počas podujatí)
- segregovať jednotlivé druhy dopravy všade tam, kde to priestorové parametre územia umožňujú
- zachovať sedačkovú lanovku Snežienka – Kamzík
- výhľadovo uvažovať o sedačkovej lanovej dráhe Koliba (Breštanová - Kamzík)
- s rozšírenou hromadnou dopravou cez územie lesoparku počítať len príležitostne, počas podujatí, a to po vyznačených trasách (spevnených cestách)
- parkovacie plochy dopĺňať plochami a líniami zelene
- napojenie rekreačných lokalít lesoparku prednostne riešiť pešou a cyklistickou dopravou, obsluhu Hornej Mlynskej doliny po Drieňovec linkou MHD (V lesoparkoch, prímestských lesoch v niektorých európskych mestách je pre návštevníkov automobilová doprava z územia vylúčená)
- zachovať cyklistický chodník po stranách Cesty mládeže
- preveriť možnosť obojstranného rozšírenia cyklistického chodníka po stranách Cesty mládeže na 1,5 m a chodník pre peších podľa priestorových možností posunúť ďalej od stredu Cesty mládeže
- v prípade potreby viesť chodník pre peších ponad okraje rybníkov na konzolách ako visuté chodníky

- hlavný peší ťah Hornou Mlynskou dolinou viesť po východnej strane doliny – široký promenádový chodník po východnom okraji Partizánskej lúky viesť ďalej na sever smerom ku Železnej studničke a na juh ku parku a ku zastávke MHD a SAD na Patrónke (pozdĺž Vydrice)
- uvažovať s doplnením existujúcich podchodov pre migráciu obojživelníkov pri 8. mlyne (Klepáč) aj na ďalších úsekoch Cesty mládeže (existujú dva podchody, v súčasnom stave nefunkčné)
- zachovať obsluhu systémom MHD od Červeného mosta po sanatórium (Drieňovec)
- z dôvodu úspory plôch a minimalizovania výrubov navrhovať parkovacie plochy na Brečtanovej a pri Červenom moste vo forme dvojpodlažných otvorených parkovacích terás
- na vybudovanie parkovacích miest a parkovacích terás na Kamzíku a pri Červenom moste využiť v maximálnej miere nezalesnené plochy, bez nárokov na rozsiahly výrub drevín
- vhodnou povrchovou úpravou parkovísk, prevádzkových a manipulačných plôch a vhodnými technickými opatreniami zabrániť prieniku ropných látok do okolitého prostredia (pôda, voda) - spevnené plochy s ORL
- Rešpektovať stanovený dopravný režim pre Hornú Mlynskú dolinu
- Prístup hostí ku existujúcim ubytovacím zariadeniam v lokalitách budú riešiť prevádzkovatelia ubytovacích zariadení v súlade so stanoveným dopravným režimom pre Hornú Mlynskú dolinu. Pre zamedzenie neúmerneho zaťaženia lokality lesoparku individuálnou automobilovou dopravou je navrhnutý režim s úplným vylúčením automobilovej dopravy (okrem pohotovostných vozidiel a nevyhnutnej prevádzkovej obsluhy územia).

3.33.10 NÁVRHY / ODPORÚČANIA PRE DOPRAVNÉ RIEŠENIE A VYBAVENOSŤ VSTUPNÝCH BODOV DO LESOPARKU VO VZŤAHU K DOPRAVNÉMU RIEŠENIU

- Záhorská Bystrica – Prídavková ulica: peší vstup na trasu po žltej značke – možnosť vybudovania malokapacitného parkoviska pri otočke cesty, ináč parkovanie pozdĺž ulice, vybavenosť,
- Záhorská Bystrica - v pokračovaní od Tešedíkovej ulice, možnosť vybudovať len menšie parkovisko,
- Záhorská Bystrica – od SOUE – vstup navrhnutý najmä pre cyklistov, možnosť vybudovať menšie parkovisko,
- Lamač – Plánky: využiť jestvujúce parkovisko pri obchodnom dome, možnosť rozšírenia,
- Lamač – Podháj: nástup od konečnej MHD, parkovanie možné len pozdĺž ulice Cesta na Klanec,
- vstup do Hornej Mlynskej doliny (hlavný, najintenzívnejší nástup):
  - od parkoviska TESCO (cca 700 m od Červeného mosta) po vyznačenom chodníku (úprava),
  - od Červeného mosta – požiadavka na vybudovanie veľkokapacitného parkovania na parcele oproti Vojenskej nemocnici, v objekte občianskej vybavenosti s integrovaným viacpodlažným parkovaním (verejnú stravovanie s posedením v kapacite cca 100 stoličiek) – podmienka realizácie je vyriešenie vlastníctva, pozemku, iná možnosť vytvorenia vyhovujúceho parkovania v tomto najfrekventovanejšom nástupe do lesoparku nie je,
  - zväziť obnovu bývalého hostinca „K červenému mostu“,
  - v súčasnosti je len parkovanie po oboch stranách Cesty mládeže (už na území lesoparku), bez možnosti ďalšieho rozšírenia,
- nástupy do lesoparku z Kramárov (ul. Pod Klepáčom, Klenová ul., Kízavá ul.) majú pre možnosti vybudovania parkovísk spoločné znaky – nedostatok disponibilných plôch, spôsobený intenzívnou výstavbou rodinných domov a vymedzením ich pozemkov až „na doraz“.
  - Určitý rozptyl prichádzajúcich návštevníkov sa dosiahne existenciou viacerých vstupov, zväčša pre obyvateľov Kramárov, časť z nich má možnosť nástupu aj po Brečtanovej z Koliby
- nástup od Koliby na Kamzík: ide o druhý najfrekventovanejší nástup do lesoparku pre návštevníkov uprednostňujúcich pobyt na hrebeni Karpát.
  - priestor pri nástupe (konečná zástavka trolejbusu) je potrebné urbanisticky preriešiť vrátane funkčnej náplne spoločnej pre obyvateľov, zamestnancov filmových ateliérov, aj návštevníkov. Potrebnú vybavenosť doplní už postavený objekt (reštaurácia) pri ceste na Kamzík (predtým parkovisko), vrátane možnosti využitia časti pozemku aj na parkovanie pre návštevníkov lesoparku

- možnosť vybudovať dvojúrovňové otvorené parkovacie terasy na Brečtanovej a tiež na mieste dnešnej parkovacej plochy pri pomníku pod Televíznou vežou).
- dobudovať prepojenie Kramárov s Kolibou dobudovaním Vlárskej ulice
- nástup zo Sliáčskej cesty – je potrebné dobudovať jestvujúce parkovisko nad osadou Ahoj spevnením povrchu,
- nástup z Horskej ulice cez Koziarku – návrh na menšie parkovisko pred osadou alebo v osade
- nástup z Peknej cesty – potrebné vybudovať väčšie parkovisko vo vhodnom priestore (pri odbočke na žltú trasu alebo až pri vstupe do lesoparku pri hospodárskom dvore mestských lesov, alebo vo vhodných úsekoch pozdĺž cesty, ktorá vyžaduje úpravu)
- nástup od kúpaliska Zbojnička na Knižkovej ulici s už vybudovaným parkoviskom,
- nástup z Potočnej ulice – potreba nájsť plochu pre menšie parkovisko pri vstupe,
- nástup od križovatky cesty do Svätého Jura s Rybničnou cestou z Vajnor pri vstupe do Vajnorskej doliny – vhodnej najmä pre cyklistov.
- Dopravná obsluha riešeného územia
  - v dopravnom riešení návrh upravuje súčasný stav – zákaz vstupu motorizovanej individuálnej dopravy do lesoparku, optimálny stav predstavuje úplný zákaz vstupu motorizovanej individuálnej dopravy do lesoparku, s výnimkou trvalo bývajúcich, pohotovostných vozidiel a technickej a lesnej obsluhy územia, vrátane zamestnancov zariadení OV a prevádzkových objektov,
  - ideálny stav predstavuje úplný zákaz vstupu motorizovanej individuálnej dopravy do lesoparku, s výnimkou trvalo bývajúcich a technickej a lesnej obsluhy územia, vrátane zamestnancov zariadení OV a prevádzkových objektov,
  - v dopravnom riešení návrh potvrdzuje súčasný stav – obsluha riešeného územia súčasnou linkou MHD č. 43 po sanatórium (Drieňovec),
  - návrh vo východnej časti lesoparku – predĺžiť trasu MHD z Peknej cesty (Račianska) ku muničáku a odbočkou cez lokalitu Vajspeter sa okruhom vrátiť späť do Krasňan a na Peknú cestu (Račiansku),
  - navrhnuť počas sezóny (apríl – október) vo sviatočných a voľných dňoch, pri príležitostných podujatiach, v prázdninových termínoch formu netradičnej dopravy návštevníkov, napr. ekologicky vhodný mikrobús, výletný elektroláčik, so sezónnou prevádzkou v trase Červený most – Železná studnička – Kačín a späť, alebo zokruhovaním cez 2. kameňolom – Železná studnička – Červený most, prípadne viesť až na Spariská a na Potočnú do Rače v okruhoch:
    - Patrónka – Červený most – Kačín – Železná Studnička – Červený most
    - Patrónka – Červený most – Kačín – 2. kameňolom – Sanatórium – Drieňovské lúky – Železná Studnička – Červený most – Patrónka
    - Patrónka – Červený most – Kačín – 2. kameňolom – Spariská – Pekná cesta
    - Patrónka – Červený most – Kačín – 2. kameňolom – Spariská – Dolný Červený kríž – Potočná.

3.34 KONCEPCIA TECHNICKEJ VYBAVENOSTI

3.34.1 ZÁSOBOVANIE VODOU

Prioritou urbanistického návrhu je funkcia každodennej a víkendovej rekreácie v prírodnom prostredí.

Aktivity sa sústreďujú do niekoľkých lokalít. Najvýznamnejšími sú Horná Mlynská dolina a Kamzík.

Ďalšou kategóriou z hľadiska zásobovania vodou je niekoľko solitérnych menších lokalít (Kačín, Slalomka a pod.) a poslednou množstvo drobných zariadení OV (občerstvenia, horárne, plochy na táborenie, lesné školy, požičovne športových potrieb a pod) navrhované v rozptyle na celom území BLP. Nárast potreby vody pre uvedené zámery sa pohybuje rádovo v litroch za sekundu, čo je z hľadiska vodárenského systému zanedbateľné, navyše je distribuovaný v rozsahu Záhorská Bystrica – Rača. Vyčísľovanie sumárnej potreby vody pre celé územie BLP by z tohto hľadiska bolo iba formálne.

3.34.1.1 Horná Mlynská dolina

Potreba vody

Červený most – Železná studnička

bývanie (RD)

$$20 \text{ ob.} \quad \times \quad 135 \text{ l/ob.d} \quad = \quad 2\,700 \text{ l/d}$$

OV, stravovanie, služ.,

$$30 \text{ zam.} \quad \times \quad 450 \text{ l/zam.d} \quad = \quad 13\,500 \text{ l/d}$$

$$50 \text{ zam.} \quad \times \quad 60 \text{ l/zam.d} \quad = \quad 3\,000 \text{ l/d}$$

$$1\,200 \text{ jedál} \quad \times \quad 25 \text{ l/jed.d} \quad = \quad 30\,000 \text{ l/d}$$

$$2\,000 \text{ návš.} \quad \times \quad 5 \text{ l/návš.d} \quad = \quad 7\,500 \text{ l/d}$$

$$Q_p = 56\,700 \text{ l/d} = 0,65 \text{ l/s}$$

$$Q_m = Q_p \times k_d = 0,65 \times 1,6 = 1,05 \text{ l/s}$$

$$Q_h = Q_m \times k_h = 1,05 \times 1,8 = 1,9 \text{ l/s}$$

Návrh zásobovania vodou tohto územia nadväzuje na nedávno vybudovaný vodovod DN 150 mm od Červeného mosta na Partizánsku lúku. Napojenie polyfunkčného objektu pri Červenom moste je navrhované z existujúceho vodovodu DN 150 mm, ktorý prechádza priamo popri objekte.

Pre zásobovanie zariadení od Partizánskej lúky po areál Železnej studničky je navrhované predĺženie vodovodu DN 150 mm. Jeho trasa by od existujúceho koncového bodu pokračovala popri Vydrici a rybníkoch k 8. mlynu a odtiaľ v súbehu s Cestou mládeže po areál Železnej studničky. Jeho trasa je navrhovaná popri severnej strane cesty tak, aby jeho realizácia nebola podmienená rekonštrukciou komunikácie Cesty mládeže.

Sanatórium – Snežienka

bývanie (RD)

$$30 \text{ ob.} \quad \times \quad 135 \text{ l/ob.d} \quad = \quad 4\,050 \text{ l/d}$$

ozdravovňa ((60 lôžok detskí pacienti, do 20 lôžok sprevádzajúca osoba)

$$80 \text{ lôž.} \quad \times \quad 250 \text{ l/ob.d} \quad = \quad 20\,000 \text{ l/d}$$

OV, stravovanie, služ.,

$$20 \text{ zam.} \quad \times \quad 450 \text{ l/zam.d} \quad = \quad 9\,000 \text{ l/d}$$

$$30 \text{ zam.} \quad \times \quad 60 \text{ l/zam.d} \quad = \quad 1\,800 \text{ l/d}$$

$$500 \text{ jedál} \quad \times \quad 25 \text{ l/jed.d} \quad = \quad 12\,500 \text{ l/d}$$

$$800 \text{ návš.} \quad \times \quad 5 \text{ l/návš.d} \quad = \quad 4\,000 \text{ l/d}$$

$$Q_p = 51\,350 \text{ l/d} = 0,6 \text{ l/s}$$

$$Q_m = Q_p \times k_d = 0,6 \times 1,6 = 0,95 \text{ l/s}$$

$$Q_h = Q_m \times k_h = 0,95 \times 1,8 = 1,71 \text{ l/s}$$

V areáli bývalého sanatória bol v minulosti vybudovaný komplexný vodárenský systém pozostávajúci zo zdroja (studňa), úpravne vody a vodojemu o objeme 50 m³. V súčasnosti je mimo prevádzky. Pre navrhovaný liečebný a športovo-rekreačný areál prírodného charakteru v tejto lokalite je navrhované systém zrekonštruovať a znovu využívať. Jeho využívanie je navrhované aj pre reštauráciu Snežienka, resp. pre objekty na trase medzi týmito zariadeniami.

Je navrhnutý vodovod DN 100 mm popri Ceste mládeže. Alternatívou tohto riešenia je ďalšie predĺženie vodovodu od areálu Železnej studničky. Uvedené návrhy však vyžadujú podrobné technicko-ekonomické posúdenie.

Kamzík

Pri areáli Televíznej veže sa nachádza vodojem Kamzík o objeme 100 m³. Tento najvyššie položený vodojem verejného vodovodu v meste tvorí akumuláciu pre reštauračné a športovo-rekreačné zariadenia v tejto lokalite. Voda je doň dopravovaná výtlačným potrubím DN 100 mm z VDJ Koliba V.tl. p. Do spotrebných miest z neho vychádza zásobné potrubie DN 100 mm.

Nárast potreby vody pre navrhované i rekonštruované objekty je minimálny (desatiny l/s) a bude krytý z existujúcej príp. rozšírenej zásobnej vodovodnej siete DN 100 mm. Jej konfigurácia je zrejmá z grafickej časti. Prakticky však pôjde o iba realizáciu vodovodných prípojk k jednotlivým objektom. To bude náplňou podrobných stupňov projektovej dokumentácie.

Kačín, Rača – Slalomka, drobné zariadenia OV

Minimálna potreba, nepravidelná prevádzka a hlavne veľká vzdialenosť od zariadení verejného vodovodu takmer vylučujú výstavbu vodovodných potrubí do týchto lokalít. Ich zásobovanie je navrhované individuálnym spôsobom, či už dovozom pitnej vody alebo využívanie vlastných lokálnych zdrojov (vrty) pre úžitkové použitie.

3.34.2 ODVÁDZANIE A ČISTENIE ODPADOVÝCH VÔD

Pre oblasť údolia Železnej studničky je navrhnutá ako hlavná investícia podmieňujúca rozvoj územia splašková stoka DN 300-400 mm od lokality sanatória až po Partizánsku lúku, kde sa napojí na existujúcu stoku verejnej splaškovej kanalizácie DN 400 mm.

Tento návrh je obsiahnutý v platných celomestských rozvojových dokumentoch, vrátane ÚPN hl. mesta SR Bratislavy, r. 2007, v znení zmien a doplnkov. Navrhnutá stoka zabezpečí hygienické, prírodu nezaťažujúce odvádzanie odpadových vôd.

Trasa stoky sa uvažuje v údolnici územia súbežne s korytom Vydrice alebo komunikáciami tak, aby bol zabezpečený gravitačný charakter odvádzania vôd. Prečerpávanie by malo byť, pokiaľ to bude možné, iba v existujúcej čerpacej stanici na Partizánskej lúke. V podrobnejšom stupni dokumentácie bude potrebné posúdiť jej kapacitu vzhľadom na celkové cieľové zapojené povodie a zástavbu. V prípade potreby sa inštalujú výkonnejšie čerpadlá a posilní kapacita výtlačného potrubia.

Križovania s korytom Vydrice budú pod jej dnom. Na navrhovanú stoku sa pripoja všetky existujúce a uvažované objekty pozdĺž jej trasy. V zásade gravitačnými prípojkami, v prípade nutnosti objektovými prečerpávacími zariadeniami. Doterajšie provizórne kanalizačné zariadenia sa zrušia.

Alternatíva odvádzania a čistenia splaškov v objektových a areálových ČOV sa v údolí Železnej studničky neodporúča. Malá a sezónne kolísajúca vodnatosť Vydrice nie je dostatočným predpokladom na to, aby bola vhodným recipientom a mohla sa náležite vyrovnáť so zvyškovým znečistením v odtokoch z ČOV. Obdobný prístup sa týka aj toku Bystričky a ďalších drobných vodných tokov v území.

V oblasti Kamzíka je navrhnutá nová splašková stoka DN 300 mm od objektu hornej stanice lanovky po existujúcu stoku nižšie objektu Koliba Expo. Navrhované nové objekty stravovania a iných zariadení v oblasti Kamzíka sa pripoja na existujúcu stokovú sieť krátkymi prípojkami. Podľa výškových daností terénu buď gravitačne alebo s prečerpávaním.

Areál bývalého „muničáku“ nad Peknou cestou je navrhovaný ako viacfunkčný rekreačný areál. Vzhľadom na jeho lokalizáciu pozdĺž údolia miestneho toku, je možné jeho gravitačné odvodnenie splaškovou stokou do existujúcej kanalizácie v Peknej ceste.

Ostatné navrhované rekreačné, stravovacie a podobné zariadenia v rozptyle po území BLP, kde by pripojenie sa na systém verejnej kanalizácie znamenalo extrémne a neefektívne investície, budú odkanalizované do vodotesných vyvážateľných žump.

Množstvá splaškových odpadových vôd z jednotlivých lokalít sú zhodné s potrebou pitnej vody.

Dažďové vody z komunikácií, objektov a areálov na celom riešenom území sa budú odvádzať individuálne podľa miestnych daností na terén, do vsakovacích zariadení, prípadne do vodných tokov, ak sa splnia požiadavky, ktoré určí správca toku a vodoprávny orgán. Dažďové vody z parkovísk sa budú predčisťovať v odlučovačoch ropných látok a odvádzať podľa rovnakých kritérií.

3.34.3 ZÁSOBOVANIE PLYNOM

Potreba plynu

Plyn v plánovanej výstavbe bude používaný na vykurovanie objektov, prípravu teplej úžitkovej vody (TÚV) a varenie v reštauračných zariadeniach. Potreba plynu je vypočítaná skráteným spôsobom, t.j. je odvodená od výpočtu potreby tepla, podľa veľkosti vykurovaných obostavaných objemov, kde sa pri spaľovaní zemného plynu uvažuje s 95% účinnosťou kotlov a výhrevnosťou plynu 34,7 MJ/ m³.

Horná Mlynská dolina

Južnú časť Hornej Mlynskej doliny navrhujeme napojiť vybudovaním strednotlakovej vetvy D 110 a 90 jej napojením na jestvujúci STL plynovod DN 150, situovaný pri areáli vojenskej nemocnice, a to jej predĺžením do miest výstavby v riešenej lokalite.

Priemerná potreba plynu pre Červený most – Železná studnička $Q_p = 91,4 \text{ m}^3/\text{h}$.

Severná časť Hornej Mlynskej doliny, areál bývalého sanatória, bude napojená cez jestvujúcu VTL prípojku, regulačnú stanicu plynu vybudovaním nových STL rozvodov plynu v dimenziách podľa vypočítanej potreby plynu pre navrhované objekty. Z tohto zdroja je možné napojiť aj objekt Snežienka. Navrhujeme plynovod D90 v Ceste mládeže.

Priemerná potreba plynu pre Sanatórium (Drieňovec) – Snežienka $Q_p = 21,6 \text{ m}^3/\text{h}$.

Kamzík

Okolie Kamzíka bude zásobované z jestvujúcich STL rozvodov plynu vybudovaním prípojok k navrhovaným objektom. Rozvody plynu budú vybudované v zmysle platných STN z plynových tlakových potrubí príslušnej dimenzie. Plynovody budú situované pozdĺž jestvujúcich chodníkov resp. komunikácií spolu s ostatnými vedeniami technickej infraštruktúry pri dodržaní STN 73 6005. Pre jednotlivé objekty budú vybudované samostatné STL prípojky, ktoré budú ukončené na hranici pozemkov objektov hlavnými uzávermi, regulátormi tlaku plynu a plynomermi.

Priemerná potreba plynu pre Kamzík $Q_p = 6,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Kačín, Rača – Slalomka, drobné zariadenia OV

Minimálna potreba, nepravidelná prevádzka a hlavne veľká vzdialenosť od dostupných plynovodov takmer vylučujú výstavbu plynovodných potrubí do týchto lokalít. Ich zásobovanie je navrhované individuálnym spôsobom, napr. zásobníkmi skvapalneného plynu, zariadeniami na spaľovanie drevných štiepkov a pod.

Ročná potreba plynu

Ročná potreba plynu pre objekty občianskej vybavenosti je stanovená v zmysle STN 38 3350 pre priemernú teplotu vo vykurovacom období + 4,0°C pri predpokladanom počte 202 vykurovacích dní. Pre jednotlivé objekty obdobne ako pri výpočte potreby tepla sa uvažuje s 12 hodinami plnej prevádzky a 12 hodinami tlmenej prevádzky podľa voľby užívateľa. K potrebe plynu na vykurovanie je pripočítaný aj odhad potreby plynu pre gastronomické prevádzky.

Červený most – Železná studnička	133 000 m ³ /r
sanatórium – Snežienka	20 000 m ³ /r
Kamzík	9 000 m ³ /r

Ochranné a bezpečnostné pásma podľa zákona o energetike č. 656/2004 Z. z. sú

Bezpečnostné pásmo pri VTL plynovode do profilu DN 350 a tlaku do 4 MPa je po 20 m, pri navrhovanej regulačnej stanici (RS) plynu po 50 m od pôdorysu RS. Bezpečnostné pásma pre jestvujúcu RS sa nemenia, platia ako boli určené pri jej výstavbe. Ochranné pásma STL plynovodov sú 4,0 m pre plynovody s menovitou svetlosťou do 250 mm vrátane a bezpečnostné pásmo je 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaným vo voľnom priestranstve.

3.34.4 ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU (SILNOPRÚDOVÁ ELEKTROINŠTALÁCIA)

Navrhovaná funkcia rekreácie v prírodnom prostredí lesoparku reprezentovaná športovými a rekreačnými zariadeniami prírodného charakteru je z hľadiska zásobovania elektrickou energiou v niektorých lokalitách situovaná v dosť veľkom rozptyle, hlavne drobných zariadení, čo nie je vždy výhodou.

Výkonové nároky pre navrhované stavebné aktivity vo vybraných lokalitách lesoparku boli preto stanovené ako predbežné, v niektorých budú stanovené až v ďalších podrobnejších dokumentáciách. Ich spresňovanie bude predmetom po vypracovaní definitívnych riešení areálov v ďalších dokumentáciách a s prihliadnutím na postup výstavby.

Jestvujúce elektrické stanice a káblové vedenia 22 kV, ktoré budú v prípadnej kolízii s navrhovanou výstavbou, sa v odôvodnených prípadoch budú riešiť prekládkami, kabelizáciou nadzemných vedení, atď.

Distribučná sústava VVN

V zmysle platnej územnoplánovacej dokumentácie (ÚPN mesta Bratislava, r.2007) je jestvujúce nadzemné vedenie 2 x 110 kV, situované na južnom okraji územia, ponechávané bez zmien. V oblasti Snežienkovej ulice je však rezervovaná lokalita pre novú TR 110/22 kV Kramáre, vrátane jej pripojenia prostredníctvom nadzemného vedenia 2 x 110 kV do sústavy VVN. Uvedenú skutočnosť ako verejnoprospešnú stavbu treba rešpektovať.

Bilancie navrhovanej zástavby

Horná mlynská dolina

Červený most

vybavenosť – polyfunkčný objekt s parkovaním, zariadenia pre kultúrno-spoločenské účely, bufet, reštaurácia, služby, informácie, atď. – cca 5 190 m² p. p., parkovacia garáž – cca 6 000 m²

$P_{inšt} = 475 \text{ kW}$

$P_{celk} = 285 \text{ kW}$

$N_{trafo} = 375 \text{ kVA}$

Pre lokalitu je navrhovaná nová trafostanica v kioskovom prevedení, s trafojednotkou 1 x 400 kVA, pripojená káblovou slučkou na vedenie 22 kV č.476 pri elektrickej stanici č.172. Jednotlivé objekty a zariadenia vybavenosti budú zásobované prostredníctvom novej NN káblovej siete.

Oblasť 8. a 9. mlyna

vybavenosť – prevádzkové objekty, verejné stravovanie (typu bufet, koliba, reštaurácia), športová hala – spolu cca 10 490 m² p. p.

$P_{inšt} = 750 \text{ kW}$

$P_{celk} = 346 \text{ kW}$

$N_{trafo} = 456 \text{ kVA}$

Pre lokalitu je navrhovaná nová trafostanica v kioskovom prevedení 1 x 630 kVA, pripojená káblovou slučkou na káblové vedenie 22 kV č.411. Jednotlivé objekty vybavenosti budú zásobované prostredníctvom novej NN káblovej siete. Jestvujúca stožiarová elektrická stanica 1-072 je navrhovaná na zrušenie, jej výkon preberie nová.

Železná studnička

vybavenosť – verejné stravovanie (typu bufet, reštaurácia) občerstvenie – cca 775 m² p. p.

$P_{inšt} = 75 \text{ kW}$

$P_{celk} = 35 \text{ kW}$

$N_{trafo} = 45 \text{ kVA}$

Zásobovanie jednotlivých objektov je navrhované z jestvujúcej elektrickej stanice č.709 Železná studnička (pripojená na 22 kV káblové vedenie č.212) prostredníctvom rozšírenej NN káblovej siete.

Snežienka

vybavenosť – reštaurácia cca 1 280 m² p. p.

$P_{inšt} = 115 \text{ kW}$

$P_{celk} = 55 \text{ kW}$

$N_{trafo} = 70 \text{ kVA}$

Pre vybavenosť je navrhované zásobovanie elektrickou energiou prostredníctvom NN káblového vedenia vyvedeného z jestvujúcej stanice č.1-070 po jej rekonštrukcii (výmene trafojednotky).

Sanatórium

vybavenosť – zdravotnícky areál, doliečovací zariadenie pre deti, stravovanie, klubové priestory, bufet – cca 2 600m²

$P_{inšt} = 650 \text{ kW}$

$P_{celk} = 312 \text{ kW}$

$N_{trafo} = 440 \text{ kVA}$

Pre plánovanú vybavenosť je navrhovaná rekonštrukcia jestvujúcej stanice č.1-073 s použitím trafojednotky 1 x 630 kVA pripojená na 22 kV vedenie č.212. Jednotlivé objekty vybavenosti budú zásobované prostredníctvom novej NN káblovej siete.

Kamzík

vybavenosť – arborétum, lesná škola, reštaurácia, bufet, požičovňa športových potrieb – cca 1 065 m² p.p.

$P_{inšt} = 160 \text{ kW}$

$P_{celk} = 78 \text{ kW}$

$N_{trafo} = 115 \text{ kVA}$

Pre vybavenosť je navrhované využitie jestvujúcej stanice č.513 (pripojená na káblové vedenie 22 kV vedenie č.148). Jednotlivé objekty vybavenosti budú zásobované prostredníctvom novej NN káblovej siete. V prípade deficitu výkonu sa predpokladá rekonštrukcia – výmena trafojednotky.

Slalomka

vybavenosť – prevádzkové objekty športového areálu (lyžovanie), verejné stravovanie – cca 205 m² p.p.

Bilancie športového areálu budú spresnené v podrobnejšej dokumentácii. Pre zásobovanie objektov elektrickou energiou predpokladáme využitie jestvujúcej elektrickej stanice č.703 (pripojená na 22 kV káblové vedenie č.212), resp. v prípade potreby sa predpokladá jej rekonštrukcia s osadením potrebnej trafojednotky. Jednotlivé objekty vybavenosti budú zásobované prostredníctvom novej NN káblovej siete.

Kačín

vybavenosť – bufet, lesná škola, horáreň – cca 275 m² p. p.

Bilancie neboli stanovené, budú predmetom po spresnení náplne lokality. Pre zásobovanie objektov elektrickou energiou však predpokladáme využitie jestvujúcej elektrickej stanice č.1-071 (pripojená na 22 kV vedenie č.212), resp. v prípade potreby je navrhovaná jej rekonštrukcia s použitím potrebnej trafojednotky. Jednotlivé objekty vybavenosti budú zásobované prostredníctvom novej NN káblovej siete.

Poznámka:

Riešenie zásobovania elektrickou energiou pre jednotlivé lokality bolo navrhnuté na základe hrubých bilancií na úrovni urbanistickej štúdie a treba ich považovať za orientačné. Definitívne nároky budú spresnené pri spracovávaní dokumentácii jednotlivých stavieb v navrhovaných lokalitách.

Konečné podmienky pre riešenie resp. rozšírenie VN a NN siete a jej prepojenia s jestvujúcou sieťou spresní jej prevádzkovateľ pri spracovávaní ďalších stupňoch dokumentácií so zohľadnením možností siete v čase realizácie stavieb.

NN rozvody, VO (Verejný osvetlenie)

Rozvody NN siete a verejného osvetlenia budú zrealizované káblovými vedeniami. Vlastné riešenie NN siete a VO nie je predmetom tejto urbanistickej štúdie.

Ochranné pásma podľa Zákona o energetike č.656/2004:

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je pri napätí

a/ od 1 kV do 35 kV vrátane

- pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7m
- pre vodiče so základnou izoláciou 4 m., v súvislých lesných priesekoch 2 m

b/ od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m

c/ od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m

d/ od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m

e/ nad 400 kV 35 m.

3.34.5 TELEKOMUNIKAČNÉ SIETE

Kapacitné nároky na telekomunikačnú sieť sú vzhľadom na navrhované funkcie a ich rozsah minimálne. Sústreďujú sa hlavne do priestoru Hornej Mlynskej doliny a Kamzíka. Potrebná kapacita bude pokrytá z existujúcej pevnej siete, mobilnou sieťou resp. pripojením prostredníctvom iných operátorov podľa voľby a požiadaviek konkrétnych investorov.

3.34.6 ZÁSOBOVANIE TEPLOM

Potreba tepla

Potreba tepla pre objekty rekreačné, občianskej vybavenosti, ubytovania je vypočítaná v zmysle STN EN 12 831, skráteným spôsobom podľa vzorca : $Q_t = V \cdot q_v \cdot (t_i - t_e)$ s využitím údajov urbanistického návrhu podľa m^3 obostavaných vykurovaných objemov pri dodržaní STN 38 3350. Tepelno-technické vlastnosti stavebných konštrukcií budú spĺňať požiadavky STN 73 0540, časť 1 až 4.

Horná Mlynská dolina

Max. hodinová potreba tepla:

Červený most – Železná studnička 770,0 kW/h

Sanatórium – Snežienka 120,0 kW/h

Zásobovanie teplom je navrhované decentralizovanými zdrojmi, objektovými kotolňami na spaľovanie zemného plynu.

Kamzík 45,0 kW/h

Zásobovania teplom je navrhované decentralizovanými zdrojmi, objektovými kotolňami na spaľovanie zemného plynu.

Kačín, Rača – Slalomka a drobné zariadenia OV 25,0 kW/h

Objekty na Kačine, Rači – Slalomke a drobné zariadenia OV navrhujeme zásobovať teplom zásobníkmi skvapalneného plynu, zariadeniami na spaľovanie drevných štiepkov a pod.

Ročná potreba tepla

Ročná potreba tepla pre vykurovanie je stanovená v zmysle STN 38 3350 pre priemernú teplotu vo vykurovacom období $t_{es} = + 4,0^\circ\text{C}$ pri predpokladanom počte 202 vykurovacích dní. Pre objekty uvažujeme s maximálnym odberom tepla v trvaní 12 hodín denne a v ostatnom čase s tlmenou prevádzkou podľa voľby užívateľa.

celková predpokladaná ročná potreba tepla $Q_{tr} = 1\,308,0 \text{ MWh/rok}$.

Zásady rozvoja technickej vybavenosti

- nové inžinierske siete viesť predovšetkým v existujúcich cestách a chodníkoch

3.35 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

3.35.1 OVZDUŠIE

3.35.1.1 Návrh opatrení

- Dobudovať komplexné monitorovacie a informačné systémy životného prostredia
- Vylúčiť spaľovanie organickej hmoty v lesných porastoch na celom území lesoparku
- Minimalizovať sekundárnu prašnosť
- V kontaktovom pásme a v širšom riešenom území budovať systém krajinej zelene.

3.35.2 VODA

3.35.2.1 Návrh opatrení

- Pri ochrane podzemných vôd používať systém opatrení zameraných na predchádzanie a obmedzovanie následkov znečistenia, ako aj na vyčerpanie zásob a zachovanie a zlepšenie ich akosti a množstva. Lesné pozemky obhospodarovať takým spôsobom, ktorý uchováva vhodné podmienky pre výskyt vôd a napomáha zlepšovať vodné pomery. Ochrana vôd zahŕňa prevenciu, indikáciu, asanáciu, likvidáciu a dozor.
- Dobudovať kanalizačnú sieť v exponovanom území Hornej Mlynskej doliny
- Odvádzať splaškové vody a dažďové odpadové vody do čistiarní odpadových vôd
- Odstrániť divoké skládky a rozptýlený odpad v území, zabezpečiť pravidelný odvoz domového, komunálneho odpadu, spracovať biologický odpad v kompostárňach
- Zriaďovať kompostárne v okrajových častiach územia na spracovanie biologického odpadu
- Okolo kompostární zriadiť vhodné oplotenie, vybudovať pás ochrannej a izolačnej zelene a zabezpečiť zužitkovanie, druhotné spracovanie alebo odvoz odpadu na centrálnu regionálnu skládku
- Upraviť korytá a brehy vodných tokov a vodných plôch.

3.35.3 PÔDA

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú environmentálnu funkciu pôd, patria najmä zhutňovanie, acidifikácia, neuvážené meliorácie a rekultivácie, nadmerná chemizácia, emisno-imisná kontaminácia a zvyšujúca sa erózia, prevod na nelesné účely.

3.35.3.1 Návrh opatrení

- Eliminovať výskyt skládok v riešenom území a jeho okolí
- Nezvyšovať dopravné zaťaženie územia výstavbou rozsiahlych komplexov OV
- Eliminovať negatívne účinky vodnej erózie na pôdny kryt a povrchové vrstvy lesnej pôdy realizáciou opatrení – vhodné terénne úpravy, revitalizácia vodných tokov, vhodné trasovanie lesných ciest, vhodná výsadba zelene
- Realizovať opatrenia na eliminovanie účinkov pôdnej erózie – vhodné terénne úpravy, rekultivačné a revitalizačné opatrenia, minimalizácia chemizácie, minimalizácia melioračných zásahov, zhutňovania pôdy.

3.35.4 VETERNÁ ERÓZIA

Veterná erózia sa v riešenom území prejavuje vo významnej miere. Prakticky každá plocha bez vegetácie je viac či menej ohrozená odnosom vrchných vrstiev pôdy, čím prichádza k zníženiu pôdnej úrodnosti. Zvýšená náchylnosť pôd na veternú eróziu v riešenom území je spôsobená najmä otvorenosťou územia bez ochrannej línievej zelene, dôsledkom čoho je silná prašnosť v území najmä v mimovegetačnom období.

3.35.4.1 Návrh opatrení

- Pre ochranu pôdy proti účinkom veternej erózie ponechať alebo navrhnúť líniové alebo plošné prvky zelene ako vegetačný ochranný kryt,
- Monitorovať a chrániť lesnú pôdu pred kontamináciou,
- V riešenom území chrániť a budovať systém krajinnej zelene, ktorý bude eliminovať vysokú prašnosť a negatívne účinky veternej erózie aj v širšom riešenom území.

3.35.5 VODNÁ ERÓZIA

Vodná erózia je prírodný proces podstatou ktorého je rozrušovanie pôdneho povrchu vplyvom kinetickej energie dažďových kvapiek ako aj vody stekajúcej po povrchu pôdy, transport uvoľnených pôdnych častíc po svahu a sedimentácia pôdnej hmoty v báze (alebo depresii) svahu.

3.35.5.1 Návrh opatrení

- voliť vhodné hospodárske spôsoby, aby nedochádzalo k narušeniu pôdneho krytu a vytvoreniu erózných rýh
- nenarušať bylinný podrast a pôdny kryt, aby nedochádzalo k zrýchleniu odtoku vody z plochy a zároveň k vyplavovaniu živín z pôdy
- dôsledne dbať na ochranu brehových porastov a prípadné zásahy v brehových porastoch orientovať len na odstraňovanie odumierajúcich a odumretých jedincov v blízkosti rekreačných priestorov, ktoré predstavujú potenciálne riziko pre návštevníkov
- pozdĺž vodných tokov, ramien a ostatných vodných plôch vylúčiť obnovnú ťažbu v páse širokom minimálne 30 m (pri obnove LHP prekategORIZOVAŤ tieto porasty na ochranné lesy, resp. lesy osobitného určenia podľa písmena „e“)

3.35.6 ZAŤAŽENIE HLUKOM

Hlavným výhľadovým zdrojom hluku v prírodnom prostredí lesoparku je doprava. Intenzívnu dopravu môžeme považovať za líniový stresový faktor, ktorý negatívne vplyva na krajinu pozdĺž dopravných koridorov.

Najvyššie povolené hladiny vonkajšieho hluku z dopravy sú určené súčtom základnej hladiny hluku a korekcií povolených pre dané využitie územia. Pre ostatné územie platí:

- 65 dB (A) v priemyselnej oblasti a v oblastiach neslúžiacich prevažne obytným účelom,
- 60 dB (A) v zmiešanej oblasti (osídlená priemyselná oblasť a mestské centrum),
- 50 dB (A) v obytných zónach,
- 40 dB (A) pre zdravotnícke, školské, kultúrne a iné priestory vyžadujúce si zvláštnu ochranu pred hlukom.

Z hľadiska cestnej dopravy v riešenom území lesoparku za najfrekvencovanejší úsek možno považovať komunikáciu Červený most – Sanatórium (Drieňovec). V bezprostrednej blízkosti komunikácie boli namerané hodnoty okolo 60 dB a tie sa zo vzdialenosťou od cesty postupne znižujú.

Z hľadiska hluku zo železničnej dopravy, možno považovať hodnoty okolo 75 dB v okolí dotyku železničnej trate s hranicou lesoparku pri Červenom moste za zvýšené vzhľadom k vyhláske Ministerstva zdravotníctva SR 549/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácii a požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Hluk z cestnej aj železničnej dopravy je ovplyvnený terénom ako aj vegetáciou lesoparku.

Z dôvodu zachovania tichého rekreačného režimu v tejto lokalite sú v štúdiu navrhnuté opatrenia, ktoré predovšetkým upravujú / limitujú zástavbu a počet parkovacích miest pozdĺž Cesty mládeže.

3.35.6.1 Návrh opatrení

- Navrhovať pásy zelene s ochrannou a izolačnou funkciou pozdĺž železničnej trate a pozdĺž ciest a cestných komunikácií (Zvyšovaním množstva krajinnej zelene prispieť ku eliminácii hluku v území)
- Vytvárať predpoklady pre elimináciu hluku z dopravy neumiestňovaním zariadení so zvýšenými nárokmi na dopravu

- Dôsledne zachovávať tichý rekreačný režim v riešenom území dodržiavaním navrhovaného funkčného využitia a priestorového usporiadania
- Zachovať extenzívny, solitérny charakter zástavby, nízku podlažnosť (maximálne do dvoch nadzemných podlaží), dostupnosť stravovacích zariadení nemotorovou dopravou alebo linkou MHD
- Dodržať regulatívy funkčného využitia, priestorového usporiadania, zastavovacie podmienky pre riešené územie lesoparku stanovené v územnom pláne hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov, prehĺbené a podrobnejšie v urbanistickej štúdii z dôvodu dôsledného zachovávanía tichého rekreačného režimu v riešenom území
- Dodržať stanovené kapacity a reguláciu zariadení v rámci navrhovaných rekonštrukcií a novej výstavby v lokalitách Partizánskej lúky, 8. a 9. mlyna, Rybárskej reštaurácie, Železnej studničky, Snežienky a bývalého Sanatória
- Navrhovaný počet a kapacity zariadení pre zabezpečenie rekreačnej funkcie lesoparku považovať pre navrhované obdobie v rámci urbanistickej štúdie za konečné
- Počet parkovacích stojísk pri navrhovaných stravovacích zariadeniach Rybárskej reštaurácie a Snežienky obmedziť len pre zamestnancov
- Vybudovať veľký polyfunkčný objekt s parkovaním pred Červeným mostom
- Prístup návštevníkov stravovacích zariadení pozdĺž Cesty mládeže (Partizánska lúka, 8. a 9. mlyn, Rybárska reštaurácia, Železná studnička, Snežienka, Drieňovec) – peši, bicyklami, linkou MHD, sedačkovou lanovkou, čím sa najúčinnnejšie dosiahne obmedzenie až eliminácia hlukovej záťaže územia
- Nepovoliť v lesoparku používanie hlučných motorových športových prostriedkov
- Prehodnotiť povrchovú úpravu Cesty mládeže a výhľadovo uvažovať o nahradení existujúcej dlažby tichou asfaltovou povrchovou úpravou
- Výhľadovo uvažovať o zavedení elektrobusov na trase MHD po Sanatórium (Drieňovec)
- Vylúčiť automobilovú dopravu z územia lesoparku (okrem prístupu pohotovostných vozidiel a prevádzkovej obsluhy územia)

3.35.7 ŽIARENIE

Ožiarenie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu je jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách. Zdrojom radónu v nich sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb.

- z aspektu prírodnej rádioaktivity hornín riešené územie patrí medzi málo zaťažené oblasti v rámci Slovenska
- v riešenom území sa nachádzajú najmä oblasti s nízkym radónovým rizikom.

3.35.7.1 Návrh opatrení

- Požiadavky na zabezpečenie radiačnej ochrany stanovuje vyhláška č. 12 Ministerstva zdravotníctva SR z 13. decembra 2000
- Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách, kde zdrojom radónu sú rádioaktívne prvky v podlaží budov a v stavebnom materiáli budov, preto v novej výstavbe ide o predchádzanie škodlivým účinkom radónu predovšetkým vhodnou lokalizáciou stavieb, vhodnou voľbou stavebných materiálov a spôsobom realizácie stavieb
- Posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov veľmi významné a je ho potrebné sústavne sledovať
- Je potrebné eliminovať tie oblasti, kde sú potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektov, alebo realizovať tieto opatrenia ako sanačné práce v už existujúcom bytovom fonde.
- Radónové riziko bude vyhodnotené v následných dokumentáciách pri umiestňovaní jednotlivých stavieb a bude posúdené a navrhované podľa príslušných legislatívnych požiadaviek na zabezpečenie radiačnej ochrany

Stanovenie predpokladov pre hodnotenie vplyvov na životné prostredie EIA sa nepredpokladá, vzhľadom na malý rozsah a veľkostnú kategóriu navrhovaných území pre urbanizáciu.

3.36 KONCEPCIA ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Koncepcia odpadového hospodárstva je vypracovaná organizáciou Mestské lesy pre územie v správe Mestských lesov. Ostatné časti riešeného územia lesoparku patriace rôznym vlastníkom nemajú vlastnú koncepciu riešenia odstraňovania odpadov.

V intenzívne navštevovaných častiach Malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku sú umiestňované objemné drevené smetné koše so strieškou, vhodné do prírodného prostredia lesoparku. Vyprázdňovanie košov a odvoz odpadu zabezpečujú Mestské lesy v Bratislave, a to do dvoch veľkokapacitných kontajnerov. Veľkokapacitné kontajnery sa nachádzajú v lokalitách:

- Železná studnička (pri trafostanici)
- nad Krasňanmi.

Veľkokapacitné kontajnery vyváža OLO, a.s. zámenou už plného kontajneru za prázdny.

Najproblémovejšie sú tie časti lesov, ktoré nie sú v správe organizácie Mestské lesy v Bratislave a tiež okrajové časti lesných porastov. Výrazným problémom je nadmerné vyvážanie domového odpadu zo záhradkarských a chatových osád kontaktného pásma riešeného územia a okolitých sídlisk do veľkokapacitných kontajnerov patriacich Mestským lesom.

Z mnohých lokalít lesoparku boli z tohto dôvodu veľkokapacitné kontajnery odstránené.

Mestské lesy v Bratislave zabezpečujú odvoz rozptýleného odpadu a divokých skládok aj s okrajových častí lesoparku, na hranici kontaktného pásma.

Množstvo odpadov sa nachádza práve na hranici lesných porastov, v kontaktnom pásme, pozdĺž železničnej trate, na hraniciach záhradkarských a chatových lokalít. Vhodným a nevyhnutným opatrením je zaviesť pre záhradkarské a chatové osady povinnosť disponovať aspoň jedným veľkokapacitným kontajnerom tak, aby boli dopravne ľahko dostupné.

Ďalší problém predstavujú sice praktické ale esteticky úplne nevhodné modré plastové vrecia v stojanoch v najfrekvencovanejších lokalitách Kamzík, Železná studnička.

Celkovo na území lesoparku v správe Mestských lesov sa nachádza 16 nádob na separovaný zber.

Kompostovanie biologického odpadu

Na území BLP sa uvažuje zo zriadením kompostární. Kompostovanie je biochemický proces premeny organických látok na humus, pomocou aeróbných a anaeróbných mikroorganizmov. Z ekologického hľadiska patrí relatívne k najvýhodnejším spôsobom likvidácie organického pôvodu ako aj všetkých organických zvyškov z rastlinnej a živočíšnej výroby. Priebeh kompostovania je ovplyvnený vlhkosťou, teplotou, prístupom kyslíka, pomerom obsahu uhlíka k dusíku v spracovaných odpadoch, štruktúrou spracovaného materiálu a od hodnoty pH.

Kompostovanie je aj z ekologického hľadiska výhodný spôsob likvidácie všetkých organických zvyškov z rastlinnej a živočíšnej produkcie (množstvo biologického odpadu vzniká pri údržbe plôch zelene s prírodou blízky úpravami v exponovaných častiach lesoparku, pri údržbe parkov a parkovo upravených plôch zelene v zastavanom území mesta). Vyzretý kompost je vysoko stabilné hnojivo, čo znamená, že živiny v ňom obsiahnuté sú do pôdy uvoľňované len veľmi pomaly, takže nehrozí ich vylúhovanie do podzemných vôd.

Kompostárne majú byť umiestnené vo väčšej vzdialenosti od obytnej zástavby. Kvôli zabráneniu prevozu stredom mesta je vhodné plánovať výstavbu minimálne dvoch kompostární, a to z východnej strany a zo západnej strany Karpát.

Na území Bratislavského lesoparku je možné pre vybudovanie skládok biologicky rozložiteľného odpadu uvažovať s nasledujúcimi lokalitami:

-zo západnej strany pri objekte TESCO Lamač, v lokalite nad malým kameňolomom

-z východnej strany nad Krasňanmi pri bývalom muničáku

-lokalita Šprinclov majer v MČ Vajnory (nenachádza sa priamo v Malokarpatskej časti lesoparku, je však v správe organizácie Mestských lesov Bratislava)

Lokality musia byť dopravne ľahko dostupné a je potrebné rátať s manipulačnou plochou.

Riešenie kompostární a stanovenie ich kapacity bude predmetom ďalších podrobnejších dokumentácií.

3.36.1 NÁVRH OPATRENÍ

- Odstrániť divoké skládky a rozptýlený odpad v území
- Zabezpečiť pravidelný odvoz odpadu z územia lesoparku
- Zhodnocovať biologicky rozložiteľné odpady z odlesňovania a čistenia porastov kompostovaním
- Zriadiť kompostárne na hranici lesoparku, s možnosťou kompostovania aj biologického odpadu vzniknutého pri údržbe plôch zelene v zastavanom území mesta (biologicky kompostovateľný odpad vzniká pri údržbe plôch verejnej zelene, areálovej zelene, súkromnej zelene), vhodnou lokalitou je napr. opustený kameňolom nad železničnou zastávkou Železná Studienka
- Kvôli zabráneniu prevozu stredom mesta je vhodné plánovať výstavbu minimálne dvoch kompostární, a to z východnej strany a zo západnej strany Karpát.
- Okolo kompostární zriadiť vhodné oplotenie, vybudovať pás ochrannej a izolačnej zelene a zabezpečiť zužitkovanie, druhotné spracovanie biologického odpadu
- Hľadať nástroje na podporu rozširovania a zlepšenia zberu a kompostovania biologicky rozložiteľných odpadov, resp. vytvorenie ekonomického trhu pre kompost.
- Zabezpečiť postupne (výchovnými opatreniami, systematickou prácou s deťmi, spolupracou so školami, informačným systémom, komunikáciou s verejnosťou, atď.) odnos odpadkov návštevníkmi
- Vo väčších rekreačných lokalitách umiestňovať odpadové koše sústredené na vyznačených miestach
- Umiestňovať malé informačné logá o mieste odpadových košov
- Odpadové koše, kontajnery pri zariadeniach občianskej vybavenosti a pri prevádzkových objektoch umiestňovať do ohradených, prípadne prekrytých prístreškov (nie množstvo malých odpadových košov ale niekoľko väčších, sústredených na vymedzených, označených miestach)
- V rekreačných lokalitách neumiestňovať síce praktické ale esteticky úplne nevhodné modré plastové vrecia v stojanoch.
- V rámci perspektívnej novej organizácie bratislavského lesoparku vypracovať koncepciu riešenia odstraňovania odpadov v celom riešenom území lesoparku
- Na území lesoparku zaviesť perspektívne systém individuálneho odnášania odpadkov, zberné smetné nádoby umiestniť len pri väčších nástupných bodoch a v najväčších rekreačných lokalitách na vymedzených miestach, nie systémom veľkého množstva malých smetných nádob ale menším množstvom objemnejších smetných nádob (v rámci informačného systému v území umiestniť tiež logá o umiestnení odpadových nádob)
- V línii vonkajšej hranice riešeného územia lesoparku realizovať okružný peší chodník, ktorý bude spĺňať viacero funkcií:
  - Vyhliadková trasa
  - Sprístupnenie okrajových častí lesoparku na hranici lesných porastov a pozemkov rodinných domov, chát a záhrad
  - Verejná kontrola kontaktov línii lesoparku.

3.37 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

3.37.1 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM

3.37.1.1 Ochranné pásmo lesa

Ochranné pásmo lesa v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z., §10 o lesoch.....vo vzdialenosti 50 m od hranice lesných pozemkov

3.37.1.2 Pobrežné pozemky vodných tokov a vodných plôch, ochranné pásma vodárenských zdrojov

Pobrežné pozemky vodných tokov podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č.372/1990 Zb. O priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon)

Na ochranu vodných stavieb podľa zákona č.364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon) môže podľa §55, ods.2 orgán štátnej vodnej správy určiť pásmo ochrany vodnej stavby. Ochrana vodných tokov a zariadení na nich je zabezpečená režimom v tzv. pobrežných pozemkoch. Podľa § 49, ods.2 vodného zákona sú pobrežnými pozemkami:

Vodohospodársky významné vodné toky.....do 10 m od brehovej čiary

Drobné vodné toky.....do 5 m od brehovej čiary

Ochranná hrádza vodného toku.....do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze

Ochranné pásma vodárenských zdrojov

Pásma hygienickej ochrany (PHO) určí orgán štátnej vodnej správy na ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov na základe posudku orgánu na ochranu zdravia (§ 32 zákona NR SR č.364/2004 Z. z).

U zdrojov podzemných vôd sa zriaďujú 2 pásma hygienickej ochrany – PHO I. stupňa a PHO II. stupňa, pričom II. stupeň môže byť členený na vnútornú a vonkajšiu časť. PHO I. stupňa VZ slúži na jeho ochranu v bezprostrednej blízkosti miesta odberu vôd alebo záchytného zariadenia. PHO II. stupňa VZ slúži na ochranu zdroja vody pred ohrozením zo vzdialenejších miest. Na zvýšenie ochrany vodárenského zdroja môže orgán štátnej vodnej správy určiť aj ochranné pásmo III. stupňa.

Ochrana vôd v území

V súčasnosti sa investičná činnosť v tejto oblasti riadi zákonom NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon). Zákon o vodách § 31 upresňuje obmedzenia, ktoré musia byť rešpektované pri plánovaní územného a hospodárskeho rozvoja, vymenúva rozsah zakázaných stavieb a činností tak, aby sa zabezpečila efektívna ochrana vôd prirodzene vyskytujúcich sa v predmetnom území.

Čistotu povrchových aj podzemných vôd je možné zlepšovať rôznymi spôsobmi, ich účinnosť sa zvyšuje, ak sú použité rôzne metódy v súbore nadväzností. Je potrebné uskutočňovať viacero činností, a to zlepšiť prirodzené samočistenie vôd, upravovať zrážkový odtok, čistiť odpadové vody, udržiavať toky a nádrže.

Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 68 22.

- § 27 - Súhlas orgánu štátnej vodnej správy sa vydáva na uskutočnenie, zmenu alebo odstránenie stavieb a zariadení alebo na činnosti, na ktoré nie je povolenie podľa tohto zákona, ktoré však môžu ovplyvniť stav povrchových vôd a podzemných vôd.
- Súhlas je potrebný, ak ide o stavby vo vodách a na pobrežných pozemkoch, stavby v inundačnom území a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov alebo stavby vo vzdialenosti do 23 m od vzdušnej päty ochrannej hrádze.

§49 Oprávnenia pri správe vodných tokov

- (2) Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb a zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary, pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

3.37.1.3 Ochranné pásma technickej vybavenosti – voda a kanalizácia

Ochranné pásma verejných vodovodov a verejných kanalizácií podľa zákona č.442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii sieťových odvetví, STN 75 6401 ČOV pre viac ako 500 EO

Verejné vodovody a verejné kanalizácie do priemeru 500 m.....1,5 m (najmenšia vodorovná vzdialenosť od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obidve strany)

Ochranné pásma ČOV nie sú stanovené, ale sú doporučené minimálne vzdialenosti výstavby súvislej bytovej výstavby od ČOV.

Vzdialenosť od zakrytej ČOV – ČOV v murovanom objekte..... minimálne 25 m

Vzdialenosť od nezakrytej ČOV a ČOV s kalovým hospodárstvom.....minimálne 100 m

Väčšie vzdialenosti môžu byť stanovené v prípade prevládajúcich vetrov smerom od ČOV k obytnej zástavbe (podľa údajov z SHMÚ).

3.37.1.4 Ochranné pásma dopravnej vybavenosti – pozemné komunikácie

Ochranné pásma ciest a komunikácií podľa zákona č. 135/1961 Zb. O pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov a §15vyhlášky č.35/1984 Zb.

Cesta II. triedy, mimo zastavaného územia obce.....25 m od osi vozovky

Cesta III. triedy, mimo zastavaného územia obce.....18 m od osi vozovky

MK I. a II. triedy, v zastavanom území obce.....15 m od osi vozovky

Odstavné plochy a parkovacie garáže, v zastavanom území obce.....15 m od obytných budov

3.37.1.5 Ochranné pásma dopravnej vybavenosti – dráhy

Ochranné pásma dráh podľa zákona č. 164/1996 Z. z. o dráhach:

Celoštátna a regionálna dráha.....60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od hranice obvodu dráhy.

3.37.1.6 Ochranné pásma technickej vybavenosti – plyn

Ochranné pásma (na ochranu plynárenských zariadení a priamych plynovodov) plynovodov a plynárenských zariadení podľa zákona o energetike č. 656/2004 Z. z.:

Plynovod s menovitou svetlosťou do profilu 250 mm (s maximálnym prevádzkovým tlakom PN 4,0 Mpa).....4 m na každú stranu od osi plynovodu

Technologické objekty (RSP).....8 m od pôdorysu plynárenského zariadenia

Bezpečnostné pásma (na zabránenie porúch alebo havárií na plynárenských zariadeniach alebo na zmiernenie ich dopadov a na ochranu života, zdravia a majetku osôb) podľa zákona o energetike č. 656/2004 Z. z.:

plynovod, ktorým sa rozvádza plyn s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4 Mpa a prevádzkovaným vo voľnom priestranstve.....10 m na každú stranu od osi plynovodu

Plynovod VTL s menovitou svetlosťou do profilu DN 350 mm (s prevádzkovým tlakom od PN 0,4 Mpa a do 4,0 MPa).....20 m na každú stranu od osi plynovodu

Technologické objekty (RSP).....50 m od pôdorysu plynárenského zariadenia

3.37.1.7 Ochranné pásma technickej vybavenosti – elektrická energia - silnoprúd

Ochranné pásmo elektroenergetických zariadení podľa zákona o energetike č. 656/2004 Z. z. vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je pri napätí

od 1 kV do 35 kV vrátane.....pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7m,
pre vodiče so základnou izoláciou 4 m., v súvislých lesných priesekoch 2 m

od 35 kV do 110 kV vrátane.....15 m

od 110 kV do 220 kV vrátane.....20 m

od 220 kV do 400 kV vrátane.....25 m

nad 400 kV vrátane.....35 m

V ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia je zakázané:

- zriaďovať stavby a konštrukcie
- pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m, vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia.

Dôvodom ochrany zariadení pre rozvod elektrickej energie je, aby nedošlo k jeho poškodeniu, aby bola zabezpečená jeho plynulá a spoľahlivá prevádzka a nebola ohrozená bezpečnosť osôb alebo majetku.

3.37.1.8 Ochranné pásma technickej vybavenosti – elektrická energia - slaboprúd

Ochranné pásma podľa STN 73 6005 – Priestorová úprava vedení technického vybavenia a podľa STN 33 3300 odsek 6.3.4

Ochranné pásma pre telekomunikačné siete sú stanovené z dôvodu vykonávania prác so strojnými zariadeniami v blízkosti telekomunikačných vedení, a to 1,5 m na obe strany od kábla.

V prípadoch križovaní s ostatnými inžinierskymi sieťami platí zásada, že telekomunikačné vedenia sú pokladané nad všetkými inými vedeniami, pri dodržaní predpísaných hĺbok ako aj ochrany v zmysle STN 73 6005 - Priestorová úprava vedení technického vybavenia.

Súbehy a križovania podzemných telekomunikačných vedení s VN podzemnými vedeniami sú podmienené dodržaním STN 33 3300 odsek 6.3.4. Pri nedodržaní vzdialenosti menšej ako 0,3 m medzi nechránenými vedeniami je nutné jedno z vedení uložiť do vyhovujúcej chráničky /betónová trubka resp. betónový žľab s poklopom/.

3.38 KONCEPCIA OCHRANY A VYUŽITIA LESNEJ PÔDY A VODNÝCH PLÔCH

3.38.1 ZÁBER LESNEJ PÔDY

V hraniciach riešeného územia lesoparku sú nové zariadenia a objekty občianskej vybavenosti na rekreačné účely navrhované v existujúcich areáloch a v prevažnej miere na plochách existujúcich budov a zariadení.

Návrh na dostavbu existujúcich objektov

- Slalomka - dolný viacúčelový prevádzkový objekt
- Kačín, Kačínska lúka - bufet
- Kačín, horáreň - viacúčelový prevádzkový objekt
- Pekná cesta, horáreň - viacúčelový prevádzkový objekt
- 9. mlyn, areál netradičných športov - bufet, hygienické zariadenia (možnosť umiestniť v priamo existujúcom objekte)
- Kamzík - návrh na úpravu promenádového chodníka
- Kamzík – prevádzkový objekt Arboréta

Návrh na výstavbu nových objektov

- Partizánska lúka - koliba pri parkovisku
- Kamzík, Cvičná lúka – koliba
- Kamzík – návrh na úpravu časti parkoviska na Brečtanovej na parkovacie terasy
- Dolný Červený kríž – sezónny bufet
- Americké námestie, Hrubý Drieňovec (Malá Baňa - výhľad) - rozhľadňa
- Bobová dráha pod sedačkovou lanovou dráhou (výhľad) - údolná a vrcholová stanica nad Kamzíkom
- Lyžiarska trať na Slalomke
- Železná studnička – objekty rekreačného areálu

Nové objekty sú navrhované na plochách určených v ÚPN hl. m. SR Bratislavy, rok 2007, v znení zmien a doplnkov na funkcie občianska vybavenosť celomestského a nadmestského významu a rekreácia v prírodnom prostredí. Na týchto plochách je možné umiestňovať objekty a zariadenia občianskej vybavenosti a príslušnej nevyhnutnej dopravnej a technickej vybavenosti pre potreby každodennej a víkendovej rekreácie

Pre tieto plochy boli vymedzené zábery v spracovaní územného plánu mesta.

Presné vymedzenie záberov bude vypočítané v podrobnejšej dokumentácii jednotlivých objektov po spresnení architektonického riešenia jednotlivých objektov.

3.39 NÁVRH NA PRIESTOROVÉ USPORIADANIE ÚZEMIA Z HĽADISKA CIVILNEJ OCHRANY OBYVATEĽSTVA, PROTIPOVODŇOVEJ OCHRANY, Z HĽADISKA POŽIARNEJ OCHRANY, Z HĽADISKA UŽÍVANIA OSÔB S OBMEDZENOU SCHOPNOSŤOU POHYBU A ORIENTÁCIE

3.39.1 NÁVRH NA PRIESTOROVÉ USPORIADANIE ÚZEMIA Z HĽADISKA CIVILNEJ OCHRANY OBYVATEĽSTVA

Zabezpečenie ochrany osôb z titulu civilnej ochrany obyvateľstva sa uskutočňuje v súlade s ustanoveniami §10 až 12 a §139a ods. 10 písm. m) zákona NR SR č.237/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.50/1976 Zb., v znení neskorších predpisov, vyhlášky č. 297/1994Z. z. o stavebnotechnických požiadavkách na stavby a o technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany znení neskorších predpisov a vyhlášky č.348/1998 Z. z. o zabezpečovaní technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej obrany.

3.39.2 NÁVRH NA PRIESTOROVÉ USPORIADANIE ÚZEMIA Z HĽADISKA PROTIPOVODŇOVEJ OCHRANY

- V riešenom území rešpektovať požiadavky v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon), požiadavky v zmysle zákona č. 666/2004 Z. z. o ochrane pred povodňami, príslušné platné normy a z hľadiska ochrany pred povodňami rešpektovať opatrenia vodohospodárskych orgánov.
- V územiach pozdĺž vodných tokov a vodných plôch odstraňovať rozptýlený odpad a divoké skládky a realizovať následnú revitalizáciu územia,
- Opraviť poškodené hrádze, podľa potreby doplniť nové hrádze pozdĺž vodných tokov pozdĺž vodných plôch
- Do území s predpokladaným vybrežovaním vôd, do depresných území pozdĺž vodných tokov nenavrhopvať výstavbu, ponechať tu plochy krajinej zelene s funkciou sprievodnou, zadrživacou a spevňovacou, a akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v dotyku s tokom odsúhlasit' s príslušným vodohospodárskym orgánom.
- Brehové porasty okolo existujúcich a navrhovaných vodných tokov a vodných plôch plnia funkcie estetickú, krajnotvornú, sprievodnú a spevňovaciu. Pri návrhu druhej skladby a kompozičného usporiadania rešpektovať vodohospodárske požiadavky na pobrežné pozemky a na ochranné pásma.
- Sezónne podmáčané pôdy vo voľnej krajine zachovať z dôvodu hydroekologického významu.

Požiadavky vyplývajúce zo stanoviska Slovenského vodohospodárskeho podniku (Bratislava)

- V zmysle § 49 zákona SNR č. 364/2004 Z. z. o vodách a vyhlášky č. 211/2004 Z. z. o vodohospodársky významných tokoch dodržiavať 10,0 m obojstranný pobrežný pozemok od vodohospodársky významného toku Vydrica a 5,0 m od tokov Lamačský potok, Rakový potok, Bystrička, Banský potok, Uhliarka, Pieskový potok a ostatných drobných vodných tokov a občasných vodných tokov. Do územia pobrežného pozemku nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, oplotenie, osvetlenie, žiadne pevné stavby, ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarovať. Zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z dôvodov údržby a kontroly. Križovanie technickej infraštruktúry s vodnými tokmi riešiť podľa STN 73 6822.
- Križovania vodných tokov stavebnými objektmi a infraštruktúrou realizovať tak, aby stavebný objekt križujúci vodný tok nezasahoval do profilu toku a bola zachovaná 50 cm rezerva nad maximálnou hladinou v koryte.
- Pri navrhovanej úprave vodných tokov v maximálnej miere využívať prírodné materiály a vegetačné opevnenia a realizovať prírode blízke úpravy. V ďalšom stupni projektovej dokumentácie navrhované úpravy vodných tokov konzultovať so správcom vodného toku.
- Z dôvodu kapacitnej nedostatočnosti vodných tokov v Malokarpatskom lesoparku v maximálnej miere zadržať zrážkové vody zo spevnených plôch a striech v rozvojovom území do retenčných nádrží. Odtok z urbanizovaného prostredia bude možný len na úrovni pôvodného prirodzeného odtoku, t.j. 5% povrchový odtok pri dvojročnej zrážke s periodicitou $p=0,5$. Nádrž dimenzovať minimálne na 120 minútovú zrážku s periodicitou $p=0,02$, t.j. päťdesiatročná zrážka pri koeficiente odtoku $k=1,0$. V opačnom prípade hrozí extrémne zvýšenie prietokov, vybrežovanie vodných tokov a ohrozovanie nižšie položenej urbanizácie.

- Z dôvodu malej vodnosti vodných tokov v území podmieňuje rozvoj v predmetných lokalitách odkanalizovaním do mestskej ČOV. S budovaním žump a lokálnych ČOV SVP š.p. OZ Bratislava nesúhlasí.

3.39.3 NÁVRH NA PRIESTOROVÉ USPORIADANIE ÚZEMIA Z HĽADISKA POŽIARNEJ OCHRANY

Rešpektovať požiadavky:

- zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov
- Vyhlášku MV SR č. 94/2004, ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a užívaní stavieb v znení neskorších predpisov
- Vyhlášku MV SR č. 121/2002 o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov
- Vyhlášku MV SR č. 699/2004 o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov
- Lesné cesty vo veľkých rekreačných lokalitách navrhovať a upravovať tak, aby bola zabezpečená priestorová priechodnosť pre záchranné, požiarné vozidlá.

3.39.4 NÁVRH NA PRIESTOROVÉ USPORIADANIE ÚZEMIA Z HĽADISKA UŽÍVANIA OSÔB S OBMEDZENOU SCHOPNOSŤOU POHYBU A ORIENTÁCIE

- Rešpektovať Vyhlášku MŽP SR č. 532/2002 Z. z. o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie.
- V riešenom území navrhovať bezbariérové cestné komunikácie pri priechodoch bez obrubníkov medzi cestami a chodníkmi
- Vstupy do nových verejne prístupných budov navrhovať ako bezbariérové vstupy pre imobilných občanov, pre detské kočíky
- Na vymedzených parkovacích plochách označiť parkovacie stojiská pre imobilných občanov.

4 URBANISTICKÁ ŠTÚDIA – PREMIETNUTIE NÁVRHOVEJ ČASTI URBANISTICKEJ ŠTÚDIE DO EKONOMICKÉHO PROJEKTU

4.1 ETAPIZÁCIA, VECNÁ A ČASOVÁ KOORDINÁCIA USKUTOČŇOVANIA OBNOVY, PRESTAVBY, VÝSTAVBY, ASANACÍ EXISTUJÚCICH STAVIEB

V urbanistickej štúdii sú návrhy riešenia územia ako celku a návrhy riešenia jednotlivých rekreačných lokalít premietnuté do projektového zásobníka.

Vzhľadom na súčasný stav riešeného územia, na dlhodobý deficit vybavenosti a priestorových úprav niektorých častí lesoparku, vzhľadom na potreby a požiadavky mesta a jeho obyvateľov na každodennú a víkendovú rekreáciu boli stanovené viaceré zámery a projekty.

Tieto zámery a projekty sú rozdelené do skupín:

A / Zapojenie lesoparku do systému mestských a regionálnych rozvojových priestorov

(Predpoklady rozvoja lesoparku vyplývajúce z jeho širších vzťahov)

- Opatrenia, zámery a projekty navrhované mimo hranice riešeného územia z dôvodu vytvorenia funkčného a priestorového prepojenia malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku s ostatným územím mesta Bratislavy, s územím priľahlých obcí ako aj okolitej krajiny.

1./ Koncepcný rozvoj lesoparku

- Rozvoj systému plánovania, riadenia, organizovania, správy a monitorovania lesoparku

2./ Rozvoj kľúčových lokalít lesoparku

- Opatrenia, zámery a projekty navrhované v kľúčových - záujmových - lokalitách lesoparku

3./ Podpora rozvoja lesoparku vo vybraných sektoroch

- Priezovové opatrenia, zámery a projekty navrhované pre celé riešené územie lesoparku.

Vzhľadom na význam a rozsiahlosť územia ďalšie podrobnejšie spracovanie projektového zásobníka bude obsahovať stanovenie funkčnej a časovej hierarchizácie zámerov a projektov. Z hľadiska vecnej a časovej etapizácie prioritné postavenie majú

- vybudovanie polyfunkčného objektu s parkovaním pri Červenom moste
- vybudovanie parkoviska pri pomníku na Kamzíku
- vybudovanie nevyhnutných sietí TV
- rekonštrukcia vybraných úsekov spevnených lesných ciest
- rekonštrukcia areálu Železná studnička
- rekonštrukcia areálu Kamzík, vybudovanie promenádového chodníka
- rekonštrukcia vybraných úsekov rekreačných chodníkov
- vybudovanie okružného chodníka po hranici lesa
- vybudovanie malých viacúčelových objektov
- dobudovanie chýbajúcich zariadení OV.

Správa, organizácia

- zabezpečiť starostlivosť, údržbu, dostupnosť informácií, monitoring územia formou rovnomernej siete malých viacfunkčných objektov – správcovských domčekov (horárni) s viacúčelovou ponukou služieb
- významné lesné križovatky, prírodné námestia na funkčne a priestorovo a historicky najfrekventovanejších miestach v prímestskom rekreačnom lese je možné zadať do trvalej starostlivosti jednotlivým záujemcom, ktorí sa budú – podľa jednotného konceptu rozvoja prímestského rekreačného lesa – starať o zverené lokality (občianske združenia, organizácie, firmy, spoločnosti, jednotlivci, atď.)
- vypracovať projekty pre jednotlivé časti územia a jednotlivé druhy vybavenosti lesoparku – oddychové, športovo-rekreačné lúčky, športové areály, plochy navrhovanej prírodnej galérie, tematické trasy, prvky rekreačného a informačného mobiliáru zadať výtvarníkom, študentom umeleckých škôl, profesionálnym výtvarníkom s požiadavkou:
  - podľa jednotného konceptu rozvoja prímestského rekreačného lesa – priestorovo dotvárať uvedené lokality, vhodným spôsobom umiestniť výtvarné prvky do prírodného prostredia (napr. formou súťaže)
  - rešpektovať kritériá bezpečnosti, funkčnosti, trvácnosti a estetiky
- vypracovať samostatné projekty – koncepciu riešenia prvkov drobnej architektúry a informačného a orientačného mobiliáru a objektov občianskej architektúry:
  - zábradlia, mostíky, stĺpiky, smetné koše, móla,

- lavičky, stolíky, besiedky, pavilóny,
  - oddychové sedenia, solária
  - informačné a orientačné tabule
  - stojany na bicykle
  - osvetlenie, prvky technickej vybavenosti
  - športové náradia v prírode
  - športové plochy, zariadenia a areály
  - spevnené plochy v križovatkách lesných chodníkov, pri vodných plochách a vodných tokoch (kameňmi, štrkom)
  - objekty skautského tábora, lukostreleckej lúky,
  - detské preliezačky
  - drobné stánky – bufety,
  - koliby, reštaurácie, lesné školy, horárne, malé polyfunkčné objekty s integrovanými funkciami
  - vyhliadkové veže
  - veľký polyfunkčný objekt s parkoviskom
- spôsob vypracovania projektov:
    - pre jednotlivé lokality a tematické trasy vypracovať projekty zohľadňujúce špecifiká prostredia a špecifiká tematického zamerania.

4.2 EKONOMICKÝ PROJEKT

4.2.1 PREDPOKLADY ROZVOJA LESOPARKU VYPLÝVAJÚCE Z JEHO ŠIRŠÍCH VZŤAHOV

- Opatrenia, zámery a projekty navrhované mimo hranice riešeného územia z dôvodu vytvorenia funkčného a priestorového prepojenia malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku s ostatným územím mesta Bratislavy, s územím priľahlých obcí ako aj okolitej krajiny.

1.	<p>Spojité systém prírodných prvkov medzi masívom Malých Karpát a jeho okolím Vytvoriť spojitý systém prírodných prvkov formou priečnych a pozdĺžnych zelených koridorov (koridorov zelene, koridorov vodných tokov a vodných plôch) medzi lesným masívom Malých Karpát, prvkami mestskej a sídelnej zelene a prvkami krajinnej zelene v otvorenej poľnohospodárskej krajine</p>
2.	<p>Spojité systém peších a rekreačných trás Vytvoriť spojitý systém peších a rekreačných trás s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom, a to vo väzbe na spojitý systém zelených koridorov</p> <ul style="list-style-type: none"> • v zastavaných územiach vo väzbe na existujúce a navrhované verejné komunikačné priestory, v ktorých budú vymedzené plochy pre cestné komunikácie, verejnú mestskú zeleň, rekreačné trasy (pešie, cyklistické, jazdecké), príslušné orientačné a informačné značenia a mobiliár • v otvorenej poľnohospodárskej krajine vo väzbe na sieť existujúcich, prípadne navrhovaných poľných, lesných a vinohradníckych ciest, lemovaných sprievodnou vegetáciou • Zabezpečiť bezbariérové križovanie rekreačných trás s dopravnými koridormi (vrátane vytvorenia možností na bezbariérový pohyb zveri), a to aj v súvislosti s výstavbou nových obytných blokov • spresnenie vymedzenia rekreačných trás v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách podľa územných možností a z hľadiska majetkovo-právnych vzťahov
3.	<p>Prepojenie brehov Moravy na líniiach rekreačných trás Vytvorenie spojitého systému rekreačných trás prepojením slovenského a rakúskeho brehu Moravy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie ľahkých mostných konštrukcií, prípadne prepojenie kompou • lokalizáciu bodov prepojenia spresniť, podľa priestorových možností a možností zlúčenia susedných trás do jedného priechodného bodu, v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách
4.	<p>Sieť priebežných a nástupných rekreačných bodov Vybudovať sieť východiskových, nástupných a priebežných rekreačných bodov, v území mimo vlastného lesoparku, ako kvalitných urbanistických priestorov na rekreačných trasách, na križovatkách peších a rekreačných trás s príslušnou priestorovou úpravou a funkčnou vybavenosťou podľa významu, veľkosti a polohy rekreačného bodu v území</p> <ul style="list-style-type: none"> • povrchová úprava ciest a chodníkov, upravené plochy zelene a vodných prvkov • objekty OV, upravené zastávky MHD a prímestskej dopravy, parkovacie plochy, osvetlenie • výtvarné prvky, drobný rekreačný mobiliár (prístrešky, lavičky, stoly, ohniská, smetné koše, zdroj (pitnej) vody, a pod.) • vybavenie uvedených bodov informačným systémom v podobe smerových tabúľ, informačných panelov a panelov s mapami.
5.	<p>Využitie existujúcich poľných, lesných a vinohradníckych ciest pre účely rekreačných trás</p> <ul style="list-style-type: none"> • úprava vybraných existujúcich poľných, lesných a vinohradníckych ciest pre potreby vybudovania rekreačných trás (poľné cesty si súčasne zachovávajú dopravnú funkciu pre obsluhu územia a potreby poľnohospodárskej krajiny) • doplniť vybrané existujúce poľné a vinohradnícke cesty, tiež navrhované poľné cesty líniami a plochami sprievodnej zelene vrátane sprievodnej zelene vodných plôch a vodných tokov (vo väzbe na existujúce a navrhované plochy a línie krajinnej zelene mimo poľných ciest) • spresnenie vymedzenia rekreačných trás v podrobnejších územnoplánovacích dokumentáciách podľa územných a priestorových možností a z hľadiska majetkovo-právnych vzťahov
6.	<p>Spojité systém rekreačných trás v Malých Karpatoch, v zastavaných územiach a v otvorenej poľnohospodárskej krajine Vytvorenie väzieb medzi systémom rekreačných trás na úpätí Malých Karpát, systémom zelených koridorov a sieťou poľných, lesných a vinohradníckych ciest.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie spojitého systému peších a rekreačných trás, náučných a tematických trás na úpätí Malých Karpát s príslušným orientačným a informačným značením a s príslušným mobiliárom • realizácia uvedených trás vo väzbe na navrhovaný systém zelených koridorov (v kontaktovom pásme vo väzbe na existujúce a navrhované verejné komunikačné priestory, najmä lokálne centrá a lokálne ťažiskové líniové priestory, v ktorých budú vymedzené plochy pre cestné komunikácie, verejnú zeleň, rekreačné trasy (pešie, cyklistické, jazdecké), príslušné orientačné a informačné značenia a príslušný mobiliár) • realizácia uvedených trás vo väzbe na sieť existujúcich, prípadne navrhovaných poľných, lesných a vinohradníckych ciest, v otvorenej poľnohospodárskej krajine, lemovaných sprievodnou zeleňou

	<ul style="list-style-type: none"> vybudovanie ľahkých mostných konštrukcií ponad malé vodné toky v miestach križovania s rekreačnými trasami
7.	<p>Revitalizácia vodných tokov a vodných plôch Úprava vodných tokov a malých vodných tokov, vodných plôch v okolí navrhovaných zelených koridorov a navrhovaných rekreačných trás.</p> <ul style="list-style-type: none"> trasovanie koryta vodných tokov vybudovanie ľahkých mostných konštrukcií ponad malé vodné toky v miestach križovania s rekreačnými trasami úprava brehov vodných tokov a vodných plôch úprava a výsadba sprievodnej vegetácie vodných tokov a vodných plôch
8.	<p>Vytvorenie spojitého systému cyklistických trás v lesoparku a jeho okolí Rekreačná cyklistika sa stáva v posledných rokoch obľúbenou voľnočasovou aktivitou u širokej verejnosti. S pribúdajúcim počtom cyklistov čoraz naliehavejšie vyvstáva potreba vytvárania adekvátnych podmienok pre bezpečnú a pokojnú rekreačnú cyklistiku. Osobitný dôraz je potrebné klásť na budovanie nových cyklotrás a prepájanie sietí cyklotrás v zastavanej časti mesta, otvorenej poľnohospodárskej krajine a rekreačný celkov (malokarpatská a devínska časť lesoparku, podunajská sieť cyklotrás atď.)</p> <ul style="list-style-type: none"> budovanie nových cyklistických trás pri zohľadnení rekreačného pohybu cyklistov ale aj s ohľadom na využitie bicykla ako každodenného dopravného prostriedku vybudovanie bezbariérových križovaní cyklistických trás s dopravnými komunikáciami vytvorenie bezbariérových prepojení jednotlivých sietí cyklotrás (malokarpatská, podunajská, záhorská, bratislavská) za účelom vytvorenia uceleného systému cyklotrás

4.2.2 PROJEKTOVÝ ZÁSOBNÍK URBANISTICKEJ ŠTÚDIE MALOKARPATSKEJ ČASTI BRATISLAVSKÉHO LESOPARKU

4.2.2.1 Koncepčný rozvoj lesoparku

- Zabezpečiť rozvoj systému plánovania, riadenia, organizovania, správy a monitorovania lesoparku

1.	<p>Vypracovanie akčného plánu rozvoja lesoparku Vypracovanie strednodobého strategického dokumentu, ktorý bude určovať rozvojové priority na území lesoparku, dokument navrhne funkčný systém správy územia, jednotlivé rozvojové aktivity ako aj spôsob ich realizácie.</p>
2.	<p>Vytvorenie sústavy polyfunkčných správcovských objektov Vytvorenie sústavy objektov v území, prostredníctvom ktorých bude zabezpečovaná správa územia a zároveň tu budú kumulované rekreačná, stravovacia a informačná funkcia</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia a úprava existujúcich nevyužívaných objektov na území lesoparku ako organizačných jednotiek organizácie spravujúcej územie lesoparku (Mestské lesy v Bratislave), za účelom ich využitia ako správcovských objektov • objekty budú poskytovať prevádzkové priestory správcovi, do jeho kompetencií bude patriť starostlivosť o zverené územie v zmysle tvorby rekreačných podmienok a ochrany lesa • v rámci objektov budú zároveň integrované oddychové a rekreačné funkcie, stravovanie, informačné funkcie a prípadne výchovno-vzdelávacie funkcie • súčasťou objektov môže byť: stravovacie zariadenie (bufetového typu), verejné hygienické zariadenie, posedenie, detské ihrisko, prvky informačného systému, priestory a prvky pre výchovno-vzdelávacie aktivity (tematické podujatia pre deti zamerané na ochranu a poznávanie prírody) • presnú lokalizáciu „správcovských domčekov“ a požiadavky na prestavbu objektov určí akčný plán rozvoja lesoparku
3.	<p>Environmentálny monitorovací systém lesoparku Monitorovací systém životného prostredia – čiastkové súčasti – meracie stanice .... Územie lesoparku si ako jeden z najvýznamnejších prírodných prvkov na území mesta Bratislavy vyžaduje ochranu a monitorovanie stavu jednotlivých zložiek prírodného prostredia. Negatívne vplyvy vyplývajú jednak z vonkajšieho prostredia – prakticky celé územie malokarpatskej časti lesoparku je obklopené mestom, ale aj z aktivít realizovaných priamo na území lesoparku (napríklad negatívny vplyv nadmernej návštevnosti niektorých rekreačných lokalít). Dôležitým aspektom ochrany prírody je prevencia. Práve monitorovanie jednotlivých zložiek prírodného prostredia môže pomáhať zabezpečovať účinné predchádzanie vzniku škôd na prírodnom prostredí. Na území lesoparku budú vykonávané pravidelné monitorovania jednotlivých zložiek životného prostredia.</p>
4.	<p>Štúdia posúdenia priestorového potenciálu lesa Cieľom štúdie je na základe vedeckých metód a množstva použitých indikátorov zhodnotiť prírodné prostredie lesoparku a určiť limity jeho záťaže ľudskými činnosťami. Na základe analýzy jednotlivých lokalít sa následne určia možnosti ich ďalšieho funkčného využitia. Výstupy analýzy budú určujúce pre lokalizáciu jednotlivých aktivít na území lesoparku, čím sa zabezpečí prioritný dôraz na zachovanie kvality životného prostredia. Akčný plán rozvoja lesoparku, ktorý bude určovať rozvojové priority bude vychádzať z uvedenej štúdie. Pri realizácii štúdie budú zohľadnené aj zahraničné skúsenosti v podobe spolupráce (napr. s brnianskym a viedenským lesoparkom).</p>

4.2.2.2 Rozvoj kľúčových lokalít lesoparku

1.	<p>Úprava priestorov rekreačnej lokality Partizánska lúka Partizánska lúka je jednou z najnavštevovanejších lokalít lesoparku. Nedávnou revitalizáciou boli vytvorené pomerne dobré podmienky pre rekreačné aktivity, napriek tomu je potrebné vykonať niekoľko úprav, ktoré prispejú k ďalšiemu zlepšeniu podmienok pre oddych a rekreáciu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • doplnenie mobiliáru • odstránenie nevhodného objektu strážcu areálu a nahradenie dreveným pavilónom • úprava svahov aj v súvislosti s ochranou pred eróziou spôsobenou dažďovou vodou • úprava chodníkov, sadové úpravy (stromoradie, lemy zelene) • vybudovanie objektu stravovacieho zariadenia, ktoré poskytne priestory aj pre požičovňu športového náradia, stanovisko prvej pomoci (počas podujatí) a strážcu areálu
2.	<p>Revitalizácia lokality 8. mlyna (Klepáč) Využitie zrekonštruovanej historickej budovy vodného mlyna pre účely voľnočasových a vzdelávacích aktivít pre deti a mládež.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 v interiéri zrekonštruovanej budovy zriadiť spoločenské miestnosti pre vykonávanie krúžkových a kultúrno-vzdelávacích aktivít pre deti a mládež, a múzeum zamerané na prírodné, technické a historické hodnoty lokality 2 vybudovanie záhradnej reštaurácie 3 detské ihrisko v areáli mlynu 4 spevnenie svahu nad areálom, terénne a sadové úpravy 5 úprava lúky za areálom Klepáča ako oddychovej lúky so sedeniami a dvoma prírodnými ihriskami
3.	<p>Rekonštrukcia a zlepšenie vzhľadu zastávky Patrónka Patrónka je jednou z najfrekvencovanejších zastávok bratislavskej MHD a prímestskej autobusovej dopravy. Patrónka je zároveň významnou zastávkou pre vstup návštevníkov do lesoparku. Vzhľad zastávky a celkovej lokality je v súčasnosti zanedbaný a nezodpovedajúci významu dôležitého prestupového uzla a nástupného bodu do lesoparku. Pre zabezpečenie adekvátneho vzhľadu zastávky Patrónka je potrebné realizovať nasledovné aktivity.</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia betónových prístreškov na zastávke • vybudovanie adekvátneho prístrešku ku zastávke prímestskej autobusovej dopravy • odstránenie nevhodných a nevyhovujúcich objektov občianskej vybavenosti a ich nahradenie novými kultivovanými objektmi s jednotnou architektúrou • vhodne farebne riešiť dlažbu a prístrešky na zastávkach s cieľom eliminácie sivosti celého priestoru
4.	<p>Vytvorenie atraktívneho priestoru v lokalite Patrónka ako predvstupového bodu do lesoparku Cieľom revitalizácie okolia zastávky Patrónka je vytvorenie uceleného atraktívneho priestoru s napojením na vstupné body lesoparku. Návštevníci budú môcť z Patrónky do lesoparku prejsť príjemným parkovo upraveným prostredím, čím sa predĺži „rozsah pozitívneho pôsobenia lesoparku“. Zámerom je tiež prostredníctvom toku Vydrice vtiahnuť krajinnú zeleň do zastavaného územia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • revitalizácia vodného toku Vydrice v úseku od Červeného mostu po Lamačskú cestu – prirodzená úprava brehov, vybudovanie lávok, parkové úpravy zelene pozdĺž toku • vybudovanie malého prírodne upraveného námestia v mieste ukončenia otvoreného toku Vydrice • vybudovanie chodníkov pozdĺž Vydrice so stromoradiami, napojenie chodníkov smerom k Červenému mostu a smerom ku Kramerovmu lomu (popod viadukt), rekonštrukcia chodníka od konca Kysuckej ulice k Červenému mostu • rekonštrukcia viaduktu a úprava priestorov za viaduktom – vytvorenie oddychového miesta na križovatke turistických chodníkov.
5.	<p>Prepojenie malokarpatskej a podunajskej siete cyklotrás v lokalite Patrónka Oblasť pozdĺž Dunaja a malokarpatská časť bratislavského lesoparku sú významnými rekreačnými oblasťami mesta Bratislavy. V oboch oblastiach je dôležitou rekreačnou aktivitou cyklistika. Prepojenie cyklistických trás je možné realizovať Mlynskou dolinou kde sa už nachádza cyklistický chodník, ktorý sa pri Dunaji napája na medzinárodnú sieť cyklotrás. Kľúčovou a problematickou lokalitou pre realizáciu prepojenia je križovatka na Patrónke. Za účelom realizácie prepojenia trás je potrebné realizovať nasledovné aktivity.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vypracovanie dopravného-urbanistickej štúdie, ktorá presne vytýči vedenie trasy a podrobnosti úpravy podchodu na Patrónke • dobudovanie cyklistického chodníka z Mlynskej doliny k podchodu na Patrónke • úprava podchodu za účelom vytvorenia podmienok pre bezbariérový prechod cyklistickej dopravy popod frekvencovanú Lamačskú cestu • vyriešenie napojenia cyklistickej trasy v smere od Patrónky k Červenému mostu • všetky uvedené úpravy je potrebné realizovať tak aby boli trasy a ich prepojenie perspektívne využiteľné aj pre hipoturistické aktivity
6.	<p>Rekonštrukcia železničnej zastávky Železná Studienka Zatraktívnenie priestorov železničnej zastávky v blízkosti najvýznamnejšieho vstupného bodu do lesoparku (Červený most), s cieľom podporiť využívanie železnice návštevníkmi lesoparku.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia objektov (NKP) zastávky – čakárne, prístrešky • vybudovanie pešieho mimo/úrovňového priechodu cez železničnú trať • vybudovanie informačného systému s ohľadom na zapojenie zastávky do systému integrovanej dopravy
7.	<p>Polyfunkčný objekt v lokalite Červený most</p> <p>Prístup do lesoparku (na Partizánsku lúku) od Červeného mostu je najvyťaženejším vstupným bodom do lesoparku. Cesta mládeže je počas voľných dní smerom na Železnú studničku pre osobnú dopravu uzavretá. Uvedená situácia vytvára silný tlak na parkovacie miesta v lokalite Červený most. Parkovacie plochy nad Partizánskou lúkou sú už v súčasnosti, počas víkendov a voľných dní, nedostačujúce. Riešením, aj s ohľadom na predpokladaný nárast počtu návštevníkov, bude vybudovanie parkovacieho domu tesne pred vstupom do lesoparku pre Červeným mostom. Objekt nebude len monofunkčným parkovacím domom, ale bude pôsobiť ako viacúčelové zariadenie poskytujúce služby návštevníkom lesoparku, resp. obyvateľom Bratislavy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • asanácia dvojpodlažného objektu medzi budovou Pamiatkového úradu SR a ochranným pásmom železničnej trate. • vybudovanie polyfunkčného objektu, ktorý umožní hromadné parkovanie pri vstupe do lesoparku a zároveň rozšíri ponuku voľnočasových služieb: viacúčelová hala pre kultúrne a športové podujatia, športovo-relaxačné centrum (fitness centrum, sauna) cykloservis, reštauračné služby, ďalšie služby (súvisiace so športom a aktívnym oddychom).
8.	<p>Využitie parkovacích kapacít nákupného centra Tesco Lamač pre návštevníkov lesoparku</p> <p>Poloha nákupného centra Tesco Lamač v blízkosti vstupu do lesoparku pri Červenom moste umožňuje využiť jeho parkovacie kapacity aj pre návštevníkov lesoparku, ktorí takto budú môcť navyše spojiť nakupovanie s oddychom a rekreáciou v prírodnom prostredí. Samotné parkovacie plochy si nevyžadujú úpravy, aktivity budú smerované na zatraktívnenie prepojenia lokality Červený most a nákupného centra pre peších.</p>
9.	<p>Vybudovanie areálu pre netradičné športové aktivity v lokalite 9. mlyna</p> <p>Rozsiahly areál 9. mlyna bude využitý aj pre účely rozvoja netradičných športových aktivít, ktoré vhodne doplnia paletu športovo-rekreačných aktivít, ktoré je možné vykonávať v lesoparku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia existujúcich budov pre účely športov (hala, prevádzkové objekty) • vytvorenie cvičných priestorov pre športové aktivity • v rámci objektov areálu vybudovať aj bufet a hygienické zariadenie pre verejnosť • v areáli doplniť vhodné reminiscenčné prvky pripomínajúce návštevníkom históriu 9. mlyna • úpravy zelene v areáli aj pozdĺž prilahlej cesty mládeže (línia stromoradia)
10.	<p>Revitalizácia lokality bývalej Rybárskej reštaurácie</p> <p>Ruina budovy bývalej Rybárskej reštaurácie v súčasnosti veľmi nevhodne pôsobí na návštevníkov Hornej Mlynskej doliny. Priestor so skeletom Rybárskej reštaurácie bude využitý na doplnenie občianskej vybavenosti prostredníctvom vybudovania stravovacieho zariadenia (záhradná reštaurácia s terasou, koliba), malej piknikovej lúčky.</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostavba objektu Rybárskej reštaurácie • terénne úpravy a sadové úpravy zelene v okolí objektu
11.	<p>Revitalizácia priestorov medzi 8. mlynom a Rybárskou reštauráciou</p> <p>Vybudovanie súvislého pásu oddychových a herných plôch pre deti pozdĺž Vydrice so zachovaním meandrového charakteru toku a brehových porastov.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie piknikovej lúky južne od areálu Rybárskej reštaurácie • vybudovanie ďalších menších oddychových miest pozdĺž Vydrice až ku 9. mlynu • vybavenie mobiliárom, úpravy zelene, úpravy brehov Vydrice (na miestach kde je to nutné)
12.	<p>Revitalizácia výletného miesta Kačín</p> <p>Súčasná podoba lokality Kačín nezodpovedá jeho významu ako jedného z najobľúbenejších výletných miest v západnej časti lesoparku. Revitalizácia vytvorí vhodné podmienky pre rekreáciu najmä so zameraním na rodiny s deťmi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • centrálnu časť Kačínskej lúky tematicky budovať ako cieľové miesto rozprávkovej cesty vedúcej z Partizánskej lúky • vybudovanie detských ihrísk a ihrísk pre športové hry • dobudovanie drevených pavilónov a besiedok so sedeniami a s ohniskami v lese • vytvorenie kultivovaného objektu bufetu (rekonštrukcia existujúceho alebo vybudovanie nového) s hygienickými zariadeniami • rekonštrukciou existujúceho objektu vybudovať areál „Kačínskej hájovne“ – menší polyfunkčný objekt (služby, informácie, vzdelávacie aktivity, lesná škola pre náučné a záujmové aktivity detí, bufet, požičovňa športového náradia, prevádzkové zariadenia pre potreby údržby lesa, kapacita pre cca 30-40 detí). • vytvorenie podmienok pre dopravné spojenie sezónnou alternatívnou dopravou (turistické vláčiky) medzi Kačinom a Partizánskou lúkou (priestor pre otáčanie, nástupište)
13.	<p>Skvalitnenie rekreačných priestorov Drieňovské lúky – Snežienka</p>

	<p>Lokalita Snežienka s lanovkou a príslušné, pomerne priestranné lúčne priestory, sú obľúbeným a pomerne hojne navštevovaným výletným a oddychovým miestom. Lokalitu je žiaduce doplniť stravovacím zariadením a skvalitniť podmienky pre vykonávanie rekreačných aktivít.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie stravovacieho zariadenia (záhradná reštaurácia s terasou) na mieste skeletu bývalej reštaurácie Snežienka (zachovať pôdorys aj výšku pôvodného objektu) • vybudovanie „potnej“ dráhy v severnom svahu nad lúkami • vybudovanie ihriska pre loptové hry • doplnenie mobiliárom (altánky, lavičky) • odizolovanie lúky od cestnej komunikácie výsadbou zelene a osadením lavičiek • rekonštrukcia chodníkov pozdĺž cesty a rekonštrukcia zastávok MHD • terénne úpravy a úpravy zelene (zabezpečenie chodníkov proti zosuvu pôdy, vyspádovanie podmáčaných častí lúk, odstránenie náletovej zelene, výsadba novej zelene) • rekonštrukcia objektu dolnej stanice lanovky vrátane detského ihriska • vytvorenie priestorov v rámci existujúceho objektu lanovky pre športové zázemie celej lokality (šatne, sprchy, toalety) • vybudovanie lukostreleckého areálu v blízkom kameňolome • dobudovanie technickej vybavenosti lokality (napojenie na inžinierske siete: elektrická energia, pitná voda, kanalizácia) • vybudovanie lávok ponad Vydricu
14.	<p>Doliečovacie centrum pre deti v areáli bývalého sanatória Využitie lokalizácie bývalého sanatória v jedinečnom prírodnom prostredí s dobrou dostupnosťou na vytvorenie doliečovacieho zariadenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia objektu Čatlošovej vily pre účely doliečovacieho zariadenia (vhodná lokalita pre deti) • revitalizácia parku v areáli a vybudovanie ihrísk pre deti • rekonštrukcia objektu malej vodárničky
15 6.	<p>Revitalizácia západnej časti bývalého sanatória Revitalizácia nevyužívaného a chátrajúceho športového areálu pre rekreačné účely, pre všetky skupiny návštevníkov lesoparku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia existujúcej budovy s cieľom zriadenia malého polyfunkčného objektu (prevádzkové zariadenia, bufet, požičovňa športového náradia, hygienické zariadenia, lesná škola pre náučné záujmové aktivity, informácie) • asanácia zvyškov bazénu • vybudovanie prírodných plôch pre športové aktivity • vybudovanie plochy na táborenie (mobiliár, ohniská, drevené prístrešky)
16.	<p>Vybudovanie športového areálu v lokalite Slalomka Opätovné využitie Slalomky ako lyžiarskeho strediska. V lokalite je navrhované obnoviť športovo-rekreačnú funkciu. Vhodným riešením je vybudovanie prírodného lyžiarskeho areálu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • revitalizácia nevyužívaného bývalého lyžiarskeho svahu (obnovenie lyžiarskej trate na dlhšom i kratšom svahu, perspektívne vybudovanie vleku na kratšom svahu na základe spracovanej podrobnejšej projektovej dokumentácie) • rekonštrukcia horného objektu ako budovy pre technické zázemie areálu s možným funkčným využitím (potreby prevádzky areálu, bufet, hygienické zariadenia, zázemie pre súťažiacich počas pretekov) • rekonštrukcia a zväčšenie dolného objektu za účelom umiestnenia služieb pre návštevníkov (požičovňa športových potrieb, výstroja, pokladňa, informácie) • vybudovanie malej cvičnej dráhy pre najmenšie deti na dolnej lúke • vytvorenie parkovacej plochy pre potreby obsluhy a zásobovania areálu za spodným objektom (pre návštevníkov sú určené parkovacie plochy v závere Potočnej ulice) • vybudovanie tréningových bežeckých chodníkov • vybudovanie chodníka medzi dolnou a hornou časťou areálu, • realizácia potrebných terénnych a sadových úprav osadenie lavičiek pozdĺž svahu a v závere svahu • pred realizáciou areálu je potrebné spracovať podrobnú projektovú dokumentáciu ktorá určí presné parametre areálu, presnú lokalizáciu vleku, možnosti prírodného alebo umelého lyžovania podrobnejšie úpravy svahu,
17.	<p>Nástupný bod do lesoparku v lokalite Koliba Vybudovanie atraktívneho a kvalitného nástupného bodu do lesoparku v jednej z najnavštevovanejších lokalít, s potrebnou vybavenosťou a infraštruktúrou</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia prístrešku MHD, umiestnenie lavičiek, osadenie a vhodné umiestnenie smetných nádob • vytvorenie vhodných podmienok na parkovanie (úprava povrchu, informačné a orientačné značenie, bezpečnostné zabezpečenie VVN nad parkoviskom, osadenie zábradlí) • úprava zelene (stromoradie pozdĺž parkovísk a cesty, lemové porasty) • úprava chodníkov a križovatiek chodníkov (svahové úpravy, vytvorenie promenádnych chodníkov,

	informačné a orientačné značenie, vybudovanie posedení s lavičkami)
18.	<p>Revitalizácia arboréta na Kamzíku a jeho využitie pre vzdelávacie účely</p> <p>Revitalizáciou arboréta vznikne v rekreačnej lokalite Kamzík významný prvok, ktorý bude spájať oddychové možnosti s poznávaním prírody. Súčasťou arboréta bude aj vzdelávacie centrum, ktoré sa bude orientovať na vytváranie pozitívneho vzťahu detí k prírode.</p> <ul style="list-style-type: none"> • obnova a ošetrovanie drevín v arboréte, výsadba nových drevín • doplnenie drobným mobiliárom • výmena oplotenja arboréta za nové, vhodného charakteru • využitie prevádzkového objektu Mestských lesov na zriadenie výchovno-vzdelávacieho centra • uskutočňovanie osvetovo-vzdelávacích aktivít pre žiakov základných škôl
19.	<p>Vytvorenie atraktívnej promenádnej a oddychovej zóny v lokalite Kamzík</p> <p>Cieľom vybudovania promenádnej zóny je zlepšenie celkového vzhľadu rekreačnej lokality Kamzík a vytvorenie atraktívneho oddychového priestoru s primeranou vybavenosťou v prírodnom prostredí.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie siete promenádnych chodníkov s informačným a orientačným značením v území medzi televíznu vežou a cvičnou lúkou • odstránenie asfaltového povrchu z terajšej komunikácie a vybudovanie promenádového chodníka s novými povrchovými úpravami (asfalt, dlažba, mlat) • vedenie hlavného promenádneho chodníka realizovať s dvoma paralelnými pešími ťahmi oddelenými centrálnym pásom so zeleňou, s drobným rekreačným mobiliárom a so sedeniami otočenými na východ ku panoráme Malých Karpát • v rámci hlavného promenádneho chodníka vybudovanie štyroch ťažiskových bodov: nástupný (v smere od Koliby), centrálny (v mieste križovania turistických chodníkov, vo forme prírodného námestia), štartový (pri stanici bobovej dráhy (štart a cieľ športových a turistických podujatí) a koncový (v závere promenádneho chodníka na severnej strane) • pozdĺž hlavného promenádneho chodníka vybudovanie bufetov s vhodnou a jednotnou architektúrou • vyčlenenie priestoru pre cyklistov v rámci siete promenádnych chodníkov • vybudovanie reštaurácie (2. typu): v závere promenádového chodníka v severnej časti cvičnej lúky, v mieste hornej stanice bobovej dráhy a v rámci účelového zariadenia Mestských lesov • vytvorenie oddychových plôch s upravenou zeleňou, mobiliárom a detskými ihriskami
20.	<p>Revitalizácia okolia Televíznej veže</p> <p>Cieľom je zatraktívnenie bezprostredného okolia jednej z dominant Bratislavy a zároveň rozšírenie oddychových priestorov v lokalite Kamzík</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie prístupových chodníkov k televíznej veži pre peších paralelne s cestou • vybudovanie nového oplotenja areálu, ktoré bude vhodne zapadať do prírodného prostredia • úprava schodiska a plochy pred hlavným vstupom do televíznej veže (plochy zelene, prístupové chodníky, plocha na parkovanie, lavičky, smetné koše, orientačné a informačné prvky, atď.) • rekonštrukcia existujúcich lesných cestičiek, obnova už takmer zaniknutých cestičiek so sedeniami v lese vo svahu pod areálom televíznej veže • likvidácia betónových zvyškov bývalého skokanského mostíka v lese severne od areálu televíznej veže, doplniť lavičky, sedenia
21.	<p>Komplexná obnova porastov jadrového územia zóny Kamzík</p> <p>Komplexná rekultivácia a revitalizácia lesných porastov na východných svahoch Kamzíka, medzi Cvičnou lúkou a areálom televíznej veže by mala byť realizovaná po častiach vymedzených navrhnutými promenádovými chodníkmi. Vzhľadom na dlhodobější proces obnovy porastov je nutné jednotlivé časti dočasne oplotiť, za účelom zamedzenia poškodzovania sadeníc.</p>
22.	<p>Zlepšenie dopravnej situácie v rekreačnej lokalite Kamzík</p> <p>Rekreačná lokalita Kamzík je jednou z najnavštevovanejších v lesoparku, z tohto dôvodu je potrebné vytvorenie efektívneho spôsobu regulácie automobilovej dopravy a to aj s ohľadom na statickú dopravu</p> <ul style="list-style-type: none"> • zamedzenie živelného parkovania v celej lokalite Kamzík – vstup automobilov obmedziť po upravenú parkovacie plochy na Brečtanovej (pri vstupe do lesa nad Kolibou) • dopravnú obsluhu územia ponechať len cez západné rameno cesty smerom ku areálu televíznej veže a cez stredné rameno smerom ku hotelu WEST, kolibe EXPO a hornej stanici lanovej dráhy • vhodnou šírkou paralelných peších ťahov umožniť po celej dĺžke promenádového chodníka prejazd pohotovostných vozidiel a prejazd vozidiel lesnej obsluhy • vybudovanie terasového parkoviska v mieste terajších parkovacích plôch v závere Brečtanovej ulice • pri rozširovaní plochy parkoviska minimalizovať zásahy do lesného porastu • vytvorenie lemových porastov pozdĺž cesty a chodníkov a ostrovčekov v križovatkách ciest • obmedzenie zásobovania stravovacích zariadení výlučne na čas mimo hlavných návštevnych hodín lesoparku (mimo času najväčšej návštevnosti)
23.	<p>Dobudovanie športovej vybavenosti v lokalite Kamzík</p> <p>Realizácia nasledovných aktivít podporí charakter lokality Kamzíka ako centra športových aktivít v prírode.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie bežeckých (kyslíkových) dráh

	<ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia a predĺženie bobovej dráhy • vybudovanie lyžiarskeho vleku v južnej časti Cvičnej lúky • vybudovanie veľkej bobovej dráhy k lokalite Snežienka
24	Dobudovanie menších rekreačných lokalít priestorové úpravy, športovo-rekreačná vybavenosť

4.2.2.3 Podpora rozvoja lesoparku vo vybraných sektoroch

1.	<p>Sústava východiskových bodov do lesoparku</p> <p>Vytvorenie systému východiskových bodov do lesoparku lokalizovaných na mestských triedach vo väzbe na významnejšie zastávky MHD.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybavenie frekventovaných zastávok MHD (ako východiskových bodov do lesoparku) informačným systémom: smerové tabule, panely s mapami informačné panely o možnostiach rekreácie v lesoparku (informácie by mali byť uvedené aj v anglickom jazyku) • doplnenie zastávok mobiliárom
2.	<p>Sústava nástupných bodov do lesoparku</p> <p>Vybudovanie nástupných bodov do lesoparku na kontaktovej línii na rozhraní medzi lesným masívom a kontaktným pásmom (na hranici riešeného územia) v troch kategóriách:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hlavné – väzby na zastávky MHD, rozsiahlejšie parkovacie plochy, objekty OV: stravovacie zariadenia (1. a 2. typu), služby pre šport a rekreáciu, rekreačný a informačný mobiliár • vedľajšie – parkovacie plochy podľa priestorových možností, objekty OV: stravovacie zariadenia (2. a 3. typu), služby pre šport a rekreáciu, rekreačný a informačný mobiliár • malé – prístrešok, besiedka, lavička, sedenie, informačný hrbík, informačná tabuľa, atď.)
3.	<p>Zavedenie alternatívnej kyvadlovej dopravy</p> <p>Počas dní s najväčšou návštevnosťou lesoparku (prázdninové víkendy, sviatky, podujatia) bude k dispozícii alternatívna hromadná doprava v podobe turistického vláčika. Východiskovým bodom by mala byť Partizánska lúka resp. Červený most, trasa by mala viesť Hornou Mlynskou dolinou a následne alternatívne tromi okruhmi (malý – cez Kačín, stredný – cez Spariská a veľký cez Slalomku).</p> <ul style="list-style-type: none"> • vypracovanie dopravnej štúdie za účelom vytýčenia trasy a stanovenia zastávok vláčika • úprava priestorov zastávok vláčika a bodov pre otáčanie • zabezpečenie prevádzkovateľa dopravy • vybudovanie informačného systému k alternatívnej doprave
4.	<p>Revitalizácia vodného toku Vydrice</p> <p>Vydrica tvorí veľmi významný prírodný prvok lesoparku. Je prirodzenou osou celej Hornej Mlynskej doliny – najnavštevovanejšej časti lesoparku. Pozdĺž jej toku bude vybudovaných viacero oddychových miest. Brehy pozdĺž celého toku si zachovávajú prírodný charakter, na niektorých miestach je však potrebná ich úprava a revitalizácia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachovanie, resp. obnova prírodných brehov Vydrice pozdĺž celého toku • realizácia terénne a svahové úpravy aj v súvislosti s protipovodňovou ochranou • úpravy zelene pozdĺž vodného toku, parkové úpravy a výsadba líniovej zelene v blízkosti toku • budovanie prírodných chodníkov pozdĺž toku a a lávok ponad tok pre peších turistov a cyklistov • vytvorenie prírodnej galérie (od 8. mlyna po Železnú studničku) – osadenie umeleckých prvkov popri chodníkoch pozdĺž toku Vydrice
5.	<p>Revitalizácia okolia vodných plôch v údolí Vydrice</p> <p>Pozdĺž toku Vydrice sa v Hornej Mlynskej doline nachádza niekoľko vodných plôch, ktoré sú vyhľadávanými oddychovými lokalitami. Pre zatraktívnenie ich okolia pre návštevníkov je potrebné realizovať nasledujúce aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • úprava chodníkov v okolí štyroch rybníkov: umiestnenie malých oddychových plôch pozdĺž promenádnych chodníkov okolo rybníkov • úprava brehov a okolitej zelene • doplnenie informačných tabúl (prípadne vytvorenie náučného chodníka) o živočíchoch v rybníkoch a ich okolí, histórii budovania vodných nádrží na Vydrici • vytvorenie podmienok pre člnkovanie na 2. rybníku • úprava zelene a vybudovanie oddychových plôch so sedeniami pri menších rybníkoch na hornom toku Vydrice a vytvorenie oddychového miesta pri malej vodnej ploche v blízkosti viaduktu pod železničnou traťou na južnej hranici lesoparku • zabezpečenie pravidelného čistenia vodných plôch a starostlivosti o ich okolie
6.	<p>Úpravy zelene (parkové úpravy, úprava a tvorba líniovej zelene)</p> <p>V najnavštevovanejších lokalitách lesoparku je potrebné vytvárať adekvátne podmienky pre rekreáciu aj prostredníctvom tvorby kultivovanej zelene: plôch, stromoradií a alejí.</p>

7.	<p>Terénne a svahové úpravy zamerané na zastavenie erózných procesov</p> <p>Nutnosť terénnych úprav vyplýva z potreby revitalizácie vybraných lokalít, ale aj z potreby zastavenia erózných procesov spôsobených dažďovou vodou na niektorých svahoch. Týka sa to najmä svahov pozdĺž cestných komunikácií (Cesta mládeže), turistických chodníkov, pozdĺž železničnej trate v dotyku s lesoparkom (Červený most), vodných tokov a brehov vodných plôch.</p>
8.	<p>Budovanie sústavy meditatívnych miest</p> <p>Na území lesoparku môže byť vytvorených niekoľko miest ako antistresových lokalít, resp. miest určených na „obnovovanie duševnej rovnováhy“. Ide o menšie upravené lokality umiestnené v tichom prírodnom prostredí. Zároveň uvedené miesta môžu odkazovať napr. na významné historické udalosti na území lesoparku, resp. byť venované osobnostiam, ktoré sa zaslúžili o rozvoj lesoparku, významným osobnostiam z oblasti lesníctva, ochrany prírody, ale napr. aj literárnym autorom, ktorí vo svojich dielach preukázali silný vzťah k prírode. Pôjde o menšie upravené plochy v lese, studničky, vyhliadky, malé arboréta a pod. Každá lokalita môže byť doplnená umeleckým artefaktom, resp. pamätnou tabuľou. Na uvedených miestach je tiež možné usporadúvať kultúrno-spoločenské podujatia menšieho rozsahu, napr. recitály v prírode, spomienkové stretnutia, vítanie jari a pod. Budovaním meditatívnych miest sa podporí rekreačná funkcia lesoparku, zlepši sa estetická stránka a podporí kultúrno-poznávacia funkcia.</p>
9.	<p>Vytvorenie siete tematických turistických trás</p> <p>Vytvorením tematických trás sa zvýši ich atraktivnosť pre turistov a zároveň sa podporí kultúrno-poznávacia funkcia na území lesoparku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytypovanie významných turistických trás a zvýšenie ich atraktivnosti prostredníctvom priradenia určitej „témy“ ku každej trase na základe jej charakteru (hroznová, rozprávková, pútnická...) • osadenie informačných panelov a vhodného mobiliáru a drobnej architektúry podľa charakteru trasy, vytvorenie oddychových miest a detských ihrísk pozdĺž trás • osobitný dôraz venovať Štefánikovej magistrále ako hlavnej turistickej trase v rámci SR a súčasť európskej siete turistických trás
10.	<p>Vybudovať okružný peší vyhliadkový chodník pozdĺž hranice lesoparku</p> <p>okružný peší vyhliadkový chodník na hranici lesných porastov a súčasne na hranici CHKO Malé Karpaty s vyhliadkou na Bratislavu</p>
11.	<p>Rozšírenie a skvalitnenie siete cyklotrás na území lesoparku</p> <p>Na území lesoparku je potrebné vytvárať adekvátne podmienky pre rôzne skupiny cyklistov od rodín s deťmi až po športových horských cyklistov. Okrem samotných cyklotrás je tiež dôležitý informačný systém, existencia príjemných oddychových miest a tiež služby poskytované pozdĺž cyklotrás.</p> <p>* dobudovanie značenia cyklotrás, okrem cyklotrás na asfaltovom povrchu je potrebné vyčleniť a vyznačiť aj trasy v lesnom teréne určené pre horských cyklistov (aj v záujme predchádzania kolízií s turistami)</p> <p>* vytvorenie informačného systému – určenie vhodného a symbolovo jednotného značenia, vytvorenie siete cyklotrás rôznej náročnosti a ich rozlíšenie prostredníctvom (farebných) značiek, osadenie informačných panelov s cyklistickými mapami z ktorých bude možné vyčítať povrch trasy, prostredie ktorým prechádza a jej náročnosť</p> <p>* prispôbenie poskytovaných služieb potrebám cyklistov (napr. certifikácia stravovacích zariadení značkou „vitajte cyklisti“)</p>
12.	<p>Vytvorenie siete lesných škôl</p> <p>Lesné školy na území lesoparku budú informačno-výchovno-vzdelávacími centrami so zameraním na deti a mládež. Aktivity škôl budú zamerané na vytváranie pozitívneho vzťahu detí k prírode a na budovanie ich environmentálneho vedomia. Výchovno-vzdelávacie aktivity budú realizované v prírodnom prostredí lesoparku – v objektoch lesných škôl a v exteriéri. Vzdelávacie programy budú tematicky zamerané na poznávanie rastlín, húb a živočíchov, ..., oblasť ochrany prírody a environmentálnu výchovu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytypovanie vhodných existujúcich objektov na zriadenie lesných škôl (navrhované lokality: Marianka lom Bázgovič, Pekná cesta muničák, Pekná cesta – horáreň, U Slivu, Pavlečkoviča, Lamač pri Františkovom dvore, Drieňovec, 1. kameňolom, nad 9. mlynom, Kačín, Arborétum Kamzík) • rekonštrukcia a úprava objektov pre potreby lesných škôl • vypracovanie plánu funkčného zabezpečenia lesných škôl • vypracovanie učebných programov • personálne zabezpečenie (vyškolenie lektorov)
13.	<p>Vybudovanie jazdeckých trás</p> <p>Vypracovanie podrobnejšej územnoplánovacej dokumentácie na stanovenie (výber) a vyznačenie jazdeckých trás v malokarpatskej časti Bratislavského lesoparku a na presné stanovenie priečnej trasy spájajúcej trnavskú a záhorsku časť bratislavského regiónu.</p>
14.	<p>Vybudovanie nových migračných podchodov pre obojživelníky a úprava existujúcich podchodov</p>

4.2.3 SCHÉMA VECNEJ A ČASOVEJ KOORDINÁCIE VYUŽITIA ÚZEMIA PODĽA NAVRHOVANEJ KONCEPCIE

Vzhľadom na súčasný stav riešeného územia, na dlhodobý deficit vybavenosti a priestorových úprav niektorých častí lesoparku, vzhľadom na potreby a požiadavky mesta a jeho obyvateľov na prímestskú rekreáciu boli stanovené viaceré zámery a projekty. Zaradené do jednotlivých častí projektového zászobníka.

Vzhľadom na význam a rozsiahlosť územia ďalšie podrobnejšie spracovanie projektového zászobníka bude obsahovať stanovenie funkčnej a časovej hierarchizácie zászmerov a projektov.

Z hľadiska vecnej a časovej etapizácie prioritné postavenie majú

- vybudovanie polyfunkčného objektu s parkovaním pri Červenom moste
- vybudovanie parkoviska pri pomníku na Kamzíku
- vybudovanie nevyhnutných sietí TV
- rekonštrukcia vybraných úsekov spevnených lesných ciest
- rekonštrukcia areálu Železná studnička
- rekonštrukcia areálu Kamzík, vybudovanie promenádového chodníka
- rekonštrukcia vybraných úsekov rekreačných chodníkov
- vybudovanie okružného chodníka po hranici lesa
- vybudovanie malých viacúčelových objektov
- dobudovanie chýbajúcich zariadení OV.

Schéma vecnej a časovej koordinácie využitia územia je súčasťou textovej časti štúdie.

4.3 DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Doplňujúce údaje vo forme tabuliek, grafov, schém a mapiek sú súčasťou textovej časti urbanistickej štúdie

Zoznam grafických príloh

1	Vázby riešeného územia na zastavané územie mesta.....	kap. 2.9.1
2	Problémy kontaktného pásma.....	kap. 2.9.2
3	Členenie riešeného územia.....	kap. 3.3.1
4	Sieť priečných rekreačných trás.....	kap. 3.8.1
5	Sieť značených turistických chodníkov.....	kap. 3.8.1
6	Sieť cyklistických trás.....	kap. 3.8.2
7	Jazdecké areály v okolí v okolí Bratislavy.....	kap. 3.8.3
8	Základná schéma komplexného urbanistického návrhu.....	kap. 3.9.1
9	Fotodokumentácia – Horná Mlynská dolina 1.....	kap. 3.13.1
10	Fotodokumentácia – Horná Mlynská dolina 2.....	kap. 3.16.1
11	Fotodokumentácia – Horná Mlynská dolina 3.....	kap. 3.17.1
12	Fotodokumentácia – Horná Mlynská dolina 4.....	kap. 3.19.1
13	Fotodokumentácia – Horná Mlynská dolina 5.....	kap. 3.20.1
14	Fotodokumentácia – Kamzík 1.....	kap. 3.22.1
15	Fotodokumentácia – Kamzík 2.....	kap. 3.24.1
16	Fotodokumentácia – Kačín 1.....	kap. 3.25.1
17	Fotodokumentácia – Kačín 2.....	kap. 3.25.1
18	Fotodokumentácia – Rača – Slalomka 1.....	kap. 3.26.1
19	Fotodokumentácia – Rača – Slalomka 2.....	kap. 3.26.1
20	Ochrana prírody a krajiny.....	kap. 3.30.1
21	Návrh dopravnej obsluhy územia.....	kap. 3.33.2
22	Schéma vecnej a časovej koordinácie územia.....	kap. 4.2.3

5 DOKLADOVÁ ČASŤ

